

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Επιβλέπων

Βλασσόπουλος Γεώργιος

Σπουδαστής

Μπουφέας Γεώργιος

A.M. PMS07023

ΤΡΙΠΟΛΗ 2009

ΣΥΝΟΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια βιβλιογραφική επισκόπηση του ζητήματος της λύσης της διοικητικής σύμβασης των δημοσίων έργων, καλύπτοντας όλες τις περιπτώσεις λύσης, είτε από την πλευρά του φορέα κατασκευής ενός έργου, είτε από την πλευρά του αναδόχου που το έχει αναλάβει. Για την πληρότητα του θέματος, παρουσιάζεται τόσο η νομοθετική ρύθμιση, σύμφωνα με το Ν. 1418/84 και το εκτελεστικό διάταγμα αυτού Π.Δ. 609/85, όσο και η πρόσφατη νομολογία των δικαστηρίων.

Με την πρόσφατη κωδικοποίηση των τελευταίων αναφερόμενων με το Ν. 3669/2008 *«Κύρωση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων»*, το παρόν πόνημα εξετάζει τις αλλαγές που έχουν επέλθει στις ρυθμιστικές διατάξεις με την κωδικοποίηση, αλλά και πριν από αυτή με το Ν. 3263/2004 *«Μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης των δημοσίων έργων και άλλες διατάξεις»* και αξιολογεί κατά πόσο με τις τροποποιήσεις αυτές επιτυγχάνεται η επίλυση προκύπτουσών προβληματικών καταστάσεων.

Αναλυτικότερα, αρχικά θα παρουσιαστεί ο διαχωρισμός των εννοιών της διοικητικής σύμβασης και της δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με την ελληνική πραγματικότητα και την κοινοτική νομολογία και θα διερευνηθεί η έννοια του δημοσίου έργου υπό το ελληνικό και το κοινοτικό δίκαιο.

Στη συνέχεια, θα αναλυθούν και θα κριθούν οι περιπτώσεις λύσης μιας σύμβασης είτε με έκπτωση, είτε με πρωτοβουλία του φορέα κατασκευής ενός έργου (καταγγελία της συμβάσεως) και ακολούθως, οι περιπτώσεις λύσης από την πλευρά του αναδόχου που έχει αναλάβει ένα έργο.

Τέλος, θα μελετηθούν ειδικότερες περιπτώσεις λύσης, όπως ο θάνατος και η πτώχευση του αναδόχου ή η υποκατάσταση του τελευταίου και θα ερευνηθεί και η περίπτωση της ματαίωσης της διάλυσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
A. Η έννοια της διοικητικής σύμβασης	6
i. Θεωρητική προσέγγιση.....	6
ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	8
iii. Η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	10
B. Η έννοια του δημοσίου έργου κατά το εσωτερικό και κοινοτικό δίκαιο	12
Γ. Ο Ν. 1418/84 και τα εκτελεστικά αυτού διατάγματα	13
1. Η ιστορική εξέλιξη της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα	14
2. Τα βασικά χαρακτηριστικά της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΔΕΣΜΟ

1. Το δικαίωμα επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων	17
2. Το δικαίωμα μονομερούς λύσης της διοικητικής σύμβασης	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

A. Έκπτωση του αναδόχου.....	20
1. Προϋποθέσεις έκπτωσης.....	21
i. Η νομοθετική ρύθμιση.....	21
ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.....	23
2. Διαδικασία έκπτωσης.....	25
i. Η νομοθετική ρύθμιση.....	25
ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	31
3. Συνέπειες έκπτωσης	36
i. Η νομοθετική ρύθμιση	36
ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	43
4. Η αντιμετώπιση ειδικών ζητημάτων	47
B. Διάλυση της εργολαβικής σύμβασης με πρωτοβουλία του Φορέα Κατασκευής του έργου	52
1. Οι προϋποθέσεις	53
i. Η νομοθετική ρύθμιση	53
ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	54
iii. Το ρυθμιστικό πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 700 εδ. α' Α.Κ.	56
2. Η διαδικασία / Νομοθετική ρύθμιση.....	60
3. Οι περιορισμοί	61

i.	Η νομοθετική ρύθμιση	61
ii.	Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	64
4.	Οι συνέπειες	67
5.	Η αντιμετώπιση ειδικών ζητημάτων	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΔΟΧΟ

1.	Οι προϋποθέσεις	72
i.	Η νομοθετική ρύθμιση	72
ii.	Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	80
2.	Η διαδικασία	83
i.	Η νομοθετική ρύθμιση	83
ii.	Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	90
3.	Οι συνέπειες	92
4.	Οι περιορισμοί	95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ 97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1.	Θάνατος και πτώχευση αναδόχου	100
2.	Θάνατος και πτώχευση μελών κοινοπραξίας αναδόχου	101
3.	Υποκατάσταση του αναδόχου	104
i.	Εκχώρηση του έργου	108
ii.	Η Διεύρυνση του κοινοπρακτικού σχήματος του αναδόχου	109
	ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	111
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	113
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	115

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Δ.	Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο
Α.Κ.	Αστικός Κώδικας
Α.Π.	Άρειος Πάγος
Α.Π.Ε.	Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών
Αδημ.	Αδημοσίευτη
Δ.Ε.Κ.	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Δ.Εφ. Αθ., Θεσ., Κομ., Κρ., Λαρ., Πατρ., Πειρ., Χαν.	Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, Θεσ/νίκης, Κομοτηνής, Κρήτης, Λάρισας, Πατρών, Πειραιά, Χανίων
Δ.Πρωτ.	Διοικητικό Πρωτοδικείο
Διδικ	Διοικητική Δίκη (Νομικό Περιοδικό)
ΕλΔ/νη	Ελληνική Δικαιοσύνη (Νομικό Περιοδικό)
Κ.Πολ.Δ.	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Κ.Δ.Δ.	Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας
Μ.Ε.ΕΠ	Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων
Ν.	Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΝοΔΕ	Νομολογία Δημοσίων Έργων (Νομικό Περιοδικό)
Ν.Σ.Κ.	Νομικό Συμβούλιο Κράτους
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.	Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών
πρβλλε	Παράβαλε
Σ.Π.	Συγκριτικός Πίνακας
Σ.τ.Ε.	Συμβούλιο της Επικρατείας
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθεμένης Αξίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Η έννοια της διοικητικής σύμβασης

i. Θεωρητική προσέγγιση

Σύμφωνα με την κρατούσα στη θεωρία άποψη μια σύμβαση είναι διοικητική όταν συντρέχουν σωρευτικά τρεις προϋποθέσεις :

- α. η σύναψη της σύμβασης αυτής να έχει ως κύριο και βασικό σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος κατά τρόπο άμεσο και ευθύ (άσκηση δημόσιας υπηρεσίας¹).
- β. το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι το Δημόσιο ή Ο.Τ.Α. ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και
- γ. η σύμβαση αυτή να διέπεται από εξαιρετικό νομοθετικό καθεστώς υπέρ του συμβαλλόμενου Δημοσίου ή Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ., το οποίο να κατοχυρώνει δικαιώματα και εξουσίες υπέρ του τελευταίου που να αποσκοπούν και να εξυπηρετούν την άσκηση δημόσιας εξουσίας (imperium)².

Ως προς το πρώτο κριτήριο έχει διατυπωθεί η άποψη ότι είναι περιττή η αναφορά του, αν ληφθεί υπόψη η ιδιομορφία της διοικητικής δράσης, η οποία υπό οποιαδήποτε μορφή κι αν εμφανίζεται (μονομερής ή συμβατικής) εξυπηρετεί ή τουλάχιστον οφείλει να εξυπηρετεί κάποιον σκοπό που να εντάσσεται στο πλαίσιο του δημοσίου συμφέροντος, όπως αυτό καθορίζεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Στην αντίθετη περίπτωση η διοικητική δράση είναι παράνομη και αποτελεί κατάχρηση εξουσίας. Σε κάθε περίπτωση, το αντικείμενο της σύμβασης πρέπει να έχει σχέση με την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας με λειτουργική έννοια ή να εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό που καθορίζεται από τις σχετικές διατάξεις (δημόσια υπηρεσία)³.

¹ Επ. Σπηλιωτόπουλος, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», Αθήνα- Κομοτηνή, σελ. 201, παρ. 186.

² Πρ. Παυλόπουλος : «Ζητήματα Δικαστικής Προστασίας στο πλαίσιο των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις», Διοικ. Δικ. 1991, σελ. 249-250, Κ. Π. Χασάπης : «Δικαιοπρακτική και εξωδικαιοπρακτική ευθύνη στο χώρο των διοικητικών συμβάσεων», ΔιΔικ 1993, σελ. 279

³ Επ. Σπηλιωτόπουλος, όπ. Π., σελ. 201-202, παρ. 186.

Είναι, λοιπόν, φανερό ότι και η συμβατική δράση της Διοικήσεως δεν μπορεί παρά να εξυπηρετεί σκοπό, που εντάσσεται στο πλαίσιο του δημοσίου συμφέροντος, δεδομένου ότι στην αντίθετη περίπτωση η δράση αυτή αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και δεν ανταποκρίνεται στην αρχή της νομιμότητας.

Επομένως, η εξυπηρέτηση σκοπού που εντάσσεται στο πλαίσιο του δημοσίου συμφέροντος δεν είναι ειδικό και ιδιόμορφο χαρακτηριστικό της διοικητικής δράσης που εκδηλώνεται με τη μορφή των διοικητικών συμβάσεων και άρα, είναι περιττό να ανάγεται σε αυτοτελές κριτήριο των συμβάσεων αυτών.⁴

Έντονη κριτική έχει ασκηθεί και στο δεύτερο κριτήριο για τον χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής. Συγκεκριμένα, υποστηρίχτηκε η άποψη ότι θα ήταν ορθότερο να θεωρείται διοικητική και η σύμβαση που συνάπτεται από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, όταν το τελευταίο χρηματοδοτείται και ελέγχεται από το Δημόσιο ή Ο.Τ.Α. ή άλλο Ν.Π.Δ.Δ. και όταν η σύστασή του εξυπηρετεί την εκπλήρωση μιας δημόσιας ωφέλειας.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την άποψη αυτή για το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής δεν έχει σημασία η μορφή με την οποία συμβάλλεται το Δημόσιο, αλλά ο σκοπός που επιτυγχάνεται με τη μορφή αυτή, ο οποίος, κατά την άποψη αυτή, δεν πρέπει να είναι άλλος από την παροχή μιας δημόσιας υπηρεσίας και από την εκπλήρωση μιας δημόσιας ωφέλειας και ανάγκης.

Για το λόγο αυτό η άποψη αυτή θεωρήθηκε ότι υποστηρίζει το λειτουργικό κριτήριο για το χαρακτηρισμό μίας σύμβασης ως διοικητική.

Η αντίθετη άποψη που αρνείται να χαρακτηρίσει μια σύμβαση ως διοικητική, όταν αυτή συνάπτεται από ένα Ν.Π.Ι.Δ., το οποίο επιτελεί τις προαναφερόμενες λειτουργίες, υιοθετεί το οργανικό κριτήριο. Δηλ. απαιτεί το Δημόσιο να συμβάλλεται είτε ως κράτος είτε ως Ο.Τ.Α. είτε ως Ν.Π.Δ.Δ. προκειμένου να πληρούνται το δεύτερο κριτήριο για το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής.

⁴ Πρ. Παυλόπουλος όπ. π., σελ. 251

Όσον αφορά τις συμβάσεις που συνάπτουν τα Ν.Π.Ι.Δ. που με νομοθετική διάταξη υπάγονται στο δημόσιο τομέα, δεν είναι, επίσης, διοικητικές κατ' εφαρμογή του οργανικού κριτηρίου, αλλά συμβάσεις του ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες, όμως, διέπονται από τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του Ν. 1418/84 (*«Πεδίο εφαρμογής του νόμου»*), όπως τροποποιημένος ισχύει, όπου ορίζονται τα εξής: *«ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994...»* (οι φορείς που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 2190/1994 είναι οι εξής:

α. Οι δημόσιες υπηρεσίες.

β. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

γ. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, συμπεριλαμβανομένης της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και των τοπικών ενώσεων δήμων και κοινοτήτων.

δ. Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οι δημόσιοι οργανισμοί.

ε. Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή το κράτος κατέχει το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου.

στ. Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στα υπό στοιχεία β', γ', δ' και ε' νομικά πρόσωπα ή επιχορηγούνται από αυτά τακτικώς, κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή κατά τα οικεία καταστατικά ή που τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα κατέχουν το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου».

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων

Σύμφωνα και με τη νομολογία του ΣτΕ προκειμένου να χαρακτηριστεί μια σύμβαση ως διοικητική πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά (σωρευτικά) τα προαναφερόμενα τρία στοιχεία (ΣτΕ 120/87, 616/87, 2655/87, 3707/87, 4617/88, 3195/90, 1614/92, 898/1993, ΔΕφΑθ 1748/1994, 4242/1997, ΔΠρωτΑθ 327/2003, ΔΠρωτΚαλαμ 173/2003, 183/2005, ΜΠρωτΡόδου 10/2005, ΔΠρωτΠειρ 177/2007 κ.λπ.)⁵.

⁵ Α. Γέροντας, «Δίκαιο Δημοσίων Έργων», Αθήνα 2000, σελ. 155

Το εν λόγω ζήτημα της υιοθέτησης του λειτουργικού ή του οργανικού κριτηρίου για το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής κατέληξε στο Α.Ε.Δ., το οποίο με την υπ' αριθμ. 10/1992 απόφασή του, με την οποία ήρθη η αποφαστική σύγκρουση δικαιοδοσίας που δημιουργήθηκε από τις αποφάσεις 6150/86 του Εφετείου Αθηνών και 2655/87 του ΣτΕ, έκρινε τα εξής: *“Επειδή, εκ των προμνησθεισών συνταγματικών διατάξεων, συνδεδασμένως ερμηνευομένων (Σημ: άρθρα 94 παρ. 1 και 95 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος), προκύπτει ότι συμβάσεις προς κατασκευήν δημοσίων έργων, εκ των οποίων γεννώνται διαφοραί υπαγόμεναι εις την δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, νοούνται όχι όλαι αι συμβάσεις, αι συναπτόμεναι κατά τη νομοθεσίαν περί δημοσίων έργων, αλλά μόνο εκείναι, αι οποίαι, ως εκ της φύσεώς των, έχουν διοικητικόν χαρακτήρα, διότι η επί των διοικητικών διαφορών ουσίας δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων πηγάζει εκ του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίον ευρίσκεται εν αρμονία προς το άρθρον 95 παρ. 1 εδαφ. α'. Δοθέντος δε ότι η τελευταία αυτή συνταγματική διάταξις προβλέπει την αίτησιν ακυρώσεως μόνο κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών, εις τας οποίας περιλαμβάνονται και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δεν δύναται να υπάρξει διοικητική διαφορά εκ συμβάσεως προς κατασκευήν δημοσίου έργου, εμπίπτουσα εις την κατά το άρθρον 94 παρ. 1 του Συντάγματος δικαιοδοσίαν των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, όταν το έργον εκτελείται χάριν νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, το οποίο είναι ο κύριος του έργου, έστω και αν το νομικόν τούτο πρόσωπον ιδιωτικού δικαίου είναι δημόσια επιχείρησις ή ανήκει εις το Δημόσιον, προβλέπεται δε υπό του νόμου δι' αυτό η εφαρμογή της περί δημοσίων έργων νομοθεσίας, διότι η εφαρμογή της νομοθεσίας ταύτης δεν δύναται να καταβάλλει τα εκ του Συντάγματος όρια της δικαιοδοσίας των τακτικών διοικητικών Δικαστηρίων⁶”. Το Α.Ε.Δ., δηλ., με την απόφασή του αυτή έκρινε υπέρ της υιοθέτησης του οργανικού κριτηρίου κατά το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής (Όμοια και η ΣτΕ 898/1993).*

Συνεπώς, για το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής απαιτείται οπωσδήποτε το ένα τουλάχιστον συμβαλλόμενο μέρος να είναι το Δημόσιο ή Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ., το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση να ενεργεί ως φορέας άσκησης δημόσιας εξουσίας. Στην αντίθετη περίπτωση, η σύμβαση δεν θεωρείται διοικητική, αλλά σύμβαση ιδιωτικού δικαίου υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των Πολιτικών Δικαστηρίων.

⁶ Πρ. Παυλόπουλος : «Ζητήματα Δικαστικής Προστασίας στο πλαίσιο των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις», Διοικ. Δικ. 1991, σελ. 250

Από τις συμβάσεις αυτές που συνάπτονται από Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία αποτελούν δημόσιες επιχειρήσεις, εκείνες που συνάπτονται από Ν.Π.Ι.Δ. που ανήκουν στο δημόσιο τομέα διέπονται από την ειδική νομοθεσία περί δημοσίων έργων (Ν. 1418/1984 και πλέον Ν. 3669/2008) και υπάγονται στη δικαιοδοσία των Πολιτικών Εφετείων, ενώ εκείνες που συνάπτονται από Ν.Π.Ι.Δ. που είναι δημόσιες επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στο δημόσιο τομέα δεν διέπονται από την ειδική νομοθεσία περί δημοσίων έργων, αλλά από τον Αστικό Κώδικα, και υπάγονται στη δικαιοδοσία των Πρωτοδικείων της χώρας κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της Πολιτικής Δικονομίας.

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω προκύπτει ότι αγνοείται παντελώς ο λειτουργικός ρόλος που διαδραματίζουν στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο, όταν αυτά είναι Ν.Π.Ι.Δ. μόνο κατ' όνομα, ενώ στην πραγματικότητα είναι όργανα άσκησης δημόσιας εξουσίας, καθόσον η Διοίκηση δεν ασκείται μόνο από τις κρατικές υπηρεσίες και τα Ν.Π.Δ.Δ., αλλά μπορεί να ασκηθεί και από Ν.Π.Ι.Δ. και η έννοια του φορέα δημόσιας διοίκησης είναι λειτουργική και η οργανωτική μορφή αυτής είναι ζήτημα πολιτικής σκοπιμότητας ή πρακτικής προσαρμοστικότητας και ευλυγισίας, ενώ δεν μεταβάλλει το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών, ούτε καταργεί το εκάστοτε μονοπώλιο, με συνέπεια τα νομικά αυτά πρόσωπα να είναι φορείς δημόσιας εξουσίας και οι πράξεις τους να είναι διοικητικές πράξεις, όπως, άλλωστε, έκρινε και η μειοψηφία στην υπ' αριθμ. 10/1992 απόφαση του Α.Ε.Δ.⁷.

iii. Η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει αντιμετωπίσει το ζήτημα των κριτηρίων για το χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής (ή ορθότερα κατά την ορολογία του κοινοτικού δικαίου ως δημόσιας σύμβασης) διαφορετικά σε σχέση με την κρατούσα άποψη στη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Χαρακτηριστική ως προς το ζήτημα αυτό είναι η πρωτοποριακή για την εποχή που εκδόθηκε απόφαση του Δ.Ε.Κ. επί της υποθέσεως 31/87 μεταξύ Gebroeders Beentjes

⁷ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 155.

BV και Staat der Nederlanden, που αφορά την έκδοση προδικαστικής απόφασης για την ερμηνεία της Οδηγίας 71/305 του Συμβουλίου, της 26^{ης} Ιουλίου 1971 «περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων».

Το ΔΕΚ έκρινε τότε ότι η έννοια «κράτος» ορίζεται βάσει των λειτουργιών που εξυπηρετούνται και, ως εκ τούτου, βάσει ορισμένων στοιχείων ένας φορέας που τύποις δεν υπάγεται στο «κράτος» μπορεί να αποτελεί κράτος. Επομένως, για το χαρακτηρισμό μίας σύμβασης ως «δημόσιας», και ενός φορέα ως «αναθέτουσα αρχή», κατά την ορολογία του κοινοτικού δικαίου, η νομική φύση του φορέα δεν επιδρά στην υπαγωγή του στις διατάξεις της Οδηγίας.

Η απόφαση αυτή του ΔΕΚ υπήρχε καθοριστικός παράγοντας στη διαμόρφωση και διατύπωση της έννοιας της «αναθέτουσας αρχής» από τον κοινοτικό νομοθέτη. Συγκεκριμένα, είναι εμφανές ότι ο κοινοτικός νομοθέτης εμπνεύστηκε από τη νομολογία του Δικαστηρίου όταν όρισε εκ νέου την έννοια της αναθέτουσας αρχής. Για το λόγο αυτό ο ορισμός που διατύπωσε ακολουθεί τη λειτουργική θεώρηση της έννοιας της αναθέτουσας αρχής αντικαθιστώντας τον όρο «νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου» με τον όρο «οργανισμοί δημοσίου δικαίου». Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία «οργανισμό δημοσίου δικαίου» αποτελεί : «...κάθε οργανισμός: που δημιουργήθηκε ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και που έχει νομική προσωπικότητα και του οποίου, είτε η δραστηριότητα χρηματοδοτείται κατά πλειοψηφία από το κράτος, του οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, είτε η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος ή τους οργανισμούς αυτούς, είτε άνω του ημίσεος του αριθμού των μελών του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας ορίζεται από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.»

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος ορισμός σε γενικές γραμμές ήταν διατυπωμένος με ταυτόσημους όρους και στις τέσσερις (4) οδηγίες που αφορούσαν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων για την παροχή υπηρεσιών και προμηθειών και την εκτέλεση δημοσίων έργων (93/36, 93/37, 93/38 και 92/50) και ισχύει ακόμα και διατηρείται στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 «Περί συντονισμού των διαδικασιών

σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών» (ΕΕ L 134/30/4/2004).

Συμπερασματικά, είναι φανερή η αντίθεση που υπάρχει ανάμεσα στη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ).

Το ζήτημα που προκύπτει από το ως άνω συμπέρασμα είναι κατά πόσο οι κοινοτικές οδηγίες που έχουν διαμορφώσει την έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» ως κριτήριο για τον χαρακτηρισμό μιας σύμβασης εκτελέσεως δημοσίων έργων ως δημόσιας, ώστε να υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας περί δημοσίων έργων, εφαρμόζονται άμεσα στην ελληνική έννομη τάξη υπερισχύοντας της εθνικής νομοθεσίας και παραγκωνίζοντας την ελληνική νομολογία, διότι διαφορετικά είναι δυνατόν να συμβεί το εξής παράδοξο: μια σύμβαση να είναι κατά το κοινοτικό δίκαιο «δημόσια» και κατά το ελληνικό δίκαιο ιδιωτικού δικαίου διεπόμενη από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα⁸.

B. Η έννοια του δημοσίου έργου κατά το εσωτερικό και κοινοτικό δίκαιο

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1418/84 και πλέον άρθρο 1, παρ. 2, του Ν. 3669/2008, δημόσια είναι τα έργα υποδομής της χώρας που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνατοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην ασφάλεια της χώρας και γενικά αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Δηλαδή, τα δημόσια έργα, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και υλοποιούν επιλογές του δημοκρατικού προγραμματισμού. Από τεχνική δε άποψη δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν φορείς του δημόσιου τομέα και συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με το έδαφος, υπέδαφος ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων, ενώ ειδικότερα ως έργο νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή επισκευή και συντήρηση και κάθε σχετική ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση.

⁸ Ευανθία Κουτούπα – Ρεγκάκου, «Δημόσιες συμβάσεις και κοινοτικό δίκαιο», 1995, σελ. 238, Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 159 επ.

Οι σύγχρονες ανάγκες και αντιλήψεις ανάγκασαν τη νομολογία να διευρύνει την έννοια του δημοσίου έργου (βλ. σχετικά Δ.Ε.Κ. της 19.04.1994 στην υπόθεση C – 331/94). Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα όπου θεωρήθηκε ως δημόσιο έργο η εγκατάσταση και συντήρηση πρασίνου κατά μήκος της εθνικής οδού (ΣτΕ 3489/1996) και όπου κρίθηκε ως δημόσιο έργο η προσάρτηση των απαραίτητων για τη λειτουργία ενός έργου μηχανημάτων.⁹

Η κοινοτική έννοια του δημόσιου έργου δεν συμπίπτει απόλυτα με αυτή που δίνεται από τον Έλληνα νομοθέτη. Ο κοινοτικός νομοθέτης εξαντλεί την έννοια του δημόσιου έργου μόνο στα νέα έργα, ενώ η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία την επεκτείνει και στην επισκευή ή συντήρηση υφιστάμενου έργου.

Κρίσιμο κριτήριο για την υπαγωγή ενός έργου στην έννοια του δημοσίου έργου για τον κοινοτικό νομοθέτη είναι η πλήρωση και η επιτέλεση με το έργο αυτό καθαυτό οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας. Κατ' αυτό τον τρόπο η έννοια της «επέκτασης» που χρησιμοποιεί ο Έλληνας νομοθέτης πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπεριέχεται και στην κοινοτική έννοια του δημοσίου έργου, στο βαθμό που η επέκταση δίνει στο επίμαχο έργο αυτοτελή οικονομική και τεχνική λειτουργία.¹⁰

Γ. Ο Ν. 1418/84 και τα εκτελεστικά αυτού διατάγματα

Οι συμβάσεις εκτέλεσης δημοσίων έργων, είτε αυτές είναι διοικητικές είτε είναι του αστικού δικαίου (στις περιπτώσεις αυτές συνήθως υπάρχει όρος στη διακήρυξη και στη σύμβαση του έργου ότι εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας των δημοσίων έργων), διέπονται κατά κύριο λόγο από τον Ν. 1418/84 και από το εκτελεστικό διάταγμα αυτού το Π.Δ. 609/85.

Με το Ν. 3669/2008 «*Κύρωση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων*» (ΦΕΚ Α' 116) έγινε η κωδικοποίηση της ειδικής νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων.

⁹ Α. Γέροντας, *όπ. π.*, σελ 60 επ.

¹⁰ Α. Γέροντας, *όπ. π.*, σελ. 145 – 149

1. Η ιστορική εξέλιξη της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα

Την εξέλιξη της νομοθεσίας για την εκτέλεση δημοσίων έργων στο χρόνο θα μπορούσαμε να την διακρίνουμε σε τρεις περιόδους:

Η 1^η περίοδος καλύπτει το χρονικό διάστημα από το Διάταγμα της 03.04.1833 «*περί του σχηματισμού και της αρμοδιότητας της επί των Εσωτερικών Γραμματείας*», με το οποίο τα θέματα τα σχετικά με την εκτέλεση των δημοσίων έργων ανατέθηκαν στο σώμα των μηχανικών του στρατού, μέχρι τη θέσπιση του Ν. 5367/1932.

Η 2^η περίοδος συνδέεται με την ψήφιση και την ισχύ του Ν. 5367/1932, ο οποίος εισήγαγε ενιαίο σύστημα εκτέλεσης δημοσίων έργων, με στόχο όλοι οι εργολάβοι που αναλάμβαναν την εκτέλεση δημοσίων έργων να έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Η 3^η και τελευταία περίοδος έχει ως αφετηρία το Ν.Δ. 1266/1972 και καταλήγει στο Ν.1418/84, ο οποίος δεν διαφοροποιείται ως προς τη φιλοσοφία και τις βασικές ρυθμίσεις του προηγούμενου Ν. Δ/τος και ειδικότερα διατηρεί τη νομοθετική χάραξη του γενικού πλαισίου και την παροχή εξουσιοδοτήσεων για τη ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων για την έκδοση Π.Δ.¹¹. Η δε πρόσφατη κωδικοποίηση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων που έγινε με το Ν. 3669/2008 ουδέν αλλάζει ως προς το περιεχόμενο των ρυθμίσεων του Ν. 1418/1984 και του εκτελεστικού αυτού Π.Δ. 609/1985.

2. Τα βασικά χαρακτηριστικά της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα

Χαρακτηριστικό στοιχείο όλων των ανωτέρω νομοθετημάτων είναι ο στόχος για την ταχεία επίλυση των διαφορών με διαδικασίες απαλλαγμένες από δικονομικούς τύπους. Αποτελεί, δηλαδή, σε όλα τα νομοθετήματα μόνιμη επιταγή η αντιμετώπιση των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων ως διαφορών που πρέπει να επιλυθούν με διαδικασία κατεπείγοντος.

¹¹ Α. Γέροντας, *όπ.π.*, σελ. 69 – 70

Για την επίτευξη του στόχου αυτού τέθηκαν οι ακόλουθες ρυθμίσεις :

Πρώτον, καθιερώθηκε μια προδικασία, στην οποία θα μπορούσε κανείς να δώσει τον τίτλο «απόπειρα διοικητικής επίλυσης της διαφοράς». Η προδικασία αυτή τάσσεται επί ποινή δικονομικού απαραδέκτου. Δηλαδή, αν δεν τηρηθεί, η πύλη της δικαιοσύνης παραμένει κλειστή.

Δεύτερον, υπάγονται οι διαφορές κατευθείαν στο Εφετείο, ως μοναδικό και τελευταίο δικαστήριο ουσίας, ανεξάρτητα από το χρηματικό αντικείμενο της διαφοράς κατά παράβαση του αντίστοιχου δικονομικού αξιώματος για τη «μη υπέρβαση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας» (άρθρο 12 Κ.Πολ.Δ.). Η υπόθεση, λοιπόν, εισάγεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό στο Εφετείο (οι Προσφυγές απορρίπτονται από το Δικαστήριο ως απαράδεκτες).

Τρίτον, η καθιέρωση μιας συνοπτικής και απαλλαγμένης από δικονομικούς τύπους διαδικασία, η οποία στοχεύει στην απονομή ουσιαστικής δικαιοσύνης και για την οποία αρκεί πιθανολόγηση.

Η ratio που υπαγορεύει την τήρηση της σχετικής προδικασίας πριν από την άσκηση της προσφυγής συνίσταται αφενός στην ελάφρυνση της τακτικής δικαιοσύνης από διαφορές οι οποίες, κάλλιστα, μπορούν να επιλυθούν στα δύο επίπεδα της διοικητικής προδικασίας και αφετέρου στην αποκρυστάλλωση και ωρίμανση του διαγνωστέου αντικειμένου μέσα από τα φίλτρα της προηγούμενης διερεύνησης.

Ως κριτική στα όσα προαναφέρθηκαν αξίζει να αναφερθεί ότι το τρίδυμο: ένσταση – αίτηση θεραπείας – προσφυγή, στη θεωρητική του σύλληψη, θεσμοθετήθηκε για να λειτουργήσει υπό τις απαιτήσεις του Κ.Πολ.Δ και τη γαλουχημένη από τα νόματα του ιδιωτικού δικαίου και της πολιτικής δίκης δικαιοδοτική αντίληψη των πολιτικών δικαστηρίων¹². Επίσης, ως κριτική στα ως άνω αποτελεί η άποψη ότι με τη θέσπιση της προδικασίας αυτής καταργείται ουσιαστικά για τους αναδόχους δημοσίων έργων η προσωρινή δικαστική προστασία, καθόσον, όταν πια έχει ολοκληρωθεί η διοικητική προδικασία και ασκείται η Προσφυγή, οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εφαρμοστεί

¹² Κ. Χασάπης, «Δυσλειτουργίες στην εκδίκαση διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων», ΔιΔικ 1994, σελ. 1303

και ο ανάδοχος έχει απολέσει το έννομο συμφέρον του για την άσκηση Αίτησης Αναστολής. Σύμφωνα, όμως, με την λίαν πρόσφατη απόφαση του ΔΕΚ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 13^{ης} Μαρτίου 2007, Unibet (London) και Ltd Unibet International Ltd κατά Justitiekanslern, η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, που αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου και που πρέπει να διασφαλίζεται από τα κράτη μέλη, περιλαμβάνει και τη δυνατότητα λήψης προσωρινών μέτρων για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, το οποίο, εν προκειμένω, δεν ισχύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΔΕΣΜΟ

Για την εύρυθμη λειτουργία της διοικητικής σύμβασης και την εναρμονισμένη με την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος εκτέλεση και έκβασή της, η Διοίκηση διαθέτει κατά παρέκκλιση των αρχών της ισότητας των συμβαλλομένων και της δεσμευτικότητας των συμφωνημένων (*pact sunt servanda*) που ισχύουν στις συμβάσεις του ιδιωτικού δικαίου, τη δυνατότητα άμεσης επέμβασης στο συμβατικό δεσμό. Δηλαδή, αναγνωρίζεται στη Διοίκηση το δικαίωμα να επέμβει μονομερώς στη συμβατική σχέση με σκοπό την προσαρμογή της στις νέες ή διαφοροποιημένες συνθήκες, ώστε να ικανοποιηθεί αποτελεσματικότερα το δημόσιο συμφέρον¹³.

Από τις εξουσίες της Διοίκησης για άμεση επέμβαση στη διοικητική σύμβαση ενδιαφέρουν την παρούσα οι εξής :

1. Το δικαίωμα επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων¹⁴

Στο πλαίσιο της εκτέλεσης των διοικητικών συμβάσεων, η Διοίκηση, προκειμένου να εξασφαλίζει τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα της διοικητικής σύμβασης, διαθέτει τη δυνατότητα μονομερούς επιβολής κυρώσεων στον αντισυμβαλλόμενο της, εν προκειμένω, ανάδοχο δημοσίου έργου, εφόσον αυτό προβλέπεται από το νόμο ή τη σύμβαση και πληρούνται οι προϋποθέσεις για την επιβολή αυτή και όταν αυτός αρνείται να εκτελέσει προσηκόντως τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Το δικαίωμα αυτό της διοίκησης για τη μονομερή επιβολή κυρώσεων στον ανάδοχο συνδέεται άμεσα με την άσκηση δημόσιας εξουσίας και κάθε συμβατική ρήτρα που καταργεί ή περιορίζει υπέρμετρα το δικαίωμα αυτό πρέπει να θεωρηθεί άκυρη ως αντίθετη στο νόμο. Συνεπώς, για παράδειγμα, η δυνατότητα της διοίκησης να κηρύξει

¹³ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 303 επ., Ν. Σ. Καπελλάκη, «Οι άμεσες επεμβάσεις της διοικήσεως στη διοικητική σύμβαση, ΔιΔικ. 1994, σελ. 548 επ.

¹⁴ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 316

έκπτωτο τον ανάδοχο με βάση διάταξη νόμου δεν μπορεί να καταργηθεί με συμβατικό όρο.

2. Το δικαίωμα μονομερούς λύσης της διοικητικής σύμβασης

Η άσκηση του δικαιώματος της Διοίκησης για μονομερή λύση της διοικητικής σύμβασης επιτρέπεται μόνο εφόσον συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος και δεν αρκεί η άσκησή του μόνο επειδή τα συμβαλλόμενα μέρη περιέλαβαν στη σύμβαση σχετικό όρο.

Η νομολογία δέχτηκε ότι το δικαίωμα της Διοίκησης για μονομερή λύση της σύμβασης προϋποθέτει την ύπαρξη ειδικής νομοθετικής διάταξης, οι προϋποθέσεις της οποίας ελέγχονται από τα δικαστήρια και δεν μπορεί να θεμελιωθεί σε γενική αρχή με ανάλογο περιεχόμενο.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, αποκλείεται η μονομερής μεταβολή των όρων της διοικητικής σύμβασης που δεν σχετίζονται με το δημόσιο σκοπό ή την εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας, όπως π.χ. όρων που προσδιορίζουν το τίμημα το οποίο πρέπει να καταβάλει το δημόσιο νομικό πρόσωπο στον αντισυμβαλλόμενο ανάδοχο ακέραιο (βλ. ενδεικτικά ΔΕφΠατρών 144/1988, *ΝοΔΕ*, τ. 1, λ. 3/13, ΔΕφΠατρών 420/1988, *ΝοΔΕ*, τ. 1, λ. 3/15, ΟΛΑΠ 274/1972, *ΝοΒ* 19, σελ. 863, ΑΠ 275/1971, *ΝοΒ* 19, σελ. 865, ΕφΑθ 4191/1986, ΕφΚρήτης 127/1984, ΕφΘεσσ/κης 617/1983, ΕφΛάρισας 455/1983, ΔΕφΘεσσ/κης 100/1988, *ΝοΔΕ*, τ. 1, λ. 3/20, ΕφΑθ 1224/1992, *ΝοΔΕ*, τ. 2, λ. 3/7, ΔΕφΘεσσ/κης 673/1995, *ΝοΔΕ*, τ. 2, λ. 3/13).

Μετά την έγκριση του αποτελέσματος της δημοπρασίας από την Προϊστάμενη Αρχή και την κατάρτιση της σύμβασης με βάση την εγκριτική απόφαση, δεν είναι δυνατή η αμφισβήτηση, ούτε πολύ περισσότερο η μονομερής μεταβολή των δεδομένων του εργολαβικού ανταλλάγματος από τον Κύριο του έργου, ούτε σε περίπτωση εμφάνισης της ανάγκης εκτέλεσης υπερσυμβατικών εργασιών και σύνταξης Πρωτοκόλλου Κανονισμού Νέων Τιμών Μονάδας (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) και Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.), χωρίς τη συναίνεση του αναδόχου.

Εξαιρέση από τον κανόνα αυτό συνιστά η εφαρμογή του άρθρου 700 Α.Κ., οι διατάξεις του οποίου, σύμφωνα με τη νομολογία και τη θεωρία, εφαρμόζονται και στις διοικητικές συμβάσεις κατασκευής δημοσίων έργων, που προβλέπει το δικαίωμα του εργοδότη να καταγγείλει τη σύμβαση οποτεδήποτε μέχρι την αποπεράτωση του έργου, χωρίς την επίκληση συγκεκριμένου λόγου. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται μόνο στον εργοδότη και όχι στον εργολάβο.

Η καταγγελία της σύμβασης μίσθωσης έργου είναι μονομερής, απευθυντέα, αμετάκλητη και αναιτιώδης. Ειδικότερα, ο αναιτιώδης χαρακτήρας της καταγγελίας της σύμβασης σημαίνει ότι το κύρος της δεν εξαρτάται από ορισμένο λόγο ή από οποιαδήποτε προϋπόθεση και ότι η καταγγελία μπορεί να γίνει οποτεδήποτε και για οποιοδήποτε λόγο.

Επειδή, όμως, η αναγνώριση ενός δικαιώματος για αναιτιώδη λύση μιας διοικητικής σύμβασης μπορεί να καταλήξει σε βλάβη του δημόσιου συμφέροντος, κρίνεται αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος αυτού η συνδρομή λόγων δημοσίου συμφέροντος. Τότε μόνο η Διοίκηση ασκεί κατά καλή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας το δικαίωμα αυτό¹⁵: «Μια τέτοια θεώρηση του δικαιώματος της Διοίκησης και της εξυπηρέτησης του δημόσιου σκοπού της διοικητικής σύμβασης διασφαλίζει, αποτρέποντας την καταχρηστική άσκησή του, και δεν είναι αντίθετη προς τον ομόφωνα αποδεκτό ενδοτικό χαρακτήρα του άρθρου 700 Α.Κ., ο οποίος επιτρέπει τη μη εφαρμογή του σε ορισμένες περιπτώσεις»¹⁶.

¹⁵ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 317, Β. Σκουρής : «Διοικητικές Συμβάσεις και δημόσια έργα», 1997, σελ. 19 – 22.

¹⁶ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 317, Ι. Κοϊμτζόγλου : «Μορφές της απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών εκτέλεσης των διοικητικών συμβάσεων», 1997, σελ. 271

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η ομαλή πορεία μιας εργολαβικής σύμβασης δημοσίου έργου άρχεται με την υπογραφή της σύμβασης και λήγει με την περαίωση του έργου από τον ανάδοχο και την παραλαβή του από τον Κύριο του έργου. Οποιαδήποτε διαφορετική εξέλιξη θεωρείται ως ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης¹⁷.

Η προαναφερόμενη ειδική νομοθεσία των δημοσίων έργων προβλέπει δύο περιπτώσεις λύσεως της εργολαβικής συμβάσεως:

πρώτον, την περίπτωση, όπου η σύμβαση λύεται με πρωτοβουλία του Φορέα Κατασκευής του έργου ή του Κυρίου αυτού, εάν τα πρόσωπα αυτά δεν ταυτίζονται, (με έκπτωση του αναδόχου ή με διάλυση της σύμβασης) και

δεύτερον, την περίπτωση, κατά την οποία η σύμβαση διαλύεται με πρωτοβουλία του αναδόχου (διάλυση της σύμβασης).

Η ειδική αυτή νομοθεσία των δημοσίων έργων ρυθμίζει, επίσης, τα ζητήματα που προκύπτουν σε περίπτωση θανάτου και πτωχεύσεως του εργολάβου, καθώς και το ειδικό θέμα του κοινοπρακτούντος αναδόχου¹⁸.

A. Έκπτωση του αναδόχου

Η έκπτωση του αναδόχου αποτελεί τη σπουδαιότερη και δυσμενέστερη από την πλευρά των έννομων συνεπειών κύρωση σε βάρος του αναδόχου. Με την έκπτωση από το έργο αφαιρείται από τον ανάδοχο και επέρχονται σε βάρος του επιπρόσθετες παρεπόμενες δυσμενείς συνέπειες. Επειδή, ακριβώς, οι δυσμενείς για τον ανάδοχο συνέπειες είναι σοβαρές, απαιτείται και οι παραβάσεις οι οποίες δικαιολογούν την έκπτωση να είναι ανάλογης βαρύτητας και η επιβολή της έκπτωσης να αποτελεί το

¹⁷ Ζ. Χατζηχαλκιάς, «Δίκαιο Δημοσίων Έργων, Ερμηνεία – Νομολογία», Θεσ/κη 1989, σελ. 99, Κ. Π. Χασάπης, «Συμβάσεις Δημοσίων Έργων στην Ελλάδα : ανώμαλη εξέλιξη και σχέση με αιρέσεις του Αστικού Κώδικα, απαγόρευση αναγκαίων εξωσυμβατικών εργασιών και σχέση με ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης», Διδικ 1997, σελ. 1381

¹⁸ Κ.Π.Μαρκάκης : «Οδηγός Επιχειρηματικής Δράσης», 1996, σελ. 435.

μοναδικό εναπομείναν μέτρο στο νομικό οπλοστάσιο του Κυρίου του έργου για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων του.

Η νομοθεσία των δημοσίων έργων προβλέπει δύο γενικές περιπτώσεις έκπτωσης του αναδόχου: Η πρώτη αφορά την έκπτωση του αναδόχου πριν από την υπογραφή της σύμβασης και την έναρξη της κατασκευής του έργου, η οποία διατάσσεται είτε διότι ο ανάδοχος δεν προσήλθε να υπογράψει τη σύμβαση εντός της ορισμένης προθεσμίας, είτε διότι δεν προσκόμισε τις απαιτούμενες εγγυητικές επιστολές. Η δεύτερη περίπτωση έκπτωσης του αναδόχου αφορά όλες τις περιπτώσεις εκείνες που μετά την υπογραφή της σύμβασης και την ανάληψη του έργου από τον ανάδοχο για κάποιο προβλεπόμενο στο νόμο λόγο κηρύσσεται αυτός έκπτωτος. Η περίπτωση αυτή αποτελεί και την κύρια μορφή έκπτωσης¹⁹.

1. Προϋποθέσεις έκπτωσης

ι. Η νομοθετική ρύθμιση

Όπως προαναφέρθηκε, το συμβαλλόμενο Δημόσιο έχει το δικαίωμα, το οποίο δεν δύναται να καταργηθεί ή να περιοριστεί υπέρμετρα με συμβατική ρήτρα, αφού συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, να επιβάλλει μονομερώς κυρώσεις στον ανάδοχο σε περίπτωση που ο τελευταίος αθετεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Μια από τις περιπτώσεις αυτές μονομερούς επιβολής κυρώσεων από το συμβαλλόμενο Δημόσιο στον αντισυμβαλλόμενό του ανάδοχο, και, μάλιστα, η δυσμενέστερη αυτών είναι η επιβολή της ποινής της έκπτωσης από την εργολαβία.

Η επιβολή από τον Κύριο του έργου της ποινής της έκπτωσης σε βάρος του αναδόχου ρυθμίζεται στο άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 1418/84 και πλέον άρθρο 61 («Έκπτωση αναδόχου») του Ν. 3669/2008, όπου αναφέρονται τα εξής: «*Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές υποχρεώσεις του ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνές με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία...*». Ο νόμος στο ως άνω άρθρο ορίζει ένα γενικό λόγο έκπτωσης του αναδόχου. Αυτός είναι η εν γένει μη συμμόρφωση αυτού προς τις

¹⁹ Σ. Σταμόπουλος: «Δίκαιο Δημοσίων Έργων», 2000, σελ. 444 - 445

συμβατικές του υποχρεώσεις ή προς τις γραπτές εντολές της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (όργανο του Κυρίου του έργου) που ερείδονται επί της σύμβασης ή του νόμου.

Στη συνέχεια ο νομοθέτης παραθέτει ενδεικτικά τις κυριότερες περιπτώσεις για τις οποίες μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος ο ανάδοχος, χωρίς αυτές να αποτελούν και τους αποκλειστικούς λόγους για τους οποίους είναι δυνατή η κήρυξη της έκπτωσης²⁰.

Σύμφωνα, δηλαδή, με την παρ. 2 του ως άνω άρθρου 61 του Ν. 3669/2008, ο Κύριος του έργου υποχρεούται να κηρύξει έκπτωτο τον ανάδοχο από τη σύμβαση ιδίως αν ο τελευταίος :

- α) καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της συμβάσεως την έναρξη των εργασιών ή την υποβολή του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.*
- β) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.*
- γ) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, κατά δύο (2) τουλάχιστον μήνες, έστω και μία αποκλειστική προθεσμία του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Κατ' εξαίρεση, αν η εκτέλεση των εργασιών καθυστερεί, αλλά ο ανάδοχος έχει ήδη εκτελέσει εργασίες που αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του συμβατικού αντικειμένου, όπως έχει διαμορφωθεί με τις τυχόν υπογραφείσες συμπληρωματικές συμβάσεις, είναι δυνατή η χορήγηση παράτασης των προθεσμιών προς το συμφέρον του έργου, έστω κι αν η καθυστέρηση των εργασιών οφείλεται σε υπαιτιότητά του. Η παράταση χορηγείται στην περίπτωση αυτή χωρίς αναθεώρηση τιμών και με επιβολή των προβλεπόμενων στις διατάξεις του άρθρου 49 του παρόντος.*
- δ) Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για το λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 60 του παρόντος για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών*

²⁰ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 445

του έργου και να έχει απορριφθεί, στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων αυτών, η ένσταση του αναδόχου.

ε) *Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά παραλείπει την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτή απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο...».*²¹

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων ως προς τα ζητήματα της έκπτωσης είναι πλούσια και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αν προσπαθούσε κανείς να κατηγοριοποιήσει τα ζητήματα που έχουν επιληφθεί τα ως άνω δικαστήρια θα κατέληγε στα εξής συμπεράσματα:

1. Κατ' αρχάς, ως προς την έκπτωση του αναδόχου λόγω υπαίτιας καθυστέρησης στην έναρξη των εργασιών του έργου. Προκειμένου, όμως, να είναι νόμιμος ο λόγος αυτός έκπτωσης του αναδόχου οφείλει ο Κύριος του έργου να έχει προσκαλέσει τον ανάδοχο για την υπογραφή της σύμβασης και την έναρξη των εργασιών σε ορισμένο τόπο και χρόνο, ειδάλως ο ανάδοχος απαλλάσσεται από την προσφορά που υπέβαλε κατά τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό (Διοικ. Εφ. Αθηνών 3120/1987, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/9).
2. Επίσης, ως προς το ίδιο ζήτημα, η επιβολή της έκπτωσης είναι παράνομη και ακυρωτέα, εάν η μη έναρξη των εργασιών του έργου οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδότη, η οποία μπορεί να συνίσταται στην αδυναμία του να διαθέσει ελεύθερο για την έναρξη των εργασιών τον τόπο του έργου (Διοικ. Εφ. Αθηνών 191/1987, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/1). Σύμφωνα δε με την υπ' αριθμ. 408/1988 απόφαση του ΔΕφΠατρών νομίμως επιβλήθηκε στον ανάδοχο η διοικητική ποινή της εκπτώσεως από το συγκεκριμένο έργο, καθόσον τον βαρύνει υπαιτιότητα για τη μη εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, καθώς υπέβαλε εκπρόθεσμα το πρόγραμμα εκτελέσεως - κατασκευής του έργου και καθυστέρησε να υποβάλει

²¹ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 99 επ.

τη μελέτη χαράξεως., ενώ με την υπ' αριθμ. 35/1988 απόφαση του ΔΕφΠατρών κρίθηκε ότι, εφόσον η καθυστέρηση της τήρησης του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης των εργασιών του έργου δεν ήταν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τέτοιας εκτάσεως, ώστε να δικαιολογείται γι' αυτό και μόνο το λόγο η κήρυξη της έκπτωσης, καθόσον κατά το χρόνο που κηρύχθηκε ο ανάδοχος σε έκπτωση είχε εκτελεσθεί το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών του Σ.Π. και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνέτρεξαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για να κηρυχθεί ο ανάδοχος σε έκπτωση²².

3. Ως προς τους λοιπούς λόγους έκπτωσης του αναδόχου από το έργο:

α) Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 78/1987 απόφαση του Εφ. Κρήτης (NoΔΕ, τ. 1, λ. 26/3), προϋπόθεση για την έγκυρη επιβολή της εκπτώσεως είναι ο λόγος επιβολής της ποινής αυτής να οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Διαφορετικά η έκπτωση είναι μη νόμιμη και ακυρωτέα. Συνεπώς, σύμφωνα με τη νομολογία των διοικητικών, αλλά και των πολιτικών δικαστηρίων, για την έγκυρη επιβολή της ποινής της έκπτωσης σε βάρος του αναδόχου απαιτείται αποκλειστική υπαιτιότητα του τελευταίου ως προς τη συνδρομή των λόγων έκπτωσης (Όμοια κρίθηκε και με την ΔΕφΑθ 155/1989).

β) Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 139/1987 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Θεσ/κης (NoΔΕ, τ.1, λ. 26/5), όπου εξετάστηκε εάν είναι νόμιμη η επιβολή της ποινής της έκπτωσης σε βάρος του αναδόχου για τη μη εκτέλεση από μέρους του πρόσθετων εργασιών η αξία των οποίων υπερβαίνει το όριο της δαπάνης που ορίζει ο νόμος. Το δικαστήριο απάντησε στο ζήτημα αυτό αρνητικά, κρίνοντας την έκπτωση του αναδόχου στην περίπτωση αυτή μη νόμιμη και ακυρωτέα, διότι ο τελευταίος δεν συμμορφώθηκε σε παράνομη εντολή του Κυρίου του έργου για την εκτέλεση των πρόσθετων αυτών εργασιών η δαπάνη των οποίων ξεπερνά το νόμιμο όριο (πρβλλε και ΣτΕ 582/1995, ΔιΔικ 1996, σελ. 1431, όπου κρίθηκε ότι νομίμως κηρύχθηκε ο ανάδοχος σε έκπτωση για τη μη εκτέλεση νέων εργασιών που είχαν καταστεί συμβατικές, καθόσον είχαν περιληφθεί σε σχετικό Σ.Π.). Εξάλλου, το ίδιο το

²² Δ. Σολδάτος, όπ.π., σελ. 402, υποσ. 511.

κείμενο πλέον της παρ. 1 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 ορίζει ότι ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος μόνο εάν δεν συμμορφώνεται σε εντολές της υπηρεσίας που είναι σύμφωνες με το νόμο και τη σύμβαση.

4. Σύμφωνα δε με την υπ' αριθμ. 6081/1996 απόφαση του ΣτΕ οι διατάξεις για την έκπτωση του αναδόχου που προβλέπουν την κοινοποίηση ειδικής προσκλήσεως προς τον ανάδοχο, πριν από την έκδοση της αποφάσεως περί εκπτώσεως, δεν περιορίζουν τον Κύριο του έργου στην κοινοποίηση μίας και μόνης ειδικής προσκλήσεως και, συνεπώς, στην περίπτωση που ο ανάδοχος δεν συμμορφώνεται στις συμβατικές υποχρεώσεις του, η διαδικασία αυτή μπορεί να επαναληφθεί, αν ο Κύριος του έργου, ενόψει και των σοβαρών συνεπειών που επάγεται η κήρυξη της εκπτώσεως θελήσει να δώσει τη δυνατότητα στον ανάδοχο να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του²³.
5. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 3373/1991 απόφαση του ΔΕφΑθ, ΔιΔικ 1993, σελ. 414, στην Ειδική Πρόσκληση πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα οι αξιούμενες προς εκτέλεση εργασίες, με σαφή προσδιορισμό, τόσο του είδους, όσο και του χαρακτήρα αυτών, με αναφορά και σε συμβατικά άρθρα, σχέδια, έγγραφες διαταγές και λοιπά στοιχεία της συμβάσεως, καθώς και στην κατά προσέγγιση ποσότητα αυτών, με αναφορά, είτε του κατ' εκτίμηση μεγέθους αυτών, είτε οιασδήποτε άλλων στοιχείων, από τα οποία να είναι δυνατός ο προσδιορισμός των ποσοτήτων αυτών, ώστε να είναι δυνατή η κρίση περί του ευλόγου ή μη της τασσόμενης με την Ειδική Πρόσκληση προθεσμία, από την οποία ήρτηται και η νομιμότητα της επακολουθούσας εκπτώσεως²⁴.

2. Διαδικασία έκπτωσης

ι. Η νομοθετική ρύθμιση

Για την έγκυρη επιβολή της έκπτωσης πρέπει να ακολουθηθεί συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία περιγράφεται στις παρ. 4 έως 8 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008.

²³ Δ. Σολδάτος, *όπ.π.*, σελ. 402, υποσ. 511.

²⁴ Δ. Σολδάτος, *όπ.π.*, σελ. 403, υποσ. 512.

- I. Ειδικότερα, για την έγκυρη επιβολή της έκπτωσης πρέπει να προηγηθεί η κοινοποίηση προς τον ανάδοχο Ειδικής Πρόσκλησης της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, η οποία πρέπει να περιέχει απαραίτητως τα εξής στοιχεία:
- α) να μνημονεύει τις διατάξεις του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 (προφανώς παραθέτοντας τις προϋποθέσεις εφαρμογής τους - την παράβαση του αναδόχου που οδήγησε στην έκπτωσή του).
 - β) να περιλαμβάνει συγκεκριμένη (δηλ. εξειδικευμένη) περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελεστούν από τον ανάδοχο και
 - γ) να τάσσει εύλογη, δηλαδή, ανάλογη του χρόνου που απαιτείται κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών, προθεσμία, όχι, πάντως, μικρότερη των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών, για την εκτέλεση των προαναφερόμενων εργασιών. Ο προσδιορισμός της προθεσμίας αυτής εξαρτάται από τις συγκεκριμένες περιστάσεις και από το είδος των εργασιών και ενεργειών των οποίων διατάσσεται η εκτέλεση. Το εύλογο ή μη της προθεσμίας υπόκειται σε δικαστική κρίση. Σε περίπτωση που ζητείται η λήψη μέτρων προς αποτροπή προφανών κινδύνων για τους οποίους είναι δυνατόν να δοθεί η διαταγή για την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, η τασσόμενη στην ειδική πρόσκληση προθεσμία μπορεί να είναι μικρότερη και των δέκα (10) ημερών (τελευταίο εδάφιο της παρ. 4. του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008)²⁵.

Η εν λόγω Ειδική Πρόσκληση και οι προθεσμίες που αναφέρονται σ' αυτή δεν ανατρέπουν τις υποχρεώσεις του αναδόχου που απορρέουν από τη σύμβαση για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου ή τμημάτων του και τις συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών (άρθρο 61 παρ. 5 του Ν. 3669/2008).

Η Ειδική Πρόσκληση, επί ποινή ακυρότητας της διαδικασίας, πρέπει να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 («Κοινοποίηση στον ανάδοχο- εκπροσώπηση») του Ν. 3669/2008, δηλαδή με όργανο της υπηρεσίας ή με οποιοδήποτε άλλο δημόσιο όργανο ή με δικαστικό

²⁵ Σ. Σταμόπουλος, *όπ. π.*, σελ. 446 - 447

επιμελητή. Κατά τα λοιπά δε εφαρμόζονται ανάλογα οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Κατά συνέπεια, δεν είναι σύννομη η αποστολή της ειδικής πρόσκλησης με το ταχυδρομείο, έστω και με συστημένη επιστολή. Κάτι τέτοιο δε επιφέρει ακυρότητα της όλης διαδικασίας (ΣτΕ 657/96, ΔιΔικ 10, σελ. 1000)²⁶.

II. Μετά την άπρακτη από μέρους του αναδόχου εκπνοή της προθεσμίας που τάσσεται με την Ειδική Πρόσκληση, αυτός κηρύσσεται προσωρινά έκπτωτος αμέσως και πάντως πριν από την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την πάροδο της ταχθείσας προθεσμίας, με απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Στην απόφαση αυτή προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που τυχόν εκτέλεσε ο ανάδοχος, σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση, με αναφορές στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και ενέργειες που δεν συμμορφώθηκε (άρθρο 61, παρ. 6, του Ν. 3669/2008). Επομένως, δεν κηρύσσεται πλέον προσωρινά έκπτωτος ο ανάδοχος με απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, που έπρεπε να εκδοθεί και να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την εκπνοή της ως άνω ταχθείσας με την ειδική πρόσκληση προθεσμίας, όπως όριζε το άρθρο 47 παρ. 4 του Π.Δ. 609/85, πριν τη τροποποίησή του με το Ν. 3662/2004, διαφορετικά η επιβολή της έκπτωσης δεν ήταν σύννομη και δεν μπορούσε να παράγει καμιά έννομη συνέπεια σε βάρος του αναδόχου. Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι το νέο καθεστώς είναι πιο αυστηρό και δυσμενές για τον ανάδοχο.

Αν ο ανάδοχος διαφωνεί για την έκπτωσή του από την εργολαβική σύμβαση, μπορεί να ασκήσει ένσταση ενώπιον της Προϊστάμενης Αρχής κατά της απόφασης της Διευθύνουσας Υπηρεσίας σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρου 76 («Ενστάσεις – Αιτήσεις Θεραπείας») του Ν. 3669/2008. Σύμφωνα δε με την παρ. 7 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 ισχύουν τα εξής: «7. Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο προϊσταμένη αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή

²⁶ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 446

να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας. Η απόφαση επί της ενστάσεως εκδίδεται, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου, από την προϊσταμένη αρχή και κοινοποιείται υποχρεωτικά, εντός δύο (2) μηνών από την κατάθεσή της. Η τυχόν αποδοχή ή απόρριψη της ένστασης αιτιολογείται, μεταξύ δε των λόγων αποδοχής μπορεί να περιλαμβάνεται και η καταφανής βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας των εκτελούμενων εργασιών, ώστε να πιθανολογείται βάσιμα η έγκαιρη και έντεχνη εκτέλεση του έργου. Αν η ανωτέρω δίμηνη προθεσμία παρέλθει άπρακτη, κινείται η πειθαρχική διαδικασία κατά των υπαίτιων υπαλλήλων κατά το άρθρο 40 του παρόντος, για την επιβολή ποινών αναλόγων προς τις επιπτώσεις της αμέλειάς τους στα συμφέροντα του κυρίου του έργου, επιπλέον δε, ο ανάδοχος υποχρεούται να διακόψει τις εργασίες, έως ότου εκδοθεί ρητή απόφαση της προϊσταμένης αρχής επί της ενστάσεώς του. Για το χρόνο διάρκειας της διακοπής δικαιούται ισόποση παράταση προθεσμίας με αναθεώρηση, εφόσον η ένστασή του γίνει τελικά αποδεκτή, ενώ η διακοπή των εργασιών δεν αποτελεί λόγο για τη διάλυση της σύμβασης. ... Μόλις οριστικοποιηθεί η έκπτωση, η προϊσταμένη αρχή υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως τη Διεύθυνση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων...».

Η Προϊστάμενη Αρχή, λοιπόν, οφείλει να εκδώσει απόφαση και να την κοινοποιήσει στον ανάδοχο μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών από την κατάθεση της ένστασης, αλλά δεν ισχύει ότι τεκμαίρεται ματαίωση της έκπτωσης που έχει επιβληθεί, σύμφωνα με το παλιό καθεστώς του άρθρου 47 παρ. 5 του Π.Δ. 609/85, πριν αυτό τροποποιηθεί με το Ν. 3263/2004, αλλά ο ανάδοχος υποχρεούται να διακόψει την εκτέλεση των εργασιών, μέχρι να εκδοθεί απόφαση από την Προϊσταμένη Αρχή του έργου επί της Ενστάσεώς του.

Επομένως, καθόσον άσκηση από τον ανάδοχο Ενστάσεως κατά της κήρυξής του σε έκπτωση, καθιστά την απόφαση της επιβολής της εκπτώσεως προσωρινή και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει την εκτέλεση των εργασιών του έργου. Αυτό σημαίνει, λοιπόν, εκτός των άλλων ότι ο ανάδοχος έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει κανονικά την εκτέλεση των εργασιών σαν να μην έχει κηρυχθεί έκπτωτος από το έργο, με συνέπεια να είναι δυνατόν η Προϊστάμενη Αρχή, εκτιμώντας την τυχόν βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας της εργασίας να

αποφασίζει την άρση των λόγων που οδήγησαν στην (προσωρινή) έκπτωση του αναδόχου και να την ματαιώσει (αποδεχόμενη την ένσταση οίκοθεν ή μετά από σχετική εισήγηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας). Σε κάθε περίπτωση δε, ο ανάδοχος που έχει υποβάλει ένσταση είναι υποχρεωμένος να εκτελεί τις εργασίες που από τη φύση τους δεν πρέπει να διακοπούν ή που ορίζονται ως κατεπείγουσες από την Υπηρεσία.

Πριν δε τη τροποποίηση του Ν. 3263/2004, προβλεπόταν στο άρθρο 47, παρ. 7, του Π.Δ. 609/1985 και αποτελούσε λόγο αποδοχής της ένστασης, πέραν των λοιπών λόγων για τους οποίους μπορεί αυτή να γίνει δεκτή, αν ο ανάδοχος, μέχρι την έκδοση της απόφασης επί της ένστασης, βελτίωνε το ρυθμό ή την ποιότητα της εργασίας του, ώστε να μπορεί να συναχθεί από το γεγονός αυτό άρση των λόγων που οδήγησαν στην έκπτωση. Στην περίπτωση αυτή η Διευθύνουσα Υπηρεσία ήταν αρμόδια να προτείνει προς της Προϊσταμένη Αρχή την αποδοχή της ένστασης του αναδόχου για το συγκεκριμένο λόγο (ΣτΕ 2247/1990, αδημ.)²⁷.

Πλέον, όμως, η διάταξη αυτή έχει απαλειφτεί και στην παρ. 8 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 ρυθμίζεται μόνο η περίπτωση που ο ανάδοχος, παρά την κήρυξη του σε έκπτωση, έστω και προσωρινά, εξακολουθεί να παραμελεί τις υποχρεώσεις του. Στην περίπτωση αυτή, η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί να επέμβει και να εκτελέσει τις απαιτούμενες εργασίες σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου.

Όμοια ρύθμιση περιείχαν και οι παλιές διατάξεις του άρθρου 47 παρ. 7 του Π.Δ. 609/85, πριν τη τροποποίησή τους με το Ν. 3263/2004. Επιπλέον δε, οριζόταν ότι οι εργασίες αυτές, σε περίπτωση που ο εργολάβος δικαιωθεί σχετικά με την έκπτωση που του επιβλήθηκε, αφαιρούνταν οριστικά από το αντικείμενο της εργολαβίας (υπό τους όρους του άρθρου 8 παρ. 3 του Ν. 1418/84)²⁸.

III. Η προαναφερόμενη προσωρινή έκπτωση οριστικοποιείται με την άπρακτη παρέλευση της 15ηνημέρης προθεσμίας για την άσκηση της ένστασης από τον ανάδοχο ή με την απόρριψη της ένστασης του αναδόχου από την Προϊστάμενη αρχή του έργου (παρ. 7, εδ. α', του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008).

²⁷ Σ. Σταμόπουλος, *όπ. π.*, σελ. 448

²⁸ Ζ. Χατζηχαλκιάς, *όπ.π.*, σελ. 99 επ.

IV. Σημαντικός προβληματισμός²⁹ είχε προκύψει αναφορικά με το εάν, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών για την έκδοση της απόφασης περί της έκπτωσης και επί της ένστασης του αναδόχου, αρκούσε για την επέλευση των αντίστοιχων εννόμων συνεπειών η έκδοση απλώς της απόφασης ή απαιτείτο και η κοινοποίησή της στον ανάδοχο: Η πρώτη άποψη (Διοικ. Εφ. Πατρών 366/91, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/11) είχε υποστηρίξει ότι η μη κοινοποίηση στον ανάδοχο της εκπτώτικης ή της απορριπτικής επί της ενστάσεως απόφασης μέσα στη δίμηνη προθεσμία, που τότε οριζόταν, είτε καθιστά την έκπτωση μη νόμιμη, είτε ματαιώνει εκ των υστέρων την έκπτωση. Η δεύτερη άποψη, που ήταν και η πλέον κρατούσα στη νομολογία (Διοικ. Εφ. Αθηνών 3373/91, ΔιΔικ 5, σελ. 414, Διοικ. Εφ. Πειραιά 1024/91, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/12, ΣτΕ 1683/1998, ΝοΔΕ, τ. 4, λ. 26/5, ΣτΕ 1765/2003, ΝοΔΕ, τ. 4, λ. 26/3, και, εν τέλει, ΣτΕ 648/2006, ΝοΔΕ, τ. 4, λ. 26/6), υποστήριξε ότι όλα τα έννομα αποτελέσματα της εκπτώτικης απόφασης και εν συνεχεία της απόφασης επί της ένστασης επέρχονται με την έκδοσή τους και δεν απαιτείται να γίνει και η κοινοποίησή τους μέσα στη δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία. Τέλος, είχε διατυπωθεί από τη θεωρία μία τρίτη άποψη, η οποία βελτίωνε και συμπλήρωνε τη δεύτερη άποψη. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στη νομική υπόσταση της σχετικής πράξης που αφορά η ανατρεπτική προθεσμία (στη συγκεκριμένη περίπτωση η απόφαση περί έκπτωσης) και τα έννομα αποτελέσματα που αφορούν τον ανάδοχο. Για τη συντέλεση, λοιπόν, της έκπτωσης, σύμφωνα με την άποψη αυτή, αρκεί η έκδοση της απόφασης μέσα στην ανατρεπτική προθεσμία των δύο μηνών και δεν απαιτείται η κοινοποίησή της μέσα στην προθεσμία αυτή. Εάν η απόφαση δεν εκδοθεί καν μέσα στην παραπάνω προθεσμία, τότε η έκπτωση δεν συντελείται ποτέ ή, στην περίπτωση που έχει υποβληθεί ένσταση, ματαιώνεται εκ των υστέρων. Για να επέλθουν, όμως, έναντι του αναδόχου τα οιαδήποτε δυσμενή αποτελέσματα της έκπτωσης, απαιτείται η κοινοποίηση της σχετικής απόφασης προς αυτόν. Έτσι π.χ. δεν επιτρέπεται να χωρήσει η επιβολή ποινικών ρητρών, ως παρεπόμενη της έκπτωσης συνέπεια, πριν την κοινοποίηση της εκπτώτικης αποφάσεως ή της απορριπτικής επί της ένστασης απόφασης στον ανάδοχο. Η έκδοση, όμως, της απόφασης μέσα στη δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία έχει καταστήσει πλέον την

²⁹ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ.448 - 450

έκπτωση ενεργό και οριστική και η καθυστέρηση της επίδοσής της στον ανάδοχο δεν επιφέρει καμία συνέπεια για το κύρος της εκπτώτικης απόφασης, παρά μόνο αναστέλλονται οι έννομες συνέπειες που αφορούν τον ανάδοχο μέχρι την κοινοποίηση της απόφασης προς αυτόν. Η κοινοποίηση αυτή μπορεί να λάβει χώρα οποτεδήποτε, ακόμη και μετά την παρέλευση της δίμηνης προθεσμίας, αλλά πάντως δεν είναι δυνατόν να υπερβεί κάποιο εύλογο χρόνο, η διάρκεια του οποίου κρίνεται ανά περίπτωση. Μετά την καθ' οιονδήποτε χρόνο κοινοποίηση προς τον ανάδοχο της εμπροθέσμως ληφθείσας απόφασης, η οριστικοποιημένη πια έκπτωση συνεπιφέρει και όλες τις έννομες συνέπειες που αφορούν το πρόσωπο του αναδόχου. Η άποψη αυτή είναι η πληρέστερη και ορθότερη, δεδομένου ότι δεν αφίσταται του πνεύματος και του γράμματος του νόμου και επιπροσθέτως λαμβάνει υπόψη και τη γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία, για την παραγωγή των εννόμων αποτελεσμάτων μίας δυσμενούς διοικητικής πράξης απαιτείται και η κοινοποίησή της προς το πρόσωπο το οποίο αφορά.

Ο Ν. 3669/2008 υιοθέτησε την πρώτη άποψη που είναι πιο ευνοϊκή για τον ανάδοχο, ορίζοντας ότι η απόφαση επί της Ενστάσεως του αναδόχου *«εκδίδεται ... από την προϊσταμένη αρχή και κοινοποιείται υποχρεωτικά, εντός δύο (2) μηνών από την κατάθεσή της. ...»*.

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Όπως προαναφέρθηκε, για την επιβολή της ποινής της έκπτωσης από τον Κύριο του έργου στον ανάδοχο πρέπει να ακολουθηθεί μια συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία συνίσταται κυρίως στην έκδοση από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία Ειδικής Πρόσκλησης, με την οποία ορίζεται στον ανάδοχο ορισμένη προθεσμία εντός της οποίας οφείλει αυτός να εκτελέσει συγκεκριμένες εργασίες ή να προβεί σε ορισμένες ενέργειες.

Η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων ως προς την εκδοθείσα από τη διευθύνουσα υπηρεσία Ειδική Πρόσκληση έχει κρίνει τα εξής :

Ως προς το περιεχόμενο της Ειδικής Πρόσκλησης γενικά:

Κατ' αρχάς, έχει κριθεί από την υπ' αριθμ. 366/1991 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πατρών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/11) ότι: «*Η ειδική πρόσκληση προς τον εργολάβο, για να είναι νόμιμη πρέπει απαραίτητως, με ποινή απαραδέκτου, να αναφέρει τις συγκεκριμένες εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν από την εργολήπτρια και να τάσσει εύλογη προθεσμία για την εκτέλεσή τους*». Η Ειδική Πρόσκληση, λοιπόν, πρέπει να περιγράφει με σαφήνεια τις εργασίες που οφείλει να εκτελέσει ο ανάδοχος και να τάσσει εύλογη προθεσμία για την εκτέλεσή τους. Διαφορετικά, αυτή θεωρείται ως παρανόμως εκδοθείσα και, κατά συνέπεια, ακυρωτέα. Όμοια έχει κρίνει και η υπ' αριθμ. 541/1991 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/5), όπου χαρακτηριστικά αναφέρονται τα εξής : «*...Πριν από την έκπτωση πρέπει να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο ειδική πρόσκληση της δ/νουσας υπηρεσίας, η οποία για να είναι νόμιμη πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει και συγκεκριμένη περιγραφή των εργασιών που πρέπει να εκτελεσθούν από τον ανάδοχο και να τάσσει εύλογη προθεσμία για την εκτέλεση αυτών.*» Επίσης, η υπ' αριθμ. 3373/1991 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΔιΔικ 5 σελ. 414) αναφέρει τα εξής : «*Η συγκεκριμενοποίηση των αξιουμένων προς εκτέλεση εργασιών αναφέρεται σε σαφή προσδιορισμό τόσο του είδους όσο και του χαρακτήρα αυτών, με ενδεχόμενη αναφορά και σε συμβατικά άρθρα, σχέδια, έγγραφες διαταγές και λοιπά στοιχεία της συμβάσεως, όσο και της κατά προσέγγιση ποσότητας αυτών με αναφορά είτε οιασδήποτε άλλων στοιχείων, από τα οποία να είναι δυνατός ο προσδιορισμός των ποσοτήτων αυτών ώστε να είναι δυνατή η κρίση περί του ευλόγου ή μη της τασσομένης προς εκτέλεσή τους προθεσμίας, από την οποία και ήρτηται η νομιμότητα της επακολουθούσας εκπτώσεως*».

Ως προς την προθεσμία για την εκτέλεση των εργασιών που επί ποινής ακυρότητας πρέπει να τάσσει η Ειδική Πρόσκληση, η υπ' αριθμ. 5827/1995 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/1) ορίζει ότι πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή να βρίσκεται σε αντιστοιχία προς τις εργασίες που καλείται εντός αυτής να εκτελέσει ανάδοχος, και σε καμιά περίπτωση μικρότερη των 10 ημερών (όμοια έχει κρίνει και η 2247/90 ΣτΕ – 7μελής, καθώς και οι ΣτΕ 2648/96, ΔιΔικ 10, σελ. 465 και ΣτΕ 4155/96, ΔιΔικ 10, σελ. 760, καθώς και η ΣτΕ 1503/2004). Την ίδια άποψη έχει υιοθετήσει και η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων, όπως ενδεικτικά προκύπτει από την υπ'

αριθμ. 78/1987 απόφαση του Εφετείου Κρήτης (ΝοΔΕ, τ. 1, λ.26/3), όπου αναφέρονται τα εξής : *«προϋπόθεση του εγκύρου της εκπτώσεως ... το εύλογο των προθεσμιών της ειδικής πρόσκλησης»*. Δηλαδή, σύμφωνα και με την απόφαση αυτή οι προθεσμίες που τάσσονται με την Ειδική Πρόσκληση πρέπει να είναι εύλογες υπό την έννοια ότι αυτές είναι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις εκτέλεσης των εργασιών, ανάλογες προς το μέγεθος και τη φύση των υπολειπόμενων εργασιών, άλλως η έκπτωση θεωρείται μη έγκυρη. Όμοια και η Εφ. Λάρισας 1166/91 (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/1) και η Διοικ. Εφ. Πειραιά 1637/2003 (ΝοΔΕ, τ. 4, λ. 26/1).

Ως προς τις εργασίες που εντέλλεται ο Κύριος του έργου με την Ειδική Πρόσκληση να εκτελεστούν η ίδια απόφαση αναφέρει ότι αυτές μπορεί είτε να προβλέπονται στη σύμβαση είτε να είναι νέες. Σε περίπτωση, όμως, που οι εργασίες αυτές είναι νέες πρέπει προηγουμένως να έχουν περιληφθεί σε Α.Π.Ε. και σε Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., ώστε να έχουν ενσωματωθεί στη σύμβαση, ή, αν η εκτέλεσή τους είναι επείγουσα, σε σχετική εγκριτική απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής του έργου. Η πλημμέλεια αυτή της Ειδικής Πρόσκλησης, δηλαδή, η περίληψη σ' αυτή εργασίας νέας που δεν έχει περιληφθεί προηγουμένως σε Α.Π.Ε. ή Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ή σε επείγουσα απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, δεν θεραπεύεται εάν ο ανάδοχος εκτελέσει μέρος αυτής (βλ. ΣτΕ 5827/1995, ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/1).

Σύμφωνα με τη νομολογία η Ειδική Πρόσκληση, ενώ αποτελεί τυπική προϋπόθεση της απόφασης για την επιβολή της έκπτωσης (βλ. ενδεικτικά Διοικ. Εφ. Αθηνών 541/1991, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/5: *«Η απευθυνόμενη προς τον ανάδοχο ειδική πρόσκληση αποτελεί νόμιμη τυπική προϋπόθεση της απόφασης περί εκπτώσεως του αναδόχου από την εργολαβία»* και ΣτΕ 2247/1990, ΝοΔΕ, τ. 1 λ. 26/14: *«... Ειδική πρόσκληση ως «προδικασία» εκπτώσεως...»*), δεν είναι αυτοτελώς προσβλητή και δεν αποτελεί αυτή καθαυτή βλαπτική των εννόμων συμφερόντων του αναδόχου πράξη, καθόσον με μόνη την κοινοποίησή της δεν συνάγεται ότι θα επακολουθήσει η έκπτωση του αναδόχου από το έργο (βλ. ενδεικτικά Διοικ. Εφ. Αθηνών 541/1991 : *«Η απευθυνόμενη προς τον ανάδοχο ειδική πρόσκληση ... δεν είναι αυτοτελώς προσβλητή»* και ΣτΕ 2247/1990, 1326/1992, 3030/1992, 605/1995, 4155/1996, 2648/1996, 1190/2003, 1191/2003, 1343/2004 και 1503/2004: *«...Σε ένσταση υπόκειται μόνο η περί εκπτώσεως του αναδόχου απόφαση, όχι δε και η ειδική πρόσκληση. Η ειδική πρόσκληση δεν αποτελεί αυτή καθαυτή βλαπτική πράξη των εννόμων συμφερόντων του*

αναδόχου, αφού μόνη η κοινοποίησή της δεν αρκεί για να επακολουθήσει οπωσδήποτε η έκπτωση.»).

Σύμφωνη με τα παραπάνω είναι και η υπ' αριθμ. 3030/1992 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/15), όπου κρίθηκε ότι σε ένσταση υπόκειται (ως βλαπτική των εννόμων συμφερόντων του αναδόχου) μόνο η απόφαση έκπτωσης του αναδόχου από το έργο και όχι η Ειδική Πρόσκληση που εκδόθηκε πριν από αυτή («... Σε ένσταση υπόκειται μόνο η περί εκπτώσεως του αναδόχου απόφαση όχι και η ειδική πρόσκληση της οποίας στις πλημμέλειες μπορεί ο ανάδοχος να προσβάλλει με την ένστασή του κατά της ως άνω απόφασης περί εκπτώσεως.»). Η βλαπτικότητα της Ειδικής Πρόσκλησης εξαρτάται από τη μεταγενέστερη έκδοση της περί εκπτώσεως απόφασης. Εάν στη συνέχεια εκδοθεί η περί εκπτώσεως απόφαση, συμπροσβάλλεται με αυτήν και η ειδική πρόσκληση επί της οποίας βασίσθηκε η εκπτωτική απόφαση και η νομιμότητα και βασιμότητα της οποίας θα ερευνηθεί κατά την επίλυση της σχετικής διαφοράς.

Κατά την κρατούσα άποψη στη νομολογία, δεν είναι νόμιμη η απόφαση έκπτωσης του αναδόχου από την εργολαβία, εάν προηγουμένως δεν έχει παρέλθει η προθεσμία που τάχτηκε με την Ειδική Πρόσκληση και εφόσον ο ανάδοχος δεν έχει συμμορφωθεί με το περιεχόμενο αυτής (βλ. ενδεικτικά Διοικ. Εφ. Αθηνών 3698/1992, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/21, όπου αναφέρονται τα εξής : «Η απόφαση περί εκπτώσεως εκδίδεται μετά την εκπνοή της προθεσμίας που τάχτηκε με την ειδική πρόσκληση και εφόσον ο ανάδοχος δεν συμμορφώθηκε προς τα διατασσόμενα με αυτήν».)

Η ως άνω, όμως, μη συμμόρφωση του αναδόχου ως προς το περιεχόμενο της Ειδικής Πρόσκλησης πρέπει να οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητά του, διαφορετικά δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την επιβολή της έκπτωσης, όπως ορίζει η υπ' αριθμ. 2963/1995 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26), όπου χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι : «... ύστερα από την εκπνοή της προθεσμίας που τάσσεται με την κοινοποιούμενη ειδική πρόσκληση και εφόσον ο ανάδοχος δεν συμμορφώνεται προς τα αξιούμενα με αυτή υπαιτίως ...». Στην ίδια απόφαση αναφέρεται ότι η αρμοδιότητα του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για την κήρυξη της έκπτωσης είναι αποκλειστική, με συνέπεια απόφαση έκπτωσης που εκδόθηκε από άλλο όργανο να πάσχει ακυρότητας. Όμοια έχει αποφανθεί και το ΣτΕ με την υπ' αριθμ. 2247/1990 απόφασή του (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26): «..Ακολουθεί η

έκπτωση μόνο εάν ο ανάδοχος, μέχρι την εκπνοή της ταχθείσης από την ειδική πρόσκληση εύλογης προθεσμίας, δεν συμμορφώθηκε προς τα αξιούμενα από αποκλειστική του υπαιτιότητα. Δεν συντρέχει η προϋπόθεση εάν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε συνυπαιτιότητα του κυρίου του έργου». Συνεπώς, και σύμφωνα με την απόφαση αυτή (όμοια και η ΣτΕ 2648/1996, ΔιΔικ 10, σελ. 465) ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος μόνο εάν από αποκλειστική υπαιτιότητά του δεν συμμορφώθηκε με όσα όριζε η Ειδική Πρόσκληση.

Την άποψη αυτή ακολουθεί και η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων. Συγκεκριμένα, στην προαναφερόμενη υπ' αριθμ. 78/1987 απόφαση του Εφετείου Κρήτης (όμοια και η Εφ. Λάρισας 1161/1991, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/1), αναφέρεται ότι : «...προϋπόθεση του εγκύρου της εκπτώσεως η ύπαρξη αποκλειστικής υπαιτιότητας του εργολάβου...». Κατά την απόφαση αυτή, ο ανάδοχος πρέπει να έχει τη δυνατότητα ανταπόκρισης στα διατασσόμενα από την Ειδική Πρόσκληση, γεγονός που δεν συμβαίνει, όταν η πρόοδος των εργασιών είναι αδύνατη από λόγους ανεξαρτήτους υπαιτιότητάς του, ενώ αυτή οφείλεται σε υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου, δυσμενείς καιρικές συνθήκες, απεργίες προσωπικού, ανωτέρα βία κ.λπ.

Τέλος, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 94/1999 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιώς (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/3): «...Δυνατή η κοινοποίηση Ειδικής Πρόσκλησης και μετά τη λήξη της συμβατικής προθεσμίας αποπεράτωσης του έργου, όταν η υπέρβαση της προθεσμίας οφείλεται σε υπαίτια, εκ μέρους του αναδόχου μη εκπλήρωση των υποχρεώσεών του. Δυνατή η επανάληψη της διαδικασίας με την κοινοποίηση και δεύτερης (όμοιας) Ειδικής Πρόσκλησης, οπότε η ανατρεπτική προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 47 του π.δ. 609/85, αρχίζει από την εκπνοή της προθεσμίας που τάσσει η τελευταία ειδική πρόσκληση». Δηλαδή, σύμφωνα με την απόφαση αυτή εκδίδεται Ειδική Πρόσκληση από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και μετά τη λήξη της προθεσμίας περαίωσης του έργου, με την προϋπόθεση, όμως, ότι ο ανάδοχος έχει υπερβεί την προθεσμία αυτή με υπαιτιότητά του. Επιπλέον, κατά την ίδια απόφαση, ο Κύριος του έργου δύναται να επαναλάβει τη διαδικασία κήρυξης σε έκπτωση του αναδόχου με την κοινοποίηση δεύτερης, όμοιας με την πρώτη, Ειδικής Πρόσκλησης και η προθεσμία που τάσσεται σ' αυτήν άρχεται από τη λήξη της ταχθείσας από την αρχική Ειδική Πρόσκληση προθεσμίας.

3. Συνέπειες έκπτωσης

ι. Η νομοθετική ρύθμιση

Κατά του έκπτωτου πλέον αναδόχου επέρχονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο νόμο οι εξής δυσμενείς συνέπειες :

I. Κατ' αρχήν, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 όταν η έκπτωση οριστικοποιηθεί ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό.

Ο ανάδοχος αποβάλλεται από το έργο και του απαγορεύεται η εκτέλεση οιασδήποτε περαιτέρω εργασιών. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατόν να επιτραπεί στον έκπτωτο ανάδοχο να εκτελέσει συμπληρώσεις ημιτελών εργασιών, ώστε αυτές να επιμετρηθούν και να του καταβληθεί το αντίστοιχο εργολαβικό αντάλλαγμα ή εργασίες για την άρση ή την αποτροπή κινδύνων.

Αν ο ανάδοχος ασκήσει Αίτηση Θεραπείας ή Προσφυγή και δικαιωθεί από τον αρμόδιο Υπουργό ή δικαστήριο, η σύμβαση δεν αναβιώνει, καθόσον με την οριστικοποίηση της έκπτωσης, ασχέτως εάν αυτή αναγνωριστεί εκ των υστέρων ως άκυρη, ουσιαστικά διατάσσεται ο ανάδοχος να σταματήσει τη συνέχιση των εργασιών, δηλαδή καταγγέλλεται η σύμβαση κατ' άρθρο 700 Α.Κ. από μέρος του Κυρίου του έργου³⁰.

II. Εκτός από την ως άνω αναφερόμενη συνέπεια, κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται αθροιστικά οι εξής παρεπόμενες συνέπειες κατά τα οριζόμενα στην παρ. 10, του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008:

α) Καθίσταται άμεσα απαιτητό το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους και εισπράττεται από τον κύριο του έργου με κατάπτωση ανάλογου ποσού της αντίστοιχης εγγύησης.

³⁰ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ.π., σελ.99 επ.

- β) Καταπίπτει υπέρ του Κυρίου του έργου, ως ειδική ποινική ρήτρα, το σύνολο των εγγυήσεων για την καλή εκτέλεση του έργου, όπως ορίζονται στο άρθρο 35 του παρόντος. Επισημαίνεται ότι το παλιό νομοθετικό καθεστώς, πριν τη τροποποίηση του Ν. 3263.2004, ήταν ευνοϊκότερο, διότι κατέπιπτε μέρος της κατατεθειμένης εγγυήσεως για την καλή εκτέλεση του έργου που αντιστοιχούσε: «... στο λόγο *A/Σ*, όπου *Σ* το χρηματικό αντικείμενο της σύμβασης, όπως διαμορφώθηκε με τον τελευταίο εγκεκριμένο συγκριτικό πίνακα και *A* το ανεκτέλεστο μέρος της σύμβασης, όπως προκύπτει ως διαφορά $\Sigma - \Pi$, όπου Π το σύνολο των πιστοποιούμενων εργασιών μέχρι την έκδοση της απόφασης για την έκπτωση. Στους υπολογισμούς αυτούς δεν λαμβάνονται υπόψη οι αναθεωρήσεις τιμών και ποσά για απρόβλεπτα» (άρθρο 47, παρ. 9, του Π.Δ. 609/1985).
- γ) Καταπίπτει το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου και για τις τμηματικές προθεσμίες. Και στην περίπτωση αυτή, το παλιό νομοθετικό καθεστώς, πριν από τη τροποποίηση του Ν. 3263/2004, όριζε την κατάπτωση των ποινικών ρητρών που προβλέπονταν μόνο για τη συνολική προθεσμία του έργου και όχι για τις τμηματικές προθεσμίες (άρθρο 47 παρ. 9 του Π.Δ. 609/85).

Σύμφωνα δε με την παρ. 13 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008 αν, «μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η προϊσταμένη αρχή αποφασίζει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχτηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. ... Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η προϊσταμένη αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η προϊσταμένη αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις...».

Η δε εκτέλεση των υπολειπόμενων εργασιών³¹ μπορεί, λοιπόν, να συνεπάγεται αύξηση του κόστους ή μείωση του κόστους τους σε σύγκριση με αυτό που θα προέκυπτε εάν δεν είχε μεσολαβήσει η έκπτωση και οι εργασίες αυτές εκτελούνταν κανονικά από τον έκπτωτο ανάδοχο, δεδομένου ότι η ανάθεση της νέας εργολαβίας για τις μη εκτελεσθείσες εργασίες μπορεί να γίνει με αυξημένες ή και μειωμένες τιμές μονάδας σε σχέση με την αρχική.

Σύμφωνα με το παλιό νομοθετικό καθεστώς, πριν τη τροποποίηση του της παρ. 9 του άρθρου 47 του Π.Δ. 609/1985 από το Ν. 3263/2004, εάν η δαπάνη της νέας εργολαβίας ήταν μεγαλύτερη και προέκυπτε ζημία για τον Κύριο του έργου, που συνίστατο στη διαφορά της δαπάνης, η κάλυψη της ζημίας αυτή βάρυνε τον έκπτωτο ανάδοχο. Ο υπολογισμός της διαφοράς της δαπάνης γινόταν κατά τον ακόλουθο τρόπο: Λαμβάνονταν υπόψη οι διαφορές ποσοτήτων μεταξύ του τελευταίου εγκεκριμένου συγκριτικού πίνακα της έκπτωτης εργολαβίας και της επιμέτρησης των εργασιών της και οι διαφορές τιμών της σύμβασης που καταρτιζόταν για τη συνέχιση των εργασιών σε σχέση με τις τιμές της έκπτωτης εργολαβίας αναθεωρημένες μέχρι το χρόνο κατάρτισης της νέας σύμβασης. Προϋπόθεση για την επιβάρυνση του αναδόχου με τη διαφορά της δαπάνης ήταν η διαφορά αυτή, όπως προέκυπτε από τον παραπάνω υπολογισμό, να υπερέβαινε την ειδική ποινική ρήτρα που καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου από την έκπτωση του αναδόχου. Σε περίπτωση που η διαφορά υπερέβαινε το ποσό της ειδικής ποινικής ρήτρας, τότε ο ανάδοχος επιβαρυνόταν με τη διαφορά της δαπάνης, αλλά μόνο κατά το μέτρο που υπερέβαινε την ποινική ρήτρα. Αντιθέτως, αν η διαφορά της δαπάνης ήταν μικρότερη από το ποσό της ειδικής ποινικής ρήτρας, η απαίτηση του κυρίου του έργου εξαντλείτο με την καταβολή της ποινικής ρήτρας. Περαιτέρω προϋπόθεση για την επιβάρυνση του αναδόχου με τη διαφορά της δαπάνης κατά τα άνω, ήταν η σύμβαση για τη συνέχιση των εργασιών να είχε καταρτισθεί μέσα σε ένα χρόνο από την επικύρωση της έκπτωσης. Σε περίπτωση που δεν συνέβαινε αυτό, ο ανάδοχος δεν επιβαρυνόταν με τη διαφορά της δαπάνης, ακόμη και αν αυτή υπερέβαινε το ποσό της ειδικής ποινικής ρήτρας και η αξίωση του κυρίου του έργου εξαντλείτο στην ποινική ρήτρα.

³¹ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 451 - 452

Οι ρυθμίσεις, όμως, αυτές έχουν καταργηθεί και ο Κύριος του έργου εξασφαλίζεται με την κατάπτωση όλων των εγγυητικών επιστολών που έχουν προσκομισθεί στο έργο από τον ανάδοχο ως ειδική ποινική ρήτρα και με την κατάπτωση των ποινικών ρητρών που προβλέπονται όχι μόνο για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας του έργου, αλλά και για την υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών.

Άρα, ο οριστικά έκπτωτος Ανάδοχος κατ' αρχήν αποβάλλεται και αποξενούται από το έργο και περαιτέρω υφίσταται τις ως άνω αναφερόμενες δυσμενείς συνέπειες που προβλέπει η παρ. 10 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008.

III. Ως προς την διαδικασία που ακολουθεί την έκπτωση ισχύουν οι διατάξεις των παρ. 11 και 12 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008, οι οποίες αφορούν την εκκαθάριση της έκπτωτης εργολαβίας και ως προς την παραλαβή των εργασιών που μέχρι την έκπτωση εκτελέστηκαν εφαρμόζεται το άρθρο 73 («Προσωρινή παραλαβή του έργου») του Ν. 3669/2008, όπως ορίζεται στην παρ. 6 του ίδιου άρθρου, όπου αναφέρεται ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή ... και σε όλες τις περιπτώσεις που μια εργολαβία δεν συνεχίζεται, όπως στις περιπτώσεις διάλυσης και έκπτωσης...».

Πάντως, σε κάθε περίπτωση, όπως άλλωστε προαναφέρθηκε, αν η έκπτωση μετά την οριστικοποίησή της από την Προϊστάμενη Αρχή ακυρωθεί για οποιονδήποτε λόγο από τον αρμόδιο Υπουργό ή δικαστήριο, η σύμβαση θεωρείται ότι διαλύθηκε κατ' άρθρο 700 Α.Κ. από μέρους του εργοδότη από τη χρονική στιγμή που κοινοποιήθηκε στον ανάδοχο η άκυρη έκπτωση³².

IV. Ως προς την εκκαθάριση³³ της έκπτωτης εργολαβίας ισχύουν τα ακόλουθα (παρ. 11 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008):

³² Ζ. Χατζηχαλκιάς, *όπ.π.*, σελ. 99 επ.

³³ Σ. Σταμόπουλος, *όπ. π.*, σελ. 452 - 453

Για την εκκαθάριση της εργολαβίας καλείται ο έκπτωτος ανάδοχος να υποβάλει μέσα σε έναν (1) μήνα την επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει. Αν αμελήσει την υποχρέωσή του αυτή, η διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει η ίδια στη σύνταξη της επιμέτρησης ή την αναθέτει σε ιδιώτη μηχανικό, καλώντας τον έκπτωτο ανάδοχο να παραστεί. Η επιμέτρηση ελέγχεται και εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από της υποβολής της και κοινοποιείται στον έκπτωτο ανάδοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει ένσταση εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Το ίδιο ισχύει αναλογικά και αν η επιμέτρηση συνταχθεί με επιμέλεια της διευθύνουσας υπηρεσίας. Επί της ένστασης αποφαινεται η προϊσταμένη αρχή εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Αν η επιμέτρηση ανατεθεί προς σύνταξη σε ιδιώτη μηχανικό, η σχετική δαπάνη καταβάλλεται από τις πιστώσεις με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και περιλαμβάνεται στον εκκαθαριστικό λογαριασμό της έκπτωτης εργολαβίας. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει μόνο ολοκληρωμένες εργασίες. Κατ' εξαίρεση ημιτελείς εργασίες και εισκομισθέντα στο εργοτάξιο υλικά περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση, αν κατά την κρίση της υπηρεσίας είναι χρήσιμα για τον κύριο του έργου, εν όψει της προοπτικής συνέχισής του.

Στον εκκαθαριστικό λογαριασμό περιλαμβάνεται το σύνολο των ποινικών ρητρών που καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου με την έκπτωση του αναδόχου και κάθε άλλη εκκαθαρισμένη απαίτηση κατά του έκπτωτου αναδόχου. Αν ο εκκαθαριστικός λογαριασμός είναι αρνητικός, η διαφορά εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των απαιτήσεων του κυρίου του έργου. Αν κατά την παραλαβή των εργασιών της έκπτωτης εργολαβίας, που διενεργείται ταυτόχρονα ως προσωρινή και οριστική, προκύψουν διαφορές στα ποσά του εκκαθαριστικού λογαριασμού, συντάσσεται νέος τελικός λογαριασμός, αλλιώς ο εκκαθαριστικός ισχύει ως τελικός.

Επομένως, μετά την αναζήτηση και καταβολή των ποσών που οφείλει ο ανάδοχος στον κύριο του έργου από την έκπτωση (αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, εγγυήσεις του έργου, ποινικές ρήτρες), συντάσσεται ο εκκαθαριστικός λογαριασμός για το σύνολο της εργολαβίας. Προς το σκοπό της σύνταξης του εκκαθαριστικού λογαριασμού, καλείται ο ανάδοχος να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία την επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει. Η

διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει η ίδια στην επιμέτρηση, καλώντας τον έκπτωτο ανάδοχο να παραστεί σ' αυτήν, ή να αναθέσει σε τρίτο ιδιώτη μηχανικό την επιμέτρηση των εκτελεσθεισών εργασιών. Στην επιμέτρηση αυτή επιτρέπεται να περιληφθούν μόνο πλήρεις εργασίες. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατόν να περιληφθούν ημιτελείς εργασίες και εισκομισθέντα υλικά, αν κατά την κρίση της υπηρεσίας είναι χρήσιμα για τον κύριο του έργου, ενόψει και των προοπτικών συνέχισης εκτέλεσης του έργου. Ο εκκαθαριστικός λογαριασμός αντιπροσωπεύει το ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον έκπτωτο ανάδοχο για τις εργασίες που έχει εκτελέσει. Δεν ανταποκρίνεται, όμως, και στο ποσό που πρόκειται να καταβληθεί τελικά σ' αυτόν, διότι από το λογαριασμό αφαιρούνται τα εξής ποσά:

- α) το ποσό για το οποίο δεν έχουν επαρκέσει οι εγγυητικές επιστολές για την είσπραξη του αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής και των ποινικών ρητρών. Έτσι π.χ. αν το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής και οι ποινικές ρήτρες που όφειλε ο ανάδοχος ήταν 5.000.000 δρχ. και από τις εγγυητικές επιστολές καλύφθηκαν τα 3.000.000 δρχ., τα υπόλοιπα 2.000.000 δρχ. αφαιρούνται από τον εκκαθαριστικό λογαριασμό και
- β) κάθε άλλη εκκαθαρισμένη απαίτηση κατά του έκπτωτου αναδόχου. Αν μετά την αφαίρεση των παραπάνω ποσών ο εκκαθαριστικός λογαριασμός έχει γίνει πλέον αρνητικός σε βάρος του αναδόχου, η διαφορά εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τον Κύριο του έργου. Όταν τα έσοδα του Κυρίου του έργου εισπράττονται ως δημόσια έσοδα, οι σχετικές διαφορές βεβαιώνονται από το αρμόδιο Δημόσιο Ταμείο. Εάν ο λογαριασμός εξακολουθεί και μετά την αφαίρεση των παραπάνω ποσών να είναι θετικός υπέρ του αναδόχου, το υπόλοιπο καταβάλλεται στον ανάδοχο κατά τη συνήθη διαδικασία καταβολής της εργολαβικής αμοιβής. Ο εκκαθαριστικός λογαριασμός επαναλαμβάνεται ως τελικός λογαριασμός μετά την παραλαβή της έκπτωτης εργολαβίας, που διενεργείται ως προσωρινή και οριστική ταυτόχρονα.

V. Ως προς την ανάθεση της συνέχισης του έργου,³⁴ ισχύουν, όπως προαναφέραμε, όσα αναφέρει η παρ. 13 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008:

Μετά την έκπτωση του αναδόχου η Προϊσταμένη αρχή είναι αρμόδια να αποφασίσει αν το έργο θα συνεχιστεί και θα κατασκευαστεί στο σύνολό του ή αν θα εκτελεσθούν μόνο οι εργασίες εκείνες οι οποίες κρίνονται ως αναγκαίες. Επίσης, η ίδια αρχή είναι αρμόδια να αποφασίσει για το τρόπο συνέχισης της κατασκευής. Στο πλαίσιο αυτό, ενώ το παλιό νομοθετικό καθεστώς όριζε ότι οι εργασίες συνέχισης μπορούν να γίνουν είτε έπειτα από δημοπρασία με οποιοδήποτε σύστημα προσφορών είτε με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο –π.χ. απευθείας ανάθεση, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις κλπ. - (άρθρο 47 παρ. 11 Π.Δ. 609/85), πλέον ορίζεται ορισμένη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί από την προϊσταμένη αρχή. Σύμφωνα με όσα προαναφέραμε, η προϊσταμένη αρχή πρέπει να προσκαλέσει τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού κι αν αυτός δεν δεχθεί, τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη. Εφόσον δε κι αυτός απορρίψει την πρόταση της προϊσταμένης αρχής για τη συνέχιση της εργολαβίας, η προϊσταμένη αρχή προσφεύγει, κατά την κρίση της, είτε στην ανοικτή δημοπρασία, είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση. Εάν οι εργασίες συνεχισθούν με επόμενους κατά σειρά μειοδότες, η νέα εργολαβία καταρτίζεται με τα ίδια συμβατικά τεύχη και τους ίδιους όρους της εργολαβίας που κηρύχθηκε έκπτωτη.

Σύμφωνα με τις παλιότερες ρυθμίσεις (άρθρο 47 παρ. 12 του Π.Δ. 609/85 - πριν τη τροποποίηση του Ν. 3263/2004), στην περίπτωση αυτή καταρτιζόταν κοινή τελική επιμέτρηση της έκπτωτης εργολαβίας, κατά την οποία παρίσταντο αμφότεροι οι ανάδοχοι, ο έκπτωτος και ο νέος, στον οποίο έχει ανατεθεί η συνέχιση της εκτέλεσης του έργου. Για τη νέα εργολαβία, η τελική αυτή επιμέτρηση επέιχε θέση πίνακα απογραφής των πλήρων ή ημιτελών εργασιών και των εισκομισθέντων στο εργοτάξιο υλικών που παραλάμβανε, για να χρησιμεύσει στη συνέχεια για τη σύνταξη των επιμετρήσεων και της νέας εργολαβίας. Όπως είναι προφανές, η τελική επιμέτρηση που συνέτασσε η διευθύνουσα υπηρεσία, αφορούσε και επηρέαζε τα συμφέροντα, όχι μόνο του έκπτωτου αλλά και του

³⁴ Σ. Σταμόπουλος, *όπ. π.*, σελ. 453 – 454, Β. Σκουρής, *όπ. π.*, σελ. 155 επ.

νέου αναδόχου και, γι' αυτό, αποκτούσαν και οι δύο από το νόμο δικαίωμα να υποβάλουν ένσταση κατ' αυτής. Η ένσταση υποβαλλόταν, κατ' εξαίρεση από το γενικό κανόνα, μέσα σε προθεσμία 5 ημερών και έπρεπε μέσα στην ως άνω προθεσμία να κοινοποιηθεί και στην άλλη εργοληπτική επιχείρηση. Η κοινοποίηση της ένστασης και στην άλλη εργοληπτική επιχείρηση αποτελούσε ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, η μη τήρηση του οποίου την καθιστούσε απαράδεκτη.

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων

Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων έχει κρίνει τα εξής :

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 3030/1987 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/8), ισχύει και στην περίπτωση της κήρυξης του αναδόχου σε έκπτωση ότι στην Προσφυγή του αναδόχου πρέπει να περιλαμβάνονται λόγοι και αιτήματα που είχαν προηγουμένως περιληφθεί στην ένσταση κατά της εκπτώτικης αποφάσεως, διότι διαφορετικά προβάλλονται απαράδεκτα το πρώτον στο Εφετείο. Επίσης, δεν υπάρχει υποχρέωση από το νόμο να περιλαμβάνεται στο σώμα της απορριπτικής της ενστάσεως του αναδόχου πράξης της Προϊσταμένης Αρχής αιτιολογία, αλλά αρκεί αυτή να προκύπτει από τα έγγραφα του φακέλου. Ακόμα, σύμφωνα με την ίδια απόφαση δεν κηρύσσει ο Κύριος του έργου τον ανάδοχο έκπρωτο κατά κατάχρηση εξουσίας, εάν ο τελευταίος πριν από τη λήξη της προθεσμίας, η υπέρβαση της οποίας αποτελεί το λόγο κήρυξής του σε έκπτωση, παρέλειψε να αναφέρει εγγράφως του λόγους καθυστέρησής του και να ζητήσει παράταση. Ακόμη, με την υπ' αριθμ. 2247/1990 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/14) κρίθηκε ότι με την ένσταση κατά της αποφάσεως εκπτώσεως δύναται να προβληθεί οποιαδήποτε πλημμέλεια της εκπτώσεως, η διαδικασία της οποίας άρχισε με την έκδοση της ειδικής προσκλήσεως.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2762/1988 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/9): *«Η απόφαση επί της ενστάσεως του αναδόχου κατά της αποφάσεως κηρύξεώς του εκπτώτου αρκεί να εκδοθεί εντός δύο μηνών, χωρίς να απαιτείται και κοινοποίησή της μέσα στην ίδια προθεσμία»* (όμοια είχε κριθεί με τη Διοικ. Εφετείο Πειραιά 1024/1991, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/12, ΣτΕ 605/1995, 2628/2004,

2629/2004, 2630/2004, ΔΕφΛαρ 166/1999, ΔΕφΑθ 842/1998). Αντίθετα, όμως, έκρινε η υπ' αριθμ. 1683/1998 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/4), στην οποία αναφέρεται ότι: «*Η πράξη της Προϊσταμένης Αρχής με την οποία απορρίπτεται η ένσταση του αναδόχου και οριστικοποιείται η έκπτωση αυτού, είναι πράξη απευθυντέα, με την έννοια ότι για την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων δεν αρκεί το γεγονός της εμπροθέσμου εκδόσεώς της, αλλά απαιτείται και η εντός της νόμιμης προθεσμίας κοινοποίηση αυτής με επίδοση στον ανάδοχο. Η εμπρόθεσμη γνώση του αναδόχου ότι απορρίφθηκε η ένστασή του δεν αναπληροί την απαιτούμενη για την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων επίδοση της πράξεως με την οποία απορρίπτεται η ένσταση*» (την ίδια γνώμη είχε υιοθετήσει προγενέστερα και η υπ' αριθμ. 366/1991 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πατρών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/11) όπου αναφέρονται τα εξής: «*...Δεν είναι νόμιμη η απόφαση επί της ενστάσεως, που έχει ασκηθεί κατά αποφάσεως που κηρύσσει έκπρωτο τον εργολάβο, όταν δεν κοινοποιείται μέσα στη δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία που τάσσει ο νόμος...*»). Το ζήτημα που εξετάζουν οι αποφάσεις αυτές είναι το εάν απαιτείται κοινοποίηση στον ανάδοχο της απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής επί της ενστάσεως που ο ίδιος άσκησε κατά της εκπτώτικης αποφάσεως. Ορθότερη φαίνεται η ως άνω άποψη του ΣτΕ, κατά την οποία οι δυσμενείς συνέπειες της οριστικοποίησης της έκπτωσης του αναδόχου επέρχονται από την κοινοποίηση, και όχι απλά με την έκδοση, της απορριπτικής της ενστάσεώς του πράξης.

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα με την κήρυξη του αναδόχου σε έκπτωση θεμελιώνουν αποκλειστική αρμοδιότητα των οργάνων που αναφέρονται σ' αυτές. Σε περίπτωση που οι αντίστοιχες πράξεις εκδοθούν από διαφορετικά όργανα από εκείνα που ορίζει ο νόμος οι τελευταίες είναι ακυρωτές ως εκδοθείσες από αναρμόδια όργανα. Ειδικότερα, η υπ' αριθμ. 232/1990 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Θεσσ/κης (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/3) αναφέρει ότι : «*Η έκπτωση του αναδόχου του έργου από την εργολαβία γίνεται με απόφαση του προϊσταμένου της δ/νουσας υπηρεσίας του έργου. Εάν η απόφαση της έκπτωσης υπογράφεται από τον προϊστάμενο της δ/νουσας υπηρεσίας με την ένδειξη «με εντολή νομάρχου», η πράξη θεωρείται εκδοθείσα από το νομάρχη, ο οποίος στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι αναρμόδιος, σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 2 π.δ. 609/85. Επομένως, είναι ακυρωτέα, λόγω αναρμοδιότητας, η πράξη της έκπτωσης...*». Επίσης, αξιοσημείωτη είναι και η υπ' αριθμ. 360/2001 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιώς (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/11), όπου αναφέρονται τα

εξής: «... Αρμοδιότητα της Νομαρχιακής Επιτροπής να αποφασίζει επί της ενστάσεως κατά της αποφάσεως περί έκπτώσεως του αναδόχου. Η τυχόν έκδοση της απόφασης αυτής από άλλο όργανο καθιστά την πράξη αυτή ακυρωτέα ως αναρμοδίως εκδοθείσα», καθώς και η υπ' αριθμ. 2963/1995 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών: «...Η αρμοδιότητα είναι αποκλειστική και δεν μπορεί να ασκηθεί από άλλο όργανο...».

Σε περίπτωση που η απόφαση για την έκπτωση του εργολάβου είναι ακυρωτέα ως αναρμοδίως εκδοθείσα, η ακυρότητα αυτή παρασύρει και καθιστά άκυρες και τις παρακολουθηματικές πράξεις αυτής, οι οποίες μπορεί να συνίστανται σε πράξεις επιβολής ποινικής ρήτηρας σε βάρος του αναδόχου και αποτελούν παρεπόμενη συνέπεια της κήρυξης του αναδόχου σε έκπτωση σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 61 του Ν. 3669/2008. Σύμφωνα προς τα παραπάνω είναι η προαναφερθείσα υπ' αριθμ. 232/1990 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Θεσσ/κης, όπου χαρακτηριστικά αναφέρονται τα εξής: «...Επομένως, είναι ακυρωτέα, λόγω αναρμοδιότητας, η πράξη της έκπτωσης. Κατά συνέπεια μη νόμιμη είναι και η απόφαση του νομάρχη που διατάσσει την επιβολή ποινικής ρήτηρας κατά του εργολάβου και την κατάπτωση αυτής υπέρ του κυρίου του έργου, λόγω του παρακολουθηματικού της χαρακτήρα προς την προαναφερθείσα, μη νόμιμη, απόφαση έκπτωσης».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 1800/1990 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιά (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 26/4), όπου ο εργολάβος κηρύχθηκε έκπτωτος από το έργο και αυτό επαναδημοπρατήθηκε. Το δικαστήριο στην απόφασή του αυτή αποφάνθηκε ως προς την επιμέτρηση των εκτελεσθεισών υπό του εκπτώτου εργολάβου εργασιών ως εξής: «... Δικαιούνται αμφότεροι οι εργολήπτες (παλιός και νέος) να ασκήσουν ένσταση κατά της ως άνω επιμετρήσεως). Η κοινοποίηση της ενστάσεως αυτής από τον ασκούντα αυτήν εργολάβο στον άλλο για τη συμμετοχή του στην επίλυση της διαφωνίας με αντιρρήσεις, αποτελεί ουσιώδη τύπο τηρήσεως της διαδικασίας ασκήσεώς αυτής, η παράλειψη του οποίου συνεπάγεται το απαράδεκτο της ενστάσεως». Όπως προαναφέρθηκε, ο οριστικά έκπτωτος εργολάβος αποβάλλεται και αποξενούται από το έργο κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 61 του Ν. 3669/2008 και οι υπολειπόμενες εργασίες της εργολαβίας εκτελούνται κατά τη διαδικασία του άρθρου 61 παρ. 11- 13 του Ν. 3669/2008, όπου ρυθμίζονται τα σχετικά με την οριστική εκκαθάριση της έκπτωτης εργολαβίας. Στην περίπτωση αυτή ο Κύριος του έργου προβαίνει σε επιμέτρηση των εκτελεσθεισών από τον έκπτωτο πλέον εργολάβο

εργασιών και σύμφωνα με την απόφαση αυτή κατά της επιμέτρησης αυτή στρέφονται με ένσταση και ο έκπτωτος εργολάβος και ο νέος, στον οποίο ανατέθηκε η συνέχιση της εκτέλεσης του έργου.

Όσον αφορά το ίδιο ζήτημα, δηλαδή, τη συνέχιση της έκπτωτης εργολαβίας ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 2780/1988 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/9) το περιεχόμενο της οποίας έχει ως εξής: «*Σε περίπτωση κηρύξεως εκπτώτου του αναδόχου και εκτελέσεως των υπολειπόμενων εργασιών με άλλες εργολαβίες, ο κύριος του έργου, προκειμένου να προβεί σε βάρος του αναδόχου που κηρύχθηκε έκπτωτος στον καταλογοισμό της ζημίας που προξενήθηκε σ' αυτόν από την εκτέλεση των εργασιών αυτών μετά την έκπτωσή του, φέρει το βάρος αποδείξεως των θετικών και αρνητικών προϋποθέσεων καταλογοισμού της ζημίας καθώς και του ύψους της ζημίας αυτής. Ειδικότερα, στην περίπτωση που στη ζημία αυτή περιλαμβάνεται και η αναθεώρηση επί των τιμών της αρχικής σύμβασης που καταβλήθηκε στο νέο εργολήπτη, ο κύριος του έργου υποχρεούται να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι, εάν ήθελε να συνεχισθεί η εκτέλεση των υπολειπόμενων εργασιών από τον αρχικό ανάδοχο, δεν θα εχορηγείτο σ' αυτόν γενική παράταση της προθεσμίας για την αποπεράτωση του έργου είτε για λόγους, για τους οποίους κηρύχθηκε η έκπτωση, είτε για άλλους λόγους, και συνεπώς δεν θα καταβαλλόταν σ' αυτόν το ποσό της αναθεώρησης που τελικά υποχρεώθηκε να καταβάλει στον νέο ανάδοχο». Σύμφωνα, δηλαδή, με την απόφαση αυτή ο Κύριος του έργου φέρει το βάρος απόδειξης για τον καταλογοισμό της ζημίας που προκλήθηκε σ' αυτόν από την εκτέλεση των υπολειπόμενων εργασιών από νέο εργολάβο. Στη ζημία αυτή δύναται να περιλαμβάνεται και η αναθεώρηση των τιμών της αρχικής συμβάσεως, η οποία καταβλήθηκε στο νέο εργολάβο. Όμοια έκρινε και η ΔΕφΑθ 2806/1992 και η ΣτΕ 3527/1992.*

Την άποψη αυτή της θεωρίας για τη μη αναβίωση της σύμβασης στην περίπτωση που η έκπτωση του αναδόχου ήταν παράνομη και η εργολαβία ανατέθηκε σε νέο εργολάβο, καθόσον η πρωτοβουλία αυτή του εργοδότη σημαίνει ουσιαστικά απαγόρευση στον εργολάβο να εκτελέσει περαιτέρω το συμβατικό έργο, δηλαδή, έχει την έννοια καταγγελίας της σύμβασης ως προς το υπολειπόμενο έργο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 700 Α.Κ., ενστερνίζεται και η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων (βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθμ. 78/1987 απόφαση του Εφετείου Κρήτης

(ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 26/3) : «...Αν η έκπτωση επιβλήθηκε παράνομα και ο εργοδότης ανέθεσε στο μεταξύ τη συνέχιση του έργου σε νέο ανάδοχο, η σύμβαση δεν αναβιώνει...».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 114/1999 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 26/8), σύμφωνα με την οποία κατά της αποφάσεως περί εκπτώσεως ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και αίτηση αναστολής στο διοικητικό εφετείο, με βάση τα άρθρα 200 και 202 ΚΔΔ/μίας με την επίκληση ηθικής ή υλικής βλάβης και τεκμηρίωση του μη προδήλως αβασίμου της εκκρεμούσης προσφυγής του. Το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τα ως άνω κρίνει ότι λόγω των δυσμενών συνεπειών, οι οποίες επέρχονται σε βάρος του αναδόχου από την εφαρμογή της οριστικής απόφασης της έκπτωσης από το έργο, ότι μπορεί να προκληθεί σ' αυτή ηθική κυρίως, αλλά και υλική βλάβη, δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως της εκπτώσεως³⁵.

4. Η αντιμετώπιση ειδικών ζητημάτων

1α. Κατ' αρχάς, το ζήτημα που προκύπτει είναι ποιός είναι ο κρίσιμος χρόνος για την αναθεώρηση των εργασιών του νέου αναδόχου, ο οποίος ανέλαβε τη συνέχιση της εκτέλεσης των εργασιών του έργου μετά την έκπτωση του αρχικού αναδόχου.

Ο Ν. 1418/84 στο άρθρο 10 παρ. 4 και πλέον άρθρο 54 («Αναθεώρηση τιμών») του Ν. 3669/2008 ορίζει ότι: «ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο : α) υποβλήθηκε η προσφορά αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε ύστερα από δημοπρασία ή β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε χωρίς δημοπρασία, εφόσον η εγκριτική απόφαση δεν ορίζει άλλο χρόνο...». Άρα, σύμφωνα με το νόμο ο κρίσιμος χρόνος για την αναθεώρηση των τιμών των εργασιών του νέου εργολάβου είναι ο χρόνος της υποβολής της προσφοράς ή της έκδοσης της εγκριτικής απόφασης.

³⁵ Δ. Σολδάτος, όπ.π., σελ. 407, υποσ. 519.

Η νομολογία, όμως, των διοικητικών δικαστηρίων έχει ερμηνεύσει τις διατάξεις αυτές ευνοϊκότερα και έχει κρίνει ότι κρίσιμος χρόνος για την αναθεώρηση των συμβατικών τιμών είναι εκείνος κατά τον οποίο ο νέος ανάδοχος προέβη στην πραγματική εκτέλεση των εργασιών ή την εισκόμιση των υλικών³⁶, ανεξάρτητα από το χρόνο της πιστοποίησης και πληρωμής τους³⁷ και φυσικά ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η εργολαβία έχει διαλυθεί με την έκπτωση του προηγούμενου αναδόχου και συνεχίζεται από νέο.

- 1β.** Αξίζει να αναφερθεί ότι στο άρθρο 10 παρ. 10 του Ν. 1418/84 και πλέον άρθρο 54, παρ. 15, του Ν. 3669/2008 ορίζεται ότι: «...αποκλείεται ...η διάλυση των συμβάσεων δημοσίων έργων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 288 και 388 του Αστικού Κώδικα, ένεκα της αυξομειώσεως των τιμών».

Η διάταξη αυτή, πάντως, δεν αποκλείει τη γενική εφαρμογή των διατάξεων αυτών στις διοικητικές συμβάσεις δημοσίων έργων, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος σε περίπτωση που διαταραχθεί ή ανατραπεί η οικονομική ισορροπία της σύμβασης³⁸.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η έννοια της αναπροσαρμογής του εργολαβικού ανταλλάγματος είναι ευρύτερη της έννοιας της αναθεώρησης και καλύπτει και τις αυξομειώσεις των τιμών που έχουν εξαιρεθεί από το θεσμό της αναθεώρησης, εφόσον προκαλείται στον ανάδοχο ζημία που διαταράσσει την οικονομική ισορροπία της συγκεκριμένης σύμβασης. Η έννοια της οικονομικής ισορροπίας της σύμβασης αποτελεί έκφραση μιας γενικότερης αρχής του διοικητικού δικαίου, αυτής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου³⁹.

- 1γ.** Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 4376/1989 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/1), όπου κρίθηκε:

³⁶ Διοικ. Εφετείο Αθηνών 1079/1994, Διδ 1994, σελ. 1371

³⁷ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 343

³⁸ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 347

³⁹ Κ.Π.Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 413

- α) ότι ο Κύριος του έργου δικαιούται να προβεί στη διάλυση της συμβάσεως εάν η μέση αναθεώρηση των υπολειπόμενων προς εκτέλεση εργασιών υπερβεί το ποσοστό του 20%,
- β) ότι ο ανάδοχος δύναται, επίσης, να ζητήσει τη διάλυση, αν η αναθεώρηση υπερβεί το 30%, αλλά στην περίπτωση αυτή ο Κύριος του έργου μπορεί πάντοτε να αποδεχθεί ή όχι το αίτημα αυτό, και
- γ) ότι στις δύο προηγούμενες περιπτώσεις εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα που αφορούν τη διάλυση της σύμβασης, χωρίς, όμως, την καταβολή του διαφυγόντος κέρδους για το μη εκτελεσθέν τμήμα της σύμβασης. Αρμόδια να αποφασίσει επί της αιτήσεως του αναδόχου είναι η Προϊσταμένη Αρχή μετά από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου, η οποία αποτελεί ουσιώδη τύπο της αποφάσεως που εκδίδει η Προϊσταμένη αρχή και, ως εκ τούτου, η ακυρότητά της γνώμης αυτής συνεπάγεται και την ακυρότητα της πράξης της Προϊσταμένης Αρχής, που εκδίδεται με βάση τη γνωμοδότηση αυτή.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 200 του Κωδ. Διοικ. Δικ/μίας (Ν. 2717/1999) : *«Σε κάθε περίπτωση που η προθεσμία ή η άσκηση της προσφυγής δεν συνεπάγεται κατά νόμο την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξης και εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν έχει χορηγηθεί αναστολή από την αρμόδια διοικητική αρχή, μπορεί, ύστερα από αίτηση εκείνου που άσκησε την προσφυγή, να ανασταλεί, με αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, εν όλω ή εν μέρει η εκτέλεση της πράξης αυτής»*. Επιπρόσθετα, κατά το άρθρο 202 του Κωδ. Διοικ. Δικ/μίας (Ν. 2717/1999) *«λόγο αναστολής μπορεί να θεμελιώσει η από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης απειλούμενη, οποιασδήποτε φύσης, υλική και ηθική βλάβη του αιτούντος, εφόσον η επανόρθωσή της θα είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής σε περίπτωση ευδοκίμησης της αντίστοιχης προσφυγής»*.

Σε προηγούμενη ενότητα αναφέρθηκε ότι μετά την εκπνοή της προθεσμίας, που τάσσεται από την Ειδική Πρόσκληση προς τον ανάδοχο για την εκτέλεση ορισμένων εργασιών, με απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας κηρύσσεται αυτός προσωρινά έκπτωτος. Μετά την άπρακτη παρέλευση της 15νθήμερης προθεσμίας για την άσκηση ενστάσεως κατά της απόφασης αυτής ή μετά την έκδοση απορριπτικής της ενστάσεως πράξης από την Προϊσταμένη αρχή του έργου ο ανάδοχος κηρύσσεται οριστικά πλέον έκπτωτος.

Μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης ο ανάδοχος αποβάλλεται από το έργο και αποξενώνεται από αυτό. Ως προελέχθη, στην περίπτωση που ο ανάδοχος έχοντας ασκήσει Αίτηση Θεραπείας και Προσφυγή κατά της απορριπτικής της ενστάσεώς του απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής δικαιωθεί και κριθεί η έκπτωσή του άκυρη, δεν αναβιώνει σε καμιά περίπτωση η σύμβαση, ιδίως εάν η συνέχιση της εκτέλεσης του έργου έχει ανατεθεί σε νέο εργολάβο.

Συνεπώς, από τα παραπάνω εύλογα προκύπτει ότι ο ανάδοχος έχει έννομο συμφέρον για την άσκηση αίτησης αναστολής εκτελέσεως της απόφασης κήρυξης του αναδόχου σε έκπτωση.

Με την υπ' αριθμ. 114/1999 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιά χορηγήθηκε αναστολή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου αναδόχου κατόπιν αποδοχής «ηθικής κυρίως, αλλά και υλικής κατά πρόεκταση βλάβης δυσχερώς επανορθώσιμης» του αιτούντος από την σε βάρος οριστικοποίηση της έκπτωσης.

3. Με την υπ' αριθμ. 130/1995 Γνωμοδότησή του το ΝΣΚ κρίθηκε το ζήτημα εάν η έκπτωση ενός εργολάβου από ένα δημόσιο έργο συνεπάγεται τον αυτόματο αποκλεισμό του από δημοπρασία στην οποία συμμετέχει με σκοπό να αναλάβει την εκτέλεση ενός ακόμα δημοσίου έργου.

Η απάντηση που δόθηκε είναι ότι η έκπτωση του αναδόχου μπορεί να συνεκτιμηθεί με άλλα δυσμενή σε βάρος του στοιχεία που αφορούν τη φερεγγυότητά του και την οικονομική και τεχνική ικανότητά του, τα οποία τελικά να οδηγήσουν σε αποκλεισμό του από το έργο.

Συγκεκριμένα το σκεπτικό της γνωμοδότησης αυτής του ΝΣΚ έχει ως εξής :

Στο άρθρο 8 παρ. 6 της υπ' αριθμ. ΕΔ2α/01/27/Φ.Ν. 294/18.03.1985 αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίων Έργων περί μητρώων επιχειρήσεων κατασκευής δημοσίων έργων ορίζεται ότι στη Γενική Γραμματεία Δημ. Έργων τηρείται Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) Οι αρχές υποχρεούνται να αποστέλλουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η μη ομαλή εξέλιξη και

περάτωση μιας εργολαβίας, από υπαιτιότητα του αναδόχου, για να ληφθούν υπόψη για την αναθεώρηση του πτυχίου του.

Μεταξύ των ως άνω υποχρεωτικά αποστελλόμενων στοιχείων είναι και η κήρυξη μιας εργοληπτικής επιχείρησης σε έκπτωση από την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου, γεγονός το οποίο συνεκτιμάται, μαζί με άλλα στοιχεία του μητρώου της εταιρείας, για την αναθεώρηση του πτυχίου της, την προαγωγή της σε ανώτερη βαθμίδα ή και τη διαγραφή της από τα οικεία μητρώα, σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων σοβαρών παραπτωμάτων.

Οποσδήποτε, όμως, μόνη η κήρυξη μιας εργοληπτικής επιχείρησης σε έκπτωση από ένα κατασκευαζόμενο από αυτήν δημόσιο έργο δεν συνεπάγεται τον αυτόματο αποκλεισμό της από άλλα δημοπρατούμενα δημόσια έργα.

Με τη δημοπρασία επιδιώκεται η ανάδειξη αναδόχου ικανού για την έγκαιρη, άρτια και οικονομική κατασκευή του έργου και προς επίτευξη του σκοπού αυτού δεν αποτελεί μοναδικό κριτήριο η μικρότερη προσφορά.

Σύμφωνα και με το κοινοτικό δίκαιο (Οδηγία 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 *«Περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών»*, και Π.Δ. 60/2007 που αποτελεί την ενσωμάτωση της οδηγίας αυτής στο ελληνικό δίκαιο) οι εργολήπτες δημοσίων έργων μπορεί να αποκλεισθούν από τη συμμετοχή σε δημοπρασία δημοσίου έργου, μεταξύ άλλων, και αν καταδικάστηκαν για αδίκημα που αφορά την επαγγελματική τους συμπεριφορά με βάση τελεσίδικη απόφαση, ή έχουν διαπράξει βαρύ επαγγελματικό παράπτωμα, που μπορεί να διαπιστωθεί με οποιοδήποτε τρόπο από τις αναθέτουσες αρχές. Επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις, τόσο της Κοινοτικής Οδηγίας όσο και του Π.Δ. 60/2007 οι υποψήφιοι ανάδοχοι κατασκευής δημοσίων έργων οφείλουν να αποδεικνύουν τη χρηματοδοτική και οικονομική δυνατότητά τους για την κατασκευή του έργου, με έναν από τους ενδεικτικά αναφερόμενους στα ανωτέρω άρθρα τρόπους.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω δεν συνεπάγεται αυτόματα η έκπτωση μιας εργοληπτικής επιχείρησης από την κατασκευή ενός έργου και τον αποκλεισμό της από δημοπρασίες άλλων δημοσίων έργων. Μπορεί, όμως, να αποτελέσει αντικείμενο συνεκτιμήσεως της φερεγγυότητας και της ικανότητάς του (οικονομικής και τεχνικής), με άλλα δυσμενή σε βάρος του στοιχεία, τα οποία να οδηγήσουν τελικά σε αποκλεισμό του.

B. Διάλυση της εργολαβικής σύμβασης με πρωτοβουλία του Φορέα Κατασκευής του έργου

Όπως προαναφέρθηκε, οι διατάξεις τόσο του Ν. 1418/84, όσο και του Π.Δ. 609/85, και πλέον του Ν. 3669/2008 ρυθμίζουν και τη λύση της σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου. Η ειδική αυτή νομοθεσία, όπως προειπώθηκε, προβλέπει τη λύση της διοικητικής (και όχι μόνο) σύμβασης δημοσίου έργου είτε με πρωτοβουλία του Κυρίου του έργου είτε με πρωτοβουλία του αναδόχου αυτού. Στην περίπτωση της διάλυσης μιας σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου με πρωτοβουλία του Κυρίου του έργου περιλαμβάνεται και η κήρυξη του αναδόχου σε έκπτωση και η λύση της εργολαβίας με μόνη τη δήλωση του Κυρίου του έργου ότι επιθυμεί να επέλθει αυτή.

Βασικό γνώρισμα των ρυθμίσεων της μονομερούς υπαίτιας λύσης της σύμβασης αυτής από την πλευρά του Κυρίου του έργου είναι ότι δεν ρυθμίζουν καθόλου το ζήτημα των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ο Κύριος του έργου μπορεί να προβεί μονομερώς στη λύση της σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου, ενώ περιορίζονται στη ρύθμιση των εννόμων συνεπειών της.

Λόγω του νομοθετικού αυτού κενού γίνεται πάγια δεκτό, τόσο στη θεωρία, όσο και στη νομολογία ότι το δικαίωμα αυτό του Κυρίου του έργου διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 700 Α.Κ., το οποίο έχει εφαρμογή, τόσο επί των αστικών, όσο και επί των διοικητικών συμβάσεων, ιδίως ως προς τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου του (Εφ. Αθ. 7564/1986).

1. Οι προϋποθέσεις

ι. Η νομοθετική ρύθμιση

Η λύση της σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου από το Φορέα Κατασκευής του έργου ρυθμίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 1418/84 και στα άρθρα 48 έως 50 του Π.Δ. 609/85 και πλέον άρθρο 62 και 64 του Ν. 3669/2008.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 64 (*«Αποζημίωση αναδόχου λόγω διάλυσης της σύμβασης»*) του Ν. 3669/2008 σχετικά με την αποζημίωση του αναδόχου ορίζει ότι : *«Σε όλες τις περιπτώσεις, που διαλύεται η σύμβαση από τον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου και υπό την προϋπόθεση ότι μέχρι το χρόνο εκείνον έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα τρία τέταρτα (3/4) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, καθώς και στις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση με αίτηση του αναδόχου, καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός από την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί: ...»*, ενώ στη διάταξη του άρθρου 62 παρ. 1 του Ν. 3669/2008 ορίζεται ότι η σύμβαση θεωρείται ότι έχει διαλυθεί από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της διαταγής για την οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διαλύσεως προκειμένου να εκτελεσθούν οι οριζόμενες με τη διαταγή αυτή εργασίες.

Συνεπώς, ο Ν. 3669/2008, με τον οποίο κωδικοποιήθηκαν οι προηγούμενες διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας για τα δημόσια έργα και που, εν προκειμένω, επαναλαμβάνει τις ρυθμίσεις του άρθρου 9, παρ. 1, του 1418/84 δεν θέτει προϋποθέσεις στην άσκηση του δικαιώματος λύσης της εργολαβικής σύμβασης από το Φορέα κατασκευής του έργου.

Άρα, ο Φορέας Κατασκευής του έργου μπορεί να προβεί στη διάλυση της σύμβασης οποτεδήποτε μέχρι την περαίωση αυτού και για οποιοδήποτε λόγο.

Παρατηρείται⁴⁰, δηλαδή, ότι η ειδική νομοθεσία για την κατασκευή δημοσίων έργων παρέχει τη δυνατότητα στον Κύριο του έργου να προβεί στη διάλυση της σύμβασης οποτεδήποτε μέχρι την περάτωση του έργου και για οποιοδήποτε λόγο ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα του Αναδόχου.

Από την παρατήρηση αυτή, ότι, δηλαδή, ο Κύριος του έργου προβαίνει στη λύση της σύμβασης οποτεδήποτε μέχρι την περαίωση του έργου και για οποιοδήποτε λόγο, εύλογα συμπεραίνει κανείς ότι η ειδική νομοθεσία περί δημοσίων έργων καθιερώνει για τον Κύριο του έργου ένα δικαίωμα καταγγελίας ανάλογο με εκείνο του άρθρου 700 εδ. α' Α.Κ., το οποίο ορίζει ότι : «Ο εργολάβος έχει δικαίωμα έως την αποπεράτωση του έργου να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση».

Γίνεται, λοιπόν, πάγια δεκτό, τόσο στη θεωρία, όσο και στη νομολογία ότι το δικαίωμα αυτό διάλυσης της εργολαβικής συμβάσεως από τον Κύριο του έργου διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 700 Α.Κ. με συνέπεια το άρθρο αυτό να εφαρμόζεται, όχι μόνο στις αστικές, αλλά και στις διοικητικές συμβάσεις δημοσίων έργων. Βέβαια, όσον αφορά τις διοικητικές συμβάσεις δημοσίων έργων, γίνεται πάγια δεκτό, ότι μπορούν να λυθούν μονομερώς οποτεδήποτε και για οποιοδήποτε λόγο από μέρους του Φορέα (αρκεί να διασφαλίζονται τα συναφή οικονομικά συμφέροντα του αναδόχου). Δεν χρειάζεται, δηλαδή, προσφυγή στο άρθρο 700 Α.Κ., καθόσον ούτως ή άλλως πρόκειται για μια από τις αυξημένες εξουσίες της διοικήσεως⁴¹.

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Όπως προειπώθηκε, λόγω του κενού, τόσο των προϊσχυουσών διατάξεων, όσο και αυτών που ισχύουν, η νομολογία, όπως, άλλωστε, και η θεωρία, δέχεται ότι για τη λύση της συμβάσεως δημοσίου έργου εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 700 Α.Κ. ως γενική, ενώ ως προς τον υπολογισμό της αποζημιώσεως έχουν εφαρμογή οι

⁴⁰ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 373 – 375, Τζίκα – Χατζοπούλου : «Κατασκευή Δημοσίων έργων, εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία – Σχόλια», σελ. 152, Φ. Ομπέση : «Μελέτη και Κατασκευή Δημοσίων έργων», Θεσσ/κη 1993, σελ. 219, Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 455- 456, Κ. Π. Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 435 - 436

⁴¹ Κ. Π. Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 435 - 436

ειδικές διατάξεις για τα δημόσια έργα (βλ. Διοικ. Εφ. Χανίων 44/88, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/10)⁴².

Συγκεκριμένα, η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων ως προς το εξεταζόμενο ζήτημα της λύσης της διοικητικής σύμβασης δημοσίου έργου με πρωτοβουλία του Κυρίου του έργου, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του αναδόχου, έχει κρίνει τα εξής:

Χαρακτηριστική ως προς την εφαρμογή του α' εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ. και στις διοικητικές συμβάσεις είναι η υπ' αριθμ. 44/1998 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Χανίων (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/10), όπου χαρακτηριστικά αναφέρονται τα εξής: «...*Η διάταξη του α' εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ. έχει πλήρη εφαρμογή και στο πλαίσιο των διοικητικών συμβάσεων. Αντίθετα, η διάταξη του β' εδαφίου δεν εφαρμόζεται στις διοικητικές συμβάσεις εκτέλεσης δημοσίων έργων, αλλά ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 του ν.δ. 1266/1972 ως lex specialis*». Κατά το περιεχόμενο της απόφασης αυτής εφαρμόζεται το άρθρο 700 Α.Κ. και στις διοικητικές συμβάσεις δημοσίων έργων, αλλά μόνο ως προς το α' εδάφιο του και όχι ως προς το β', το οποίο αφορά τις συνέπειες της καταγγελίας της σύμβασης από τον εργοδότη. Αντί του εδαφίου β' του άρθρου 700 Α.Κ. σύμφωνα με την απόφαση αυτή εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 του ν.δ. 1266/1972, γιατί αυτές κατισχύουν ως ειδικότερες. Όμοια και η υπ' αριθμ. 55/1998 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Χανίων (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/28).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων ως προς το υπό εξέταση ζήτημα της καταγγελίας της σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου μονομερώς από τον Κύριο αυτού. Συγκεκριμένα, η υπ' αριθμ. 5458/1986 απόφαση του Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/1) αναφέρει: «*Κατά τη διάταξη του άρθρου 700 Α.Κ., ο εργοδότης έχει δικαίωμα έως την αποπεράτωση του έργου να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση. Έχει δηλ. το δικαίωμα, με μονομερή δικαιοπρακτική δήλωσή του προς τον εργολάβο να επιφέρει τη διάλυση της εργολαβίας για το μέλλον*». Η απόφαση αυτή είναι σύμφωνη με την άποψη ότι στα δημόσια έργα δεν εφαρμόζεται το β' εδάφιο του άρθρου 700 Α.Κ. Συγκεκριμένα το κείμενο της απόφασης αυτής έχει ως κάτωθι: «*...Ανάμεσα στις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση για την*

⁴² Γνωμοδότηση καθ. Πρ. Παυλόπουλου, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/11, Τζ. – Χατζοπούλου, όπ. π, σελ. 152

κατασκευή δημοσίου έργου κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 1 παρ. 1 του ν.δ. 1266/1972, από υπαιτιότητα του κυρίου του, περιλαμβάνεται και η καταγγελία της σύμβασης από τον εργοδότη. Στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972, ως ειδική για τα δημόσια έργα, υπερισχύει της διατάξεως του άρθρου 700 Α.Κ., η οποία είναι γενική για κάθε σύμβαση μισθώσεως έργου. Επομένως, αν από τον εργοδότη καταγγελθεί η σύμβαση για την εκτέλεση δημοσίου έργου, ο ανάδοχος δικαιούται να απαιτήσει μόνο όσα αναφέρει η διάταξη του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972 και τίποτα περισσότερο.

iii. Το ρυθμιστικό πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 700 εδ. α' Α.Κ.

Όπως προαναφέρθηκε, το δικαίωμα αυτό του Κυρίου του έργου να προβεί στη λύση της σύμβασης οποτεδήποτε μέχρι την περαίωση του έργου και την παραλαβή του από αυτόν και για οποιοδήποτε λόγο (σπουδαίο ή μη), κατά την κρατούσα άποψη στη θεωρία και τη νομολογία, είναι αντίστοιχο με εκείνο του άρθρου 700 Α.Κ. (εδ. α'). Οι διατάξεις του άρθρου 700 εδ. α' Α.Κ. ορίζουν ότι : «ο εργολάβος έχει δικαίωμα έως την αποπεράτωση του έργου να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση».

Οι βασικές ρυθμίσεις

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ερμηνείας της διάταξης αυτής γίνεται δεκτό ότι :

α) Μόνο ο εργοδότης δικαιούται να καταγγείλει τη σύμβαση κατ' εξαίρεση από τις γενικές αρχές που εφαρμόζονται στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις (Α.Π. 297/61, ΝοΒ 9, σελ. 1232, Εφ. Αθ. 711/70, ΕΕΝ 37, σελ. 270, Εφ. Αθ. 135/70, Αρμ. 24, σελ. 445, Εφ. Αθ. 2553/69, Αρμ. 24, σελ. 350, Γεωργιάδης – Σταθόπουλος, σελ. 675). Ο εργολάβος δεν έχει το δικαίωμα αυτό.

β) Η καταγγελία της σύμβασης μίσθωσης έργου είναι μονομερής, απευθυντέα, αμετάκλητη και αναιτιώδης. Ειδικότερα, ο αναιτιώδης χαρακτήρας της καταγγελίας μιας σύμβασης μίσθωσης έργου σημαίνει ότι το κύρος της δεν εξαρτάται από οποιαδήποτε προϋπόθεση και ότι η καταγγελία αυτή από την πλευρά του εργοδότη μπορεί να γίνει οποτεδήποτε και για οποιαδήποτε αιτία.

Συνεπώς, από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι κατά το άρθρο 700 Α.Κ. νομικές συνέπειες της καταγγελίας μιας σύμβασης μίσθωσης έργου επέρχονται ανεξάρτητα από το αν οι λόγοι που τη θεμελιώνουν και την προκαλούν είναι νόμιμοι ή όχι.⁴³ Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και από το γράμμα και το πνεύμα των διατάξεων του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 1418/84 και πλέον άρθρο 62, παρ. 1, του Ν. 3669/2008, όπου ουσιαστικά καθορίζεται ο τύπος ή η μορφή της καταγγελίας του άρθρου 700 Α.Κ., στο μέτρο που οι διατάξεις αυτές ρυθμίζουν τις συνέπειες της λύσης, η οποία, επειδή είναι υπαίτια, δεν είναι δυνατό εξ ορισμού να θεωρηθεί ότι στηρίζεται σε διατάξεις που θεμελιώνουν τη νομιμότητά της⁴⁴.

Δηλαδή, η νομιμότητα των λόγων αυτών και ιδίως η συνδρομή της προϋπόθεσης της υπαιτιότητας, από την πλευρά του εργοδότη που έχει καταγγείλει, έχει σημασία όχι για το νομικό κύρος της καταγγελίας ως μονομερούς δικαιοπραξίας, καθόσον η καταγγελία της συμβάσεως ισχύει ούτως ή άλλως, αλλά για τις έννομες συνέπειές της απέναντι στον εργολάβο, όπως οι συνέπειες αυτές (που δεν είναι άλλες από την καταβολή αποζημίωσης στον ανάδοχο) καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 700 εδ. β' Α.Κ. ή τις λοιπές διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Γενικά χαρακτηριστικά της καταγγελίας⁴⁵

Η καταγγελία είναι άτυπη δικαιοπραξία και μπορεί να γίνει και σιωπηρώς, με την προϋπόθεση, όμως, ότι συνάγεται σαφώς από τα συντρέχοντα περιστατικά (μόνη η μη εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του εργοδότη δεν αρκεί για να θεωρηθεί ως σιωπηρή καταγγελία).

Η υπαιτιότητα του εργολάβου δεν αποτελεί προϋπόθεση για το κύρος της καταγγελίας.

Διακύμανση απόψεων παρατηρείται όσον αφορά το ζήτημα, εάν η ρηματική προσφορά προς τον εργολάβο της οφειλόμενης σ' αυτόν κατά την Α.Κ. 700 αποζημίωσης, αποτελεί προϋπόθεση για το ουσιαστικό κύρος της καταγγελίας.

⁴³ Πρ. Παυλόπουλος, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/11.

⁴⁴ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ.π., σελ. 104

⁴⁵ Πρ. Παυλόπουλος, ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/11

Η καταγγελία της Α.Κ. 700 είναι άτακτη. Δηλαδή, χωρίς προθεσμία και ενεργούσα άμεσα από το χρόνο δήλωσής της και ως διαπλαστικό δικαίωμα μεταβάλλει την μέχρι τότε υφιστάμενη έννομη κατάσταση και διαμορφώνει μια νέα.

Ως περάτωση του έργου, μέχρι την οποία ο εργοδότης έχει δικαίωμα να ασκήσει την καταγγελία, νοείται η πραγματική εκτέλεση, η κατασκευή ή η εν γένει ολοκλήρωση του έργου. Δεν λαμβάνεται υπόψη μόνο ο συμβατικά καθορισμένος χρόνος ολοκλήρωσης του έργου.

Η εξέταση του κύρους της καταγγελίας στο πλαίσιο της Α.Κ. 281 είναι περιορισμένη, λόγω των υποχρεώσεων που έχει ο εργοδότης από την Α.Κ. 700 εδ. β'. Λόγω, δηλαδή, της αποζημίωσης που καταβάλλει ο εργοδότης στον εργολάβο ως αντιστάθμισμα στη ζημία που ο τελευταίος υφίσταται από την καταγγελία της σύμβασεως.

Περίπτωσης σιωπηρής καταγγελίας της σύμβασεως.⁴⁶

Η άρνηση του εργοδότη προς σύμπραξη μπορεί να ενέχει σιωπηρή καταγγελία. Η μη αποδοχή, κατ' αρχήν, από τον εργοδότη της προσφερόμενης από τον εργολάβο παροχής περιάγει αυτόν σε υπερημερία δανειστή, όταν, όμως, αυτή συνεχίζεται και προσλαμβάνει τη μορφή οριστικής αρνήσεως, τότε πρόκειται για σιωπηρή καταγγελία.

Η άκυρη υπαναχώρηση μπορεί να θεωρηθεί ως καταγγελία, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της Α.Κ. 182.

Η ανωτέρα βία ως λόγος διάλυσης της σύμβασης από μέρους του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου.

Στη θεωρία και τη νομολογία γίνεται δεκτό ότι ανωτέρα βία αποτελεί κάθε γεγονός που είναι απρόβλεπτο, που δεν μπορούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση να αποτραπεί ούτε με άκρα επιμέλεια και σύνεση και που εξαιτίας του οποίου είναι ανέφικτο να

⁴⁶ Πρ. Παυλόπουλος, ΝοΔΕ, τ. 1, σελ. 22/11

πραγματοποιήσει κανείς μια ενέργεια, στην οποία είναι υποχρεωμένος κατά νόμο να προβεί.

Αναλυτικότερα, ο κατά τα ανωτέρω λόγος της ανωτέρας βίας συντρέχει υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- α) όταν κάποιο γεγονός εμποδίζει κάποιον να πραγματοποιήσει μια ενέργεια, στην οποία οφείλει κατά νόμο να προβεί και
- β) όταν το γεγονός αυτό οφείλεται σε εξωτερικούς παράγοντες και δεν μπορούσε να αποτραπεί από το πρόσωπο το οποίο κατά το νόμο υποχρεούται να προβεί σε κάποια ενέργεια ακόμη κι αν το τελευταίο έδειχνε άκρα επιμέλεια και σύνεση.

Ενώ η διάλυση της σύμβασης εκ μέρους του εργοδότη με επίκληση ανωτέρας βίας δεν αποτελεί κάποιον ειδικότερο τρόπο διάλυσης της σύμβασης, αλλά απλώς μια μορφή διάλυσης κατ' άρθρο 700 Α.Κ., προέκυψε στην περίπτωση αυτή το ζήτημα εάν υφίσταται λόγος απαλλαγής του εργοδότη από την υποχρέωση αποζημίωσης του αναδόχου, καθόσον και η διάλυση της σύμβασης υπό τέτοιες συνθήκες επέρχεται όχι μόνο από λόγους ανεξάρτητους της υπαιτιότητας και του Κυρίου του έργου και του αναδόχου, αλλά και χωρίς να υπάρχει βούληση για κάτι τέτοιο.

Κατά την επικρατέστερη, όμως, γνώμη⁴⁷ η συνδρομή των λόγων ανωτέρας βίας δεν είναι δυνατόν να απαλλάξει τον εργοδότη που προβαίνει σε καταγγελία κατ' άρθρο 700 Α.Κ. από την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης του αναδόχου, διότι για την επέλευση των έννομων συνεπειών της καταγγελίας της σύμβασης από τον εργοδότη οι διατάξεις αφενός του πρώτου εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ. και αφετέρου οι διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας των δημοσίων έργων, που έχουν παρεμφερές ρυθμιστικό περιεχόμενο, δεν προβαίνουν σε καμία διάκριση ως προς τον λόγο που οδήγησε τον εργοδότη στην καταγγελία. Αν, δηλαδή, ο λόγος αυτός είναι δικαιολογημένος ή αδικαιολόγητος.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την ως άνω άποψη, αποζημίωση οφείλεται, κατά τις διατάξεις του άρθρου 700 Α.Κ. σε κάθε περίπτωση μονομερούς και υπαίτιας καταγγελίας της

⁴⁷ Πρ. Παυλόπουλος, όπ. π., Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 104 - 105

σύμβασης από τον Κύριο του έργου, εκτός, όμως, της περίπτωσης, που π.χ. συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 388 Α.Κ. και η λύση της σύμβασης μίσθωσης έργου αποφασίζεται από το δικαστήριο (Εφ. Θεσ/κης 1/1979, Αρμ. 33, 852).

Η εφαρμογή του άρθρου 388 Α.Κ. και η λύση της σύμβασης

Κατά τη συνήθως μακρά διάρκεια της εκτέλεσης ενός δημοσίου έργου είναι δυνατόν να διαταραχθεί ή και να ανατραπεί η οικονομική ισορροπία της σύμβασης εξαιτίας περιστατικών έκτακτων και μη δυνάμενων να προβλεφθούν κατά την υπογραφή της σύμβασης, με αποτέλεσμα η παροχή ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη να καταστεί υπέρμετρα επαχθής ή και αδύνατη.

Στην περίπτωση αυτή, τόσο κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου (εξυπηρέτηση με την κατάρτιση της διοικητικής σύμβασης του δημοσίου συμφέροντος – προνομιακό καθεστώς για το συμβαλλόμενο δημόσιο – δυνατότητα μονομερούς τροποποίησης των όρων της διοικητικής σύμβασης), όσο και κατά τη διάταξη του άρθρου 388 Α.Κ. ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει την αποκατάσταση της ισορροπίας της σύμβασης με την επαύξηση της αμοιβής του ή ακόμη τη λύση της σύμβασης, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι «*το δημόσιο συμφέρον, την ικανοποίηση του οποίου σκοπεί η σύμβαση δεν απαιτεί την εκτέλεσιν της συμβάσεως κατόπιν αποκαταστάσεως της διαταραχθείσης οικονομικής ισορροπίας, αλλά επιτρέπει τη λύσιν της*».⁴⁸

2. Η διαδικασία / Νομοθετική ρύθμιση

Σύμφωνα με το άρθρο 62 («*Διακοπή εργασιών – Διάλυση της σύμβασης*») παρ. 1 του Ν. 3669/2008 η διαδικασία για τη λύση της σύμβασης κατασκευής ενός δημόσιου έργου έχει ως εξής :

«1. Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτή

⁴⁸ Ζ. Χατζηγαλιάς, όπ. π., σελ. , Β. Σκουρής, όπ. π., σελ. 22 – 23

ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης, για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες.».

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο αυτό για τη λύση της σύμβασης με πρωτοβουλία του Φορέα Κατασκευής ή του Κυρίου του έργου απαιτείται η έκδοση από αυτόν Ειδικής Διαταγής, στην οποία να ορίζεται η οριστική διακοπή των εργασιών.

Ο χρόνος από τον οποίο επέρχεται η λύση της σύμβασης είναι αυτός της κοινοποίησης της Ειδικής Διαταγής στον ανάδοχο του έργου, εκτός αν ορίζεται σ' αυτή μεταγενέστερος χρόνος, προκειμένου να εκτελεστούν από τον ανάδοχο κάποιες ειδικά αναφερόμενες στο κείμενο αυτής εργασίες.

3. Οι περιορισμοί

Ο Κύριος του έργου, λοιπόν, δικαιούται να προβεί στη λύση της σύμβασης οποτεδήποτε και για οποιοδήποτε λόγο. Εάν, όμως, ο Κύριος του έργου ασκούσε το δικαίωμά του αυτό χωρίς κανένα περιορισμό, αυτό, όπως είναι ευνόητο, θα είχε ιδιαίτερα επαχθείς συνέπειες για τον ανάδοχο. Η διοικητική σύμβαση κατασκευής ενός δημοσίου έργου έχει μεν ως χαρακτηριστικό ότι το συμβαλλόμενο Δημόσιο βρίσκεται σε υπερέχουσα εκ του νόμου θέση έναντι του ιδιώτη λόγω του δημοσίου συμφέροντος το οποίο επιδιώκει με την κατάρτιση της σύμβασης αυτής, αλλά σε καμμία περίπτωση δεν μπορεί να αποβεί σε βάρος του αντισυμβαλλόμενου αναδόχου. Για το λόγο αυτό η ειδική νομοθεσία που διέπει την κατασκευή ενός δημοσίου έργου προβλέπει ως περιορισμό στο δικαίωμα αυτό του Δημοσίου την καταβολή αποζημίωσης στον αντισυμβαλλόμενο ανάδοχο. Συνεπώς, μετά τη λύση της σύμβασης καταβάλλεται η οφειλόμενη αποζημίωση στον ανάδοχο του έργου αφού υπολογιστούν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 33 («Προσωρινή παραλαβή του έργου») του Ν. 3669/2008 οι εκτελεσθείσες και οι υπολειπόμενες εργασίες, όπως ρητά επιτάσσεται στην παράγραφο 6 του ως άνω άρθρου.

i. Η νομοθετική ρύθμιση

I. Η οφειλόμενη στον ανάδοχο από τον Κύριο του έργου αποζημίωση ρυθμίζεται στο άρθρο 64 του Ν. 3669/2008, όπου αναφέρονται τα εξής :

«1. Σε όλες τις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση από τον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου και υπό την προϋπόθεση ότι μέχρι το χρόνο εκείνον έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα τρία τέταρτα (3/4) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, καθώς και στις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση με αίτηση του αναδόχου, καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός από την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί:

α) Η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας. Η αξία των υλικών καταβάλλεται εφόσον είχε δοθεί εντολή να προσκομισθούν ή επιβάλλονταν η παραγωγή ή η προμήθεια από το χρονοδιάγραμμα των εργασιών σε συνδυασμό με τις τυχόν ειδικές συνθήκες του συγκεκριμένου έργου, που επιβάλλουν την προσκόμιση, την παραγωγή ή προμήθεια υλικών.

β) Η αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων. Η αξία αυτή καταβάλλεται μόνον εφόσον πρόκειται για τις πράγματι απαραίτητες για το έργο εγκαταστάσεις, αφού ληφθεί υπόψη η τυχόν χρησιμοποίησή τους από τον ανάδοχο σε άλλα έργα ή η υπαίτια παράλειψη χρησιμοποίησής τους.

γ) Αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του πέντε τοις εκατό (5%) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, μειωμένου κατά το ένα τέταρτο (1/4) και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί, καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 του Αστικού Κώδικα.

2. Η ανωτέρω αποζημίωση, καθώς και η αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος του αναδόχου προτείνεται από την επιτροπή παραλαβής του έργου και καθορίζεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής.».

Πρώτον, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό αποζημίωση καταβάλλεται στον ανάδοχο, κατ' αρχήν, μόνο εάν ο τελευταίος έχει εκτελέσει εργασίες που δεν υπερβαίνουν τα $\frac{3}{4}$ του έργου. Δηλαδή, το συνολικό έργο που έχει εκτελέσει είναι μικρότερο από τα $\frac{3}{4}$ του έργου.

Δεύτερον, καταβάλλεται στον ανάδοχο :

- α) η αξία των εκτελεσθεισών από αυτόν εργασιών.
- β) η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας, υπό την προϋπόθεση ότι είχε δοθεί σχετική εντολή ή το χρονοδιάγραμμα του έργου ή η φύση του έργου επέβαλλαν την προσκόμισή τους. Άρα, σε περίπτωση που δεν υπήρχε εντολή για την προσκόμιση, παραγωγή ή προμήθεια των υλικών ή αυτό δεν επιβαλλόταν από το χρονοδιάγραμμα των εργασιών ή τη φύση του έργου δεν καταβάλλεται αποζημίωση γι' αυτά στον ανάδοχο.
- γ) η αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι πρόκειται για τις πραγματικά αναγκαίες για το έργο εγκαταστάσεις, και
- δ) η αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος.

Το τεκμαιρόμενο όφελος του αναδόχου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 5% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού. Το αρχικό, όμως, συνολικό συμβατικό ποσό υπολογίζεται μειωμένο κατά το ένα τέταρτο (1/4) και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί, καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Επίσης, σύμφωνα με την ίδια διάταξη για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ. (εδάφιο β').

Διαδικασία που ακολουθείται για την καταβολή της αποζημίωσης αυτής.

Η οφειλόμενη αποζημίωση καταβάλλεται στον ανάδοχο, μετά από σχετική πρόταση της Επιτροπής Παραλαβής του έργου, και καθορίζεται κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής από την Προϊσταμένη Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 2 του προαναφερόμενου άρθρου 64 του Ν. 3669/2008. Το άρθρο αυτό ορίζει τη διαδικασία που ακολουθείται για την καταβολή της αποζημίωσης στον ανάδοχο, η οποία συνίσταται στην εξής: η

Επιτροπή παραλαβής του έργου προτείνει το ποσό της αποζημίωσης που οφείλεται στον ανάδοχο και η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει απόφαση για την καταβολή αυτού σ' αυτόν κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής. Η πράξη με την οποία καθορίζεται η αποζημίωση για τον ανάδοχο λόγω διάλυσης της εργολαβίας δεν υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο⁴⁹.

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Όσον αφορά το ζήτημα της αποζημίωσης του αναδόχου η νομολογία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τα ζητήματα που την έχουν απασχολήσει συνίστανται στα κάτωθι :

Αξιοσημείωτη είναι η υπ' αριθμ. 3039/1989 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/1), η οποία ως προς το περιεχόμενο της αποζημίωσης που καταβάλλεται στον ανάδοχο στην περίπτωση διάλυσης της εργολαβίας από υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου και μετά την εγκατάσταση του αναδόχου στο έργο, αναφέρει τα ακόλουθα: «... (στον ανάδοχο καταβάλλεται) α) το εργολαβικό αντάλλαγμα που αντιστοιχεί στις εργασίες που έχουν εκτελεσθεί, β) η αξία των δοκίμων υλικών που έχουν ενσωματωθεί στο έργο και γ) αποζημίωση που κανονίζεται ανάλογα προς τις εγκαταστάσεις του αναδόχου που δεν έχουν μέχρι τότε αποσβεστεί και του τεκμαιρόμενου οφέλους που ο ανάδοχος θα προσδοκούσε με βάση τις συνθήκες εργασίας ή άλλες ειδικές συνθήκες από τις λοιπές μη εκτελεσθείσες εργασίες της συμβάσεως. ».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 3032/1987 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/7), η οποία εξετάζει τον τρόπο υπολογισμού του τεκμαιρόμενου οφέλους του αναδόχου. Συγκεκριμένα: «... Ενόψει ότι η ανάδοχος εταιρεία είχε δικό της (σε κοινοπραξία με άλλη εταιρεία) συγκρότημα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, καθώς και εργοστάσιο κατασκευής δομικών υλικών και σιδηροκατασκευών, με αποτέλεσμα τη συμπίεση του κόστους των σχετικών εργασιών και υλικών και συνεπώς την ανάλογη αύξηση του εργολαβικού οφέλους, αλλ' εξ αντιθέτου και ότι το προς κατασκευή έργο ήταν κτιριακό, όπου κατά κοινή πείρα τα

⁴⁹ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 374, Διοικ. Εφετείο Αθηνών 779/94, ΔιΔικ 1994, σελ. 1374

ποσοστά κέρδους λόγω της δυνατότητας επακριβούς προσδιορισμού των επιμέρους εργασιών με βάση την ανάλυση τιμών για οικοδομικά έργα (ΑΤΟΕ) δεν είναι μεγάλα, καθώς και ότι το ποσοστό έκπτωσης που ίσχυε για τη συγκεκριμένη εργολαβία ήταν υψηλό(30,7%) κι έτσι δεν άφηνε μεγάλα περιθώρια κέρδους, το τεκμαιρόμενο όφελος, δηλαδή εκείνο που, αν δε διαλυόταν η εργολαβία, θα πραγματοποιούσε η προσφεύγουσα ανάδοχος εταιρεία κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, αλλά και ενόψει των πιο πάνω ειδικών συνθηκών βάσει των οποίων γινόταν η εκτέλεση του έργου, πρέπει να υπολογιστεί πάνω στο αρχικό χρηματικό αντικείμενο μειωμένο κατά $\frac{1}{4}$, ύστερα από αφαίρεση των εργασιών που είχαν εκτελεστεί». Αξιοσημείωτος στην απόφαση αυτή είναι και ο ορισμός του τεκμαιρόμενου οφέλους του αναδόχου, το οποίο συνίσταται στο όφελος που θα αποκόμιζε ο ανάδοχος του έργου κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και αν δεν διαλυόταν η σύμβαση. Για τον υπολογισμό του, όμως, λαμβάνονται υπόψη και οι ειδικές συνθήκες εκτέλεσης του έργου. Όμοια έκρινε και η ΔΕφΑθ 279/1994.

Παράλληλα, ως προς το ανωτέρω εξετασθέν ζήτημα ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 44/1988 απόφαση του Διοικ. Εφ. Χανίων (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/10), η οποία επισημαίνει ότι η καταβολή του τεκμαιρόμενου οφέλους του αναδόχου δεν επηρεάζει την αποζημίωση που καταβάλλεται στον ανάδοχο λόγω της ζημίας που εκείνος υπέστη όσον αφορά τις εκτελεσθείσες εργασίες. Συγκεκριμένα, το κείμενο της αποφάσεως έχει ως εξής : «... ..σε περίπτωση διάλυσης της εργολαβίας από την πλευρά του δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. το «τεκμαιρόμενο όφελος» του αναδόχου υπολογίζεται με βάση το αρχικό χρηματικό αντικείμενο της σύμβασης, μειωμένο κατά την αξία των εκτελεσθεισών εργασιών (οι οποίες πληρώνονται στο σύνολό τους) και όχι με βάση το χρηματικό αντάλλαγμα άλλης, μεταγενέστερης ή προγενέστερης, εργολαβίας, μη συνδεδεμένης με το πρόσωπο του αναδόχου και δ) το γ' εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972, το οποίο περιορίζει το τεκμαιρόμενο όφελος του εργολάβου σε ποσοστό 7%, κατ' ανώτατο όριο, επί της αξίας των μη εκτελεσθεισών εργασιών, μειωμένου του συνόλου των εργασιών κατά το $\frac{1}{4}$, έχει εφαρμογή μόνο για τον υπολογισμό της τεκμαρτής ωφέλειας από τις μη εκτελεσθείσες εργασίες, ουδόλως δε η ρύθμιση αυτή επηρεάζει τυχόν αξιώσεις του αναδόχου προς αποζημίωση, λόγω βλάβης των συμφερόντων αυτού, που προήλθε από τις εκτελεσθείσες εργασίες και η οποία (βλάβη) οφείλεται σε πταίσμα του κυρίου του έργου, είτε συμβατικό είτε προσυμβατικό. Συνεπώς, αν συντρέχει περίπτωση διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης από

υπαιτιότητα του κυρίου του έργου (δημοσίου), ο εργολάβος δικαιούται, κατά τις γενικές διατάξεις, να αξιώσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από τις εκτελεσθείσες εργασίες και κατά τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972 να αποκομίσει το τεκμαρτό όφελος από τις μη εκτελεσθείσες εργασίες.». Σύμφωνα δε με την υπ' αριθμ. 10217/1991 απόφαση του ΕφΑθ (πενταμελές, ΕλΔ/νη 1992 (33), σελ. 873) για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ.

Αξιοσημείωτη είναι και η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων ως προς το υπό εξέταση ζήτημα, δηλαδή ως προς την καταβλητέα στον ανάδοχο αποζημίωση. Ενδεικτικά αξίζει να αναφερθεί η υπ' αριθμ. 5458/1986 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «..... κατά τη διάταξη του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972 σε κάθε περίπτωση που διαλύεται η σύμβαση από υπαιτιότητα του κυρίου του έργου, μετά την εγκατάσταση του εργολάβου σ' αυτό, στον ανάδοχο καταβάλλεται εκτός από το εργολαβικό αντάλλαγμα για τις εργασίες που έχουν εκτελεσθεί, η αξία των δόκιμων υλικών που εισκομίσθηκαν στα εργοτάξια και δεν ενσωματώθηκαν στο έργο και αποζημίωση η οποία κανονίζεται ανάλογα με τις εγκαταστάσεις που δεν αποσβέστηκαν ακόμα και το όφελος του εργολάβου το οποίο προβλέπεται ότι θα αποκόμιζε από τις συμβατικές εργασίες που δεν εκτελέστηκαν, με βάση τις συνθήκες εργασίας και τις άλλες ειδικές συνθήκες που επικράτησαν. Συνεπώς, ο ανάδοχος του έργου δικαιούται να ζητήσει μόνο : (1.) το εργοληπτικό αντάλλαγμα για τις εργασίες που εκτέλεσε, (2.) την αξία των υλικών που προσκόμισε και δεν ενσωμάτωσε στο έργο και (3.) την αποζημίωση που αναφέρει η διάταξη αυτή.» Τα δικαστήρια είτε είναι διοικητικά είτε είναι πολιτικά εφαρμόζουν και ερμηνεύουν την ειδική νομοθεσία των δημοσίων έργων κατά τον ίδιο τρόπο. Επιπρόσθετα, η υπ' αριθμ. 162/87 απόφαση του Εφετείου Αιγαίου (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/9) έκρινε σε τί συνίσταται η αποζημίωση του αναδόχου και κυρίως ερμήνευσε το περιεχόμενο των μήπω αποσβεσθεισών εγκαταστάσεων. Ειδικότερα, το κείμενο της αποφάσεως έχει ως εξής : «...Από τι αποτελείται η αποζημίωση του αναδόχου και σε τι συνίσταται η αποζημιωτέα αξία των «μήπω αποσβεσθεισών εγκαταστάσεων» : α) από την αξία των εγκαταστάσεων που κατασκευάστηκαν από αυτόν για την εξυπηρέτηση του έργου κατά το μέρος αυτών που δεν αποσβέστηκε και β) από το τεκμαιρόμενο όφελος για όσες

εργασίες δεν εκτελέστηκαν. Η αποζημιωτέα αξία των μήπω αποσβεσθεισών εγκαταστάσεων» συνίσταται τόσο σε ποσοστό στη συνολική αξία τους όσο και σε ποσοστό της αξίας του τμήματος του έργου που δεν εκτελέστηκε σχετικά με τη συμβατική αξία. Για την ανεύρεση του ποσού στο οποίο αντιστοιχεί δεν αφαιρείται από τη συνολική αξία των εγκαταστάσεων το $\frac{1}{4}$ αυτής, πράγμα που συμβαίνει στον υπολογισμό του τεκμαιρόμενου οφέλους.» Τέλος, η ίδια απόφαση εξέτασε και το ζήτημα εάν υπόκειται σε αναθεώρηση η αποζημίωση που καταβάλλεται στον ανάδοχο για τις μη αποσβεσθείσες εγκαταστάσεις του έργου. Το δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπόκειται σε αναθεώρηση, καθώς αναθεωρούνται μόνο οι τιμές των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί. Συγκεκριμένα, η ως άνω απόφαση αναφέρει: «.....Η αποζημίωση από αυτό δεν αναθεωρείται, αφού από τις σχετικές διατάξεις για την αναθεώρηση συνάγεται ότι σε αναθεώρηση υπόκεινται μόνο οι εργασίες που εκτελέστηκαν και πιστοποιήθηκαν και όλος ο θεσμός έχει ως σκοπό την ελάφρυνση του εργολάβου από την, μετά την προσφορά του, ουσιώδη αύξηση των τιμών των υλικών, ημερομισθίων κλπ.». Όμοια έκρινε και η ΔΕφΑθ 370/1989.

4. Οι συνέπειες

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε ορισμένες αποφάσεις (βλ. ενδεικτικά Διοικ. Εφ. Αθηνών 3039/1989, ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/1) η καταβολή της αποζημίωσης στον ανάδοχο, όταν ο Φορέας κατασκευής του έργου ή ο Κύριος αυτού προβαίνει μονομερώς και υπαίτια στη λύση της σύμβασης, αναφέρεται ως συνέπεια της μονομερούς αυτής δικαιοπρακτικής δήλωσής του και όχι ως περιορισμός στο δικαίωμα αυτό του Κυρίου του έργου για μονομερή καταγγελία της σύμβασης, όπως γίνεται εν προκειμένω.

Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα έχουν ήδη αναφερθεί, αφού η Επιτροπή Παραλαβής του έργου προτείνει το ποσό της αποζημίωσης του αναδόχου, εκδίδεται απόφαση από την Προϊσταμένη Αρχή του έργου για την επιδίκαση αυτής στον ανάδοχο και η σύμβαση θεωρείται διαλυθείσα. Κατά της απόφασης αυτής, όπως και κατά οποιασδήποτε βλαπτικής των εννόμων συμφερόντων του αναδόχου πράξης, μπορεί να στραφεί ο ανάδοχος με ένσταση, αίτηση θεραπείας και προσφυγή (άρθρα 12 και 13 του Ν. 1418/84 και πλέον άρθρο 76 του Ν. 3669/2008).

Με τη δικαιοπρακτική αυτή δήλωση του Κυρίου του έργου, λοιπόν, για τη διάλυση της σύμβασης διακόπτεται η εκτέλεση των εργασιών από τον ανάδοχο και αποξενώνεται ο τελευταίος από το έργο.

5. Η αντιμετώπιση ειδικών ζητημάτων

Ο καθ. Πρ. Παυλόπουλος με τη γνωμοδότησή του σχετικά με τη διάλυση της εργολαβίας με απόφαση του Κυρίου του έργου για λόγους που ανάγονται σε υπαιτιότητά του, κατόπιν ερωτημάτων που τέθηκαν σ' αυτόν από το Γενικό Νοσοκομείο Άρτας (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/11) υποστηρίζει την αντισυνταγματικότητα των διατάξεων του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972.

Με το άρθρο αυτό ο νομοθέτης εισάγει περιορισμούς στην αποζημίωση που καταβάλλεται στον ανάδοχο στην περίπτωση της διάλυσης της εργολαβίας με απόφαση του Κυρίου του έργου από λόγους που ανάγονται σε υπαιτιότητα αυτού.

Συγκεκριμένα, οι διατάξεις του άρθρου 13 του ν.δ. 1266/1972 (ο νόμος που, όπως προείπαμε, ίσχυε πριν το Ν. 1418/10984) ορίζουν ότι : *«εις πάσας τας περιπτώσεις διαλύσεως συμβάσεως εξ υπαιτιότητος του κυρίου του έργου, επερχομένης μετά την εγκατάστασιν του αναδόχου εις τα έργα, εις τον ανάδοχον καταβάλλεται, εκτός του δια τας εκτελεσθείσας εργασίας εργοληπτικού ανταλλάγματος, η αξία των εν τοις εργοταξίοις εισκομισθέντων και μη ενσωματωθέντων εις το έργον δοκίμων υλικών και αποζημίωσις κανονιζομένη αναλόγως των μήπω αποσβεσθεισών εγκαταστάσεων και του, εκ των συνθηκών εργασίας ή άλλων κρατησασών ειδικών συνθηκών, τεκμαιρομένου οφέλους του αναδόχου δια τας μη εκτελεσθείσας συμβατικές εργασίας. Η αξία των εισκομισθέντων υλικών καταβάλλεται εφ' όσον είχε δοθή εντολή εισκομίσεως των υλικών ή επεβάλλετο η προμήθεια αυτών εκ των εργασιών, αίτινες ανεγράφοντο εις το πρόγραμμα ή τους χορηγηθέντας τω αναδόχω πίνακας εργασιών, ή εφ' όσον κρίνεται ότι συνθήκαι ειδικαί επέβαλλον την εισκόμισιν αυτών οίκοθεν υπό του αναδόχου. Η δια το τεκμαιρόμενον όφελος του αναδόχου αποζημίωσις εν ουδεμία περιπτώσει δύναται να υπερβή τα επτά εκατοστά (7%) του υπολειπομένου, μετ' αφαιρέσιν της αξίας των εκτελεσθεισών εργασιών, αρχικού χρηματικού αντικειμένου της συμβάσεως, μειωμένου κατά το ¼ αυτού. Τα αυτά εφαρμόζονται αναλόγως και επί της περιπτώσεως μονομερούς μειώσεως των συμβατικών εργασιών κατά τας διατάξεις*

της παρ. 4 του άρθρου 12 του παρόντος, εφ' όσον ο ανάδοχος δεν συνήνεσεν εις την μείωσιν ταύτην».

Κατά την άποψη του γνωμοδοτούντος οι περιορισμοί που τίθενται από το ως άνω άρθρο και οι οποίοι συνίστανται στο γεγονός ότι η αποζημίωση του αναδόχου για το τεκμαιρόμενο όφελος δεν μπορεί να υπερβεί το 7% του υπολειπομένου φυσικού αντικείμενου του έργου, μετά την αφαίρεση της αξίας των εργασιών που εκτελέστηκαν με βάση το αρχικό χρηματικό αντικείμενο της σύμβασης μειωμένο κατά το ¼ αυτού, είναι αντισυνταγματικοί ως αντίθετοι προς την αρχή της ισότητας ενώπιον των δημοσίων βαρών, η οποία θεμελιώνεται στο άρθρο 4, παρ. 1 και 5, του Συντάγματος.

Στη θεωρία γίνεται, σχεδόν καθολικά, δεκτό ότι η ευθύνη, συμβατική και εξωσυμβατική, του δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και η αντίστοιχη υποχρέωση προς αποζημίωση εκείνων που βλάπτονται από τις παράνομες πράξεις, παραλείψεις και υλικές ενέργειες των οργάνων τους, δεν προκύπτει μόνο από τις ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν κάθε φορά, αλλά θεμελιώνεται σε συνταγματική βάση. Τη βάση αυτή παρέχουν οι διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος που καθιερώνουν την αρχή της ισότητας και ειδικότερα την αρχή της ισότητας ενώπιον των δημοσίων βαρών.

Η αστική ευθύνη του δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. λειτουργεί σε περίπτωση παράνομων ζημιογόνων πράξεων ή παραλείψεων ή υλικών ενεργειών των οργάνων τους. Όταν, δηλαδή, οι παράνομες και ζημιογόνες αυτές πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες των οργάνων αυτών προσβάλλουν τα δικαιώματα ή τα έννομα συμφέροντα των φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία και επηρεάζουν. Προκαλούν έτσι μια βλαπτική, για τα πρόσωπα αυτά, μεταβολή της προσωπικής και, ιδίως, τις περισσότερες τουλάχιστον φορές, της περιουσιακής κατάστασής τους.

Κατά τον γνωμοδοτούντα, η επανόρθωση και αποκατάσταση των συνεπειών μιας τέτοιας βλαπτικής επέμβασης στα δικαιώματα ή στα έννομα συμφέροντα των φυσικών ή νομικών προσώπων, με την εφαρμογή του θεσμού της αστικής ευθύνης, αποτελεί εφαρμογή των επιταγών της αρχής της ισότητας.

Η κρατική δράση τείνει – ή οφείλει να τείνει – προς την ικανοποίηση των διαφορετικών κάθε φορά μορφών, υπό τις οποίες εμφανίζεται στην καθημερινή ζωή το δημόσιο συμφέρον. Στην περίπτωση, όμως, των παράνομων ζημιογόνων πράξεων, παραλείψεων ή υλικών ενεργειών των οργάνων του δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. παρουσιάζεται το φαινόμενο της ανάπτυξης μιας δραστηριότητας ή μιας παράλειψης, η οποία, ενώ από τη μια πλευρά κατευθύνεται – ή οφείλει να κατευθύνεται – προς την ικανοποίηση ενός γενικού ή ειδικού δημοσίου συμφέροντος, από την άλλη προκαλεί βλάβη, ηθική ή υλική, σε ορισμένο ή ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που είναι και οι τελικοί αποδέκτες της δραστηριότητας ή της παράλειψης αυτής.

Η αποδοχή, όμως, ενός τέτοιου αποτελέσματος και η μη πρόβλεψη ή και η παρεμπόδιση της λειτουργίας μηχανισμών αποκατάστασης των ανισορροπιών αυτών, θα αποτελούσε κατάφωρη παραβίαση των επιταγών της αρχής της ισότητας, διότι διαφορετικά ένα πρόσωπο ή μια συγκεκριμένη ομάδα προσώπων θα ήταν υποχρεωμένα να υποστούν τις ζημιογόνες συνέπειες μιας παράνομης κρατικής δραστηριότητας ή παράλειψης, που εντάσσεται στο πλαίσιο ενός κύκλου αρμοδιοτήτων, από την άσκηση των οποίων ωφελείται, τουλάχιστον κατ' αρχήν, το κοινωνικό σύνολο.

Η αρχή της ισότητας, εν προκειμένω, νοείται με την ειδικότερη μορφή της που συντελεί στην πραγμάτωση του περιεχομένου δύο, συμπληρωματικών μεταξύ τους, μορφών δικαιοσύνης, της διανεμητικής και της διορθωτικής.

Ο θεσμός της αστικής ευθύνης του δημοσίου δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι περιορίζεται μόνο στην πραγμάτωση της αρχής της ισότητας ως αρχής της διορθωτικής δικαιοσύνης, αλλά πρέπει να αντιμετωπισθεί ως μηχανισμός που τείνει κατά προορισμό προς την ολοκλήρωση της ισότητας και ως αρχής της διανεμητικής δικαιοσύνης. Της δικαιοσύνης, δηλαδή, εκείνης που έχει ως περιεχόμενο «*το προσήκον εκάστω αποδιδόναι*».

Με βάση τα παραπάνω γίνεται δεκτό ότι είναι αντισυνταγματική, ως αντίθετη με το γράμμα και το πνεύμα των διατάξεων του άρθρου 4, παρ. 1 και 5, του Συντάγματος, δηλαδή ως αντίθετη προς την αρχή της ισότητας, κάθε ρύθμιση νόμου ή κανονιστικής πράξης, η οποία καθιερώνει όχι μόνο ολικώς, αλλά έστω και μερικώς τη δυνατότητα

περιορισμού της ευθύνης, συμβατικής και εξωσυμβατικής, του δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. και της αντίστοιχης υποχρέωσής τους προς αποζημίωση από παράνομες πράξεις, παραλείψεις και υλικές ενέργειες των οργάνων τους.

Κατά συνέπεια είναι αντισυνταγματικός ως αντίθετος προς τις διατάξεις του άρθρου 4, παρ. 1 και 5, του Συντάγματος και δεν είναι δυνατό να εφαρμοσθεί ο προαναφερόμενος περιορισμός, που καθιερώνουν οι διατάξεις του άρθρου 64 του Ν. 3669/2008, ως προς τη συμβατική ευθύνη του Κυρίου του έργου.

Συμπερασματικά, ο ανάδοχος του έργου είναι δυνατό να ζητήσει την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας που έχει υποστεί εξαιτίας της λύσης της σύμβασης από υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου χωρίς να είναι νομίμως δυνατό να της αντιταχθεί ο περιορισμός των διατάξεων του άρθρου 64 του Ν. 3669/2008. Με άλλες λέξεις είναι δυνατό να ζητήσει πλήρη αποκατάσταση, τόσο της θετικής ζημίας που έχει υποστεί, όσο και του ενδεχόμενου διαφυγόντος κέρδους της.

Το Συμβούλιο, όμως, της Επικρατείας με την υπ' αριθμ. 1918/1993 απόφασή του (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/9) έκρινε αντίθετα. Συγκεκριμένα, το δικαστήριο με την απόφασή του αυτή αποφάνθηκε ότι *«η θέσπιση υπό του άρθρου 13 παρ. 1 του ν.δ. 1266/1972 διαφόρου υπολογισμού της αποζημιώσεως του αναδόχου ... αποτελεί θεμιτή παρέκκλιση εκ των ισχυόντων εις τας συνήθεις εργολαβικάς συμβάσεις δικαιολογημένην εκ των διαφόρων συνθηκών υπό τας οποίας τελεί η σύμβασις εκτελέσεως δημοσίων έργων, γνωστήν εν πάσει περιπτώσει εις τον ανάδοχον ήδη προ της συνάψεως της συμβάσεως και επομένως δεν αντίκειται εις το άρθρον 4 του Συντάγματος το οποίο επιβάλλει και εις τον νομοθέτην την αυτήν ή ανάλογον μεταχείρισιν των υπό τας αυτάς ή ομοίας συνθήκας τελουσών καταστάσεων ή εννόμων σχέσεων, ουδέ εις το άρθρον 20 αυτού, αφού δεν αποκλείει την προσφυγήν εις τα αρμόδια δικαστήρια προς καθορισμόν εις την συγκεκριμένην περίπτωσιν του ύψους της οφειλόμενης αποζημιώσεως εντός βεβαίως του διαγραφόμενου υπ' αυτής πλαισίου».*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΑΝΑΔΟΧΟ

1. Οι προϋποθέσεις

i. Η νομοθετική ρύθμιση

Η λύση της διοικητικής σύμβασης κατασκευής ενός δημοσίου έργου με πρωτοβουλία του αναδόχου ρυθμίζεται στο άρθρο 62 («*Διακοπή εργασιών – Διάλυση της σύμβασης*»), παρ. 2, το οποίο έχει ως εξής :

«2. Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης :

α. Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις (3) μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.

β. Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξή τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την επίδοση ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.

Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 53 του παρόντος, η διάλυση μπορεί να ζητηθεί μετά δίμηνο από τη δήλωση διακοπής των εργασιών.

γ. Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την οριακή προθεσμία.».

Οι λόγοι αυτοί για τους οποίους ο ανάδοχος προβαίνει στη διάλυση της σύμβασης απαριθμούνται περιοριστικά στο νόμο. Όπου απαιτείται υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου για τη συνδρομή των προϋποθέσεων κάποιου λόγου διάλυσης της σύμβασης, η υπαιτιότητα αυτή πρέπει να είναι αποκλειστική⁵⁰.

⁵⁰ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 456

Στην παρ. 6 του ίδιου άρθρου 62 του Ν. 3669/2008 ορίζεται ότι: «6. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, λόγω παρέλευσης της οριακής προθεσμίας με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας πρέπει να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Μέχρι τότε, όπως και σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, οι εργασίες συνεχίζονται μέχρι την επίλυση της σχετικής διαφοράς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.».

Διάλυση της σύμβασης λόγω καθυστέρησης της έναρξης των εργασιών του έργου.⁵¹

Οι συμβατικές προθεσμίες για την από μέρους του αναδόχου (τμηματική ή ολική) περαίωση του έργου αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης (άρθρο 48 παρ. 2 του Ν. 3669/2008). Προϋποτίθεται, βεβαίως, ότι υφίσταται η σχετική δυνατότητα προς άμεση έναρξη των εργασιών. Δηλαδή, ότι εξασφαλίζεται η δυνατότητα της έναρξης των εργασιών από το φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου ή τουλάχιστον ότι δεν εμποδίζεται από αυτούς.

Για την περίπτωση, λοιπόν, που η συμφωνημένη έναρξη των εργασιών εμποδίζεται από υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου (στην έννοια της υπαιτιότητας προδήλως περιλαμβάνεται, τόσο το «πταίσμα», όσο και η «διαταγή» μη ενάρξεως προσωρινώς των εργασιών), ο νόμος (άρθρο 62 παρ. 2 περ. α' του Ν. 3669/2008) χορήγησε τη δυνατότητα στον ανάδοχο να αποδεσμευτεί από τις συμβατικές του υποχρεώσεις διαλύοντας τη σύμβαση.

Το δικαίωμα της διάλυσης της εργολαβίας με λόγο τη μη έναρξη των εργασιών ύστερα από την υπογραφή της σύμβασης, από υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου ασκείται κατ' άρθρο 62 παρ. 2 και 7 του Ν. 3669/2008, ύστερα από τρίμηνο χρονικό διάστημα από την υπογραφή της σύμβασης με ειδική αίτηση του αναδόχου που επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιείται στον Κύριο του έργου (μόνο αν αυτός δεν ταυτίζεται με το Φορέα κατασκευής). Η εν λόγω αίτηση πρέπει να απαντηθεί από τη Διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε ανατρεπτική

⁵¹ Ζ. Χατζηγαλκιάς, όπ. π., σελ. 106

προθεσμία δύο μηνών από την επίδοσή της (παρ. 8, εδ. α' του άρθρου 62 του Ν. 3669/2008), διαφορετικά αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως δεκτή.⁵² Ειδικότερα, οι σχετικές διατάξεις ορίζουν τα εξής: «7. Το δικαίωμα του αναδόχου για αίτηση διάλυσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το στοιχείο α' και από την πρώτη περίπτωση του στοιχείου β' της παραγράφου 2, ασκείται μόνο μετά πάροδο τριών (3) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, αν σε αυτή δεν ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών ή από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής των εργασιών. Η αίτηση επιδίδεται στη διευθύνουσα υπηρεσία και κοινοποιείται στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου. Για την αίτηση αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία που κοινοποιεί την απόφασή της στην προϊσταμένη αρχή. 8. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοση της αίτησης στη διευθύνουσα υπηρεσία, θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή. Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών. Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, ο ανάδοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να εγκριθεί η διενέργεια και της οριστικής παραλαβής μαζί με την προσωρινή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.».

Διακοπή των εργασιών ύστερα από διαταγή ή από πταίσμα του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου

Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών είναι ενδεχόμενο να διακοπούν αυτές ύστερα από διαταγή ή πταίσμα του Φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου. Η διακοπή αυτή είναι προφανές ότι ανατρέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο ανάδοχος ανέλαβε την κατασκευή του έργου και γι' αυτό ο νόμος (άρθρο 62, παρ. 2, περ. β' του Ν. 3669/2008) του χορηγεί τη δυνατότητα απαλλαγής από τις συμβατικές του υποχρεώσεις με τη λύση της συμβάσεως.

Το δικαίωμα της διάλυσης με λόγο την διακοπή των εργασιών ασκείται μετά από ένα τρίμηνο από την κοινοποίηση από το φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου της διαταγής περί προσωρινής διακοπής των εργασιών (όταν οι εργασίες διακοπούν

⁵² Ζ. Χατζηγαλκιάς, όπ. π., σελ. 106

εξαιτίας σχετικής διαταγής του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου) ή από την επίδοση από μέρους του αναδόχου ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών (όταν οι εργασίες σταμάτησαν εξαιτίας πταίσματος του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής).

Η ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών υποβάλλεται στον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και κοινοποιείται στον Κύριο του έργου, αν αυτός δεν συμπίπτει με τον Φορέα κατασκευής και πρέπει, από άποψη περιεχομένου, να:

«...α.) Καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, που αποδίδεται στον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου, η οποία προκαλεί τη διακοπή των εργασιών.

β) Δίνονται στοιχεία για τα τμήματα του έργου που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τη διακοπή των εργασιών και για την εκτίμηση της αξίας τους.

γ) Περιγράφονται τα τμήματα του έργου που υπολείπονται για εκτέλεση και αιτιολογείται για καθένα από αυτά η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής, λόγω της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, αν πρόκειται για τέτοια περίπτωση. Δήλωση που δεν περιλαμβάνει τα ανωτέρα στοιχεία, δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα. Η δήλωση κοινοποιείται και στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.».

Μετά την επίδοση της εν λόγω ειδικής δέκα (10) ημερών τα στοιχεία της και να εκδώσει σχετικά απόφαση με την οποία να αποδέχεται ή να απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης (άρθρο 62, παρ. 4, του Ν. 3669/2008). Η εν λόγω απόφαση (κατά την παρ. 5, εδ. β', του άρθρου 62 του Ν. 3669/2008) συνεκτιμάται για τον σχηματισμό γνώμης στο αίτημα του αναδόχου περί διαλύσεως της σύμβασης.

Το δικαίωμα της διάλυσης (που αποκτάται όπως προειπώθηκε μετά από τρίμηνο από την υποβολή της ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών ή από την κοινοποίηση της ειδικής διαταγής περί προσωρινής διακοπής των εργασιών) ασκείται (κατ' άρθρο 62 παρ. 5 του Ν. 3669/2008) με ειδική αίτηση του αναδόχου που επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιείται στο Κύριο του έργου (μόνο αν αυτός δεν ταυτίζεται με το Φορέα κατασκευής). Η εν λόγω αίτηση πρέπει να απαντηθεί από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο μηνών από την επίδοσή

της γιατί διαφορετικά αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως δεκτή (άρθρο 62 παρ. 8 του Ν. 3669/2008).⁵³

Καθυστερήσεις στην πληρωμή των λογαριασμών του έργου

Κατά τη διάταξη του άρθρου 53 («Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις»), παρ. 8, του Ν. 3669/2008, η πληρωμή των λογαριασμών που υποβάλλει ο ανάδοχος πρέπει να γίνεται μέσα σε ένα δίμηνο από την υποβολή τους. Αν καθυστερήσει περισσότερο υπάρχει το ενδεχόμενο ο ανάδοχος να βρεθεί σε αδυναμία συνέχισης του έργου και γι' αυτό ο νόμος (άρθρο 53, παρ. 9, του Ν. 3669/2008) του χορηγεί το δικαίωμα να διακόψει τις εργασίες και ύστερα από ένα ακόμη δίμηνο συνεχιζόμενης καθυστέρησης περί την πληρωμή να απαλλαγεί των συμβατικών του υποχρεώσεων διαλύοντας τη σύμβαση.

Το δικαίωμα της διάλυσης με λόγο την διακοπή των πληρωμών ασκείται μόνο μετά από την πάροδο διμήνου από την επίδοση εκ μέρους του αναδόχου ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών (άρθρο 62, παρ. 2, περ. β', εδ. β', του Ν. 3669/2008) και υπό την προϋπόθεση ότι η καθυστέρηση περί την πληρωμή συνεχίζεται μέχρι να λήξει η προθεσμία αυτή των δύο μηνών.

Η εν λόγω ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών είναι αντίστοιχη προς την Ειδική Δήλωση που υποβάλλει ο ανάδοχος, όταν διακόπτει τη συνέχιση των εργασιών εξαιτίας πταίσματος του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής και ασκείται με όμοιο τρόπο (άρθρο 62, παρ. 5, του Ν. 3669/2008). Εξάλλου το δικαίωμα της διάλυσης ασκείται (κατ' άρθρο 62, παρ. 5, του Ν. 3669/2008) με ειδική αίτηση του αναδόχου που επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιείται στον Κύριο του έργου (μόνο εάν αυτός δεν ταυτίζεται με το φορέα κατασκευής του έργου). Η εν λόγω αίτηση πρέπει να απαντηθεί από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο μηνών από την επίδοση της αίτησης διαλύσεως, διαφορετικά αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως δεκτή (άρθρο 62, παρ. 8, του Ν. 3669/2008)⁵⁴.

⁵³ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 107

⁵⁴ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 108 - 109

Καθυστερήσεις στην εκτέλεση των εργασιών

Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου είναι ενδεχόμενο να σημειωθούν καθυστερήσεις στην πρόοδο της εκτέλεσης των εργασιών του έργου σε σχέση με την καθοριζόμενη συνολική προθεσμία, είτε συνεχόμενα, είτε κατά διακεκομμένα χρονικά διαστήματα. Οι καθυστερήσεις αυτές μπορεί να οφείλονται (κατά τη διάκριση του άρθρου 48, παρ. 8, του Ν. 3669/2008) σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου ή όχι.

Στη δεύτερη των περιπτώσεων (μη συνδρομή αποκλειστικής υπαιτιότητας του αναδόχου) ανήκουν οι περιπτώσεις της καθυστέρησης των εργασιών από συνυπαιτιότητα του αναδόχου ή του Κυρίου του έργου, από ανωτέρα βία, όπως δυσμενείς καιρικές συνθήκες, απεργίες, εκλογές κλπ., από αύξηση του αρχικού αντικειμένου, ενώ στην περίπτωση της αποκλειστικής υπαιτιότητας του Κυρίου του έργου ή του Φορέα κατασκευής εμπίπτουν οι περιπτώσεις της παράλειψης παράδοσης του οικοπέδου, των κατασκευαστικών στοιχείων κ.λπ..

Στην περίπτωση, λοιπόν, που εκπνέει η οριακή προθεσμία (συμβατική προθεσμία + 1/3 αυτής) χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του έργου, εξαιτίας καθυστερήσεων που σημειώθηκαν που δεν οφείλονται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου (άρθρο 62, παρ. 2, περ. γ', του Ν. 3669/2008), χορηγείται από το νόμο το δικαίωμα διάλυσης της εργολαβίας.

Το δικαίωμα αυτό ασκείται με ειδική αίτηση του αναδόχου που επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιείται στον Κύριο του έργου (μόνο εάν αυτός δεν ταυτίζεται με τον Φορέα κατασκευής του έργου), όπως ορίζει η παρ. 7 του άρθρου 62 του Ν. 3669/2008.

Η εν λόγω αίτηση, αν θεμελιώνεται στην υπέρβαση της οριακής προθεσμίας εξαιτίας υπαιτιότητας του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου, πρέπει να απαντηθεί από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία μέσα σε ανατρεπτική 15ήμερη προθεσμία. Στην προκειμένη περίπτωση (κατά ρητή επιταγή του άρθρου 62 παρ. 6 του Ν. 3669/2008), δεν αρκεί η έκδοση της απόφασης, αλλά απαιτείται και η κοινοποίησή της στον ανάδοχο μέσα στην ίδια προθεσμία.

Στην παρ. 8 του άρθρου 62 του Ν. 3669/2008 ορίζεται ότι: «Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοση της αίτησης στη διευθύνουσα υπηρεσία, θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή...». Επομένως, εάν η αίτηση διάλυσης δεν θεμελιώνεται στην υπέρβαση της οριακής προθεσμίας εξαιτίας υπαιτιότητας του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου, αλλά σε άλλους λόγους, τότε η ως άνω υποχρέωση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας σχετικά με την απάντησή της δεν υφίσταται και ισχύει δίμηνη προθεσμία.

Υπάρχει δε η άποψη ότι με το άρθρο 62, παρ. 2, περ. γ', του Ν. 3669/2008 χορηγείται δικαίωμα διάλυσης του εργολάβου μόνο σε περίπτωση που η υπέρβαση της οριακής προθεσμίας οφείλεται σε υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου και, ως εκ τούτου, εξηγείται, κατά κάποιο τρόπο, η ακατανόητη διάκριση που σημειώθηκε ως προς την υποχρέωση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για την έκδοση της απόφασής της. Κατά μερικούς, όμως, η άποψη αυτή δεν ευσταθεί⁵⁵.

Η εφαρμογή του άρθρου 388 Α.Κ. και η λύση της σύμβασης

Όπως προαναφέρθηκε, συμβαίνει συχνά κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών του δημοσίου έργου, η οποία είναι συνήθως μακρά, να διαταραχθεί ή και να ανατραπεί η οικονομική ισορροπία της σύμβασης από λόγους έκτακτους και (ανεξάρτητους υπαιτιότητας των συμβαλλομένων μερών) μη δυνάμενους να προβλεφθούν κατά την υπογραφή της σύμβασης, με αποτέλεσμα η παροχή ενός των συμβαλλομένων να καταστεί υπέρμετρα επαχθής ή και αδύνατη.

Στην περίπτωση αυτή, τόσο κατά γενική αρχή του διοικητικού (αρχή της χρηστής διοίκησης) και όχι μόνο δικαίου (αρχή της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών), όσο και κατά τη διάταξη του άρθρου 388 Α.Κ. ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει την αποκατάσταση της ισορροπίας της σύμβασης με την επαύξηση της αμοιβής του ή ακόμη τη λύση της σύμβασης, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι «το δημόσιο συμφέρον, την ικανοποίηση του οποίου σκοπεί η σύμβαση δεν απαιτεί την εκτέλεση της συμβάσεως κατόπιν αποκαταστάσεως της διαταραχθείσης οικονομικής ισορροπίας, αλλ' επιτρέπει τη λύση της».

⁵⁵ Ζ. Χατζηγαλκιάς, όπ. π., σελ. 108 - 109

Σύμφωνα, όμως, με τη διάταξη του άρθρου 54 («Αναθεώρηση τιμών»), παρ. 15, του Ν. 3669/2008, πέρα από την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναθεώρηση τιμών «αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση των συμβάσεων δημοσίων έργων κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 288 ή 388 Α.Κ. ένεκα της αυξομείωσης των τιμών» Η απαγόρευση δε αυτή αποκλείει και την εφαρμογή της ως άνω παρεμφερούς γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου. Προφανώς, όμως, το άρθρο αυτό αναφέρεται μόνο στις περιπτώσεις που το επιδιωκόμενο υπό του εργολάβου δικαίωμα ερείδεται σε έκτακτες και μη δυνάμενες να προβλεφθούν αυξήσεις των τιμών των διαφόρων συντελεστών παραγωγής του έργου και όχι σε κάθε περίπτωση εκτάκτων και μη προβλέψιμων μεταβολών των πραγματικών συνθηκών, επί των οποίων στηρίζεται η σύμβαση και οι οποίες μεταβολές συνιστώντας γεγονός ανωτέρας βίας (ΣτΕ 401/1955) επιτρέπουν την τροποποίηση των όρων της σύμβασης⁵⁶.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς το υπό εξέταση ζήτημα παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 1858/1986 απόφαση του Εφετείου Θεσσαλονίκης, όπου εξαιτίας της απρόβλεπτης και έκτακτης συμπεριφοράς του πυθμένα της θάλασσας, ο συμβατικός τρόπος επιμέτρησης των εργασιών κατέστη μη εφαρμόσιμος, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να επιμετρηθεί η πραγματική ποσότητα της εκτελούμενης από τον ανάδοχο εργασίας κατασκευής επιχώματος, με περαιτέρω συνέπεια να μη καταβάλλεται σ' αυτόν το ανάλογο τίμημα. Το δικαστήριο στην περίπτωση αυτή δέχτηκε ότι ανατράπηκαν τα δεδομένα επί των οποίων στηρίχθηκε η σύμβαση και προέβη στη λύση της με βάση τη διάταξη του άρθρου 388 Α.Κ., διαλαμβάνοντας την εξής σχετικά σκέψη : «... Εκ της σαφούς εννοίας της διατάξεως ταύτης, συνάγεται ότι αι θετικά προϋποθέσεις, εις περίπτωσιν συνδρομής των οποίων παρέχεται εις τον οφειλέτη εξ αμοτεροβαρούς συμβάσεως μη εκτελεσθείσης εν όλω ή εν μέρει μόνον εκτελεσθείσης, το δικαίωμα όπως αιτησθαι παρά του Δικαστού την αναγωγήν της οφειλομένης υπό τούτου παροχής εις το προσήκον μέτρον ή την λύσιν της συμβάσεως εξ ολοκλήρου ή κατά το μη εκτελεσθέν μέρος είναι α) να επέλθη μεταβολή των περιστατικών επί των οποίων κυρίως τα συμβληθέντα μέρη στήριξαν την περί συνάψεως της συμβάσεως απόφασίν των, λαμβανομένης υπ' όψιν της εις τα συναλλαγάς κρατούσης καλής πίστεως ως και των χρηστών συναλλακτικών ηθών, β) η

⁵⁶ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 105 - 106

μεταβολή αυτή να επηκολούθησε την κατάρτιση της συμβάσεως και να οφείλεται εις έκτακτα και μη δυνάμενα να προβλεφθούν γεγονότα και γ) να καθίσταται εντεύθεν η παροχή του οφειλέτου υπερμέτρως επαχθής, λαμβανομένης υπόψη και της αντιπαροχής. Συντρεχουσών των ως άνω προϋποθέσεων το Δικαστήριο, δύναται κατά την κρίση του, κατόπιν υποβολής αιτήσεως υπό του οφειλέτου, να αναγάγη την αντιπαροχήν του δανειστού εις το προσηκόν μέτρο ή και να αποφασίση την λύσιν της συμβάσεως είτε εξ ολοκλήρου είτε κατά το μήπω εκτελεσθέν μέρος».

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων

Εξετάζοντας τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι οι συνηθέστερες περιπτώσεις διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης με πρωτοβουλία του αναδόχου είναι, είτε λόγω καθυστέρησης της έναρξης των εργασιών από υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, είτε λόγω καθυστέρησης των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου πέρα από την οριακή προθεσμία της παρ. 7 του άρθρου 48 του Ν. 3669/2008.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1793/1989 απόφαση του Διοικ. Εφ. Πειραιά (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/31) ο ανάδοχος ενός έργου μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της συμβάσεως, εάν η χωρίς υπαιτιότητά του καθυστέρηση εκτέλεσεως του έργου υπερβεί ένα χρονικό διάστημα, που σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερο των τριών μηνών.

Συγκεκριμένα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 3731/1987 απόφαση του Διοικ. Εφ. Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, Λ. 22/8), όπου στην υπό κρίση περίπτωση υπήρξε καθυστέρηση της έναρξης των εργασιών, χωρίς υπαιτιότητά του αναδόχου, με αποτέλεσμα ο τελευταίος να έχει το δικαίωμα σύμφωνα με το νόμο να υποβάλλει αίτηση για τη διάλυση της εργολαβίας. Εκείνος, όμως, αντ' αυτού ζήτησε την παράταση της συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου, η οποία και του χορηγήθηκε, και συνέχισε την εκτέλεση των εργασιών. Σύμφωνα με την ερμηνεία στην οποία προέβη το δικαστήριο ο ανάδοχος έκανε την επιλογή του και προτίμησε να συνεχίσει την εκτέλεση του έργου, με συνέπεια να μην μπορεί πλέον σε μεταγενέστερο χρόνο να υποβάλει αίτηση για διάλυση της σύμβασης επικαλούμενος την καθυστέρηση στις εργασίες που σημειώθηκε στην αρχή. Όμοια έκρινε και η υπ'

αριθμ. 1110/1999 απόφαση του Αρείου Πάγου (ΕλΔ/νη 2000, σελ. 372) και η ΔΕφΑθ 210/1989 (ΔιΔικ 1989, σελ. 1397).

Παράλληλα, αξιοσημείωτη είναι και η υπ' αριθμ. 483/1992 απόφαση του Διοικ. Εφ. Πειραιά (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/3), όπου κρίθηκε ότι ο ανάδοχος και όταν ακόμη προκύψουν καθυστερήσεις στην εκτέλεση του έργου που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του υποχρεούται να συνεχίσει την κατασκευή του έργου για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβεί το 1/3 της συνολικής προθεσμίας και, πάντως, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, όταν υπάρξει καθυστέρηση μη οφειλόμενη σε υπαιτιότητά του η οποία υπερβαίνει το 1/3 της συνολικής συμβατικής προθεσμίας. Επίσης, όταν κατά τη διάρκεια της αρχικής συμβατικής προθεσμίας εκτελέσεως του έργου, σημειωθούν καθυστερήσεις που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου και ο τελευταίος, προ της λήξεως της συμβατικής προθεσμίας αποπερατώσεως του έργου, ζητήσει από τον Κύριο του έργου τη χορήγηση παράτασης της προθεσμίας ισόχρονης προς τη σημειωθείσα καθυστέρηση, ο ανάδοχος υποχρεούται πλέον να εκτελέσει το έργο εντός της κατά παράταση νέας συνολικής προθεσμίας, δικαιούμενος να ζητήσει τη διάλυση της συμβάσεως μόνο εάν σημειωθεί και πάλι καθυστέρηση που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του και υπερβεί το 1/3 της κατά παράταση νέας συνολικής προθεσμίας αποπερατώσεως του έργου.

Με την υπ' αριθμ. 541/91 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΔιΔικ 4, σελ. 132) κρίθηκε ότι σε περίπτωση που έχει συνταχθεί λογαριασμός για ποσότητες επιπλέον των συμβατικών, καθώς και για νέες εργασίες, χωρίς αυτές να έχουν περιληφθεί σε εγκεκριμένο συγκριτικό πίνακα και χωρίς, όσον αφορά τις νέες εργασίες, χωρίς να έχουν καθοριστεί γι' αυτές οι τιμές μονάδος με εγκεκριμένο σχετικό πρωτόκολλο, ο λογαριασμός αυτός δεν πληροί τις τασσόμενες από το νόμο προϋποθέσεις και ο Κύριος του έργου δεν είναι δυνατόν να καταστεί υπερήμερος ως προς την εξόφλησή του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 8 του Ν. 1418/84, με απώτερη συνέπεια ότι δεν είναι δυνατή η κήρυξη της διάλυσης λόγω της μη εξόφλησης του συγκεκριμένου λογαριασμού.

Άξια προσοχής είναι και η υπ' αριθμ. 198/1993 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/5), όπου αναφέρεται ότι η υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου στην καθυστέρηση της έναρξης των εργασιών πρέπει να είναι αποκλειστική. Όμοια και η Διοικ. Εφετείο Αθηνών 541/91 (ΔιΔικ 4, σελ. 132).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 210/1989 απόφαση του Διοικ. Εφ. Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/29), όπου ορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της οριακής προθεσμίας, μετά την παρέλευση της οποίας ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της συμβάσεως. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή για τον υπολογισμό της προθεσμίας λαμβάνεται υπόψη και το 1/3 της κατά παράταση προθεσμίας που χορηγήθηκε στον ανάδοχο κατά τη διάρκεια της συμβατικής προθεσμίας, μετά από αίτησή του, λόγω καθυστερήσεων που δεν οφείλονταν σε υπαιτιότητά του. Συνεπώς, κατά την απόφαση αυτή, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της συμβάσεως, μόνο εάν σημειωθεί και πάλι καθυστέρηση που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του και υπερβεί το 1/3 της κατά παράταση νέας συμβατικής προθεσμίας αποπερατώσεως του έργου. Δηλαδή, εφόσον δεν ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης λόγω της αρχικής καθυστέρησης πρέπει να υπάρξει, προκειμένου να μπορεί να ασκήσει το δικαίωμά του αυτό νέα υπέρβαση της συνολικής συμβατικής προθεσμίας ίση με το 1/3 αυτής. Όμοια έκριναν και οι ΕφΠατρών 798/1996 και η ΔΕΦΑΘ 4654/1998. Επιπρόσθετα, κατά την υπ' αριθμ. 1394/94 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιώς (ΔιΔικ 9, σελ. 981) το δικαίωμα διάλυσης της σύμβασης παρέχεται στον ανάδοχο στη συγκεκριμένη περίπτωση, μόνο αν η υπέρβαση της οριακής προθεσμίας προήλθε από παράταση της συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου που έγινε από τον Κύριο του έργου μονομερώς και όχι όταν η κατά παράταση προθεσμία χορηγήθηκε κατόπιν αιτήσεως του αναδόχου. Δεν φαίνεται, πάντως, η άποψη αυτή να συνάδει προς το γράμμα του νόμου, ο οποίος θέτει ως μόνη αρνητική προϋπόθεση για την επέλευση της διάλυσης την έλλειψη υπαιτιότητας του αναδόχου και όχι τη μη επίδειξη πρωτοβουλίας από την πλευρά του ως προς την υπέρβαση της οριακής προθεσμίας.

Ακόμη, αξίζει να προσέξει κανείς την υπ' αριθμ. 1582/1994 ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/9), όπου κρίθηκε ότι ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης εκ μόνου του λόγου ότι συνέτρεξε υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών εκτελέσεως του έργου, πέραν του χρονικού ορίου των χορηγηθεισών παρατάσεων, εφόσον δεν είναι υπαίτιος για την καθυστέρηση. Κατά την απόφαση αυτή το δικαίωμά του αναδόχου δεν επηρεάζεται από το ότι το τμήμα του έργου, του οποίου

καθυστέρησε η εκτέλεση, αποτελεί μικρό μόνο μέρος (περιβάλλον χώρος) σε σχέση προς το όλο έργο (κατασκευή γυμνασίου: οικοδομικές εργασίες/ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις), διότι το έργο ανατίθεται ως ενιαίο σύνολο και η καθυστέρηση έστω και ελαχίστου τμήματος αυτού άγει κατ' ανάγκη στην αποδοχή του αιτήματος του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης. Είναι, πάντως, δυνατόν να συντρέξει στην περίπτωση αυτή καταχρηστική άσκηση του σχετικού δικαιώματος από την πλευρά του αναδόχου, ζήτημα το οποίο εναπόκειται στην ουσιαστική κρίση του δικαστηρίου.

2. Η διαδικασία

ι. Η νομοθετική ρύθμιση

Αν συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις του νόμου ο ανάδοχος μπορεί να προβεί στη λύση της σύμβασης. Προκειμένου, όμως, να επιτευχθεί από αυτόν η λύση της σύμβασης πρέπει να ακολουθηθεί η προβλεπόμενη στο νόμο διαδικασία. Συγκεκριμένα, η διαδικασία που οφείλει ο ανάδοχος να ακολουθήσει, ώστε να προβεί στη λύση της εργολαβικής σύμβασης περιγράφεται στο άρθρο 62 στις παρ. 3 – 7 του Ν. 36639/2008.

Συνεπώς, η προβλεπόμενη στο νόμο διαδικασία⁵⁷ που οφείλει ο ανάδοχος να ακολουθήσει σε περίπτωση που με πρωτοβουλία του και με υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου λύεται η σύμβαση είναι η εξής:

A. Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών :

Για να επέλθει η διάλυση της σύμβασης για το συγκεκριμένο λόγο, ο ανάδοχος πρέπει να επιδώσει αίτηση διάλυσης της σύμβασης προς τη διευθύνουσα

⁵⁷ Τζίκια – Χατζοπούλου, όπ. π., σελ. 153, Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 107 – 108, Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 456 επ.

υπηρεσία και να την κοινοποιήσει στη συνέχεια στον Κύριο του έργου, εάν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.

Η αίτηση διάλυσης επιδίδεται στη διευθύνουσα υπηρεσία με δικαστικό επιμελητή, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 44 («Κοινοποίηση στον ανάδοχο- εκπροσώπηση») του Ν. 3669/2008, που ρυθμίζουν το τρόπο επιδόσεως εγγράφων της υπηρεσίας προς τον ανάδοχο (Διοικ. Εφετείο Αθηνών, ΔιΔικ 3, σελ. 873). Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που απαιτείται η κοινοποίηση αυτής προς τον Κύριο του έργου.

Επί της αίτησης διάλυσης αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την επίδοση της αίτησης σ' αυτήν. Την απόφασή της αυτή η διευθύνουσα υπηρεσία πρέπει να κοινοποιήσει στην προϊσταμένη αρχή. Εάν παρέλθει η προθεσμία αυτή άπρακτη, θεωρείται ότι η αίτηση διάλυσης έγινε δεκτή (πλασματική επέλευση διάλυσης).

Για να μην επέλθει η πλασματική διάλυση με την άπρακτη πάροδο της δίμηνης προθεσμίας, αρκεί να εκδοθεί μέσα στην προθεσμία αυτή η απόφαση από τη διευθύνουσα υπηρεσία και δεν απαιτείται να γίνει μέσα στην ίδια προθεσμία και η κοινοποίησή της στον ανάδοχο.

Τα αποτελέσματα, όμως, της απόφασης (απορριπτικής ή θετικής) επέρχονται από το χρόνο της κοινοποίησής της στον ανάδοχο, δεδομένου ότι αυτή η κοινοποίηση αποτελεί αναγκαίο μέσο γνωστοποίησώς της. Η κοινοποίηση προς τον ανάδοχο πρέπει, πάντως, να χωρήσει μέσα σε εύλογο χρόνο. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου δεν απαιτείται για τη ματαίωση της επέλευσης της πλασματικής διάλυσης, να κοινοποιηθεί η απόφαση μέσα στην ίδια ως άνω δίμηνη προθεσμία προς την προϊσταμένη αρχή.

- B.** Αν οι εργασίες διακοπούν ύστερα από την έναρξή τους με διαταγή του Φορέα κατασκευής για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής:

Για να επέλθει η διάλυση της σύμβασης, ο ανάδοχος πρέπει να υποβάλει αίτηση διάλυσης. Ο τρόπος υποβολής της αίτησης διάλυσης, η προθεσμία έκδοσης της απόφασης επ' αυτής και η όλη σχετική διαδικασία είναι ακριβώς ίδια με την προηγούμενη περίπτωση.

Η μόνη διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι η αρμοδιότητα της διοικήσεως ως προς την απόφασή της επί της αίτησης διάλυσης είναι στη συγκεκριμένη περίπτωση δέσμια, υπό την έννοια ότι, εφόσον το πραγματικό περιστατικό που ορίζεται ως προϋπόθεση της διάλυσης, δηλαδή, η διακοπή των εργασιών με διαταγή του φορέα κατασκευής για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, είναι αληθές, τότε η διευθύνουσα υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να δεχτεί την αίτηση. Στην περίπτωση αυτή, εν αντιθέσει με την προηγούμενη, δεν απαιτείται, πέραν των πραγματικών περιστατικών, να διαγνωστεί και η συνδρομή ή μη της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής, δεδομένου ότι η υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη βασιμότητα της αίτησης διάλυσης του αναδόχου.

Σε κάθε περίπτωση δε, είναι δέσμια η αρμοδιότητα της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, σε περίπτωση που συντρέχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής, καθόσον η διευθύνουσα υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να δεχτεί την αίτηση διάλυσης. Δεν έχει δηλαδή τη διακριτική ευχέρεια να αποδεχτεί ή όχι την αίτηση διάλυσης, αλλά η υπαιτιότητα της επιβάλλει την αποδοχή της.

Γ. Αν οι εργασίες διακοπούν ύστερα από την έναρξή τους από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών από την επίδοση ειδικής δήλωσης του αναδόχου :

Οι επιμέρους προϋποθέσεις για να συντελεστεί η διάλυση στην υπό κρίση περίπτωση είναι οι εξής :

- α) Διακοπή των εργασιών μετά την έναρξή τους.
- β) Η διακοπή αυτή να έχει προκληθεί από αποκλειστική υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου.
- γ) Υποβολή ειδικής δήλωσης του αναδόχου, μετά την επέλευση της διακοπής.

- δ) Πάροδος τριμήνου από την επίδοση της ειδικής δήλωσης χωρίς να αρθεί στο μεταξύ η διακοπή των εργασιών.
- ε) Αίτηση του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης, η οποία πρέπει να επιδοθεί μετά την παρέλευση του τριμήνου.

Η ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών υποβάλλεται από τον ανάδοχο στον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του έργου. Το περιεχόμενο της δήλωσης αυτής συνίσταται σε:

- (i) στην αναφορά της υπαιτιότητας, που αποδίδεται στο φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου που προκάλεσε τη διακοπή των εργασιών,
- (ii) στην περιγραφή του τμήματος του έργου που έχει εκτελεσθεί, με ταυτόχρονη εκτίμηση της αξίας του και
- (iii) στην περιγραφή του υπολειπόμενου τμήματος του έργου, με διευκρίνιση της αδυναμίας εκτέλεσής του εξαιτίας της υπαιτιότητας του κυρίου του έργου.

Δήλωση διακοπής των εργασιών του αναδόχου που δεν περιέχουν τα ως άνω στοιχεία δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα.

Μετά την επίδοση της ειδικής δήλωσης, κατά τα άνω, η Διευθύνουσα Υπηρεσία του έργου οφείλει να εξακριβώσει την ακρίβεια ή μη των στοιχείων που περιέχονται σ' αυτήν και να εκδώσει απόφαση, με την οποία να την αποδέχεται ή να την απορρίπτει μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών. Αν και αυτό δεν ορίζεται ρητά στο νόμο, η προθεσμία πρέπει να εκληφθεί ως ανατρεπτική και εάν παρέλθει, χωρίς η διευθύνουσα υπηρεσία να έχει, εν τω μεταξύ, εκδώσει απόφαση επί της ειδικής δήλωσης, η δήλωση πρέπει να θεωρείται κατά πλάσμα δικαίου ότι έχει γίνει δεκτή.

Η θετική ή απορριπτική απόφαση επί της ειδικής δήλωσης δεν αποφαίνεται επί της διάλυσης, αλλά επί του περιεχομένου αυτής και ειδικά επί του θέματος της υπαιτιότητας. Σε καμμία περίπτωση, όμως, δεν αποτελεί οριστικό καταλογισμό ή μη της υπαιτιότητας. Αυτό θα γίνει αργότερα με την απόφαση επί της αίτησης διάλυσης.

Η αίτηση διάλυσης υποβάλλεται μετά την πάροδο τριών μηνών από την υποβολή της ειδικής δήλωσης του αναδόχου και εφόσον, εν τω μεταξύ, οι διακοπείσες εργασίες δεν έχουν επαναρχίσει. Κατά τη λήψη απόφασης και για το σχηματισμό γνώμης επί της αίτησης διάλυσης, συνεκτιμώνται η ειδική δήλωση, τα στοιχεία που έχουν τυχόν υποβληθεί και η απόφαση επί της δήλωσης, χωρίς η προϊσταμένη αρχή να δεσμεύεται από το όποιο περιεχόμενο της απόφασης αυτής. Το τελευταίο αυτό δεν ορίζεται ρητά στο νόμο, συνάγεται, όμως, από την εν γένει διατύπωση των σχετικών διατάξεων και ειδικά από τη λέξη «συνεκτιμώνται», από την οποία εξάγεται με ασφάλεια το συμπέρασμα ότι η προϊσταμένη αρχή διατηρεί πλήρη διακριτική ευχέρεια αναφορικά με τη δυνατότητα να συμφωνήσει ή όχι με το περιεχόμενο της απόφασης επί της ειδικής δήλωσης. Κατά τα λοιπά, ισχύουν όσα έχουν εκτενώς αναφερθεί ανωτέρω για την αίτηση διάλυσης και τη σχετική διαδικασία.

- Δ. Αν οι εργασίες διακοπούν για καθυστέρηση πληρωμών, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν. 1418/84 :

Στην εν λόγω περίπτωση, για να συντελεστεί η διάλυση, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

- α) να καταστεί υπερήμερος ο κύριος του έργου ως προς την εξόφληση λογαριασμού,
- β) να κοινοποιήσει στη διευθύνουσα υπηρεσία, πριν ακόμη διακόψει τις εργασίες, ειδική έγγραφη δήλωση με το περιεχόμενο που έχει προαναφερθεί, προσαρμοζόμενο αναλόγως προς τις ιδιοτυπίες της παρούσας περίπτωσης.

Για το λόγο αυτό η ειδική δήλωση δεν απαιτείται να έχει το εκτεταμένο περιεχόμενο της προηγούμενης περίπτωσης, όπου πρέπει να αιτιολογείται για κάθε υπολειπόμενο τμήμα του έργου η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής λόγω υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, διότι στο υπό κρίση θέμα η υπαιτιότητα του κυρίου του έργου δεν αφορά τη διακοπή των εργασιών αυτή καθαυτή, αλλά τη μη πληρωμή της πιστοποίησης. Δεδομένου δε, ότι η υπερημερία του κυρίου του έργου ως προς τη μη πληρωμή πιστοποίησης εξαρτάται από τη συνδρομή σειράς τυπικών προϋποθέσεων και τη συμπλήρωση ορισμένων προθεσμιών, η ειδική δήλωση του αναδόχου αρκεί να περιέχει απλή

αναφορά των περιστατικών που έχουν καταστήσει τον κύριο του έργου υπερήμερο.

- γ) να διακόψει τις εργασίες ο ανάδοχος μετά την κοινοποίηση της κατά τα άνω ειδικής δήλωσης ή και ταυτόχρονα με αυτήν.
- δ) μετά την πάροδο διμήνου από την υποβολή της ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών, να κοινοποιήσει ο ανάδοχος αίτηση διάλυσης, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διαδικασία.

Ε. Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την οριακή προθεσμία του έργου:

Η οριακή προθεσμία ισούται προς το 1/3 της συνολικής προθεσμίας του έργου και δεν μπορεί να είναι ποτέ μικρότερη των τριών μηνών.

Σε περίπτωση που υπάρξει υπέρβαση της οριακής προθεσμίας από λόγους που δεν ανάγονται σε υπαιτιότητα, έστω και μερική, του αναδόχου, ο ανάδοχος διατηρεί διαζευκτικά το δικαίωμα, είτε να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης και την επιδίκαση της αντίστοιχης αποζημίωσης, είτε να επιδιώξει παράταση της προθεσμίας με καταβολή της αναθεώρησης τιμών που αναλογεί για το χρονικό διάστημα της παράτασης.

Εφόσον επιδιώξει την πρώτη λύση, ο ανάδοχος πρέπει να κοινοποιήσει αίτηση διάλυσης κατά τα άνω.

Η αίτηση διάλυσης του αναδόχου, επί ποινή ακυρότητας και απαραδέκτου αυτής, πρέπει να περιέχει, ενόψει των σημαντικών και δυσμενών συνεπειών της (διάλυση της σύμβασης – καθυστέρηση εκτέλεσης του έργου επί ζημία του κοινωνικού συνόλου), με πληρότητα και σαφήνεια τα δικαιολογούντα την παραδοχή της πραγματικά περιστατικά και, ειδικότερα, την αρχική συμβατική προθεσμία περατώσεως του έργου, τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης αυτής και την τυχόν κατά παράτασή της νέα συνολική προθεσμία με τις αντίστοιχες ημερομηνίες, τον τρόπο χορήγησής της (οίκοθεν ή με αίτηση του αναδόχου) και τους σχετικούς λόγους (Διοικ. Εφετείο Αθηνών 4654/1997, ΔιΔικ. 10, σελ. 1270).

Επίσης, η αίτηση πρέπει να επιδοθεί στον κύριο του έργου με δικαστικό επιμελητή κατά τη δικονομικώς οριζόμενη διαδικασία. Η υπηρεσιακή κατάθεσή της με λήψη αριθμού πρωτοκόλλου δεν αναπληρώνει τη δικονομική επίδοση (Διοικ. Εφετείο Αθηνών 4654/1997, ΔιΔικ 10, σελ. 1270).

Η απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας επί της αίτησης διάλυσης πρέπει να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία 15 ημερών. Εάν η απόφαση δεν κοινοποιηθεί μέσα στην προθεσμία αυτή, η αίτηση διάλυσης θεωρείται κατά πλάσμα δικαίου ότι έχει γίνει δεκτή και η διάλυση χωρεί αυτοδίκαια την τελευταία ημέρα της προθεσμίας αυτής. Τέτοια πλασματική αποδοχή της αίτησης δεν λαμβάνει χώρα απλώς με την πάροδο της δεκαπενθήμερης προθεσμίας, εάν συγχρόνως δεν πληρούνται οι ουσιαστικές και τυπικές προϋποθέσεις για την επέλευση της διάλυσης, όπως π.χ. εάν υπάρχει συνυπαιτιότητα του αναδόχου για την υπέρβαση της οριακής προθεσμίας ή εάν συντρέχει λόγος ακυρότητας ή απαραδέκτου αναφορικά προς τη διαδικασία υποβολής και το περιεχόμενο της αίτησης.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες μέχρι την έκδοση της απόφασης επί της αίτησης ή, σε περίπτωση που αυτή είναι απορριπτική, μέχρι την «επίλυση της διαφοράς κατά τα νόμιμα», όπως ορίζει σχετικά η οικεία διάταξη του νόμου. Το τελευταίο αυτό πρέπει να ερμηνευτεί ότι σημαίνει την οριστική επίλυση της διαφοράς μέχρι και την έκδοση απόφασης από το αρμόδιο εφετείο, σε περίπτωση που η διαφορά αχθεί προς επίλυση ενώπιον των δικαστηρίων. Επειδή η πλασματική αποδοχή της αίτησης διάλυσης ισοδυναμεί με την πραγματική αποδοχή της, η υποχρέωση του αναδόχου προς συνέχιση των εργασιών εξικνείται χρονικά μέχρι και την πάροδο της δεκαπενθήμερης προθεσμίας, σε περίπτωση που δεν εκδοθεί εμπροθέσμως απόφαση επί της αίτησης. Εάν, όμως, η πλασματική διάλυση δεν τελεσθεί λόγω μη πλήρωσης των απαιτούμενων προϋποθέσεων και ο ανάδοχος, πιστεύοντας εσφαλμένα ότι έχει τελεσθεί, διακόψει τις εργασίες, ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου. Η αδικαιολόγητη διακοπή των εργασιών μπορεί να συνιστά λόγο έκπτωσής του από το έργο.

Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση Βεβαίωσης Περαιώσης των εργασιών του έργου. Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, ο ανάδοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να εγκριθεί η διενέργεια και της οριστικής παραλαβής μαζί με την προσωρινή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, εάν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.

ii. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Οι αποφάσεις των δικαστηρίων που αφορούν θέματα σχετικά με τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος για τη διάλυση της σύμβασης με αίτηση του αναδόχου έχουν εξετάσει τα κατωτέρω ζητήματα :

Κατ' αρχάς, ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 1426/1988 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/27), η οποία έκρινε ότι η αμφισβήτηση του κύρους της απορριπτικής αποφάσεως επί αιτήσεως διαλύσεως του αναδόχου δεν δημιουργεί ακυρωτική διαφορά, έστω κι αν η πράξη αυτή φέρει τα εξωτερικά γνωρίσματα μονομερούς διοικητικής πράξεως, διότι ανάγεται στην εκτέλεση όρων της συμβάσεως.

Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτη είναι και η υπ' αριθμ. 1918/1993 απόφαση του ΣτΕ (ΝοΔΕ, τ. 2, λ. 22/5), όπου το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η δήλωση του αναδόχου περί διαλύσεως της συμβάσεως πρέπει να είναι απαλλαγμένη αιρέσεων ή όρων. Στην περίπτωση, όμως, που η δήλωση αυτή γίνει δεκτή από τον Κύριο του έργου, τότε κατά την κρίση του Δικαστηρίου, συνεπάγεται όλες τις εκ του νόμου συνέπειες, ανεξάρτητα από την πλήρωση ή μη των παρεμβαλλόμενων σ' αυτή αιρέσεων ή όρων.

Ακόμη, άξια αναφοράς είναι και η υπ' αριθμ. 1869/1989 απόφαση του Διοικ. Εφ. Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/31), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η διάλυση θεωρείται ότι επήλθε αυτοδίκαια από το νόμο μόνο στην περίπτωση που δεν εκδοθεί απόφαση σχετικά με την αίτηση διαλύσεως εντός διμήνου. Η κοινοποίηση της απόφασης επί της αιτήσεως διαλύσεως του αναδόχου δεν απαιτείται να γίνει μέσα στην ίδια προθεσμία, αφού, σύμφωνα με την άποψη του δικαστηρίου αυτού, η κοινοποίηση της διοικητικής πράξης δεν επηρεάζει το κύρος της, αλλά αποτελεί το γεγονός που κινεί

την προθεσμία μέσα στην οποία αυτή προσβάλλεται. Αντίθετα, όμως, έκρινε η υπ' αριθμ. 3917/2001 απόφαση του ΣτΕ (NoΔΕ, τ. 4, λ. 22/1), σύμφωνα με την οποία θεωρείται ότι έγινε αυτοδίκαια αποδεκτή η αίτηση του αναδόχου για διάλυση της συμβάσεως, εάν δεν εκδοθεί και κοινοποιηθεί σ' αυτόν απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας εντός διμήνου από την επίδοση στην υπηρεσία της αιτήσεως.

Όμοια έκρινε ως προς την αυτοδίκαιη αποδοχή της αιτήσεως διαλύσεως από την Υπηρεσία και η υπ' αριθμ. 351/1988 απόφαση του Διοικ. Εφ. Αθηνών (NoΔΕ, τ. 1, λ. 22/9). Στη διαφορά αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι θεωρείται ότι έγινε δεκτή η αίτηση διαλύσεως της εργολαβίας του αναδόχου, εάν δεν απορριφθεί από την Προϊσταμένη Αρχή μέσα σε δύο μήνες. Η Αίτηση Θεραπείας του αναδόχου κατά της σιωπής της Προϊσταμένης Αρχής επί αιτήσεως διαλύσεως του αναδόχου ασκείται χωρίς έννομο συμφέρον, αφού η διάλυση έχει συντελεστεί κατ' αμάχητο τεκμήριο και δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί από τον εργοδότη η συνδρομή των προϋποθέσεων της διαλύσεως της εργολαβίας.

Αντίθετα, όμως, έκρινε η υπ' αριθμ. 1793/1989 απόφαση του Διοικ. Εφ. Πειραιά (NoΔΕ, τ. 1, λ. 22/31), όπου υπήρχε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης λόγω υπερβάσεως της οριακής προθεσμίας. Κατά το περιεχόμενο της απόφασης αυτής η απορρίπτουσα την αίτηση – δήλωση διαλύσεως απόφαση δεν αρκεί να εκδοθεί εντός διμήνου, αλλ' απαιτείται και να κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο εντός του διαστήματος αυτού, διότι διαφορετικά δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Η απόφαση αυτή, σύμφωνα με όσα έκρινε το Δικαστήριο για να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, χρειάζεται να γνωστοποιηθεί με κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο και δεν αρκεί μόνο η έκδοσή της.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 4654/1997 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Αθηνών (ΔιΔικ 10, σελ. 1270), όπου κρίθηκε ότι η αίτηση διάλυσης του αναδόχου, επί ποινή ακυρότητας και απαραδέκτου αυτής, πρέπει να περιέχει, ενόψει των σημαντικών και δυσμενών συνεπειών της (διάλυση της σύμβασης – καθυστέρηση εκτέλεσης του έργου επί ζημία του κοινωνικού συνόλου), με πληρότητα και σαφήνεια τα δικαιολογούντα την παραδοχή της πραγματικά περιστατικά και, ειδικότερα, την αρχική συμβατική προθεσμία περατώσεως του έργου, τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης αυτής και τη τυχόν κατά παράτασή της νέα

συνολική προθεσμία με τις αντίστοιχες ημερομηνίες, το τρόπο χορήγησής της (οίκοθεν ή με αίτηση του αναδόχου) και τους σχετικούς λόγους.

3. Οι συνέπειες

Σύμφωνα με την παρ. 7 εδ. β' του άρθρου 48 του Π.Δ. 609/85 και πλέον άρθρο 62, παρ. 8, εδ. β', του Ν. 3669/2008: «...Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών. Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης ο ανάδοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να εγκριθεί η διενέργεια και της οριστικής παραλαβής μαζί με την προσωρινή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου»

Η αποδοχή, λοιπόν, της αίτησης διαλύσεως της εργολαβικής σύμβασης που υποβλήθηκε από τον ανάδοχο επέχει τη θέση της Βεβαίωσης Περαιώσεως των εργασιών και ο ανάδοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να εγκριθεί η διενέργεια και της οριστικής παραλαβής μαζί με την προσωρινή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου. (βλ. ενδεικτικά και την υπ' αριθμ. 1793/1989 απόφαση του Διοικ. Εφετείου Πειραιά, όπου αναφέρεται : «...Η μετά τη διάλυση απόφαση εκπτώσεως του αναδόχου και επιβολής ποινικής ρήτρας δεν έχει έννομες συνέπειες, διότι επιβλήθηκαν χωρίς να υπάρχει ενεργός εργολαβία»).

Ειδικότερα, οι ενέργειες που λαμβάνουν χώρα μετά τη διάλυση της σύμβασης είναι οι εξής :

Οι ενέργειες που λαμβάνουν χώρα μετά τη διάλυση της σύμβασης

Μετά την επέλευση της διάλυσης της εργολαβίας, θεωρείται (πλην αν πρόκειται για έκπτωση εργολάβου, οπότε εφαρμόζονται οι παρ. 9 επ. του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008) ότι εκδίδεται η κατ' άρθρο 71 του Ν. 3669/2008 Βεβαίωση Περαιώσεως των εργασιών και, συνεπώς, ο ανάδοχος έχει υποχρέωση (κατ' άρθρο 52, παρ. 5, του Ν. 3669/2008) υποβολής στη Διευθύνουσα Υπηρεσία της Τελικής Επιμέτρησης, δηλαδή το τελικό συνοπτικό επιμετρητικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες

όλων των τμηματικών επιμετρήσεων και των πρωτοκόλλων παραλαβής αφανών εργασιών της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, ώστε να καταστεί δυνατή η άμεση προσωρινή (κατ' άρθρο 73 του Ν. 36369/2008) και οριστική (κατ' άρθρο 75 του Ν. 3669/2008) παραλαβή των εργασιών που μέχρι τη διάλυση εκτελέστηκαν.

Αν η σύμβαση διαλυθεί με υπαιτιότητα του εργοδότη, το τυχόν αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής που δεν συμψηφίζεται με τις εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του αναδόχου κατά του Κυρίου του έργου επιστρέφεται μέσα σε έξι (6) μήνες από τη διάλυση. Κατά το εξάμηνο αυτό διάστημα δεν υπολογίζεται τόκος στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, μετά την παρέλευση του, όμως, οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.

Κατά τα λοιπά οι υποχρεώσεις του αναδόχου σύμβασης που διαλύθηκε είναι οι ίδιες με αυτές του αναδόχου που περαίωσε ομαλά τη σύμβασή του (υποχρέωση συντήρησης μέχρι την οριστική παραλαβή, υποχρέωση αποκατάστασης πλημμελειών κ.λπ.).⁵⁸

Αποζημίωση του αναδόχου⁵⁹

Σε κάθε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με πρωτοβουλία του αναδόχου δικαιούται ο τελευταίος αποζημίωση, ενώ σε περίπτωση που η σύμβαση διαλύθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας του φορέα κατασκευής, δικαιούται αποζημίωση μόνο αν έχουν εκτελεσθεί τα $\frac{3}{4}$ του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού.

Η αποζημίωση που καταβάλλεται στον ανάδοχο περιλαμβάνει :

⁵⁸ Ζ. Χατζηγαλκιάς, όπ. π., σελ. 111

⁵⁹ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 462 – 464, ΣτΕ 1136/99: σχετικά με την παράβαση της γενικής αρχής του δικαίου των διοικητικών συμβάσεων "της ζημιογόνου πράξεως της Αρχής", όπου ο Σύμβουλος Θ. Παπαευαγγέλου διατύπωσε τη γνώμη ότι : "ναι μεν δια της αναλόγου εφαρμογής επί των διοικητικών συμβάσεων του άρθρου 388 Α.Κ., καθ' ο μέρος προβλέπεται η παροχή αποζημιώσεως, αποκαθίσταται, βάσει κειμένης διατάξεως, η ισορροπία διοικητικής συμβάσεως, εάν η ισορροπία αυτή έχει διαταραχθεί εκ λόγων εκτάκτων και απροβλέπτων, μεταγενεστέρων του χρόνου καταρτίσεως της συμβάσεως ταύτης, της αποκαταστάσεως ταύτης συνισταμένης, ειδικότερον, εις την παροχήν αποζημιώσεως όχι πλήρους, αλλά κατά το προσήκον μέτρο, πλην, εφόσον κατ' εφαρμογήν της διεπούσης το δίκαιον των διοικητικών συμβάσεων και της γενικής αρχής της "ζημιογόνου πράξεως της αρχής" η εν λόγω αποκατάστασις συνίσταται εις την παροχήν πλήρους αποζημιώσεως, δεν αποκλείεται η εφαρμογή επί των διοικητικών συμβάσεων και της γενικής αρχής αυτής, ώστε ο ανάδοχος να τύχη πλήρους αποζημιώσεως".

α) την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεστεί μέχρι τη διάλυση.

Ο υπολογισμός της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί μέχρι και τη διακοπή τους λόγω διάλυσης γίνεται ως εξής :

- αα) εάν το έργο έχει αναληφθεί με το σύστημα του κατ' αποκοπή τιμήματος, τότε η αξία των εκτελεσθεισών εργασιών προκύπτει από το γινόμενο του ποσοστού των εκτελεσθεισών εργασιών επί την όλη αμοιβή του έργου.
- ββ) εάν οι εκτελεσθείσες εργασίες, λόγω του σταδίου στο οποίο βρίσκεται το εκτελεσθέν έργο, δεν μπορούν να υπολογιστούν σε ποσοστό επί του κατ' αποκοπή τιμήματος, τότε οι εργασίες αυτές αξιολογούνται και εκτιμώνται με βάση τις αντίστοιχες τιμές μονάδας που προβλέπει για το κάθε είδος εργασίας η σύμβαση.
- β) την αξία των υλικών που έχουν προσκομιστεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας (υπό την προϋπόθεση της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008) και
- γ) την αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων (υπό την προϋπόθεση της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 61 του Ν. 3669/2008) και
- δ) την αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο (διαφυγόν) όφελος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 5% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, μειωμένου κατά το $\frac{1}{4}$ και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεστεί, καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Για τον προσδιορισμό της ανωτέρω αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλειά του από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 Α.Κ. Έχει δε κριθεί (ΔΕφΑθ 779/1994, ΔιΔικ 1994, σελ. 1374) ότι στον έλεγχο των χρηματικών ενταλμάτων από το Ελεγκτικό Συνέδριο, δεν περιλαμβάνεται και ο έλεγχος νομιμότητας των διοικητικών πράξεων και, ως εκ τούτου, δεν ελέγχεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο η νομιμότητα της πράξης με την

οποία καθορίζεται αποζημίωση για τον ανάδοχο λόγω διάλυσης της σύμβασης⁶⁰. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υπ' αριθμ. 100/1996 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) σύμφωνα με την οποία η αποζημίωση του εργολάβου σε περίπτωση λύσης της σύμβασης από υπαιτιότητα του Φορέα κατασκευής, πριν από την εκτέλεση των ¾ του αρχικού συμβατικού ποσού, δεν υπόκειται σε Φ.Π.Α., διότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις καταβολής Φ.Π.Α., εφόσον η αποζημίωση δεν σχετίζεται με παροχή υπηρεσιών.

Η ανωτέρω αποζημίωση (κατά το άρθρο 61 παρ. 2 του Ν. 3669/2008) προτείνεται από την Επιτροπή Παραλαβής του έργου και εγκρίνεται με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί ως προς το ύψος της αποζημίωσης που προτείνει η Επιτροπή, οφείλει (κατά τη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 5 και 6 του Ν. 3669/2008) να το υπογράψει με επιφύλαξη και να ασκήσει ένσταση. Σύμφωνα δε με την υπ' αριθμ. 6697/1994 απόφαση του Εφετείου Αθηνών (ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 22/1), για «τον υπολογισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για το τεκμαιρόμενο όφελος λόγω λύσεως της συμβάσεως με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου, λαμβάνεται υπόψη το νομικό καθεστώς του χρόνου καταρτίσεως της συμβάσεως.»

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ο αντισυνταγματικός χαρακτήρας όλων των περιορισμών της αποζημίωσης που δικαιούται ο εργολάβος όταν η λύση της εργολαβίας προήλθε από παράνομη συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη) του Φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του έργου και να σημειωθεί ότι σε μια τέτοια περίπτωση η αποζημίωση του εργολάβου πρέπει να είναι πλήρης (θετική ζημία και διαφυγόν κέρδος) και χωρίς κανένα απολύτως περιορισμό.⁶¹

4. Οι περιορισμοί

Η διάλυση της σύμβασης και σε αντιστοιχία με τους ανωτέρω λόγους διάλυσης, επέρχεται κατά το χρονικό σημείο όπου:

- α) κοινοποιείται στον ανάδοχο η καταγγελία της σύμβασης κατ' άρθρο 700 Α.Κ. και άρθρο 62, παρ. 1, του Ν. 3669/2008, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται

⁶⁰ Δ. Σολδάτος, «Δημόσια Έργα», Θεσ/κη 2002, σελ. 105, υποσ. 120.

⁶¹ Ζ. Χατζηγαλκιάς, όπ. π., σελ. 112 - 113

μεταγενέστερο χρονικό σημείο («1. Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης...»),

- β) κοινοποιείται στον ανάδοχο η καταγγελία της σύμβασης για λόγους ανωτέρας βίας,
- γ) κοινοποιείται στον Κύριο του έργου η σχετική καταγγελία του αναδόχου για λόγους ανωτέρας βίας,
- δ) επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία η αίτηση του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης με λόγο την καθυστέρηση έναρξης των εργασιών υπέρ το τρίμηνο από την υπογραφή της σύμβασης (άρθρο 62, παρ. 7 του Ν. 3669/2008, βλ. και ΔΕφΘεσσ/κης 114/1988),
- ε) επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία η αίτηση του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης με λόγο την προσωρινή διακοπή των εργασιών κατόπιν διαταγής ή πταίσματος της Υπηρεσίας υπέρ το τρίμηνο (άρθρο 62, παρ. 5 του Ν. 3669/2008,
- στ) επιδίδεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία η αίτηση του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης με λόγο την προσωρινή διακοπή των εργασιών υπέρ το δίμηνο εξαιτίας παράλειψης του εργοδότη να εξοφλήσει λογαριασμό (άρθρο 62, παρ. 5 του Ν. 3669/2008 και
- ζ) κοινοποιείται στον ανάδοχο η αποδοχή της αίτησής του για διάλυση της σύμβασης με λόγο την υπέρβαση της οριακής προθεσμίας ή παρέρχεται άπρακτη η 15ήμερη προθεσμία του άρθρου 62, παρ. 6, του Ν. 3669/2008.

Η διαφοροποίηση του χρονικού σημείου διάλυσης της σύμβασης μεταξύ των περιπτώσεων υπό στοιχεία (α.), (β.), (γ.), (δ.) και της περίπτωσης υπό στοιχείο (ε.) δικαιολογείται, γιατί από το νόμο (άρθρο 62, παρ. 6, του Ν. 3669/2008), στην άνω περίπτωση (δ.) επιβάλλεται η συνέχιση των εργασιών από τον ανάδοχο, μέχρι την εμπρόθεσμη (εντός 15ημέρου) απάντηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας επί της αίτησης διάλυσης προφανώς, όμως, μέσα στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης (παρά την αίτηση του αναδόχου) εργολαβικής σύμβασης.⁶²

⁶² Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ⁶³

Η ματαίωση της διάλυσης της εργολαβίας ρυθμίζεται στο άρθρο 63 («Ματαίωση διάλυσης») του Ν. 3669/2008, όπου αναφέρεται ότι:

«1. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος συμφωνεί μπορεί να ματαιωθεί η διάλυση, αφού αποζημιωθεί ο ανάδοχος για τις θετικές του μόνο ζημίες που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών. 2. για τη ματαίωση της διάλυσης, ο ανάδοχος υποβάλλει οίκοθεν ή ύστερα από πρόσκληση της υπηρεσίας σχετική αίτηση με στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσης που αξιώνει. Η διευθύνουσα υπηρεσία διαβιβάζει την αίτηση στην προϊσταμένη αρχή, με ταυτόχρονη σχετική εισήγησή της. Η προϊσταμένη αρχή συγκροτεί επιτροπή που ερευνά το βάσιμο των απαιτήσεων του αναδόχου και εκτιμά το ύψος των θετικών ζημιών που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο πληροφορίες και συμπληρωματικά στοιχεία. 3. Η ματαίωση διάλυσης της σύμβασης και η σχετική αποζημίωση εγκρίνονται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής. Η έγκριση ματαίωσης της διάλυσης γίνεται μετά από προηγούμενη γραπτή αποδοχή του ύψους της αποζημίωσης από τον ανάδοχο. Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι ανώτερη από αυτή που έχει εκτιμήσει η επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου, εκτός αν πρόκειται για διόρθωση ή συμπλήρωση των στοιχείων της έκθεσης της επιτροπής. Με την έγκριση της ματαίωσης μπορεί να εγκριθούν και οι αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες του έργου.».

Εάν, λοιπόν, ο ανάδοχος συμφωνεί η διάλυση μπορεί να ματαιωθεί. Στην περίπτωση αυτή ο ανάδοχος δικαιούται, όπως προαναφέρθηκε, αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημίες που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών.

Έχει διατυπωθεί ή άποψη⁶⁴ ότι από τη διατύπωση του νόμου είναι σαφές ότι δεν καλύπτεται η περίπτωση ματαίωσης της διάλυσης με λόγο την υπέρβαση της οριακής προθεσμίας, υπό την έννοια όχι ότι απαγορεύεται η ματαίωση, αλλά ότι απαγορεύεται

⁶³ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 378 – 379, Κ. Π. Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 437

⁶⁴ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 111

η καταβολή οποιασδήποτε αποζημίωσης για ζημιές που έπαθε ο ανάδοχος εξαιτίας της (χωρίς υπαιτιότητάς του) καθυστέρησης της ολοκλήρωσης του έργου, αφού οι ζημιές αυτές είναι πιθανό να μην οφείλονται, ούτε στη διακοπή των εργασιών, ούτε στην καθυστέρηση της έναρξης των εργασιών.

Κατά την έννοια αυτή η εν λόγω διάταξη δεν καλύπτει, ούτε τις περιπτώσεις ματαίωσης μιας διάλυσης που επιδιώχθηκε: α.) για λόγους ανωτέρα βίας και β.) κατ' άρθρο 700 Α.Κ., ενώ η περίπτωση της διάλυσης της εργολαβίας εξαιτίας έκπτωσης του αναδόχου καλύπτεται πλέον, καθόσον δεν υφίσταται γι' αυτήν πλέον ειδική διάταξη, όπως αυτή του άρθρου 47 παρ. 5 του Π.Δ. 609/85 για την άρση της έκπτωσης.

Προς το σκοπό της ματαίωσης της διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης ο ανάδοχος πρέπει να υποβάλει σχετική αίτηση προς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία⁶⁵. Η αίτηση υποβάλλεται, είτε με πρωτοβουλία του αναδόχου, είτε κατόπιν σχετικής πρόσκλησης που του απευθύνει η διευθύνουσα υπηρεσία, και πρέπει να περιέχει τα στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσης που αξιώνει ο ανάδοχος.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία, αφού παραλάβει την αίτηση, υποχρεούται να συγκροτήσει επιτροπή προς διερεύνηση του βασίμου των απαιτήσεων του αναδόχου και εκτίμηση του ύψους των θετικών ζημιών που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο πληροφορίες και συμπληρωματικά στοιχεία.

Η Προϊσταμένη Αρχή είναι αρμόδια να αποφασίσει για τη ματαίωση της διάλυσης και το ύψος της σχετικής αποζημίωσης. Προϋπόθεση για να εγκριθεί η ματαίωση της διάλυσης από την Προϊσταμένη Αρχή του έργου είναι η προηγούμενη γραπτή αποδοχή του ύψους της αποζημίωσης που προτείνεται να καταβληθεί στον ανάδοχο. Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι ανώτερη από αυτή που έχει εκτιμήσει η προαναφερόμενη επιτροπή, εκτός εάν οι προς τα άνω διαφορές οφείλονται σε διορθώσεις ή συμπληρώσεις των στοιχείων της έκθεσης της επιτροπής.

⁶⁵ Σ. Σταμόπουλος, όπ. π., σελ. 464, Φ. Ομπέση, όπ. π., σελ. 226 – 227, Τζίκα – Χατζοπούλου, όπ. π., σελ. 154

Με την απόφαση για τη ματαίωση μπορούν, επίσης, να εγκριθούν και οι προσαρμογές στις προθεσμίες του έργου που έχουν καταστεί αναγκαίες λόγω της επελθούσας διάλυσης.

Αξίζει, τέλος, να αναφερθεί ότι η αποζημίωση που καταβάλλεται στον ανάδοχο για τη ματαίωση της διάλυσης της σύμβασης συμπίπτει με εκείνη του άρθρου 36 παρ. 11 του Ν. 3669/2008, όπου ορίζεται ότι: «11. αν ο Κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημίες που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης. Σε περίπτωση υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής οι θετικές ζημίες οφείλονται κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τον τόκο υπερημερίας» και δεν θα καταβληθεί δύο φορές, εάν έχει ήδη ασκηθεί από τον ανάδοχο το δικαίωμα αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1. Θάνατος⁶⁶ και πτώχευση αναδόχου

I. Η περίπτωση του θανάτου του αναδόχου ρυθμίζεται στο άρθρο 70 («Πτώχευση, θάνατος»), παρ. 3, του Ν. 3669/2008, όπου ορίζονται τα εξής:

«3. Αν ο ανάδοχος είναι ατομική επιχείρηση και αποβιώσει αυτός που την ασκεί, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια, εκτός αν εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η αποπεράτωση των εργασιών από τους κληρονόμους, οι οποίοι στην περίπτωση αυτή αναλαμβάνουν όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του αναδόχου. Η έγκριση γίνεται ύστερα από αίτηση των κληρονόμων που πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από το θάνατο του αναδόχου.»

Αν ο ανάδοχος ενός έργου είναι φυσικό πρόσωπο ή εργοληπτική επιχείρηση ατομικής μορφής (προσωπικού χαρακτήρα) και ο επιχειρηματίας αποβιώσει, τότε η σύμβαση διαλύεται αυτοδικαίως, εκτός αν εγκριθεί από την Προϊστάμενη Αρχή η αποπεράτωση των εργασιών από τους κληρονόμους, οι οποίοι στην περίπτωση αυτή αναλαμβάνουν όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του αναδόχου. Η σχετική αίτηση των κληρονόμων πρέπει να υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα ημερών από το θάνατο του αναδόχου (άρθρο 70, παρ. 3, του Ν. 3669/2008).

Εάν λάβει χώρα η έγκριση αυτή, τότε δεν επέρχεται λύση της συμβάσεως, αλλά υποκατάσταση και οι κληρονόμοι αναλαμβάνουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή έχουμε κατ' εξαίρεση εκτέλεση δημοσίου έργου από άτομα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου σχετικά με το εργοληπτικό πτυχίο, την εγγραφή στο ειδικό μητρώο (ΜΕΕΠ) κλπ.

⁶⁶ Ζ. Χατζηγαλιάς, όπ. π., σελ. 115, Α Γέροντας, όπ. π., σελ. 391, Κ. Π. Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 438 - 439

II. Η πτώχευση του αναδόχου ρυθμίζεται στο ίδιο άρθρο 70, παρ. 1, του Ν. 3669/2008,⁶⁷ όπου ορίζονται τα εξής: «1. Αν ο ανάδοχος πτωχέυσει, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια...».

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό σε περίπτωση πτωχεύσεως του αναδόχου, η σύμβαση λύεται αυτοδίκαια. Η ειδική νομοθεσία των δημοσίων έργων αποκλίνει από τον κανόνα του πτωχευτικού δικαίου, σύμφωνα με τον οποίο η πτώχευση δεν έχει ως συνέπεια τη λύση των κατά το χρόνο της κηρύξεώς της εκκρεμών αμφοτεροβαρών συμβάσεων.⁶⁸

Από την ημέρα της δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, ο πτωχέυσας ανάδοχος στερείται αυτοδικαίως τη διοίκηση (διάθεση και διαχείριση) της πτωχευτικής περιουσίας, αντικείμενο της οποίας είναι και η απαίτηση που απορρέει από τον λογαριασμό εκτέλεσης δημοσίου έργου και συνεπώς η πληρωμή του λογαριασμού θα γίνει προς το σύνδικο της πτώχευσης, ο οποίος και νομιμοποιείται ενεργητικά και παθητικά προς διεξαγωγή δικών⁶⁹.

2. Θάνατος και πτώχευση μελών κοινοπραξίας αναδόχου⁷⁰

Στο άρθρο 70, παρ. 2 και 4 του Ν. 3669/2008 εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις σε περίπτωση θανάτου ενός ή περισσότερων φυσικών προσώπων που μετέχουν σε κοινοπραξία – ανάδοχο ενός έργου, καθώς και σε περίπτωση πτωχεύσεως ενός ή μερικών από τα μέλη τέτοιας κοινοπραξίας. Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας ευθύνονται απέναντι στον κύριο του έργου εις ολόκληρο για κάθε υποχρέωση που απορρέει από τη σύμβαση ή από το νόμο. Ο νομοθέτης απέβλεψε στην ταχύτερη και απρόσκοπτη περάτωση του έργου, τα δε κοινοπρακτούντα μέλη συνδέονται μεταξύ τους με σχέση εμπιστοσύνης, τα οποία ελευθέρως και κατόπιν στάθμισης διαφόρων παραγόντων κοινοπρακτούν. Οι μεταξύ τους υποχρεώσεις και δεσμεύσεις δεν ενδιαφέρουν την κοινή ευθύνη τους προς τον κύριο του έργου. Συγκεκριμένα:

⁶⁷ Ζ. Χατζηχαλκιάς, *όπ. π.*, σελ. 115

⁶⁸ Κ. Π. Μαρκάκης, *όπ. π.*, σελ. 439

⁶⁹ Α. Γέροντας, *όπ. π.*, σελ. 391

⁷⁰ Κ. Π. Μαρκάκης, *όπ. π.*, σελ. 439, Α. Γέροντας, *όπ. π.*, σελ. 388

- A. Σε περίπτωση θανάτου ενός ή περισσότερων φυσικών προσώπων που μετείχαν στην κοινοπραξία με τις ατομικές τους επιχειρήσεις, δεν εφαρμόζεται η παρ. 1 του άρθρου 70 του Ν. 3669/2008 που προβλέπει τη λύση της εργολαβίας, αλλά ισχύουν τα εξής, σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου:

«Σε περίπτωση θανάτου ενός ή περισσότερων φυσικών προσώπων που μετείχαν στην κοινοπραξία με τις ατομικές τους επιχειρήσεις, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Αν μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο φυσικά πρόσωπα που μετείχαν σε αυτήν με τις ατομικές τους επιχειρήσεις και πεθάνει ο ένας, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται για το σύνολο του έργου υποχρεωτικά από το άλλο μέλος που αναλαμβάνει απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού που πέθανε. Οι σχέσεις που προκύπτουν από την εργολαβία μεταξύ των κληρονόμων του θανόντα και του άλλου μέλους της κοινοπραξίας ρυθμίζονται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών που αναλαμβάνουν απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του θανόντος, που προκύπτουν από την εργολαβική σύμβαση, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων.»

Αν μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο φυσικά πρόσωπα που μετείχαν σ' αυτή με τις ατομικές τους επιχειρήσεις και πεθάνει ο ένας, η κοινοπραξία (όχι η εργολαβία) θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται για το σύνολο του έργου υποχρεωτικά από το άλλο μέρος που αναλαμβάνει απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού που πέθανε. Οι σχέσεις που προκύπτουν από την εργολαβία μεταξύ των κληρονόμων του θανόντα και του άλλου μέρους της κοινοπραξίας ρυθμίζονται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών που αναλαμβάνουν απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του θανόντα που προκύπτουν από την εργολαβική σύμβαση, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων.

B. Σε περίπτωση πτώχευσης ενός ή μερικών από τα μέλη της κοινοπραξίας, δεν εφαρμόζεται η παρ. 1 του άρθρου 70 του Ν. 3669/2008 που προβλέπει τη λύση της εργολαβίας, αλλά ισχύουν τα εξής, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου:

«... 2. Σε περίπτωση πτώχευσης ενός ή μερικών από τα μέλη της κοινοπραξίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο και πτωχέυσει το ένα, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται υποχρεωτικά για το σύνολο του έργου από το άλλο μέλος μόνο, το οποίο αναλαμβάνει έναντι του κυρίου του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πτώχευσε και που απορρέουν από την εργολαβική σύμβαση. Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται έναντι του κυρίου του έργου από τα λοιπά μέλη. Τυχόν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις του μέλους ή της κοινοπραξίας που συνεχίζει το έργο έναντι του μέλους που πτώχευσε κρίνονται κατά τις διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και σε περίπτωση πτώχευσης δύο ή περισσότερων μελών της κοινοπραξίας. Αν κηρυχθούν σε πτώχευση δύο ή περισσότερα από τα μέλη της κοινοπραξίας και από την αιτία αυτή εκτίθεται σε κίνδυνο η προσηκουσα εκτέλεση της εργολαβικής σύμβασης, ο κύριος του έργου μπορεί κατά την κρίση του να διαλύσει τη σύμβαση αζημίως γι' αυτόν.»

Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο και πτωχέυσει το ένα, η κοινοπραξία (όχι η εργολαβία) θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται υποχρεωτικά για το σύνολο του έργου από το άλλο μέλος μόνο, που αναλαμβάνει απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πτώχευσε και που απορρέουν από την εργολαβική σύμβαση.

Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται απέναντι στον κύριο του έργου μεταξύ των λοιπών μελών. Τυχόν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις του μέλους ή της κοινοπραξίας που συνεχίζει το έργο απέναντι του μέλους που πτώχευσε κρίνονται κατά τις διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και σε περίπτωση πτώχευσης δύο ή περισσότερων μελών της κοινοπραξίας.

Αν κηρυχθούν σε πτώχευση δύο ή περισσότερα από τα μέλη της κοινοπραξίας και από την αιτία αυτή εκτίθεται σε κίνδυνο η προσήκουσα εκτέλεση της εργολαβικής συμβάσεως, ο κύριος του έργου μπορεί κατά την κρίση του να διαλύσει τη σύμβαση αζημίως γι' αυτόν.

3. Υποκατάσταση αναδόχου⁷¹

Η υποκατάσταση τρίτου στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου είναι απαγορεύεται χωρίς την έγκριση του φορέα κατασκευής του έργου. Στο άρθρο 65 («Υποκατάσταση») ορίζονται σχετικά τα εξής:

«1. Η υποκατάσταση του αναδόχου από τρίτο στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση του έργου) απαγορεύεται χωρίς έγκριση του φορέα κατασκευής του έργου. Η έγκριση της υποκατάστασης γίνεται από την προϊσταμένη αρχή, μετά από πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας, εφόσον η εργοληπτική επιχείρηση, που θα υποκαταστήσει τον ανάδοχο, έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου από τον ανάδοχο και παρέχει τα απαραίτητα εγγύηνα για την κατασκευή του έργου, κατά την κρίση της προϊσταμένης αρχής που λαμβάνει υπόψη της και τα σχετικά στοιχεία του Μ.Ε.ΕΠ.

Αν διαπιστωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι έχει γίνει άμεση ή έμμεση υποκατάσταση του αναδόχου από άλλη εργοληπτική επιχείρηση ο, ο κύριος του έργου ή ο φορέα κατασκευής κηρύσσει έκπτωτο τον ανάδοχο, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου.

2. Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης ο ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρον προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο. Κατ' εξαίρεση μπορεί να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή του αναδόχου από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου, αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του έργου και ο ανάδοχος βρίσκεται σε προφανή αδυναμία να περατώσει το έργο.

3. Για να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη του αρχικού αναδόχου, στην αίτηση του αναδόχου προσδιορίζεται το τμήμα της εργολαβίας, για το οποίο ζητείται η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη και η πιστοποίηση μετά την οποία όλες οι πληρωμές θα διενεργούνται απευθείας στον νέο ανάδοχο. Μαζί με

⁷¹ Ζ. Χατζηχαλκιάς, όπ. π., σελ. 115, Κ. Π. Μαρκάκης, όπ. π., σελ. 437, Β. Σκουρής, όπ. π., σελ. 193

την αίτηση υποβάλλεται και δήλωση του νέου αναδόχου ότι αποδέχεται το περιεχόμενο της αίτησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού. Με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή καθορίζεται το τμήμα της εργολαβίας για το οποίο ισχύει η υποκατάσταση, αν η υποκατάσταση δεν γίνεται για το σύνολο του έργου, η πιστοποίηση μετά την οποία οι πληρωμές θα διενεργούνται στον ανάδοχο, οι εγγυήσεις του νέου αναδόχου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής ο υποκατάστατος του αναδόχου επέχει στο εξής θέση αναδόχου και αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες για το σύνολο του έργου ή για τα τμήματα του έργου που προσδιορίζονται με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή της ευθύνης του αρχικού αναδόχου. Επίσης αναλαμβάνει και τις υποχρεώσεις του αρχικού αναδόχου προς το προσωπικό που εργάστηκε στο έργο τους τελευταίους τρεις (3) μήνες πριν από την υποκατάσταση. Οι εγγυήσεις επ' ονόματι του αρχικού αναδόχου ή το μέρος τους που ορίζεται με την εγκριτική απόφαση αποδίδονται, αφού προηγουμένως κατατεθούν νέες ισόποσες εγγυήσεις από τον νέο ανάδοχο. Μόνο μετά την κατάθεση αυτή επέρχεται η απαλλαγή του αρχικού αναδόχου από την ευθύνη του.

4. Σε περίπτωση αναδόχου κοινοπραξίας που την υποκατάσταση ζητεί μέλος της, απαιτείται η συναίνεση όλων των μελών της κοινοπραξίας και κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι προηγούμενες παράγραφοι.

5. Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης γίνεται ανακοίνωση στο Μ.Ε.ΕΠ. για να ληφθεί υπόψη κατά την κρίση της εκχωρούσας επιχείρησης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.».

Όρος της συμβάσεως αντίθετος προς τις ως άνω διατάξεις είναι άκυρος, δεδομένου ότι με την ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να αποκλεισθεί η εφαρμογή κανόνων δημοσίας τάξης, όπως είναι και οι αφορώντες την διαδικασία ανάθεσης και κατασκευής δημοσίων έργων (Γνωμ. ΝΣΚ 505/2001).

Έχει δε κριθεί (ΑΠ 1468/2000, ΕΛΔ/νη 2001, σελ. 683) ότι με τους όρους «υποκατάσταση τρίτου» και «εκχώρηση του έργου» νοείται η μεταβίβαση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του εργολάβου από την εργολαβική σύμβαση σε τρίτον, όσον αφορά το όλον ή μέρος του αναληφθέντος έργου, κατά τρόπο ώστε να υπεισέρχεται τρίτος στη μεταξύ του Κυρίου του έργου και του εργολάβου σχέση. Συνεπώς, ως υποκατάσταση τρίτου ή εκχώρηση του έργου δεν νοείται η υπεργολαβία, δηλαδή, η σύμβαση με την οποία ο εργολάβος αναθέτει με αμοιβή την εκτέλεση

ορισμένων εργασιών σε τρίτον, οποίος δεν συνδέεται με νομικό δεσμό με τον εργοδότη, έναντι του οποίου μόνος υπεύθυνος και για τις εκτελούμενες από τον υπεργολάβο εργασίες παραμένει ο εργολάβος.

Οι προϋποθέσεις, λοιπόν, για την έγκριση της υποκατάστασης είναι οι εξής:

- α) ο αρχικός ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατό του εις ολόκληρον έναντι του εργοδότη, του προσωπικού του έργου και οποιουδήποτε τρίτου,
- β) ο υποκατάστατος διαθέτει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου από τον ανάδοχο και
- γ) ο υποκατάστατος παρέχει τα απαραίτητα εγγέγγα για την κατασκευή του έργου κατά την κρίση της Προϊστάμενης Αρχής που αποφασίζει σχετικά ύστερα από σχετική πρόταση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και αξιολόγηση των υπαρχόντων στοιχείων στο ΜΕΕΠ του Υπουργείου ΥΠΕΧΩΔΕ (άρθρο 65, παρ. 1, του Ν. 3669/2008).

Παρόλα αυτά είναι δυνατόν να επιτραπεί η υποκατάσταση τρίτου στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου με τη σύγχρονη απαλλαγή από την ευθύνη του αρχικού αναδόχου, αν, εκτός των ανωτέρω προϋποθέσεων, σύμφωνα με την παρ. 2, εδ. β', του άρθρου 65 του Ν. 3669/2008, το συμφέρον του έργου το απαιτεί και υφίσταται προφανής αδυναμία του αναδόχου για τη συνέχιση του έργου (π.χ. ασθένεια, οικονομική αδυναμία κ.λπ.).

Κατά την παρ. 3 του άρθρου 65 του Ν. 3669/2008, για να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή του αναδόχου πρέπει αυτός στη σχετική αίτησή του να προσδιορίσει το τμήμα της εργολαβίας για την οποία ζητείται η υποκατάσταση και η πιστοποίηση μετά την οποία όλες οι πληρωμές θα διενεργούνται απ' ευθείας στον νέο ανάδοχο (υποκατάστατο). Η αδυναμία του αναδόχου να ολοκληρώσει το έργο σταθμίζεται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, που εισηγείται σχετικά στην Προϊστάμενη Αρχή, με βάση πραγματικά δεδομένα, τα οποία αναφέρονται στην πρόοδο του έργου, το είδος της αδυναμίας του αναδόχου και κάθε άλλο συναφές στοιχείο. Σε κάθε περίπτωση ο νόμος επιτρέπει την υποκατάσταση κα,ι μάλιστα, με απαλλαγή του αναδόχου από την ευθύνη του προς τον Κύριο του έργου, χωρίς να προβαίνει σε διάκριση μεταξύ νομικής και πραγματικής αδυναμίας, αρχικής ή επιγενόμενης.

Η εν λόγω αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από δήλωση του υποκατάστατου ότι αποδέχεται το περιεχόμενο της αίτησης σύμφωνα με το Ν. 1418/84 και Π.Δ. 609/85.

Με την εγκριτική απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής καθορίζεται το τμήμα της εργολαβίας για το οποίο ισχύει η υποκατάσταση (αν η υποκατάσταση δεν γίνεται για το σύνολο του έργου), η πιστοποίηση μετά την οποία οι πληρωμές θα γίνονται στον νέο ανάδοχο, οι εγγυήσεις του νέου αναδόχου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Ο υποκατάστατος του αναδόχου μετά την εν λόγω εγκριτική απόφαση επέχει θέση αναδόχου και αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες για το έργο, όπως αυτό προσδιορίζεται στην απόφαση. Επίσης, αναλαμβάνει και τις υποχρεώσεις του αρχικού αναδόχου προς το προσωπικό που εργάστηκε στο έργο τους τελευταίους τρεις (3) μήνες πριν την υποκατάσταση. Η απαλλαγή, όμως, του αρχικού αναδόχου γίνεται μόνο όταν ο υποκατάστατος καταθέσει νέες ισόποσες προς τις αρχικές εγγυήσεις, οπότε και του αποδίδονται οι δικές του εγγυήσεις.

Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή, όταν την υποκατάσταση ζητά μέλος της αναδόχου κοινοπραξίας, οπότε επιπρόσθετα απαιτείται και η συναίνεση όλων των μελών της κοινοπραξίας (άρθρο 65, παρ. 4, του Ν. 3669/20085).

Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης, πρέπει να γίνεται ανακοίνωση στο Μ.Ε.ΕΠ. Παλιότερα, οριζόταν ότι έπρεπε να αποσταλεί στη Διεύθυνση ΕΔ5 της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ Δελτίο Εκτάκτου Συμβάντος για την ανάλογη καταχώρησή του στην μερίδα του αρχικού αναδόχου στο ΜΕΕΠ.

Τέλος, η υποκατάσταση μέλους κοινοπραξίας που έχει ανακηρυχθεί ανάδοχος σε διαγωνισμό είναι δυνατή υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ύστερα από έγκριση του Φορέα κατασκευής του έργου, μόνο κατά το στάδιο της εκτέλεσης του έργου και όχι κατά το στάδιο που προηγείται της κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Ο περιορισμός αυτός από τη Διακήρυξη υπαγορεύτηκε για να έχουν στη διάθεσή τους οι αρμόδιες Επιτροπές διαγωνισμού για την ανακήρυξη προσωρινού αναδόχου όλα τα απαιτούμενα στοιχεία, για κάθε μέλος της κοινοπραξίας χωριστά, τα σχετικά με τη χρηματοδοτική και οικονομική ικανότητα

και την εμπειρία στην εκμετάλλευση του επίμαχου έργου, αρχικά κατά την αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών και στη συνέχεια κατά την αξιολόγηση των οικονομικών μελετών, καθώς και κατά τον υπολογισμό του ποσού της αντίστοιχης δαπάνης (βλ. σχετικά ΣτΕ 971/1998, ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 19).

ι. Η Εκχώρηση του έργου⁷²

Κατά το άρθρο 65, παρ. 1, του Ν. 3669/2008, η υποκατάσταση τρίτου στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση του έργου) απαγορεύεται χωρίς έγκριση του Φορέα κατασκευής του έργου. Αν διαπιστωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι έχει γίνει άμεση ή έμμεση υποκατάσταση του αναδόχου από άλλη εργοληπτική επιχείρηση, ο Κύριος του έργου ή ο Φορέας κατασκευής κηρύσσει έκπτωτο τον ανάδοχο, μετά από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων (σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 1, εδ. γ', του Ν. 3669/2008).

Στόχος της απαγόρευσης αυτής δεν είναι η με κάθε θυσία κατασκευή του έργου από τον αρχικό ανάδοχο, αλλά η αποτροπή κρυφών υποκαταστάσεων και αδιαφανών αναθέσεων και εντολών κατά την εκτέλεση του έργου. Τόσο η εγκεκριμένη υποκατάσταση του αναδόχου από επιχείρηση ή κοινοπραξία, που θα μπορούσε να αναλάβει εξαρχής το έργο, όσο και η υπεργολαβία διατηρούν πλήρως τη σημασία τους, παραμένοντας νόμιμες. Με τη διάταξη αυτή επιδιώκεται ο αποκλεισμός των υποκρυπτόμενων υποκαταστάσεων που είτε δεν έχουν εγκριθεί από τον Κύριο του έργου είτε οδηγούν στην εκτέλεση έργων από τρίτους που δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα για να αναλάβουν την κατασκευή τους.

Σχετική ερμηνευτική εγκύκλιος του ΥΠΕΧΩΔΕ απαγορεύει αυστηρά την κατασκευή του έργου που συνίσταται από κοινοπραξία που συνίσταται μετά τη δημοπρασία για τον σκοπό της εκτέλεσης (κατασκευαστική κοινοπραξία). Επισημαίνεται ότι μόνο η κατασκευαστική κοινοπραξία απαγορεύεται, γιατί μόνο αυτή συνιστά εκχώρηση. Επιτρέπονται, όμως, άλλες μορφές συνεργασίας σύμφωνα με την εγκύκλιο αυτή, όπως η εξεύρεση χρηματοδότη προς διασφάλιση ειδικού μηχανήματος με αξίωση του χρηματοδότη ή άλλου τρίτου να υπεισέλθει στην κοινοπραξία ή εταιρεία προκειμένου

⁷² Κ. Π. Μαρκάκης, *όπ. π.*, σελ. 434, Α. Γέροντας, *όπ. π.*, σελ. 405

να διασφαλίσει τις απαιτήσεις του και όχι για να εκτελέσει το έργο. Σαφώς, εξάλλου, επιτρέπονται οι «βοηθοί εκπληρώσεως». Επίσης, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 588/1994 Γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. επιτρέπεται η υπεργολαβία, δηλ. η σύμβαση, με την οποία ο ανάδοχος αναθέτει την εκτέλεση ορισμένων εργασιών σε τρίτους, χωρίς να δημιουργείται σχέση των τρίτων προς τον Κύριο του έργου.

Εφόσον ο ανάδοχος διατηρεί τη διεύθυνση και την εποπτεία των εργασιών και δεν αποξενώνεται πλήρως ως προς τις εργασίες εκπλήρωσης της παροχής του, δεν συντρέχει περίπτωση υποκατάστασης, είτε συνιστά υπεργολαβίες είτε προσλαμβάνει εταίρους είτε συνάπτει κοινοπραξίες.

Από τις διατάξεις του Ν. 3669/2008, προκύπτει ότι η σύμβαση για τη μερική υποκατάσταση χωρίς την έγκριση του φορέα δεν θεωρείται άκυρη και δεν λογίζεται κατά το άρθρο 180 Α.Κ. «ως μη γενόμενη», αλλά συνεπάγεται, κατόπιν της άσκησης της σχετικής εξουσίας του φορέα την έκπτωση του αναδόχου, η οποία δεν θίγει τη συμφωνία του τελευταίου με τους τρίτους.

Σε κάθε περίπτωση ο ανάδοχος δεν ευθύνεται για τις απαιτήσεις που προήλθαν εξαιτίας της παροχής εργασίας από τους εργάτες που προσέλαβε ο υποκατάστατος (βλ. Α.Π. 464/1995, ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 27/1).

ii. Η Διεύρυνση του κοινοπρακτικού σχήματος του αναδόχου⁷³

Στην έννοια της υποκατάστασης τρίτου στην εκτέλεση μέρους ή όλου του έργου εντάσσεται και η περίπτωση της διεύρυνσης του σχήματος του αναδόχου με την προσθήκη σε αυτό και άλλων εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Όταν διαπιστώνεται ότι η εκτέλεση τμήματος του έργου απαιτεί εξειδικευμένη τεχνολογία ή πρόσθετο τεχνικό εξοπλισμό, που δεν διαθέτει ο αρχικός ανάδοχος, αλλά διατίθεται από τρίτη εργοληπτική επιχείρηση, και προκειμένου να διασφαλισθεί η έγκαιρη και άρτια εκτέλεση του έργου, είναι δυνατή η διεύρυνση, με την προϋπόθεση της υποβολής προτάσεως από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και έγκρισης

⁷³ Α. Γέροντας, όπ. π., σελ. 405 – 406, Γνωμοδότηση 239/1999 ΝΣΚ, ΝοΔΕ, τ. 3, λ. 27/3

αυτής από την Προϊστάμενη Αρχή του έργου. Επίσης, κατά τη διεύρυνση του κοινοπρακτικού σχήματος του αναδόχου επιβάλλεται η τροποποίηση του συμφωνητικού της κοινοπραξίας, ώστε να προσδιορισθεί η θέση και η «εις ολόκληρον» (άρθρο 66 του Ν. 3669/2008) ευθύνη του νέου μέλους.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία κατά την έκδοση απόφασης σχετικά με το αίτημα της διεύρυνσης του κοινοπρακτικού σχήματος των αναδόχων, οφείλει να ελέγξει την αιτία της επιδιωκόμενης διεύρυνσης, προκειμένου να διασφαλισθούν οι αρχές της πλήρους διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού των διαγωνιζομένων.

Στην αντίθετη περίπτωση, δηλαδή, στην περίπτωση κατά την οποία η Διευθύνουσα Υπηρεσία διαπιστώσει ότι η εργοληπτική επιχείρηση, της οποίας οι κοινοπρακτούντες ανάδοχοι επιδιώκουν τη συμμετοχή της στην εκτέλεση του δημοσίου έργου, μετείχε στο διαγωνισμό ως δήθεν ανταγωνιστής, με συνέπεια να γίνεται φανερή νόθευση του υγιούς ανταγωνισμού, οφείλει η τελευταία να αρνηθεί να δεχτεί το αίτημα του αναδόχου για διεύρυνση του κοινοπρακτικού σχήματος.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Το συμπέρασμα από την ανωτέρω ανάλυση είναι ότι η νομοθεσία ως προς τη λύση της διοικητικής σύμβασης εκτέλεσης δημοσίου έργου είναι σαφής και καλύπτει την πλειονότητα των περιπτώσεων, με αποτέλεσμα η ερμηνεία αυτής από τη νομολογία να είναι περιορισμένη σε σύγκριση πάντα με άλλα ζητήματα. Χαρακτηριστικό ως προς αυτό είναι η μη ύπαρξη σχετικής απόφασης από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το ζήτημα που έχει προκύψει ως προς τις πρόσθετες εγγυήσεις που είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει ο ανάδοχος που έχει προσφέρει για την ανάληψη του έργου μεγάλη έκπτωση, οι οποίες στην περίπτωση της διακοπής της εκτέλεσης των εργασιών είναι δεσμευμένες και μειώνουν την πιστοληπτική ικανότητα του αναδόχου και τη συμμετοχή του σε άλλους διαγωνισμούς, με αποτέλεσμα να βρίσκεται ο ανάδοχος εγκλωβισμένος σ' ένα έργο, χωρίς εργολαβικό όφελος και μόνο ζημία. Λύση ως προς το ζήτημα αυτό, μόνο, όμως, για την περίπτωση της μη έναρξης των εργασιών δίνει το άρθρο 35 (*«Εγγυήσεις Καλής Εκτέλεσης»*), παρ. 5, του Ν. 3669/2008 (άρθρο 4, παρ. 4, του Ν. 3263/2004), όπου αναφέρονται τα εξής: *«...5. Αν, για λόγους που αφορούν τον κύριο του έργου, δεν είναι δυνατή η έναρξη των εργασιών μετά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος, πέραν της, κατά τις κείμενες διατάξεις, αποζημίωσής του για τις θετικές ζημίες μετά την υποβολή έγγραφης όχλησης, μπορεί να υποβάλλει αίτηση προς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία για επιστροφή της πρόσθετης εγγύησης της παραγράφου 2 του παρόντος. Επί της αιτήσεως αποφασίζει αιτιολογημένα η Προϊσταμένη αρχή, εντός μηνός από την υποβολή της, κατόπιν εισηγήσεως της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει εκ νέου την πρόσθετη εγγύηση, όταν καταστεί δυνατή η έναρξη των εργασιών στο έργο και εντός δεκαπέντε (15) ημερών από της εγγραφού σχετικής προσκλήσεως της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, άλλως κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος, εκτός αν έχει κινηθεί η διαδικασία διάλυσης από τον ανάδοχο. Κατά τα λοιπά ως προς τη διαδικασία της έκπτωσης, τις συνέπειες και τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 6 του παρόντος...»*.

Επομένως, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, επιστρέφονται από τον Κύριο του έργου οι πρόσθετες εγγυήσεις που έχει καταβάλει ο ανάδοχος, σε περίπτωση που από δική

του υπαιτιότητα είναι αδύνατη η έναρξη των εργασιών. Οι πρόσθετες εγγυήσεις υποβάλλονται εκ νέου από τον ανάδοχο, όταν καταστεί δυνατή η έναρξη των εργασιών εντός δεκαπέντε ημερών από τη σχετική πρόσκληση της Υπηρεσίας, άλλως ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος. Στη δε Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3263/2004 αναφέρεται για τη διάταξη αυτή (παρ. 4 του άρθρου 4) ότι: «... Οι αυξημένες εγγυήσεις απαιτείται για λόγους δικαιοσύνης, να εξισορροπηθούν με διάφορες ρυθμίσεις υπέρ του αναδόχου, στην περίπτωση που με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου έχει μεν υπογραφεί σύμβαση, αλλά δεν είναι δυνατή η άμεση έναρξη των εργασιών...». Κατά συνέπεια, κρίνεται ορθή η άποψη ότι, λόγω της ταυτότητας του νομικού λόγου, χωρεί αναλογική εφαρμογή των ως άνω διατάξεων και στην περίπτωση της διακοπής της εκτέλεσης των εργασιών από αποκλειστική υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου. Επομένως, βάσει των ως άνω διατάξεων, μπορεί να υποστηριχθεί με νομική σοβαρότητα, ότι είναι βάσιμη η επιστροφή στον ανάδοχο των πρόσθετων εγγυήσεων, στην περίπτωση της διακοπής των εργασιών από υπαιτιότητα του Κυρίου του έργου, για λόγους δικαιοσύνης και για την οικονομική εξισορρόπηση της συμβάσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Α. Γέροντας, «*Δίκαιο Δημοσίων Έργων*», Σάκκουλας, 2000.
2. Ν. Σ. Καπελλάκη, «*Οι άμεσες επεμβάσεις της διοικήσεως στη διοικητική σύμβαση*», ΔιΔικ. 1994.
3. Ι. Κοϊμτζόγλου, «*Μορφές της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών εκτέλεσης των διοικητικών συμβάσεων*», 1997.
4. Ευανθία Κουτούπα – Ρεγκάκου, «*Δημόσιες συμβάσεις και κοινοτικό δίκαιο*», 1995.
5. Κ. Π. Μαρκάκης, «*Οδηγός Επιχειρηματικής Δράσης, Σύμβαση Δημοσίων Έργων*», 1996.
6. Φ. Ομπέση, «*Μελέτη και κατασκευή δημοσίων έργων*», Ζήση, 1993.
7. Πρ. Παυλόπουλος, «*Ζητήματα Δικαστικής Προστασίας στο πλαίσιο των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις*», Διοικ. Δικ. 1991.
8. Πρ. Παυλόπουλος, Γνωμοδότηση : «*Η διάλυση της εργολαβίας και οι συνέπειές της*», ΝοΔΕ, τ. 1, λ. 22/11.
9. Πρ. Παυλόπουλος, «*Η σύμβαση εκτέλεσης δημοσίου έργου. Άρθρα και Γνωμοδοτήσεις*», Σάκκουλας, 1997.
10. Β. Σκουρής, «*Διοικητικές Συμβάσεις και δημόσια έργα*», Σάκκουλας, 1997.
11. Σ. Σταμόπουλος, «*Δίκαιο δημοσίων έργων*», Νομική Βιβλιοθήκη, 2000.
12. Επ. Σπηλιωτόπουλος, «*Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*», Σάκκουλας, 2002.
13. Δ. Σολδάτος, «*Δημόσια Έργα*», Μ. Δημόπουλος, 2002.
14. Τζίκα – Χατζοπούλου, «*Κατασκευή δημοσίων έργων, εθνική και κοινοτική νομοθεσία – σχόλια*», Παπασωτηρίου, 1994.
15. Κ. Π. Χασάπης, «*Δικαιοπρακτική και εξωδικαιοπρακτική ευθύνη στο χώρο των διοικητικών συμβάσεων*», ΔιΔικ 1994.
16. Κ. Π. Χασάπης, «*Δυσλειτουργίες στην εκδίκαση διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων*», ΔιΔικ 1994.
17. Κ. Π. Χασάπης, «*Συμβάσεις δημοσίων έργων στην Ελλάδα : ανώμαλη εξέλιξη και σχέση με αιρέσεις του Αστικού Κώδικα, απαγόρευση αναγκαίων εξωσυμβατικών εργασιών και σχέση με ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης*», ΔιΔικ 1997.
18. Ζ. Χατζηχαλκιάς, «*Δίκαιο Δημοσίων Έργων, Ερμηνεία – Νομολογία*», Ίων, 1989.

19. Απόφαση του Δικαστηρίου (4^ο Τμήμα) της 20/9/1988, Gebroeders Beentjes BV κατά Δημοσίου των Κάτω Χωρών, Υπόθεση 31/87, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988, σελίδα 04635.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Avis juridique important

61987J0031

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ) ΤΗΣ 20ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1988.
- GEBROEDERS BEENTJES BV ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ. - ΑΙΤΗΣΗ
ΤΟΥ ARRONDISSEMENTSRECHTBANK ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ
ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ. - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΕΩΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ. - ΥΠΟΘΕΣΗ 31/87.

Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988 σελίδα 04635

Περίληψη
Διάδικοι
Σκεπτικό της απόφασης
Απόφαση για τα δικαστικά έξοδα
Διατακτικό

Λέξεις κλειδιά

++++

1. Προσέγγιση των νομοθεσιών - Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων - Οδηγία 71/305 - Πεδίο εφαρμογής - Συμβάσεις που συνήφθησαν από οργανισμό ο οποίος εξαρτάται από το δημόσιο, χωρίς τυπικά να είναι ενσωματωμένος στη διοίκησή του - Εμπίπτουν

(Οδηγία του Συμβουλίου 71/305, άρθρο. 1)

2. Προγγήιση των νομοθεσιών - Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων - Οδηγία 71/305 - Τεχνική ικανότητα του προσφέροντος - Κριτήρια ελέγχου - Ανάθεση των έργων - Προσφοράπου είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά - Προϋπόθεση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία - Επιτρέπεται - Προϋποθέσεις - Κανόνες δημοσιότητας - 'Άμεσο αποτέλεσμα των άρθρων 20, 26 και 29 της οδηγίας

(Οδηγία του Συμβουλίου 71/305, άρθρα 20, 26 και 29)

3. Πράξεις των οργάνων - Οδηγίες - Εκτέλεση από τα κράτη μέλη - Ανάγκη εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας των οδηγιών - Υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων

(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 5 και 189, εδάφιο 3)

4. Πράξεις των οργάνων - Οδηγίες - 'Άμεσο αποτέλεσμα

(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 189, εδάφιο 3)

Περίληψη

1. Οργανισμός του οποίου η σύνθεση και οι αρμοδιότητες προβλέπονται από το νόμο και ο οποίος

εξαρτάται από τη δημόσια εξουσία με το διορισμό των μελών του, την εγγύηση για την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις πράξεις του και τη χρηματοδότηση των συμβάσεων δημοσίων έργων με τη σύναψη των οποίων είναι επιφορτισμένος, πρέπει να θεωρείται ότι υπάγεται στο Δημόσιο, κατά την έννοια του άρθρου 1 της οδηγίας 71/305 έτσι ώστε η τελευταία εφαρμόζεται στις συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτεται.

2. Όταν πρόκειται για τη σύναψη συμβάσεως δημοσίων έργων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 71/305,

- το κριτήριο της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο είναι εύλογο κριτήριο τεχνικής ικανότητας για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών κατά την έννοια των άρθρων 20 και 26 της οδηγίας. Όταν ένα τέτοιο κριτήριο προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας στην οποία παραπέμπει η προκήρυξη, το κριτήριο αυτό δεν υπόκειται, δυνάμει της οδηγίας, σε ειδικές απαιτήσεις δημοσιότητας στην προκήρυξη ή τη συγγραφή υποχρεώσεων

- το κριτήριο της "πιο ικανοποιητικής προσφοράς", όπως προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, μπορεί να είναι σύμφωνο προς την οδηγία αν αναφέρεται στην εξουσία εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στις αναθέτουσες αρχές για να καθορίσουν την προσφορά που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, και επομένως αν δεν περιέχει κανένα στοιχείο αυθαίρετης επιλογής. Από το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προκύπτει ότι, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν χρησιμοποιούν ως αποκλειστικό κριτήριο αναθέσεως του έργου τη χαμηλότερη τιμή, αλλά στηρίζονται σε διάφορα κριτήρια για να αναθέσουν το έργο βάσει της προσφοράς που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, υποχρεούνται ν' αναφέρουν τα κριτήρια αυτά είτε στην προκήρυξη είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων

- η προϋπόθεση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία είναι σύμφωνη προς την οδηγία, αν δεν δημιουργεί άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των προσφερόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας. Μια τέτοια πρόσθετη ειδική προϋπόθεση πρέπει υποχρεωτικά ν' αναφέρεται στην προκήρυξη.

Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεσθούν τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 20, 26 και 29 ενώπιον των δικαστηρίων.

3. Η απορρέουσα από τις οδηγίες υποχρέωση επιτεύξεως εκ μέρους των κρατών μελών του επιδιωκόμενου από αυτές αποτελέσματος, καθώς και το καθήκον τους, κατά το άρθρο 5 της Συνθήκης, να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής, επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, των δικαστικών αρχών. Από αυτό προκύπτει ότι, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο, και ιδίως τις διατάξεις εθνικού νόμου που εκδόθηκε ειδικά για την εκτέλεση οδηγίας, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει το εθνικό του δίκαιο υπό το φως του γράμματος και του πνεύματος της οδηγίας για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αναφέρεται στο άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης.

4. Σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, οι διατάξεις μιας οδηγίας είναι από απόψεως περιεχομένου απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους, όταν το κράτος αυτό είτε παραλείπει να μεταφέρει εμπροθέσμως την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο είτε προβαίνει σε εσφαλμένη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας.

Διάδικοι

Στην υπόθεση 31/87,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Arrondissementsrechtbank της Χάγης, έκτο τμήμα, προς το

Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Gebroeders Beentjes BV,

και

Ολλανδικού δημοσίου,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 71/305 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ, ειδ.έκδ., 17. 001, σ. 7),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

συγκείμενο από τους *G. C. Rodriguez Iglesias*, πρόεδρο τμήματος, *T. Koopmans* και *K. N. Κακούρη*, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: *M. Darrow*

γραμματέας: *J.-G. Giraud*

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η ιταλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον *P. G. Ferri*,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους *R. Wainright* και *R. Barents*,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 8ης Μαρτίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Μαΐου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Σκεπτικό της απόφασης

1 Με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1987, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Φεβρουαρίου 1987, το *Arrondissementsrechtbank* της Χάγης υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 71/305 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ, ειδ.έκδ., 17.001, σ.7).

2 Τα ερωτήματα αυτά υποβλήθηκαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της επιχειρήσεως *Beentjes BV* και του Υπουργείου Γεωργίας και Αλιείας των Κάτω Χωρών, σχετικά με το δημόσιο διαγωνισμό για τη σύναψη συμβάσεως δημοσίων έργων στο πλαίσιο αναδασμού.

3 Στη διαφορά της κύριας δίκης η *Beentjes*, προσφεύγουσα, υποστήριζε ότι η απόφαση της αναθέτουσας αρχής που την απέκλεισε, ενώ είχε υποβάλει τη χαμηλότερη προσφορά, υπέρ

επιχειρήσεως η οποία υπέβαλε την αμέσως ανώτερη προσφορά, ελήφθη κατά παράβαση των διατάξεων της προαναφερθείσας οδηγίας.

4 Σ' αυτή την αλληλουχία το Arrondissementsrechtbank ανέστειλε τη διαδικασία και ζήτησε από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

"1) Ένα όργανο με τα χαρακτηριστικά 'τοπικής επιτροπής' υπό την έννοια του Ruilverkavelingswet 1954 (ολλανδικού νόμου του 1954 περί αναδασμού), όπως εκτίθεται στη σκέψη 5.3 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει ή όχι να θεωρείται για την εφαρμογή της οδηγίας της 26ης Ιουλίου 1971 (ΕΕ. ειδ. έκδ. 17,001, σ. 7) ως 'Δημόσιο' ή ως μία από τις "περιφερειακές ή τοπικές αρχές του";

2) Η προαναφερθείσα οδηγία επιτρέπει τον αποκλεισμό προσφέροντος για λόγους όπως αυτοί που αναφέρονται στη σκέψη 6.2 της παρούσας αποφάσεως, αν αυτή η ίδια προκήρυξη δεν αναφέρει εν προκειμένω ποιοτικά κριτήρια (αλλά περιορίζεται στο να παραπέμπει στις γενικές προϋποθέσεις που περιλαμβάνουν γενική επιφύλαξη, όπως προβάλλει στην προκειμένη περίπτωση το δημόσιο);

3) Ενδιαφερόμενα πρόσωπα, όπως η Beentjes, μπορούν να επικαλεστούν, σε δίκη αστικού δικαίου, όπως η προκειμένη, τις διατάξεις της προαναφερθείσας οδηγίας που προβλέπουν σε ποιες περιπτώσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί ν' αποκλεισθεί για ποιοτικούς λόγους από το διαγωνισμό ο προσφεύγων, ενώ η εθνική νομοθεσία, κατά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, χορήγησε στην αναθέτουσα αρχή, όσον αφορά την άρνηση αναθέσεως του έργου, ευρύτερες εξουσίες από αυτές που επιτρέπονται βάσει της οδηγίας;"

5 Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι σκέψεις που αναφέρονται στην απόφαση περί παραπομπής αφορούν τους λόγους για τους οποίους η προσφορά της Beentjes δεν έγινε δεκτή από την αναθέτουσα αρχή, η οποία έκρινε ότι η Beentjes δεν είχε επαρκή ειδική πείρα για το προς εκτέλεση έργο, ότι η προσφορά της φαινόταν λιγότερο ικανοποιητική και ότι δεν φαινόταν να είναι σε θέση να προσλάβει άτομα που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, ενώ τα δύο πρώτα προαναφερθέντα κριτήρια προβλέπονταν στο άρθρο 21 της ενιαίας ρυθμίσεως περί αναθέσεως δημοσίων έργων της 21ης Δεκεμβρίου 1971 (Uniform AanbestedingsReglement, στο εξής: "UAR"), ρυθμίσεως στην οποία παρέπεμπε η προκήρυξη του επίδικου διαγωνισμού, ο όρος της απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία αναφερόταν ρητά στην εν λόγω προκήρυξη.

6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσεται διεξοδικώς το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης, καθώς και οι σχετικές κοινοτικές και εθνικές διατάξεις, οι γραπτές παρατηρήσεις που κατετέθησαν στο Δικαστήριο και η εξέλιξη της διαδικασίας. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του πρώτου ερωτήματος

7 Το πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο αφορά στην ουσία το ζήτημα αν η οδηγία 71/305 εφαρμόζεται στη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων από οργανισμό όπως η τοπική επιτροπή αναδασμού.

8 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η τοπική επιτροπή αναδασμού είναι οργανισμός που δεν έχει ίδια νομική προσωπικότητα, η αποστολή και η σύνθεση του οποίου ρυθμίζονται από το νόμο, τα δε μέλη του ορίζονται από τα Gedeputeerde Staten (αιρετές αρχές) της οικείας επαρχίας. Υποχρεούται δε να εφαρμόζει τις οδηγίες που της δίνει μία κεντρική επιτροπή, που έχει ιδρυθεί με βασιλικό διάταγμα, τα μέλη της οποίας ορίζονται από το Στέμμα. Το Κράτος εγγυάται την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις νομικές πράξεις της επιτροπής και χρηματοδοτεί τα δημόσια έργα η ανάθεση των οποίων εναπόκειται στην εν λόγω τοπική επιτροπή.

9 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η οδηγία 71/305 έχει ως αντικείμενο το συντονισμό των εθνικών

διαδικασιών ως προς τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων εντός των κρατών μελών για λογαριασμό του δημοσίου, περιφερειακών ή τοπικών αρχών και άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

10 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο β), της οδηγίας, θεωρούνται ως αναθέτουσες αρχές το δημόσιο, οι περιφερειακές ή τοπικές αρχές και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα απαριθμούμενα στο παράρτημα I.

11 Η έννοια του δημοσίου, κατά τη διάταξη αυτή, πρέπει να ερμηνεύεται βάσει λειτουργικών κριτηρίων. Πράγματι, θα διακυβευόταν ο σκοπός της οδηγίας, η οποία επιδιώκει την πραγματική επίτευξη της ελευθερίας εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, όσον αφορά τις συμβάσεις δημοσίων έργων, αν αποκλειόταν η εφαρμογή του συστήματος της οδηγίας για μόνο το λόγο ότι μια σύμβαση δημοσίων έργων συνήφθη από οργανισμό ο οποίος, ενώ ιδρύθηκε για να εκτελεί τα καθήκοντα που του αναθέτει ο νόμος, δεν είναι τυπικά εντεταγμένος στη δημόσια διοίκηση.

12 Κατά συνέπεια, οργανισμός του οποίου, όπως στην προκειμένη περίπτωση, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες προβλέπονται από το νόμο και ο οποίος εξαρτάται από τη δημόσια εξουσία με το διορισμό των μελών του, την εγγύηση για την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις πράξεις του και τη χρηματοδότηση των συμβάσεων δημοσίων έργων με τη σύναψη των οποίων είναι επιφορτισμένος, πρέπει να θεωρείται ότι υπάγεται στο δημόσιο, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως, ακόμη κι' αν δεν ανήκει τυπικά σ' αυτό.

13 Επομένως στο πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 71/305 εφαρμόζεται σε συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτονται από έναν οργανισμό όπως η τοπική επιτροπή αναδιασμού.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

14 Το δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο αφορά το ζήτημα αν η οδηγία 71/305 αντιτάσσεται στον αποκλεισμό προσφέροντος για τους ακόλουθους λόγους:

- έλλειψη ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο
- προσφορά την οποία η αναθέτουσα αρχή δεν θεωρεί ως την πλέον ικανοποιητική
- αδυναμία του εργολήπτη να απασχολεί άτομα που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία.

Εξάλλου, με το ερώτημα αυτό επιδιώκεται η διευκρίνηση των απαιτήσεων προηγούμενης δημοσιότητας που επιβάλλει η οδηγία για τη χρησιμοποίηση τέτοιων κριτηρίων, στην περίπτωση που αυτά θεωρηθούν σύμφωνα προς την οδηγία.

15 Στο σύστημα της οδηγίας, ιδίως του τίτλου IV (κοινοί κανόνες συμμετοχής), ο έλεγχος της καταλληλότητας των εργοληπτών για την εκτέλεση των προς ανάθεση έργων και η ανάθεση του έργου αποτελούν δύο διαφορετικές διαδικασίες στο πλαίσιο της συνάψεως συμβάσεως δημοσίων έργων. Πράγματι το άρθρο 20 της οδηγίας προβλέπει ότι η ανάθεση του έργου γίνεται αφού ελεγχθεί η καταλληλότητα των εργοληπτών.

16 Ακόμη κι αν η οδηγία, η οποία επιδιώκει το συντονισμό των εθνικών διαδικασιών ως προς τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, αφήνοντας όμως άθικτες κατά το δυνατόν τις διαδικασίες και τη διοικητική πρακτική που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος (δεύτερη αιτιολογική σκέψη), δεν αποκλείει την ταυτόχρονη πραγματοποίηση του ελέγχου της καταλληλότητας των προσφερόντων και της αναθέσεως του έργου, οι δύο διαδικασίες διέπονται από διαφορετικούς κανόνες.

17 Το προαναφερθέν άρθρο 20 προβλέπει ότι ο έλεγχος της καταλληλότητας των εργοληπτών γίνεται από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τα κριτήρια οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής ικανότητας που αναφέρονται στα άρθρα 25 μέχρι 28. Σκοπός των άρθρων αυτών δεν είναι να οριοθετηθεί η αρμοδιότητα των κρατών μελών για τον καθορισμό του επιπέδου οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής ικανότητας που απαιτείται για τη συμμετοχή στους διάφορους διαγωνισμούς για την ανάθεση δημοσίων έργων, αλλά να καθορισθούν τα δικαιολογητικά ή τα αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να προσκομιστούν για να αποδειχθεί η χρηματοδοτική, οικονομική και τεχνική ικανότητα των εργοληπτών (βλέπε απόφαση της 9ης Ιουλίου 1987, C/EI et Bellini, 27 έως 29/86, Συλλογή 1987, σ. 3347). Πάντως, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να πραγματοποιούν τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών παρά μόνο βάσει κριτηρίων που στηρίζονται στην οικονομική, χρηματοδοτική και τεχνική τους ικανότητα.

18 Όσον αφορά τα κριτήρια αναθέσεως του έργου, το άρθρο 29, παράγραφος 1, προβλέπει ότι οι αναθέτουσες αρχές στηρίζονται είτε αποκλειστικά στη χαμηλότερη τιμή είτε, όταν η ανάθεση γίνεται βάσει της προσφοράς που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, σε διάφορα κριτήρια, που ποικίλλουν ανάλογα με το αντικείμενο της συμβάσεως, για παράδειγμα: την τιμή, την προθεσμία εκτελέσεως, τα έξοδα λειτουργίας, την αποδοτικότητα, την τεχνική αξία.

19 Στη δεύτερη περίπτωση οι αναθέτουσες αρχές μπορούν μεν να επιλέξουν τα κριτήρια αναθέσεως του έργου που προτίθενται να εφαρμόσουν, η επιλογή όμως αυτή δεν μπορεί να αναφέρεται παρά μόνο στα κριτήρια που αφορούν την εξακρίβωση της προσφοράς που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά. Πράγματι, μόνο κατ' εξαίρεση η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου επιτρέπει η ανάθεση του έργου να μπορεί να στηριχθεί σε διαφορετικής φύσεως κριτήρια "στο πλαίσιο ρυθμίσεως η οποία σκοπό έχει να δώσει προτίμηση υπό μορφή ενισχύσεως σε ορισμένους προσφέροντες, υπό τον όρο ότι η εν λόγω ρύθμιση είναι σύμφωνη με τη Συνθήκη και ιδίως με τα άρθρα 92 και επόμενα".

20 Πρέπει ακόμη να υπομνηστεί ότι η οδηγία δεν καθιερώνει ενιαία και εξαντλητική κοινοτική ρύθμιση, αλλά, στο πλαίσιο των κοινών κανόνων που περιέχει, παραμένουν τα κράτη μέλη ελεύθερα να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν ουσιαστικούς και δικονομικούς κανόνες σχετικά με τις συμβάσεις δημοσίων έργων, υπό τον όρο της τηρήσεως όλων των σχετικών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου και ιδίως των απαγορεύσεων που απορρέουν από τις αρχές που θεσπίζει η Συνθήκη, όσον αφορά το δικαίωμα εγκαταστάσεως και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (προαναφερθείσα απόφαση της 9ης Ιουλίου 1987).

21 Τέλος, για να επιτευχθεί ο σκοπός της οδηγίας, που συνίσταται στην ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων έργων, τα κριτήρια και οι όροι κάθε συμβάσεως δημοσίου έργου πρέπει ν' αποτελούν αντικείμενο κατάλληλης δημοσιότητας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής.

22 Για το σκοπό αυτόν, ο τίτλος III της οδηγίας ρυθμίζει τη δημοσιότητα επι κοινοτικού επιπέδου των προκηρύξεων των συμβάσεων δημοσίων έργων, οι οποίες γίνονται από τις αναθέτουσες αρχές των κρατών μελών, ώστε να παρέχονται στους εργολήπτες που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα επαρκή στοιχεία ως προς το προς εκτέλεση έργο, καθώς και ως προς τους σχετικούς με αυτό όρους, για να μπορούν να κρίνουν αν οι προτεινόμενες εργολαβίες τους ενδιαφέρουν. Συγχρόνως, τα πρόσθετα στοιχεία για τις συμβάσεις πρέπει να περιλαμβάνονται, όπως συνηθίζεται στα κράτη μέλη, στη συγγραφική υποχρέωση κάθε συμβάσεως ή σε άλλο ισοδύναμο έγγραφο (βλέπε ένατη και δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας).

23 Υπό το φως ακριβώς των προηγούμενων σκέψεων πρέπει να εξετασθούν τα διάφορα στοιχεία του ερωτήματος που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο.

24 Η εκτίμηση της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο στηρίζεται στην τεχνική ικανότητα των προσφερόντων. Πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για εύλογο κριτήριο ελέγχου της καταλληλότητας των εργοληπτών ενόψει των άρθρων 20 και 26 της οδηγίας.

25 Όσον αφορά τον αποκλεισμό των προσφερόντων, επειδή η προσφορά τους φαίνεται λιγότερο ικανοποιητική στις αναθέτουσες αρχές, προκύπτει από τη δικογραφία ότι το κριτήριο αυτό προβλεπόταν στο άρθρο 21 της προαναφερθείσας ενιαίας ρυθμίσεως περί αναθέσεως δημοσίων έργων της 21ης Δεκεμβρίου 1971 (UAR). Πράγματι, κατά την τρίτη παράγραφο του εν λόγω άρθρου, "τα έργα ανατίθενται στον προσφέροντα, του οποίου την προσφορά θεωρεί πιο ικανοποιητική η αναθέτουσα αρχή".

26 Η συμφωνία μιας τέτοιας διατάξεως προς την οδηγία εξαρτάται από την ερμηνεία της στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου. Πράγματι μια τέτοια διάταξη θα ήταν αντίθετη προς το άρθρο 29 της οδηγίας, στο μέτρο που θα συνεπήγετο την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στις αναθέτουσες αρχές για την ανάθεση του συγκεκριμένου έργου στον προσφέροντα.

27 Αντίθετα, μια τέτοια διάταξη δεν θα είναι ασυμβίβαστη προς την οδηγία, αν μπορεί να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι χορηγεί στις αναθέτουσες αρχές εξουσία εκτιμήσεως για να συγκρίνουν τις διάφορες προσφορές και να δεχθούν την πλέον συμφέρουσα, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως αυτά που απαριθμούνται χάριν παραδείγματος στο άρθρο 29, παράγραφος 2, της οδηγίας.

28 Όσον αφορά τον αποκλεισμό προσφέροντος λόγω της αδυναμίας του να απασχολήσει άτομα που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία, πρέπει καταρχήν να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια προϋπόθεση δεν αναφέρεται ούτε στον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών βάσει της οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής ικανότητάς τους, ούτε στα κριτήρια αναθέσεως του έργου, για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 29 της οδηγίας.

29 Από την προαναφερθείσα απόφαση της 9ης Ιουλίου 1987 προκύπτει ότι μια τέτοια διάταξη, για να συμβιβάζεται προς την οδηγία, πρέπει να συνάδει με όλες τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και ιδίως με τις απαγορεύσεις που απορρέουν από τις αρχές που θεσπίζει η Συνθήκη, όσον αφορά το δικαίωμα εγκαταστάσεως και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

30 Η απαίτηση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία θα μπορούσε ιδίως να συνιστά παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, που καθιερώνει το άρθρο 7, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, στην περίπτωση που θα καταδεικνυόταν ότι μια τέτοια προϋπόθεση δεν μπορεί να τηρηθεί παρά μόνο από ημεδαπούς προσφέροντες, ή ότι δυσκολώτερα μπορεί να τηρηθεί από προσφέροντες προερχόμενους από άλλα κράτη μέλη. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστή να ελέγξει, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνθήκες της συγκεκριμένης περιπτώσεως, αν η απαίτηση μιας τέτοιας προϋποθέσεως δημιουργεί ή όχι άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις.

31 Ακόμη κι αν τα κριτήρια για τα οποία έγινε λόγος προηγουμένως δεν είναι, από τη φύση τους, αντίθετα προς την οδηγία, πρέπει κατά την εφαρμογή τους να τηρούνται όλοι οι διαδικαστικοί κανόνες της οδηγίας και ιδίως οι κανόνες δημοσιότητας που περιέχονται σ' αυτή. Επομένως, πρέπει, να ερμηνευθούν οι διατάξεις αυτές για να αποσαφηνισθούν οι απαιτήσεις που απορρέουν από αυτές σχετικά με τα διάφορα κριτήρια, στα οποία αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο.

32 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι τα κριτήρια της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο και της περισσότερο ικανοποιητικής προσφοράς δεν αναφέρονται στην προκειμένη περίπτωση ούτε στη συγγραφή υποχρεώσεων, ούτε στην προκήρυξη του διαγωνισμού, αλλά προκύπτουν από το προαναφερθέν άρθρο 21 της ενιαίας ρυθμίσεως περί αναθέσεως δημοσίων έργων (UAR), στην οποία παρέπεμπε γενικά η προκήρυξη. Αντίθετα, η προϋπόθεση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία αποτελούσε αντικείμενο ειδικών όρων της συγγραφής υποχρεώσεων και αναφερόταν ρητά στην προκήρυξη του διαγωνισμού που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

33 Όσον αφορά τα κριτήρια της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 26 της οδηγίας υποχρεώνει τις αναθέτουσες αρχές να ορίζουν στην

προκήρυξη ποια από τα δικαιολογητικά των τεχνικών ικανοτήτων του εργολήπτη πρέπει να προσκομισθούν, δεν τις υποχρεώνει όμως ν' αναφέρουν τα κριτήρια στα οποία σκοπεύουν να στηριχθούν για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών.

34 Πάντως, για να μπορέσει η προκήρυξη να επιτελέσει τη λειτουργία της, να επιτρέψει δηλαδή στους εγκατεστημένους στην Κοινότητα εργολήπτες να κρίνουν αν η σύμβαση τους ενδιαφέρει, πρέπει να περιέχει έστω και συνοπτική αναφορά των ειδικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για να θεωρηθεί ο ενδιαφερόμενος ότι είναι κατάλληλος να υποβάλει προσφορά για την προς σύναψη σύμβαση. Δεν μπορεί, εντούτοις, ν' απαιτείται η αναφορά αυτή, όταν πρόκειται, όπως στην προκειμένη περίπτωση, όχι για ειδική προϋπόθεση καταλληλότητας, αλλά για κριτήριο που δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ίδια την έννοια του ελέγχου της καταλληλότητας.

35 Όσον αφορά το κριτήριο της "πιο ικανοποιητικής προσφοράς", πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ακόμη κι αν ένα τέτοιο κριτήριο ήταν σύμφωνο προς την οδηγία, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως, από την ίδια τη διατύπωση του άρθρου 29, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προκύπτει ότι, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν χρησιμοποιούν ως αποκλειστικό κριτήριο αναθέσεως του έργου τη χαμηλότερη τιμή, αλλά στηρίζονται σε διάφορα κριτήρια για ν' αναθέσουν το έργο βάσει της προσφοράς, που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, υποχρεούνται ν' αναφέρουν τα κριτήρια αυτά, είτε στην προκήρυξη, είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων. Επομένως δεν τηρείται αυτή η απαίτηση δημοσιότητας με μία γενική παραπομπή σε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας.

36 Όσον αφορά μια προϋπόθεση όπως αυτή της απασχόλησεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, επειδή πρόκειται για πρόσθετη ειδική προϋπόθεση, πρέπει ν' αναφέρεται στην προκήρυξη, ώστε να είναι οι εργολήπτες σε θέση να πληροφορηθούν την ύπαρξη της προϋποθέσεως αυτής.

37 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

- το κριτήριο της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο είναι εύλογο κριτήριο τεχνικής ικανότητας για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών. Όταν ένα τέτοιο κριτήριο προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας στην οποία παραπέμπει η προκήρυξη, το κριτήριο αυτό δεν υπόκειται, δυνάμει της οδηγίας, σε ειδικές απαιτήσεις δημοσιότητας στην προκήρυξη ή τη συγγραφή υποχρεώσεων

- το κριτήριο της "πιο ικανοποιητικής προσφοράς", όπως προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, μπορεί να είναι σύμφωνο προς την οδηγία αν αναφέρεται στην εξουσία εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στις αναθέτουσες αρχές για να καθορίσουν την προσφορά που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, και επομένως αν δεν περιέχει κανένα στοιχείο αυθαίρετης επιλογής. Από το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προκύπτει ότι, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν χρησιμοποιούν ως αποκλειστικό κριτήριο αναθέσεως του έργου τη χαμηλότερη τιμή, αλλά στηρίζονται σε διάφορα κριτήρια για να αναθέσουν το έργο βάσει της προσφοράς που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, υποχρεούνται ν' αναφέρουν τα κριτήρια αυτά είτε στην προκήρυξη είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων

- η προϋπόθεση απασχόλησεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία είναι σύμφωνη προς την οδηγία, αν δεν δημιουργεί άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των προσφερόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας. Μια τέτοια πρόσθετη ειδική προϋπόθεση πρέπει υποχρεωτικά ν' αναφέρεται στην προκήρυξη.

Επί του τρίτου ερωτήματος

38 Το τρίτο ερώτημα αφορά στην ουσία το ζήτημα αν οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις των άρθρων 20, 26 και 29 της οδηγίας 71/305.

39 Ως προς αυτό, πρέπει καταρχήν να υπομνηστεί ότι, όπως έκρινε ήδη το Δικαστήριο στην απόφασή του της 10ης Απριλίου 1984 (*Von Colson και Kamann*, 14/83, Συλλογή 1984, σ. 1891), η απορρέουσα από τις οδηγίες υποχρέωση επιτεύξεως εκ μέρους των κρατών μελών του επιδιωκόμενου από αυτές αποτελέσματος, καθώς και το καθήκον τους, κατά το άρθρο 5 της Συνθήκης, να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, των δικαστικών αρχών. Από αυτό προκύπτει ότι, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο, και ιδίως τις διατάξεις εθνικού νόμου που εκδόθηκε ειδικά για την εκτέλεση οδηγίας, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει το εθνικό του δίκαιο υπό το φως του γράμματος και του πνεύματος της οδηγίας για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αναφέρεται στο άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης.

40 Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλέπε τελευταία την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986, *Marshall*, 152/84, Συλλογή 1986, σ. 723), σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, οι διατάξεις μιας οδηγίας είναι από απόψεως περιεχομένου απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους, όταν το κράτος αυτό είτε παραλείπει να μεταφέρει εμπροθέσμως την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο είτε προβαίνει σε εσφαλμένη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας.

41 Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν οι εν λόγω διατάξεις της προαναφερθείσας οδηγίας 71/305 είναι, από απόψεως περιεχομένου, απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς, ώστε να μπορούν οι ιδιώτες να τις επικαλούνται έναντι του κράτους.

42 Όπως έκρινε ήδη το Δικαστήριο στην απόφασή του της 10ης Φεβρουαρίου 1982 (*Transporoute*, 76/81, Συλλογή 1982, σ. 417) σχετικά με το άρθρο 29, οι κανόνες συμμετοχής και δημοσιότητας της οδηγίας έχουν ως σκοπό την προστασία του προσφέροντος από την αυθαιρεσία της αναθέτουσας αρχής.

43 Για το σκοπό αυτόν, όπως εκτέθηκε στο πλαίσιο της απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, οι εν λόγω κανόνες προβλέπουν ιδίως ότι για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών οι αναθέτουσες αρχές στηρίζονται σε κριτήρια οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής ικανότητας και ότι η ανάθεση του έργου γίνεται βάσει είτε αποκλειστικά της χαμηλότερης τιμής, είτε διαφόρων κριτηρίων σχετικά με την προσφορά εξάλλου, καθορίζουν τις απαιτήσεις δημοσιότητας των κριτηρίων που επιλέγουν οι αναθέτουσες αρχές, καθώς και των δικαιολογητικών που πρέπει να προσκομισθούν. Επομένως, δεδομένου ότι δεν χρειάζεται κανένα ειδικό μέτρο εφαρμογής για την τήρηση των απαιτήσεων αυτών, οι υποχρεώσεις που προκύπτουν για τα κράτη μέλη είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς.

44 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται τις διατάξεις των άρθρων 20, 26 και 29 της οδηγίας 71/305 ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Απόφαση για τα δικαστικά έξοδα

Επί των δικαστικών εξόδων

45 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και η ιταλική κυβέρνηση δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Διατακτικό

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Arrondissementsrechtbank της Χάγης, με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1987, αποφαινεται:

1) Η οδηγία 71/305 εφαρμόζεται σε συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτονται από ένα οργανισμό όπως η τοπική επιτροπή αναδοσμού.

2) - Το κριτήριο της ειδικής πείρας για το προς εκτέλεση έργο είναι εύλογο κριτήριο τεχνικής ικανότητας για τον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών. Όταν ένα τέτοιο κριτήριο προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας στην οποία παραπέμπει η προκήρυξη, το κριτήριο αυτό δεν υπόκειται, δυνάμει της οδηγίας, σε ειδικές απαιτήσεις δημοσιότητας στην προκήρυξη ή τη συγγραφή υποχρεώσεων.

- Το κριτήριο της "πιο ικανοποιητικής προσφοράς", όπως προκύπτει από διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, μπορεί να είναι σύμφωνο προς την οδηγία, αν αναφέρεται στην εξουσία εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στις αναθέτουσες αρχές για να καθορίσουν την προσφορά που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και επομένως αν δεν περιέχει κανένα στοιχείο αυθαίρετης επιλογής. Από το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προκύπτει ότι, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν χρησιμοποιούν ως αποκλειστικό κριτήριο αναθέσεως του έργου τη χαμηλότερη τιμή, αλλά στηρίζονται σε διάφορα κριτήρια για ν' αναθέσουν το έργο βάσει της προσφοράς που είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, υποχρεούνται ν' αναφέρουν τα κριτήρια αυτά είτε στην προκήρυξη είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων.

- Η προϋπόθεση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία είναι σύμφωνη προς την οδηγία, αν δεν δημιουργεί άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των προσφερόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας. Μια τέτοια πρόσθετη ειδική προϋπόθεση πρέπει υποχρεωτικά ν' αναφέρεται στην προκήρυξη.

3) Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται τις διατάξεις των άρθρων 20, 26 και 29 της οδηγίας 71/305 ενόπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Υπεύθυνη για τη διαχείριση είναι η Υπηρεσία Εκδόσεων

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 64

16 Μαρτίου 2007

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 60

Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 1338/1983 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (Α' 34), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 6 του ν. 1440/1984 «Συμμετοχής της Ελλάδας στο Κεφάλαιο, στα Αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων», στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και του Οργανισμού ΕΥΡΑΤΟΜ (Α' 70), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 48 του ν. 3427/2005 (Α' 312) και τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 1338/1983 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 του ν. 1892/1990 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (Α' 101).

2. Τις διατάξεις του ν. 2155/1993 «Κύρωση Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (Ε.Ο.Χ.) μετά των Πρωτοκόλλων, Δηλώσεων, Παραρτημάτων, Προσαρτημάτων και Πρακτικών αυτής και του Πρωτοκόλλου Προσαρμογής της Συμφωνίας για τον Ε.Ο.Χ. μετά των Παραρτημάτων, τελικής Πράξης και Πρακτικών αυτού» (Α' 104)

3. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ/τος 63/2005 «Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας για την κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (Α' 98).

4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

5. Την υπ' αριθμ. Δ15/Α/Φ19/4040/24.2.2006 (Β' 249) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης περί «Ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης Ιωάννη Παπαθανασίου».

6. Την υπ' αριθμ. 353/2006 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση των Υπουργών

Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Δικαιοσύνης, Μεταφορών και Επικοινωνιών και του Υφυπουργού Ανάπτυξης, αποφασίζουμε:

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΣΚΟΠΟΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ - ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών προς τις διατάξεις της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 «Περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», που δημοσιεύθηκε στην ελληνική γλώσσα στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 134/30/4/2004) όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις διατάξεις:

α) της οδηγίας 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 για την τροποποίηση του παραρτήματος XX της οδηγίας 2004/17/ΕΚ και του παραρτήματος VIII της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί δημοσίων συμβάσεων (ΕΕ L 257/1/10/2005),

β) της οδηγίας 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005 για την διόρθωση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ «Περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών» (ΕΕ L 323/9.12.2005),

γ) του υπ' αριθμ. 2083/2005 Κανονισμού (ΕΚ) της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 2005 περί τροποποίησης των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τη διαδικασία συνάψεως συμβάσεων (ΕΕ L 333/20.12.2005),

δ) του υπ' αριθμ. 1564/2005 Κανονισμού (ΕΚ) της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων προς δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων δυνάμει των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 257/1/10/2005).

Άρθρο 2

Ορισμοί

(άρθρο 1 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Για τους σκοπούς του παρόντος, εφαρμόζονται οι ορισμοί που παρατίθενται στις παραγράφους 2 έως 14.

2. α) «Δημόσιες συμβάσεις» είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του παρόντος.

β) «Δημόσιες συμβάσεις έργων» είναι δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι ή ενός έργου, είτε ακόμη την πραγματοποίησή, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς οριζόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες. Ως «έργο», νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

γ) «Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» είναι δημόσιες συμβάσεις, πλην αυτών του στοιχείου β), οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων.

Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο την προμήθεια προϊόντων και καλύπτει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, θεωρείται ως «δημόσια σύμβαση προμηθειών».

δ) «Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» είναι δημόσιες συμβάσεις, πλην των δημοσίων συμβάσεων έργων ή προμηθειών, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την παροχή των υπηρεσιών που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ.

Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο ταυτόχρονα προϊόντα και υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ, θεωρείται ως «δημόσια σύμβαση υπηρεσιών», εφόσον η αξία των συγκεκριμένων υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση.

Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ και η οποία δεν περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι παρά μόνο παρεμπιπτόντως σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, θεωρείται ως δημόσια σύμβαση υπηρεσιών.

3. «Σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων» είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση έργων, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό, σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής.

4. «Σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών» είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης της υπηρεσίας είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με την καταβολή αμοιβής.

5. «Συμφωνία-πλαίσιο» είναι μια συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών

και ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά στις τιμές και, ενδεχομένως, τις προβλεπόμενες ποσότητες.

6. «Δυναμικό σύστημα αγορών» είναι μια καθ' ολοκληρίαν ηλεκτρονική διαδικασία για αγορές τρέχουσας χρήσης, της οποίας τα γενικά διαθέσιμα στην αγορά χαρακτηριστικά ικανοποιούν τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής και είναι περιορισμένη χρονικά και ανοικτή καθ' όλη τη διάρκειά της σε κάθε οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια επιλογής και έχει υποβάλει ενδεικτική προσφορά σύμφωνη προς τη συγγραφή υποχρεώσεων.

7. «Ηλεκτρονικός πλειστηριασμός» είναι μια επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται σε έναν ηλεκτρονικό μηχανισμό παρουσίασης νέων, μειωμένων τιμών ή/και νέων αξιών, όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών και η οποία διεξάγεται έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης. Συνεπώς, ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

8. «Εργολήπτης», «προμηθευτής» και «πάροχος υπηρεσιών» είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή φορέας του δημοσίου, ή κοινοπραξία αυτών των προσώπων ή/και οργανισμών, που προσφέρει αντιστοίχως την εκτέλεση εργασιών ή/και έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά.

Ο όρος «οικονομικός φορέας» καλύπτει ταυτόχρονα τις έννοιες «προμηθευτής», «εργολήπτης» και «πάροχος υπηρεσιών» και χρησιμοποιείται μόνο για λόγους απλούστευσης του κειμένου.

Ο οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά αναφέρεται ως «προσφέρων». Εκείνος που έχει ζητήσει να του αποσταλεί πρόσκληση συμμετοχής σε διαδικασία κλειστή ή με διαπραγμάτευση ή σε ανταγωνιστικό διάλογο, αναφέρεται ως «υποψήφιος».

9. «Αναθέτουσες αρχές» είναι το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις μίας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Ως «οργανισμός δημοσίου δικαίου», νοείται κάθε οργανισμός:

α) ο οποίος έχει συσταθεί με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν εμπίπτουν στον βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα.

β) ο οποίος έχει νομική προσωπικότητα, και γ) η δραστηριότητα του οποίου χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή η διαχείριση του οποίου υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς, ή του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου, διορίζεται από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οι οργανισμοί και οι κατηγορίες οργανισμών δημοσίου δικαίου που πληρούν τα κριτήρια τα οποία απαριθμούνται στο δεύτερο εδάφιο σημεία α), β) και γ), παρατίθε-

νται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Οι σχετικοί πίνακες μπορούν να εμπλουτίζονται με την προσθήκη και άλλων οργανισμών ή κατηγοριών οργανισμών δημοσίου δικαίου.

10. «Κεντρική αρχή προμηθειών» είναι μια αναθέτουσα αρχή η οποία είτε αποκτά προϊόντα ή/και υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές, είτε αναθέτει δημόσιες συμβάσεις ή συνάπτει συμφωνίες-πλαίσια για έργα, προϊόντα ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές.

11. α) «Ανοικτές διαδικασίες» είναι οι διαδικασίες, στο πλαίσιο των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει προσφορά.

β) «Κλειστές διαδικασίες» είναι οι διαδικασίες, στις οποίες κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει, αλλά στο πλαίσιο των οποίων μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλλουν προσφορά.

γ) «Ανταγωνιστικός διάλογος» είναι η διαδικασία, στην οποία κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει και στην οποία η αναθέτουσα αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν γίνει δεκτοί στη διαδικασία αυτή, προκειμένου να βρεθούν μία ή περισσότερες λύσεις που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της, και βάσει της οποίας ή των οποίων οι υποψήφιοι που επελέγησαν καλούνται να υποβάλλουν προσφορά.

Για το σκοπό της προσφυγής στη διαδικασία του πρώτου εδαφίου, μια δημόσια σύμβαση θεωρείται «ιδιαίτερα πολύπλοκη», εφόσον οι αναθέτουσες αρχές δεν είναι αντικειμενικά σε θέση είτε να καθορίσουν, σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 3, σημεία β), γ) ή δ), τα τεχνικά μέσα, τα οποία θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τους στόχους τους, είτε/και να προσδιορίσουν τη νομική ή/και τη χρηματοοικονομική οργάνωση ενός σχεδίου.

δ) «Διαδικασίες με διαπραγμάτευση» είναι οι διαδικασίες, στο πλαίσιο των οποίων οι αναθέτουσες αρχές διαβουλεύονται με τους οικονομικούς φορείς της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς.

ε) «Διαγωνισμοί μελετών» είναι οι διαδικασίες που επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει, κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής των έργων πολιτικού μηχανικού ή της επεξεργασίας δεδομένων, μια μελέτη ή ένα σχέδιο που επιλέγεται από κριτική επιτροπή έπειτα από διαγωνισμό, με ή χωρίς την απονομή βραβείων.

12. Με τον όρο «γραπτώς», νοείται κάθε σύνολο λέξεων ή αριθμών, το οποίο μπορεί να διαβιβάζεται, αναπαράγεται και στη συνέχεια γνωστοποιείται. Το σύνολο αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες που διαβιβάζονται και αποθηκεύονται με ηλεκτρονικά μέσα.

13. «Ηλεκτρονικό μέσο», είναι ένα μέσο που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό εξοπλισμό επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) και αποθήκευσης δεδομένων, τα οποία εκπέμπονται, διακινούνται ή παραλαμβάνονται με ενσύρματη μετάδοση, με ραδιοκύματα, με οπτικά μέσα ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα.

14. Με το «Κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις», (Common Procurement Vocabulary - CPV), επισημαίνεται η ονοματολογία αναφοράς που εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις, η οποία υιοθετήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2195/2002 (ΕΕ L 340 16.12.2002), ενώ παράλληλα

εξασφαλίζεται η αντιστοιχία με τις άλλες υπάρχουσες ονοματολογίες.

Σε περίπτωση διστάμενων ερμηνειών ως προς το πεδίο εφαρμογής του παρόντος, λόγω ενδεχόμενων διαφορών μεταξύ της ονοματολογίας CPV και της ονοματολογίας της NACE που χρησιμοποιείται στο Παράρτημα Ι, ή μεταξύ της ονοματολογίας CPV και της ονοματολογίας CPC (προσωρινή μορφή) που χρησιμοποιείται στο Παράρτημα ΙΙ, υπερισχύει αντίστοιχα η ονοματολογία NACE ή η ονοματολογία CPC.

15. Για τους σκοπούς του άρθρου 10 και του άρθρου 60 σημείο β), νοούνται ως:

α) «Δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο», η δημόσια τηλεπικοινωνιακή υποδομή, μέσω της οποίας πραγματοποιείται η μεταφορά σημάτων μεταξύ συγκεκριμένων τερματικών σημείων του δικτύου, με ενσύρματη μετάδοση, με δέσμες ερτζιανών κυμάτων, με οπτικά μέσα ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα.

β) «Τερματικό σημείο του δικτύου», το σύνολο των φυσικών συνδέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών πρόσβασης που απαρτίζουν το δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο και είναι απαραίτητες για την πρόσβαση σε αυτό και τη μέσω αυτού αποτελεσματική επικοινωνία.

γ) «Δημόσιες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες», οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες την παροχή των οποίων έχουν αναθέσει ειδικά τα κράτη μέλη, ιδίως σε έναν ή περισσότερους τηλεπικοινωνιακούς φορείς.

δ) «Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες», οι υπηρεσίες οι οποίες συνίστανται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στη διέγερση και διακίνηση σημάτων μέσω του δημοσίου τηλεπικοινωνιακού δικτύου με τη βοήθεια τηλεπικοινωνιακών μεθόδων, με την εξαίρεση των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών.

Άρθρο 3

Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων
(άρθρο 2 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις ενεργώντας με διαφάνεια.

Άρθρο 4

Όροι σχετικά με τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου
(άρθρο 5 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές εφαρμόζονται στις σχέσεις με τα λοιπά κράτη μέλη, εξίσου ευνοϊκοί όροι με εκείνους που παρέχονται στους οικονομικούς φορείς τρίτων χωρών κατ'εφαρμογή της συμφωνίας περί δημοσίων συμβάσεων, η οποία συνήφθη στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης (GATT).

Άρθρο 5

Εκχώρηση ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων:
ρήτρα αποφυγής διακρίσεων
(άρθρο 3 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Όταν μια αναθέτουσα αρχή εκχωρεί σε φορέα που δεν έχει την ιδιότητα αναθέτουσας αρχής, ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα για την άσκηση δραστηριότητας δημόσιας υπηρεσίας, η πράξη εκχώρησης του δικαιώματος αυτού πρέπει να προβλέπει ότι, κατά τη σύναψη των συμβάσεων

προμηθειών με τρίτους στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής, ο εν λόγω φορέας οφείλει να τηρεί την αρχή της αποφυγής διακρίσεων λόγω εθνικότητας.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΚΑΤΩΤΑΤΑ ΟΡΙΑ
Άρθρο 6

Ποσά των κατώτατων ορίων των δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 7 οδηγίας 2004/18/ΕΚ, άρθρο 2 παρ.1 του Κανονισμού 2083/2005)

1. Το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια:

α) 137.000 ευρώ, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, εκτός αυτών που καλύπτονται από την περίπτωση β) στοιχείο iii), που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές οι οποίες είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές του Παραρτήματος IV. Προκειμένου για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τα οριζόμενα στο Παράρτημα V προϊόντα.

β) 211.000 ευρώ, προκειμένου για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που συνάπτονται είτε i) από αναθέτουσες αρχές άλλες από εκείνες που αναφέρονται στο Παράρτημα IV, είτε ii) από τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο Παράρτημα IV και οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, όταν οι συμβάσεις αφορούν προϊόντα τα οποία δεν καλύπτει το Παράρτημα V, είτε iii) από οποιαδήποτε αναθέτουσα αρχή και έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του Παραρτήματος II Α, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 των οποίων οι θέσεις στο CPV είναι αντίστοιχες με τους αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526, ή/και υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα II Β.

γ) 5.278.000 ευρώ, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων. Τα ποσά των κατωτάτων ορίων των δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών επανεξετάζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά διετία και αναθεωρούνται εάν χρειασθεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παρ.2 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

2. Το παρόν εφαρμόζεται επίσης και στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, μελετών ή έργων του ν. 3389/2005 «Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα» (Α΄ 232), οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται συμπληρωματικώς, καθ' ό μέρος δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος, μη εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων του ν. 3316/2005 (Α΄ 42).

Άρθρο 7

Συμβάσεις που επιδοτούνται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% από τις αναθέτουσες αρχές (άρθρο 8 οδηγίας 2004/18/ΕΚ, άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού 2083/2005)

Το παρόν εφαρμόζεται κατά τη σύναψη: α) συμβάσεων που επιδοτούνται αμέσως σε ποσοστό άνω του

50% από τις αναθέτουσες αρχές και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ ισούται με ή υπερβαίνει τα 5.278.000 ευρώ, εφόσον αφορούν δραστηριότητες πολιτικού μηχανικού κατά την έννοια του Παραρτήματος I, ή έχουν σχέση με νοσοκομεία, αθλητικούς εξοπλισμούς, εγκαταστάσεις αναψυχής και ψυχαγωγίας, σχολικά και πανεπιστημιακά κτίρια και κτίρια διοικητικής χρήσης, β) συμβάσεων υπηρεσιών που επιδοτούνται άμεσα σε ποσοστό άνω του 50 % από τις αναθέτουσες αρχές και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ ισούται με ή υπερβαίνει τα 211.000 ευρώ, όταν οι συμβάσεις αυτές σχετίζονται με σύμβαση έργων κατά την έννοια της περίπτωσης α) του παρόντος άρθρου.

Οι αναθέτουσες αρχές που χορηγούν τις επιδοτήσεις αυτές μεριμνούν ώστε να τηρούνται οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται από έναν ή περισσότερους φορείς διαφορετικούς από αυτές, όπως και όταν συνάπτονται και από τις ίδιες, αλλά εξ ονόματος και για λογαριασμό των εν λόγω άλλων φορέων.

Άρθρο 8

Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των δημοσίων συμβάσεων, των συμφωνιών - πλαισίων και των δυναμικών συστημάτων αγορών (άρθρο 9 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσεως όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης.

Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή προβλέπει βραβεία ή την καταβολή ποσών στους υποψηφίους ή προσφέροντες, τα ποσά αυτά λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

2. Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης.

3. Κανένα σχέδιο έργου και καμία σύμβαση προμήθειας ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να κατατηθεί, προκειμένου να αποφευχθεί η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος διατάγματος.

4. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το ποσό των έργων καθώς και η συνολική εκτιμώμενη αξία των αναγκαίων προμηθειών για την εκτέλεση των έργων που τίθενται στη διάθεση του εργολήπτη από τις αναθέτουσες αρχές.

5. α) Όταν ένα σχεδιαζόμενο έργο ή ένα σχέδιο αγοράς υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων των τμημάτων.

Όταν η συνολική αξία των τμημάτων είναι ίση με ή υπερβαίνει την αξία που καθορίζεται στο άρθρο 6, το παρόν εφαρμόζεται στη σύναψη κάθε τμήματος.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρεκκλίνουν, προκειμένου για τα τμήματα, των οποίων η εκτιμώμενη

αξία εκτός ΦΠΑ είναι μικρότερη των ογδόντα χιλιάδων (80.000) ευρώ για τις υπηρεσίες και του 1.000.000 ευρώ για τα έργα, εφόσον το συνολικό ποσό των συγκεκριμένων τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων.

β) Όταν η προμήθεια ομοειδών προϊόντων μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η εκτιμώμενη συνολική αξία αυτών των τμημάτων κατά την εφαρμογή του άρθρου 6 σημεία α) και β).

Όταν η συνολική αξία των τμημάτων είναι ίση με ή υπερβαίνει την αξία που καθορίζεται στο άρθρο 6, το παρόν εφαρμόζεται στη σύναψη κάθε τμήματος.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρεκκλίνουν, προκειμένου για τα τμήματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι μικρότερη των ογδόντα χιλιάδων (80.000) ευρώ και υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό των συγκεκριμένων τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων.

6. Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που έχουν ως αντικείμενο τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση, ή τη μίσθωση-πώληση προϊόντων, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, προσδιορίζεται ως εξής:

α) Στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου, εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από δώδεκα (12) μήνες, η συνολική εκτιμώμενη αξία για τη διάρκεια της σύμβασης ή, εφόσον η διάρκεια της σύμβασης είναι μεγαλύτερη από δώδεκα (12) μήνες, η συνολική αξία της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της εκτιμώμενης υπολειπόμενης αξίας.

β) Στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή στην περίπτωση που η διάρκειά τους δεν μπορεί να προσδιορισθεί, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48.

7. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών που έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου, οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, εφόσον τούτο είναι δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα (12) μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης.

β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες.

Η επιλογή της μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης δεν επιτρέπεται να γίνεται προς το σκοπό αποφυγής της εφαρμογής του παρόντος.

8. Για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, είναι, ανάλογα με την περίπτωση, η εξής:

α) για τα ακόλουθα είδη υπηρεσιών:

i) ασφαλιστικές υπηρεσίες: το καταβλητέο ασφάλιστρο και τυχόν άλλοι τρόποι αμοιβής,

ii) τραπεζικές και άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες: οι αμοιβές, οι προμήθειες, οι τόκοι και τυχόν άλλοι τρόποι αμοιβής,

iii) συμβάσεις που περιλαμβάνουν μελέτες: οι αμοιβές, οι καταβλητέες προμήθειες και τυχόν άλλοι τρόποι αμοιβής.

β) για τις συμβάσεις υπηρεσιών που δεν αναφέρουν συνολική τιμή:

i) στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από 48 μήνες: η συνολική εκτιμώμενη αξία για όλη την αντίστοιχη διάρκεια,

ii) στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης των σαράντα οκτώ (48) μηνών: η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48.

9. Για τις συμφωνίες-πλαίσια και για τα δυναμικά συστήματα αγορών, η αξία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι η μέγιστη αξία, υπολογιζόμενη χωρίς ΦΠΑ, του συνόλου των συμβάσεων που προβλέπονται για τη συνολική διάρκεια της συμφωνίας-πλαισίου ή του δυναμικού συστήματος αγορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 9

Συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (άρθρο 12 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες, στο πλαίσιο του π.δ/τος 59/2007, με το οποίο μεταφέρθηκε η Οδηγία 2004/17/EK στο ελληνικό δίκαιο, συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 4 έως 8 του εν λόγω π.δ/τος και για τις δραστηριότητες αυτές, ούτε στις δημόσιες συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 2 και των άρθρων 19, 21 και 23 του εν λόγω π.δ/τος.

Άρθρο 10

Ειδικές εξαιρέσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (άρθρο 13 οδηγίας 2004/18/EK)

Δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως κύριο αντικείμενο τη διάθεση ή εκμετάλλευση δημοσίων τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή την παροχή στο κοινό μιας ή περισσότερων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Άρθρο 11

Απόρρητες συμβάσεις ή συμβάσεις που απαιτούν ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας (άρθρο 14 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν διάταγμα δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις που χαρακτηρίζονται απόρρητες ή η εκτέλεση των οποίων πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή όταν το απαιτεί η προστασία των ουσιαστών συμφερόντων της χώρας.

Άρθρο 12

Συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει διεθνών κανόνων (άρθρο 15 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες διέπονται από διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και συνάπτονται δυνάμει:

α) διεθνούς συμφωνίας, σύμφωνα με τη Συνθήκη Ε.Ε., μεταξύ της Ελλάδας και μιας ή περισσότερων χωρών που δεν είναι κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αφορά προμήθειες ή έργα που προορίζονται για την από κοινού εκτέλεση ή εκμετάλλευση ενός έργου από τα υπογράφοντα κράτη ή υπηρεσίες που προορίζονται για εκτέλεση ή εκμετάλλευση από κοινού ενός σχεδίου από τα υπογράφοντα κράτη. Η συμφωνία ανακινώνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

β) διεθνούς συμφωνίας η σύναψη της οποίας συνδέεται με τη στάθμευση στρατευμάτων και η οποία αφορά ελληνικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις τρίτης χώρας.

γ) ειδικής διαδικασίας διεθνούς οργανισμού.

Άρθρο 13

Ειδικές εξαιρέσεις
(άρθρο 16 οδηγίας 2004/18/EK)

Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες:

α) έχουν ως αντικείμενο την αγορά ή τη μίσθωση, με οποιουδήποτε χρηματοδοτικούς όρους, γης, υφιστάμενων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων ή αφορούν δικαιώματα επ' αυτών. Οι συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών οι οποίες συνάπτονται ταυτόχρονα, πριν ή μετά τη σύμβαση αγοράς ή μίσθωσης, υπό οιαδήποτε μορφή, διέπονται από το παρόν διάταγμα,

β) αφορούν την αγορά, ανάπτυξη, παραγωγή ή συμπαράγωγή προγραμμάτων που προορίζονται για μετάδοση από ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς καθώς και συμβάσεις για τον χρόνο μετάδοσης.

γ) αφορούν υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού,
δ) αφορούν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, αγορά, πώληση και μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, ιδίως με διαδικασίες προμήθειας χρημάτων ή κεφαλαίων στις αναθέτουσες αρχές καθώς και υπηρεσίες που παρέχονται από κεντρικές τράπεζες,

ε) αφορούν συμβάσεις εργασίας,

στ) αφορούν υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, πλην εκείνων το προϊόν των οποίων ανήκει αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ιδία χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας καταβάλλεται εξ ολοκλήρου από την αρχή αυτή.

Άρθρο 14

Συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών
(άρθρο 17 οδηγίας 2004/18/EK)

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 5, οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4.

Άρθρο 15

Συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται βάσει αποκλειστικού δικαιώματος (άρθρο 18 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται από μια αναθέτουσα αρχή σε άλλη αναθέτουσα αρχή ή ένωση αναθετουσών αρχών βάσει αποκλειστικού δικαιώματος που τους παρέχεται δυνάμει των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, εφόσον οι διατάξεις αυτές δεν αντιβαίνουν στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ

Άρθρο 16

Συμβάσεις στον τομέα της άμυνας
(άρθρο 10 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές στον τομέα της άμυνας, με την επιφύλαξη του άρθρου 296 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 17

Δημόσιες συμβάσεις και συμφωνίες - πλαίσια που συνάπτονται από τις κεντρικές αρχές προμηθειών (άρθρο 11 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να εξασφαλίζουν έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες προσφεύγοντας σε κεντρικές αρχές προμηθειών.

2. Οι αναθέτουσες αρχές που αποκτούν έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες προσφεύγοντας σε κεντρική αρχή προμηθειών, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 10, θεωρείται ότι έχουν τηρήσει τις διατάξεις του παρόντος, εφόσον αυτές έχουν τηρηθεί από την κεντρική αρχή προμηθειών.

Άρθρο 18

Συμβάσεις ανατιθέμενες κατ' αποκλειστικότητα (άρθρο 19 οδηγίας 2004/18/EK)

Η εκτέλεση συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών μπορεί να πραγματοποιείται στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένων θέσεων εργασίας, όταν η πλειοψηφία των ενδιαφερόμενων εργαζομένων είναι άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία λόγω της φύσης ή βαρύτητας των ειδικών αναγκών τους δεν μπορούν να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα υπό κανονικές συνθήκες. Στην περίπτωση αυτή, η προκήρυξη του διαγωνισμού θα πρέπει να μνημονεύει την παρούσα διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 19

Συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II Α
(άρθρο 20 οδηγίας 2004/18/EK)

Οι συμβάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες αναφερόμενες στο Παράρτημα II Α συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 22 έως 37 και 40 έως 55.

Άρθρο 20

Συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II Β (άρθρο 21 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Η σύναψη των συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II Β, ρυθμίζεται από το άρθρο 53 και το άρθρο 29, παράγραφος 4. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 21

Μεικτές συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στα παραρτήματα II Α και II Β (άρθρο 22 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες αναφερόμενες στο Παράρτημα II Α και υπηρεσίες αναφερόμενες στο Παράρτημα II Β, συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 22 έως 37 και 40 έως 55, όταν η αξία των υπηρεσιών του Παραρτήματος II Α υπερβαίνει την αξία των υπηρεσιών του Παραρτήματος II Β. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με τα άρθρα 53 και 29 παράγραφος 4.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

ΕΙΔΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ - ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Άρθρο 22

Χρήση των ανοικτών, κλειστών και με διαπραγμάτευση διαδικασιών και του ανταγωνιστικού διαλόγου (άρθρο 28 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην ανοικτή διαδικασία ή στην κλειστή διαδικασία. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβαίνουν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών με τη χρήση ανταγωνιστικού διαλόγου, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 23. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στα άρθρα 24 και 25, μπορούν να προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Άρθρο 23

Ανταγωνιστικός διάλογος (άρθρο 29 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Σε περίπτωση ιδιαίτερα πολύπλοκων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή, εφόσον κρίνει ότι η χρησιμοποίηση της ανοικτής ή της κλειστής διαδικασίας δεν επιτρέπει την ανάθεση της σύμβασης, μπορεί να προσφεύγει στον ανταγωνιστικό διάλογο σύμφωνα με το παρόν άρθρο. Η ανάθεση της δημόσιας σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς.

2. Οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν σχετική προκήρυξη διαγωνισμού. Με την προκήρυξη ή και τα τεύχη του διαγωνισμού γνωστοποιούν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους.

3. Οι αναθέτουσες αρχές προβαίνουν, με τους υποψήφιους που επελέγησαν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 42 έως 50, σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο

τις ανάγκες τους. Αντικείμενο του διαλόγου μπορεί να αποτελούν όλες οι πτυχές της σύμβασης.

Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Ειδικότερα, υποχρεούνται να μην παρέχουν, κατά τρόπο που δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους προσφέροντες σε σχέση με άλλους.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες τις προτεινόμενες λύσεις ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβασθεί από υποψήφιο συμμετέχοντα, χωρίς τη συγκατάθεσή του.

4. Στην προκήρυξη ή τα συνοδευτικά τεύχη μπορεί να προβλέπεται ότι η διαδικασία διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις, ώστε να μειώνεται ο αριθμός των λύσεων που εξετάζονται κατά τις διαδοχικές φάσεις του διαλόγου, κατ' εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης.

5. Η αναθέτουσα αρχή διεξάγει το διάλογο έως ότου μπορέσει να προσδιορίσει, μετά από συγκριτική αξιολόγηση, την ή τις λύσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες της.

6. Αφού κηρύξουν τη λήξη του διαλόγου και ενημερώσουν σχετικά τους συμμετέχοντες, οι αναθέτουσες αρχές τους καλούν να υποβάλουν την τελική προσφορά τους, βάσει της ή των λύσεων που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Οι προσφορές αυτές πρέπει να περιέχουν όλα τα απαιτούμενα και αναγκαία στοιχεία για την εκτέλεση των ζητούμενων προμηθειών ή υπηρεσιών.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί τη διευκρίνιση, συμπλήρωση ή προσαρμογή των προσφορών. Οι διασαφηνίσεις, διευκρινίσεις, προσαρμογές ή συμπληρώσεις δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των βασικών στοιχείων της προσφοράς ή της πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, επιφέροντας διακρίσεις ή στρέβλωση του ανταγωνισμού.

7. Οι αναθέτουσες αρχές αξιολογούν τις προσφορές, όπως τις υπέβαλαν οι προσφέροντες, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στην προκήρυξη και στα τεύχη του διαγωνισμού και επιλέγουν την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά σύμφωνα με το άρθρο 51.

Εκείνος που έχει κριθεί ότι υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, μπορεί να καλείται από την αναθέτουσα αρχή να διευκρινίσει πτυχές της προσφοράς του ή να επιβεβαιώσει τις δεσμεύσεις που αυτή περιέχει, υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιούνται ουσιώδη στοιχεία της προσφοράς ή της πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, με συνέπεια να στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός ή να προκαλούνται διακρίσεις.

8. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν στην οικεία προκήρυξη απονομή βραβείων ή καταβολή χρηματικού ποσού στους συμμετέχοντες στο διάλογο.

Άρθρο 24

Διαδικασία με διαπραγμάτευση, με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (άρθρο 30 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, αφού προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Σε περίπτωση μη κανονικών προσφορών ή κατάθεσης προσφορών που είναι απαράδεκτες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τηρουμένων των οριζόμενων στις διατάξεις των άρθρων 28, 39 έως 52 και 55, έπειτα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή ανταγωνιστικό διάλογο, με την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιαστικά.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μη δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού, εάν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση περιλαμβάνουν όλους τους προσφέροντες που πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 43 έως 50 και οι οποίοι, κατά την ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή τον προηγούμενο ανταγωνιστικό διάλογο, υπέβαλαν παραδεκτές προσφορές.

β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών.

γ) Στον τομέα των υπηρεσιών, ιδίως κατά την έννοια της κατηγορίας 6 του Παραρτήματος II Α και για παροχές διανοητικής εργασίας, όπως η σύλληψη έργου, στο μέτρο που η φύση των προς παροχή εργασιών δεν επιτρέπει τον καθορισμό με επαρκή ακρίβεια των προδιαγραφών της σύμβασης, ώστε να επιτρέπεται η ανάθεσή της με επιλογή της καλύτερης προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την ανοικτή ή την κλειστή διαδικασία.

δ) στον τομέα των έργων, για τα έργα που εκτελούνται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, δοκιμής ή τελειοποίησης και όχι για να εξασφαλίζουν την αποδοτικότητα ή την κάλυψη των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες προκειμένου αυτοί να προσαρμόζουν τις προσφορές τους στους όρους της προκήρυξης του διαγωνισμού, της συγγραφής υποχρεώσεων και των λοιπών τευχών του διαγωνισμού και προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη προσφορά, σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1.

3. Κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Ειδικότερα, δεν παρέχουν, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ευνοούν ορισμένους προσφέροντες σε σχέση με άλλους.

4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν στην προκήρυξη ή στη συγγραφή υποχρεώσεων ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των προβλεπόμενων κριτηρίων ανάθεσης.

Άρθρο 25

Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού
(άρθρο 31 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών:

α) εάν, ύστερα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή καμία από τις υποβληθείσες προσφορές δεν κρίνεται κατάλληλη, ή εάν δεν υπάρχει κανείς υποψήφιος, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά οι αρχικοί όροι της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ύστερα από αίτημά της,

β) εάν, για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η σύμβαση μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα,

γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης, οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού που αναφέρονται στο άρθρο 24. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.

2) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών:

α) όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης, προκειμένου για ποσότητα που δεν εξασφαλίζει την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης,

β) όταν αφορούν συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική ανανέωση προμηθειών ή εγκαταστάσεων τρέχουσας χρήσης είτε για την επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι ασυμβίβαστα ή προκαλούν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση. Η διάρκεια των εν λόγω συμβάσεων καθώς και των ανανεώσιμων συμβάσεων δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, εκτός αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, η συνδρομή των οποίων θα πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς,

γ) όταν πρόκειται για προμήθειες που είναι εισηγμένες και αγοράζονται σε χρηματιστήριο βασικών προϊόντων

δ) όταν έχουν ως αντικείμενο προμήθεια ειδών, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, είτε από έναν προμηθευτή που έπαυσε οριστικά την εμπορική δραστηριότητά του, είτε από τον σύνδικο ή τον εκκαθαριστή μιας πτώχευσης ή αναγκαστικής εκκαθάρισης.

3) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών:

όταν η σχετική σύμβαση έπεται διαγωνισμού μελετών και πρέπει, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, να ανατεθεί στο νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όλοι οι νικητές του διαγωνισμού καλούνται να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις.

4) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών:

α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία

για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

β) όταν έχουν ως αντικείμενο νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα έργα ή οι υπηρεσίες είναι σύμφωνες με μία βασική μελέτη που αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης και η οποία έχει συναφθεί σύμφωνα με την ανοικτή ή την κλειστή διαδικασία.

Η δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία αυτή πρέπει να επισημαίνεται ήδη κατά την αρχική προκήρυξη διαγωνισμού, και το συνολικό προβλεπόμενο ποσό για τη συνέχιση των εργασιών ή υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές κατά την εφαρμογή του άρθρου 6. Προσφυγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται μόνο επί μια τριετία μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης.

Άρθρο 26

Συμφωνίες-πλαίσια (άρθρο 32 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες-πλαίσια.

2. Για τη σύναψη μιας συμφωνίας-πλαισίου, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους διαδικαστικούς κανόνες που ορίζονται στο παρόν διάταγμα σε όλα τα στάδια έως την ανάθεση των συμβάσεων που βασίζονται στην εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο. Η επιλογή των συμβαλλόμενων στη συμφωνία-πλαίσιο γίνεται κατ' εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης, τα οποία καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 51.

Οι συμβάσεις που βασίζονται σε συμφωνία-πλαίσιο συνάπτονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται μόνο μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των οικονομικών φορέων που ήταν εξ αρχής συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας-πλαισίου.

Κατά τη σύναψη των συμβάσεων που βασίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο, τα μέρη δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να επιφέρουν ουσιαστικές τροποποιήσεις στους όρους της συμφωνίας-πλαισίου, ιδίως στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 3.

Η διάρκεια μιας συμφωνίας-πλαισίου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων που δικαιολογούνται ειδικώς, ιδίως λόγω του αντικειμένου της συμφωνίας-πλαισίου.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να προσφεύγουν στις συμφωνίες-πλαίσια καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τον ανταγωνισμό.

3. Όταν συνάπτεται μια συμφωνία-πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα, οι συμβάσεις που βασίζονται σ' αυτή τη συμφωνία-πλαίσιο ανατίθενται σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο. Για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διαβουλεύονται γραπτώς με τον φορέα, ζητώντας, εν ανάγκη, να ολοκληρώσει την προσφορά του.

4. Όταν συνάπτεται μια συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους οικονομικούς φορείς, αυτοί πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις (3), εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός οικονομικών φορέων που πληρούν τα κριτήρια επιλογής ή/και αποδεκτές προσφορές που ανταποκρίνονται στα κριτήρια ανάθεσης.

Η ανάθεση των συμβάσεων αυτών, μπορεί να γίνεται:

- είτε με εφαρμογή των όρων που καθορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο χωρίς νέο διαγωνισμό,

- είτε, όταν δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι στη συμφωνία-πλαίσιο, αφού επαναδιαγωνισθούν τα μέρη βάσει των ιδίων όρων, εν ανάγκη διευκρινίζοντας τους όρους αυτούς, και, ενδεχομένως, άλλων όρων που επισημαίνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων της συμφωνίας-πλαισίου, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

α) Για κάθε σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί, οι αναθέτουσες αρχές διαβουλεύονται γραπτώς με τους οικονομικούς φορείς που είναι ικανοί να εκτελέσουν το αντικείμενο της σύμβασης.

β) Οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν επαρκή προθεσμία για την υποβολή των προσφορών των σχετικών με κάθε σύμβαση, λαμβανομένων υπόψη παραμέτρων, όπως η πολυπλοκότητα του αντικειμένου της σύμβασης και ο απαραίτητος χρόνος για τη διαβίβαση των προσφορών.

γ) Οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς και το περιεχόμενό τους πρέπει να παραμένει εμπιστευτικό έως την εκπνοή της τασσόμενης προθεσμίας απάντησης.

δ) Η ανάθεση κάθε σύμβασης γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων της συμφωνίας-πλαισίου.

Άρθρο 27

Δυναμικά συστήματα αγορών (άρθρο 33 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν σε δυναμικά συστήματα αγορών.

2. Κατά την εφαρμογή δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της ανοικτής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις της, μέχρι την ανάθεση των συμβάσεων στο πλαίσιο αυτού του συστήματος. Στο σύστημα γίνονται δεκτοί όλοι οι προσφέροντες, οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια επιλογής και έχουν υποβάλει ενδεικτική προσφορά σύμφωνη προς τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα λοιπά τεύχη του διαγωνισμού. Οι ενδεικτικές προσφορές μπορούν να βελτιώνονται οποιαδήποτε στιγμή, υπό τον όρο ότι εξακολουθούν να συνάδουν προς τη συγγραφή υποχρεώσεων. Για την εφαρμογή του συστήματος και τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο του συστήματος, οι αναθέτουσες αρχές χρησιμοποιούν αποκλειστικώς ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφοι 2 έως 5.

3. Προκειμένου να προβούν στην εφαρμογή του δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές:

α) Δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού, αναφέροντας ότι πρόκειται για δυναμικό σύστημα αγορών.

β) Διευκρινίζουν, μεταξύ άλλων, στη συγγραφή υποχρεώσεων τη φύση των προβλεπόμενων αγορών που αποτελούν αντικείμενο αυτού του συστήματος, καθώς και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν το σύστημα αγορών, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές διευθετήσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης.

γ) Προσφέρουν ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση με ηλεκτρονικά μέσα στη συγγραφή υποχρεώσεων καθώς και σε κάθε άλλο συμπληρωματικό έγγραφο του διαγωνισμού, ήδη από τη δημοσίευση της προκήρυξης έως τη λήξη του συστήματος. Στην προκήρυξη μνημονεύεται η ηλεκτρονική διεύθυνση, στην οποία μπορούν να μελετώνται αυτά τα έγγραφα.

4. Οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν, καθ' όλη τη διάρκεια του δυναμικού συστήματος αγορών, τη δυνατότητα σε κάθε οικονομικό φορέα να υποβάλει ενδεικτική προσφορά, με σκοπό να γίνει δεκτός στο σύστημα, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει η παράγραφος 2. Ολοκληρώνουν την αξιολόγηση εντός μέγιστης προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών, που αρχίζει από την υποβολή της ενδεικτικής προσφοράς. Μπορούν, ωστόσο, να παρατείνουν την περίοδο αξιολόγησης, εφόσον, εν τω μεταξύ, δεν έχει υπάρξει άλλος διαγωνισμός.

Η αναθέτουσα αρχή ενημερώνει, το ταχύτερο δυνατόν, τον προσφέροντα ο οποίος αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, σχετικά με την αποδοχή του στο δυναμικό σύστημα αγορών ή την απόρριψη της ενδεικτικής προσφοράς του.

5. Κάθε συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαγωνισμού. Πριν από το διαγωνισμό, οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν απλουστευμένη προκήρυξη διαγωνισμού, με την οποία καλούν όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς να υποβάλουν ενδεικτική προσφορά, σύμφωνα με την παράγραφο 4, εντός δεκαπενθήμερης τουλάχιστον προθεσμίας αρχομένης από την ημερομηνία αποστολής της απλουστευμένης προκήρυξης. Οι αναθέτουσες αρχές προχωρούν στον διαγωνισμό μόνο μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης όλων των ενδεικτικών προσφορών που έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα.

6. Οι αναθέτουσες αρχές καλούν τους προσφέροντες, που έχουν γίνει δεκτοί στο σύστημα, να υποβάλουν προσφορά για κάθε συγκεκριμένη σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί στο πλαίσιο του συστήματος. Για το σκοπό αυτό, τάσσουν επαρκή προθεσμία για την υποβολή των προσφορών.

Οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση στον προσφέροντα, ο οποίος υπέβαλε την καλύτερη προσφορά, σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης που επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού για την έναρξη εφαρμογής του δυναμικού συστήματος αγορών. Τα κριτήρια αυτά μπορούν να προσδιορίζονται στην πρόσκληση η οποία αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο.

7. Η διάρκεια ενός δυναμικού συστήματος αγορών δεν μπορεί να υπερβαίνει την τετραετία, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις ειδικών αιτιολογημένες.

8. Οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να προσφεύγουν στο σύστημα αυτό κατά τρόπο ο οποίος να εμποδίζει, περιορίζει ή στρεβλώνει τον ανταγωνισμό.

9. Οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς ή οι συμμετέχοντες στο σύστημα δεν επιβαρύνονται με έξοδα διεκπεραίωσης.

Άρθρο 28

Χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών (άρθρο 54 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς.

2. Στις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες, στην περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 24 παράγραφος 1 σημείο α), οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν, πριν από την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης, τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, όταν οι όροι και εν γένει οι προδιαγραφές της σύμβασης μπορούν να καθορισθούν με ακρίβεια. Με τους ίδιους όρους, ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να χρησιμοποιείται κατά το νέο διαγωνισμό μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας-πλαίσου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 26 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο δεύτερη περίπτωση, καθώς και κατά τον διαγωνισμό για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών που προβλέπει το άρθρο 27.

3. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά είτε μόνον τις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην κατώτερη τιμή, είτε τις τιμές ή/και τις αξίες των στοιχείων των προσφορών που επισημαίνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

4. Όταν οι αναθέτουσες αρχές αποφασίζουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, το αναφέρουν στην προκήρυξη διαγωνισμού. Η συγγραφή υποχρεώσεων περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις εξής πληροφορίες:

α) τα στοιχεία, οι αξίες των οποίων αποτελούν αντικείμενο του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, εφόσον τα εν λόγω στοιχεία είναι προσδιορίσιμα ποσοτικώς, κατά τρόπο ώστε να εκφράζονται σε αριθμούς ή ποσοστά,

β) τα ενδεχόμενα όρια των αξιών που μπορούν να υποβάλλονται, όπως αυτά προκύπτουν από τις προδιαγραφές του αντικείμενου της σύμβασης,

γ) τις πληροφορίες που τίθενται στη διάθεση των προσφερόντων κατά τη διάρκεια του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού και το χρονικό σημείο κατά το οποίο τίθενται στη διάθεσή τους,

δ) τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού,

ε) τους όρους, υπό τους οποίους οι προσφέροντες μπορούν να υποβάλλουν τις προσφορές τους, ιδίως τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις που, ενδεχομένως, απαιτούνται για την υποβολή προσφορών,

στ) τις κατάλληλες πληροφορίες για το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα, τον τρόπο και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύνδεσης.

5. Προτού προβούν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, οι αναθέτουσες αρχές διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών σύμφωνα με το επιλεγμένο κριτήριο ή τα επιλεγμένα κριτήρια ανάθεσης.

Οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές καλούνται ταυτόχρονα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων να υποβάλουν νέες τιμές ή/και νέες αξίες. Η πρόσκληση περιέχει όλες τις κατάλληλες πληροφορίες για τη σύνδεσή τους σε ατομική βάση με το

χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα και προσδιορίζει την ημερομηνία και την ώρα έναρξης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν είναι δυνατόν να αρχίζει προτού παρέλθουν δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την αποστολή των προσκλήσεων.

6. Όταν γίνεται η ανάθεση με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η πρόσκληση συνοδεύεται από το αποτέλεσμα της πλήρους αξιολόγησης της προσφοράς του οικείου προσφέροντος, η οποία γίνεται σύμφωνα με τη στάθμιση που προβλέπεται στο άρθρο 51 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο. Στην πρόσκληση αναφέρεται επίσης ο μαθηματικός τύπος, βάσει του οποίου καθορίζεται κατά τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, η αυτόματη κατάταξη σε συνάρτηση με τις νέες υποβαλλόμενες τιμές ή/και τις νέες αξίες. Ο μαθηματικός αυτός τύπος εκφράζει τη σχετική στάθμιση του κάθε κριτηρίου που έχει επιλεγεί για τον καθορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, όπως η στάθμιση αυτή αναφέρεται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Προς τούτο, οι ενδεχόμενες δικαιυμάνσεις («ψαλίδες») πρέπει να εκφράζονται εκ των προτέρων με συγκεκριμένες τιμές.

Στην περίπτωση που επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, πρέπει να προβλέπεται χωριστός μαθηματικός τύπος για κάθε εναλλακτική προσφορά.

7. Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν συνεχώς και αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τις πληροφορίες εκείνες που τους δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την αντίστοιχη κατάταξή τους. Μπορούν επίσης να γνωστοποιούν και άλλες πληροφορίες σχετικά με άλλες τιμές ή αξίες που υποβάλλονται, υπό τον όρο ότι αυτό προβλέπεται στη συγγραφή υποχρεώσεων. Μπορούν επίσης, ανά πάσα στιγμή, να ανακοινώνουν τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση του πλειστηριασμού. Αντιθέτως, δεν επιτρέπεται απολύτως να γνωστοποιούν την ταυτότητα των προσφερόντων, κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

8. Οι αναθέτουσες αρχές περατώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό σύμφωνα με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) Επισημαίνουν, στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, την ημερομηνία και την ώρα λήξης της διαδικασίας.

β) Όταν δεν λαμβάνουν πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις. Στην περίπτωση αυτή, οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, την προθεσμία που θα τηρήσουν μετά την παραλαβή της τελευταίας υποβολής προτού περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό.

γ) Όταν οι φάσεις του πλειστηριασμού, όπως καθορίζονται στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, έχουν όλες πραγματοποιηθεί.

Όταν οι αναθέτουσες αρχές αποφασίζουν να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό σύμφωνα με το σημείο γ), ενδεχομένως σε συνδυασμό με το σημείο β), η πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό προσδιορίζει το χρονοδιάγραμμα κάθε φάσης του πλειστηριασμού.

9. Μετά την περάτωση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 51, σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

10. Οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, να περιορίζει ή να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ή να τροποποιεί το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό έχει καθορισθεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού και προσδιορισθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων.

Άρθρο 28Α

Συμβάσεις δημοσίων έργων: ειδικό κανόνες που αφορούν την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών (άρθρο 34 οδηγίας 2004/18/EK)

Στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων με αντικείμενο τη μελέτη και την κατασκευή συγκροτήματος κοινωνικών κατοικιών, για τις οποίες, λόγω της σπουδαιότητας, του πολύπλοκου της κατασκευής και της προβλεπόμενης διάρκειας των έργων, το σχέδιο πρέπει να καταρτίζεται εξ αρχής σε στενή συνεργασία, στα πλαίσια ομάδας αποτελούμενης από εκπροσώπους των αναθετουσών αρχών, εμπειρογνώμονες και τον εργολήπτη που πρόκειται να επιφορτισθεί με την εκτέλεση των έργων, μπορεί να εφαρμόζεται ειδική διαδικασία ανάθεσης προκειμένου να επιλεγεί ο καταλληλότερος προς ένταξη στην ομάδα εργολήπτης.

Ειδικότερα, οι αναθέτουσες αρχές περιλαμβάνουν στην προκήρυξη του διαγωνισμού την κατά το δυνατόν ακριβέστερη περιγραφή των έργων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι εργολήπτες να είναι σε θέση να διαμορφώνουν σαφή ιδέα περί του προς εκτέλεση έργου. Επιπλέον, οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν στην εν λόγω προκήρυξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 43 έως 50 κριτήρια ποιοτικής επιλογής, τους προσωπικούς, τεχνικούς, οικονομικούς και χρηματοοικονομικούς όρους τους οποίους πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι. Όταν προσφεύγουν στη διαδικασία αυτή, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν τα άρθρα 3, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37 και 43 έως 50.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΝ

Άρθρο 29

Προκηρύξεις

(άρθρο 35 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν μέσω προκαταρκτικής προκήρυξης, η οποία δημοσιεύεται από την Επιτροπή ή από τις ίδιες, στο «προφίλ αγοραστή», που αναφέρεται στο Παράρτημα VIII, σημείο 2, στοιχείο β):

α) όταν πρόκειται για προμήθειες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαισίων, ανά ομάδες προϊόντων, τις οποίες προτίθενται να συνάψουν κατά τους δώδεκα (12) επόμενους μήνες, εφόσον το συνολικό εκτιμώμενο ποσό, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 6 και 8, ισούται με ή υπερβαίνει τα 750.000 ευρώ. Οι ομάδες των προϊόντων καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή στην ονοματολογία CPV,

β) όταν πρόκειται για υπηρεσίες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαισίων, για καθεμία από τις απαριθμούμενες στο Παράρτημα II A κατηγορίες υπηρεσιών, τις οποίες προτίθενται να συνάψουν κατά τους δώδεκα (12) επόμενους μήνες, εφόσον το εν λόγω εκτιμώμενο συνολικό ποσό, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 6 και 8, ισούται με ή υπερβαίνει τα 750.000 ευρώ.

γ) όταν πρόκειται για έργα, τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαισίων τις οποίες προτίθενται να συνάψουν, τα εκτιμώμενα ποσά των οποίων ισούνται με ή υπερβαίνουν το κατώτατο όριο που αναφέρεται στο άρθρο 6, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 8.

Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα σημεία α) και β) αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή», το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη του οικονομικού έτους.

Η προκήρυξη που αναφέρεται στο σημείο γ) αποστέλλεται στην Επιτροπή ή δημοσιεύεται στο «προφίλ αγοραστή», το ταχύτερο δυνατόν, μετά από τη λήψη απόφασης περί εγκρίσεως του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται οι συμβάσεις έργων ή οι συμφωνίες-πλαίσια τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές προτίθενται να συνάψουν.

Οι αναθέτουσες αρχές που δημοσιεύουν την προκαταρκτική προκήρυξη στο «προφίλ αγοραστή», αποστέλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με ηλεκτρονικό τρόπο, σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο Παράρτημα VIII σημείο 3, ειδοποίηση, με την οποία ανακοινώνουν τη δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης στο «προφίλ αγοραστή».

Η δημοσίευση των προκηρύξεων που αναφέρονται στα σημεία α), β) και γ) είναι υποχρεωτική μόνο στις περιπτώσεις που οι αναθέτουσες αρχές ασκούν το δικαίωμά τους να μειώσουν τις προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 4.

Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

2. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν δημόσια σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο, προσφεύγοντας σε διαδικασία ανοικτή, κλειστή ή, υπό τους προβλεπόμενους στο άρθρο 24 όρους, σε διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, ή, υπό τους προβλεπόμενους στο άρθρο 23 όρους, σε ανταγωνιστικό διάλογο, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους με την έκδοση προκήρυξης διαγωνισμού.

3. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να εφαρμόσουν δυναμικό σύστημα αγορών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους με την έκδοση προκήρυξης διαγωνισμού. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν δημόσια σύμβαση βάσει δυναμικού συστήματος αγορών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω απλουστευμένης προκήρυξης διαγωνισμού.

4. Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν συνάψει μια δημόσια σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο, αποστέλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την προκήρυξη με τα αποτελέσματα της διαδικασίας σύναψης το αργότερο σαράντα οκτώ (48) ημέρες μετά τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαισίου. Στην περίπτωση συμφωνιών-πλαισίων που έχουν συναφθεί σύμφωνα με το άρθρο 26,

οι αναθέτουσες αρχές απαλλάσσονται από την αποστολή προκήρυξης με τα αποτελέσματα της σύναψης κάθε σύμβασης που βασίζεται στη συμφωνία-πλαίσιο. Οι αναθέτουσες αρχές αποστέλλουν προκήρυξη με τα αποτελέσματα της σύναψης των συμβάσεων που βασίζονται σε δυναμικό σύστημα αγορών, το αργότερο σαράντα οκτώ (48) ημέρες μετά τη σύναψη κάθε σύμβασης. Μπορούν, ωστόσο, να συγκεντρώνουν τις προκηρύξεις αυτές σε τριμηνιαία βάση. Σε αυτή την περίπτωση, αποστέλλουν τις εν λόγω συγκεντρωμένες προκηρύξεις το αργότερο σαράντα οκτώ (48) ημέρες μετά τη λήξη εκάστου τριμήνου.

Στην περίπτωση των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών που απαριθμούνται στο Παράρτημα II B, οι αναθέτουσες αρχές διευκρινίζουν στην προκήρυξη εάν επιτρέπουν τη δημοσίευσή τους. Για τις συμβάσεις αυτές, η Επιτροπή καταρτίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 77 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2004/18/EK, τους κανόνες για τη σύναξη στατιστικών εκθέσεων με βάση τις προκηρύξεις αυτές καθώς και για τη δημοσίευση των εκθέσεων αυτών.

Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαισίου μπορούν να μην δημοσιεύονται, όταν η γνωστοποίησή τους μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των κείμενων διατάξεων, είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, ή μπορεί να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

Άρθρο 30

Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων (άρθρο 36 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα VII A καθώς και κάθε πρόσθετη πληροφορία που κρίνεται χρήσιμη από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 77 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2004/18/EK, διαδικασία.

2. Οι προκηρύξεις που αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαβιβάζονται είτε με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο Παράρτημα VIII σημείο 3, είτε με άλλα μέσα. Στην περίπτωση της επισπευδόμενης διαδικασίας που περιγράφεται στο άρθρο 32 παράγραφος 8, οι προκηρύξεις πρέπει να αποστέλλονται με τηλεμοιοτυπία ή με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με όσα μνημονεύονται στο Παράρτημα VIII σημείο 3.

Οι προκηρύξεις δημοσιεύονται σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά δημοσίευσης που αναφέρονται στο Παράρτημα VIII σημείο 1, στοιχεία α) και β).

3. Οι προκηρύξεις που καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3, δημοσιεύονται το πολύ πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους.

Όταν οι προκηρύξεις δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3, δημοσιεύονται το αργότερο 12 ημέρες μετά την αποστολή τους ή, στην περίπτωση της επισπευδόμενης διαδικασίας του

άρθρου 32 παράγραφος 8, το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους.

4. Οι προκηρύξεις διαγωνισμού δημοσιεύονται αναλυτικά στην ελληνική γλώσσα. Αυθεντικό θεωρείται μόνο το κείμενο που δημοσιεύεται στη γλώσσα αυτή. Περίληψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες. Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων αυτών από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβαρύνουν την Κοινότητα.

5. Οι προκηρύξεις και το περιεχόμενό τους δεν μπορούν να δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία της αποστολής τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι προκηρύξεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες διαφορετικές από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις που αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, πρέπει δε να αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της σχετικής ειδοποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή της δημοσίευσης στο «προφίλ αγοραστή». Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την αποστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ειδοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους με τη μορφή αυτή, πρέπει δε να αναφέρουν την ημερομηνία της αποστολής.

6. Το περιεχόμενο των προκηρύξεων που δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, περιορίζεται σε περίπου εξακόσιες πενήντα (650) λέξεις.

7. Οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να αποδεικνύουν την ημερομηνία αποστολής των προκηρύξεων.

8. Η Επιτροπή χορηγεί στην αναθέτουσα αρχή βεβαίωση της δημοσίευσης των πληροφοριών που της διαβίβασε, αναφέροντας την ημερομηνία της εν λόγω δημοσίευσης. Η βεβαίωση αυτή συνιστά απόδειξη της πραγματοποίησης της δημοσίευσης.

Άρθρο 31

Μη υποχρεωτική δημοσίευση
(άρθρο 37 οδηγίας 2004/18/EK)

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να δημοσιεύουν σύμφωνα με το άρθρο 30 προκηρύξεις για δημόσιες συμβάσεις, οι οποίες δεν υπόκεινται στην υποχρεωτική δημοσίευση που προβλέπεται στις διατάξεις του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 32

Προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών
(άρθρο 38 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη, ιδίως, το πολύπλοκο της σύμβασης και τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, με την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στο παρόν άρθρο.

2. Στις ανοικτές διαδικασίες, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε πενήντα δύο

(52) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού.

3. Στις κλειστές διαδικασίες, στις οριζόμενες στο άρθρο 24 διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο:

α) η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα επτά (37) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού,

β) στις κλειστές διαδικασίες, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε σαράντα (40) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης.

4. Στις περιπτώσεις όπου οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη, η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών που αναφέρεται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 3 εδάφιο β), μπορεί, κατά γενικό κανόνα, να περιορίζεται σε τριάντα έξι (36) ημέρες, αλλά δεν είναι σε καμία περίπτωση μικρότερη των είκοσι δύο (22) ημερών.

Η προθεσμία αυτή αρχίζει από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, προκειμένου για ανοικτή διαδικασία, και από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, προκειμένου για κλειστή διαδικασία.

Η βραχύτερη προθεσμία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο μπορεί να τάσσεται, υπό την προϋπόθεση ότι η προκαταρκτική προκήρυξη έχει περιλάβει όλες τις πληροφορίες, οι οποίες απαιτούνται στην προκήρυξη διαγωνισμού που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα VII A, εφόσον οι πληροφορίες αυτές διαθέσιμες κατά τη δημοσίευση της προκήρυξης, και η προκαταρκτική προκήρυξη έχει αποσταλεί προς δημοσίευση μεταξύ ενός ελάχιστου διαστήματος πενήντα δύο (52) ημερών έως ενός μέγιστου διαστήματος δώδεκα (12) μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού.

5. Όταν οι προκηρύξεις καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο Παράρτημα VIII σημείο 3, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 4, για τις ανοικτές διαδικασίες, και η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής που ορίζεται στην παράγραφο 3 εδάφιο α), για τις κλειστές και με διαπραγμάτευση διαδικασίες και τον ανταγωνιστικό διάλογο, μπορούν να συντμηθούν κατά επτά (7) ημέρες.

6. Σύντμηση κατά πέντε (5) ημέρες των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών που ορίζονται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 3 εδάφιο β), είναι δυνατή όταν η αναθέτουσα αρχή παρέχει, με ηλεκτρονικό μέσο και από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης, σύμφωνα με το Παράρτημα VIII, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα λοιπά τεύχη του διαγωνισμού, προσδιορίζοντας στο κείμενο της προκήρυξης την ηλεκτρονική διεύθυνση στην οποία διατίθεται η εν λόγω τεκμηρίωση. Η σύντμηση αυτή μπορεί να ορίζεται επιπλέον της μείωσης που προβλέπεται στην παράγραφο 5.

7. Όταν, για οποιοδήποτε λόγο, η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά τεύχη, έγγραφα ή πληροφορίες δεν παρασχέθηκαν εντός των προθεσμιών

που ορίζονται στα άρθρα 33 και 34, μολοντί ζητήθηκαν εμπρόθεσμα, ή όταν οι προσφορές μπορούν να συνταχθούν μόνον έπειτα από επιτόπια επίσκεψη ή εξέταση εγγράφων προσαρτημένων στη συγγραφή υποχρεώσεων, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών παρατείνονται, ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λαμβάνουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για τη διατύπωση των προσφορών.

8. Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, που αναφέρονται στο άρθρο 24, όταν επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν:

α) προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, ή των δέκα (10) ημερών, εάν η προκήρυξη απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο Παράρτημα VIII σημείο 3

β) και στην περίπτωση των κλειστών διαδικασιών, η τασσόμενη προθεσμία παραλαβής των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

Άρθρο 33

Ανοικτές διαδικασίες: Συγγραφή υποχρεώσεων, έγγραφα και συμπληρωματικές πληροφορίες (άρθρο 39 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Στις ανοικτές διαδικασίες, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν παρέχουν, με ηλεκτρονικό μέσο σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 6, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υποχρεώσεων, τα τεύχη του διαγωνισμού και εν γένει σε όλα τα συμπληρωματικά έγγραφα, οι συγγραφές υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα αποστέλλονται στους οικονομικούς φορείς εντός έξι (6) ημερών από την παραλαβή της σχετικής αίτησης χορήγησής τους, εφόσον η αίτηση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα πριν από την ημερομηνία υποβολής των προσφορών.

2. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα γνωστοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές ή τις αρμόδιες υπηρεσίες το αργότερο έξι (6) ημέρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την παραλαβή των προσφορών, εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Άρθρο 34

Προσκλήσεις υποβολής προσφορών, συμμετοχής στον διάλογο ή διαπραγμάτευσης (άρθρο 40 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Στις κλειστές διαδικασίες, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 24, οι αναθέτουσες αρχές προσκαλούν ταυτο-

χρόνως και γραπτώς τους επιλεγέντες υποψηφίους να υποβάλουν τις προσφορές τους ή να συμμετάσχουν σε διαπραγμάτευση ή, στην περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου, στον διάλογο.

2. Η πρόσκληση προς τους υποψηφίους αυτούς περιλαμβάνει είτε ένα αντίτυπο της συγγραφής υποχρεώσεων ή του περιγραφικού εγγράφου και όλων των συμπληρωματικών εγγράφων είτε αναφορά στον τρόπο πρόσβασης στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα άλλα έγγραφα που αναφέρονται στην πρώτη περίπτωση, όταν τίθενται σε άμεση διάθεση με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 6.

3. Όταν η συγγραφή υποχρεώσεων, το περιγραφικό έγγραφο ή/και τα συμπληρωματικά έγγραφα βρίσκονται στη διάθεση φορέα διαφορετικού από την αναθέτουσα αρχή, στην πρόσκληση διευκρινίζεται η διεύθυνση της υπηρεσίας, από την οποία μπορούν να ζητούνται τα εν λόγω έγγραφα και, η ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της αίτησης αυτής καθώς και το ύψος και ο τρόπος πληρωμής του ποσού που πρέπει να καταβληθεί για την απόκτηση των εν λόγω εγγράφων. Οι αρμόδιες υπηρεσίες αποστέλλουν τα έγγραφα αυτά στους οικονομικούς φορείς αμελλητί μετά την παραλαβή της αίτησής τους.

4. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων, το περιγραφικό έγγραφο και τα συμπληρωματικά έγγραφα γνωστοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές ή τις αρμόδιες υπηρεσίες το αργότερο έξι (6) ημέρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την παραλαβή των προσφορών, εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα. Σε περίπτωση επισπευδόμενης κλειστής ή με διαπραγμάτευση διαδικασίας, η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τέσσερις (4) ημέρες.

5. Επιπλέον, η πρόσκληση υποβολής προσφοράς, συμμετοχής στον διάλογο ή σε διαπραγμάτευση, περιέχει τουλάχιστον:

α) παραπομπή στη δημοσιευμένη προκήρυξη του διαγωνισμού,

β) την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται και τη γλώσσα ή τις γλώσσες, στις οποίες πρέπει να συντάσσονται.

γ) στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, την ημερομηνία που έχει καθορισθεί και τη διεύθυνση για την έναρξη της φάσης των διαβουλεύσεων, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες που θα χρησιμοποιηθούν,

δ) ένδειξη των εγγράφων που πρέπει ενδεχομένως να επισυνάπτονται, είτε για την τεκμηρίωση δηλώσεων που πρέπει να είναι επαληθεύσιμες και στις οποίες ο υποψήφιος προβαίνει σύμφωνα με το άρθρο 42, είτε για τη συμπλήρωση των πληροφοριών που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, υπό τους ίδιους όρους με τους προβλεπόμενους στα άρθρα 45 και 46, και

ε) τη στάθμιση των κριτηρίων ανάθεσης της σύμβασης ή, εφόσον συντρέχει λόγος, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων, εάν δεν περιλαμβάνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στο περιγραφικό έγγραφο.

Στην περίπτωση συμβάσεων που συνάπτονται σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 23, οι πληροφορίες που προβλέπονται στο σημείο β) της παρούσας παραγράφου δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση συμμετοχής

στον διάλογο, αλλά επισημαίνονται στην πρόσκληση υποβολής προσφορές.

Άρθρο 35

Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων
(άρθρο 41 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατό, τους υποψήφιους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας-πλαίσιο, την ανάθεση σύμβασης, ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισαν να μην συνάψουν συμφωνία-πλαίσιο, να μην αναθέσουν σύμβαση για την οποία υπήρξε διαγωνισμός και να αρχίσουν νέα διαδικασία ή να θέσουν σε εφαρμογή δυναμικό σύστημα αγορών. Οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν τις πληροφορίες αυτές γραπτώς, κατόπιν αιτήσεως.

2. Κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου μέλους, οι αναθέτοντες φορείς γνωστοποιούν το συντομότερο δυνατό

α) σε κάθε απορριφθέντα υποψήφιο τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς του, β) σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα, τους λόγους για την απόρριψη της προσφοράς του. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 53 παράγραφοι 4 και 5, αιτιολογούν και τις αποφάσεις τους περί μη ισοδυναμίας ή περί μη ανταπόκρισης των προμηθειών ή των υπηρεσιών στις απαιτήσεις περί απόδοσης ή λειτουργίας και γ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς καθώς και το όνομα του αναδόχου ή των συμβαλλομένων μερών στη συμφωνία-πλαίσιο.

Η προθεσμία γνωστοποίησης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει τις 15 ημέρες από την παραλαβή γραπτής αίτησης.

3. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μην γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων, τη σύναψη συμφωνιών-πλαisiών ή την αποδοχή σε ένα δυναμικό σύστημα αγορών, που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εάν η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των κείμενων διατάξεων, είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, ή μπορεί να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

Άρθρο 36

Κανόνες που εφαρμόζονται στην επικοινωνία των μερών του διαγωνισμού
(άρθρο 42 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι μορφές επικοινωνίας καθώς και η ανταλλαγή πληροφοριών που αναφέρονται στο παρόν μπορούν, κατ' επιλογή της αναθέτουσας αρχής, να πραγματοποιούνται με επιστολή, τηλεομοιοτυπία, ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5, το τηλέφωνο στις περιπτώσεις και υπό τους όρους που ορίζονται στην παράγραφο 6, ή με συνδυασμό των μέσων αυτών.

2. Το επιλεγόμενο μέσο επικοινωνίας πρέπει να είναι γενικά προσιτό και, επομένως, να μην περιορίζει την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία ανάθεσης.

3. Η επικοινωνία, η ανταλλαγή και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο που να

διασφαλίζει αφενός την ακεραιότητα των δεδομένων και το απόρρητο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής και αφετέρου τη λήψη γνώσης του περιεχομένου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής από τις αναθέτουσες αρχές, μόνο μετά την εκπονή της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υποβολή τους.

4. Η τεχνολογία που χρησιμοποιείται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, πρέπει να μην δημιουργεί διακρίσεις, να είναι γενικώς προσιτή στο κοινό και συμβατή με τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών, που χρησιμοποιούνται γενικά.

5. Οι ακόλουθοι κανόνες εφαρμόζονται για τη διαβίβαση και τους μηχανισμούς ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής:

α) Οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης, πρέπει να είναι προσιτές στα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, οι μηχανισμοί ηλεκτρονικής παραλαβής των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του Παραρτήματος Χ.

β) Οι ηλεκτρονικές προσφορές πρέπει να συνοδεύονται από ηλεκτρονική υπογραφή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ.1 της Οδηγίας 1999/93/EK, όπως έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 150/2001 (Α' 125).

γ) Επιτρέπεται η καθιέρωση συστήματος εθελοντικής πιστοποίησης προς το σκοπό της βελτίωσης του επιπέδου των υπηρεσιών πιστοποίησης των εν λόγω μηχανισμών.

δ) Οι προσφέροντες ή οι υποψήφιοι οφείλουν να υποβάλουν τα έγγραφα, πιστοποιητικά, βεβαιώσεις ή δηλώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 43 έως 48 και στο άρθρο 50, εφόσον δεν είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται για την υποβολή των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής.

6. Οι ακόλουθοι κανόνες εφαρμόζονται για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής:

α) Οι αιτήσεις συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων μπορούν να υποβάλλονται γραπτά ή τηλεφωνικά.

β) Όταν οι αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται τηλεφωνικά, πρέπει να αποστέλλεται γραπτή επιβεβαίωση πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την παραλαβή τους.

γ) Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ζητούν οι αιτήσεις συμμετοχής που υποβάλλονται με τηλεομοιοτυπία να επιβεβαιώνονται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 10 παρ.2, 3 και 4 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45) ή με ηλεκτρονικά μέσα, στις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο ως νόμιμη απόδειξη. Στην περίπτωση αυτή, ο σχετικός όρος, καθώς και η προθεσμία για την αποστολή της επιβεβαίωσης, πρέπει να επισημαίνονται από την αναθέτουσα αρχή στην προκήρυξη διαγωνισμού.

Άρθρο 37

Πρακτικά
(άρθρο 43 οδηγίας 2004/18/EK)

Για κάθε σύμβαση, κάθε συμφωνία-πλαίσιο και κάθε υλοποίηση δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτου-

σες αρχές συντάσσουν πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) την επωνυμία και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης, της συμφωνίας-πλαisiού ή του δυναμικού συστήματος αγορών,

β) το όνομα των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και την αιτιολόγηση της επιλογής τους,

γ) το όνομα των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και τους λόγους της απόρριψής τους,

δ) τους λόγους της απόρριψης των προσφορών που κρίθηκαν ασυνήθιστα χαμηλές,

ε) την επωνυμία του αναδόχου και την αιτιολόγηση της επιλογής της προσφοράς του καθώς και, εφόσον είναι γνωστό, το τμήμα της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαisiού που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους,

στ) όσον αφορά στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, τις οριζόμενες στα άρθρα 24 και 25 περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στις διαδικασίες αυτές,

ζ) όσον αφορά στον ανταγωνιστικό διάλογο, τις οριζόμενες στο άρθρο 23 περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή,

η) εφόσον συντρέχει περίπτωση, τους λόγους για τους οποίους η αναθέτουσα αρχή ματαίωσε την πρόθεσή της να συνάψει σύμβαση ή συμφωνία-πλαisiο ή να υλοποιήσει ένα δυναμικό σύστημα αγορών.

Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την τεκμηρίωση της διεξαγωγής των διαδικασιών ανάθεσης που διεξάγονται με ηλεκτρονικά μέσα.

Το πρακτικό, ή τουλάχιστον τα κύρια στοιχεία του, γνωστοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατόπιν αιτήσεώς της.

Άρθρο 38

Εχεμύθεια

(άρθρο 6 οδηγίας 2004/18/EK)

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος, ιδίως εκείνων που αφορούν τις υποχρεώσεις σχετικά με τη δημοσιοποίηση των συναπτομένων συμβάσεων και την ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 29 παρ.4, στο άρθρο 35, καθώς και τις διατάξεις της λοιπής κείμενης νομοθεσίας, η αναθέτουσα αρχή, δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν, ιδίως, τα τεχνικά ή εμπορικά απόρρητα και τις εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΚΑΙΟΥΜΕΝΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Άρθρο 39

Δικαιούμενοι συμμετοχής
(άρθρο 4 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες οι οποίοι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, έχουν δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή, δεν επιτρέπεται να αποκλείονται με την αιτιολογία ότι θα έπρεπε να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα κατά την ελληνική νομοθεσία. Επιτρέ-

πεται ωστόσο στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων έργων και υπηρεσιών καθώς και των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών που καλύπτουν, επιπλέον, εργασίες ή/και υπηρεσίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, να ζητείται από τα νομικά πρόσωπα να μνημονεύουν, στην προσφορά ή στην αίτηση συμμετοχής τους, τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των προσώπων που επιφορτίζονται με την εκτέλεση της συγκεκριμένης παροχής.

2. Οι κοινοπραξίες οικονομικών φορέων μπορούν να υποβάλουν προσφορά ή να εμφανίζονται ως υποψήφιοι. Για την υποβολή μιας προσφοράς ή μιας αίτησης συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να απαιτούν να έχουν οι κοινοπραξίες οικονομικών φορέων συγκεκριμένη νομική μορφή. Η επιλεγείσα κοινοπραξία είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να περιβληθεί συγκεκριμένη νομική μορφή, εάν της ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η περιβολή αυτής της νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ορθή εκτέλεση της σύμβασης.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟ

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Άρθρο 40

Εναλλακτικές προσφορές
(άρθρο 24 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιτρέπουν στους προσφέροντες να υποβάλλουν εναλλακτικές προσφορές.

2. Οι αναθέτουσες αρχές καθορίζουν στην προκήρυξη διαγωνισμού εάν επιτρέπουν τις εναλλακτικές προσφορές. Αν δεν υπάρχει σχετική ρητή μεία, οι εναλλακτικές προσφορές δεν επιτρέπονται.

3. Οι αναθέτουσες αρχές που επιτρέπουν τις εναλλακτικές προσφορές ορίζουν στη συγγραφή υποχρεώσεων τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές καθώς και τον τρόπο υποβολής των προσφορών αυτών.

4. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τους μόνον τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προϋποθέσεις που έχουν ορίσει.

Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές που έχουν αποδεχθεί εναλλακτικές προσφορές δεν μπορούν να απορρίπτουν μια εναλλακτική προσφορά μόνο για το λόγο ότι, εάν επιλεγεί, θα οδηγήσει, αντίστοιχα, είτε στη σύμβαση υπηρεσιών και όχι δημόσιας σύμβασης προμηθειών, είτε στη σύμβαση σύμβασης προμηθειών και όχι δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών.

Άρθρο 41

Υπεργολαβίες
(άρθρο 25 οδηγίας 2004/18/EK)

Στην προκήρυξη ή/και συγγραφή υποχρεώσεων, η αναθέτουσα αρχή ζητεί από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε

τρίτους καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει. Σε μια τέτοια περίπτωση δεν αίρεται η ευθύνη του κυρίου οικονομικού φορέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Άρθρο 42

Έλεγχος της καταλληλότητας, επιλογή των συμμετεχόντων και ανάθεση των συμβάσεων (άρθρο 44 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται στα άρθρα 51 και 52, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 40, αφού οι αναθέτουσες αρχές ελέγξουν την καταλληλότητα των οικονομικών φορέων που δεν έχουν αποκλεισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 44. Ο έλεγχος της καταλληλότητας πραγματοποιείται από τις αναθέτουσες αρχές σύμφωνα με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και των επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων ή ικανοτήτων που αναφέρονται στα άρθρα 45 έως 50, και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τα κριτήρια και τους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 3.

2. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ζητούν το ελάχιστο επίπεδο οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικών ή και επαγγελματικών ικανοτήτων, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 46, τα οποία πρέπει να καλύπτουν οι υποψήφιοι και οι προσφέροντες.

Η έκταση των πληροφοριών που αναφέρονται στα άρθρα 45 και 46 καθώς και το ελάχιστο επίπεδο ικανοτήτων που απαιτείται για τη συγκεκριμένη σύμβαση, πρέπει να είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενό της. Τα ελάχιστα αυτά επίπεδα μνημονεύονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού.

3. Στις κλειστές διαδικασίες, στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν προσφορά, να διαπραγματευθούν ή να συμμετάσχουν στο διάλογο, υπό τον όρο ότι υπάρχει ικανός αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. Οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν, με την προκήρυξη του διαγωνισμού, αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια ή κανόνες που προτίθενται να εφαρμόσουν, τον ελάχιστο αριθμό και, ενδεχομένως, τον μέγιστο αριθμό υποψηφίων που καλούνται.

Στην κλειστή διαδικασία, ο ελάχιστος αριθμός είναι πέντε (5). Στη διαδικασία διαπραγμάτευσης κατόπιν δημοσίευσης προκήρυξης και ανταγωνιστικού διαλόγου, ο ελάχιστος αριθμός είναι τρεις (3). Εν πάση περιπτώσει, ο αριθμός υποψηφίων που καλούνται πρέπει να είναι επαρκής ώστε να εξασφαλίζει πραγματικό ανταγωνισμό.

Οι αναθέτουσες αρχές καλούν αριθμό υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων. Στην περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα επίπεδα είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίζει τη διαδικασία, καλώντας τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που πληρούν τα απαιτούμενα επίπεδα ικανοτήτων. Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στη διαδικασία αυτή άλλους οικονο-

μικούς φορείς που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής ή υποψήφιους που δεν πληρούν τα απαιτούμενα επίπεδα ικανοτήτων.

4. Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας περιορισμού του αριθμού των προσφορών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 4, και στο άρθρο 24, παράγραφος 4, πραγματοποιούν αυτόν τον περιορισμό με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στο περιγραφικό έγγραφο. Στην τελική φάση, ο αριθμός αυτός πρέπει να επιτρέπει τη διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων προσφορών ή υποψηφίων.

Άρθρο 43

Προσωπική κατάσταση του υποψηφίου ή του προσφέροντος (άρθρο 45 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε δημόσια σύμβαση, ο υποψήφιος ή προσφέρων, εις βάρος του οποίου υπάρχει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, γνωστή στην αναθέτουσα αρχή, για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους.

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της κοινής δράσης της 98/773/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 351 της 29.1.1998, σελ. 1).

β) δωροδοκία, όπως αυτή ορίζεται αντίστοιχα στο άρθρο 3 της πράξης του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1997 (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σελ. 1) και στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της κοινής δράσης 98/742/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου (ΕΕ L 358 της 31.12.1998, σελ. 2).

γ) απάτη, κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ C 316 της 27.11.1995, σελ. 48).

δ) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1991, για την πρόληψη χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΕΕ L 166 της 28.6.1991, σελ. 77 Οδηγία η οποία τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΕΕ L 344 της 28.12.2001, σελ. 76) η οποία ενσωματώθηκε με το ν. 2331/1995 (Α΄ 173) και τροποποιήθηκε με το ν. 3424/2005 (Α΄ 305).

Οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να υποβάλλουν τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 3. Επίσης μπορούν, εφόσον αμφιβάλλουν ως προς την προσωπική κατάσταση των εν λόγω υποψηφίων/προσφερόντων, να απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές για να λάβουν τις πληροφορίες που θεωρούν απαραίτητες για την προσωπική κατάσταση των υποψηφίων ή των προσφερόντων. Όταν οι πληροφορίες αφορούν έναν υποψήφιο ή προσφέροντα εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών. Τα αιτήματα αυτά αφορούν, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένος ο υποψήφιος ή ο προσφέρων, τα νομικά ή/και φυσικά

πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων, ενδεχομένως, των διευθυντών επιχείρησης, ή οποιουδήποτε προσώπου έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου του υποψηφίου ή του προσφέροντος.

2. Κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να αποκλείεται από τη συμμετοχή στη σύμβαση, όταν:

α) Τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση, παύση εργασιών, αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό, αναστολή εργασιών ή τελεί σε ανάλογη κατάσταση που προβλέπεται από τις διατάξεις της χώρας εγκατάστασής του.

β) Έχει κινηθεί σε βάρος του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις διατάξεις της χώρας εγκατάστασής του.

γ) Έχει καταδικασθεί βάσει δικαστικής απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τις διατάξεις της χώρας όπου εκδόθηκε η απόφαση, και η οποία διαπιστώνει αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική διαγωγή του.

δ) Έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα συναφές με το αντικείμενο του διαγωνισμού ή σε σχέση με την επαγγελματική του ιδιότητα που αποδεδειγμένως διαπιστώθηκε με οποιοδήποτε μέσο διαθέτει η αναθέτουσα αρχή.

ε) Δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις τόσο της χώρας εγκατάστασής του όσο και του ελληνικού δικαίου.

στ) Δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην πληρωμή των φόρων και τελών, σύμφωνα με τις διατάξεις τόσο της χώρας εγκατάστασής του όσο και του ελληνικού δικαίου.

ζ) Είναι ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται κατ'εφαρμογή του παρόντος ή όταν δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές.

3. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 2 σημεία α), β), γ), ε) και στ):

α) για την παράγραφο 1 και την παράγραφο 2 σημεία α), β) και γ), την προσκόμιση αποσπάσματος ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου καθώς και κάθε άλλου εγγράφου που εκδίδεται από την αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης του προσώπου αυτού, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις.

β) για την παράγραφο 2 σημεία ε) ή στ), πιστοποιητικό εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους.

Σε περίπτωση που το οικείο κράτος δεν εκδίδει έγγραφο ή πιστοποιητικό, ή που αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 2 σημεία α), β) ή γ), αυτό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερόμενου ή, στα κράτη μέλη όπου δεν προβλέπεται η ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού οργανισμού του κράτους καταγωγής ή προέλευσης.

Άρθρο 44

Άδεια άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας (άρθρο 46 οδηγίας 2004/18/EK)

Είναι δυνατόν να ζητείται από κάθε οικονομικό φορέα που επιθυμεί να συμμετάσχει σε δημόσια σύμβαση να αποδεικνύει την εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίζει ανάλογη ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό, όπως προσδιορίζονται στο Παράρτημα ΙΧ Α για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, στο Παράρτημα ΙΧ Β για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και στο Παράρτημα ΙΧ Γ για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος μέλος εγκατάστασής του. Ειδικώς, προκειμένου για τις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, όταν οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή είναι δυνατόν να τους ζητάει να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

Άρθρο 45

Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια (άρθρο 47 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) Κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις ή πιστοποιητικό ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων.

β) Ισολογισμούς ή αποσπάσματα ισολογισμών, στην περίπτωση που η δημοσίευση των ισολογισμών απαιτείται από τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

γ) Δήλωση περί του συνολικού ύψους του κύκλου εργασιών και, ενδεχομένως, του κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης, για τις τρεις (3) τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο, σε συνάρτηση προς την ημερομηνία δημιουργίας του οικονομικού φορέα ή την έναρξη των δραστηριοτήτων του, εφόσον είναι διαθέσιμες οι πληροφορίες για τον εν λόγω κύκλο εργασιών.

2. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, εφόσον παραστεί ανάγκη και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις δυνατότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτές. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, παραδείγματος χάριν, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών. Τα ειδικότερα αποδεικτικά έγγραφα ορίζονται με την προκήρυξη του διαγωνισμού.

3. Υπό τις ίδιες συνθήκες, μια κοινοπραξία οικονομικών φορέων από τις αναφερόμενες στο άρθρο 39 μπορεί να στηρίζεται στις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

4. Οι αναθέτουσες αρχές υποδεικνύουν, στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, ποιο ή ποια από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 δικαιολογητικά επέλεξαν καθώς και ποια άλλα δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν.

5. Αν ο οικονομικός φορέας, για σοβαρό λόγο, δεν

είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει αιτιολογημένα ως πρόσφορο.

Άρθρο 46

Τεχνικές ή/και επαγγελματικές ικανότητες (άρθρο 48 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι τεχνικές ή/και επαγγελματικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αξιολογούνται και ελέγχονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3.

2. Οι τεχνικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των προμηθειών, ή των υπηρεσιών:

α) i) υποβολή καταλόγου των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά την προηγούμενη πενταετία, συνοδευόμενο από πιστοποιητικά ορθής εκτέλεσης των σημαντικότερων εργασιών. Τα πιστοποιητικά αυτά αναφέρουν το ποσό, τον χρόνο και τον τόπο εκτέλεσης των εργασιών και προσδιορίζουν εάν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και εάν περατώθηκαν κανονικά. Η αρμόδια αρχή μπορεί να διαβιβάζει τα πιστοποιητικά αυτά απευθείας στην αναθέτουσα αρχή,

α) ii) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. Οι παραδόσεις και οι παροχές υπηρεσιών αποδεικνύονται εάν μεν ο αποδέκτης είναι αναθέτουσα αρχή, με πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί ή θεωρηθεί από την αρμόδια αρχή, εάν δε (ο αποδέκτης) είναι ιδιωτικός φορέας, με βεβαίωση του αγοραστή ή, εφόσον τούτο δεν είναι δυνατόν, με απλή δήλωση του οικονομικού φορέα

β) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανήκουν απευθείας στην επιχείρηση του οικονομικού φορέα είτε όχι, ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας και, όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις έργων, εκείνων που θα έχει στη διάθεσή του ο εργολήπτης για την εκτέλεση του έργου) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού, των μέτρων που λαμβάνει ο προμηθευτής ή ο πάροχος υπηρεσιών για την εξασφάλιση της ποιότητας και του εξοπλισμού μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του

δ) εάν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι σύνθετα ή, κατ' εξαίρεση, πρέπει να ανταποκρίνονται σε κάποιον ιδιαίτερο σκοπό, απαιτείται έλεγχος διενεργούμενος από την αναθέτουσα αρχή ή, εξ ονόματός της, από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο προμηθευτής ή ο πάροχος υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του οργανισμού αυτού. Ο έλεγχος αυτός αφορά το παραγωγικό δυναμικό του προμηθευτή ή τις τεχνικές ικανότητες του παρόχου υπηρεσιών και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, τα μέσα μελέτης και έρευνας που αυτός διαθέτει καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον έλεγχο της ποιότητας

ε) αναφορά τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών ή/και των διευθυντικών

στελεχών της επιχείρησης, ιδίως δε του ή των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών, ή την εκτέλεση των εργασιών

στ) προκειμένου για τις δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών και μόνο στις ενδεδειγμένες περιπτώσεις, αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο οικονομικός φορέας κατά την εκτέλεση της σύμβασης

ζ) δήλωση σχετικά με το μέσο ετήσιο εργατούπαλληλικό δυναμικό του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη και τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησης κατά την τελευταία τριετία

η) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών ή ο εργολήπτης για την εκτέλεση της σύμβασης

θ) αναφορά του τμήματος της σύμβασης, το οποίο ο πάροχος υπηρεσιών προτίθεται, ενδεχομένως, να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας

ι) όσον αφορά στα προϊόντα που παρέχονται:

i) δείγματα, περιγραφή ή/και φωτογραφίες, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να μπορεί να βεβαιώνεται κατόπιν αιτήσεως της αναθέτουσας αρχής,

ii) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή επίσημες υπηρεσίες ελέγχου της ποιότητας, που έχουν σχετική αρμοδιότητα, με τα οποία βεβαιώνεται η καταλληλότητα των προϊόντων, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα.

3. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, εφόσον παραστεί ανάγκη και για μια συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις δυνατότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι, για την εκτέλεση της σύμβασης, θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, παραδείγματος χάριν με την προσκόμιση της δέσμευσης των φορέων αυτών να θέσουν στη διάθεση του οικονομικού φορέα τους αναγκαίους πόρους.

4. Υπό τις ίδιες συνθήκες, μια κοινοπραξία οικονομικών φορέων από τις αναφερόμενες στο άρθρο 39, μπορεί να στηρίζεται στις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

5. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο προμήθειες, για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, ή την παροχή υπηρεσιών ή και την εκτέλεση έργων, η ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση μπορεί να αξιολογείται ιδίως βάσει της τεχνογνωσίας, της αποτελεσματικότητας, της πείρας και της αξιοπιστίας τους.

6. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ποια δικαιολογητικά από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 πρέπει να προσκομισθούν.

Άρθρο 47

Πρότυπα εξασφάλισης της ποιότητας (άρθρο 49 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Οι αναθέτουσες αρχές, όταν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς, και τα οποία βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους του οικονομικού φορέα ορισμένων προτύπων

εξασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να παραπέμπουν σε συστήματα εξασφάλισης της ποιότητας που βασίζονται στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και πιστοποιούνται από οργανισμούς που εφαρμόζουν τη σειρά ευρωπαϊκών προτύπων για την πιστοποίηση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες σε άλλα κράτη μέλη. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα εξασφάλισης της ποιότητας, τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 48

Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης (άρθρο 50 οδηγίας 2004/18/EK)

Όταν οι αναθέτουσες αρχές, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 46 παράγραφος 2 σημείο στ), ζητούν την υποβολή πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς, με το οποίο βεβαιώνεται ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με συγκεκριμένα πρότυπα όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση, παραπέμπουν στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου [EMAS Κανονισμός 761/2001 (ΕΕ L 114)] ή σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα πιστοποιούμενα από όργανα λειτουργούντα βάσει του κοινοτικού δικαίου, ή στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές ή διεθνείς προδιαγραφές όσον αφορά στην πιστοποίηση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Επίσης, αποδέχονται και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά στοιχεία για μέτρα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 49

Συμπληρωματική τεκμηρίωση και πληροφορίες (άρθρο 51 οδηγίας 2004/18/EK)

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν τα πιστοποιητικά και έγγραφα που υπέβαλαν κατ'εφαρμογή των άρθρων 43 έως 48.

Άρθρο 50

Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων. Πιστοποίηση από οργανισμούς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 52 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι προϋποθέσεις εγγραφής στους επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στα άρθρα 43 παράγραφος 1 και παράγραφος 2 σημεία α) έως δ) και ζ), 44, 45 παράγραφοι 1, 4 και 5, 46 παράγραφοι 1, 2, 5 και 6, 47 και 48.

Αιτήσεις εγγραφής μπορούν να υποβάλουν και οικονομικοί φορείς που ανήκουν σε όμιλο και επικαλούνται πόρους που τους διαθέτουν άλλες επιχειρήσεις του ομίλου. Σε αυτή την περίπτωση, πρέπει να αποδεικνύουν στην αρχή που συντάσσει τον επίσημο κατάλογο ότι διαθέτουν αυτούς τους πόρους καθ'όλη τη διάρκεια της ισχύος του πιστοποιητικού που πιστοποιεί την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο και ότι συνεχί-

ζουν να πληρούν κατά το ίδιο διάστημα τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής που προβλέπουν οι διατάξεις του παρόντος για την εγγραφή τους. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται από τους αρμόδιους Υπουργούς ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.

2. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά μνημονεύονται τα δικαιολογητικά, βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή στον κατάλογο / η πιστοποίηση καθώς και η σχετική κατάταξη.

3. Η εγγραφή στους επίσημους καταλόγους, πιστοποιούμενη από τους αρμόδιους οργανισμούς, ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης συνιστά, για τις αναθέτουσες αρχές των άλλων κρατών μελών, τεκμήριο καταλληλότητας μόνο σε σχέση με τα οριζόμενα στα άρθρα 43 παράγραφος 1 και παράγραφος 2 σημεία α) έως δ) και ζ), 44, 45 παράγραφος 1 σημεία β) και γ), και 46 παράγραφος 2 σημεία α) i), β), γ), ε), ζ) και η) για τους εργολήπτες, παράγραφος 2 σημεία α) ii), β), γ), δ) και ι) για τους προμηθευτές και παράγραφος 2 σημεία α) ii) και γ) έως θ) για τους παρόχους υπηρεσιών.

4. Οι πληροφορίες που συνάγονται από την εγγραφή σε επίσημους καταλόγους ή από την πιστοποίηση δεν είναι δυνατόν να τίθενται υπό αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση. Όσον αφορά στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων και τελών, είναι δυνατόν να ζητείται, για την εκάστοτε σύμβαση, πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε οικονομικό φορέα. Οι αναθέτουσες αρχές των άλλων κρατών μελών εφαρμόζουν την παράγραφο 3 και το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου μόνον προς όφελος των οικονομικών φορέων που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος μέλος, το οποίο έχει καταρτίσει τον επίσημο κατάλογο.

5. Για την εγγραφή των οικονομικών φορέων άλλων κρατών μελών σε επίσημο κατάλογο ή για την πιστοποίησή τους από τους οργανισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δεν είναι δυνατόν να ζητούνται άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται από τους οικονομικούς φορείς που έχουν την ιθαγένεια του οικείου κράτους και, εν πάση περιπτώσει, όχι άλλες από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 43 έως 48.

Εντούτοις, η εν λόγω εγγραφή ή πιστοποίηση δεν μπορεί να επιβάλλεται στους οικονομικούς φορείς των άλλων κρατών μελών για τη συμμετοχή τους σε δημόσια σύμβαση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται επίσης και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα.

6. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να ζητούν, ανά πάσα στιγμή, την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο ή την έκδοση του πιστοποιητικού, πρέπει να ενημερώνονται δε σε σύντομο χρονικό διάστημα για την απόφαση της αρχής που συντάσσει τον κατάλογο ή του αρμόδιου οργανισμού πιστοποίησης.

7. Οι οργανισμοί πιστοποίησης που αναφέρονται στην

παράγραφο 1, είναι οργανισμοί που ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση.

8. Στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.) και στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ) μπορούν να εγγραφούν άτομα ή εργοληπτικές επιχειρήσεις αντίστοιχα των άλλων κρατών μελών με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 43 έως 46 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 51

Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων
(άρθρο 53 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Με την επιφύλαξη των κείμενων διατάξεων περί ελάχιστων ορίων αμοιβής ορισμένων υπηρεσιών, τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τις δημόσιες συμβάσεις, είναι είτε:

α) όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, κριτήρια συνδεδεμένα με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης, ιδίως η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αξία, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, είτε

β) αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή.

2. Με την επιφύλαξη του τρίτου εδαφίου της παρούσης παραγράφου, στην προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 σημείο α) περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή προβλέπει στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη βαρύτητα (σχετική στάθμιση) που προσδίδει σε καθένα από τα επιλεγμένα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με τον καθορισμό μιας διακύμανσης («ψαλίδας») με κατάλληλο εύρος. Όταν, κατά τη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, δεν είναι δυνατή η στάθμιση για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, η αναθέτουσα αρχή καθορίζει, στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο, στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας των κριτηρίων αυτών.

Άρθρο 52

Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές
(άρθρο 55 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Εάν, για δεδομένη σύμβαση, οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενό της, η αναθέτουσα αρχή, πριν να απορρίψει τις προσφορές αυτές, ζητεί γραπτώς τις διευκρινίσεις για τη σύνθεση της προσφοράς τις οποίες τυχόν κρίνει σκόπιμες.

Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως:

α) τον οικονομικό χαρακτήρα της μεθόδου κατασκευής των προϊόντων ή της παροχής των υπηρεσιών,

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή/και τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την

εκτέλεση των έργων, την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών,

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, που προτείνει ο προσφέρων,

δ) την τήρηση των διατάξεων περί προστασίας της εργασίας και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν στον τόπο εκτέλεσης της παροχής και

ε) την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον προσφέρωντα.

2. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σε συνεννόηση με τον προσφέρωντα, τη σύνθεση της προσφοράς βάσει των παρασχεθέντων δικαιολογητικών.

3. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέρωντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση μόνο μετά από διαβούλευση, και εφόσον ο προσφέρων δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας την οποία τάσσει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση χορηγήθηκε σε νόμιμα πλαίσια. Όταν η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει μια προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά.

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 53

Τεχνικές προδιαγραφές
(άρθρο 23 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι τεχνικές προδιαγραφές, όπως ορίζονται στο σημείο 1) του Παραρτήματος VI, αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων καθώς και στα συμβατικά τεύχη ή τα λοιπά συμπληρωματικά έγγραφα. Όταν αυτό είναι δυνατό, οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να ορίζονται έτσι ώστε να εξασφαλίζεται προσβασιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση στους προσφέροντες και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στον ανταγωνισμό.

3. Με την επιφύλαξη των κείμενων διατάξεων που δεν αντιβαίνουν στο κοινοτικό δίκαιο, οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να διατυπώνονται:

α) είτε με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο Παράρτημα VI και, κατά σειρά προτίμησης, στα εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων, στις ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, στις κοινές τεχνικές προδιαγραφές, στα διεθνή πρότυπα, σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που εκπονούνται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, ή, όταν αυτά δεν υπάρχουν, στα εθνικά πρότυπα, στις εθνικές τεχνικές εγκρίσεις, ή στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα της χρησιμοποίησης των προϊόντων. Κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τη μνεία «ή ισοδύναμο»,

β) είτε με αναφορά σε επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Πρέπει ωστόσο να είναι αρκετά ακριβείς ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση,

γ) είτε με αναφορά στις επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο στοιχείο β), παραπέμποντας, ως τεκμήριο της συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις προδιαγραφές που αναφέρονται στο στοιχείο α),

δ) είτε με παραπομπή στις προδιαγραφές που αναφέρονται στο στοιχείο α) για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο στοιχείο β) για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

4. Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας παραπομπής στις προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 3, στοιχείο α), δεν μπορούν να απορρίπτουν προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες δεν πληρούν τις προδιαγραφές στις οποίες έχουν παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο και με τρόπο που ικανοποιεί την αναθέτουσα αρχή, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν, κατά ισοδύναμο τρόπο, τις τεχνικές προδιαγραφές. Τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό μπορεί να συνιστά ενδεδειγμένο μέσο.

5. Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 3 να προβλέπουν απαιτήσεις επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, δεν μπορούν να απορρίπτουν προσφορά έργων, προϊόντων ή υπηρεσιών, που πληροί ένα εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, μία ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, μία κοινή τεχνική προδιαγραφή, ένα διεθνές πρότυπο ή ένα τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγραφές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που έχουν ορίσει.

Ο προσφέρων υποχρεούται να αποδεικνύει στην προσφορά του, κατά τρόπον ικανοποιητικό για την αναθέτουσα αρχή και με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, ότι το έργο, το προϊόν ή η υπηρεσία που πληροί το πρότυπο ανταποκρίνεται στις λειτουργικές επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή. Τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό μπορεί να συνιστά ενδεδειγμένο μέσο.

6. Όταν οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά με όρους επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), μπορούν να χρησιμοποιούν τις λεπτομερείς προδιαγραφές ή, εφόσον χρειάζεται, τμήματα των λεπτομερών προδιαγραφών, όπως καθορίζονται από τα ευρωπαϊκά, (πολυ)εθνικά οικολογικά σήματα ή από οποιοδήποτε άλλο οικολογικό σήμα, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ενδεδειγμένες για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών των προμηθειών ή των υπηρεσιών, που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, οι απαιτήσεις του σήματος διαμορφώνονται βάσει επιστημονικών στοιχείων, τα οικολογικά σήματα υιοθετούνται με διαδικασία, στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι καταναλωτές, οι κατασκευαστές, οι διανομείς και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και είναι προσιτά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν ότι

τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που φέρουν το οικολογικό σήμα τεκμαίρεται ότι πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζει η συγγραφή υποχρεώσεων. Πρέπει όμως να αποδέχονται και οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο αποδεικτικό μέσο, όπως τον τεχνικό φάκελο του κατασκευαστή ή την έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό.

7. «Αναγνωρισμένοι οργανισμοί» κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, είναι τα εργαστήρια δοκιμών, τα εργαστήρια βαθμονόμησης, οι οργανισμοί ελέγχου και οι οργανισμοί πιστοποίησης που ανταποκρίνονται στα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται τα πιστοποιητικά των αναγνωρισμένων οργανισμών που έχουν συσταθεί σε άλλα κράτη μέλη.

8. Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν αυτό δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν μπορούν να κάνουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερων μεθόδων κατασκευής ούτε να κάνουν αναφορά σε σήμα, δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή τύπο καθώς και σε συγκεκριμένη καταγωγή ή παραγωγή, που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία ή παραπομπή επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνεται αρκούτως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικείμενου της σύμβασης κατ' εφαρμογή των παραγράφων 3 και 4. Η μνεία ή η παραπομπή αυτή πρέπει να συνοδεύονται από τους όρους «ή ισοδύναμο».

Άρθρο 54

Όροι εκτέλεσης της σύμβασης
(άρθρο 26 οδηγίας 2004/18/EK)

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι οι όροι αυτοί είναι συμβατοί με το κοινοτικό δίκαιο και προβλέπονται στην προκήρυξη ή στη συγγραφή υποχρεώσεων.

Οι όροι που επιβάλλονται σχετικά μπορούν να αφορούν ιδίως κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Άρθρο 55

Υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις συνθήκες εργασίας
(άρθρο 27 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στη συγγραφή υποχρεώσεων τον οργανισμό ή τους οργανισμούς από τους οποίους οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες μπορούν να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τις υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις ισχύουσες διατάξεις περί προστασίας και συνθηκών εργασίας, οι οποίες εφαρμόζονται στις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή που παρέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ζητά από τους προσφέροντες ή από τους υποψήφιους σε διαδικασία σύναψης συμβάσεων να αναφέρουν ότι έλαβαν υπόψη, κατά την κατάρτιση της προσφοράς τους, τις υποχρεώσεις σχετικά με τις διατάξεις περί προστασίας και συνθηκών εργασίας που ισχύουν στον τόπο όπου πρόκειται να εκτελεσθεί η σύμβαση.

Η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 52, σχετικά με τον έλεγχο των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, δεν θίγεται.

ΤΜΗΜΑ ΟΓΔΟΟ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Άρθρο 56

Στατιστικές υποχρεώσεις
(άρθρο 75 οδηγίας 2004/18/EK)

Προκειμένου να καθίσταται δυνατή η εκτίμηση των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του παρόντος, το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου κάθε έτους, χωριστή στατιστική κατάσταση, καταρτισμένη σύμφωνα με το άρθρο 57, σχετικά με τις συμβάσεις δημοσίων προμηθειών και υπηρεσιών, αντίστοιχα, που έχουν συνάψει οι αναθέτουσες αρχές κατά το προηγούμενο έτος.

Την ίδια υποχρέωση τηρεί και η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων. Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να αποστέλλουν τις σχετικές καταστάσεις των έργων, υπηρεσιών και προμηθειών που ανέθεσαν κατά το προηγούμενο έτος, μέχρι την 31η Ιουλίου κάθε έτους, στα αντίστοιχα Υπουργεία.

Άρθρο 57

Περιεχόμενο στατιστικής κατάστασης
(άρθρο 76 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Για κάθε αναθέτουσα αρχή που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα IV, η στατιστική κατάσταση περιλαμβάνει:

α) τον αριθμό και την αξία των καλυπτόμενων από το παρόν συμβάσεων που συνήφθησαν,

β) τον αριθμό και τη συνολική αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει παρεκκλίσεων από τη Συμφωνία.

Στο μέτρο του δυνατού, τα στοιχεία που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο, σημείο α), κατανέμονται ανάλογα με:

α) τις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων που χρησιμοποιήθηκαν.

β) και, για καθεμία από τις διαδικασίες αυτές, τα έργα που περιέχονται στο Παράρτημα I, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που περιέχονται στο Παράρτημα II και προσδιορίζονται ανά κατηγορία της ονοματολογίας CPV.

γ) την ιθαγένεια του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση.

Στην περίπτωση που οι συμβάσεις συνήφθησαν μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση, τα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο σημείο α), κατανέμονται επιπλέον ανάλογα με τις οριζόμενες στα άρθρα 24 και 25 περιστάσεις και διευκρινίζουν τον αριθμό και την αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν ανά κράτος μέλος και τρίτη χώρα προέλευσης των αναδόχων.

2. Για κάθε κατηγορία αναθετουσών αρχών, πλην εκείνων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει τουλάχιστον: α) τον αριθμό και την αξία των δημοσίων συμβάσεων που συνήφθησαν, κατανεμημένων σύμφωνα με την παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, και β) τη συνολική αξία των

συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει των παρεκκλίσεων από τη Συμφωνία.

3. Η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει κάθε άλλη πληροφορία που απαιτείται βάσει της Συμφωνίας.

Οι πληροφορίες που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο προσδιορίζονται σύμφωνα με την διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 77, παράγραφος 2 της Οδηγίας 2004/18/EK.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΑΤΟ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 58

Γενικές διατάξεις
(άρθρο 66 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι κανόνες σχετικά με τη διοργάνωση ενός διαγωνισμού μελετών θεσπίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 58 έως 66 του παρόντος και τίθενται στη διάθεση όλων όσων ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό μελετών.

2. Το δικαίωμα συμμετοχής στους διαγωνισμούς μελετών δεν περιορίζεται:

α) στην ελληνική επικράτεια ή σε τμήμα της ελληνικής επικράτειας.

β) από την ιδιότητα των συμμετεχόντων ως φυσικών ή νομικών προσώπων.

Άρθρο 59

Πεδίο εφαρμογής
(άρθρο 67 οδηγίας 2004/18/EK, άρθρο 2 παρ. 5 του Κανονισμού 2083/2005)

1. Οι διαγωνισμοί μελετών οργανώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Τμήματος:

α) από τις αναθέτουσες αρχές που είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 137.000 ευρώ,

β) από τις αναθέτουσες αρχές, πλην εκείνων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 211.000 ευρώ,

γ) από όλες τις αναθέτουσες αρχές, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 211.000 ευρώ, όταν οι διαγωνισμοί μελετών αφορούν υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του Παραρτήματος II Α, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 των οποίων οι θέσεις στο CPV είναι ισοδύναμες με τους αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526, και/ή υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II Β.

2. Οι διατάξεις του παρόντος Τμήματος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο Ν. 3316/2005 (Α' 42) «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις»

α) στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών,

β) στους διαγωνισμούς μελετών με βραβεία συμμετοχής ή/και καταβολή χρηματικού ποσού στους συμμετέχοντες.

Στις περιπτώσεις του σημείου α), ως κατώτατο όριο νοείται η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ της δημόσιας σύμ-

βασης υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων βραβείων συμμετοχής ή/και πληρωμής χρηματικού ποσού στους συμμετέχοντες.

Στις περιπτώσεις του σημείου β), ως κατώτατο όριο νοείται το συνολικό ύψος των εν λόγω βραβείων και ποσών, συμπεριλαμβανομένης της εκτιμώμενης αξίας εκτός ΦΠΑ της δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών που μπορεί να ανατεθεί αργότερα δυνάμει του άρθρου 25 παράγραφος 3, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν έχει αποκλείσει μια τέτοιου είδους ανάθεση στην προκήρυξη διαγωνισμού μελετών.

Άρθρο 60

Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής
(άρθρο 68 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν Τμήμα δεν εφαρμόζεται:

α) στους διαγωνισμούς μελετών στον τομέα των υπηρεσιών κατά την έννοια του π.δ/τος 59/07, που διοργανώνονται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μια ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 4 έως 8 του εν λόγω π.δ/τος, και έχουν σκοπό τη συνέχιση των δραστηριοτήτων αυτών ούτε στους διαγωνισμούς μελετών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω π.δ/τος.

β) στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται υπό τις ίδιες συνθήκες με εκείνες που προβλέπονται στα άρθρα 10, 11 και 12 του παρόντος για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών.

Άρθρο 61

Προκηρύξεις
(άρθρο 69 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να διοργανώσουν ένα διαγωνισμό μελετών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή μέσω σχετικής προκήρυξης.

2. Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν διοργανώσει ένα διαγωνισμό μελετών αποστέλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερωτική έκθεση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 30 και πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία αποστολής.

Εάν η γνωστοποίηση αυτή μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των κείμενων διατάξεων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή μπορεί να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών, οι πληροφορίες σχετικά με την κατακύρωση του διαγωνισμού μελετών, είναι δυνατόν να μη δημοσιεύονται.

3. Το άρθρο 31 που αφορά τη δημοσίευση των προκηρύξεων διαγωνισμού εφαρμόζεται και για τους διαγωνισμούς μελετών.

Άρθρο 62

Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων για τους διαγωνισμούς μελετών
(άρθρο 70 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι προκηρύξεις και οι ενημερωτικές εκθέσεις του άρθρου 61 περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα VII Δ, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2, της Οδηγίας 2004/18/EK.

2. Οι ενημερωτικές αυτές εκθέσεις δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφοι 2 έως 8.

Άρθρο 63

Μέσα επικοινωνίας
(άρθρο 71 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Το άρθρο 36 παράγραφοι 1, 2 και 4 εφαρμόζεται για όλες τις μορφές επικοινωνίας σχετικά με τους διαγωνισμούς μελετών.

2. Οι κοινοποιήσεις, οι ανταλλαγές και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει ότι δεν θίγεται η ακεραιότητα και η εμπιστευτικότητα του συνόλου των πληροφοριών που διαβιβάζονται από τους συμμετέχοντες σε διαγωνισμούς μελετών και ότι η κριτική επιτροπή λαμβάνει γνώση του περιεχομένου των μελετών και σχεδίων μόνο μετά την εκπνοή της προθεσμίας που προβλέπεται για την υποβολή τους.

3. Για τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των μελετών και σχεδίων εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) Οι πληροφορίες σχετικά με τις αναγκαίες προδιαγραφές για την παρουσίαση των μελετών και σχεδίων με ηλεκτρονικό τρόπο, καθώς και την κρυπτογράφηση, πρέπει να τίθενται στη διάθεση των ενδιαφερομένων μερών. Επιπλέον, τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των μελετών και σχεδίων πρέπει να συνάδουν με τις απαιτήσεις του Παραρτήματος Χ.

β) Το Ελληνικό Κράτος μπορεί να καθιερώνει μηχανισμούς εκούσιας πιστοποίησης με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου της υπηρεσίας πιστοποίησης που παρέχεται για τα συστήματα αυτά.

Άρθρο 64

Επιλογή των ανταγωνιζομένων
(άρθρο 72 οδηγίας 2004/18/EK)

Όταν οι διαγωνισμοί μελετών συγκεντρώνουν περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων, οι αναθέτουσες αρχές θεσπίζουν σαφή και αντικειμενικά κριτήρια επιλογής. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς μελετών λαμβάνει υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης πραγματικού ανταγωνισμού.

Άρθρο 65

Σύνθεση της κριτικής επιτροπής
(άρθρο 73 οδηγίας 2004/18/EK)

Η κριτική επιτροπή απαρτίζεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα μη συνδεδεμένα με τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό μελετών. Όταν απαιτείται από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό να διαθέτουν ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, το ένα τρίτο (1/3) των μελών της κριτικής επιτροπής τουλάχιστον πρέπει να διαθέτει το προσόν αυτό ή άλλο ισοδύναμο προσόν.

Άρθρο 66

Αποφάσεις της κριτικής επιτροπής
(άρθρο 74 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Η κριτική επιτροπή είναι αδέσμευτη κατά τη λήψη αποφάσεως ή κατά τη διατύπωση της γνώμης της.

2. Η επιτροπή εξετάζει τις μελέτες και τα σχέδια που υποβάλλουν οι υποψήφιοι με τρόπο ανώνυμο και βασι-

ζόμενη αποκλειστικά στα κριτήρια που προβλέπονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού μελετών.

3. Η επιτροπή καταχωρίζει, σε πρακτικό, που υπογράφεται από τα μέλη της, τις επιλογές στις οποίες προβαίνει, ανάλογα με τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε μελέτης καθώς και τις παρατηρήσεις της ως προς τα σημεία που χρήζουν αποσαφήνισης.

4. Η ανωνυμία τηρείται μέχρι τη γνωμοδότηση από την κριτική επιτροπή.

5. Οι υποψήφιοι μπορούν να καλούνται, ενδεχομένως, να απαντήσουν στις ερωτήσεις τις οποίες έχει καταχωρίσει στο πρακτικό της η κριτική επιτροπή, προς διευκρίνιση οποιουδήποτε στοιχείου της μελέτης. Στην περίπτωση αυτή τηρούνται πλήρη πρακτικά, όπου καταχωρίζονται όσα δημεύθησαν μεταξύ των μελών της κριτικής επιτροπής και των υποψηφίων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Άρθρο 67

Πεδίο εφαρμογής
(άρθρο 56 οδηγίας 2004/18/EK, άρθρο 2 παρ. 3 του Κανονισμού 2083/2005)

Το παρόν Κεφάλαιο εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές, όταν η αξία των συμβάσεων αυτών ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 5.278.000 ευρώ. Η αξία αυτή υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τις συμβάσεις δημοσίων έργων που ορίζονται στο άρθρο 8.

Άρθρο 68

Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής
(άρθρο 57 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων, οι οποίες:

α) εμπίπτουν στις δημόσιες συμβάσεις έργων στις περιπτώσεις των άρθρων 10, 11 και 12 του παρόντος.

β) ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές κατά την άσκηση μιας ή περισσοτέρων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 4 έως 8 του Π. Δ/τος 59/07, όταν οι παραχωρήσεις αυτές γίνονται για την άσκηση των εν λόγω δραστηριοτήτων.

Άρθρο 69

Δημοσίευση της προκήρυξης
στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων
(άρθρο 58 οδηγίας 2004/18/EK)

1. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να προσφύγουν σε σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή με σχετική προκήρυξη.

2. Οι προκηρύξεις για τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Γ και, ενδεχομένως, κάθε άλλη πληροφορία που κρίνεται αναγκαία από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα

έντυπα που εγκρίνει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2004/18/EK.

3. Το άρθρο 31 που αφορά την προαιρετική δημοσίευση των προκηρύξεων εφαρμόζεται επίσης και για τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων.

Άρθρο 70

Προθεσμία
(άρθρο 59 οδηγίας 2004/18/EK)

Στην περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στη διαδικασία παραχώρησης δημοσίων έργων, η προθεσμία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων για τη σύμβαση παραχώρησης δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης, εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 32 παράγραφος 5.

Εφαρμόζεται επίσης το άρθρο 32 παράγραφος 7.

Άρθρο 71

Υπεργολαβία
(άρθρο 60 οδηγίας 2004/18/EK)

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί:

α) είτε να επιβάλει στον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων να αναθέσει σε τρίτους συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30% της συνολικής αξίας των έργων τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης έργων, προβλέποντας ταυτόχρονα ότι οι υποψήφιοι θα έχουν το δικαίωμα να αυξήσουν το εν λόγω ποσοστό το ελάχιστο αυτό ποσοστό πρέπει να αναφέρεται στη σύμβαση παραχώρησης έργου.

β) είτε να καλεί τους υποψηφίους αναδόχους σύμβασης παραχώρησης να υποδείξουν οι ίδιοι με τις προσφορές τους, εφόσον επιθυμούν, το ποσοστό της συνολικής αξίας του έργου το οποίο αποτελεί αντικείμενο παραχώρησης και που προτίθενται να αναθέσουν σε τρίτους.

Άρθρο 72

Ανάθεση συμπληρωματικών έργων στον ανάδοχο
(άρθρο 61 οδηγίας 2004/18/EK)

Το παρόν διάταγμα δεν εφαρμόζεται στις συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στο αρχικά προβλεπόμενο σχέδιο της παραχώρησης ούτε στην αρχική σύμβαση και οι οποίες, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαίες για την εκτέλεση του έργου, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, το οποίο η αναθέτουσα αρχή έχει αναθέσει στον ανάδοχο, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί το έργο αυτό:

- όταν αυτές οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, ή

- όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

Το συνολικό ποσό των συναπτόμενων συμβάσεων συμπληρωματικών εργασιών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50% του ποσού του αρχικού έργου που αποτελεί το αντικείμενο της παραχώρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΣΥΝΑΠΤΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 73

Εφαρμοστέοι κανόνες
(άρθρο 62 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Όταν ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης είναι ο ίδιος αναθέτουσα αρχή κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 9, υποχρεούται, για τα έργα τα οποία θα εκτελεσθούν από τρίτους, να τηρεί τις διατάξεις που προβλέπει το παρόν διάταγμα, όσον αφορά στη σύναψη των συμβάσεων δημοσίων έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ
ΣΥΝΑΠΤΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 74

Κανόνες δημοσιότητας: κατώτατο όριο και εξαιρέσεις
(άρθρο 63 οδηγίας 2004/18/ΕΚ, άρθρο 2 παρ. 4 του
Κανονισμού 2083/2005)

1. Οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων που δεν είναι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να εφαρμόζουν τους κανόνες δημοσιότητας που ορίζονται στο επόμενο άρθρο, κατά τη σύναψη των συμβάσεων έργων με τρίτους, όταν η αξία αυτών των συμβάσεων ανέρχεται σε ποσό ίσο με ή μεγαλύτερο των 5.278.000 ευρώ.

Εφόσον πάντως μια σύμβαση έργων πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής των περιπτώσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 25, δεν απαιτείται δημοσιότητα.

Η αξία των συμβάσεων υπολογίζεται σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους για τις δημόσιες συμβάσεις έργων κανόνες που καθορίζονται στο άρθρο 8.

2. Δεν θεωρούνται τρίτοι οι επιχειρήσεις οι οποίες συνιστούν κοινοπραξία για να αναλάβουν τη σύμβαση παραχώρησης, ούτε οι επιχειρήσεις που συνδέονται με τις επιχειρήσεις αυτές.

Ως «συνδεδεμένη επιχείρηση», νοείται κάθε επιχείρηση στην οποία ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης μπορεί να ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, κυρίαρχη επιρροή, ή κάθε επιχείρηση η οποία μπορεί να ασκεί κυρίαρχη επιρροή στον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης ή η οποία, όπως και ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης, υπόκειται στην κυρίαρχη επιρροή μιας άλλης επιχείρησης λόγω ιδιοκτησιακού καθεστώτος, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν. Η κυρίαρχη επιρροή τεκμαίρεται όταν μια επιχείρηση έναντι μιας άλλης επιχείρησης, άμεσα ή έμμεσα:

α) κατέχει το μεγαλύτερο μέρος του καταβλημένου κεφαλαίου της επιχείρησης, ή

β) διαθέτει την πλειονότητα των ψήφων οι οποίες αντιστοιχούν στους τίτλους που έχει εκδώσει η επιχείρηση, ή

γ) μπορεί να διορίζει περισσότερα από τα μισά μέλη του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας της επιχείρησης.

Ο εξαντλητικός κατάλογος των εν λόγω επιχειρήσεων επισυνάπτεται στην αίτηση υποψηφιότητας για τη σύμβαση παραχώρησης. Ο κατάλογος αυτός ενημερώνεται σε συνάρ-

τηση με τις μεταγενέστερες μεταβολές που σημειώνονται στους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των επιχειρήσεων.

Άρθρο 75

Δημοσίευση της προκήρυξης
(άρθρο 64 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

1. Οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων που δεν είναι αναθέτουσες αρχές και οι οποίοι επιθυμούν να συνάψουν σύμβαση έργων με τρίτους, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω προκήρυξης.

2. Οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Γ και, ενδεχομένως, κάθε άλλο πληροφοριακό στοιχείο που κρίνεται αναγκαίο από τον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

3. Η προκήρυξη δημοσιεύεται σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφος 2 έως 8.

4. Το άρθρο 31 που αφορά την εκούσια δημοσίευση των προκηρύξεων εφαρμόζεται επίσης.

Άρθρο 76

Προθεσμίες για την παραλαβή των αιτήσεων
συμμετοχής και την παραλαβή των προσφορών
(άρθρο 65 οδηγίας 2004/18/ΕΚ)

Στις συμβάσεις έργων που συνάπτονται από τους αναδόχους σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων, οι οποίοι δεν είναι αναθέτουσες αρχές, οι ανάδοχοι παραχώρησης ορίζουν την προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού ή της πρόσκλησης για την υποβολή των προσφορών.

Εφαρμόζεται το άρθρο 32 παράγραφοι 5, 6 και 7.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 77

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος:

1. Διατηρείται σε ισχύ ο ν. 3316/2005 (Α΄ 42).

2. Καταργείται:

α) Το π.δ. 370/1995 (Α΄ 199).

β) Το π.δ. 346/1998 (Α΄ 230) εκτός από τις διατάξεις του άρθρου 35 παρ.1 και του άρθρου 36 που διατηρούνται σε ισχύ.

γ) Το π.δ. 18/2000 (Α΄ 15).

δ) Το π.δ. 105/2000 (Α΄ 100).

ε) Το π.δ. 334/2000 (Α΄ 279) εκτός από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2, κατά το μέρος που αφορούν στην προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 71/304 της 26ης Ιουλίου 1971, οι οποίες διατηρούνται σε ισχύ.

στ) Το π.δ. 336/2002 (Α΄ 281).

ζ) Το π.δ. 101/2003 (Α΄ 95).

η) Το π.δ. 104/2004 (Α΄ 71),

καθώς και κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο.

3. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ρυθμίζεται κάθε θέμα που αναφέρεται σε διαδικαστικές λεπτομέρειες, αναγκαίες για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

Άρθρο 78

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα Παραρτήματα Ι έως Χ, τα οποία έχουν ως ακολούθως:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ β) (1)

Τίτλος ΣΤ			NACE(I)		Κωδικός CPV
Τμήμα	Ομάδα	Τάξη	Περιγραφή	Σημειώσεις	
45			Κατασκευές	Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει: — νέες κατασκευές, αποκατάσταση και συνήθειες επισκευές	45000000
	45.1		Προετοιμασία εργοταξίου		45100000
		45.11	Κατεδάφιση κτιρίων και εκτέλεση χωματουργικών εργασιών	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: — αποξήλωση ή κατεδάφιση κτιρίων και άλλων κατασκευών — εκκαθάριση εργοταξίων — χωματουργικά έργα: εκσκαφές, επιχωματώσεις, επιπέδωση και ισοπέδωση εργοταξίων, εκσκαφή τάφρων, αφαίρεση βράχων, ανατινάξεις κ.λ.η. — προπαρασκευή εργοταξίων ορυχείων: — αφαίρεση υπερφορτίσεων και λοιπές εργασίες διαμόρφωσης και προετοιμασίας γηπέδων και χώρων εκμετάλλευσης ορυχείων Η τάξη αυτή περιλαμβάνει επίσης: — — αποστράγγιση εργοταξίων — αποστράγγιση αγροτικών ή δασικών εκτάσεων	45110000
		45.12	Δοκιμαστικές γεωτρήσεις	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: — δοκιμαστικές διατρήσεις και γεωτρήσεις καθώς και πυρηνοληψία για κατασκευαστικούς, γεωφυσικούς, γεωλογικούς ή συναφείς σκοπούς Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: — γεώτρηση φρεατίων άντλησης πετρελαίου ή φυσικού αερίου, βλέπε 11.20 — γεώτρηση φρεατίων ύδατος, βλέπε 45.25 — — διάνοξη φρεατίων, βλέπε 45.25 — αναζήτηση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, γεωφυσική, γεωλογική και σεισμική έρευνα, βλέπε 74.20	45120000
	45.2		Κατασκευή πλήρων κτιρίων και τεχνικών έργων ή μερών τους έργα πολιτικού μηχανικού		45200000

(1) Σε περίπτωση δισταμένων ερμηνειών μεταξύ CPV και NACE, εφαρμόζεται η ονοματολογία NACE.

NACE(1)				Κωδικός CPV
Τίτλος ΣΤ		Περιγραφή	Κατασκευα Σημειώσεις	
Τμήμα	Ομάδα Τάξη			
	45.21	Κατασκευή κτιρίων και τεχνικών έργων πολιτικού μηχανικού	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει:</p> <p>κατασκευή κάθε τύπου κτιρίων</p> <p>κατασκευή τεχνικών έργων πολιτικού μηχανικού:</p> <p>γεφυρών (περιλαμβανομένων και των γεφυρών για υπερψωμένους αυτοκινητόδρομους), κοιλάδογεφυρών, σιράγγων και υπογείων διαβάσεων</p> <p>αγωγών και γραμμών επικοινωνιών και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος για μεγάλες αποστάσεις</p> <p>αγωγών και γραμμών επικοινωνιών και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος για αστικά κέντρα βοήθητικών αστικών έργων</p> <p>συναρμολόγηση και ανέγερση προκατασκευασμένων κατασκευών στο εργοτάξιο</p> <p>Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει:</p> <p>υπηρεσίες συναφείς με την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, βλέπε 11.20</p> <p>ανέγερση πλήρων προκατασκευασμένων κατασκευών από τμήματα ίδιας κατασκευής που δεν είναι από σκυρόδεμα, βλέπε τμήματα 20, 26 και 28</p> <p>κατασκευαστικά έργα (εκτός από κτίρια) σταδίων, κολυμβητηρίων, γυμναστηρίων, γηπέδων τένις, γηπέδων γκολφ και λοιπών αθλητικών εγκαταστάσεων, βλέπε 45.23, εγκαταστάσεις παροχών σε κτίρια, βλέπε 45.3</p> <p>αποπεράτωση κτιρίων, βλέπε 45.4</p> <p>δραστηριότητες αρχιτέκτονος και πολιτικού μηχανικού, βλέπε 74.20</p> <p>διαχείριση κατασκευαστικών έργων, βλέπε 74.20</p>	45210000
	45.22	Κατασκευή στεγών και δομικών σκελετών κτιρίων	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει:</p> <p>κατασκευή στεγών τοποθέτηση επικαλύψεων στεγών στεγάνωση</p>	45220000
	45.23	Κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, οδών, αεροδρομίων και αθλητικών εγκαταστάσεων	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει:</p> <p>κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, οδών αστικού και υπεραστικού δικτύου, άλλων αμαξιών οδών και πεζοδρόμων</p> <p>κατασκευή σιδηροδρομικών έργων</p> <p>κατασκευή διαδρόμων αεροδρομίων</p> <p>κατασκευαστικά έργα (εκτός από κτίρια) σταδίων, κολυμβητηρίων, γυμναστηρίων, γηπέδων τένις, γηπέδων γκολφ και λοιπών αθλητικών εγκαταστάσεων</p> <p>διεργασία οδικών επιφανειών και χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων</p> <p>Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει:</p> <p>προκαταρκτικά χωματουργικά έργα, βλέπε 45.11</p>	45230000

Τίτλος ΣΤ			NACE (I)		Κωδικός CPV
Τμήμα	Ομάδα	Τάξη	Περιγραφή	Σημειώσεις	
		45.24	Κατασκευή υδραυλικών και λιμενικών έργων	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: κατασκευή: υδάτινων οδών, λιμενικών και ποτάμιων έργων, λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες), κλεισιάδων κ.λ.η. φραγμάτων και αναχωμάτων βυθοκορήσεις υποβρύχια έργα	45240000
		45.25	Εκτέλεση λοιπών κατασκευαστικών εργασιών ειδικής φύσης	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: κατασκευαστικές δραστηριότητες που εξειδικεύονται σε τομέα κοινό σε διάφορα είδη κατασκευών και απαιτούν ειδικευμένο προσωπικό ή εξοπλισμό: κατασκευή θεμελιώσεων, περιλαμβανομένης και της έμπτυξης πασσάλων γεώτρηση και κατασκευή φρεατίων ύδατος, εκσκαφή φρεατίων ανέγερση μη ιδιοκατασκευασμένων χαλύβδινων στοιχείων κάμψη χάλυβα οπτοπλινθοδομή και λιθοδομή ανέγερση και αποξήλωση ικριωμάτων και εξεδρών εργασίας, περιλαμβανομένης της εκμίσθωσης ικριωμάτων και εξεδρών εργασίας ανέγερση καπνοδόχων και βιομηχανικών κλιβάνων Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: εκμίσθωση ικριωμάτων χωρίς την ανέγερση και την αποξήλωσή τους, βλέπε 71.32	45250000
	45.3		Εγκαταστάσεις παροχών σε κτίρια		45300000
		45.31	Καλωδιώσεις και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εγκατάσταση σε κτίρια και άλλες κατασκευές: ηλεκτρικών καλωδιώσεων και εξαρτημάτων συστημάτων τηλεπικοινωνίας ηλεκτρικών εγκαταστάσεων θέρμανσης οικιακών κεραιών και σηματοληπτικών συστημάτων συναγερμού πυρκαγιάς συστημάτων αντιδιαρρηκτικού συναγερμού ανελκυστήρων και κυλιόμενων κλιμάκων αλεξικέραυνων κ.λ.η.	45310000

Τίτλος ΣΤ			Κατασκευές		Κωδικός CPV
Τμήμα	Ομάδα	Τάξη	Περιγραφή	Σημειώσεις	
		45.32	Μονώσεις	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εργασίες θερμομόνωσης, ηχομόνωσης ή μόνωσης κατά των δονήσεων σε κτίρια ή άλλα κατασκευαστικά έργα</p> <p>Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: στεγανοποίηση, βλέπε 45.22</p>	45320000
		45.33	Υδραυλικές εγκαταστάσεις	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εγκατάσταση σε κτίρια και άλλες κατασκευές: υδραυλικού εξοπλισμού και ειδών υγιεινής εγκαταστάσεων φυσικού αερίου</p> <p>εξοπλισμού και αγωγών θέρμανσης, εξαερισμού, ψύξης ή κλιματισμού και συστημάτων καταιονισμού (σπρίνκλερ) Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: εγκατάσταση και επισκευή ηλεκτρικών εγκαταστάσεων θέρμανσης, βλέπε 45.31</p>	45330000
		45.34	Λοιπές εγκαταστάσεις παροχών σε κτίρια	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εγκατάσταση συστημάτων φωτισμού και σηματοδότησης οδών, σιδηροδρόμων, αεροδρομίων και λιμένων</p> <p>εγκατάσταση σε κτίρια ή άλλες κατασκευές εξαρτημάτων και μόνιμων προσαρτημάτων που δεν κατατάσσονται αλλού</p>	45340000
	ASA		Αποπεράτωση κτιρίων		45400000
		45.41	Επιχρίσεις κονιαμάτων	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: επίχριση σε κτίρια ή άλλες κατασκευές εσωτερικών και εξωτερικών γυψοκονιαμάτων ή γυψομαρμαροκονιαμάτων (στόκου), περιλαμβανομένων και των λεπτών πήξεων που χρησιμοποιούνται ως βάση για το κονίαμα</p>	45410000
		45.42	Λεπτοξυλουργικές εργασίες	<p>Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: τοποθέτηση μη ιδιοκατασκευασμένων θυρών, παραθύρων, πλαισίων για θύρες και παράθυρα, εξοπλισμένων κουζινών, κλιμακοστασίων, εξοπλισμού καταστημάτων και συναφών ειδών, από ξύλο ή άλλα υλικά</p> <p>εσωτερικά τελειώματα όπως οροφές, ξύλινες επενδύσεις τοίχων, κινητά χωρίσματα κ.λ.η.</p> <p>Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: διάστρωση παρκέτων και άλλων ξύλινων επενδύσεων δαπέδων, βλέπε 45.43</p>	45420000

NACE(1)

Τίτλος ΣΤ			Κατασκευές		Κωδικός CPV
Τμήμα	Ομάδα	Τάξη	Περιγραφή	Σημειώσεις	
		45.43	Επενδύσεις δαπέδων και τοίχων	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: διάστρωση, πλακόστρωση, ανάρτηση ή τοποθέτηση σε κτίρια και άλλες κατασκευές: επενδύσεις τοίχων ή τοποθέτηση κεραμικών,τσιμεντένιων ή λιθολαξευτών πλακιδίων τοίχου ή δαπέδου παρκέτων και άλλων ξύλινων επενδύσεων δαπέδων ταπήτων και επενδύσεων δαπέδων από λινοτάπητες, περιλαμβανομένων αυτών από ελαστικό ή πλαστικές ύλες επενδύσεων δαπέδων ή τοίχων από μωσαϊκό, μάρμαρο, γρανίτη ή σχιστόλιθο χάρτινων ταπετσαριών τοίχου	45430000
		45.44	Χρωματισμοί και τοποθέτηση υαλοπινάκων	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εσωτερικούς και εξωτερικούς χρωματισμούς κτιρίων χρωματισμούς έργων πολιτικού μηχανικού τοποθέτηση υαλοπινάκων, καθρεκτών κ.λ.η. Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: τοποθέτηση παραθύρων, βλέπε 45.42	45440000
		45.45	Λοιπές εργασίες αποπεράτωσης κτιρίων	Η τάξη αυτή περιλαμβάνει: εγκατάσταση ιδιωτικών κολυμβητριών ατμοκαθαρισμό, καθαρισμό με αμμορριπή και συναφείς δραστηριότητες για τις εξωτερικές επιφάνειες κτιρίων λοιπές εργασίες αποπεράτωσης κτιρίων και τελειωμάτων π.δ.κ.α. Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: εσωτερικό καθαρισμό κτιρίων και λοιπών κατασκευών, βλέπε 74.70	45450000
	45.5		Εκμίσθωση εξοπλισμού κατασκευών ή κατεδαφίσεων, μαζί με το χειριστή		45500000
		45.50	Εκμίσθωση εξοπλισμού κατασκευών ή κατεδαφίσεων, μαζί με το χειριστή	Η τάξη αυτή δεν περιλαμβάνει: εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού κατασκευών και κατεδαφίσεων χωρίς χειριστή, βλέπε 71.32	

(1) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 303 7/90 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 1990, για τη στατιστική ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΕ L 293 της 24.10.1990, σ. 1): κανονισμός όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 761/93 της Επιτροπής της 24ης Μαρτίου 1993 (ΕΕ L 83 της 3.4.1993, σ. 1).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ δ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Α 1

Κατηγορίες	Ονομασία των υπηρεσιών	Αριθμοί αναφοράς CPC ⁽¹⁾	Αριθμοί αναφοράς CPV
1	Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών	6112, 6122, 633, 886	Από 50100000 έως 50982000 (εκτός 50310000 έως 50324200 και 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0)
2	Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών ⁽²⁾ , συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών θωρακισμένων οχημάτων και των υπηρεσιών ταχείας αποστολής εγγράφων ή μικροδεμάτων, εξαιρούμενης της μεταφοράς ταχυδρομείου αλληλογραφίας		Από 60112000-6 έως 60129300-1 (εκτός 60121000 έως 60121600, 60122200-1, 60122230-0), και από 64120000-3 έως 64121200-2
3	Υπηρεσίες ενάერიων μεταφορών: μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων, εξαιρούμενης της μεταφοράς ταχυδρομείου		Από 62100000-3 έως 62300000-5 (εκτός 62121000-6, 62221000-7)
4	Χερσαία ⁽²⁾ και αεροπορική μεταφορά ταχυδρομείου		60122200-1, 60122230-0 62121000-6, 62221000-7
5	Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες		Από 64200000-8 έως 64228200-2, 72318000-7, και από 72530000-9 έως 72532000-3
6	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες: α) υπηρεσίες ασφαλίστων β) τραπεζικές και επενδυτικές υπηρεσίες ⁽³⁾	ex 81, 812, 814	Από 66100000-1 έως 66430000-3 και από 67110000-1 έως 67262000-1 ⁽³⁾
7	Υπηρεσίες πληροφορικής και συναφείς υπηρεσίες	84	Από 50300000-8 έως 50324200-4, από 72100000-6 έως 72591000-4 (εκτός 72318000-7 και από 72530000-9 έως 72532000-3)
8	Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης ⁽⁴⁾	85	Από 73000000-2 έως 73300000-5 (εκτός 73200000-4, 73210000-7, 7322000-0)
9	Υπηρεσίες λογιστικής, λογιστικού ελέγχου και τήρησης λογιστικών βιβλίων	862	Από 74121000-3 έως 74121250-0
10	Υπηρεσίες έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων	864	Από 74130000-9 έως 74133000-0, και 74423100-1, 74423110-4
11	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα διαχείρισης ⁽⁵⁾ και συναφείς υπηρεσίες	865, 866	Από 73200000-4 έως 73220000-0, Από 74140000-2 έως 74150000-5 (εκτός 74142200-8), και 74420000-9, 74421000-6, 74423000-0, 74423200-2, 74423210-5, 74871000-5, 93620000-0

⁽¹⁾ Σε περίπτωση διστασίμων ερμηνειών μεταξύ CPV και CPC, εφαρμόζεται η ονομασλογία CPC.

Κατηγορίες	Όνομασία των υπηρεσιών	Αριθμοί αναφοράς CPC (*)	Αριθμοί αναφοράς CPV
12	Υπηρεσίες αρχιτέκτονα, υπηρεσίες μηχανικού και ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανικού· υπηρεσίες πολεοδομικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής τοπίου· συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών· υπηρεσίες τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων	867	Από 74200000-1 έως 74276400-8, και από 74310000-5 έως 74323100-0, και 74874000-6
13	Διαφημιστικές υπηρεσίες	871	Από 74400000-3 έως 74422000-3 (εκτός 74420000-9 και 74421000-6)
14	Υπηρεσίες καθαρισμού κτιρίων και υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων	874, 82201 έως 82206	Από 70300000-4 έως 70340000-6, και από 74710000-9 έως 74760000-4
15	Υπηρεσίες εκδόσεων και εκπτώσεων έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης	88442	Από 78000000-7 έως 78400000-1
16	Υπηρεσίες αεροκομίδης απορριμμάτων· υπηρεσίες αποχέτευσης και συναφείς υπηρεσίες	94	Από 90100000-8 έως 90320000-6, και 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0

- ⌚ Ονοματολογία CPC (προσωρινή μορφή), που χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ.
- ⌚ Με εξαίρεση τις υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών που καλύπτονται από την κατηγορία 18.
- ⌚ Με εξαίρεση τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που αφορούν την έκδοση, την αγορά, την πώληση και τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχουν οι κεντρικές τράπεζες.
Εξαιρούνται επίσης οι υπηρεσίες που συνίστανται στην απόκτηση ή τη μίσθωση, με οιοσδήποτε χρηματοδοτικούς όρους, οικοπέδων, υφιστάμενων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων ή που αφορούν σύσταση δικαιωμάτων εκ' αυτών· ωστόσο, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που παρέχονται παράλληλα, προηγουμένως ή κατόπιν της σύμβασης αγοράς ή μίσθωσης, υπό οιαδήποτε μορφή, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.
- ⌚ Με εξαίρεση τις συμβάσεις υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, εκτός εκείνων τα αποτελέσματα των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ιδία χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η παροχή της υπηρεσίας αμείβεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή.
- ⌚ Με εξαίρεση τις υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Β

Κατηγορίες	Όνομασία υπηρεσιών	Αριθμοί αναφοράς CPC	Αριθμοί αναφοράς CPV
17	Υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων	64	Από 55000000-0 έως 55524000-9, και από 93400000-2 έως 93411000-2
18	Υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών	711	60111000-9, και από 60121000-2 έως 60121600-8
19	Υπηρεσίες υδάτινων μεταφορών	72	Από 61000000-5 έως 61530000-9, και από 63370000-3 έως 63372000-7
20	Βοηθητικές και επικουρικές υπηρεσίες μεταφορών	74	62400000-6, 62440000-8, 62441000-5, 62450000-1, από 63000000-9 έως 63600000-5 (εκτός 63370000-3, 63371000-0, 63372000-7), και 74322000-2, 93610000-7
21	Νομικές Υπηρεσίες	861	Από 74110000-3 έως 74114000-1
22	Υπηρεσίες τοποθέτησης και προμήθειας προσωπικού ⁽¹⁾	872	Από 74500000-4 έως 74540000-6 (εκτός 74511000-4), και από 95000000-2 έως 95140000-5
23	Υπηρεσίες ερευνών και ασφαλείας, εξαιρουμένων των υπηρεσιών θωρακισμένων οχημάτων	873 (εκτός 87304)	Από 74600000-5 έως 74620000-1
24	Υπηρεσίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης	92	Από 80100000-5 έως 80430000-7
25	Κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες	93	74511000-4, και Από 85000000-9 έως 85323000-9 (εκτός 85321000-5 και 85322000-2)
26	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές υπηρεσίες ⁽²⁾	96	Από 74875000-3 έως 74875200-5, και από 92000000-1 έως 92622000-7 (εκτός 92230000-2)
27	Λοιπές υπηρεσίες ⁽¹⁾ ⁽²⁾		

(1) Με εξαίρεση τις συμβάσεις εργασίας.

(2) Με εξαίρεση τις συμβάσεις αγοράς, ανάπτυξης, παραγωγής ή συμπαράγωγής υλικού προγραμμάτων από ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς και τις συμβάσεις χρόνου μετάδοσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 9
ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΔΑΦΙΟ

Ι. ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

Οργανισμοί

Α

- Agence fédérale pour l'Accueil des demandeurs d'Asile
- Federaal Agentschap voor Opvang van Asielzoekers
- Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire
- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Agence fédérale de Contrôle nucléaire - Federaal Agentschap voor nucleaire Controle
- Agence wallonne à l'Exportation
- Agence wallonne des Télécommunications
- Agence wallonne pour l'Intégration des Personnes handicapées
- Aquafin
- Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft
- Archives générales du Royaume et Archives de l'Etat dans les Provinces - Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën Astrid
- Banque nationale de Belgique - Nationale Bank van België
- Belgisches Rundfunk- und Fernsehzentrum der Deutschsprachigen Gemeinschaft
- Berlaymont 2000
- Bibliothèque royale Albert 1er - Koninklijke Bibliotheek Albert I
- Bruxelles-Propreté - Agence régionale pour la Propreté
- Net-Brussel - Gewestelijke Agentschap voor Netheid
- Bureau d'Intervention et de Restitution belge - Belgisch Interventie - en Restitutiebureau
- Bureau fédéral du Plan - Federaal Planbureau
- Caisse auxiliaire de Paiement des Allocations de Chômage - Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen
- Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité - Hulpkas voor Ziekte - en Invaliditeitsverzekeringen
- Caisse de Secours et de Prévoyance en Faveur des Marins - Hulp - en Voorzorgskas voor Zeevarenden
- Caisse de Soins de Santé de la Société Nationale des Chemins de Fer Belges - Kas der geneeskundige Verzorging van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
- Caisse nationale des Calamités - Nationale Kas voor Rampenschade
- Caisse spéciale de Compensation pour Allocations familiales en Faveur des Travailleurs occupés dans les Entreprises de Batellerie - Bijzondere Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen ten Bate van de Arbeiders der Ondernemingen voor Binnenscheepvaart.
- Caisse spéciale de Compensation pour Allocations familiales en Faveur des Travailleurs occupés dans les Entreprises de Chargement, Déchargement et Manutention de Marchandises dans les Ports, Débarcadères, Entrepôts et Stations (συνήθως αναφερόμενη ως «Caisse spéciale de Compensation pour Allocations familiales des Régions maritimes») - Bijzondere Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen ten Bate van de Arbeiders gebezigd door Ladings - en Lossing - ondernemingen en door de Stuwadoors in de Havens, Losplaatsen, Stapelplaatsen en Stations (συνήθως αναφερόμενη ως «Bijzondere Compensatiekas voor Kindertoelagen van de Zeevaartgewesten»)
- Centre d'Etude de l'Energie nucléaire - Studiecetrum voor Kernenergie
- Centre de recherches agronomiques de Gembloux
- Centre hospitalier de Mons
- Centre hospitalier de Tournai
- Centre hospitalier universitaire de Liège
- Centre informatique pour la Région de Bruxelles-Capitale
- Centrum voor Informatica voor het Brussels Gewest
- Centre pour l'Egalité des Chances et la Lutte contre le Racisme - Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding
- Centre régional d'Aide aux Communes
- Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies
- Centrum voor landbouwkundig Onderzoek te Gent
- Comité de Contrôle de l'Electricité et du Gaz - Controlecomité voor Elektriciteit en Gas
- Comité national de l'Energie - Nationaal Comité voor de Energie
- Commissariat général aux Relations internationales
- Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie
- Commissariat général pour les Relations internationales de la Communauté française de Belgique
- Conseil central de l'Economie - Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
- Conseil économique et social de la Région wallonne
- Conseil national du Travail - Nationale Arbeidsraad
- Conseil supérieur de la Justice - Hoge Raad voor de Justitie
- Conseil supérieur des Indépendants et des petites et moyennes Entreprises - Hoge Raad voor Zelfstandigen en de kleine en middelgrote Ondernemingen
- Conseil supérieur des Classes moyennes
- Coopération technique belge - Belgische technische Coöperatie
- D
- Dienststelle der Deutschsprachigen Gemeinschaft für Personen mit einer Behinderung
- Dienst voor de Scheepvaart
- Dienst voor Infrastructuurwerken van het gesubsidieerd Onderwijs
- Domus Flandria
- E
- Entreprise publique des Technologies nouvelles de l'Information et de la Communication de la Communauté
- Export Vlaanderen
- F
- Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven
- Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector
- Fonds bijzondere Jeugdbijstand
- Fonds communautaire de Garantie des Bâtiments scolaires
- Fonds culturele Infrastructuur
- Fonds de Participation
- Fonds de Vieillessement - Zilverfonds

- Fonds d'Aide médicale urgente - Fonds voor dringende geneeskundige Hulp
- Fonds de Construction d'Institutions hospitalières et médico-sociales de la Communauté française
- Fonds de Pension pour les Pensions de Retraite du Personnel statutaire de Belgacom - Pensioenfonds voor de Rustpensioenen van het statutair Personeel van Belgacom
- Fonds des Accidents du Travail - Fonds voor Arbeidsongevallen
- Fonds des Maladies professionnelles - Fonds voor Beroepsziekten
- Fonds d'Indemnisation des Travailleurs licenciés en Cas de Fermeture d'Entreprises - Fonds tot Vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen Werknemers
- Fonds du Logement des Familles nombreuses de la Région de Bruxelles-Capitale - Woningfonds van de grote Gezinnen van het Brusselse hoofdstedelijk Gewest
- Fonds du Logement des Familles nombreuses de Wallonie
- Fonds Film in Vlaanderen
- Fonds national de Garantie des Bâtiments scolaires - Nationaal Warborgfonds voor Schoolgebouwen
- Fonds national de Garantie pour la Réparation des Dégâts houillers - Nationaal Waarborgfonds inzake Kolenmij-nenschade
- Fonds piscicole de Wallonie
- Fonds pour le Financement des Prêts à des Etats étrangers - Fonds voor Financiering van de Leningen aan Vreemde Staten
- Fonds pour la Rémunération des MousSES - Fonds voor Scheepjongens
- Fonds régional bruxellois de Refinancement des Trésoreries communales - Brussels gewestelijk Herfinancieringsfonds van de gemeentelijke Thesaurieën
- Fonds voor flankerend economisch Beleid
- Fonds wallon d'Avances pour la Réparation des Dommages provoqués par des Pompages et des Prises d'Eau souterraine
- G
- Garantiefonds der Deutschsprachigen Gemeinschaft für Schulbauten
- Grindfonds
- H
- Herplaatsingfonds
- Het Gemeenschapsonderwijs
- Hulpfonds tot financieel Herstel van de Gemeenten
- I
- Institut belge de Normalisation - Belgisch Instituut voor Normalisatie
- Institut belge des Services postaux et des Télécommunications - Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecom-municatie
- Institut bruxellois francophone pour la Formation professionnelle
- Institut bruxellois pour la Gestion de l'Environnement - Brussels Instituut voor Milieubeheer
- Institut d'Aéronomie spatiale - Instituut voor Ruimte - aëronomie
- Institut de Formation permanente pour les Classes moyennes et les petites et moyennes Entreprises
- Institut des Comptes nationaux - Instituut voor de nationale Rekeningen
- Institut d'Expertise vétérinaire - Instituut voor veterinaire Keuring
- Institut du Patrimoine wallon
- Institut für Aus- und Weiterbildung im Mittelstand und in kleinen und mittleren Unternehmen
- Institut géographique nationale - Nationaal geografisch Instituut
- Institution pour le Développement de la Gazéification souterraine - Instelling voor de Ontwikkeling van - ondergrondse Vergassing-
- Institution royale de Messine - Koninklijke Gesticht van Mesen
- Institutions universitaires de droit public relevant de la Communauté flamande - Universitaire instellingen van publiek recht afangende van de Vlaamse Gemeenschap (Πανεπιστημιακά ιδρύματα δημοσίου δικαίου υπαγόμενα στη Φλαμανδική Κοινότητα)
- Institutions universitaires de droit public relevant de la Communauté française - Universitaire instellingen van publiek recht ahangende van de Franse Gemeenschap (Πανεπιστημιακά ιδρύματα δημοσίου δικαίου υπαγόμενα στη Γαλλόφωνη Κοινότητα)
- Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité - Rijksinstituut voor Ziekte - en Invaliditeitsverzekering
- Institut national d'Assurances sociales pour Travailleurs indépendants - Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
- Institut national des Industries extractives - Nationaal Instituut voor de Extractiebedrijven
- Institut national de Recherche sur les Conditions de Travail - Nationaal Onderzoeksinstituut voor Arbeidsomstandigheden
- Institut national des Invalides de Guerre, anciens Combattants et Victimes de Guerre - Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oudstrijders en Oorlogsslachtoffers
- Institut national des Radioéléments - Nationaal Instituut voor Radio-Elementen
- Institut national pour la Criminalistique et la Criminologie - Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
- Institut pour l'Amélioration des Conditions de Travail - Instituut voor Verbetering van de Arbeidsvoorwaarden
- Institut royal belge des Sciences naturelles - Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- Institut royal du Patrimoine culturel - Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- Institut royal météorologique de Belgique - Koninklijk meteorologisch Instituut van België
- Institut scientifique de Service public en Région wallonne
- Institut scientifique de la Santé publique - Louis Pasteur - Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Louis Pasteur
- Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen
- Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
- Instituut voor het archeologisch Patrimonium
- Investeringsdienst voor de Vlaamse autonome Hogescholen
- Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant
- J
- Jardin botanique national de Belgique - Nationale Plantentuin van België

- K
- Kind en Gezin
 - Koninklijk Museum voor schone Kunsten te Antwerpen
- L
- Loterie nationale - Nationale Loterij
- M
- Mémorial national du Fort de Breendonk - Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk
 - Musée royal de l'Afrique centrale - Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
 - Musées royaux d'Art et d'Histoire - Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
 - Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique - Koninklijke Musea voor schone Kunsten van België
- O
- Observatoire royal de Belgique - Koninklijke Sterrenwacht van België
 - Office central d'Action sociale et culturelle du Ministère de la Défense - Centrale Dienst voor sociale en culturele Actie van het Ministerie van Defensie
 - Office communautaire et régional de la Formation professionnelle et de l'Emploi
 - Office de Contrôle des Assurances - Controledienst voor de Verzekeringen
 - Office de Contrôle des Mutualités et des Unions nationales de Mutualités - Controledienst voor de Ziekenfondsen en de Landsbonden van Ziekenfondsen
 - Office de la Naissance et de l'Enfance
 - Office de Promotion du Tourisme
 - Office de Sécurité sociale d'Outre-Mer - Dienst voor de overzeese sociale Zekerheid
 - Office for foreign Investors in Wallonie
 - Office national d'Allocations familiales pour Travailleurs salariés - Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
 - Office national de l'Emploi - Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
 - Office national de Sécurité sociale - Rijksdienst voor sociale Zekerheid
 - Office national de Sécurité sociale des Administrations provinciales et locales - Rijksdienst voor sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke Overheidsdiensten
 - Office national des Pensions - Rijksdienst voor Pensioenen
 - Office national des Vacances annuelles - Rijksdienst voor jaarlijkse Vakantie
 - Office national du Ducroire - Nationale Delcrederedienst
 - Office régional bruxellois de l'Emploi - Brusselse gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling
 - Office régional de Promotion de l'Agriculture et de l'Horticulture
 - Office régional pour le Financement des Investissements communaux
 - Office wallon de la Formation professionnelle et de l'Emploi
 - Openbaar psychiatrisch Ziekenhuis-Geel
 - Openbaar psychiatrisch Ziekenhuis-Rekem
 - Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest
 - Orchestre national de Belgique - Nationaal Orkest van België
 - Organisme national des Déchets radioactifs et des
- Matières fissiles - Nationale Instelling voor radioactief Afval en Splijtstoffen
- P
- Palais des Beaux-Arts - Paleis voor schone Kunsten
 - Participatiemaatschappij Vlaanderen
 - Pool des Marins de la Marine marchande - Pool van de Zeelieden der Koopvaardij
- R
- Radio et Télévision belge de la Communauté française
 - Régie des Bâtiments - Regie der Gebouwen
 - Reproductiefonds voor de Vlaamse Musea
- S
- Service d'Incendie et d'Aide médicale urgente de la Région de Bruxelles-Capitale - Brusselse hoofdstedelijk Dienst voor Brandweer en dringende medische Hulp
 - Société belge d'Investissement pour les pays en développement - Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden
 - Société d'Assainissement et de Rénovation des Sites industriels dans l'Ouest du Brabant wallon
 - Société de Garantie régionale
 - Sociaal economische Raad voor Vlaanderen
 - Société du Logement de la Région bruxelloise et sociétés agréées - Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij en erkende maatschappijen
 - Société publique d'Aide à la Qualité de l'Environnement
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires bruxellois
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires du Brabant wallon
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires du Hainaut
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires de Namur
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires de Liège
 - Société publique d'Administration des Bâtiments scolaires du Luxembourg
 - Société publique de Gestion de l'Eau
 - Société wallonne du Logement et sociétés agréées
- Sofibail
- Sofibru
- Sofico
- T
- Théâtre national
 - Théâtre royal de la Monnaie - De Koninklijke Muntchouwburg
 - Toerisme Vlaanderen
 - Tunnel Liefkenshoek
- U
- Universitair Ziekenhuis Gent
- V
- Vlaams Commissariaat voor de Media
 - Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
 - Vlaams Egalisatie Rente Fonds
 - Vlaamse Hogescholenraad
 - Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en erkende maatschappijen
 - Vlaamse Instelling voor technologisch Onderzoek
 - Vlaamse interuniversitaire Raad
 - Vlaamse Landmaatschappij

- Vlaamse Milieuholding
- Vlaamse Milieumaatschappij
- Vlaamse Onderwijsraad
- Vlaamse Opera
- Vlaamse Radio - en Televisieomroep
- Vlaamse Reguleringinstantie voor de Elektriciteit - en Gasmarkt
- Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde
- Vlaams Fonds voor de Lastendelging
- Vlaams Fonds voor de Letteren
- Vlaams Fonds voor de sociale Integratie van Personen met een Handicap
- Vlaams Informatiecentrum over Land - en Tuinbouw
- Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
- Vlaams Instituut voor de Bevordering van het wetenschappelijk- en technologisch Onderzoek in de Industrie
- Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie
- Vlaams Instituut voor het Zelfstandig ondernemen
- Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
- Vlaams Promotiecentrum voor Agro - en Visserijmarketing
- Vlaams Zorgfonds
- Vlaams Woningenfonds voor de grote Gezinnen

II - ΣΤΗ ΔΑΝΙΑ

Οργανισμοί

- Danmarks Radio
- Det landsdækkende TV2
- Danmarks Nationalbank
- Sund og Bælt Holding A/S
- A/S Storebælt
- A/S Øresund
- Øresundskonsortiet
- Ørestadsselskabet I/S
- Byfornyelsesselskabet København
- Hovedstadsområdets Sygehusfællesskab
- Statens og Kommunernes Indkøbsservice
- Post Danmark
- Arbejdsmarkedets Tillægspension
- Arbejdsmarkedets Feriefond
- Lønmodtagernes Dyrtidsfond
- Naviair
- Κατηγορίες
- De Almene Boligorganisationer (οργανισμοί εργατικής κατοικίας),
- Lokale kirkelige myndigheder (τοπικές εκκλησιαστικές διοικήσεις),
- Andre forvaltningssubjekter (άλλες διοικητικές οντότητες).

III - ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

1. Κατηγορίες

Οι φορείς, ιδρύματα και οργανισμοί δημοσίου δικαίου που έχουν συσταθεί από το κράτος ή τα ομόσπονδα κρατίδια (Länder) ή τις τοπικές αρχές, ιδίως στους ακόλουθους τομείς:

1.1. Φορείς

- Wissenschaftliche Hochschulen und verfasste Studentenschaften (επιστημονικές ανώτατες σχολές και αναγνωρισμένες φοιτητικές οργανώσεις),
- berufsständige Vereinigungen (Rechtsanwalts-, Notar-, Steuerberater-, Wirtschaftsprüfer-, Architekten-, Ärzte- und Apothekerkammern) [επαγγελματικές ενώσεις (σύλλογοι

δικηγόρων, συμβολαιογράφων, φοροτεχνικών, ελεγκτών, αρχιτεκτόνων, ιατρών και φαρμακοποιών)],

- Wirtschaftsvereinigungen (Landwirtschafts-, Handwerks-, Industrie- und Handelskammern, Handwerksinnungen, Handwerkerschaften) [ενώσεις οικονομικού χαρακτήρα (γεωργικά επιμελητήρια, επαγγελματικά επιμελητήρια, εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, βιοτεχνικές επαγγελματικές ενώσεις, βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί)],
- Sozialversicherungen (Krankenkassen, Unfall- und Rentenversicherungsträger) [κοινωνικές ασφαλίσεις (ταμεία υγείας, ασφαλιστικοί φορείς ατυχημάτων, ταμεία συντάξεων)],

- kassenärztliche Vereinigungen (ενώσεις ιατρών ασφαλιστικών ταμείων),

- Genossenschaften und Verbände (συνεταιρισμοί και σύνδεσμοι).

1.2. Ιδρύματα και οργανισμοί

Τα νομικά πρόσωπα με μη βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, που υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο και ασκούν δραστηριότητες, προς το γενικό συμφέρον, ιδίως στους ακόλουθους τομείς:

- Rechtsfähige Bundesanstalten (ομοσπονδιακά ιδρύματα με νομική προσωπικότητα),

- Versorgungsanstalten und Studentenwerke (ταμεία προνοίας, κέντρα φοιτητικής και σχολικής μέριμνας),
- Kultur-, Wohlfahrts- und Hilfsstiftungen (ιδρύματα πολιτιστικά, αρωγής και αλληλεγγύης).

2. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

Οι οντότητες με μη βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, που υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο και ασκούν δραστηριότητες προς το γενικό συμφέρον, συμπεριλαμβανομένων των Kommunale Versorgungsunternehmen (δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων), ιδίως στους ακόλουθους τομείς:

- Gesundheitswesen (Krankenhäuser, Kurmittelbetriebe, medizinische Forschungseinrichtungen, Untersuchungs- und Tierkörperbeseitigungsanstalten) [υγειονομικοί φορείς (νοσοκομεία, θεραπευτικά κέντρα, κέντρα ιατρικής έρευνας, κέντρα κτηνιατρικού ελέγχου)],

- Kultur (öffentliche Bühnen, Orchester, Museen, Bibliotheken, Archive, zoologische und botanische Gärten) [πολιτιστικό τομέα (κρατικές σκηνές, ορχήστρες, μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχεία, ζωολογικοί και βοτανικοί κήποι)],

- Soziales (Kindergärten, Kindertagesheime, Erholungseinrichtungen, Kinder- und Jugendheime, Freizeiteinrichtungen, Gemeinschafts- und Bürgerhäuser, Frauenhaeuser, Altersheime, Obdachlosenunterkünfte) [κοινωνικό τομέα (νηπιαγωγεία, παιδικοί σταθμοί, αναρρωτήρια, άσυλα παιδιών και νεολαίας, κέντρα αναψυχής, δημοτικές και κοινοτικές κατοικίες, οίκοι γυναικών, γηροκομεία, καταλύματα αστέγων)],

- Sport (Schwimmbäder, Sportanlagen und -einrichtungen) [αθλητικό τομέα (κολυμβητήρια, αθλητικές εγκαταστάσεις)],

- Sicherheit (Feuerwehren, Rettungsdienste) [ασφάλεια (πυροσβεστική υπηρεσία, πρώτες βοήθειες)],

- Bildung (Umschulungs-, Aus-, Fort- und Weiterbildungseinrichtungen, Volkshochschulen) [εκπαίδευση (κέντρα μετεκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης, εξειδίκευσης, λαϊκά πανεπιστήμια)],

- Wissenschaft, Forschung und Entwicklung (Großforschungsrichtungen, wissenschaftliche Gesellschaften und

Vereine, Wissenschaftsförderung) [επιστήμη, έρευνα και ανάπτυξη (ερευνητικά κέντρα, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις, κέντρα προαγωγής της επιστήμης)],

- Entsorgung (Straßenreinigung, Abfall - und Abwasserbeseitigung) [καθαριότητα (υπηρεσίες οδοκαθαρσιών, απορριμμάτων και αποχετεύσεων),

- Bauwesen und Wohnungswirtschaft (Stadtplanung, Stadtentwicklung, Wohnungsunternehmen soweit im Allgemeininteresse tätig, Wohnraumvermittlung) [οικοδομή και κατοικία (σχέδιο πόλεων, πολεοδομία, στεγαστικές επιχειρήσεις εφόσον ενεργούν προς το κοινό συμφέρον, γραφεία εξεύρεσης κατοικίας)],

- Wirtschaft (Wirtschaftsförderungsgesellschaften) [οικονομία (εταιρίες προώθησης της οικονομίας)],

- Friedhofs- und Bestattungswesen (υπηρεσίες νεκροταφείων και ταφής),

- Zusammenarbeit mit den Entwicklungsländern (Finanzierung, technische Zusammenarbeit, Entwicklungshilfe, Ausbildung) [συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες (χρηματοδότηση, τεχνική συνεργασία, αναπτυξιακή βοήθεια, κατάρτιση)].

IV. - ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κατηγορίες

α) Οι δημόσιες επιχειρήσεις και δημόσιοι φορείς

β) Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά το 50 % τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού των ή των οποίων το εταιρικό κεφάλαιο ανήκει κατά 51 % τουλάχιστον στο κράτος

γ) Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, σε φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης οποιασδήποτε βαθμίδας, συμπεριλαμβανομένης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ), σε τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, καθώς και σε δημόσιες επιχειρήσεις και δημόσιους φορείς, και σε υπό το στοιχείο β) νομικά πρόσωπα, ή επιχορηγούνται τακτικά από αυτά, κατά το 50 % τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού των, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις ή με το καταστατικό τους, ή τα προαναφερόμενα νομικά πρόσωπα που κατέχουν τουλάχιστον το 51 % του εταιρικού κεφαλαίου αυτών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

V. - ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Κατηγορίες

- Οργανισμοί και φορείς δημοσίου δικαίου που διέπονται από το νόμο - «Ley de Contratos de las Administraciones Públicas», - πλην εκείνων που αποτελούν μέρος της - Administración General del Estado (γενικής διοίκησης του κράτους).

- Οργανισμοί και φορείς δημοσίου δικαίου που διέπονται από το νόμο - «Ley de Contratos de las Administraciones Públicas», - πλην εκείνων που αποτελούν μέρος της - Administración de las Comunidades Autónomas (διοίκησης των «αυτόνομων κοινοτήτων»).

- Οργανισμοί και φορείς δημοσίου δικαίου που διέπονται από το νόμο - «Ley de Contratos de las Administraciones Públicas», - πλην εκείνων που αποτελούν μέρος των - Corporaciones Locales (φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης).

- Entidades Gestoras y los Servicios Comunes de la Seguridad Social (διαχειριστικοί φορείς και κοινές υπηρεσίες των Κοινωνικών Ασφαλίσεων).

VI. ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Οργανισμοί

- Collège de France

- Conservatoire national des arts et métiers

- Observatoire de Paris

- Institut national d'histoire de l'art (INHA)

- Centre national de la recherche scientifique (CNRS)

- Institut national de la recherche agronomique (INRA)

- Institut national de la santé et de la recherche médicale (INSERM)

- Institut de recherche pour le développement (IRD)

- Agence nationale pour l'emploi (ANPE)

- Caisse nationale des allocations familiales (CNAF)

- Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (CNAMTS)

- Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés (CNAVTS)

- Compagnies et établissements consulaires: chambres de commerce et d'industrie (CCI), chambres des métiers et chambres d'agriculture (εμποροβιομηχανικά, επαγγελματικά και γεωργικά επιμελητήρια)

- Office national des anciens combattants et victimes de guerre (ONAC)

Κατηγορίες

1. Εθνικά δημόσια ιδρύματα:

- Agences de l'eau (φορείς υδάτων)

- Écoles d'architecture (αρχιτεκτονικές σχολές)

- Universités (πανεπιστήμια)

- Instituts universitaires de formation des maîtres (IUFM, - παιδαγωγικές ακαδημίες)

2. Δημόσια ιδρύματα διοικητικού χαρακτήρα σε περιφερειακό, νομαρχιακό ή τοπικό επίπεδο

- collèges (γυμνάσια/λύκεια)

- lycées (πλήρη γυμνάσια/λύκεια)

- établissements publics hospitaliers (δημόσια νοσοκομεία)

- offices publics d'habitations à loyer modéré (OPHLM, - οργανισμοί λαϊκής κατοικίας)

3. Ενώσεις φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης

- δημόσιοι φορείς διαδημοτικής συνεργασίας

- διανομαρχιακοί και διαπεριφερειακοί φορείς

VII. ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Οργανισμοί

Enterprise Ireland [Μάρκετινγκ, τεχνολογία και ανάπτυξη επιχειρήσεων]

Forfás [Πολιτική και συμβουλές για επιχειρήσεις, εμπόριο, τεχνολογία και καινοτομία]

Industrial Development Authority

Enterprise Ireland

FÁS [Κατάρτιση για τη βιομηχανία και την απασχόληση]

Health and Safety Authority

Bord Fáilte Éireann [Τουριστική ανάπτυξη]

CERT [Κατάρτιση σε τουριστικά επαγγέλματα]

Irish Sports Council

National Roads Authority

Údarás na Gaeltachta [Αρχή για τις ιρλανδόφωνες περιοχές]

Teagasc [Γεωργική έρευνα, κατάρτιση και ανάπτυξη]

An Bord Bia [Προαγωγή της βιομηχανίας τροφίμων]

An Bord Glas [Προαγωγή της βιομηχανίας κηπευτικών]

Irish Horseracing Authority

Bord na gCon [Υποστήριξη και ανάπτυξη κυνοδρομίων]

Marine Institute

Bord Iascaigh Mhara [Ανάπτυξη αλιείας]

Equality Authority

Legal Aid Board

Κατηγορίες

Regional Health Boards (Περιφερειακά νοσοκομειακά κέντρα)

Hospitals and similar institutions of a public character (Νοσοκομεία και παρόμοια ιδρύματα δημόσιου χαρακτήρα)

Vocational Education Committees (Επιτροπές τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης)

Colleges and educational institutions of a public character (Κολλέγια και εκπαιδευτικά ιδρύματα δημόσιου χαρακτήρα)

Central and Regional Fisheries Boards (Κεντρικά και περιφερειακά συμβούλια αλιείας)

Regional Tourism Organisations (Περιφερειακοί οργανισμοί τουρισμού)

National Regulatory and Appeals bodies (Εθνικοί οργανισμοί ρυθμίσεων και προσφυγών, π.χ. στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας, του χωροταξικού σχεδιασμού, κ.λπ. ...)

Οργανισμοί που έχουν συσταθεί για την εκτέλεση συγκεκριμένων καθηκόντων ή την ικανοποίηση διάφορων αναγκών δημόσιων τομέων, [π.χ. Healthcare Materials Management Board, Health Sector Employers Agency, Local Government Computer Services Board, Environmental Protection Agency, National Safety Council, Institute of Public Administration, Economic and Social Research Institute, National Standards Authority κ.λπ.] (Οργανισμοί που έχουν συσταθεί για να εκτελούν ειδικά καθήκοντα ή να πληρούν τις ανάγκες δημόσιων τομέων, - Local Government Computer Services Board, Environmental Protection Agency, National Safety Council, Institute of Public Administration, Economic and Social Research Institute, National Standards Authority etc.)

Άλλοι δημόσιοι φορείς που εμπίπτουν στον ορισμό του «οργανισμού δημόσιου δικαίου» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 7 της παρούσας οδηγίας. (Οι άλλοι δημόσιοι οργανισμοί που αντιστοιχούν στον ορισμό του οργανισμού δημόσιου δικαίου που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 7 της παρούσας οδηγίας).

VIII. ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ Οργανισμοί

Società «Stretto di Messina»

Ente autonomo mostra d'oltremare e del lavoro italiano nel mondo

Ente nazionale per l'aviazione civile - ENAC

Ente nazionale per l'assistenza al volo - ENAV

ANAS.S.p.A.

Κατηγορίες

- Enti portuali e aeroportuali (λιμενικές και αερολιμενικές αρχές),

- Consorzi per le opere idrauliche (όμιλοι επιχειρήσεων για υδραυλικά έργα),

- Università statali, gli istituti universitari statali, i consorzi per i lavori interessanti le università (κρατικά πανεπιστήμια, κρατικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα, όμιλοι επιχειρήσεων για τις εργασίες χωροθέτησης των πανεπιστημίων),

- Istituzioni pubbliche di assistenza e di beneficenza (δημόσια φιλανθρωπικά ιδρύματα)

- Istituti superiori scientifici e culturali, gli osservatori astronomici, astrofisici, geofisici o vulcanologici (ανώτατα επιστημονικά και πολιτιστικά ινστιτούτα, αστεροσκοπεία, κέντρα αστροφυσικής, γεωφυσικής ή ηφαιστειολογίας),

- Enti di ricerca e sperimentazione (ερευνητικοί οργανισμοί),

- Enti che gestiscono forme obbligatorie di previdenza e di assistenza (φορείς που διαχειρίζονται υποχρεωτικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας),

- Consorzi di bonifica (όμιλοι επιχειρήσεων εγγείων βελτιώσεων),

- Enti di sviluppo o di irrigazione (οργανισμοί ανάπτυξης ή ύδρευσης),

- Consorzi per le aree industriali (όμιλοι επιχειρήσεων για τις βιομηχανικές ζώνες),

- Comunità montane (ενώσεις τοπικών αρχών ορεινών περιοχών),

- Enti preposti a servizi di pubblico interesse (οργανισμοί κοινής ωφελείας),

- Enti pubblici preposti ad attività di spettacolo, sportive, turistiche e del tempo libero (δημόσιοι οργανισμοί των οποίων οι δραστηριότητες αφορούν τα θεάματα, τα σπορ, τον τουρισμό και τον ψυχαγωγία),

- Enti culturali e di promozione artistica (πολιτιστικοί οργανισμοί και οργανισμοί προαγωγής των τεχνών).

IX. ΣΤΟ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Κατηγορίες

- Établissements publics de l'État placés sous la surveillance d'un membre du gouvernement (δημόσια ιδρύματα του κράτους που εποπτεύονται από μέλος της κυβέρνησης).

- Établissements publics placés sous la surveillance des communes (δημόσια ιδρύματα που εποπτεύονται από δήμους και κοινότητες).

Syndicats de communes créés en vertu de la loi du 23 février 2001 concernant les syndicats de communes (ενώσεις δήμων και κοινοτήτων που συστάθηκαν δυνάμει του νόμου της 23ης Φεβρουαρίου 2001 περί - syndicats de communes).

X. ΣΤΙΣ ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

Οργανισμοί

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Υπουργείο Εσωτερικών και Σχέσεων του Βασιλείου)

- Nederlands Instituut voor Brandweer en rampenbestrijding (NIBRA) (Netherlands Institute for Firemen and Combatting calamities)

- Nederlands Bureau Brandweer Examens (NBBE) (Netherlands Bureau for Exams of Firemen)

- Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP) (National Institute for Selection and Education of Policemen)

- 25 afzonderlijke politieregio's (25 individual police regions)

- Stichting ICTU (ICTU Foundation)

Ministerie van Economische Zaken (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας)

- Stichting Syntens (Syntens)

- Van Swinden Laboratorium B.V. (NMI van Swinden Laboratory)

- Nederlands Meetinstituut B.V. (Nmi Institute for Metrology and Technology)

- Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en

Ruimtevaart (NIVR) (Netherlands Agency for Aerospace Programmes)

- Stichting Toerisme Recreatie Nederland (TRN) (Netherlands Board of Tourism)

- Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) (Cooperative Body of the provincial governments of the Northern Netherlands)

- Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) (Gelderland Development Company)

- Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij (OOM) (OOM International Business Development)

- LIOF (Limburg Investment Development Company LIOF)

- Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) (NOM Investment Development)

- Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) (Noord Brabant Development Agency)

- Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (Independent Post and Telecommunication Authority)

Ministerie van Financiën (Υπουργείο Οικονομικών)

- De Nederlandse Bank N.V. (Κεντρική Τράπεζα των Κάτω Χωρών)

- Autoriteit Financiële Markten (Εποπτική αρχή των χρηματιστηριακών των Κάτω Χωρών)

- Pensioen- & Verzekeringskamer (Εποπτική αρχή συντάξεων και ασφαλειών των Κάτω Χωρών)

Ministerie van Justitie (Υπουργείο Δικαιοσύνης)

- Stichting Reclustering Nederland (SRN)

- Stichting VEDIVO

- Voogdij- en gezinsvoogdij instellingen (Ιδρύματα κηδεμονίας και αντιλήψεως)

- Stichting Halt Nederland (SHN)

- Particuliere Internaten (Ιδιωτικά οικοτροφεία)

- Particuliere Jeugdinstellingen (Αναμορφωτήριο ανηλίκων)

- Schadefonds Geweldsmisdrijven

- Centraal orgaan Opvang Asielzoekers

- Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO)

- Landelijke organisaties slachtofferhulp (Εθνικές οργανώσεις αρωγής θυμάτων)

- College Bescherming Persoonsgegevens

- Stichting Studiecentrum Rechtspleging (SSR)

- Raden voor de Rechtsbijstand

- Stichting Rechtsbijstand Asiel

- Stichtingen Rechtsbijstand

- Landelijk Bureau Racisme bestrijding (LBR)

- Clara Wichman Instituut

- Tolkcentra (Κέντρα διερμηνείας)

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Υπουργείο Γεωργίας, Διαχείρισης της Φύσης και Αλιείας)

- Bureau Beheer Landbouwgronden

- Faunafonds

- Staatsbosbeheer

- Stichting Voorlichtingsbureau voor de Voeding

- Universiteit Wageningen

- Stichting DLO

- (Hoofd) productschappen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών) Α. Γενική περιγραφή

- τα δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ταμείο ειδικά πρωτοβάθμια σχολεία, κατά την έννοια

του νόμου Wet op het primair onderwijs

- τα δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ταμείο σχολεία ειδικής εκπαίδευσης, συνεχιζόμενης ειδικής εκπαίδευσης, και τα ιδρύματα ειδικής εκπαίδευσης και συνεχιζόμενης ειδικής εκπαίδευσης, κατά την έννοια του νόμου Wet op de expertisecentra

- τα δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ταμείο ειδικά σχολεία ή ιδρύματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, κατά την έννοια του νόμου Wet op het Voortgezet Onderwijs

- τα δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ταμείο ειδικά ιδρύματα, κατά την έννοια του νόμου Wet Educatie en Beroepsonderwijs

- τα δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ταμείο ειδικά σχολεία, κατά την έννοια του νόμου Experimentenwet Onderwijs

- τα χρηματοδοτούμενα πανεπιστήμια και ΑΕΙ, το Open Universiteit, και τα πανεπιστημιακά νοσοκομεία, περί των οποίων ο νόμος Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, καθώς και τα ιδρύματα διεθνούς παιδείας, εφόσον χρηματοδοτούνται κατά περισσότερο από 50 % από το κράτος Wetenschappelijk Onderzoek

- υπηρεσίες πλαισίωσης σχολείων κατά την έννοια του νόμου Wet op het primair onderwijs ή του νόμου Wet op de expertisecentra

- τα εθνικά παιδαγωγικά κέντρα, κατά την έννοια του νόμου Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten

- τα ραδιοηλεκτρονικά σωματεία, κατά την έννοια του νόμου Mediawet

- τα κληροδοτήματα («fondsen») κατά την έννοια του νόμου Wet op het Specifiek Cultuurbeleid

- τα εθνικά όργανα επαγγελματικής εκπαίδευσης

- τα ιδρύματα («stichtingen») κατά την έννοια του νόμου Wet Verzelfstandiging Rijksmuseum Diensten

- τα λοιπά μουσεία, που χρηματοδοτούνται κατά περισσότερο από 50 % από το ΥΠΠΕ

- οι λοιπές οργανώσεις και φορείς στον τομέα της παιδείας, του πολιτισμού και των επιστημών, που χρηματοδοτούνται κατά περισσότερο από 50 % από το ΥΠΠΕ

B. Ονομαστική απαρίθμηση

- Informatie Beheer Groep

- Stichting Participatiefonds voor het Onderwijs

- Stichting Uitvoering Kinderopvangregelingen/Kintent

- Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF

- Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen

- Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic)

- Stichting Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut

- Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

- Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek

- College van Beroep voor het hoger Onderwijs

- Vereniging van openbare bibliotheken NBLC

- Koninklijke Bibliotheek

- Stichting Muziek Centrum van de Omroep

- Stichting Ether Reclame

- Stichting Radio Nederland Wereldomroep

- Nederlandse Programma Stichting

- Nederlandse Omroep Stichting
- Commissariaat voor de Media
- Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties
- Stichting Lezen
- Dienst Omroepbijdragen
- Centrum voor innovatie en opleidingen
- Bedrijfsfonds voor de Pers
- Centrum voor innovatie van opleidingen
- Instituut voor Toetsontwikkeling (Cito)
- Instituut voor Leerplanontwikkeling
- Landelijk Dienstverlenend Centrum voor Studie- en Beroepskeuzevoorlichting-
- Max Goote Kenniscentrum voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie
- Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs
- BVE-Raad
- Colo, Vereniging kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven
- Stichting kwaliteitscentrum examinering beroepsonderwijs
- Vereniging Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs
- Combo, Stichting Combinatie Onderwijsorganisatie
- Stichting Financiering Struktureel Vakbondsverlof Onderwijs
- Stichting Samenwerkende Centrales in het COPWO
- Stichting SoFoKles
- Europees Platform
- Stichting mobiliteitsfonds HBO
- Nederlands Audiovisueel Archiefcentrum
- Stichting minderheden Televisie Nederland
- Stichting omroep allochtonen
- Stichting multiculturele Activiteiten Utrecht
- School der Poëzie
- Nederlands Perscentrum
- Nederlands Letterkundig Museum en documentatiecentrum
- Bibliotheek voor varenden
- Christelijke bibliotheek voor blinden en slechtzienenden
- Federatie van Nederlandse Blindenbibliotheken
- Nederlandse luister- en braillebibliotheek
- Federatie Slechtzienenden- en Blindenbelang
- Bibliotheek Le Sage Ten Broek
- Doe Maar Dicht Maar
- ElHizra
- Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten
- Fund for Central and East European Bookprojects
- Jongeren Onderwijs Media
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Απασχόλησης)
- Sociale Verzekeringsbank
- Arbeidsvoorzieningsorganisatie
- Stichting Silicose Oud Mijnwerkers
- Stichting Pensioen- & Verzekeringskamer
- Sociaal Economische Raad (SER)
- Raad voor Werk en Inkomen (RWI)
- Centrale organisatie voor werk en inkomen
- Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (Υπουργείο Συγκοινωνιών και Διαχείρισης Υδάτων)
- RDW Voertuig informatie en toelating
- Luchtverkeersbeveiligingsorganisatie (LVB)
- Nederlandse Loodsencorporatie (NLC)
- Regionale Loodsencorporatie (RLC)
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (Υπουργείο Οικισμού, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος)
- Kadaster
- Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting
- Stichting Bureau Architectenregister
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Αθλητισμού)
- Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië (COAR)
- College ter beoordeling van de Geneesmiddelen (CBG)
- Commissies voor gebiedsaanwijzing
- College sanering Ziekenhuisvoorzieningen
- Zorgonderzoek Nederland (ZON)
- Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: N.V. KEMA/Stichting TNO Certification
- College Bouw Ziekenhuisvoorzieningen (CBZ)
- College voor Zorgverzekeringen (CVZ)
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR)
- College Tarieven Gezondheidszorg (CTG)
- Stichting Uitvoering Omslagregeling Wet op de Toegang Ziekttekostenverzekering (SUO)
- Stichting tot bevordering van de Volksgezondheid en Milieuhygiëne (SVM)
- Stichting Facilitair Bureau Gemachtigden Bouw VWS
- Stichting Sanquin Bloedvoorziening
- College van Toezicht op de Zorgverzekering organen (προβλεπόμενο στο Νόμο BIG, άρθρο 14 § 2c)
- Ziekenfondsen (Ταμεία Υγείας)
- Nederlandse Transplantatiestichting (NTS)
- Regionale Indicatieorganen (RIO's) (Περιφερειακοί φορείς αξιολόγησης αναγκών).XI.EN.
- XI. ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΙΑ
- Όλοι οι οργανισμοί μη βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα που υπόκεινται στο δημοσιονομικό έλεγχο του Rechnungshof (Ελεγκτικού Συνεδρίου).
- XII. ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ Κατηγορίες
- Institutos públicos sem carácter comercial ou industrial (δημόσιοι φορείς χωρίς εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα),
- Serviços públicos personalizados (δημόσιες υπηρεσίες με νομική προσωπικότητα),
- Fundações públicas (δημόσια ιδρύματα),
- Estabelecimentos públicos de ensino, investigação científica e saúde (δημόσια ιδρύματα εκπαίδευσης, επιστημονικής έρευνας και υγείας).
- XIII. ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
- Οι δημόσιοι ή ελεγχόμενοι από το δημόσιο οργανισμοί ή επιχειρήσεις που δεν είναι βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα.
- XIV. ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ
- Όλοι οι μη εμπορικοί οργανισμοί των οποίων οι δημόσιες συμβάσεις υπόκεινται στον έλεγχο της εθνικής υπηρεσίας δημοσίων συμβάσεων.
- XV. ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
- Οργανισμοί
- Design Council,
- Health and Safety Executive,

- National Research Development Corporation,
 - Public Health Laboratory Service Board,
 - Advisory, Conciliation and Arbitration Service,
 - Commission for the New Towns,
 - National Blood Authority,
 - National Rivers Authority,
 - Scottish Enterprise,
 - Scottish Homes,
 - Welsh Development Agency.
- Κατηγορίες
- Maintained schools (επιχορηγούμενα σχολεία),
 - Universities and Colleges financed for the most part by other contracting authorities, (πανεπιστήμια και κο-

- λέγια χρηματοδοτούμενα κατά το πλείστον από άλλες αναθέτουσες αρχές),
- National Museums and Galleries, (εθνικά μουσεία και πινακοθήκες),
 - Research Councils, (συμβούλια επιστημονικής έρευνας),
 - Fire Authorities, (πυροσβεστικές αρχές),
 - National Health Service Strategic Health Authorities, (στρατηγικές αρχές υγείας του National Health Service),
 - Police Authorities, (αστυνομικές αρχές),
 - New Town Development Corporations (φορείς ανάπτυξης νέων οικισμών),
 - Urban Development Corporations (πολεοδομικοί φο-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ⁽¹⁾

ΓΕΛΙΟ		
l'Etat	— de Staat	— το Κράτος
les communautés	— de gemeenschappen	-- οι γλωσσικές κοινότητες
les commissions communautaires	— de	— οι κοινοτικές επιτροπές
les régions	gemeenschapscommissies	— οι περιφέρειες
les provinces	-- de gewesten	— οι επαρχίες
les communes	— de provincies	— οι δήμοι
les centres publics d'aide sociale	— de gemeenten	— τα Δημόσια Κέντρα Κοινωνικής Αρωγής
les fabriques d'églises et les organismes chargés de la gestion du temporel des autres cultes reconnus	— de openbare centra voor maatschappelijk welzijn	— τα ενοριακά συμβούλια των εκκλησιών και οι φορείς οι επιφορτισμένοι με τη διαχείριση των κοσμικών αγαθών των άλλων αναγνωρισμένων θρησκευμάτων
— les sociétés de développement régional	— de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporal'en van de erkende erediensten	— οι εταιρίες περιφερειακής ανάπτυξης
— les polders et wateringues	— de gewestelijke ontwikkelingssmaatschappijen	— οι αποστραγγιστικοί οργανισμοί
— les comités de remembrement des biens ruraux	— de polders en wateringen	— οι επιτροπές αναδιασμού γεωργικών γαιών
— les zones de police	— de ruilverkavelingscomités	— οι αστυνομικές ζώνες
— les associations formées par plusieurs des pouvoirs adjudicateurs ci-dessus.	— de politiezones	— οι ενώσεις δύο ή περισσότερων από τους παραπάνω αναθέτουσας φορείς
	— de verenigingen gevormd door een of meerdere aanbestedende overheden hierboven.	

ΔΑΝΙΑ

1. Folketinget — Κοινοβούλιο	Rigsrevisionen — Εθνικό Ελεγκτικό Συνέδριο
2. Statsministeriet — Προεδρία Κυβερνήσεως	
3. Udenrigsministeriet — Υπουργείο Εξωτερικών	
4. Beskæftigelsesministeriet — Υπουργείο Απασχόλησης	5 διοικήσεις και οργανισμοί
5. Domstolsstyrelsen — Διοίκηση Δικαστηρίων	
6. Finansministeriet — Υπουργείο Οικονομικών	5 styrelserog institutioner -- 5 διοικήσεις και οργανισμοί
7. Forsvarsministeriet — Υπουργείο Άμυνας	Adskillige institutioner — Διάφοροι οργανισμοί
8. Indenrigs- og Sundhedsministeriet — Υπουργείο Εσωτερικών και Υγείας	Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut — Διάφορες διοικήσεις και οργανισμοί, μεταξύ άλλων το Statens Serum Institut
9. Justitsministeriet — Υπουργείο Δικαιοσύνης	Rigspolitichefen, 2 direktorater samt et antal styrelser — Εθνικό Αρχηγείο Αστυνομίας, 2 Γενικές Διευθύνσεις και διάφορα τμήματα
10. Kirkeministeriet — Υπουργείο Εκκλησιαστικών	10 stiftsøvrigheder — 10 επισκοπικές αρχές
11. Kulturministeriet — Υπουργείο Πολιτισμού	Departement samt et antal statsinstitutioner — Ένα τμήμα και μερικοί κρατικοί οργανισμοί
12. Miljøministeriet — Υπουργείο Περιβάλλοντος	6 styrelser — 6 διοικήσεις (τμήματα)

(¹) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «κεντρικές κυβερνητικές αρχές» «...» εννοούνται οι αρχές μνημονωμένοι ορθογραφικά στο παρόν παράρτημα και, στο μέτρο δε που έχουν επιβληθεί διορθώσεις ή τροποποιήσεις ή τροποποιήσεις σε εθνικό επίπεδο, οι οντότητες που τις έχουν διαδοχικά.

13. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration Υπουργείο Προσφύγων, Μεταναστών και Ενσωμάτωσης	1 styrelse — 1 διοίκηση (τμήμα) —
14. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri — Υπουργείο Τροφίμων, Γεωργίας και Αλιείας	9 direktorater og institutioner — 9 γενικές διευθύνσεις και οργανισμοί
15. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og herunder Udvikling — Υπουργείο Επιστημών, Τεχνολογίας και Καυνοτομίας	Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger — Διάφοροι φορείς και οργανισμοί, μεταξύ άλλων το Εθνικό Εργαστήριο του Risø και τα Εθνικά Ιδρύματα Έρευνας και Κατάρτισης
16. Skatteministeriet — Υπουργείο Δημοσίου Θησαυρού	1 styrelse og institutioner — 1 τμήμα και διάφοροι οργα- νισμοί
17. Socialministeriet — Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων	3 styrelser og institutioner — 3 τμήματα και μερικοί οργανισμοί
18. Trafikministeriet — Υπουργείο Μεταφορών	12 τμήματα και οργανισμοί, μεταξύ των οποίων το Øresundsbrokonsortiet
19. Undervisningsministeriet — Υπουργείο Παιδείας	3 τμήματα, 4 εκπαιδευτικά ιδρύματα και 5 άλλοι φορείς
20. Økonomi- og Erhvervsministeriet — Υπουργείο Εθνι- κής Οικονομίας και Επιχειρήσεων	Adskillige styrelser og institutioner — Διάφορα τμήματα και οργανισμοί

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Auswärtiges Amt	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εξωτερικών
Bundesministerium des Innern (nur zivile Güter)	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών (μόνον αγαθά μη στρατιωτικής χρήσης)
Bundesministerium der Justiz	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης
Bundesministerium der Finanzen	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών
Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Εργασίας
Bundesministerium für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Προστασίας του Καταναλωτή, Τρο- φίμων και Γεωργίας
Bundesministerium der Verteidigung (keine militärischen Güter)	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Άμυνας (όχι αγαθά στρατιωτικής χρήσης)
Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Ju- gend	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικογενειακών Υποθέσεων, Ηλικιω- μένων, Γυναϊκών και Νέας Γενιάς
Bundesministerium für Gesundheit und Soziale Sicherheit	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Bundesministerium für Verkehr, Bau- und Wohnungswes- sen	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Μεταφορών, Οικοδομών και Στέ- γης
Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktor- sicherheit	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας
Bundesministerium für Bildung und Forschung	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας
Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανά- πτυξης

ΕΛΛΑΣ

1. Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης	σίων Έργων
2. Υπουργείο Εξωτερικών	10. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσε- ων
3. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών	11. Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
4. Υπουργείο Ανάπτυξης	12. Υπουργείο Γεωργίας
5. Υπουργείο Δικαιοσύνης	13. Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
6. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων	14. Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης
7. Υπουργείο Πολιτισμού	15. Υπουργείο Αιγαίου
8. Υπουργείο Υγείας - Πρόνοιας	16. Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
9. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημο-	17. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

18. Γενική Γραμματεία Ισότητας
19. Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων
20. Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού
21. Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας
22. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
23. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
24. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων
25. Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας

Ελλάδος

26. Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας
27. Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
28. Εθνικό Τυπογραφείο
29. Γενικό Χημείο του Κράτους
30. Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας
31. Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
32. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
33. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
34. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Presidencia del Gobierno
 Ministerio de Asuntos Exteriores
 Ministerio de Justicia
 Ministerio de Defensa
 Ministerio de Hacienda
 Ministerio de Interior
 Ministerio de Fomento
 Ministerio de Educación, Cultura y Deportes
 Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales
 Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación
 Ministerio de la Presidencia
 Ministerio de Administraciones Públicas
 Ministerio de Sanidad y Consumo
 Ministerio de Economía
 Ministerio de Medio Ambiente
 Ministerio de Ciencia y Tecnología

1. Υπουργεία

- Services du Premier ministre
- Ministère des affaires étrangères
- Ministère des affaires sociales, du travail et de la solidarité
- Ministère de l'agriculture, de l'alimentation, de la pêche et des affaires rurales
- Ministère de la culture et de la communication
- Ministère de la défense
- Ministère de l'écologie et du développement durable
- Ministère de l'économie, des finances et de l'industrie
- Ministère de l'équipement, des transports, du logement, du tourisme et de la mer
- Ministère de la fonction publique, de la réforme de l'Etat et de l'aménagement du territoire
- Ministère de l'intérieur, de la sécurité intérieure et des libertés locales
- Ministère de la justice
- Ministère de la jeunesse, de l'éducation nationale et de la recherche
- Ministère de l'outre-mer
- Ministère de la santé, de la famille et des personnes handicapées
- Ministère des sports

1 Μη πολεμικό υλικό περί του οποίου το Παράρτημα V

35. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
36. Πανεπιστήμιο Πατρών
37. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
38. Πολυτεχνείο Κρήτης
39. Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων
40. Αιγινήτειο Νοσοκομείο
41. Αρεταίειο Νοσοκομείο
42. Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης
43. Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού Α.Ε.
44. Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
45. Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων
46. Γενικό Επιτελείο Στρατού (1)
47. Γενικό Επιτελείο Ναυτικού (1)
48. Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας (1)
49. Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας
50. Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ΙΣΠΑΝΙΑ

Προεδρία της Κυβερνήσεως
 Υπουργείο Εξωτερικών
 Υπουργείο Δικαιοσύνης
 Υπουργείο Αμύνης
 Υπουργείο Οικονομικών
 Υπουργείο Εσωτερικών
 Υπουργείο Χωροταξικής Ανάπτυξης
 Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού
 Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
 Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Διατροφή
 Υπουργείο Προεδρίας
 Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης
 Υπουργείο Υγείας και Κατανάλωσης
 Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
 Υπουργείο Περιβάλλοντος
 Υπουργείο Επιστημών και Τεχνολογίας

ΓΑΛΛΙΑ

- Υπηρεσίες Πρωθυπουργού
- Υπουργείο Εξωτερικών
- Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, Εργασίας και Αλληλεγγύης
- Υπουργείο Γεωργίας, Διατροφής, Αλιείας και Υπαίθρου
- Υπουργείο Πολιτισμού και Επικοινωνίας
- Υπουργείο Αμύνης¹
- Υπουργείο Οικολογίας και Αειφόρου Ανάπτυξης
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας
- Υπουργείο Εξοπλισμού, Μεταφορών, Οικισμού, Τουρισμού και Θαλασσών
- Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης, Μεταρρύθμισης του Κράτους και Χωροταξίας
- Υπουργείο Εσωτερικών, Εσωτερικής Ασφάλειας και Τοπικών Ελευθεριών
- Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Υπουργείο Νέας Γενιάς, Παιδείας και Έρευνας
- Υπουργείο Υπερπόντιων Περιοχών
- Υπουργείο Υγείας, Οικογένειας και Αναπήρων
- Υπουργείο Αθλητισμού

2. Εθνικά δημόσια ιδρύματα
- Académie de France à Rome
 - Académie de marine
 - Académie des sciences d'outre-mer
 - Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)
 - Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)
 - Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)
 - Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)
 - Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)
 - Bibliothèque nationale de France
 - Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg
 - Bibliothèque publique d'information
 - Caisse des dépôts et consignations
 - Caisse nationale des autoroutes (CNA)
 - Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)
 - Centre des monuments nationaux (CMN)
 - Caisse de garantie du logement locatif social
 - Casa de Velasquez
 - Centre d'enseignement zootechnique
 - Centre d'études du milieu et de pédagogie appliquée du ministère de l'agriculture
 - Centre d'études supérieures de sécurité sociale
 - Centres de formation professionnelle agricole
 - Centre national d'art et de culture Georges Pompidou
 - Centre national de la cinématographie
 - Centre national d'études et de formation pour l'enfance inadaptée
 - Centre national d'études et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)
 - Centre national des lettres
 - Centre national de documentation pédagogique
 - Centre national des oeuvres universitaires et scolaires (CNOUS)
 - Centre hospitalier des Quinze-Vingts
 - Centre national de promotion rurale de Marmilhat
 - Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)
 - Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)
 - Centres régionaux de la propriété forestière
 - Centre de sécurité sociale des travailleurs migrants
 - Commission des opérations de bourse
 - Conseil supérieur de la pêche
 - Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres
 - Conservatoire national supérieur de musique de Paris
 - Conservatoire national supérieur de musique de Lyon
 - Conservatoire national supérieur d'art dramatique
 - École centrale - Lyon
 - École centrale des arts et manufactures
 - École du Louvre
 - École française d'archéologie d'Athènes
 - École française d'Extrême-Orient
 - École française de Rome
 - École des hautes études en sciences sociales
 - École nationale d'administration
 - École nationale de l'aviation civile (ENAC)
 - École nationale des Chartes
 - École nationale d'équitation
 - École nationale du génie rural des eaux et des forêts (ENGREF)
 - Écoles nationales d'ingénieurs
 - École nationale d'ingénieurs des techniques des industries agricoles et alimentaires
 - Écoles nationales d'ingénieurs des travaux agricoles
 - École nationale du génie de l'eau et de l'environnement de Strasbourg
 - École nationale de la magistrature
 - Écoles nationales de la marine marchande
 - École nationale de la santé publique (ENSP)
 - École nationale de ski et d'alpinisme
 - École nationale supérieure agronomique - Montpellier
 - École nationale supérieure agronomique - Rennes
 - École nationale supérieure des arts décoratifs
 - École nationale supérieure des arts et industries - Strasbourg
 - École nationale supérieure des arts et industries textiles - Roubaix
 - Écoles nationales supérieures d'arts et métiers
 - École nationale supérieure des beaux-arts
 - École nationale supérieure des bibliothécaires
 - École nationale supérieure de céramique industrielle
 - École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)
 - École nationale supérieure des industries agricoles alimentaires
 - École nationale supérieure du paysage
 - Écoles nationales vétérinaires
 - École nationale de voile
 - Écoles normales nationales d'apprentissage
 - Écoles normales supérieures
 - École polytechnique
 - École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)
 - École de sylviculture - Croigny (Aube)
 - École de viticulture et d'oenologie de la Tour-Blanche (Gironde)
 - École de viticulture - Avize (Marne)
 - Hôpital national de Saint-Maurice
 - Établissement national des invalides de la marine (ENIM)
 - Établissement national de bienfaisance Koenigswarter
 - Établissement de maîtrise d'ouvrage des travaux culturels (EMOC)
 - Établissement public du musée et du domaine national de Versailles
 - Fondation Carnegie
 - Fondation Singer-Polignac
 - Fonds d'action et de soutien pour l'intégration et la lutte contre les discriminations
 - Institut de l'élevage et de médecine vétérinaire des pays tropicaux (IEMVPT)
 - Institut français d'archéologie orientale du Caire
 - Institut français de l'environnement
 - Institut géographique national

- Institut industriel du Nord
- Institut national agronomique de Paris-Grignon
- Institut national des appellations d'origine (INAO)
- Institut national d'astronomie et de géophysique (INAG)
- Institut national de la consommation (INC)
- Institut national d'éducation populaire (INEP)
- Institut national d'études démographiques (INED)
- Institut national des jeunes aveugles - Paris
- Institut national des jeunes sourds - Bordeaux
- Institut national des jeunes sourds - Chambéry
- Institut national des jeunes sourds - Metz
- Institut national des jeunes sourds - Paris
- Institut national du patrimoine
- Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I.N2.P3)
- Institut national de la propriété industrielle
- Institut national de recherches archéologiques préventives
- Institut national de recherche pédagogique (INRP)
- Institut national des sports et de l'éducation physique
- Instituts nationaux polytechniques
- Instituts nationaux des sciences appliquées
- Institut national supérieur de chimie industrielle de Rouen
- Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)
- Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)
- Instituts régionaux d'administration
- Institut supérieur des matériaux et de la construction mécanique de Saint-Ouen
- Musée Auguste-Rodin
- Musée de l'armée
- Musée Gustave-Moreau
- Musée du Louvre
- Musée du quai Branly
- Musée national de la marine
- Musée national J.-J.-Henner
- Musée national de la Légion d'honneur
- Muséum national d'histoire naturelle
- Office de coopération et d'accueil universitaire
- Office français de protection des réfugiés et apatrides
- Office national de la chasse et de la faune sauvage
- Office national d'information sur les enseignements et les professions (ONISEP)
- Office des migrations internationales (OMI)
- Office universitaire et culturel français pour l'Algérie
- Palais de la découverte
- Parcs nationaux
- Syndicat des transports parisiens d'Ile-de-France
- Thermes nationaux - Aix-les-Bains

- 3. Άλλος εθνικός δημόσιος οργανισμός
- Union des groupements d'achats publics (UGAP)

ΙΡΑΝΔΙΑ

President's Establishment	(Προεδρία της Δημοκρατίας)
Houses of the Oireachtas and European Parliament	(Κοινοβούλιο και Ευρωκοινοβούλιο)
Department of the Taoiseach	(Γραφείο Πρωθυπουργού)
Central Statistics Office	(Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία)
Department of Finance	(Υπουργείο Οικονομικών)
Office of the Comptroller and Auditor General	(Γενικό Λογιστήριο του Κράτους)
Office of the Revenue Commissioners	(Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων)
Office of Public Works	(Υπηρεσία Δημόσιων Έργων)
State Laboratory	(Χημείο του Κράτους)
Office of the Attorney General	(Γενικό Επιτροπάτο Δικαιοσύνης)
Office of the Director of Public Prosecutions	(Γενική Εισαγγελία)
Valuation Office	(Υπηρεσία Αποτιμήσεων)
Civil Service Commission	(Επιτροπάτο Δημοσιοϋπαλληλικού Σώματος)
Office of the Ombudsman	(Διαμεσολαβητής)
Chief State Solicitor's Office	(Υπηρεσία Νομικού Συμβούλου του Κράτους)
Department of Justice, Equality and Law Reform	(Υπουργείο Δικαιοσύνης, Ισότητας και Μεταρρύθμισης του Δικαίου)
Courts Service	(Υπηρεσία Δικαστηρίων)
Prisons Service	(Υπηρεσία Φυλακών)
Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests	(Επιτροπάτο Δωρεών και Κληροδοτημάτων)
Department of the Environment and Local Government	(Υπουργείο Περιβάλλοντος και Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
Department of Education and Science	(Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών)
Department of Communications, Marine and Natural Resources	(Υπουργείο Συγκοινωνιών, Θαλάσσιων και Φυσικών Πόρων)
Department of Agriculture and Food	(Υπουργείο Γεωργίας και Τροφίμων)
Department of Transport	(Υπουργείο Μεταφορών)
Department of Health and Children	(Υπουργείο Υγείας και Παιδιών)
Department of Enterprise, Trade and Employment	(Υπουργείο Επιχειρήσεων, Εμπορίου και Απασχόλησης)
Department of Arts, Sports and Tourism	(Υπουργείο Τεχνών, Αθλητισμού και Τουρισμού)
Department of Defence	(Υπουργείο Αμύνης)
Department of Foreign Affairs	(Υπουργείο Εξωτερικών)
Department of Social and Family Affairs	(Υπουργείο Κοινωνικών και Οικογενειακών Υποθέσεων)
Department of Community, Rural and Gaeltacht Affairs	(Υπουργείο Κοινοτικών Υποθέσεων, Υπαίθρου και Ιρλανδόφωνων Περιοχών)
Arts Council	(Συμβούλιο Τεχνών)
National Gallery	(Εθνική Πινακοθήκη)

ΙΤΑΛΙΑ

I. Αγοράστριες οντότητες	
1. Presidenza del Consiglio dei Ministri	Προεδρία Υπουργικού Συμβουλίου
2. Ministero degli Affari Esteri	Υπουργείο Εξωτερικών
3. Ministero dell'Interno	Υπουργείο Εσωτερικών
4. Ministero della Giustizia	Υπουργείο Δικαιοσύνης
5. Ministero della Difesa	Υπουργείο Άμυνας ¹
6. Ministero dell'Economia e delle Finanze	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
7. Ministero delle Attività Produttive	Υπουργείο Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
8. Ministero delle Comunicazioni	Υπουργείο Επικοινωνιών
9. Ministero delle Politiche agricole e forestali	Υπουργείο Γεωργικής και Δασικής Πολιτικής
10. Ministero dell'Ambiente e tutela del Territorio	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωροταξικής Μέριμνας
11. Ministero delle Infrastrutture e Trasporti	Υπουργείο Υποδομής και Μεταφορών
12. Ministero del Lavoro e delle politiche sociali	Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικών Πολιτικών
13. Ministero della Salute	Υπουργείο Υγείας
14. Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca	Προεδρία Υπουργικού Συμβουλίου
15. Ministero per i Beni e le attività culturali	Υπουργείο Πολιτιστικών Αγαθών και Δραστηριοτήτων
2. Άλλος εθνικός δημόσιος οργανισμός: CONSIP SPA (Πάροχος Δημόσιων Πληροφορικών Υπηρεσιών) ²	CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

1. Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural: Administration des services techniques de l'agriculture)	1. Υπουργείο Γεωργίας, Αμπελουργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου: Διοίκηση Τεχνικών Υπηρεσιών Γεωργίας
2. Ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur, de la Coopération et de la Défense: Armée.	2. Υπουργείο Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου, Συνεργασίας και Άμυνας: Στρατός
3. Ministère de l'Education nationale, de la Formation professionnelle et des Sports: Lycées d'enseignement secondaire et d'enseignement secondaire technique.	3. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Επαγγελματικής Κατάρτισης και Αθλητισμού: γενικά και τεχνικά λύκ
4. Ministère de l'Environnement: Administration de l'environnement.	4. Υπουργείο Περιβάλλοντος: Διοίκηση Περιβάλλοντος
5. Ministère d'Etat, département des Communications: Entreprise des P et T (Postes seulement).	5. Υπουργείο Επικρατείας, τμήμα Επικοινωνιών: Επιχείρηση ΤΤΤ (μόνο τα ταχυδρομεία)
6. Ministère de la Famille, de la Solidarité sociale et de la Jeunesse: Maisons de retraite de l'Etat, Homes d'enfants.	6. Υπουργείο Οικογένειας, Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Νέας Γενιάς: Κρατικά Γηροκομεία και Ιδρύματα Παιδιών
7. Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative: Centre informatique de l'Etat, Service central des imprimés et des fournitures de bureau de l'Etat.	7. Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης και Μεταρρύθμισης του Κρατικού Μηχανισμού: Κέντρο Μηχανοργάνωσης του Κράτους, Κεντρική Υπηρεσία Εντύπων και Αναλωσίμων Γραφείου του Κράτους
8. Ministère de la Justice: Etablissements pénitentiaires.	8. Υπουργείο Δικαιοσύνης: Σωφρονιστικά Καταστήματα
9. Ministère de l'Intérieur: Police grand-ducale, Service national de la protection civile.	9. Υπουργείο Εσωτερικών: Εθνική Αστυνομία, Εθνική Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας
10. Ministère des Travaux publics: Administration des bâtiments publics; Administration des ponts et chaussées.	10. Υπουργείο Δημόσιων Έργων: Διοίκηση Δημόσιων Κτιρίων, Διοίκηση Οδοποιίας και Γεφυροποιίας

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

Ministerie van Algemene Zaken (Υπουργείο Γενικών Υποθέσεων)	- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)	- Agentschap Informatievoorziening Overheidspersoneel (IVOP) (Οργανισμός Πληροφοριών Κρατικού Προσωπικού)
- Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Κυβερνητικής Πολιτικής)	- Centrale Archiefselectiedienst (CAS) (Κεντρική Υπηρεσία Επιλογής Αρχείων)
- Rijksvoorlichtingsdienst: (Εθνική Υπηρεσία Ενημέρωσης)	- Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) (Γενική Υπηρεσία Πληροφοριών και Ασφάλειας)
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Υπουργείο Εσωτερικών)	- Beheerorganisatie GBA (Οργανισμός Στοιχείων Προσωπικού και Ταξιδιωτικών Εγγράφων)

¹ Μη πολεμικό υλικό.² Ο εν λόγω εθνικός δημόσιος οργανισμός ενεργεί ως δημόσιος φορέας προμηθειών για όλα τα Υπουργεία και κατόπιν αιτήματος, για άλλες δημόσιες οντότητες, βάσει συμβάσεως ή συμφωνίας - πλαίσιο.

- Organisatie Informatie- en communicatietechnologie OOV (ITO) (Οργανισμός Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών)
- Korps Landelijke Politiediensten (Σώμα Εθνικών Αστυνομικών Υπηρεσιών)
- Ministerie van Buitenlandse Zaken (Υπουργείο Εξωτερικών)
- Directoraat Generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC) (Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Προξενικών Υποθέσεων)
- Directoraat Generaal Politieke Zaken (DGPZ) (Γενική Διεύθυνση Πολιτικών Υποθέσεων)
- Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) (Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Συνεργασίας)
- Directoraat Generaal Europese Samenwerking (DGES) (Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Συνεργασίας)
- Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI) (Κέντρο Προώθησης Εισαγωγών από Αναπτυσσόμενες Χώρες)
- Centrale diensten ressorterend onder P/PlvS (υποστηρικτικές υπηρεσίες υπαγόμενες στο Γενικό Γραμματέα ή στον Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα)
- Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk) (κάθε μία διπλωματική αποστολή στο εξωτερικό) Ministerie van Defensie (Υπουργείο Άμυνας)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Staf Defensie Interservice Commando (DICO) (Διαπηρεσιακό Αρχηγείο Υποστηρικτικών Υπηρεσιών)
- Defensie Telematica Organisatie (DTO) (Οργανισμός Τηλεματικής Εθνικής Άμυνας)
- Centrale directie van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen (Κεντρική Διεύθυνση Υποδομής ΥΕΘΑ)
- De afzonderlijke regionale directies van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen (Περιφερειακές Διευθύνσεις Υποδομής ΥΕΘΑ)
- Directie Materieel Koninklijke Marine (Διεύθυνση Υλικού Βασιλικού Ναυτικού)
- Directie Materieel Koninklijke Landmacht (Διεύθυνση Υλικού Βασιλικού Στρατού)
- Directie Materieel Koninklijke Luchtmacht (Διεύθυνση Υλικού Βασιλικής Αεροπορίας)
- Landelijk Bevoorradingbedrijf Koninklijke Landmacht (LBBKL) (Εθνικός Οργανισμός Εφοδιασμού Βασιλικού Στρατού)
- Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO) (Οργανισμός Αγωγών ΥΕΘΑ)
- Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht (Κέντρο Επιμελητείας Βασιλικής Αεροπορίας)
- Koninklijke Marine, Marinebedrijf (Φορέας Συντήρησης Βασιλικού Ναυτικού)
- Ministerie van Economische Zaken (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία)
- Centraal Planbureau (CPB) (Κεντρικό Γραφείο Σχεδιασμού)
- Bureau voor de Industriële Eigendom (BIE) (Γραφείο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας)
- Senter (Senter)
- Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) (Κρατική Εποπτεία Ορυχείων)
- Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMA) (Ολλανδική Αρχή Ανταγωνισμού)
- Economische Voorlichtingsdienst (EVD) (Οργανισμός Προωθήσεως Εξαγωγών)
- Nederlandse Onderneming voor Energie en Milieu BV (Novem) (Ολλανδική Επιχείρηση Ενέργειας και Περιβάλλοντος)
- Agentschap Telecom (Αυτόνομος Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών)
- Ministerie van Financiën (Υπουργείο Οικονομικών)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Belastingdienst Automatiseringscentrum (Κέντρο Μηχανοργάνωσης Φόρων)
- Belastingdienst (Διοίκηση Φόρων και Τελωνείων):
- de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (οι επί μέρους Διευθύνσεις της Διοίκησης Φόρων και Τελωνείων ανά τη χώρα)
- Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst [incl. Economische Controle dienst (ECD)] [Υπηρεσία Φορολογικών Πληροφοριών και Ερευνών (συμπεριλ. της Υπηρεσίας Οικονομικού Ελέγχου)]
- Belastingdienst Opleidingen (Κέντρο Κατάρτισης της Διοίκησης Φόρων και Τελωνείων)
- Dienst der Domeinen (Υπηρεσία Κρατικής Περιουσίας)
- Ministerie van Justitie (Υπουργείο Δικαιοσύνης)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Dienst Justitiële Inrichtingen (Υπηρεσία Σωφρονιστικών Καταστημάτων)
- Raad voor de Kinderbescherming (Συμβούλιο Προστασίας Ανηλίκων)
- Centraal Justitie Incasso Bureau (Κεντρική Υπηρεσία Είσπραξης Χρηματικών Ποινών)
- Openbaar Ministerie (Γενική Εισαγγελία)
- Immigratie en Naturalisatiedienst (Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης)
- Nederlands Forensisch Instituut (Ολλανδικό Ιατροδικαστικό Ινστιτούτο)
- Raad voor de Rechtspraak (Συμβούλιο Νομολογίας)
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Υπουργείο Γεωργίας, Διαχείρισης της Φύσης και Αλιείας)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Agentschap Landelijke Service bij Regelingen (LASER) (Εθνική Αυτόνομη Υπηρεσία Εφαρμογής Κανονισμών)
- Agentschap Plantenziekte kundige Dienst (PD) [Αυτόνομη Υπηρεσία Φυτοπροστασίας (Agency)]
- Algemene Inspectiedienst (AID) (Γενική Υπηρεσία Επιθεωρήσεων)
- De afzonderlijke Regionale Beleidsdirecties (Οι επί μέρους Περιφερειακές Διευθύνσεις Πολιτικής)
- Agentschap Bureau Heffingen (Αυτόνομο Γραφείο Παρακρατημάτων)
- Dienst Landelijk Gebied (DLG) (Υπηρεσία Αειφόρου Αναπτύξεως της Υπαίθρου)
- De afzonderlijke regionale Beleidsdirecties
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Inspectie van het Onderwijs (Επιθεώρηση Παιδείας)

- Inspectie Cultuurbezit (Επιθεώρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς)
- Centrale Financiën Instellingen (Κεντρικός Οργανισμός Χρηματοδότησης Ιδρυμάτων)
- Nationaal archief (Εθνικά Αρχεία)
- Rijksdienst voor de archeologie (Κρατική Επιθεώρηση Αρχαιολογίας)
- Rijksarchiefinspectie (Επιθεώρηση Γενικών Αρχείων του Κράτους)
- Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (Συμβουλευτικό Συμβούλιο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Πολιτικής)
- Onderwijsraad (Συμβούλιο Παιδείας)
- Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (Ολλανδικό Εθνικό Ίδρυμα Πολεμικής Τεκμηρίωσης)
- Instituut Collectie Nederland (Ολλανδικό Ίδρυμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς)
- Raad voor Cultuur (Συμβούλιο Πολιτισμού)
- Rijksdienst voor de Monumentenzorg (Εθνική Υπηρεσία Φροντίδας Μνημείων)
- Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek (Εθνική Υπηρεσία Αρχαιολογικής Κληρονομιάς)
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Απασχόλησης)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (Υπουργείο Συγκοινωνιών, Δημόσιων Έργων και Διαχείρισης Υδάτων)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Directoraat-Generaal Luchtvaart (Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Αεροπορίας)
- Directoraat-Generaal Goederenvervoer (Γενική Διεύθυνση Εμπορευματικών Μεταφορών)
- Directoraat-Generaal Personenvervoer (Γενική Διεύθυνση Επιβατικών Μεταφορών)
- Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat (Γενική Διεύθυνση Δημόσιων Έργων και Διαχείρισης Υδάτων)
- Hoofdkantoor Directoraat-Generaal Rijks Waterstaat (Κεντρικό Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιων Έργων και Διαχείρισης Υδάτων)
- De afzonderlijke regionale directies van Rijkswaterstaat (οι επί μέρους περιφερειακές διευθύνσεις της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιων Έργων και Διαχείρισης Υδάτων)
- De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (οι επί μέρους εξειδικευμένες υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιων Έργων και Διαχείρισης Υδάτων)
- Directoraat-Generaal Water (Γενική Διεύθυνση Υδάτων)
- Inspecteur-Generaal, Inspectie Verkeer en Waterstaat (Γενικός Επιθεωρητής, Επιθεώρηση Συγκοινωνιών και Διαχείρισης Υδάτων)
- Divisie Luchtvaart van de Inspecteur-Generaal, Inspectie Verkeer en Waterstaat (Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας του Γενικού Επιθεωρητή, Επιθεώρηση Συγκοινωνιών και Διαχείρισης Υδάτων)
- Divisie Vervoer van de Inspecteur-Generaal, Inspectie Verkeer en Waterstaat (Τμήμα Μεταφορών του Γενικού Επιθεωρητή, Επιθεώρηση Συγκοινωνιών και Διαχείρισης Υδάτων)
- Divisie Scheepvaart van de Inspecteur-Generaal, Inspectie Verkeer en Waterstaat (Τμήμα Ναυτιλίας του Γενικού Επιθεωρητή, Επιθεώρηση Συγκοινωνιών και Διαχείρισης Υδάτων)
- Centrale Diensten (Κεντρικές Υπηρεσίες)
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) (Βασιλικό Ολλανδικό Μετεωρολογικό Ινστιτούτο)
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (Υπουργείο Οικισμού, Χωροταξίας και Διαχείρισης του Περιβάλλοντος)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Directoraat-Generaal Wonen (Γενική Διεύθυνση Οικισμού)
- Directoraat-Generaal Ruimte (Γενική Διεύθυνση Χωροταξίας)
- Directoraat General Milieubeheer (Γενική Διεύθυνση Προστασίας του Περιβάλλοντος)
- Rijksgebouwendienst (Οργανισμός Κρατικών Κτιρίων)
- VROM inspectie (Επιθεώρηση)
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Υπουργείο Δημόσιας Υγείας, Πρόνοιας και Αθλητισμού)
- Bestuursdepartement (Τμήμα πολιτικής και προσωπικού)
- Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken (Επιθεώρηση Προστασίας της Υγείας, Εμπορευμάτων και Κτηνιατρικών Θεμάτων)
- Inspectie Gezondheidszorg (Επιθεώρηση Μέριμνας για την Υγεία)
- Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming (Επιθεώρηση Προστασίας και Αντιλήψεως των Νέων)
- Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (Εθνικό Ίδρυμα Δημόσιας Υγείας και Περιβάλλοντος)
- Sociaal en Cultureel Planbureau (Γραφείο Κοινωνικοπολιτιστικού Σχεδιασμού)
- Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (Οργανισμός Αξιολόγησης Φαρμάκων)
- Tweede Kamer der Staten-Generaal (Κάτω Βουλή)
- Eerste Kamer der Staten-Generaal (Άνω Βουλή)
- Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας)
- Algemene Rekenkamer (Ελεγκτικό Συνέδριο)
- Nationale Ombudsman (Εθνικός Διαμεσολαβητής)
- Kanselarij der Nederlandse Orden (Καγκελαρία Ολλανδικών Ταγμάτων)
- Kabinet der Koningin (Ιδιαίτερο Γραφείο της Βασίλισσας)

ΑΥΣΤΡΙΑ

1. Bundeskanzleramt	Ομοσπονδιακή Καγκελαρία
2. Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εξωτερικών
3. Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών και Πολιτισμού
4. Bundesministerium für Finanzen	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών
5. Bundesministerium für Gesundheit und Frauen	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Υγείας και Γυναικών
6. Bundesministerium für Inneres	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών
7. Bundesministerium für Justiz	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης
8. Bundesministerium für Landesverteidigung	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
9. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umweltschutz und Wasserwirtschaft	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Γεωργίας, Δασοκομίας, Προστασίας Περιβάλλοντος και Διαχείρισης Υδάτων
10. Bundesministerium für soziale Sicherheit, Generationen und Konsumentenschutz	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενεών και Προστασίας των Καταναλωτών
11. Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Συγκοινωνιών, Καινοτομίας και Τεχνολογίας
12. Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Εργασίας
13. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen	Ομοσπονδιακό Γραφείο Μέτρων και Σταθμών
14. Österreichisches Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b.H	Αυστριακό Κέντρο Ερευνών και Δοκιμών Arsenal G.m.b.H
15. Bundesprüfanstalt für Kraftfahrzeuge	Ομοσπονδιακός Φορέας Ελέγχου Οχημάτων
16. Bundesbeschaffung G.m.b.H.	Ομοσπονδιακή Εταιρία Προμηθειών G.m.b.H.
17. Bundesrechenzentrum G.m.b.H.	Ομοσπονδιακό Κέντρο Μηχανοργάνωσης G.m.b.H.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

- Presidência do Conselho de Ministros;	Προεδρία Κυβερνήσεως
- Ministério das Finanças;	Υπουργείο Οικονομικών
- Ministério da Defesa Nacional; ¹	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
- Ministério dos Negócios Estrangeiros e das Comunidades Portuguesas;	Υπουργείο Εξωτερικών και Αποδήμων
- Ministério da Administração Interna;	Υπουργείο Εσωτερικών
- Ministério da Justiça;	Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Ministério da Economia;	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
- Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas;	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας
- Ministério da Educação;	Υπουργείο Παιδείας
- Ministério da Ciência e do Ensino Superior;	Υπουργείο Επιστημών και Ανώτατης Παιδείας
- Ministério da Cultura;	Υπουργείο Πολιτισμού
- Ministério da Saúde;	Υπουργείο Υγείας
- Ministério da Segurança Social e do Trabalho;	Υπουργείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Απασχόλησης
- Ministério das Obras Públicas, Transportes e Habitação;	Υπουργείο Δημόσιων Έργων, Συγκοινωνιών και Οικισμού
- Ministério das Cidades, Ordenamento do Território e Ambiente.	Υπουργείο Πόλεων, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

ΟΙΚΕΥΣΚΑΝΣΛΕΡΙΝΒΙΡΑΣΤΟ - JUSTITIEKANSLEERSÄMBETET	ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΓΚΕΛΑΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ - HANDELS- OCH INDUSTRIEMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
Kuluttajavirasto - Konsumentverket	Οργανισμός Καταναλωτών
Kilpailuvirasto - Konkurrensverket	Αρχή Ανταγωνισμού
Kuluttajavalituslautakunta - Konsumentklagonämnden	Συμβούλιο Παραπόνων Καταναλωτών
Patentti- ja rekisterihallitus - Patent- och registerstyrelsen	Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Σημάτων
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ - KOMMUNIKATIONSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
Viestintävirasto - Kommunikationsverket	Επιτροπή Εποπτείας Τηλεπικοινωνιών
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ -JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑΣ
Elintarvikevirasto - Livsmedelsverket	Οργανισμός Τροφίμων
Maanmittauslaitos - Lantmäteriverket	Εθνική Γεωδαιτική Υπηρεσία
ΟΙΚΕΥΣΜΙΝΙΣΤΕΡΙΟ - JUSTITIEMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Tietosuoja- ja valtuutetun toimisto - Dataombudsmannens byrå	Γραφείο Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων
Tuomioistuimet - domstolar	Δικαστήρια

¹ Μη στρατιωτικό υλικό αναφερόμενο στο Παράρτημα IV

Korkein oikeus - Högsta domstolen	Ανώτατο Δικαστήριο
Korkein hallinto-oikeus - Högsta förvaltningsdomstolen	Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο
Hovioikeudet - hovrätter	Εφετεία
Käräjäoikeudet - tingsrätter	Πρωτοδικεία
Hallinto-oikeudet - förvaltningsdomstolar	Διοικητικά Δικαστήρια
Markkinaoikeus - Marknadsdomstolen	Εμποροδικείο
Työtuomioistuin - Arbetsdomstolen	Εργοδικείο
Vakuutusoiikeus - Försäkringsdomstolen	Ασφαλειοδικείο
Vankeinhoitolaitos - Fängvårdsväsendet	Διεύθυνση Σωφρονισμού
OPETUSMINISTERIÖ - UNDERVISNINGSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Opetushallitus - Utbildningsstyrelsen Valtion	Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας
elokuvatarkastamo - Statens filmgranskningsbyrå	Κρατικό Γραφείο Χαρακτηρισμού Κινηματογραφικών Ταινιών
PUOLUSTUSMINISTERIÖ - FÖRSVARSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ
Puolustusvoimat (1) - Försvarsmakten	Ένοπλες Δυνάμεις
SISÄASIAINMINISTERIÖ - INRIKESMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Väestörekisterikeskus - Befolkningsregistercentralen	Κέντρο Μητρώων Πληθυσμού
Keskusrikospoliisi - Centralkriminalpolisen Liikkuva poliisi	Κεντρική Αστυνομία Διώξεως Εγκλήματος
Rörliga polisen Rajavartiolaitos ¹	Κεντρική Αστυνομία Τροχαίας Κινήσεως
Gränsbevakningsväsendet SOSIAALI- JA	Συνοριακή Φρουρά
TERVEYSMINISTERIÖ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
Työttömyysturvalautakunta - Arbetslöshetsnämnden	Γραφείο Προσφυγών Ανεργίας
Tarkastuslautakunta - Prövningsnämnden	Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο
Lääkelaitos - Läkemedelverket	Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
Terveydenhuollon oikeusturvakeskus -	
Rättsskyddscentralen för hälsovården	Εθνική Ιατροδικαστική Αρχή
Tapaturmavirasto - Olycksfallsverket	Γραφείο Αποζημίωσης Ατυχημάτων
Säteilyturvakeskus - Strålsäkerhetscentralen	Αρχή Προστασίας από Ακτινοβολίες
TYÖMINISTERIÖ - ARBETSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Valtakunnansovittelijain toimisto -	
Riksförlikningsmännens byrå	Εθνικό Γραφείο Συνδιαλλαγής
Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanotokeskukset -	Κρατικές εγκαταστάσεις υποδοχής αιτούντων άσυλο
Statliga förläggningar för asylsökande	
Työneuvosto - Arbetsrådet i Finland	Φινλανδικό Συμβούλιο Εργασίας
ULKOAASIAINMINISTERIÖ - UTRIKESMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
VALTIOVARAINMINISTERIÖ - FINANSMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Valtiontalouden tarkastusvirasto - Statens revisionsverk	Ελεγκτικό Συνέδριο
Valtiokonttori - Statskontoret	Δημόσιο Ταμείο
Valtion työmarkkinailaitos - Statens arbetsmarknadsverk	Κρατικό Εργοδοτικό Γραφείο
Verohallinto - Skatteförvaltningen	Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων
Tullilaitos - Tullverket	Τελωνεία
Valtion vakuusrahaso - Statsgarantifonden	Κρατικό Ταμείο Εγγύησης
YMPÄRISTÖMINISTERIÖ - MILJÖMINISTERIET	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Akademien för de fria konsterna	ΣΟΥΗΔΙΑ
Alkoholinspektionen	Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών
Alkoholsortimentsnämnden	Επιθεώρηση Οينوπνεύματος
Allmänna pensionsfonden	Συμβούλιο Οينوπνευματωδών Προϊόντων
Allmänna reklamationsnämnd	Γενικό Ταμείο Συντάξεων
Ambassader	Γενικό Συμβούλιο Παραπόνων Καταναλωτών
Arbetsdomstolen	Πρεσβείες
Arbetsgivarverk, statens	Εργοδικείο
Arbetslivsfonden	Κρατικός Φορέας Δημοσίων Υπαλλήλων
Arbetslivsinstitutet	Ταμεία Ζωής Εργαζομένων
Arbetsmarknadsstyrelsen	Ίδρυμα Ζωής Εργαζομένων
Arbetsmiljöfonden	Συμβούλιο Αγοράς Εργασίας
Arbetsmiljöinstitutet	Ταμείο Περιβάλλοντος Εργασίας
Arbetsmiljönämnd, statens	Ίδρυμα Περιβάλλοντος Εργασίας
Arbetsmiljöverket	Συμβούλιο Περιβάλλοντος Εργασίας Δημοσίων Υπαλλήλων
Arkitekturmuseet	Αρχή Περιβάλλοντος Εργασίας
Arrendenämnder (12)	Μουσείο Αρχιτεκτονικής
	Περιφερειακά Δικαστήρια Μισθωτικών Διαφορών (12)

¹ Μη πολεμικό υλικό

B	
Banverket	Εθνικοί Σιδηρόδρομοι
Barnombudsmannen	Γραφείο Διαμεσολαβητή Παιδιών
Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens	Συμβούλιο Αξιολόγησης Τεχνολογίας Μέριμνας για την Υγεία (κρατικό)
Besvärnämnden för rättshjälp	Επιτροπή Προσφυγών Νομικής Αρωγής
Biografbyrå, statens	Εθνικό Συμβούλιο Λογοκρισίας Κινηματογραφικών Ταινιών
Biografiskt lexikon, svenskt	Σουηδικό Βιογραφικό Λεξικό
Birgittaskolan	Σχολή Birgitta
Blekinge tekniska högskola	Τεχνολογικό Ινστιτούτο Blekinge
Bokföringsnämnden	Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων
Bostadskreditnämnd, statens (BKN)	Εθνικό Ταμείο Εγγύησης Στεγαστικών Δανείων
Boverket	Εθνικό Συμβούλιο Οικισμού
Brottsförebyggande rådet	Εθνικό Συμβούλιο Πρόληψης του Εγκλήματος
Brottsoffermyndigheten	Αρχή Αρωγής Θυμάτων Εγκλήματος
Brottskadennämnden	Αρχή Αποζημίωσης Ζημιών λόγω Εγκλήματος
Byggforskningsrådet	Συμβούλιο Οικοδομικής Έρευνας
C	
Centrala försöksdjursnämnden	Κεντρική Επιτροπή Πειραματόζωων
Centrala studiestödsnämnden	Εθνικό Συμβούλιο Υποτροφιών
Centralnämnden för fastighetsdata	Κεντρικό Συμβούλιο Κτηματολογίου
D	
Danshögskolan	Ανωτάτη Σχολή Χορού
Datainspektionen	Επιθεώρηση Δεδομένων
Delegationen för utländska investeringar Sverige, ISA	Οργανισμός Προσέλκυσης Ξένων Επενδύσεων (Invest in Sweden Agency, ISA)
Departementen	Υπουργεία
Domstolsverket	Διοίκηση Δικαστηρίων
Dramatiska institutet	Δραματική Σχολή
E	
Ekeskolan	Σχολή Eke
Ekobrottsmyndigheten	Υπηρεσία Οικονομικού Εγκλήματος
Ekonomistyrningsverket	Αρχή Οικονομικής Διαχείρισης
Elsäkerhetsverket	Συμβούλιο Ηλεκτρολογικής Ασφάλειας
Energimyndigheten, statens	Εθνικός Οργανισμός Ενέργειας
EU/FoU-rådet	Συμβούλιο ΕΕ/Ε&Α
Exportkreditnämnden	Οργανισμός Εγγύησης Εξαγωγικών Πιστώσεων
Exportråd, Sveriges	Σουηδικό Συμβούλιο Εξαγωγικού Εμπορίου
F	
Fastighetsmäklarnämnden	Σώμα Εποπτείας Κτηματομεσιτών
Fastighetsverk, statens	Εθνικό Συμβούλιο Ακινήτων
Fideikommissnämnden	Συμβούλιο Κληροδοτημάτων
Finansinspektionen	Χρηματοοικονομική Επιθεώρηση
Fiskeriverket	Εθνικό Συμβούλιο Αλιείας
Flygmedicincentrum	Αεροϊατρικό Κέντρο Ίδρυμα
Flygtekniska försöksanstalten	Αεροναυτικών Ερευνών
Folkhälsoinstitut, statens	Εθνικό Ίδρυμα Δημόσιας Υγείας
Fonden för fukt- och mögelskador	Ταμείο Αρωγής Μικροϊδιοκτητών
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhäll-sbyggande, Formas	Συμβούλιο Περιβαλλοντολογικών, Γεωπονικών και Χωροταξικών Ερευνών
Fortifikationsverket	Εθνική Εφορία Οχυρώσεων
Förlikningsmannaexpedition, statens	Εθνική Υπηρεσία Συνδιαλλαγής
Försvarets forskningsanstalt	Κέντρο Ερευνών Εθνικής Άμυνας
Försvarets materielverk	Εφορία Υλικού Πολέμου
Försvarets radioanstalt	Εφορία Στρατιωτικών Ραδιοεπικοινωνιών
Förvarshistoriska museer, statens	Εθνικά Πολεμικά Μουσεία
Förvarshögskolan	Ανωτάτη Σχολή Πολέμου
Förvarsmakten	Ένοπλες Δυνάμεις
Försäkringskassorna (21)	Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (21)
G	
Gentekniknämnden	Συμβούλιο Γονιδιακής Τεχνολογίας
Geologiska undersökning, Sveriges	Εθνική Γεωδαιτική Υπηρεσία

Geotekniska institut, statens	Εθνικό Γεωτεχνικό Ινστιτούτο
Giftinformationscentralen	Κέντρο Δηλητηριάσεων
Glesbygdsverket	Εθνικός Οργανισμός Ανάπτυξης της Υπαίθρου
Grafiska institutet och institutet för högre	Ινστιτούτο Γραφικών Τεχνών και Ανώτατη
kommunikation- och reklamutbildning	Σχολή Επικοινωνίας και Διαφήμισης
Granskningsnämnden för radio och TV	Εθνική Επιτροπή Ραδιοτηλεόρασης
Göteborgs universitet Πανεπιστήμιο Göteborg	
H	
Handelsflottans kultur- och fritidsråd	Οίκος Ναύτου
Handelsflottans pensionsanstalt	Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
Handikappombudsmannen	Διαμεσολαβητής Θεμάτων Αναπηρίας
Handikappråd, statens	Εθνικό Συμβούλιο Αναπήρων
Haverikommission, statens	Εθνικό Ίδρυμα Διερεύνησης Ατυχημάτων
Historiska museer, statens	Εθνικά Ιστορικά Μουσεία
Hjälpmiddelsinstitutet	Ίδρυμα Βοηθημάτων Αναπήρων
Hovrätterna (6)	Εφετεία (6)
Hyresnämnder (12)	Περιφερειακά Δικαστήρια Μισθωτικών Διαφορών (12)
Häktena (30)	Δικαστικές Φυλακές (30)
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	Επιτροπή Ιατρικής Ευθύνης
Högskolan Dalarna	Ανωτάτη Σχολή Dalarna
Högskolan i Borås	Ανωτάτη Σχολή Borås
Högskolan i Gävle	Ανωτάτη Σχολή Gävle
Högskolan i Halmstad	Ανωτάτη Σχολή Halmstad
Högskolan i Kalmar	Ανωτάτη Σχολή Kalmar
Högskolan i Karlskrona/Ronneby	Ανωτάτη Σχολή Karlskrona/Ronneby
Högskolan i Kristianstad	Ανωτάτη Σχολή Kristianstad
Högskolan i Skövde	Ανωτάτη Σχολή Skövde
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	Ανωτάτη Σχολή Trollhättan/Uddevalla
Högskolan på Gotland	Ανωτάτη Σχολή Gotland
Högskoleverket	Εφορία Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Högsta domstolen	Ανώτατο Δικαστήριο
I	
Idrottshögskolan i Stockholm	Ανωτάτη Σχολή Σωματικής Αγωγής Στοκχόλμης
Inspektionen för strategiska produkter	Επιθεώρηση Στρατηγικών Προϊόντων
Institut för byggnadsforskning, statens	Συμβούλιο Οικοδομικής Έρευνας
Institut för ekologisk hållbarhet, statens	Εθνικό Ίδρυμα Οικολογικής Αειφορίας
Institut för kommunikationsanalys, statens	Εθνικό Ίδρυμα Συγκοινωνιολογικών Αναλύσεων
Institut för psykosocial miljömedicin, statens	Εθνικό Ίδρυμα Ψυχοκοινωνικής Ιατρικής
Institut för särskilt utbildningsstöd	Εθνικό Ίδρυμα Ειδικής Εκπαιδευτικής Υποστήριξης
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	Ινστιτούτο Αξιολόγησης Πολιτικής Αγοράς Εργασίας
Institutet för rymdfysik	Ινστιτούτο Διαστημικής Φυσικής
Institutionsstyrelse, Statens	Εθνικό Συμβούλιο Ίδρυματικής Περιθαλψής
Insättningsgarantinämnden	Ταμείο Παρακαταθηκών
Integrationsverket	Εφορία Κοινωνικής Ένταξης
Internationella adoptionsfrågor, Statens nämnd för	Εθνικό Συμβούλιο Διασυνοριακών Υιοθεσιών
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	Διεθνές Γραφείο Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης
J	
Jordbruksverk, statens	Εθνική Εφορία Γεωργίας
Justitiekanslern	Καγκελαρία Δικαιοσύνης
Jämställdhetsombudsmannen	Εφορία Ισότητας Ευκαιριών
K	
Kammarkollegiet	Εισηγητικό Συμβούλιο (Kammarkollegiet)
Kammarrätterna (4)	Διοικητικά Εφετεία (4)
Karlstads universitet	Πανεπιστήμιο Karlstad
Karolinska Institutet	Ίδρυμα Karolinska
Kemikalieinspektionen	Εθνική Επιθεώρηση Χημικών Ουσιών
Kommerskollegium	Εθνική Επιτροπή Εμπορίου
Koncessionsnämnden för miljöskydd	Αντιπροσωπία Προστασίας του Περιβάλλοντος
Konjunkturinstitutet	Ινστιτούτο Οικονομικής Συγκυρίας
Konkurrensverket	Αρχή Ανταγωνισμού
Konstfack	Σχολή Χειροτεχνίας
Konsthögskolan	Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών

Konstmuseer, statens	Κρατικά Μουσεία Τέχνης
Konstnärsnämnden	Συμβούλιο Καλλιτεχνικών Επιχορηγήσεων
Konstråd, statens	Εθνικό Συμβούλιο Καλών Τεχνών
Konsulat	Προξενεία
Konsumentverket	Αρχή Προστασίας Καταναλωτών
Kriminaltekniska laboratorium, statens	Κρατικό Ιατροδικαστικό Εργαστήριο
Kriminalvårdens regionkanslier (4)	Περιφερειακές Σωφρονιστικές Εφορίες (4)
Kriminalvårdsanstalterna (35)	Σωφρονιστικά ιδρύματα (35)
Kriminalvårdsstyrelsen	Εθνική Εφορία Σωφρονιστικών Ιδρυμάτων
Kristinaskolan	Σχολή Kristina
Kronofogdemyndigheterna (10)	Εκτελεστικές Υπηρεσίες (10)
Kulturråd, statens	Εθνικό Συμβούλιο Πολιτισμού
Kungl. Biblioteket	Βασιλική Βιβλιοθήκη
Kungl. Konsthögskolan	Βασιλική Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
Kungl. Musikhögskolan	Βασιλική Ανωτάτη Σχολή Μουσικής
Kungl. Tekniska högskolan	Βασιλικό Τεχνολογικό Ινστιτούτο
Kustbevakningen	Ακτοφυλακή
Kvalitets- och kompetensråd, statens	Εθνικό Συμβούλιο Ποιότητας και Ικανότητας
Kärnkraftinspektion, statens	Εθνική Επιθεώρηση Πυρηνικής Ενέργειας
L	
Lagrådet	Νομοθετικό Συμβούλιο
Lantbruksuniversitetet, Sveriges	Σουηδικό Γεωπονικό Πανεπιστήμιο
Lantmäteriverket	Εθνική Γεωδαιτική Υπηρεσία
Linköpings universitet	Πανεπιστήμιο Linköping
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	Βασιλικό Οπλοστάσιο, Κάστρο Skokloster και Μουσείο Hallwylska
Livsmedelsverk, statens	Εθνική Αρχή Τροφίμων
Ljud- och bildarkiv, statens	Κρατικό Οπτικοακουστικό Αρχείο
Lotteriinspektionen	Επιθεώρηση Λαχείων
Luftfartsverket	Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας
Luleå tekniska universitet	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Luleå
Lunds universitet	Πανεπιστήμιο Lund
Läkemedelsverket	Οργανισμός Φαρμάκων
Länsarbetsnämnderna (20)	Νομαρχιακά Εργασιακά Συμβούλια (20)
Länsrätterna (23)	Νομαρχιακά Διοικητικά Δικαστήρια (23)
Länsstyrelserna (21)	Νομαρχιακά Συμβούλια (21)
Lärarhögskolan i Stockholm	Παιδαγωγική Ακαδημία Στοκχόλμης
M	
Malmö högskola	Πανεπιστήμιο Malmö
Manillaskolan	Σχολή Κωφαλάων Manilla
Marknadsdomstolen	Αγοραδικείο
Medlingsinstitutet	Εθνικό Διαμεσολαβητικό Ίδρυμα
Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges	Σουηδικό Μετεωρολογικό και Υδρολογικό Ίδρυμα
Migrationsverket	Επιτροπή Μεταναστεύσεως
Militärhögskolor	Στρατιωτικές Σχολές
Mitthögskolan	Πανεπιστήμιο Κεντρικής Σουηδίας
Moderna museet	Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης
Museer för världskultur, statens,	Κρατικά Μουσεία Παγκόσμιου Πολιτισμού
Musiksamlingar, statens	Κρατική Μουσική Συλλογή
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning	Οργανισμός Προχωρημένης Επαγγελματικής Κατάρτισης
Myndigheten för Sveriges nättuniversitet	Οργανισμός Σουηδικού Ανοιχτού Πανεπιστημίου
Mälardalens högskola	Ανωτάτη Σχολή Mälardalen
N	
Nationalmuseum	Εθνικό Μουσείο
Nationellt centrum för flexibelt lärande	Εθνικό Κέντρο Ευέλικτης Μάθησης
Naturhistoriska riksmuseet	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
Naturvårdsverket	Οργανισμός Προστασίας του Περιβάλλοντος
Nordiska Afrikainstitutet	Σκανδιναβικό Ινστιτούτο Αφρικής
Notariennämnden	Συμβολαιογραφικός Σύλλογος
Nämnden för offentlig upphandling	Επιτροπή Κρατικών Προμηθειών
O	
Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	Διαμεσολαβητής επί Διακρίσεων λόγω Γενετήσιου Προσανατολισμού

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	Διαμεσολαβητής επί Εθνοφυλετικών Διακρίσεων
Operahögskolan i Stockholm	Ανωτάτη Σχολή Όπερας, Στοκχόλμη
P	
Patent- och registreringsverket	Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Σημάτων
Patentbesvärsrätten	Δικαστήριο προσφυγών Ευρεσιτεχνίας Οργανισμός
Pensionsverk, statens	Συντάξεων Δημόσιων Υπαλλήλων Κρατικό
Person- och adressregisternämnd, statens	Μητρώο Πληθυσμού και Διευθύνσεων Εφορία
Pliktverk, Totalförsvarets	Υποχρεωτικής Εργασίας/Παλλαϊκής Άμυνας
Polarforskningssekretariatet	Γραμματεία Πολικών Εξερευνήσεων
Polismyndigheter (21)	Αστυνομικές Αρχές (21)
Post- och telestyrelsen	Οργανισμός Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών
Premiepensionsmyndigheten	Οργανισμός Επικουρικών Συντάξεων
Presstödsnämnden	Επιτροπή Επιχορηγήσεων Τύπου
R	
Radio- och TV-verket	Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο
Regeringskansliet	Γραμματεία Κυβερνήσεως
Regeringsrätten	Συμβούλιο της Επικρατείας
Revisorsnämnden	Σώμα Ορκωτών Λογιστών
Riksantikvarieämbetet	Εθνικό Γραφείο Αρχαιοτήτων
Riksarkivet	Αρχεία του Κράτους
Riksbanken	Κεντρική Τράπεζα της Σουηδίας
Riksdagens förvaltningskontor	Τμήμα Διοικητικού του Κοινοβουλίου
Riksdagens ombudsmän	Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής
Riksdagens revisorer	Κοινοβουλευτικοί Ελεγκτές Λογαριασμών
Riksförsäkringsverket	Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Riksgäldskontoret	Υπηρεσία Δημόσιου Χρέους
Rikspolisstyrelsen	Εθνική Αστυνομία
Riksrevisionsverket	Εθνικό Ελεγκτικό Γραφείο
Riksskatteverket	Γραφείο Δημόσιου Θησαυρού
Rikstrafiken	Οργανισμός Δημόσιων Συγκοινωνιών
Riksställningar, Stiftelsen	Εθνικό Ίδρυμα Περιοδευουσών Εκθέσεων
Riksåklagaren	Γενική Εισαγγελία
Rymdstyrelsen	Εθνικό Συμβούλιο Διαστήματος
Råd för byggnadsforskning, statens	Κρατικό Συμβούλιο Οικοδομικής Έρευνας
Rådet för grundläggande högskoleutbildning	Συμβούλιο Βασικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Räddningsverk, statens	Κρατικές Σωστικές Υπηρεσίες
Rä ttshj älpsmyndigheten	Οργανισμός Νομικής Αρωγής
Rättsmedicinalverket	Εθνικό Συμβούλιο Ιατροδικαστικής
S	
Sameskolstyrelsen och sameskolor	Λαπωνική Σχολική Εφορία και λαπωνικά σχολεία
Sametinget	Λαπωνική Βουλή
Sjöfartsverket	Διοίκηση Ναυτιλίας
Sjöhistoriska museer, statens	Κρατικά Ναυτικά Μουσεία
Skattemyndigheterna (10)	Οικονομικές Εφορίες (10)
Skogsstyrelsen	Διοίκηση Δασών
Skolverk, statens	Εθνικός Οργανισμός Παιδείας
Smittskyddsinstitutet	Ινστιτούτο Λοιμωδών Νοσημάτων
Socials tyrelsen	Κοινωνική Πρόνοια
Specialpedagogiska institutet	Ίδρυμα Ειδικής Παιδαγωγικής
Specialskolemyndigheten	Εθνικός Οργανισμός Ειδικών Σχολείων (Κωφάλαων)
Språk- och folkminnesinstitutet	Ινστιτούτο Διαλεκτολογίας και Λαογραφίας
Sprängämnesinspektionen	Εθνική Επιθεώρηση Εκρηκτικών
Statens personregisternämnd, SPAR-nämnden	Κρατικό Μητρώο Πληθυσμού
Statistiska centralbyrån	Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία
Statskontoret	Σουηδικός Οργανισμός Δημόσιας Διοίκησης
Stockholms universitet	Πανεπιστήμιο Στοκχόλμης
Strålskyddsinstitut, statens	Κρατικό Ίδρυμα Ακτινοπροστασίας
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	Οργανισμός Διαπίστευσης και Τεχνικού Ελέγχου
Styrelsen för internationell utvecklings- samarbete, SIDA	Οργανισμός Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (SIDA)
Styrelsen för psykologiskt försvar	Συμβούλιο Ψυχολογικής Άμυνας
Svenska institutet	Σουηδικό Ινστιτούτο
Säkerhetspolisen	Ασφάλεια του Κράτους
Södertörns högskola	Ανωτάτη Σχολή Νότιας Στοκχόλμης

T

Talboks- och punktskriftsbiblioteket
Teaterhögskolan
Tekniska museet, stiftelsen
Tingsrätterna (72)
Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
Totalförsvarets forskningsinstitut
Transportforskningsberedningen
Transportrådet
Tullverket
Turistdelegationen

U

Umeå universitet
Ungdomsstyrelsen
Uppsala universitet
Utlänningsnämnden
Utsädeskontroll, statens

V

Valmyndigheten
Vatten- och avloppsnämnd, statens
Vattenöverdomstolen
Verket för högskoleservice (VHS)
Verket för innovationssystem (VINNOVA)
Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)
Vetenskapsrådet
Veterinärmedicinska anstalt, statens
Vägverket
Vänerskolan
Växjö universitet
Växsortsnämnd, statens

A

Åklagarmyndigheterna
Åsbackaskolan

O

Örebro universitet
Östervångsskolan
Överbefälhavaren
Överstyrelsen för civil beredskap

Βιβλιοθήκη Τυφλών
Ανωτάτη Δραματική Σχολή
Ίδρυμα Τεχνολογικού Μουσείου
Τοπικά Δικαστήρια (72)
Επιτροπή Επιλογής Δικαστικών Λειτουργών
Ίδρυμα Ερευνών Παλαικής Άμυνας
Συμβούλιο Μεταφορικών Ερευνών
Συμβούλιο Μεταφορών
Διοίκηση Τελωνείων
Οργανισμός Τουρισμού

Πανεπιστήμιο Umeå
Συμβούλιο Νέας Γενιάς
Πανεπιστήμιο Ουψάλας
Επιτροπή Αλλοδαπών
Κρατικό Ινστιτούτο Σπόρων

Εκλογική Αρχή
Κρατική Επιτροπή Ύδρευσης και Αποχέτευσης
Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο Υδάτων
Εθνικός Οργανισμός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Οργανισμός Καινοτομίας (VINNOVA)
Οργανισμός Ανάπτυξης Επιχειρήσεων (NUTEK)
Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών
Κρατικό Κτηνιατρικό Ινστιτούτο
Οργανισμός Οδοποιίας
Σχολή Väner
Πανεπιστήμιο Växjö
Κρατικό Ινστιτούτο Φυτικών Ποικιλιών

Περιφερειακές Εισαγγελίες (6)
Σχολή Åsbacka

Πανεπιστήμιο Örebro
Σχολή Östervång
Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων
Οργανισμός Πολιτικής Άμυνας

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

- Cabinet Office (Γραφείο Υπουργικού Συμβουλίου)
Civil Service College
Office of the Parliamentary Counsel
- Central Office of Information (Κεντρικό Γραφείο Πληροφοριών)
- Charity Commission (Επιτροπή Φιλανθρωπίας)
- Crown Prosecution Service (Υπηρεσία Ποινικών Διώξεων)
- Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)
- HM Customs and Excise (Τελωνεία και Ειδικόί Φόροι Κατανάλωσης)
- Department for Culture, Media and Sport (Υπουργείο Πολιτισμού, ΜΜΕ και Αθλητισμού)
British Library
British Museum
Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)
Imperial War Museum
Museums and Galleries Commission
National Gallery
National Maritime Museum
National Portrait Gallery
Natural History Museum

Royal Commission on Historical Manuscripts
Royal Commission on Historical Monuments of England
Royal Fine Art Commission (England)
Science Museum
Tate Gallery
Victoria and Albert Museum
Wallace Collection
- Department for Education and Skills (Υπουργείο Παιδείας και Δεξιότητων)
Higher Education Funding Council for England
- Department for Environment, Food and Rural Affairs (Υπουργείο Περιβάλλοντος, Τροφίμων και Υπαίθρου)
Agricultural Dwelling House Advisory Committees
Agricultural Land Tribunals
Agricultural Wages Board and Committees
Cattle Breeding Centre
Countryside Agency
Plant Variety Rights Office
Royal Botanic Gardens, Kew
Royal Commission on Environmental Pollution
- Department of Health (Υπουργείο Υγείας)
Central Council for Education and Training in Social Work

- Dental Practice Board
National Board for Nursing, Midwifery and Health Visiting for England
National Health Service Strategic Health Authorities and Trusts
Prescription Pricing Authority
Public Health Service Laboratory Board
UK Central Council for Nursing, Midwifery and Health Visiting
- Department for International Development (Υπουργείο Διεθνούς Ανάπτυξης)
- Department for National Savings (Υπουργείο Εθνικής Αποταμίευσης)
- Department for Transport (Υπουργείο Μεταφορών)
Maritime and Coastguard Agency
- Department for Work and Pensions (Υπουργείο Εργασίας και Συντάξεων)
Disability Living Allowance Advisory Board
Independent Tribunal Service
Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)
Occupational Pensions Regulatory Authority
Regional Medical Service
Social Security Advisory Committee
- Department of the Procurator General and Treasury Solicitor (Διαρκής Γραμματεία και Νομική Υπηρεσία Δημοσίου Θησαυρού)
Legal Secretariat to the Law Officers
- Department of Trade and Industry (Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας)
Central Transport Consultative Committees
Competition Commission
Electricity Committees
Employment Appeal Tribunal
Employment Tribunals
Gas Consumers' Council
National Weights and Measures Laboratory
Office of Manpower Economics
Patent Office
- Export Credits Guarantee Department (Οργανισμός Εγγύησης Εξαγωγικών Πιστώσεων)
- Foreign and Commonwealth Office (Υπουργείο Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας)
Wilton Park Conference Centre
- Government Actuary's Department (Αναλογιστική Υπηρεσία του Κράτους)
- Government Communications Headquarters (Κυβερνητικό Αρχηγείο Επικοινωνιών)
- Home Office (Υπουργείο Εσωτερικών)
Boundary Commission for England Gaming Board for Great Britain Inspectors of Constabulary Parole Board and Local Review Committees
- House of Commons (Βουλή των Κοινοτήτων)
- House of Lords (Βουλή των Λόρδων)
- Inland Revenue, Board of (Διοίκηση Δημόσιων Εσόδων από Εγχώριες Πηγές)
- Lord Chancellor's Department (Υπουργείο Δικαιοσύνης)
Circuit Offices and Crown, County and Combined Courts (England and Wales)
Combined Tax Tribunal
Council on Tribunals
Court of Appeal - Criminal
Immigration Appellate Authorities
Immigration Adjudicators
Immigration Appeals Tribunal
Lands Tribunal
Law Commission
Legal Aid Fund (England and Wales)
Office of the Social Security Commissioners
Pensions Appeal Tribunals
Public Trust Office
Supreme Court Group (England and Wales)
Transport Tribunal
- Ministry of Defence (Υπουργείο Αμύνης)
Meteorological Office Defence Procurement Agency
- National Assembly for Wales (Εθνοσυνέλευση Ουαλίας)
Higher Education Funding Συμβούλιο for Wales
Local Government Boundary Commission for Wales
Royal Commission for Ancient and Historical Monuments in Wales
Valuation Tribunals (Wales)
Welsh National Health Service Authorities and Trusts
Welsh Rent Assessment Panels
Welsh National Board for Nursing, Midwifery and Health Visiting
- National Audit Office (Εθνικό Γραφείο Ελέγχου Λογαριασμών)
- National Investment and Loans Office (Εθνική Υπηρεσία Επενδύσεων και Δανείων)
- Northern Ireland Assembly Commission (Επιτροπείο Συνέλευσης Βόρειας Ιρλανδίας)
- Northern Ireland Court Service (Υπηρεσία Δικαστηρίων Βόρειας Ιρλανδίας)
Coroners Courts
County Courts
Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland
Crown Court
Enforcement of Judgements Office
Legal Aid Fund
Magistrates Courts
Pensions Appeals Tribunals
- Northern Ireland, Department for Employment and Learning (Υπουργείο Απασχόλησης και Μόρφωσης Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department for Regional Development (Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department for Social Development (Υπουργείο Κοινωνικής Ανάπτυξης Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development (Υπουργείο Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure (Υπουργείο πολιτισμού, Τεχνών και Ελεύθερου Χρόνου Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Education (Υπουργείο Παιδείας Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment (Υπουργείο Επιχειρήσεων, Εμπορίου και Επενδύσεων Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of the Environment (Υπουργείο Περιβάλλοντος Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Finance and Personnel (Υπουργείο Οικονομικών και Προσωπικού Β. Ιρλανδίας)

- Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety (Υπουργείο Υγείας, Κοινωνικών Υπηρεσιών και Δημόσιας Ασφάλειας Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Department of Higher and Further Education, Training and Employment (Υπουργείο Ανώτερης Παιδείας και Επιμόρφωσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister (Γραφείο Προέδρου και Αντιπροέδρου της Κυβερνήσεως Β. Ιρλανδίας)
- Northern Ireland Office (Υπουργείο Β. Ιρλανδίας)
 - Crown Solicitor's Office
 - Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland
 - Forensic Science Agency of Northern Ireland
 - Office of Chief Electoral Officer for Northern Ireland
 - Police Service of Northern Ireland
 - Probation Board for Northern Ireland
 - State Pathologist Service
- Office of Fair Trading (Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτών και Ανταγωνισμού)
- Office for National Statistics (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία)
 - National Health Service Central Register
 - Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners
- Office of the Deputy Prime Minister (Γραφείο Αντιπροέδρου της Κυβερνήσεως)
 - Rent Assessment Panels
- Paymaster General's Office (Γραφείο Πληρωμών Δημοσίου)
- Postal Business of the Post Office (Ταχυδρομικές δραστηριότητες Οργανισμού Ταχυδρομείων)
- Privy Council Office (Γραφείο Συμβουλίου του Στέμματος)
- Public Record Office (Γενικά Αρχεία του Κράτους)
- Royal Commission on Historical Manuscripts (Βασιλική Επιτροπή Ιστορικών Χειρογράφων)
- Royal Hospital, Chelsea (Βασιλικό Νοσοκομείο Chelsea)
- Royal Mint (Βασιλικό Νομισματοκομείο)
- Rural Payments Agency (Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών)
- Scotland, Auditor-General (Γενικός Επιθεωρητής Σκωτίας)
- Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service (Γενική Εισαγγελία Σκωτίας)
- Scotland, General Register Office (Γενικό Ληξιαρχείο της Σκωτίας)
- Scotland, Queen's and Lord Treasurer's Remembrancer (Εφορία Αδέσποτων Αγαθών Σκωτίας)
- Scotland, Registers of Scotland (Κτηματολόγιο Σκωτίας)
 - The Scotland Office (Υπουργείο Σκωτίας)
 - The Scottish Executive Corporate Services (Εταιρικές Υπηρεσίες του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - The Scottish Executive Education Department (Υπουργείο Παιδείας του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - National Galleries of Scotland
 - National Library of Scotland
 - National Museums of Scotland
 - Scottish Higher Education Funding Council
 - The Scottish Executive Development Department (Υπουργείο Ανάπτυξης του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - The Scottish Executive Enterprise and Lifelong Learning Department (Υπουργείο Επιχειρήσεων και Δια Βίου Μάθησης του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - The Scottish Executive Finance (Υπουργείο Οικονομικών του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - The Scottish Executive Health Department (Υπουργείο Υγείας του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - Local Health Councils
 - National Board for Nursing, Midwifery and Health Visiting for Scotland
 - Scottish Council for Postgraduate Medical Education
 - Scottish National Health Service Authorities and Trusts
 - The Scottish Executive Justice Department (Υπουργείο Δικαιοσύνης του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - Accountant of Court's Office
 - High Court of Judiciary
 - Court of Session
 - HM Επιθεώρηση of Constabulary
 - Lands Tribunal for Scotland
 - Parole Board for Scotland and Local Review Committees
 - Pensions Appeal Tribunals
 - Scottish Land Court
 - Scottish Law Commission
 - Sheriff Courts
 - Scottish Criminal Record Office
 - Scottish Crime Squad
 - Scottish Fire Service Training Squad
 - Scottish Police College
 - Social Security Commissioners' Office
 - The Scottish Executive Rural Affairs Department (Υπουργείο Υπαίθρου του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - Crofters Commission
 - Red Deer Commission
 - Rent Assessment Panel and Committees
 - Royal Botanic Garden, Edinburgh
 - Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland
 - Royal Fine Art Commission for Scotland
 - The Scottish Executive Secretariat (Γραμματεία του Σκωτικού Εκτελεστικού)
 - The Scottish Parliamentary Body Corporate (Εταιρικό Σώμα του Κοινοβουλίου της Σκωτίας)
 - Scottish Record Office (Γραφείο Σκωτικών Αρχείων)
 - HM Treasury (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας)
 - Office of Government Commerce (Γραφείο Κρατικών Προμηθειών)
 - The Wales Office (Υπουργείο Ουαλίας)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 6, ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ
ΣΥΝΑΠΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ¹

Κεφάλαιο 25: Άλας, θείο, γαίες και λίθοι, γύψος, ασβέστης και τσιμέντα
Κεφάλαιο 26: Μεταλλεύματα μεταλλουργίας, σκωρίες και τέφρες

Κεφάλαιο 27: Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά έλαια και προϊόντα της αποστάξεως αυτών, ασφαλτώδεις ύλες, ορυκτά κεριά με εξαίρεση: ex 27.10: ειδικά καύσιμα κινητήρων

Κεφάλαιο 28: Ανόργανα χημικά προϊόντα, ενώσεις ανόργανες ή οργανικές των πολύτιμων μετάλλων, των ραδιενεργών στοιχείων, των μετάλλων των σπανίων γαιών και των ισοτόπων

με εξαίρεση:

ex 28.09: εκρηκτικά

ex 28.13: εκρηκτικά

ex 28.14: δακρυγόνα αέρια

ex 28.28: εκρηκτικά

ex 28.32: εκρηκτικά

ex 28.39: εκρηκτικά

ex 28.50: τοξικολογικά προϊόντα

ex 28.51: τοξικολογικά προϊόντα

ex 28.54: εκρηκτικά

Κεφάλαιο 29: Χημικά προϊόντα οργανικά με εξαίρεση:

ex 29.03: εκρηκτικά

ex 29.04: εκρηκτικά

ex 29.07: εκρηκτικά

ex 29.08: εκρηκτικά

ex 29.11: εκρηκτικά

ex 29.12: εκρηκτικά

ex 29.13: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.14: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.15: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.21: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.22: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.23: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.26: εκρηκτικά

ex 29.27: τοξικολογικά προϊόντα

ex 29.29: εκρηκτικά

Κεφάλαιο 30: Φαρμακευτικά προϊόντα

Κεφάλαιο 31: Λιπάσματα

Κεφάλαιο 32: Δειψικά και βαφικά εκχυλίσματα, τανίνες και τα παράγωγα αυτών, χρωστικές ύλες, χρώματα, χρώματα επίχρισης, βερνίκια και βαφές, στόκοι, μελάνια

Κεφάλαιο 33: Αιθέρια έλαια και ρητινοειδή, προϊόντα αρωματοποιίας ή καλλωπισμού παρασκευασμένα και καλλυντικά παρασκευασμένα

Κεφάλαιο 34: Σαπούνια, οργανικές ουσίες επιφανειακής δράσης, παρασκευάσματα για πλύσιμο (αλίσίβα), παρασκευάσματα λιπαντικά, κεριά τεχνητά, κεριά παρασκευασμένα, προϊόντα συντήρησης, κεριά και παρόμοια είδη, πάστες προπλασμάτων και «κεριά οδοντοτεχνικής»

Κεφάλαιο 35: Λευκωματώδεις ύλες, κόλλες, ένζυμα

Κεφάλαιο 37: Φωτογραφικά και κινηματογραφικά προϊόντα

Κεφάλαιο 38: Διάφορα προϊόντα των χημικών βιομηχανιών με εξαίρεση:

ex 38.19: τοξικολογικά προϊόντα

Κεφάλαιο 39: Τεχνητές πλαστικές ύλες, αιθέρες και εστέρες της κυτταρίνης, τεχνητές ρητίνες και τεχνουργήματα από τις ύλες αυτές με εξαίρεση:

ex 39.03: εκρηκτικά

Κεφάλαιο 40: Καουτσούκ φυσικό ή συνθετικό, τεχνητό καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ με εξαίρεση:

ex 40.11: λάστιχα αυτοκινήτων (εκτός από τη Σουηδία)

Κεφάλαιο 41: Δέρματα και σκύτη

Κεφάλαιο 42: Τεχνουργήματα από δέρμα, είδη σαγματοποιίας και σελοποιίας, είδη ταξιδιού, τσάντες και παρόμοια είδη, τεχνουργήματα από έντερα

Κεφάλαιο 43: Γουνοδέρματα και γουναρικά, γουνοδέρματα τεχνητά

Κεφάλαιο 44: Ξυλεία, Ξυλοκάρβουνα και τεχνουργήματα από Ξύλο

Κεφάλαιο 45: Φελλός και τεχνουργήματα από φελλό

Κεφάλαιο 46: Τεχνουργήματα σπαρτοπλεκτικής και καλαθοποιίας

Κεφάλαιο 47: Ύλες χρησιμοποιούμενες στην κατασκευή του χαρτιού

Κεφάλαιο 48: Χαρτί και χαρτόνια, τεχνουργήματα από κυτταρίνη, χαρτί ή χαρτόνι

Κεφάλαιο 49: Είδη βιβλιοπωλείου και προϊόντα γραφικών τεχνών

Κεφάλαιο 65: Καλύμματα κεφαλής και μέρη αυτών

Κεφάλαιο 66: Ομπρέλες για τη βροχή και τον ήλιο, ράβδοι (μπαστούνια), μαστίγια και τα μέρη αυτών

Κεφάλαιο 67: Φτερά και πούπουλα κατεργασμένα και είδη από φτερά ή πούπουλα, τεχνητά άνθη, τεχνουργήματα από τρίχες κεφαλής ανθρώπου

Κεφάλαιο 68: Τεχνουργήματα από πέτρες, γύψο, τσιμέντο, αμίαντο, μαρμαρυγία και ανάλογες ύλες

Κεφάλαιο 69: Προϊόντα κεραμεικής

Κεφάλαιο 70: Γυαλί και τεχνουργήματα από γυαλί

Κεφάλαιο 71: Μαργαριτάρια, πολύτιμοι και ημιπολύτιμοι λίθοι και παρόμοιοι, πολύτιμα μέταλλα, μέταλλα επιστρωμένα με πολύτιμα μέταλλα και τεχνουργήματα από τις ύλες αυτές: απομιμήσεις κοσμημάτων

Κεφάλαιο 73: Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας

Κεφάλαιο 74: Χαλκός

Κεφάλαιο 75: Νικέλιο

Κεφάλαιο 76: Αργίλιο

Κεφάλαιο 77: Μαγνήσιο, βηρύλλιο

Κεφάλαιο 78: Μόλυβδος

Κεφάλαιο 79: Ψευδάργυρος

Κεφάλαιο 80: Κασσίτερος

Κεφάλαιο 81: Άλλα κοινά μέταλλα

Κεφάλαιο 82: Εργαλεία, είδη μαχαιροποιίας, κουτάλια και πιρούνια, από κοινά μέταλλα με εξαίρεση:

ex 82.05: εργαλεία

ex 82.07: τεμάχια εργαλείων

Κεφάλαιο 83: Διάφορα τεχνουργήματα από κοινά μέταλλα

Κεφάλαιο 84: Λέβητες, μηχανές, συσκευές και μηχανικές επινοήσεις με εξαίρεση:

¹ Το μόνο αυθεντικό κείμενο όσον αφορά τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας είναι το περιεχόμενο στο παράρτημα I σημείο 3 της συμφωνίας.

ex 84.06: κινητήρες
 ex 84.08: άλλες συσκευές πρόωσης
 ex 84.45: μηχανές
 ex 84.53: αυτόματες μηχανές επεξεργασίας πληροφοριών
 ex 84.55: τεμάχια της τάξης 84.53
 ex 84.59: πυρηνικοί αντιδραστήρες
 Κεφάλαιο 85: Μηχανές και ηλεκτρικές συσκευές και αντικείμενα ηλεκτροτεχνικών χρήσεων με εξαίρεση:
 ex 85.13: τηλεπικοινωνία
 ex 85.15: συσκευές διαβίβασης
 Κεφάλαιο 86: Οχήματα και υλικό για σιδηροδρομικές γραμμές, μη ηλεκτρικές συσκευές σηματοδότησης για τις γραμμές συγκοινωνιών με εξαίρεση:
 ex 86.02: ηλεκτράμαξες σιδηροδρόμων τεθωρακισμένες
 ex 86.03: λοιπές σιδηροδρομικές άμαξες τεθωρακισμένες
 ex 86.05: βαγόνια τεθωρακισμένα
 ex 86.06: βαγόνια εργαστήρια
 ex 86.07: βαγόνια
 Κεφάλαιο 87: Αυτοκίνητα οχήματα, ελκυστήρες, ποδήλατα και άλλα οχήματα χερσαίων μεταφορών με εξαίρεση:
 ex 87.08: άρματα μάχης και αυτοκίνητα τεθωρακισμένα
 ex 87.01: ελκυστήρες ex 87.02: στρατιωτικά οχήματα
 ex 87.03: αυτοκίνητα επισκευών
 ex 87.09: μοτοσικλέτες
 ex 87.14: ρυμουλκούμενα
 Κεφάλαιο 89: Θαλάσσια και ποτάμια ναυσιπλοΐα με εξαίρεση: ex 89.01 πολεμικά πλοία
 Κεφάλαιο 90: Όργανα και συσκευές οπτικής, φωτογραφίας και κινηματογραφίας, μέτρησης, ελέγχου, ακριβείας, όργανα και συσκευές ιατροχειρουργικής με εξαίρεση:
 ex 90.05: διόπτρες
 ex 90.13: διάφορα όργανα, λείζερ
 ex 90.14: τηλέμετρα
 ex 90.28: ηλεκτρικά ή ηλεκτρονικά όργανα μέτρησης
 ex 90.11: μικροσκόπια
 ex 90.17: ιατρικά όργανα
 ex 90.18: συσκευές μηχανοθεραπείας
 ex 90.19: συσκευές ορθοπεδικής
 ex 90.20: συσκευές ακτινών Χ
 Κεφάλαιο 91: Ωρολογοποιία
 Κεφάλαιο 92: Μουσικά όργανα, συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου· συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής των εικόνων και του ήχου στην τηλεόραση, μέρη και εξαρτήματα των οργάνων και συσκευών αυτών
 Κεφάλαιο 94: Έπιπλα, έπιπλα ιατροχειρουργικά, είδη κλινοστρωμνής και παρόμοια με εξαίρεση: ex 94.0 1Α: καθίσματα αεροσκαφών
 Κεφάλαιο 95: Ύλεις προς λάξευση και χύτευση, κατεργασμένες (συμπεριλαμβανομένων των τεχνουργημάτων)
 Κεφάλαιο 96: Τεχνουργήματα ψηκτροποιίας και χρωστίρες, σάρωθρα, είδη για το πουδράρισμα και κόσκινα
 Κεφάλαιο 97: Παιχνίδια για παιδιά και ενήλικες, είδη διασκέδασης και αθλητισμού
 Κεφάλαιο 98: Τεχνουργήματα διάφορα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ

Για τους σκοπούς του παρόντος, νοούνται ως:

1. α) «Τεχνικές προδιαγραφές», όταν πρόκειται για συμβάσεις δημοσίων έργων: όλες οι τεχνικές απαιτήσεις που περιέχονται

ιδίως στις συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών και οι οποίες επιτρέπουν τον αντικειμενικό προσδιορισμό αυτών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προορίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τα επίπεδα της περιβαλλοντικής επίδοσης, τον σχεδιασμό για όλες τις χρήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες), την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, την καταλληλότητα, την ασφάλεια ή τις διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, καθώς και διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής. Περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες σχεδιασμού και υπολογισμού των έργων, τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίσει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωμένα έργα, καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που συνιστούν τα έργα αυτά.

β) «Τεχνική προδιαγραφή», όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο το οποίο προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως τα επίπεδα ποιότητας, τα επίπεδα της περιβαλλοντικής επίδοσης, ο σχεδιασμός για όλες τις χρήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες), και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης, της καταλληλότητας, της χρήσης του προϊόντος, της ασφάλειας ή των διαστάσεων του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες για τους χρήστες, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης.

2.«Πρότυπο»: η τεχνική προδιαγραφή που έχει εγκριθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό με δραστηριότητα τυποποίησης, για επαναλαμβανόμενη ή διαρκή εφαρμογή, της οποίας όμως η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και εμπίπτει σε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- διεθνές πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από διεθνή οργανισμό τυποποίησης που έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού,

- ευρωπαϊκό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης που έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού,

- εθνικό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από εθνικό οργανισμό τυποποίησης που έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού.

3. «Ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση»: η ευνοϊκή τεχνική αξιολόγηση της καταλληλότητας ενός προϊόντος για συγκεκριμένη χρήση, με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων κατασκευής, με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του προϊόντος και τους όρους εφαρμογής και χρήσης που έχουν τεθεί. Η ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση χορηγείται από τον οργανισμό που είναι αναγνωρισμένος για το σκοπό αυτό από το εκάστοτε κράτος μέλος.

4. «Κοινή τεχνική προδιαγραφή»: η τεχνική προδιαγραφή που έχει εκπονηθεί σύμφωνα με διαδικασία αναγνωρισμένη από τα κράτη μέλη και έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. «Τεχνικό πλαίσιο αναφοράς»: κάθε προϊόν το οποίο εκπονείται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, πλην των επίσημων προτύπων, σύμφωνα με διαδικασίες προσαρμοσμένες στην εξέλιξη των αναγκών της αγοράς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII A

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΣΕ «ΠΡΟΦΙΛ ΑΓΟΡΑΣΤΗ»

1. Χώρα της αναθέτουσας αρχής·
2. Επωνυμία της αναθέτουσας αρχής·
3. Διεύθυνση του «προφίλ αγοραστή» στο Διαδίκτυο (URL)·
4. Αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV· ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεμοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής και, εάν διαφέρουν, της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να λαμβάνονται πρόσθετες πληροφορίες και, σε περίπτωση συμβάσεων έργων και υπηρεσιών, των υπηρεσιών, π.χ. η σχετική κυβερνητική ιστοθέση, από τις οποίες μπορούν να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο για φόρους, περιβαλλοντική προστασία, προστασία της απασχόλησης και συνθήκες εργασίας οι οποίες ισχύουν στον τόπο στον οποίο πρόκειται να εκτελεσθεί η σύμβαση.

2. Διευκρίνιση, ενδεχομένως, ότι πρόκειται για δημόσια σύμβαση που μπορεί να ανατεθεί μόνο σε προστατευόμενα εργαστήρια ή να εκτελεσθεί μόνο στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένων θέσεων εργασίας.

3. Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων: φύση και έκταση των εργασιών, τόπος εκτέλεσης· σε περίπτωση που το έργο υποδιαιρείται σε πολλά τμήματα, βασικά χαρακτηριστικά των τμημάτων αυτών σε σχέση με το έργο· εφόσον είναι διαθέσιμη, εκτίμηση του κόστους στο οποίο θα κυμαίνονται οι προβλεπόμενες εργασίες· αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας.

Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών: φύση και ποσότητα ή αξία των προς παράδοση προϊόντων, αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας.

Για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών: προβλεπόμενο συνολικό ποσό των αγορών για κάθε μία από τις κατηγορίες υπηρεσιών του παραρτήματος II A· αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας.

4. Προσωρινές ημερομηνίες που προβλέπονται για την έναρξη των διαδικασιών σύναψης της ή των συμβάσεων, σε περίπτωση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών ανά κατηγορία.

5. Διευκρίνιση, ενδεχομένως, ότι πρόκειται για συμφωνία-πλαίσιο.

6. Ενδεχομένως, άλλες πληροφορίες.

7. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης ή αποστολής της ειδοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευση της παρούσας προκήρυξης στο «προφίλ αγοραστή».

8. Διευκρίνιση εάν η σύμβαση καλύπτεται ή όχι από τη συμφωνία.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ανοικτές διαδικασίες, κλειστές διαδικασίες, ανταγωνιστικός διάλογος, διαδικασίες με διαπραγμάτευση:

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής·

2. Ενδεχομένως, διευκρίνιση ότι πρόκειται για δημόσια σύμβαση που μπορεί να ανατεθεί μόνο σε προστατευόμενα εργαστήρια ή να εκτελεσθεί μόνο στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένων θέσεων εργασίας.

3. α) Επιλεγείς τρόπος σύναψης της σύμβασης.

β) Κατά περίπτωση, αιτιολόγηση της προσφυγής στην επιστευσμένη διαδικασία (στην περίπτωση των κλειστών διαδικασιών και των διαδικασιών με διαπραγμάτευση).

γ) Διευκρίνιση, ενδεχομένως, εάν πρόκειται για συμφωνία-πλαίσιο.

δ) Διευκρίνιση, ενδεχομένως, εάν πρόκειται για δυναμικό σύστημα αγορών.

ε) Ενδεχομένως, χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού [στην περίπτωση των ανοικτών, κλειστών ή με διαπραγμάτευση διαδικασιών, στην περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 30, παράγραφος 1, στοιχείο α)].

4. Τύπος της σύμβασης.

5. Τόπος εκτέλεσης/υλοποίησης των έργων, τόπος παράδοσης των προϊόντων ή τόπος παροχής των υπηρεσιών.

6. α) Συμβάσεις δημοσίων έργων:

- φύση και έκταση των εργασιών, γενικά χαρακτηριστικά του έργου. Να αναφέρονται ιδίως τα οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης για την ανάθεση συμπληρωματικών εργασιών και, εάν είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων. Εάν το έργο ή η σύμβαση υποδιαιρείται σε πλείονα τμήματα, αναφορά της τάξης μεγέθους των διαφόρων τμημάτων· αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας,

- πληροφορίες για το στόχο του έργου ή της σύμβασης, στην περίπτωση που αυτή αφορά και την εκπόνηση μελετών,

- στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των εργασιών για

όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που θα συναφθούν.

β) Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών:

- φύση των ζητούμενων προϊόντων, με επισήμανση ιδίως εάν η υποβολή προσφορών ζητείται για την αγορά, χρηματοδοτική μίσθωση, μίσθωση ή μίσθωση-πώληση ή για συνδυασμό αυτών, αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας· ποσότητα των ζητούμενων προϊόντων, με αναφορά οποιωνδήποτε δικαιωμάτων προαίρεσεως για συμπληρωματικές αγορές και, εάν είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων, αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας,

- σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, να αναφέρεται, εάν είναι γνωστό, το χρονοδιάγραμμα των επόμενων δημόσιων συμβάσεων για τις προβλεπόμενες αγορές προμηθειών,

- στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των προμηθειών για όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που θα συναφθούν.

γ) Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών:

- κατηγορία και περιγραφή της υπηρεσίας· αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας· ποσότητα των υπηρεσιών που θα παρασχεθούν· να αναφέρονται ιδίως τα οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσεως για συμπληρωματικές αγορές και, εάν είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων· σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, να αναφέρεται, εάν είναι γνωστό, το χρονοδιάγραμμα των επόμενων δημόσιων συμβάσεων για τις προβλεπόμενες αγορές υπηρεσιών.

Στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των υπηρεσιών για όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που θα συναφθούν.

- να διευκρινίζεται κατά πόσο η εκτέλεση της υπηρεσίας επιφυλάσσεται, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, σε μια συγκεκριμένη επαγγελματική κατηγορία.

Μνεία των εν λόγω νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων.

- να διευκρινίζεται αν τα νομικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα του προσωπικού που θα είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση της υπηρεσίας.

7. Εάν οι συμβάσεις υποδιαιρούνται σε τμήματα, αναφορά της δυνατότητας για τους οικονομικούς φορείς να υποβάλουν προσφορά για ένα, περισσότερα ή/και για όλα τα τμήματα.

8. Προθεσμία ολοκλήρωσης των έργων/προμηθειών/ υπηρεσιών ή διάρκεια της σύμβασης έργων/προμηθειών/ υπηρεσιών. Ει δυνατόν, προθεσμία έναρξης των έργων ή προθεσμία έναρξης ή παράδοσης των προμηθειών, ή παροχής των υπηρεσιών.

9. Αποδοχή ή απαγόρευση υποβολής εναλλακτικών προσφορών.

10. Κατά περίπτωση, οι ειδικοί όροι στους οποίους υπόκειται η εκτέλεση της σύμβασης.

11. Στην περίπτωση των ανοικτών διαδικασιών:

α) ονομασία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεμοιοτυπίας καθώς και ηλεκτρονική διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να ζητούνται η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα της σύμβασης,

β) κατά περίπτωση, προθεσμία υποβολής των αιτήσεων αυτών,

γ) κατά περίπτωση, το κόστος και οι όροι πληρωμής για τη χορήγηση των εν λόγω εγγράφων.

12. α) Καταληκτική ημερομηνία για την παραλαβή των προσφορών ή των ενδεικτικών προσφορών στην περίπτωση υλοποίησης δυναμικού συστήματος αγορών (ανοικτές διαδικασίες).

β) Καταληκτική ημερομηνία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής (κλειστές και με διαπραγμάτευση διαδικασίες).

γ) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται.

δ) Γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται.

13. Στην περίπτωση των ανοικτών διαδικασιών:

α) πρόσωπα τα οποία επιτρέπεται να παρίστανται στην αποσφράγιση των προσφορών, β) ημερομηνία, ώρα και τόπος αποσφράγισης των προσφορών.

14. Κατά περίπτωση, απαιτούμενες εγγυήσεις.

15. Βασικοί όροι χρηματοδότησης και πληρωμής ή/και αναφορά των σχετικών κανονιστικών διατάξεων.

16. Ενδεχομένως, νομική μορφή την οποία θα πρέπει να περιβληθεί μια κοινοπραξία οικονομικών φορέων, στην οποία κατακυρώνεται η σύμβαση.

17. Κριτήρια επιλογής σχετικά με την προσωπική κατάσταση των οικονομικών φορέων τα οποία ενδέχεται να επιφέρουν τον αποκλεισμό τους, και απαιτούμενα στοιχεία βάσει των οποίων αποδεικνύεται ότι δεν εμπόδισαν στις περιπτώσεις που δικαιολογούν αποκλεισμό. Κριτήρια επιλογής και πληροφορίες σχετικά με την προσωπική κατάσταση του οικονομικού φορέα, πληροφορίες και διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των ελάχιστων όρων οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που θα πρέπει να πληροί ο οικονομικός φορέας. Ελάχιστο επίπεδο ή ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων που ενδεχομένως απαιτούνται.

18. Για τις συμφωνίες-πλαίσιο: αριθμός, ενδεχομένως, μέγιστος προβλεπόμενος αριθμός των οικονομικών φορέων που θα συμμετάσχουν, προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, με διευκρίνιση, ενδεχομένως, των λόγων που δικαιολογούν διάρκεια ανώτερη των τεσσάρων ετών.

19. Για τον ανταγωνιστικό διάλογο και τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, να αναφέρεται, ενδεχομένως, η χρησιμοποίηση διαδικασίας με διαδοχικές φάσεις προκειμένου να μειώνεται προοδευτικά ο αριθμός των προς συζήτηση λύσεων ή των προς διαπραγμάτευση προσφορών.

20. Για τις κλειστές διαδικασίες, τον ανταγωνιστικό διάλογο και τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στην περίπτωση που γίνεται χρήση της δυνατότητας περιορισμού του αριθμού των υποψηφίων που καλούνται να υποβάλλουν

προσφορά, να συμμετάσχουν στον διάλογο ή να διαπραγματευτούν: να αναφέρονται ο ελάχιστος αριθμός και, κατά περίπτωση, ο μέγιστος αριθμός υποψηφίων που προβλέπεται και τα αντικειμενικά κριτήρια επιλογής αυτών των υποψηφίων.

21. Χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο προσφέρων δεσμεύεται από την προσφορά του (ανοικτές διαδικασίες).

22. Κατά περίπτωση, ονόματα και διευθύνσεις των οικονομικών φορέων που έχουν ήδη επιλεγεί από την αναθέτουσα αρχή (διαδικασίες με διαπραγμάτευση).

23. Κριτήρια, προβλεπόμενα στο άρθρο 51, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την ανάθεση της σύμβασης: «χαμηλότερη τιμή» ή «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά». Τα κριτήρια που συνιστούν την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά καθώς και η στάθμιση των κριτηρίων αυτών αναφέρονται εφόσον δεν περιλαμβάνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων ή, στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, στο περιγραφικό έγγραφο.

24. Επωνυμία και διεύθυνση του αρμοδίου οργάνου για τις διαδικασίες προσφυγής και, κατά περίπτωση, διαμεσολάβησης.

Διευκρινίσεις όσον αφορά τις προθεσμίες υποβολής των προσφυγών ή, ενδεχομένως, επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας καθώς και ηλεκτρονική διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να λαμβάνονται αυτές οι πληροφορίες.

25. Ημερομηνία(-ες) της δημοσίευσης της προκαταρκτικής προκήρυξης σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές δημοσίευσης που αναφέρονται στο παράρτημα VIII ή μνεία της μη δημοσίευσής της.

26. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης.

27. Διευκρίνιση εάν η σύμβαση καλύπτεται ή όχι από τη συμφωνία.

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΜΕΝΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΝΟΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΓΟΡΩΝ

1. Χώρα της αναθέτουσας αρχής.

2. Επωνυμία και ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής.

3. Επανάληψη δημοσίευσης προκήρυξης διαγωνισμού στο δυναμικό σύστημα αγορών.

4. Ηλεκτρονική διεύθυνση όπου διατίθενται η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα σχετικά με το δυναμικό σύστημα αγορών.

5. Αντικείμενο της σύμβασης: περιγραφή με αριθμό (-ούς) αναφοράς της ονοματολογίας «CPV» και ποσότητα ή έκταση της σύμβασης που πρόκειται να συναφθεί.

6. Προθεσμία υποβολής των ενδεικτικών προσφορών.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΝΑΦΘΕΙΣΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

1. Επωνυμία και διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής.

2. Επιλεγείσα διαδικασία σύναψης. Στην περίπτωση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (άρθρο 22), αιτιολόγηση της επιλογής αυτής.

3. Συμβάσεις δημοσίων έργων: φύση και έκταση των εργασιών, γενικά χαρακτηριστικά του έργου.

Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών: φύση και ποσότητα των προμηθευομένων προϊόντων, ενδεχομένως, ανά προμηθευτή αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας.

Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών: κατηγορία και περι-

γραφή της υπηρεσίας: αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας: ποσότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

4. Ημερομηνία σύναψης της σύμβασης.

5. Κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης.

6. Αριθμός των παραληφθεισών προσφορών.

7. Όνομα και διεύθυνση του ή των αναδόχων.

8. Τιμή ή κλίμακα των τιμών (ελάχιστη/μέγιστη) που καταβλήθηκαν.

9. Αξία της (των) επιλεγείσας(-ών) προσφοράς(-ών) ή υψηλότερη και χαμηλότερη προσφορά που ελήφθησαν υπόψη κατά την ανάθεση της σύμβασης.

10. Κατά περίπτωση, αξία και τμήμα της σύμβασης που ενδέχεται να ανατεθεί με υπεργολαβία σε τρίτους.

11. Ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης διαγωνισμού σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές δημοσίευσης που περιλαμβάνονται στο παράρτημα VIII.

12. Ημερομηνία αποστολής της παρούσας προκήρυξης.

13. Επωνυμία και διεύθυνση του αρμοδίου οργάνου για τις διαδικασίες προσφυγής και, κατά περίπτωση, διαμεσολάβησης.

Διευκρινίσεις όσον αφορά τις προθεσμίες υποβολής των προσφυγών ή, ενδεχομένως, επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας καθώς και ηλεκτρονική διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να λαμβάνονται αυτές οι πληροφορίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII Β

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεομοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής

2. α) Τόπος εκτέλεσης

β) Αντικείμενο της παραχώρησης, φύση και έκταση των εργασιών

3. α) Καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή υποψηφιοτήτων

β) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται

γ) Γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται

4. Προσωπική κατάσταση και όροι τεχνικού και οικονομικού χαρακτήρα που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι

5. Κριτήρια τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την ανάθεση της σύμβασης

6. Ενδεχομένως, το ελάχιστο ποσοστό των εργασιών που θα ανατεθούν σε τρίτους

7. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης

8. Επωνυμία και διεύθυνση του αρμοδίου οργάνου για τις διαδικασίες προσφυγής και, κατά περίπτωση, διαμεσολάβησης.

Διευκρινίσεις όσον αφορά τις προθεσμίες υποβολής των προσφυγών ή, ενδεχομένως, επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας καθώς και ηλεκτρονική διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να λαμβάνονται αυτές οι πληροφορίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII Γ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ
ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

1. α) Τόπος εκτέλεσης
- β) Φύση και έκταση των εργασιών, γενικά χαρακτηριστικά του έργου
2. Ενδεχομένως, ταχθείσα προθεσμία εκτέλεσης των εργασιών
3. Επωνυμία και διεύθυνση του οργανισμού από τον οποίο μπορούν να ζητούνται οι συγγραφές υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα
4. α) Καταληκτική ημερομηνία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και/ή για την παραλαβή των προσφορών
- β) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται
- γ) Γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται
5. Κατά περίπτωση, απαιτούμενες εγγυήσεις
6. Όροι οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που πρέπει να πληροί ο εργολήπτης
7. Κριτήρια τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την ανάθεση της σύμβασης
8. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII Δ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ
ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΝ
ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΜΕΛΕΤΩΝ

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεμοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής και της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να λαμβάνονται τα συμπληρωματικά έγγραφα.
2. Περιγραφή του αντικειμένου της μελέτης.
3. Είδος της διαδικασίας του διαγωνισμού: ανοικτή ή κλειστή.
4. Σε περίπτωση ανοικτής διαδικασίας: τελική προθεσμία υποβολής των μελετών.
5. Σε περίπτωση κλειστής διαδικασίας:
 - α) προβλεπόμενος αριθμός συμμετεχόντων.
 - β) ενδεχομένως, επωνυμία των ήδη επιλεγέντων συμμετεχόντων.
 - γ) κριτήρια επιλογής των συμμετεχόντων.
 - δ) καταληκτική ημερομηνία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής.
6. Να διευκρινίζεται, ενδεχομένως, εάν η συμμετοχή επιφυλάσσεται μόνο σε μια συγκεκριμένη επαγγελματική κατηγορία.
7. Κριτήρια που θα εφαρμοσθούν κατά την αξιολόγηση των μελετών.
8. Ενδεχομένως, ονόματα των επιλεγέντων μελών της κριτικής επιτροπής.
9. Να διευκρινίζεται εάν η απόφαση της κριτικής επιτροπής είναι δεσμευτική για την αναθέτουσα αρχή.
10. Ενδεχομένως, αριθμός και ύψος των προς απονομή βραβείων.
11. Να διευκρινίζονται, ενδεχομένως, οι πληρωμές

που πρέπει να καταβληθούν σε όλους τους συμμετέχοντες.

12. Να διευκρινίζεται εάν οι συμβάσεις που θα ακολουθήσουν μετά τον διαγωνισμό θα ανατεθούν ή δεν θα ανατεθούν στον

βραβευόμενο ή στους βραβευόμενους.

13. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΜΕΛΕΤΩΝ

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεμοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής.
2. Περιγραφή του αντικειμένου της μελέτης.
3. Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων.
4. Αριθμός αλλοδαπών συμμετεχόντων.
5. Νικητής ή νικητές του διαγωνισμού.
6. Ενδεχομένως, απονεμηθέν(-τα) βραβείο(-α).
7. Αναφορά των στοιχείων της προκήρυξης του διαγωνισμού μελετών.
8. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

1. Δημοσίευση των προκηρύξεων

α) Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα άρθρα 29, 61, 69 και 75 πρέπει να αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με τη μορφή που καταρτίστηκε με τα μέτρα εφαρμογής που θεσπίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 77 παρ 2 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. Οι αναφερόμενες στο άρθρο 29 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, προκαταρκτικές προκηρύξεις που δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2 στοιχείο β), τηρούν επίσης αυτή τη μορφή, καθώς και η ειδοποίηση με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευση.

β) Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα άρθρα 29, 61, 69 και 75 δημοσιεύονται μέσω της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή από τις αναθέτουσες αρχές στην περίπτωση προκαταρκτικών προκηρύξεων που δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο.

Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται, επιπλέον, να δημοσιεύουν τις πληροφορίες αυτές μέσω του Διαδικτύου στο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2, στοιχείο β).

γ) Η Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων χορηγεί στην αναθέτουσα αρχή τη βεβαίωση της δημοσίευσης των πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 8.

2. Δημοσίευση συμπληρωματικών ή πρόσθετων πληροφοριών

α) Οι αναθέτουσες αρχές ενθαρρύνονται να δημοσιεύουν στο Διαδίκτυο το πλήρες κείμενο της συγγραφής υποχρεώσεων και των συμπληρωματικών εγγράφων.

β) Το «προφίλ αγοραστή» μπορεί να περιλαμβάνει τις προκαταρκτικές προκηρύξεις που αναφέρονται στο άρθρο 29 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, πληροφορίες για τις τρέχουσες προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών, τις προ-γραμματιζόμενες αγορές, τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί, τις διαδικασίες που έχουν ακυρωθεί,

καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη γενική πληροφορία, όπως έναν αρμόδιο επικοινωνίας, έναν αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, μια ταχυδρομική διεύθυνση και μια ηλεκτρονική διεύθυνση.

3. Μορφή και λεπτομέρειες της ηλεκτρονικής διαβίβασης προκηρύξεων

Η μορφή και οι λεπτομέρειες διαβίβασης των προκηρύξεων με ηλεκτρονικά μέσα είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη διεύθυνση Διαδικτύου: «<http://simap.eu.int>».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ

ΜΗΤΡΩΑ (1)

(1) Για τους σκοπούς του άρθρου 44, ως «μητρώα» νοούνται τα περιλαμβανόμενα στο παρόν παράρτημα και, σε περίπτωση που έχουν επέλθει τροποποιήσεις σε εθνικό επίπεδο, τα μητρώα που τα αντικατέστησαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ Α

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Τα επαγγελματικά μητρώα καθώς και οι δηλώσεις και τα πιστοποιητικά που αντιστοιχούν σε κάθε κράτος μέλος είναι:

- στο Βέλγιο: «Registre du Commerce», «Handelsregister»,
- στη Δανία: «Erhvervs-og Selskabsstyrelsen»,
- στη Γερμανία: «Handelsregister» και «Handwerksrolle»,
- στην Ελλάδα: το «Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων - ΜΕΕΠ» του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ),
- στην Ισπανία: για τα νομικά πρόσωπα, εγγραφή στο «Oficial de Empresas Clasificadas del Ministerio de Hacienda»,
- στη Γαλλία: «Registre du commerce et des sociétés» και «Répertoire des métiers»,
- στην Ιρλανδία: ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το Registrar of Companies ή το Registrar of Friendly Societies ή, σε διαφορετική περίπτωση, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία,
- στην Ιταλία: «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato»,
- στο Λουξεμβούργο: «Registre aux firmes» και «Rôle de la chambre des métiers»,
- στις Κάτω Χώρες: «Handelsregister»,
- στην Αυστρία: «Firmenbuch», «Gewerberegister» και «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»,
- στην Πορτογαλία: «Instituto dos Mercados de Obras Públicas e Particulares e do Imobiliário» (IMOPPI),
- στη Φινλανδία: «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»,
- στη Σουηδία: «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το Registrar of Companies ή, σε διαφορετική περίπτωση, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως

ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ Β

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ

Τα αντίστοιχα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα και οι δηλώσεις και πιστοποιητικά είναι:

- στο Βέλγιο: «Registre du commerce» «Handelsregister»,
- στη Δανία: «Erhvervs-og Selskabsstyrelsen»,
- στη Γερμανία: «Handelsregister» και «Handwerksrolle»,
- στην Ελλάδα: «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο»,
- στην Ισπανία: το «Registro Mercanti» ή, στην περίπτωση μη καταχωρημένων σε μητρώο ατόμων, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα,
- στη Γαλλία: «Registre du Commerce et des sociétés» και «Répertoire des métiers»,
- στην Ιρλανδία: ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το Registrar of Companies ή το Registrar of Friendly Societies, το οποίο πιστοποιεί ότι έχει συστήσει εταιρεία ή είναι καταχωρημένος σε μητρώο ή, εάν δεν έχει τέτοιο πιστοποιητικό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο, υπό καθορισμένη εμπορική και επαγγελματική επωνυμία,
- στην Ιταλία: «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato» και «Registro delle Commissioni provinciali per l'artigianato»,
- στο Λουξεμβούργο: «Registre aux firmes» και «Rôle de la chambre des métiers»,
- στις Κάτω Χώρες: «Handelsregister»,
- στην Αυστρία: «Firmenbuch», «Gewerberegister» και «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»,
- στην Πορτογαλία: «Registro Nacional das Pessoas Colectivas»,
- στη Φινλανδία: «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»,
- στη Σουηδία: «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: ο προμηθευτής μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το Registrar of Companies, το οποίο βεβαιώνει ότι έχει συστήσει εταιρεία ή ότι είναι εγγεγραμμένος σε μητρώο ή, εάν δεν έχει τέτοιο πιστοποιητικό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική και επαγγελματική επωνυμία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ Γ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τα αντίστοιχα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα ή δηλώσεις και πιστοποιητικά είναι:

- στο Βέλγιο: «Registre du commerce/Handelsregister» και «Ordres professionnels/Beroepsorden»,

- στη Δανία: «Erhvervs- og Selskabstyrelsen»,
- στη Γερμανία: «Handelsregister», «Handwerksrolle», «Vereinsregister», «Partnerschaftsregister» και «Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder»,
- στην Ελλάδα: ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προβεί σε ένορκη δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος· στις προβλεπόμενες από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία περιπτώσεις, για την παροχή υπηρεσιών μελετών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι Α, τα επαγγελματικά μητρώα είναι το «Μητρώο Μελετητών» και το «Μητρώο Γραφείων Μελετών»,
- στην Ισπανία: για τα νομικά πρόσωπα, εγγραφή στο «Registro Oficial de Empresas Clasificadas del Ministerio de Hacienda»,
- στη Γαλλία: «Registre du commerce et des sociétés» και «Répertoire des métiers»,
- στην Ιρλανδία: ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of companies» ή το Registrar of Friendly Societies ή, εάν δεν έχει τέτοιο πιστοποιητικό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στην χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία,
- στην Ιταλία: «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato», «Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato» ή «Consiglio nazionale degli ordini professionali»,
- στο Λουξεμβούργο: «Registre aux firmes» και «Rôle de la chambre des métiers»,
- στις Κάτω Χώρες: «Handelsregister»,
- στην Αυστρία: «Firmenbuch», «Gewerberegister» και «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»,
- στην Πορτογαλία: «Registo nacional des Pessoas Colectivas»,
- στη Φινλανδία: «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»,
- στη Σουηδία: «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of companies» ή, εάν δεν έχει τέτοιο πιστοποιητικό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το οικείο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στην χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ, ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Ή ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των προσφο-

ρών, των αιτήσεων συμμετοχής και των σχεδίων και μελετών πρέπει κατ' ελάχιστο όριο να διασφαλίζουν, με τα κατάλληλα τεχνικά μέσα και διαδικασίες, ότι:

α) οι ηλεκτρονικές υπογραφές σχετικά με τις προσφορές, τις αιτήσεις συμμετοχής και τις αποστολές σχεδίων και μελετών είναι σύμφωνες προς τις εθνικές διατάξεις που έχουν θεσπισθεί κατ' εφαρμογή της οδηγίας 1999/93/ΕΚ.

β) μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία παραλαβής των προσφορών, των αιτήσεων συμμετοχής και των σχεδίων και μελετών.

γ) μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν μπορεί να έχει πρόσβαση στις διαβιβαζόμενες δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων πληροφορίες πριν από τις προκαθορισμένες καταληκτικές ημερομηνίες.

δ) σε περίπτωση παραβίασης της ως άνω απαγόρευσης πρόσβασης, μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι η παραβίαση είναι σαφώς ανιχνεύσιμη.

ε) μόνον τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών πληροφοριών.

στ) η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβαλλομένων πληροφοριών, κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης ή του διαγωνισμού μελετών, είναι δυνατή μόνον με ταυτόχρονες ενέργειες των εξουσιοδοτημένων προσώπων.

ζ) η πρόσβαση στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες με ταυτόχρονες ενέργειες των εξουσιοδοτημένων προσώπων είναι δυνατή μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία.

η) στις πληροφορίες που παραλήφθηκαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των ως άνω απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον τα εξουσιοδοτημένα να λάβουν γνώση πρόσωπα.

Άρθρο 79

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υφυπουργό Ανάπτυξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 16 Μαρτίου 2007

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΦΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ι. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μ. Γ. ΛΙΑΠΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227	23104 23956	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο	2410 597449
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Ευριπίδου 63	210 4135228	ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13	26610 89122
ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327	2610 638109	ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πεδιάδος 2	2810 300781
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο	26510 87215	ΜΥΤΙΛΗΝΗ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως 1	22510 46654
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1	25310 22858		

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 μέχρι 16 σελίδες σε 1 €, προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α'	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β'	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ'	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ'	110 €	30 €	-	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.
- Η τιμή πώλησης σε μορφή cd-rom/ονό, δημοσιευμάτων μιας εταιρείας στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ. σε 5 € ανά έτος.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ Φ.Ε.Κ.: Τηλεφωνικά: 210 4071010 - fax: 210 4071010 - internet: <http://www.et.gr>

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή
Α'	225 €	190 €	Α.Ε.Δ.	10 €	Δωρεάν
Β'	320 €	225 €	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ.	2.250 €	645 €
Γ'	65 €	Δωρεάν	Δ.Δ.Σ.	225 €	95 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Δωρεάν	Α.Σ.Ε.Π.	70€	Δωρεάν
Δ'	160 €	80 €	Ο.Π.Κ.	-	Δωρεάν
Α.Α.Π.	160 €	80 €	Α' + Β' + Δ' + Α.Α.Π.	-	450 €
Ε.Β.Ι.	65 €	33 €			

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.
- Για την παροχή πρόσβασης μέσω διαδικτύου σε Φ.Ε.Κ. προηγουμένων ετών και συγκεκριμένα στα τεύχη: α) Α, Β, Δ, Α.Α.Π, Ε.Β.Ι. και Δ.Δ.Σ., η τιμή προσαυξάνεται, πέραν του ποσού της ετήσιας συνδρομής του 2007, κατά 40 € ανά έτος και ανά τεύχος και β) για το τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. & Γ.Ε.ΜΗ., κατά 60 € ανά έτος παλαιότητας.

* Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).

* Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.

* Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α., τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά Όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα).

* Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. [5% επί του ποσού συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα)], καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.

* Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρούνται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη β τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης ανάγνωσης των δημοσιευμάτων που καταχωρούνται σε όλα τα τεύχη της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως πλην εκκείνων που καταχωρούνται στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ., από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr).

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08:00 μέχρι 13:00

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster@et.gr

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 116

18 Ιουνίου 2008

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 3669

Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας
κατασκευής δημόσιων έργων

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται, σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφοι 6 και 7 του Συντάγματος, η κωδικοποίηση της νομοθεσίας που αφορά στην κατασκευή των δημόσιων έργων, όπως καταρτίστηκε από την Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 26 παρ. 4 του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 11 παρ. 1 περ. γ' του ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197 Α'), με την αριθμ. Δ17α/01/8/Φ.Ν 433/17.1.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 36 Β') και συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. Δ17α/10/14/Φ.Ν 433/10.2.2003 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (ΦΕΚ 164 Β'), της οποίας το κείμενο έχει ως εξής:

**ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ**

**ΜΕΡΟΣ Ι
ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
Άρθρο 1**

Πεδίο Εφαρμογής - Έννοιες - Γενικές Αρχές

1. Οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α').

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατά έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου των ανωτέρω φορέων να εξαιρούνται διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

2. Τα δημόσια έργα είναι έργα υποδομής της χώρας που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνατοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην ασφάλεια της χώρας και γενικά αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του λαού. Τα δημόσια έργα εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και υλοποιούν επιλογές του δημοκρατικού προγραμματισμού.

3. Από τεχνική άποψη δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν οι φορείς της παρ.1 και συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο με το έδαφος, το υπέδαφος ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως και τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων. Ως έργο νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή επισκευή ή συντήρηση και η οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία, καθώς και κάθε σχετική ερευνητική εργασία, που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση.

4. Με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα καθιερώνονται:

α) Ενιαίοι κανόνες για την κατασκευή όλων των δημοσίων έργων.

β) Ο κοινωνικός έλεγχος με τον οποίο εξασφαλίζεται η διαφάνεια των διαδικασιών, η άρτια εκτέλεση των έργων και η προστασία του περιβάλλοντος. Ως κοινωνικός έλεγχος νοείται η θεσμοθετημένη συμμετοχή στις σχετικές διαδικασίες των εκπροσώπων των φορέων, των ΟΤΑ και άλλων κοινωνικών φορέων.

γ) Η ανάδειξη της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων (Γ.Γ.Δ.Ε.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.) σε κρατικό επιτελικό φορέα στον τομέα υλοποίησης των Δημόσιων Έργων και στην εποπτεία της όλης κατασκευαστικής δραστηριότητας της χώρας.

δ) Ορθολογικό πλαίσιο για την οργάνωση, ανάπτυξη και εξέλιξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν την κατασκευή των έργων.

5. Τα έργα προγραμματίζονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και ορίζεται για κάθε έργο ή ομάδα έργων, το ύψος και η πηγή προέλευσης των πιστώσεων για τη χρηματοδότηση της κατασκευής.

6. Με προεδρικό διάταγμα (π.δ.) η εφαρμογή του Κώδικα αυτού μπορεί να επεκταθεί εν όλω ή εν μέρει, και στα έργα γεωργικών συνεταιρισμών ή συνεταιριστικών επιχειρήσεων, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων στις

6. Η προσφορά δεσμεύει αυτόν που την υποβάλλει επί ένα (1) μήνα από τη διεξαγωγή της δημοπρασίας. Μέσα σε αυτό το μήνα πρέπει να υπογραφεί η σχετική σύμβαση.

7. Η έγκριση του αποτελέσματος της δημοπρασίας γίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

8. Κατά τα λοιπά για την εγγύηση συμμετοχής, την επιτροπή διεξαγωγής της δημοπρασίας και την κατάρτιση της σύμβασης εφαρμόζονται ανάλογα οι σχετικές διατάξεις του παρόντος κώδικα.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Άρθρο 30
Σύναψη σύμβασης

1. Η σύμβαση κατασκευής του έργου, όταν αυτή αποτελεί συνέχεια δημοπρασίας, συνάπτεται με την κοινοποίηση προς τον ανακηρυχθέντα ως ανάδοχο, της εγκριτικής του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφασης της προϊσταμένης αρχής. Οι συμβατικοί όροι περιέχονται στην αντίστοιχη διακήρυξη, στα τεύχη και σχέδια που την συνοδεύουν, στις οικείες εγκεκριμένες μελέτες, καθώς και στα τεύχη και σχέδια, στα οποία γίνεται παραπομπή ή αναφορά. Το, αποδεικτικό χαρακτηριστήρα, έγγραφο συμφωνητικό που πρέπει να υπογράφεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ύστερα από την σύναψη της σύμβασης, απαγορεύεται να μεταβάλει τους συμβατικούς όρους. Σε κάθε άλλη περίπτωση η σύμβαση συνάπτεται με την υπογραφή του σχετικού εγγράφου.

2. α) Πριν από την εκ μέρους του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης έργου, προϋπολογισμού δαπάνης, χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), μεγαλύτερου του ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας αυτής από κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αν δεν διενεργηθεί έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη. Για το σκοπό αυτόν υποβάλλεται από την προϊσταμένη αρχή φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία, ιδίως δε αυτά των οποίων η έλλειψη επιφέρει κατά την κειμένη νομοθεσία τον αποκλεισμό της συμμετέχουσας στο διαγωνισμό επιχείρησης. Αν ο έλεγχος αποβεί αρνητικός η σύμβαση δεν συνάπτεται. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση προς το Ελεγκτικό Συνέδριο του φακέλου.

β) Ο προβλεπόμενος από την περίπτωση α΄ της παρούσας παραγράφου έλεγχος νομιμότητας επί των συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων εκτέλεσης έργων διενεργείται υποχρεωτικά πριν από τη σύναψή τους από κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.. Ο έλεγχος αυτός περατώνεται εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση του σχετικού φακέλου στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Σε περίπτωση που από τον έλεγχο διαπιστωθεί έλλειψη στοιχείων, αυτά ζητούνται από τον αρμόδιο φορέα κατά τρόπο πλήρη και εξαντλητικό πριν την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας. Ο

έλεγχος ολοκληρώνεται μετά την κατάθεση και των συμπληρωματικών στοιχείων σε κάθε περίπτωση εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση αυτών. Εάν παρέλθουν οι ανωτέρω προθεσμίες χωρίς το σχέδιο σύμβασης να έχει απορριφθεί με αιτιολογημένη πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου τούτο θεωρείται εγκεκριμένο.

γ) Οι προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ δύο αναθετουσών αρχών, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 9 του άρθρου 1 του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α΄), και αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα, δεν εμπίπτουν στον προβλεπόμενο από την περίπτωση α΄ έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον το ύψος του προϋπολογισμού των έργων τα οποία αφορά η προγραμματική σύμβαση είναι κατώτερο των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ. Για τις συμβάσεις ανάθεσης έργων που συνάπτονται στο πλαίσιο των προγραμματικών συμβάσεων εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα από την περίπτωση β΄.

3. Μετά τον κατά ανωτέρω έλεγχο νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης από το Ελεγκτικό Συνέδριο και πριν από τη σύναψη της σύμβασης, ακολουθείται η διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 26 του παρόντος.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζονται υποχρεωτικά και στην περίπτωση διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων, όταν η ανάθεση γίνεται επί τη βάση της οικονομικής προσφοράς των διαγωνιζομένων.

5. Για την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού καλείται ο ανάδοχος σε ορισμένο τόπο και σε ορισμένη προθεσμία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες. Η έγγραφη πρόσκληση γίνεται συγχρόνως με την κοινοποίηση προς τον ανάδοχο της αντίστοιχης εγκριτικής του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφασης της προϊσταμένης αρχής. Μέσα στην τασσόμενη προθεσμία ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει τις σχετικές εγγυήσεις και όλα τα απαιτούμενα από τη σύμβαση έγγραφα.

6. Αν ο ανάδοχος δεν προσέλθει για την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού ή δεν προσκομίσει τα απαιτούμενα από την προηγούμενη παράγραφο στοιχεία και η σύμβαση έχει κατά τα παραπάνω ήδη συναφθεί, κηρύσσεται έκπτωτος από αυτήν, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη κοινοποίηση ειδικής πρόσκλησης και καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου η εγγύηση συμμετοχής στη δημοπρασία, ως ειδική ποινή. Η έκπτωση κηρύσσεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και κατ' αυτής ο ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της. Η εμπρόθεσμη υποβολή ένστασης αναστέλλει την επιβληθείσα έκπτωση από τη σύμβαση. Επί της ενστάσεως αποφασίζει οριστικά η προϊσταμένη αρχή.

7. Η σύμβαση, εκ μέρους του κυρίου του έργου, υπογράφεται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην εγκριτική του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφαση της προϊσταμένης αρχής, από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και αναγράφει πάντοτε τον κύριο του έργου.

8. Κατά την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού ο ανάδοχος δηλώνει την έδρα του και την ακριβή διεύθυνσή του. Μέχρι την πλήρη εκκαθάριση της εργολαβικής σύμβασης κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών δηλώ-

νετα υποχρεωτικά και χωρίς καθυστέρηση στη διευθύνουσα υπηρεσία. Διαφορετικά κάθε κοινοποίηση που γίνεται στην παλαιότερη διευθύνση που έχει δηλώσει ο ανάδοχος, επιφέρει όλα τα νόμιμα αποτελέσματά της.

9. Ο ανάδοχος, κατά τον ίδιο παραπάνω χρόνο, δηλώνει εγγράφως αντίκλητο, κάτοικο της έδρας της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο αντίκλητος πρέπει να είναι αποδεκτός από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η δήλωση του αναδόχου συνοδεύεται από δήλωση και του οριζομένου ως αντικλήτου ότι αποδέχεται τον γενόμενο διορισμό του. Κάθε κοινοποίηση προς τον αντίκλητο θεωρείται ότι γίνεται προς τον ανάδοχο. Αντικατάσταση του αντικλήτου είναι δυνατή με ανάλογη εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας. Η αντικατάσταση ισχύει μόνο μετά την αποδοχή του νέου αντικλήτου από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία έχει πάντοτε το δικαίωμα να ζητά την αντικατάσταση του αντικλήτου, αν αυτός αρνηθεί την παραλαβή εγγράφων ή απουσιάζει συστηματικά από την έδρα του ή γενικά κριθεί ακατάλληλος. Στην περίπτωση αυτή ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ορίσει χωρίς καμιά καθυστέρηση νέο αντίκλητο.

10. Κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, ύστερα από διαγωνισμό, επανυπολογίζονται, σε συνδυασμό με την έκπτωση, οι προβλεπόμενες δαπάνες για το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης κατασκευής του έργου.

Άρθρο 31 Ασυμβίβαστες ιδιότητες

1. Η ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου, του μέλους οργάνου διοίκησης ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης μέσωσ ενημέρωσης, είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου, του μέλους οργάνου διοίκησης ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4. Σε περίπτωση που βασικός μέτοχος ή εταίρος της επιχείρησης είναι νομικό πρόσωπο, η ασυμβίβαστη ιδιότητα καταλαμβάνει και τα μέλη του οργάνου διοίκησης και τα διευθυντικά στελέχη του νομικού αυτού προσώπου, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4.

2. Η ασυμβίβαστη ιδιότητα της προηγούμενης παραγράφου καταλαμβάνει επίσης και τα παρένθετα πρόσωπα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου, του μέλους οργάνου διοίκησης ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης μέσωσ ενημέρωσης ή επιχείρησης που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων, καθώς και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο μέσω χρηματοδότησης ή συμφωνίας, εξαιρουμένων των δανείων από αναγνωρισμένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, ελέγχει επιχείρηση μέσωσ ενημέρωσης ή επιχείρηση που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων ή ασκεί επιρροή στη λήψη αποφάσεων, που λαμβάνονται από τα όργανα διοίκησης ή τα διευθυντικά στελέχη, σχετικά με τη διοίκηση και την εν γένει λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4.

3. Σε περίπτωση που σε διαγωνιστική διαδικασία ή διαδικασία ανάθεσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργων συμμετέχει ένωση προσώπων ή κοινοπραξία ή οποιασδήποτε άλλης μορφής οντότητα, η συνδρομή ασυμβίβαστης ιδιότητας του παρόντος άρθρου ερευνάται αυτοτελώς για κάθε μέλος τους, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4.

4. Η διαπίστωση της ασυμβίβαστης ιδιότητας γίνεται, ξεχωριστά, για κάθε διαγωνιστική διαδικασία ή διαδικασία ανάθεσης από την αναθέτουσα αρχή και ελέγχεται, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 33 του παρόντος, εφόσον, λόγω της συνδρομής της κατά τα ως άνω ασυμβίβαστης ιδιότητας, αποδειχθεί με οριστική δικαστική απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου ότι συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού, εξαιτίας ενεργητικής διαφθοράς, κατά την έννοια του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του άρθρου 144 του παρόντος (άρθρο 45 παρ.1 εδάφ.β' της Οδηγίας 2004/18/EK της 31.3.2004). Ενεργητική διαφθορά στοιχειοθετείται όταν οποιοσδήποτε, εκ προθέσεως, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο της αναθέτουσας αρχής, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, οποιασδήποτε φύσεως ωφέλημα για τον εαυτό του ή για τρίτο, προκειμένου ο υπάλληλος να τελέσει ή να μην τελέσει πράξη εκ των καθηκόντων του, ή κατά την άσκηση των καθηκόντων του κατά παράβαση των νόμιμων καθηκόντων του. Με την οριστική καταδικαστική απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου πρέπει να διαπιστώνεται η ανωτέρω αξιόποινη πράξη της επιχείρησης Μ.Μ.Ε. με την οποία συνδέεται ο υποψήφιος, εξαιτίας της κατά τα ως άνω συνδρομής των ασυμβίβαστων ιδιοτήτων και απαγορεύσεων του παρόντος και του επόμενου άρθρου και να αποδεικνύεται η τέλεση της αξιόποινης πράξης του υποψηφίου αυτού και η ιδιότητά του ως φυσικού αυτουργού ή ηθικού αυτουργού ή συναυτουργού ή άμεσου συνεργού στην τέλεση του αδικήματος της ενεργητικής διαφθοράς.

5. Σε περίπτωση που εκδοθεί, κατά τα ως άνω, οριστική καταδικαστική απόφαση, με ισχύ δεδικασμένου, που να διαπιστώνει το αδίκημα της ενεργητικής διαφθοράς, εάν μεν συνεχίζεται η διαγωνιστική διαδικασία ή η διαδικασία ανάθεσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργου, ο υποψήφιος στη διαδικασία αυτή αποκλείεται, εάν δε συνεχίζεται η εκτέλεση της σύμβασης, ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος. Εάν η εκτέλεση της σύμβασης κατασκευής έργου έχει ανατεθεί σε κοινοπραξία, της οποίας ένα ή περισσότερα μέλη έχουν καταδικαστεί, κατά τα ως άνω, για τη διάπραξη του αδικήματος της ενεργητικής διαφθοράς ως φυσικοί ή ηθικοί αυτουργοί, τα μέλη αυτά κηρύσσονται έκπτωτα και τα υπόλοιπα μέλη συνεχίζουν την εκτέλεση της σύμβασης, είτε μεταξύ τους είτε υποκαθιστώντας τα έκπτωτα μέλη, υπό την προϋπόθεση ότι συναινεί η αναθέτουσα αρχή. Ο καταδικασθείς υποψήφιος ή ανάδοχος δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε διαγωνιστική διαδικασία ή σε διαδικασία ανάθεσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργου για χρονικό διάστημα ενός έτους από την έκδοση της σχετικής καταδικαστικής απόφασης. Σε περίπτωση υποτροπής, το ανωτέρω χρονικό διάστημα αποκλεισμού ορίζεται σε πέντε (5) έτη. Οι αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής για τον αποκλεισμό του υποψηφίου από τη διαγωνιστική διαδικασία ή τη διαδικασία ανάθεσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης

κατασκευής έργου, καθώς και οι αποφάσεις της αρχής που, κατά το άρθρο 33 του παρόντος, είναι αρμόδια για τη διαδικασία ελέγχου, υπόκεινται σε προσφυγή, σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου α' της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 2522/1997 (ΦΕΚ 178 Α'), όπως ισχύει, καθώς και, ανεξάρτητα από την άσκηση ή μη αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του ίδιου νόμου.

6. Για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 31 έως 34 του παρόντος λαμβάνονται υπόψη οι ορισμοί του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το άρθρο 2 του ν. 3414/2005 (ΦΕΚ 279 Α').

Άρθρο 32

Απαγόρευση σύναψης δημοσίων συμβάσεων κατασκευής έργων

1. Απαγορεύεται η σύναψη δημοσίων συμβάσεων κατασκευής έργων με επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης. Η ίδια απαγόρευση ισχύει και για τους εταίρους, τους βασικούς μετόχους, τα μέλη των οργάνων διοίκησης και τα διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων αυτών, εφόσον διαπιστωθεί η συνδρομή του ασυμβίβαστου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 31 του παρόντος. Απαγορεύεται επίσης η σύναψη δημοσίων συμβάσεων κατασκευής έργων με επιχειρήσεις των οποίων οι εταίροι ή οι βασικοί μέτοχοι ή τα μέλη οργάνων διοίκησης ή τα διευθυντικά στελέχη είναι επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης ή εταίροι ή βασικοί μέτοχοι ή μέλη οργάνων διοίκησης ή τα διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης, εφόσον διαπιστωθεί η συνδρομή του ασυμβίβαστου κατά τα οριζόμενα επίσης στο άρθρο 31 του παρόντος.

2. Η απαγόρευση της παραγράφου 1 καταλαμβάνει και:

α) τα παρένθετα πρόσωπα των φυσικών ή νομικών προσώπων που υπάγονται στην παράγραφο 1, β) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, από το οποίο εξαρτάται οικονομικά, μέσω χρηματοδότησης, εξαιρουμένων των δανείων από αναγνωρισμένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, επιχείρηση μέσων ενημέρωσης, ή ασκεί επιρροή στη λήψη των αποφάσεων που λαμβάνονται, από τα όργανα διοίκησης ή τα διευθυντικά στελέχη, σχετικά με τη διοίκηση και την εν γένει λειτουργία της επιχείρησης αυτής.

3. Από την απαγόρευση του παρόντος εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις, των οποίων το αντικείμενο έχει άμεση ή έμμεση σχέση με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης. Επίσης, εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με επιχειρήσεις των οποίων βασικός μέτοχος είναι πολιτικό κόμμα που χρηματοδοτείται από τον τακτικό προϋπολογισμό ή εκπρόσωπος αυτού, εκτός εάν στις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχει άλλος βασικός μέτοχος που κατέχει τις ασυμβίβαστες ιδιότητες του άρθρου 31 του παρόντος.

4. Απαγορεύεται η σύναψη δημοσίων συμβάσεων με εξωχώριες εταιρείες, σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α'), που προστέθηκε με την παράγραφο 7 του άρθρου 5 του ν. 3091/2002 (ΦΕΚ 330 Α'). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται οι χώρες στις

οποίες λειτουργούν εξωχώριες εταιρείες με βάση το σχετικό κατάλογο χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.). Οι εξωχώριες εταιρείες απαγορεύεται, επίσης, να συμμετέχουν με ποσοστό μεγαλύτερο του ένα τοις εκατό (1%) επί του μετοχικού κεφαλαίου ή να κατέχουν εταιρικά μερίδια ή να είναι εταίροι των εταίρων σε επιχειρήσεις που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005. Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και για τις εξωχώριες εταιρείες, οι οποίες συμμετέχουν σε άλλα νομικά πρόσωπα που είναι μέτοχοι επιχειρήσεων που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις ή μέτοχοι των μετόχων αυτών και ούτω καθεξής, και οι οποίες είναι κάτοχοι ποσοστού μετοχών, το οποίο συνυπολογιζόμενο και αναγόμενο σε ποσοστό μετοχών στην επιχείρηση που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις αντιστοιχεί σε ποσοστό μεγαλύτερο του ένα τοις εκατό (1%) επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005.

β) Απαγορεύεται εξωχώρια εταιρεία να συμμετέχει με ποσοστό μεγαλύτερο του ένα τοις εκατό (1%) επί του μετοχικού κεφαλαίου ή να κατέχει εταιρικά μερίδια ή να είναι εταίρος του εταίρου επιχείρησης μέσων ενημέρωσης, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005. Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και για τις εξωχώριες εταιρείες, οι οποίες συμμετέχουν σε άλλα νομικά πρόσωπα που είναι μέτοχοι επιχείρησης μέσων ενημέρωσης ή μέτοχοι των μετόχων αυτών και ούτω καθεξής και οι οποίες είναι κάτοχοι ποσοστού μετοχών, το οποίο συνυπολογιζόμενο και αναγόμενο σε ποσοστό μετοχών στην επιχείρηση μέσων ενημέρωσης αντιστοιχεί σε ποσοστό μεγαλύτερο του ένα τοις εκατό (1%) επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005.

γ) Σε περίπτωση παράβασης των ανωτέρω διατάξεων με τα στοιχεία α' και β' της παραγράφου αυτής, η επιχείρηση που πρόκειται να συμμετάσχει ή συμμετέχει σε διαγωνιστική διαδικασία ή διαδικασία ανάθεσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης ή η επιχείρηση μέσων ενημέρωσης υποχρεούνται να καλέσει την εξωχώρια εταιρεία να εκποιήσει το σύνολο των εταιρικών μεριδίων που κατέχει ή το συνολικό ή υπερβαίνοντα κατά περίπτωση αριθμό μετοχών, βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε εταίρος ή εταίρος των εταίρων ή βασικός μέτοχος της αντίστοιχης επιχείρησης, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από τη γνώση της παράβασης εκ μέρους της επιχείρησης. Μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής, οι μετοχές της εξωχώριας εταιρείας θεωρούνται αυτοδικαίως άκυρες και η επιχείρηση ή, εάν πρόκειται για μετοχές εισηγμένες σε ημεδαπό χρηματιστήριο, το Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών, οφείλει να διαγράψει την εξωχώρια εταιρεία από τα βιβλία μετόχων ή τις βάσεις δεδομένων του Συστήματος Άυλων Τίτλων (Σ.Α.Τ.) αντίστοιχα. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του στοιχείου ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του κ.ν. 2190/1920, του προϊόντος της εκποίησης αποδιδόμενου στον κύριο των ακυρωμένων μετοχών.

Άρθρο 33
Διαδικασία ελέγχου

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ.) ελέγχει κατά τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, εάν συντρέχει σε επιχείρηση που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων ασυμβίβαστη ιδιότητα ή απαγόρευση, κατά την έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος. Ο έλεγχός της είναι διαρκής και καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα από την υπογραφή της δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργου έως και την ολοκλήρωση εκτέλεσής της. Ο έλεγχος και οι συνέπειες της συνδρομής ασυμβιβάστων ιδιοτήτων και των απαγορεύσεων του ν. 3310/2005 όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005 αναφέρονται υποχρεωτικά σε όλες τις προκηρύξεις και προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος που εκδίδονται από τις αναθέτουσες αρχές.

2. Πριν από την υπογραφή της δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργου με οικονομικό αντικείμενο ή αντάλλαγμα μεγαλύτερο του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, απαιτείται η υποβολή από την επιχείρηση στο Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του Ε.Σ.Ρ., αίτησης για την έκδοση πιστοποιητικού μη συνδρομής ασυμβιβάστων ιδιοτήτων και απαγορεύσεων, κατά την έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος. Στην αίτηση αυτή αναγράφονται τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής και του αντικείμενου της διαγωνιστικής διαδικασίας ή της διαδικασίας ανάθεσης. Με την αίτηση συνοποβάλλονται τα έγγραφα που απαιτούνται για τον έλεγχο των ασυμβιβάστων ιδιοτήτων και των απαγορεύσεων των προηγούμενων άρθρων. Σε περίπτωση έκδοσης, πριν από την υπογραφή της δημόσιας σύμβασης, οριστικής καταδικαστικής απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, με την οποία διαπιστώνεται κατά τα ως άνω η τέλεση του αδικήματος της ενεργητικής διαφθοράς, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να υποβάλει την απόφασή της περί αποκλεισμού του υποψηφίου στο Ε.Σ.Ρ. προκειμένου να ελεγχθεί, το αργότερο πριν από την υπογραφή της δημόσιας σύμβασης, ο αποκλεισμός του.

3. Οι επιχειρήσεις που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει υποβάλλουν τα προβλεπόμενα από την υπ' αριθμ. 20977/23.8.2007 (ΦΕΚ 1673 Β') απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επικρατείας έγγραφα. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του Υπουργού στον οποίο ανατίθενται εκάστοτε οι αρμοδιότητες του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Ρ. καθορίζονται, συμπληρώνονται ή τροποποιούνται τα απαιτούμενα ως άνω έγγραφα, τα οποία πρέπει να αναφέρουν τα αναγκαία στοιχεία για την εφαρμογή του ν. 3310/2005, όπως ισχύει.

4. Μετά τη σύναψη δημόσιας σύμβασης κατασκευής έργου, η επιχείρηση υποχρεούται να γνωστοποιεί στο Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του Ε.Σ.Ρ. οποιαδήποτε αλλαγή των φυσικών ή νομικών προσώπων που εμπίπτουν στις ασυμβίβαστες ιδιότητες ή τις απαγορεύσεις, κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της δημόσιας σύμβασης και έως την ολοκλήρωση της εκτέλεσής της. Σε περίπτωση έκδοσης, μετά από την υπογραφή της δημόσιας σύμβασης, οριστικής καταδικαστικής απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, με την οποία διαπιστώνεται κατά τα ως άνω η τέλεση του

αδικήματος της ενεργητικής διαφθοράς, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να προσκομίσει την απόφασή της περί εκπτώσεως του αναδόχου στο Ε.Σ.Ρ., προκειμένου να ελεγχθεί η έκπτωσή του.

Άρθρο 34
Συνέπειες ελέγχου

1. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχουν οι ασυμβίβαστες ιδιότητες ή απαγορεύσεις κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος, ο Πρόεδρος του Ε.Σ.Ρ. ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν μέλος του εκδίδει, μετά από απόφαση του Ε.Σ.Ρ., το σχετικό πιστοποιητικό εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή του αιτήματος του ενδιαφερομένου σε αυτό. Στο πιστοποιητικό αναγράφονται τα στοιχεία της συγκεκριμένης διαγωνιστικής διαδικασίας ή διαδικασίας ανάθεσης, στην οποία αφορά το πιστοποιητικό, καθώς και τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής στην οποία απευθύνεται. Το πιστοποιητικό εκδίδεται σε τέσσερα (4) πρωτότυπα. Το ένα πρωτότυπο φυλάσσεται σε ειδικό φάκελο που τηρείται στο Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του Ε.Σ.Ρ., το άλλο αποστέλλεται προς την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί τη συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία ή τη διαδικασία ανάθεσης, στην οποία αφορά το πιστοποιητικό και τα άλλα δύο χορηγούνται στον ενδιαφερόμενο, προκειμένου να επισυναφθούν στο σώμα της δημόσιας σύμβασης, στο κείμενο της οποίας αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός πρωτοκόλλου που φέρει το πιστοποιητικό. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητά από το Ε.Σ.Ρ. την έκδοση του πιστοποιητικού σε μεγαλύτερο αριθμό πρωτοτύπων ανάλογα με τον αριθμό των συμβαλλομένων.

Η ανωτέρω αποκλειστική προθεσμία των τριάντα (30) ημερών μπορεί να παραταθεί για αποκλειστική προθεσμία έως δεκαπέντε (15) το πολύ ημέρες, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της Ολομέλειας του Ε.Σ.Ρ., η οποία κοινοποιείται και στην αναθέτουσα αρχή.

2. Εάν το Ε.Σ.Ρ. διαπιστώσει ότι συντρέχει ασυμβίβαστη ιδιότητα ή απαγόρευση κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος, ο Πρόεδρος του Ε.Σ.Ρ. ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν μέλος του εκδίδει, μετά από τη σχετική απόφαση της Ολομέλειας του Ε.Σ.Ρ., και εντός της προαναφερόμενης αποκλειστικής προθεσμίας, σχετική απορριπτική πράξη, που είναι πλήρως και ειδικώς αιτιολογημένη. Η απορριπτική πράξη κοινοποιείται χωρίς καθυστέρηση στην αναθέτουσα αρχή. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή ανακηρύσσει ανάδοχο τον αμέσως επόμενο κατά σειρά υποψήφιο, ο οποίος και υποχρεούται στην τήρηση της σχετικής διαδικασίας για την έκδοση του πιστοποιητικού από το Ε.Σ.Ρ., με την επιφύλαξη εφαρμογής της διάταξης της περίπτωσης α' της παραγράφου 7 του άρθρου 7 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει.

3. Αν παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω αποκλειστική προθεσμία, η αναθέτουσα αρχή, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στις παραγράφους 5, 6 και 7, προβαίνει στην κατάρτιση της δημόσιας σύμβασης ωσάν να είχε εκδοθεί σχετικό πιστοποιητικό.

4. Εάν μετά τη σύναψη της δημόσιας σύμβασης εκτέλεσης έργου και κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της διαπιστωθεί από την Ολομέλεια του Ε.Σ.Ρ., μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Τμήματος Ελέγχου Διαφάνειας

ας του Ε.Σ.Π., η συνδρομή σχετικά με τον ανάδοχο μιας από τις προαναφερθείσες ασυμβίβαστες ιδιότητες και απαγορεύσεις, κατά την έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος, επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο 7 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει μετά το ν. 3414/2005, κυρώσεις.

5. Η κρίση που διατυπώνει το Ε.Σ.Π για τη συνδρομή ή μη των ασυμβίβαστων ιδιοτήτων ή απαγορεύσεων, που προβλέπονται κατά την έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 31 και 32 του παρόντος, με την έκδοση ρητής διοικητικής πράξης, δεσμεύει τα όργανα που ελέγχουν τη νομιμότητα της κατάρτισης των δημοσίων συμβάσεων σε οποιοδήποτε στάδιο αυτής, με εξαίρεση τον έλεγχο που διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τη διαδικασία της παραγράφου 7 του άρθρου 19 του π.δ. 774/1980, όπως κάθε φορά ισχύει.

6. Οι πράξεις του Ε.Σ.Π. που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου αυτού αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις. Όποιος έχει έννομο συμφέρον, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου, ασκεί ενώπιον του Ε.Σ.Π. προσφυγή, σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου α' της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 2522/1997 (ΦΕΚ 178 Α'), όπως ισχύει κάθε φορά, καθώς και ανεξάρτητα από την προηγούμενη άσκηση αίτησης ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου του παραπάνω νόμου.

7. Η σύναψη δημόσιας σύμβασης χωρίς προηγουμένως να έχει τηρηθεί η διοικητική διαδικασία του άρθρου αυτού ή κατά παράβαση της εκδοθείσας, εντός της οριζόμενης προθεσμίας, απόφασης του Ε.Σ.Π. ή κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου αυτού, είναι άκυρη, και επισύρει για τα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής, τα οποία προβαίνουν εν γνώσει τους στην ανωτέρω σύναψη, την ποινή της φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους.

8. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή κατακυρώσει το διαγωνισμό ή αναθέσει την εκτέλεση της δημόσιας σύμβασης στον αμέσως επόμενο κατά σειρά υποψήφιο για τους λόγους που αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου 2, ο αποκλεισθείς ή ο εκπαιδωμένος ανάδοχος, πέραν των κυρώσεων, που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, οφείλει έναντι της αναθέτουσας αρχής να καταβάλει τη διαφορά του ανταλλάγματος που τυχόν προκύπτει από την κατακύρωση της σύμβασης ή την ανάθεση της εκτέλεσής της στον αμέσως επόμενο κατά σειρά υποψήφιο. Εάν η αναθέτουσα αρχή είναι το Δημόσιο, η είσπραξη της κατά τα ως άνω διαφορές του ανταλλάγματος βεβαιώνεται από την αρμόδια ΔΟΥ, κατόπιν σχετικής πράξης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία εκκαθαρίζεται η απαίτηση. Η πράξη της αρμόδιας ΔΟΥ αποτελεί νόμιμο τίτλο για την είσπραξη του ως δημοσίου εσόδου κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Εάν αναθέτουσα αρχή είναι νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η σχετική απαίτηση επιδιώκεται δικαστικώς, εφόσον γι' αυτά τα νομικά πρόσωπα δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΚΕΔΕ.

Άρθρο 35

Εγγυήσεις Καλής Εκτέλεσης

1. Για την ανάληψη της κατασκευής του έργου απαιτείται η παροχή εγγύησης καλής εκτέλεσης του έργου.

Η εγγύηση κατατίθεται κατά την υπογραφή του ιδιωτικού συμφωνητικού της σύμβασης και το ύψος της ανέρχεται γενικά σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. Στον προϋπολογισμό περιλαμβάνεται το κονδύλιο των απροβλέπτων και δεν περιλαμβάνονται τα κονδύλια της αναθεώρησης και του Φ.Π.Α.. Στις περιπτώσεις ειδικών ή σημαντικών έργων ή αν ο χρόνος εκτέλεσης του έργου έχει ιδιαίτερη σημασία, η διακήρυξη μπορεί να ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό εγγύησης, όχι όμως πέραν του δέκα τοις εκατό (10%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. Σε περίπτωση απευθείας ανάθεσης ή διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων, ορίζεται ομοίως με τη σύμβαση εγγύηση μέχρι του ποσοστού του προηγούμενου εδαφίου.

2. Σε κάθε διακήρυξη έργου που εφαρμόζεται η παράγραφος 1 του άρθρου 26 του παρόντος, ορίζεται υποχρεωτικά ένα όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης της προηγούμενης παραγράφου, πρόσθετη εγγύηση καλής εκτέλεσης ως ακολούθως: για τις πρώτες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης μετά το ως άνω όριο, μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης. Για τις επόμενες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης, μία (1) μονάδα για κάθε μονάδα έκπτωσης. Τέλος, για τις επόμενες μονάδες έκπτωσης, μιάμιση (1,5) μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης έως ότου συμπληρωθεί συνολικό ποσοστό πρόσθετης εγγύησης τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας, όπως αυτός ορίζεται πιο πάνω.

3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων, ορίζεται για όλα τα εκτελούμενα στη χώρα δημόσια έργα ενιαίο όριο ανά κατηγορία και είδος έργου, άνω του οποίου ισχύει υποχρεωτικά η παράγραφος 2. Μέχρι την έκδοση της απόφασης το ποσοστό αυτό ορίζεται κατά την παράγραφο 2. Σε ορισμένους νομούς που παρουσιάζουν, για διάφορους λόγους, ιδιαίτερες δυσχέρειες στην εκτέλεση των έργων και για έργα προϋπολογισμού μέχρι του ανώτατου ορίου της δεύτερης τάξης του Μ.Ε.ΕΠ., είναι δυνατός ο ορισμός, με την ίδια απόφαση, μεγαλύτερου ορίου εφαρμογής της παραγράφου 2, ανά κατηγορία και είδος έργου, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στο νομό όπου εκτελείται το έργο. Για έργα που εκτελούνται σε νησιωτικές περιοχές το παραπάνω εδάφιο εφαρμόζεται υποχρεωτικά.

4. Για τα έργα που ανήκουν στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, λιμενικών και πρασίνου το ανωτέρω ποσοστό έκπτωσης ορίζεται γενικά σε δώδεκα τοις εκατό (12%). Για τα έργα προϋπολογισμού μέχρι του ανωτάτου ορίου της δεύτερης τάξης του Μ.Ε.ΕΠ. που εκτελούνται σε νησιωτικές περιοχές και για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα στο νομό όπου οι περιοχές αυτές υπάγονται, το όριο καθορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για τις ανωτέρω κατηγορίες.

5. Αν, για λόγους που αφορούν τον κύριο του έργου, δεν είναι δυνατή η έναρξη των εργασιών μετά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος, πέραν της, κατά τις κείμενες διατάξεις, αποζημίωσής του για τις θετικές ζημίες μετά την υποβολή έγγραφης δήλωσης, μπορεί

να υποβάλει αίτηση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία για επιστροφή της πρόσθετης εγγύησης της παραγράφου 2. Επί της αιτήσεως αποφορτίζει αιτιολογημένα η προϊστάμενη αρχή, εντός μηνός από την υποβολή της, κατόπιν εισηγήσεως της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει εκ νέου την πρόσθετη εγγύηση, όταν καταστεί δυνατή η έναρξη των εργασιών στο έργο και εντός δεκαπέντε (15) ημερών από της εγγράφου σχετικής προσκλήσεως της διευθύνουσας υπηρεσίας, άλλως κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος, εκτός αν έχει κινηθεί η διαδικασία διάλυσης από τον ανάδοχο. Κατά τα λοιπά ως προς τη διαδικασία της έκπτωσης, τις συνέπειες και τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 61 του παρόντος.

6. Για τις τυχόν συμπληρωματικές συμβάσεις που υπογράφονται στα πλαίσια της αρχικής σύμβασης, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καταθέσει πριν την υπογραφή, συμπληρωματική εγγύηση, το ποσοστό της οποίας υπολογίζεται στο ποσό της συμπληρωματικής σύμβασης και ισούται με το γενικό ποσοστό που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στο οποίο προστίθεται το ήμισυ του ποσοστού που ενδεχομένως προκύπτει κατά την παράγραφο 2.

7. Οι εγγυήσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, οι εγγυήσεις για τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς, καθώς και οι εγγυήσεις για την τυχόν λαμβανόμενη προκαταβολή, παρέχονται με εγγυητικές επιστολές του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημόσιων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.), ή τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα ή οποιοδήποτε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ή του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), συνοδευόμενες από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Μπορεί επίσης να παρέχονται και με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού ή χρεογράφων που προβλέπεται η τέτοια χρήση τους και με την τιμή που προβλέπουν για αυτά οι ειδικές διατάξεις.

Οι ως άνω εγγυητικές επιστολές πρέπει, προκειμένου να γίνουν αποδεκτές από την υπηρεσία, να απευθύνονται στην αρχή που διεξάγει το διαγωνισμό, ή στο φορέα κατασκευής ή στον κύριο του έργου, να αναφέρον σαφώς τα στοιχεία της επιχείρησης υπέρ της οποίας παρέχονται, τον τίτλο του έργου, το ποσό για το οποίο παρέχεται η εγγύηση και το χρόνο ισχύος, όπως αυτά προβλέπονται στη διακήρυξη, επιπλέον δε να περιλαμβάνουν παραίτηση του εγγυητή από το δικαίωμα διζήσεως και υπόσχεση για την απροφάσιστη καταβολή του ποσού, εντός πέντε (5) ημερών από την ημέρα λήψεως της σχετικής ειδοποιήσεως.

8. Οι εγγυήσεις των προηγούμενων παραγράφων καταπίπτουν πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου και καλύπτουν στο σύνολό τους και χωρίς καμία διάκριση την πλήρη και πιστή εφαρμογή όλων ανεξαιρέτως των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο και κάθε απαίτηση του κυρίου απέναντι στον ανάδοχο που προκύπτει από την εκτέλεση ή και εξαιτίας του έργου. Η κατάπτωση γίνεται με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η τυχόν υποβολή ενστάσεως κατά της αποφάσεως αυτής δεν αναστέλλει τη διαδικασία είσπραξης της εγγύησης.

9. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης συμπληρώνεται με κρατήσεις που γίνονται σε κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο. Οι κρατήσεις ανέρχονται σε πέντε τοις εκατό (5%) στην πιστοποιούμενη αξία των εργασιών και σε δέκα τοις εκατό (10%) στην αξία των υλικών που περιλαμβάνονται προσωρινά στην πιστοποίηση, μέχρις ότου αυτά ενσωματωθούν στις εργασίες. Οι κρατήσεις μπορεί να αντικατασταθούν οποτεδήποτε από τον ανάδοχο, μερικά ή ολικά, με ισόποση εγγυητική επιστολή. Οι εγγυήσεις της παραγράφου αυτής περιορίζονται κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις εγκεκριμένες από την υπηρεσία επιμετρήσεις. Η μείωση αποφασίζεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, ύστερα από αίτηση του αναδόχου, συνοδευόμενη από ειδικό απολογισμό των εργασιών των οποίων έχουν εγκριθεί οι επιμετρήσεις.

10. Αν αποφασισθεί από τον κύριο ή το φορέα κατασκευής του έργου μείωση των εργασιών της σύμβασης, που συνεπάγεται και μείωση του προς καταβολή συμβατικού ποσού, η εγγύηση καλής εκτέλεσης του έργου μειώνεται αναλόγως με τη μείωση του συμβατικού ποσού. Η μείωση των εγγυήσεων αποφασίζεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία του έργου, κατόπιν αιτήσεως του αναδόχου.

Με την ολοκλήρωση της εκτέλεσης και πιστοποίησης εργασιών που ανέρχονται σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της αρχικής ή συμπληρωματικής σύμβασης, επιστρέφεται, με αίτηση του αναδόχου και σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της τυχόν πρόσθετης εγγύησης. Εν συνεχεία κάθε φορά που αυξάνονται οι εκτελεσθείσες και πιστοποιηθείσες εργασίες κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες, επιστρέφεται ανάλογο ποσοστό της τυχόν πρόσθετης εγγύησης, ενώ με την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης του έργου επιστρέφεται το σύνολό της.

Η εγγύηση της παραγράφου 1 περιορίζεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της αρχικής εγγύησης, όπως τυχόν συμπληρώθηκε κατόπιν της υπογραφής συμπληρωματικών συμβάσεων, αμέσως μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Προσωρινής Παραλαβής. Το σύνολο της εγγύησης της παραγράφου 1 επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση, αμέσως μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής και τη σύνταξη του τελικού λογαριασμού του έργου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΔΙΟΙΚΗΣΗ -ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Άρθρο 36

Διοίκηση του έργου - Επίβλεψη - Υπερημερία κυρίου του έργου

1. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία), η οποία ορίζει τους τεχνικούς υπαλλήλους που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη, προσδιορίζει τα καθήκοντά τους όταν είναι περισσότεροι από έναν, παρακολουθεί το έργο τους και γενικά προβαίνει σε κάθε νόμιμη ενέργεια και ενεργεί ό,τι απαιτείται για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση των έργων.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες και βοηθούς αυτών για το έργο ή τμήματά του ή είδη εργα-

σιών τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη δυνατότητα, ανάλογα με τα στελέχη που διαθέτει, τις υπηρεσιακές ανάγκες και την αξιολόγηση του έργου και του προσωπικού. Οι επιβλέποντες αποτελούν τους άμεσους βοηθούς του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας στην άσκηση των καθηκόντων της που σχετίζονται με το έργο, όπως αυτά ορίζονται στις επί μέρους διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Δεν αποκλείεται η άσκηση της επίβλεψης από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας.

3. Στα καθήκοντα των επιβλεπόντων περιλαμβάνονται η παρακολούθηση και ο έλεγχος της ποιότητας και ποσότητας των εργασιών και γενικά η τήρηση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο. Οι βοηθοί των επιβλεπόντων ασκούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται και έχουν ανάλογες ευθύνες.

4. Στην περίπτωση κατασκευής έργου με ανάθεση σε ανάδοχο η επίβλεψη αποσκοπεί στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

Στην περίπτωση κατασκευής έργου με αυτεπιστασία, η επίβλεψη οργανώνει και διευθύνει τα μέσα που έχει στη διάθεσή της κατά τον οικονομοτεχνικά προσφορότερο τρόπο, για να επιτύχει την κατασκευή του έργου σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

5. Η υποχρέωση της επίβλεψης να προβαίνει σε κάθε ενέργεια για την πιστή εκπλήρωση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο, δεν μειώνει σε καμία περίπτωση τις ευθύνες του αναδόχου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση.

6. Η επίβλεψη μπορεί να ασκηθεί εκτός από τον τόπο των έργων και σε όλους τους χώρους που κατασκευάζονται τμήματα του έργου.

7. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται κατηγορίες μεγάλων ή ειδικών έργων, στην ομάδα επίβλεψης των οποίων μετέχει απαραίτητα και ο μελετητής του έργου. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια, ιδίως ο τρόπος καθορισμού της τυχόν αμοιβής του και η διαδικασία ανάθεσης των σχετικών υπηρεσιών.

8. Η διευθύνουσα υπηρεσία κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου συντάσσει και στέλνει στην προϊσταμένη αρχή κάθε δίμηνο συνοπτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του.

9. Σε περιπτώσεις μεγάλων ή ειδικών ή σημαντικών έργων η επίβλεψη μπορεί να γίνει με κλιμάκιο της διευθύνουσας υπηρεσίας, που έχει επικεφαλής τεχνικό κατηγορίας ΠΕ και τον απαιτούμενο αριθμό βοηθών και άλλου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού. Το κλιμάκιο επίβλεψης μπορεί να εγκατασταθεί στην έδρα της διευθύνουσας υπηρεσίας ή με απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων στον τόπο των έργων.

10. Όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε αυτοψία που ενεργείται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν σχετική έκθεση. Όταν γίνονται τέτοιες αυτοψίες καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος, αν συντρέχει περίπτωση.

11. Αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης δήλωσης. Σε περίπτωση υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής οι θετικές ζημιές οφείλονται κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τον τόκο υπερημερίας.

Άρθρο 37

Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου

1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνα προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου.

2. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων μερών του έργου, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης.

3. Οι έγγραφες εντολές που δίνονται από το αρμόδιο όργανο για συμπλήρωση ή τροποποίηση των στοιχείων της μελέτης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 57 του παρόντος, καθώς και η εκτέλεση των εγκεκριμένων συμπληρωματικών εργασιών, είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν χωρίς έγγραφη διαταγή, έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο. Αν η χωρίς έγκριση μεταβολή επιφέρει μείωση ποσοτήτων ή διαστάσεων, καταβάλλεται μόνο η αξία των ποσοτήτων των εργασιών που έχουν πράγματι εκτελεσθεί χωρίς να αποκλείεται εφαρμογή των διατάξεων για κακοτεχνία.

4. Σε επείγουσες περιπτώσεις η διαταγή για τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις δίνεται προφορικά στον τόπο των έργων και καταχωρείται στο ημερολόγιο. Αν τη διαταγή αυτή δίνει ο επιβλέπων, οφείλει να ενημερώσει αμέσως εγγράφως τη διευθύνουσα υπηρεσία, για την έκδοση κανονικής διαταγής. Αν η διαταγή αυτή διαφοροποιεί μερικά ή ολικά τις εντολές του επιβλεπόντα, ο ανάδοχος αποζημιώνεται για τις εργασίες που έχει εκτελέσει σύμφωνα με την εντολή της επίβλεψης μέχρι τη λήψη της εντολής της διευθύνουσας υπηρεσίας.

5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, ο ανάδοχος υποχρεούται να διαθέσει για το έργο όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά, μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους, εργαλεία και οποιαδήποτε άλλα μέσα. Ο ανάδοχος σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι οι δαπάνες των μισθών και ημερομισθίων του προσωπικού, οι δαπάνες όλων των εργοδοτικών επιβαρύνσεων, οι δαπάνες για τη μετακίνηση του προσωπικού του, οι δαπάνες των υλικών και της μεταφοράς, διαλογής, φύλαξης, φθοράς τους κ.λπ., οι δαπάνες λειτουργίας, συντήρησης, απόσβεσης, μίσθωσης μηχανημάτων και οχημάτων, οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις ή επιβαρύνσεις, οι δαπάνες εφαρμογής των σχεδίων κατασκευής των σταθερών σημείων, καταμετρήσεων, δοκιμών, προσπελάσεων προς το έργο και στις θέσεις για τη λήψη υλικών, σύστασης και διάλυσης εργοταξίων, οι δαπάνες αποζημιώσεων ζημιών στο προσωπικό του, στον κύριο του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και γενικά κάθε είδους δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

6. Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά το χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. Κατ' εξαίρεση άλλοι φόροι του Δημοσίου που βαρύνουν άμεσα το εργολαβικό αντάλλαγμα, βαρύνουν τον ανάδοχο μόνο στο μέτρο που ίσχυαν κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς. Τυχόν μεταγενέστερες αυξομειώσεις, αυξομειώνουν αντίστοιχα το οφειλόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα. Τα δύο προηγούμενα εδάφια δεν ισχύουν για το φόρο εισοδήματος ή τις τυχόν παρακρατήσεις έναντι του φόρου αυτού.

7. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του, ή στο προσωπικό του φορέα του έργου, ή σε οποιονδήποτε τρίτο και για τη λήψη μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος. Σχετικά με τη λήψη μέτρων ασφαλείας είναι υποχρεωμένος να εκπονεί με ευθύνη του κάθε σχετική μελέτη (στατική ικρωμάτων, μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων κ.λπ.) και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα.

8. Ανεξάρτητα από την υποχρέωση του αναδόχου να διαθέτει όλο το προσωπικό που απαιτείται για τη διεύθυνση της κατασκευής και την κατασκευή του έργου, η σύμβαση μπορεί να ορίζει κατ' εκτίμηση τον αριθμό τεχνικού προσωπικού κατά ειδικότητα και βαθμίδα εκπαίδευσης, που πρέπει να διαθέτει ο ανάδοχος κατά την εκτέλεση της σύμβασής του. Ο αριθμός αυτός προσαρμόζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του έργου με βάση το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του. Ο ανάδοχος οφείλει να λαμβάνει μέτρα προστασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ΔΙΠΑΔ/οικ.177/ 23.2001 (ΦΕΚ 266 Β'), ΔΕΕΠ/85/14.5.2001 (ΦΕΚ 686 Β') και ΔΙΠΑΔ/οικ.889/ 27.11.2002 (ΦΕΚ 16 Β'), στο χρονοδιάγραμμα των εργασιών, καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της μελέτης και της κατασκευής του έργου.

Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί πάντα να διατάσσει την απομάκρυνση του προσωπικού που κρίνεται δικαιολογημένα ακατάλληλο ή την ενίσχυση των συνεργείων του αναδόχου.

9. Αν ο ανάδοχος καθυστερεί τις πληρωμές των αποδοχών του προσωπικού που χρησιμοποιεί στο έργο, η διευθύνουσα υπηρεσία μετά από γραπτή όχληση των ενδιαφερομένων, καλεί τον ανάδοχο να εξοφλήσει τους δικαιούχους μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Αν ο ανάδοχος δεν εξοφλήσει τους δικαιούχους, τότε η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει καταστάσεις πληρωμής των οφειλομένων και πληρώνει απευθείας τους δικαιούχους από τις πιστώσεις του έργου, για λογαριασμό του αναδόχου και έναντι του λαβείν του. Σε εφαρμογή της παραγράφου αυτής μπορεί να πληρωθούν οι αποδοχές μέχρι τριών (3) το πολύ μηνών πριν από την όχληση των ενδιαφερομένων.

10. Ο ανάδοχος έχει όλη την ευθύνη για την ανεύρεση και χρησιμοποίηση πηγών αδρανών υλικών ή άλλων υλικών, που δεν προέρχονται από το εμπόριο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τη σύμβαση. Οι πηγές αυτές πριν από τη χρησιμοποίησή τους πρέπει να εγκριθούν

από τη διευθύνουσα υπηρεσία, που μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση ακατάλληλων ή απρόσφορων για τα έργα πηγών. Αν διαπιστωθεί ότι ο ανάδοχος εμπορεύεται τα εξορυσσόμενα για την εκτέλεση του έργου αδρανή υλικά κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με την ίδια απόφαση μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο μέχρι εβδομήντα τέσσερις χιλιάδες (74.000) ευρώ, το οποίο εισπράττεται υπέρ του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας (Τ.Ε.Ο. Α.Ε.), σύμφωνα με τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

11. Τα υλικά που συναντώνται κατά την κατασκευή του έργου ή προέρχονται από καθαίρεση παλιών έργων, ανήκουν στον κύριο του έργου. Ο ανάδοχος αποζημιώνεται για τις δαπάνες εξαγωγής ή διαφύλαξής τους, αν η σύμβαση δεν ορίζει διαφορετικά και οφείλει να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα, για να αποτραπεί ή να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη η βλάβη των υλικών κατά την εξαγωγή τους. Χρησιμοποίηση των υλικών από τον ανάδοχο γίνεται μετά από διαταγή της υπηρεσίας και αφού συνταχθεί σχετικό πρωτόκολλο μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου.

12. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ειδοποιήσει αμέσως τη διευθύνουσα υπηρεσία αν τυχόν κατά την κατασκευή των έργων βρεθούν αρχαιότητες ή οποιαδήποτε έργα τέχνης. Οι διατάξεις για τις αρχαιότητες εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. Για την καθυστέρηση των έργων ή τυχόν διακοπή τους από αυτή την αιτία, έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις του παρόντος κώδικα.

13. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων ή εργασιών φορέα του δημοσίου τομέα, που είναι δυνατόν να επηρεάζονται από τις εργασίες της εργολαβίας του, να προστατεύει τις υπάρχουσες κατασκευές και εκμεταλλεύσεις από κάθε βλάβη ή διακοπή λειτουργίας τους και χωρίς μείωση της ευθύνης του να αποκαθιστά ή να συμβάλει στην άμεση αποκατάσταση των τυχόν βλαβών ή διακοπών.

14. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια που τυχόν κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η διευθύνουσα υπηρεσία. Ο διευθύνων από μέρους της αναδόχου επιχείρησης τα έργα υποχρεούται, μετά από ειδοποίηση της υπηρεσίας, να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα, κατά τις μεταβάσεις για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στον τόπο των έργων ή στους άλλους τόπους παραγωγής.

Άρθρο 38

Διεύθυνση έργου από την πλευρά του αναδόχου

Η διεύθυνση των έργων από την πλευρά του αναδόχου στους τόπους κατασκευής τους γίνεται από τεχνικούς που έχουν τα κατάλληλα προσόντα και είναι αποδεκτοί από την Υπηρεσία. Η επί τόπου των έργων παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου της εργοληπτικής επιχείρησης είναι υποχρεωτική και ανάλογη με τη φύση και το μέγεθος του κατασκευαζόμενου έργου. Προκειμένου για έργα προϋπολογισμού πάνω από τρία εκατομμύρια (3.000.000,00) ευρώ, η αναλογία αυτή καθορίζεται τουλάχιστον σε τρεις (3) τεχνικούς

ανάλογων προσόντων και πείρας, από τους οποίους ένας (1) πρέπει να είναι διπλωματούχος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και ένας (1) πτυχιούχος τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.). Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου σε κάθε έργο μπορεί πάντα να αλλάζει με απόφαση του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου, εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη. Για το προσωπικό που αποτελεί την ελάχιστη στελέχωση, απαιτείται προσκόμιση στη διευθύνουσα υπηρεσία βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα αναγράφεται και ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων. Η παράβαση των διατάξεων του άρθρου αυτού αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για την εργοληπτική επιχείρηση, τα στελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να αναπροσαρμόζεται ο αριθμός των τεχνικών επί τόπου των έργων, ανάλογα με τον προϋπολογισμό και τη φύση του εκτελούμενου έργου.

Άρθρο 39

Υποχρεώσεις μελών αναδόχου κοινοπραξίας

1. Οι εγγυήσεις εκτέλεσης του έργου πρέπει να είναι κοινές υπέρ όλων των μελών της κοινοπραξίας.

2. Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας ευθύνονται έναντι του κυρίου του έργου εις ολόκληρο για κάθε υποχρέωση που απορρέει από τη σύμβαση ή από το νόμο.

3. Όλα τα μέλη της κοινοπραξίας οφείλουν κατά την κατάρτιση και υπογραφή της σύμβασης να καταθέσουν συμβολαιογραφική πράξη διορισμού κοινού εκπροσώπου της κοινοπραξίας έναντι του κυρίου του έργου και των υπηρεσιών. Με την ίδια πράξη ορίζεται υποχρεωτικά και ο αναπληρωτής του εκπροσώπου. Ο αναπληρωτής εκπροσωπεί την κοινοπραξία σε κάθε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του εκπροσώπου, καθώς και σε περιπτώσεις θανάτου ή ανικανότητας αυτού. Ο εκπρόσωπος και ο αναπληρωτής του πρέπει να είναι φυσικό πρόσωπο από τα μέλη της κοινοπραξίας ή από τους νόμιμους εκπροσώπους των εταιριών που κοινοπρακτούν. Ο εκπρόσωπος ή ο αναπληρωτής του μπορούν να διορίζουν άλλους πληρεξούσιους για τη διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων κατά την εκπροσώπηση της κοινοπραξίας, εφόσον δόθηκε σε αυτούς τέτοια εξουσία με την πράξη διορισμού τους. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της επόμενης παραγράφου ο διορισμός του εκπροσώπου και του αναπληρωτού και η αποδοχή του από αυτούς διαρκούν καθ' όλη τη διάρκεια του έργου και μέχρι την πλήρη εκκαθάριση των σχέσεων της κοινοπραξίας με τον κύριο του έργου. Μαζί με την πράξη διορισμού κατατίθενται κατά την υπογραφή της σύμβασης και δηλώσεις αποδοχής του διορισμού τους από τον εκπρόσωπο και από τον αναπληρωτή του. Ο διορισμός του εκπροσώπου και του αναπληρωτή του και οι δηλώσεις αποδοχής πρέπει να είναι χωρής αίρεση ή όρους και να εκτείνονται σε όλα τα θέματα που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης, στα οποία περιλαμβάνεται και η είσπραξη του εργολαβικού ανταλλάγματος και ο διορισμός αντικλήτου.

4. Αντικατάσταση του εκπροσώπου ή του αναπληρωτή του ή και των δύο γίνεται μόνο από κοινού από όλα τα μέλη της κοινοπραξίας με συμβολαιογραφική πράξη.

Μόνο μετά την κοινοποίηση της πράξης αυτής και των δηλώσεων αποδοχής του διορισμού τους από τους διοριζόμενους παύει η εξουσία εκπροσώπησης αυτών που είχαν διορισθεί πριν.

Άρθρο 40

Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων

1. Η υπαίτια παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας από όργανα του φορέα κατασκευής του έργου αποτελεί πειθαρχική παράβαση.

2. Ιδίως αποτελούν πειθαρχικές παραβάσεις:

α) Για τους επιβλέποντες το έργο: η υπαίτια καθυστέρηση στην ενημέρωση του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας για την εκ μέρους του αναδόχου παραβίαση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής ή την κατασκευή ελαττωματικών εργασιών ή την ενσωμάτωση ελαττωματικών υλικών ή την παράλειψη τήρησης των νόμιμων μέτρων ασφάλειας ή προστασίας του περιβάλλοντος.

β) Για τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας: η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων, η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των επιμετρήσεων και των λογαριασμών του έργου και η χορήγηση εντολών για εκτέλεση εργασιών οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε άλλως πως είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις.

γ) Για τον προϊστάμενο και τα όργανα της προϊστάμενης αρχής: η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των Ανακεφαλαιωτικών Πινάκων και των Πρωτοκόλλων προσηκρινής και οριστικής παραλαβής, η χορήγηση παράτασης προθεσμίας χωρίς να υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις και η παράλειψη έκδοσης απόφασης σε ένσταση του αναδόχου κατά απόφασης κήρυξης έκπτωσης, εντός της δέμηνης προθεσμίας της παραγράφου 8 του άρθρου 62 του παρόντος.

3. Για τις παραβάσεις των προηγούμενων παραγράφων ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το αρμόδιο όργανο των άλλων φορέων που εκτελούν δημόσια έργα είτε επιβάλλει εις βάρος των υπαιτιών, ανάλογα με τη βαρύτητά τους, την πειθαρχική ποινή του προστίμου μέχρι ποσού αντίστοιχου του μισθού των έξι (6) μηνών είτε τους παραπέμπει στο οικείο πειθαρχικό όργανο για την επιβολή των κατά τις κείμενες διατάξεις προβλεπόμενων πειθαρχικών ποινών.

Άρθρο 41

Σύμβουλοι

1. Όταν πρόκειται να εκτελεσθούν δημόσια έργα προβλεπόμενου συνολικού κόστους μεγαλύτερου των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ είτε κατά το σύστημα της αντιπαροχής είτε κατά το σύστημα παροχής άλλων ανταλλαγμάτων είτε κατά οποιοδήποτε άλλο σύστημα προβλεπόμενο από την ισχύουσα νομοθεσία, επιτρέπεται η ανάθεση καθκόντων συμβούλου οποιασδήποτε ειδικότητας (τεχνικού, οικονομικού συμβούλου, συμβούλου οργανώσεως κ.λπ.) σε ημεδαπά ή αλλοδαπά, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για να παράσχουν τις υπηρεσίες τους, που απαιτούνται για την υλοποίηση και εκτέλεση των έργων αυτών.

Η ανάθεση γίνεται με σύμβαση. Ο τρόπος ανάθεσης, οι παρεχόμενες από τον σύμβουλο υπηρεσίες, οι όροι της

σύμβασης και η αμοιβή καθορίζονται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, χωρίς δέσμευση από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη. Η αμοιβή του συμβούλου μπορεί επίσης να βαρύνει τον προϋπολογισμό του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.) ή τον προϋπολογισμό του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας (Τ.Ε.Ο.), κατόπιν αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μετά από σύμφωνη γνώμη των διοικητικών τους συμβουλίων.

2. Για την εκτέλεση (μελέτη - κατασκευή) του έργου ή μέρους αυτού και ειδικότερα για το σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη του έργου της κάθε Ειδικής Υπηρεσίας Δημόσιων Έργων, καθώς και για τις ανάγκες μηχανογράφησης των υπηρεσιών της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, επιτρέπεται η ανάθεση καθηκόντων συμβούλου οποιασδήποτε ειδικότητας (τεχνικού, οικονομικού συμβούλου, συμβούλου οργανώσεως), σε ημεδαπά ή αλλοδαπά, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για να παράσχουν τις υπηρεσίες τους, που απαιτούνται για την υλοποίηση και εκτέλεση των έργων αυτών.

Η ανάθεση γίνεται με σύμβαση, ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, στην οποία προσδιορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ανάθεσης, οι παρεχόμενες από τον σύμβουλο υπηρεσίες και η σχετική αμοιβή, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη και από τις διατάξεις για τις αμοιβές των μηχανικών.

Οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τις πιστώσεις του έργου.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο προηγούμενων εδαφίων, ολικά ή μερικά, σε συγκεκριμένο έργο ή τμήμα έργου ή ομάδα έργων, εθνικού ή διανομαρχιακού ή νομαρχιακού επιπέδου, που εκτελούνται από το Δημόσιο ή φορείς του δημόσιου τομέα και να ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 που αφορούν στη διαδικασία πρόσληψης συμβούλου εφαρμόζονται μόνο για τις συμβάσεις με προεκτιμώμενη αμοιβή κάτω του εκάστοτε ορίου εφαρμογής της Οδηγίας 2004/18 ΕΚ.

Άρθρο 42

Εμπειρογνώμονες

Σε περιπτώσεις ειδικών ή μεγάλων έργων υποδομής ή έργων στα οποία εφαρμόζονται μη διαδεδομένες ειδικές μέθοδοι μελέτης και κατασκευής, ιδίως σε θέματα ασφαλείας ή αντιμετώπισης και αποτροπής κινδύνου, μπορεί, με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, που λαμβάνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου του φορέα κατασκευής του έργου να ορίζεται ως ειδικός εμπειρογνώμονας για την επίλυση συγκεκριμένου τεχνικού προβλήματος και για ολιγοήμερη απασχόληση, επιστήμονας εγνωσμένου κύρους και φήμης και μεγάλης εμπειρίας σχετικής με το προς επίλυση θέμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 3316/2005.

Άρθρο 43

Συμβουλευτική Επιτροπή Παρακολούθησης του έργου

1. Σε περίπτωση κατασκευής σημαντικών έργων συγκροτείται επιτροπή παρακολούθησης του έργου. Η επιτροπή έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και παρακολουθεί την εφαρμογή της μελέτης ή την αιτιολογημένη αποδοχή προτεινόμενων τροποποιήσεων αυτής, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής, τη διαμόρφωση του κόστους, την τήρηση κανόνων ασφαλείας και υγιεινής του χώρου εργασίας, την τήρηση των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος και γενικά την πορεία του έργου.

2. Ο χαρακτηρισμός των έργων ως «σημαντικών έργων» για την εφαρμογή της ανωτέρω παραγράφου γίνεται από τον κύριο του έργου, ο οποίος και συγκροτεί την επιτροπή. Στις περιπτώσεις έργων του Δημοσίου ο χαρακτηρισμός του έργου σαν σημαντικού και η ταυτόχρονη σύσταση και συγκρότηση της επιτροπής γίνεται από τον Νομάρχη για τα έργα νομαρχιακού επιπέδου και από τον αρμόδιο Υπουργό για τα άλλα έργα. Για τα έργα των άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ο χαρακτηρισμός και η σύσταση και συγκρότηση της επιτροπής γίνεται από το αρμόδιο όργανο του κυρίου του έργου. Η προβλεπόμενη από το νόμο δυνατότητα του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων να χαρακτηρίσει το έργο σαν σημαντικό και να συστήσει και συγκροτήσει τις σχετικές επιτροπές, έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις έργων νομαρχιακού επιπέδου για όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα.

3. Η επιτροπή συνιστάται και συγκροτείται για κάθε συγκεκριμένο έργο ή ομάδα έργων, ακόμη και από το στάδιο της μελέτης για την άσκηση αναλόγων καθηκόντων κατά το στάδιο αυτό.

4. Η επιτροπή αποτελείται από όργανα της υπηρεσίας και από εκπροσώπους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των φορέων που θα χρησιμοποιήσουν τα έργα ή και τυχόν άλλων κοινωνικών φορέων. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζεται ο πρόεδρος της επιτροπής και ο αναπληρωτής του, καθώς και τα μέλη που δεν μπορεί να είναι περισσότερα από πέντε (5) όταν πρόκειται για έργα νομαρχιακού επιπέδου και επτά (7) για τα άλλα έργα.

5. Με μέριμνα του Προέδρου η επιτροπή ορίζει ένα μέλος της, ως σύνδεσμο με τον φορέα κατασκευής. Ο σύνδεσμος ανακοινώνεται στον φορέα κατασκευής του έργου, που του παρέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για ενημέρωση της επιτροπής στα θέματα αρμοδιότητάς της όπως αυτά προβλέπονται στις σχετικές διατάξεις του νόμου. Η επιτροπή μπορεί πάντα να προβαίνει στην αντικατάσταση του συνδέσμου.

6. Οι συνεδριάσεις και λοιπές ενέργειες της επιτροπής δεν ακολουθούν ορισμένο τύπο. Κάθε φορά που η επιτροπή ή ορισμένα μέλη της το θεωρούν σκόπιμο και τουλάχιστον στο τέλος του κάθε ημερολογιακού τριμήνου, συντάσσονται εκθέσεις που περιλαμβάνουν τα συμπεράσματα των συζητήσεων και τη γνώμη της επιτροπής στα θέματα της αρμοδιότητάς της. Σε περίπτωση που διαμορφώνονται περισσότερες από μία γνώμες, καταχωρούνται όλες οι γνώμες στην έκθεση, με αναφορά των μελών που τάσσονται με την κάθε γνώμη. Η καταχώρηση γίνεται με πρώτη τη γνώμη που συγκεντρώνει την υποστήριξη των περισσότερων μελών και ακολουθούν στη σειρά με την ίδια βάση οι υπόλοιπες

γνώμες. Οι εκθέσεις υπογράφονται από τον πρόεδρο και το σύνδεσμο, κοινοποιούνται στον κύριο του έργου και τον φορέα κατασκευής (διευθύνουσα υπηρεσία - προϊσταμένη αρχή) και ανακοινώνονται στη Γ.Γ.Δ.Ε.. Όταν η επιτροπή έχει συγκροτηθεί για ομάδα έργων, οι εκθέσεις μπορεί να συντάσσονται και χωριστά για καθένα έργο. Στον ανάδοχο μπορεί να κοινοποιούνται, αν το ζητήσει, τα μέρη των εκθέσεων που τυχόν περιλαμβάνουν κρίσεις γι' αυτόν.

7. Η διευθύνουσα υπηρεσία ανακοινώνει υποχρεωτικά στον πρόεδρο της επιτροπής τη σύμβαση, τις σχετικές αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης, εκπτώσεων ή διαλύσεων εργολαβίας, την έκδοση βεβαίωσης περάτωσης του έργου και τις αποφάσεις συγκρότησης των επιτροπών παραλαβής. Αν η επιτροπή έχει συγκροτηθεί από το στάδιο εκπόνησης της μελέτης, ανακοινώνονται επίσης οι αποφάσεις επιλογής μελετητών, έγκρισης σταδίων ή φάσεων μελέτης και τελικών εγκρίσεων της μελέτης.

Η επιτροπή ενεργεί και λειτουργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται με προεδρικό διάταγμα.

Άρθρο 44

Κοινοποίηση στον ανάδοχο - εκπροσώπηση

1. Οι κοινοποιήσεις εγγράφων της υπηρεσίας προς τον ανάδοχο ή τον αντίκλητό του γίνονται με όργανο της υπηρεσίας ή με οποιοδήποτε άλλο δημόσιο όργανο ή με δικαστικό επιμελητή. Για την κοινοποίηση συντάσσεται σχετικό αποδεικτικό. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι οικείες διατάξεις του κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ο ανάδοχος γνωστοποιεί στη διευθύνουσα υπηρεσία τη νόμιμη εκπροσώπησή του ή τους τυχόν πληρεξούσιους.

2. Όταν πρόκειται για υπογραφή του χρονοδιαγράμματος, των επιμετρήσεων, των πρωτοκόλλων αφανών εργασιών, των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδος νέων εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) των Ανακεφαλαιωτικών Πινάκων, συμπληρωματικών συμβάσεων, των πιστοποιήσεων και της επί τόπου παρακολούθησης και διοίκησης κατασκευής του έργου, ο ανάδοχος μπορεί να αντιπροσωπευθεί από τεχνικό στέλεχος της επιχείρησης ή άλλο τεχνικό που έχει τα νόμιμα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα.

Ο ανωτέρω τεχνικός μπορεί να είναι ολικά ή μερικά και πληρεξούσιος ή εκπρόσωπος του αναδόχου.

Άρθρο 45

Σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή - Πρόσθετες εγγυήσεις - Ευθύνη

1. Όταν η μελέτη του έργου έχει εκπονηθεί από ιδιωτικό μελετητικό γραφείο, η διευθύνουσα υπηρεσία ειδοποιεί εγγράφως τον μελετητή για την έναρξη κατασκευής του έργου που έχει μελετήσει και για κάθε τροποποίηση της μελέτης εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2.

Οι ίδιες διατάξεις εφαρμόζονται για έργα προϋπολογισμού μεγαλύτερου από το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργων, που μπορούν να αναλαμβάνουν εργοληπτικές επιχειρήσεις της Α2 τάξης του Μ.Ε.Ε.Π..

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μπορεί το ποσό αυτό να αναπροσαρμόζεται και να αντιστοιχεί σε μεγαλύτερη τάξη. Για έργα μικρότερου προϋπολογισμού, όπως αυτός κάθε φορά ισχύει, μπορούν να εφαρμόζονται οι ανωτέρω

διατάξεις, εφόσον προβλέπεται στη σχετική διακήρυξη και με όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται με όμοια απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

2. Επιτρέπεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, για τη διόρθωση σφαλμάτων της ή τη συμπλήρωση ελλείψεων της ή για λόγους που υπαγορεύονται από απρόβλεπτες περιστάσεις. Προς τούτο υποβάλλεται πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας του έργου προς την προϊσταμένη αρχή, η οποία αποφασίζει ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών. Αν η τροποποίηση αποδίδεται σε σφάλματα και ελλείψεις της μελέτης και ο μελετητής αποδέχεται την ευθύνη του, τροποποιεί τη μελέτη κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 31 του ν. 3316/ 2005, εφόσον δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του εργοδότη. Σε κάθε άλλη περίπτωση την τροποποίηση αναλαμβάνει ο ανάδοχος του έργου σε συνεργασία με μελετητή που διαθέτει τα νόμιμα προσόντα. Για να εισαχθεί το θέμα στο Τεχνικό Συμβούλιο πρέπει η τροποποιητική μελέτη να είναι σε στάδιο αντίστοιχο με την προς τροποποίηση και να έχει τεθεί υπόψη του αρχικού μελετητή που διατυπώνει εγγράφως σε εύλογη προθεσμία τη γνώμη του.

Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο καλούνται προς ακρόαση ο αρχικός μελετητής, ο ανάδοχος του έργου ή εκπρόσωποί τους και εκπρόσωπος της υπηρεσίας που ενέκρινε την αρχική μελέτη, οι οποίοι υποβάλλουν γραπτό υπόμνημα. Η προϊσταμένη αρχή εκδίδει την απόφαση περί αποδοχής της πρότασης τροποποίησης της μελέτης, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έκδοση της γνωμοδότησης του συμβουλίου και η κοινοποίηση της απόφασης στην υπηρεσία τήρησης των μητρώων, αποτελεί προϋπόθεση για την πληρωμή των εργασιών της τροποποιητικής μελέτης. Αν η ανάγκη τροποποίησης της μελέτης αποδίδεται σε σφάλματα ή ελλείψεις της και δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του κυρίου του έργου κατά του μελετητή, εφαρμόζονται οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 31 του ν. 3316/2005. Ο μελετητής της αρχικής μελέτης μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας κατά της απόφασης περί τροποποίησης της μελέτης, αν αυτή αποδίδεται σε σφάλματα ή παραλείψεις της μελέτης. Η άσκηση αίτησης θεραπείας αναστέλλει τις εις βάρος του μελετητή οικονομικές συνέπειες και την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας, όχι όμως την εφαρμογή της τροποποιημένης μελέτης.

Η απόφαση κοινοποιείται στα αρμόδια για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας κατά του μελετητή και των υπαιτίων υπαλλήλων όργανα, αν η ανάγκη τροποποίησης οφείλεται σε λάθη ή παραλείψεις της μελέτης.

3. Αν δεν έχει περάσει η εξαετία που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 31 του ν. 3316/2005 για την παραγραφή των αξιώσεων του εργοδότη κατά του μελετητή, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του αυτού άρθρου 31.

4. Για την πληρότητα των εκπονούμενων μελετών, τον αρτιότερο σχεδιασμό, την καλύτερη διοίκηση και επίβλεψη και την έντεχνη κατασκευή του έργου, υποχρεούνται ο μελετητής, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου και ο τεχνικός σύμβουλος να ασφαλίζουν τη μελέτη, την κατασκευή του έργου και τις υπηρεσίες τεχνικού συμβουλίου αντίστοιχα.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Ανάπτυξης, ορίζονται η έναρξη εφαρμογής της παραγράφου αυτής, οι μελέτες, τα έργα και οι υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου που εξαιρούνται από την υποχρέωση ασφάλισης και ρυθμίζονται τα σχετικά θέματα εφαρμογής της διάταξης αυτής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Ανάπτυξης καθορίζονται, ειδικά, τα ελάχιστα όρια ασφαλιστικών καλύψεων, οι αποδεκτές εξαιρέσεις και οι μέγιστες απαλλαγές από τις ασφαλιστικές καλύψεις.

Άρθρο 46

Χρονοδιάγραμμα κατασκευής

1. Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται προθεσμία για την περάτωση του στο σύνολο και κατά τμήματα. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος με βάση την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες, συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει μέσα σε δέκα (10) ημέρες το χρονοδιάγραμμα και μπορεί να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου σχετικά με τη σειρά και τη διάρκεια κατασκευής των έργων, ανάλογα με τις δυνατότητες χρονικής κλιμάκωσης των πιστώσεων, μέσα στα όρια των συμβατικών προθεσμιών. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου. Αν η έγκριση δεν γίνει μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, ή αν μέσα στην προθεσμία αυτή δεν ζητήσει γραπτά η διευθύνουσα υπηρεσία διευκρινίσεις ή αναμορφώσεις ή συμπληρώσεις, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Αναπροσαρμογές του χρονοδιαγράμματος εγκρίνονται όταν μεταβληθούν οι προθεσμίες, το αντικείμενο ή οι ποσότητες των εργασιών. Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 40 του παρόντος.

3. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου. Το χρονοδιάγραμμα αναλύει ανά μονάδα χρόνου και πάντως ανά ημερολογιακό τρίμηνο τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεσθούν. Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με τη μορφή τετραγωνικού πίνακα που περιλαμβάνει την πιο πάνω χρονική ανάλυση των ποσοτήτων ανά εργασία ή ομάδα εργασιών και συνοδεύεται από γραμμικό διάγραμμα και σχετική έκθεση. Σε σημαντικά έργα μπορεί να προβλέπεται η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης.

4. Ο ανάδοχος κατασκευής του έργου υποχρεούται επίσης μέσα σε έναν (1) μήνα από την υπογραφή της σύμβασης να συντάξει και να υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανή

νημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις έργων που στις δημοπρασίες τους καλούνται να συμμετάσχουν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στα νομαρχιακά μητρώα. Στις περιπτώσεις αυτές η διευθύνουσα υπηρεσία κοινοποιεί έγκαιρα στον ανάδοχο πίνακες των εργασιών που πρέπει να εκτελεσθούν. Ο πρώτος πίνακας κοινοποιείται κατά την υπογραφή της σύμβασης.

Άρθρο 47

Ημερολόγιο του έργου

1. Για κάθε εργολαβία, με μέριμνα του αναδόχου τηρείται ημερολόγιο σε βιβλιοδετημένα διπλότυπα αριθμημένα φύλλα. Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά και αναγράφονται, με συνοπτικό τρόπο, σε αυτό στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα, τα προσκομιζόμενα υλικά, τις εκτελούμενες εργασίες, τις εργαστηριακές εξετάσεις, τις εντολές και παρατηρήσεις των οργάνων επίβλεψης, τυχόν έκτακτα περιστατικά και κάθε άλλο σχετικό με το έργο σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο.

2. Το ημερολόγιο υπογράφεται από εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης και τον εκπρόσωπο του αναδόχου. Το ένα αποκοπτόμενο φύλλο περιέρχεται στη διευθύνουσα υπηρεσία. Οι εγγραφές στο ημερολόγιο αποτελούν πληροφοριακά στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες, τη δύναμη απασχολούμενου προσωπικού και μηχανημάτων και γενικά για την παροχή εικόνας προόδου του έργου.

3. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί πάντα να ορίσει την εγγραφή στο ημερολόγιο συμπληρωματικών πληροφοριών ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο ή να ζητήσει από τον ανάδοχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων. Στις περιπτώσεις μικρών έργων μπορεί η διευθύνουσα υπηρεσία να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου κατά άλλο συνοπτικότερο τρόπο, την τήρησή του κατά εβδομάδα ή άλλο χρονικό διάστημα ή και τη μη τήρηση ημερολογίου.

Άρθρο 48

Προθεσμίες

1. Κάθε σύμβαση, εκτός από την προθεσμία για την περάτωση του συνόλου του έργου (συνολική προθεσμία), περιλαμβάνει και προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων αυτού (τμηματικές προθεσμίες). Σε περιπτώσεις μικρών έργων ή έργων που από τη φύση τους δεν επιδέχονται προσδιορισμό τμημάτων ή χαρακτηριστικών επί μέρους δραστηριοτήτων, μπορεί η σύμβαση να μην προβλέπει τμηματικές προθεσμίες.

2. Όλες οι προθεσμίες (συνολική και τμηματικές) αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν στα συμβατικά τεύχη ορίζεται διαφορετικά.

3. Μέσα στη συνολική προθεσμία πρέπει να έχουν τελειώσει όλες οι επί μέρους εργασίες του έργου και να έχουν ολοκληρωθεί οι τυχόν προβλεπόμενες από τη σύμβαση δοκιμές. Το ίδιο ισχύει αναλογικά και για τις τμηματικές προθεσμίες.

4. Τμηματικές προθεσμίες ορίζονται από τη σύμβαση:

α. Για παράδοση τμημάτων του έργου που η έγκαιρη αποπεράτωσή τους έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου, όπως είναι η κατασκευή τμημάτων του έργου που μπορεί να χρησιμοποιηθούν αυτοτελώς, η συμπλήρωση εργασιών που αποτελούν προϋπόθεση ή συνδυάζονται με τις εργασίες άλλου έργου, εκτός της εργολαβίας στην οποία αναφέρεται η συγκεκριμένη σύμβαση, η εκτέλεση εργασιών για εξασφάλιση του έργου από καιρικές συνθήκες (αποκλειστικές τμηματικές προθεσμίες).

β. Ως σταθμοί ενδιάμεσου ελέγχου της προόδου του έργου (ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες).

5. Όλες οι καθοριζόμενες τμηματικές προθεσμίες θεωρούνται ως ενδεικτικές, εκτός αν ρητώς ορίζονται από τη σύμβαση ως αποκλειστικές.

6. Υποχρεωτικά καθορίζονται στα συμβατικά τεύχη και για την περίοδο έναρξης των εργασιών εκτέλεσης ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες ανά έναν (1) ή το πολύ δύο (2) μήνες ανάλογα με το μέγεθος του έργου και τις συνθήκες εκτέλεσης. Οι ως άνω υποχρεωτικές ενδεικτικές προθεσμίες τίθενται για το διάστημα από την υπογραφή της σύμβασης μέχρι το πέρας του ενός τετάρτου (1/4) της αρχικής συμβατικής προθεσμίας περαίωσης. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από έξι (6) μήνες.

7. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συνεχίσει την κατασκευή του έργου για επιπλέον της συνολικής προθεσμίας χρονικό διάστημα, ίσο προς το ένα τρίτο (1/3) αυτής και πάντως όχι μικρότερο των τριών (3) μηνών (οριακή προθεσμία). Η συνολική προθεσμία υπολογίζεται με βάση την αρχική συμβατική προθεσμία και τις τυχόν παρατάσεις που εγκρίθηκαν ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου μέσα στην αρχική συμβατική προθεσμία και δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του.

8. Παράταση της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών εγκρίνεται:

α) Είτε «με αναθεώρηση», όταν η καθυστέρηση του συνόλου των εργασιών του έργου ή του αντίστοιχου τμήματος δεν οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου ή προκύπτει από αύξηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου.

β) Είτε «χωρίς αναθεώρηση», για το σύνολο ή μέρος των υπολειπόμενων εργασιών, όταν η παράταση κρίνεται σκόπιμη για το συμφέρον του έργου, έστω και αν η καθυστέρηση του συνόλου ή μέρους των υπολειπόμενων εργασιών οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Σε περίπτωση έγκρισης παράτασης προθεσμίας «χωρίς αναθεώρηση» για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου ή μιας τμηματικής προθεσμίας του, επιβάλλονται οι σχετικές ποινικές ρητρες, ανεξάρτητα από την έγκριση της παράτασης αυτής.

9. Κατά την έγκριση των παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών, εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος, για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κοινά κριτήρια εργασιών. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

10. Η έγκριση των παρατάσεων προθεσμιών γίνεται από την προϊσταμένη αρχή, ύστερα από αίτηση του αναδόχου. Παράταση μπορεί να εγκριθεί και χωρίς αί-

τηση του αναδόχου, αν αυτή δεν υπερβαίνει την οριακή προθεσμία. Η αίτηση, αν υπάρχει, κατατίθεται στη διευθύνουσα υπηρεσία που διατυπώνει πάντοτε τη γνώμη της προς την προϊσταμένη αρχή. Όταν πρόκειται για παράταση «χωρίς αναθεώρηση», ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο, καταρτίζει πίνακα διαχωρισμού των εργασιών, σε εκείνες που μπορούσαν να εκτελεσθούν σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο και στις λοιπές εργασίες. Οι πρώτες διαχωρίζονται και κατά αναθεωρητική περίοδο, μέσα στην οποία μπορούσε και έπρεπε να εκτελεσθούν. Ο πίνακας αποτελεί πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας και ο ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση κατά του πίνακα διαχωρισμού, μόνο αν τον υπογράψει με επιφύλαξη. Σε περίπτωση άρνησης του αναδόχου να συμπράξει στην κατάρτιση ή να υπογράψει τον πίνακα, εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 57 του παρόντος.

Άρθρο 49

Ποινικές ρητρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

1. Με τη σύμβαση ορίζονται οι ποινικές ρητρες οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητά του, τη συνολική και τις τυχόν τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου. Οι ποινικές ρητρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της συνολικής και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν ανακαλείται. Οι ποινικές ρητρες για υπέρβαση των ενδεικτικών τμηματικών προθεσμιών ανακαλούνται υποχρεωτικά, αν το έργο περατωθεί μέσα στη συνολική προθεσμία και τις εγκεκριμένες παρατάσεις της.

2. Η ποινική ρήτρα που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας ορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας. Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.

Ως μέση ημερήσια αξία νοείται το πηλίκο του συνολικού χρηματικού ποσού της σύμβασης, μαζί με το ποσό των τυχόν συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς την αναθεώρηση και το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), προς τη συνολική προθεσμία του έργου.

Οι ποινικές ρητρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) του συνολικού ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Εφόσον στη σύμβαση ορίζονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζεται υποχρεωτικά και το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους. Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποσοστό το τρία τοις εκατό (3%) του ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

3. Όταν ο χρόνος αποπεράτωσης ενός έργου έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου και εφόσον

προβλέπεται σχετικά στα συμβατικά τεύχη, μπορεί με τη σύμβαση να περιοριστούν οι ανωτέρω χρόνοι για την επιβολή των ποινικών ρητρών μέχρι το μισό, με ανάλογη αύξηση του ποσοστού της ημερήσιας ποινικής ρήτρας, διατηρουμένου του ανωτάτου ορίου της ποινικής ρήτρας.

Άρθρο 50

Επιτάχυνση εργασιών - Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

1. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής για την κάλυψη ή περιορισμό των καθυστερήσεων του έργου, στην περίπτωση που ευθύνεται γι' αυτές ο ανάδοχος, μπορεί να δώσει εντολή στον ανάδοχο να επιταχύνει τις εργασίες, εκτελώντας τις απαραίτητες πρόσθετες εργασίες και παίρνοντας τα απαραίτητα πρόσθετα μέτρα, χωρίς καμία επιπλέον αποζημίωση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και στα έργα που κατασκευάζονται με μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση.

2. Εφόσον η ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκτέλεση του έργου ή τμήματος αυτού, έχει ιδιαίτερη σημασία και, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης του έργου ή στην απόφαση απευθείας ανάθεσης ή στην πρόσκληση διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλουμένων εργοληπτικών επιχειρήσεων, καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ).

Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό του αρχικού συμβατικού αντικειμένου και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του έργου και μπορεί να προβλέπεται η κατανομή των σχετικών ποσών, κατά χρονική μονάδα ταχύτερης παράδοσης του έργου ή του κρίσιμου τμήματος, όπως και κάθε θέμα που σχετίζεται με την αναγνώριση των προϋποθέσεων για την πραγματοποίηση της πρόσθετης καταβολής.

Η πρόσθετη καταβολή θεωρείται συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα και περιλαμβάνεται στις σχετικές πιστοποιήσεις του έργου.

3. Στις περιπτώσεις που προβλέπεται πρόσθετη καταβολή για ταχύτερη περάτωση του έργου, οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν πάντοτε κάθε θέμα που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτή καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος.

Άρθρο 51

Προκαταβολές

1. Αν προβλέπεται από τη διακήρυξη, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του ολικού ποσού της σύμβασης. Η χορήγηση οποιασδήποτε προκαταβολής γίνεται μετά την εγκατάσταση εργοταξίου από τον ανάδοχο επί τόπου του έργου. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο. Το ποσοστό του επιτοκίου καθορίζεται ειδικά και ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες και αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

2. Η προκαταβολή που προβλέπεται από τη διακήρυξη καταβάλλεται στον ανάδοχο ύστερα από αίτησή του στο σύνολο ή τμηματικά.

3. Η διακήρυξη μπορεί να προβλέπει προκαταβολές:

α) Μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, για δαπάνες πρώτων εγκαταστάσεων, μελέτες και άλλα έξοδα εκκίνησης του έργου. Η προκαταβολή αυτή μπορεί να οριστεί μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) στις περιπτώσεις έργων με σημαντικές μελέτες ή σημαντικές εγκαταστάσεις, προσκομίσεις μηχανικού εξοπλισμού και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις μεγάλων αρχικών δαπανών.

β) Μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, για δαπάνες προμηθειών υλικών ή μηχανημάτων που εγκαθίστανται ή ενσωματώνονται στο έργο. Σε κάθε περίπτωση το άθροισμα των προβλεπόμενων προκαταβολών δεν μπορεί να είναι ανώτερο του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του αρχικού συμβατικού χρηματικού αντικειμένου.

4. Για τη λήψη της προκαταβολής ή μέρους της, πρέπει από τον ανάδοχο να κατατεθεί εγγυητική επιστολή που να καλύπτει το ποσό της προκαταβολής, αυξημένο με τους τόκους της υπολογισμένους για χρονικό διάστημα ίσο με το μισό της συνολικής προθεσμίας του έργου και με επιτόκιο αυτό που ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1. Η εγγυητική επιστολή αποδεδεσμεύεται τμηματικά με την πρόοδο απόσβεσης της προκαταβολής.

5. Η απόσβεση της προκαταβολής γίνεται τμηματικά με παρακράτηση από κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο, μεταγενέστερη του χρόνου λήψης της προκαταβολής εκατοστιαίου ποσοστού (Π%), που εφαρμόζεται στο ποσό της πληρωμής και προκύπτει από τη σχέση:

$$\Pi = \rho / \Sigma \times 100 \times 1,10$$

όπου: ρ είναι το ποσό της προκαταβολής σε ευρώ και Σ, πάλι σε ευρώ, το μέρος του συμβατικού ποσού που δεν έχει ακόμα πληρωθεί στον ανάδοχο κατά τη χορήγηση της προκαταβολής. Αν διάφορα ποσά ρ1, ρ2, ρ3 κ.λπ. χορηγηθούν ως τμηματική παροχή της προκαταβολής, τότε το ποσοστό παρακράτησης προκύπτει από τη σχέση:

$$\Pi = 100 \times 1,10 \times (\rho_1 / \Sigma_1 + \rho_2 / \Sigma_2 + \rho_3 / \Sigma_3 + \dots)$$

όπου Σ1, Σ2, Σ3 κ.λπ. είναι τα αντίστοιχα με το Σ ποσά όταν χορηγήθηκαν τμηματικά οι προκαταβολές ρ1, ρ2, ρ3 κ.λπ.

6. Μαζί με την παρακράτηση για τμηματική απόσβεση της προκαταβολής γίνεται και παρακράτηση των δεδουλευμένων τόκων στο μέχρι τότε αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής. Οι τόκοι υπολογίζονται μέχρι την ημερομηνία υποβολής του σχετικού λογαριασμού για ακέραιο αριθμό μηνών. Κλάσμα μήνα θεωρείται ως ακέραιος μήνας.

7. Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το έργο. Στην περίπτωση α' της παραγράφου 3 ο ανάδοχος υποχρεούται να δίνει στην υπηρεσία στο τέλος κάθε μήνα συνοπτική κατάσταση για τις καταβολές που έχει πραγματοποιήσει σε βάρος της προκαταβολής και το υπόλοιπό της με ένδειξη του τραπεζικού λογαριασμού στον οποίο είναι κατατεθειμένο.

8. Η προκαταβολή της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 κατατίθεται υποχρεωτικά σε δεσμευμένο τραπεζικό

λογαριασμό και χρησιμοποιείται μόνο για την πληρωμή της προμήθειας των υλικών ή μηχανημάτων, για τα οποία έχει χορηγηθεί και για τα οποία έχουν κατατεθεί πριν από τη χορήγησή της σχετικά προτιμολόγια. Οι πληρωμές από το δεσμευμένο αυτόν λογαριασμό γίνονται με επιταγές του αναδόχου, θεωρημένες από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η θεώρηση των επιταγών γίνεται με βάση τα προσκομιζόμενα οριστικά τιμολόγια ή άλλα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία δαπανών (φορτωτικές, εκκαθαρίσεις δασμών κ.λπ.) ή για την επιστροφή της προκαταβολής ή μέρους της που δεν χρησιμοποιήθηκε. Η σύμβαση μπορεί να ορίζει στην περίπτωση της προκαταβολής αυτής και άλλους συμπληρωματικούς όρους για την παρακολούθηση της διάθεσης των υλικών και μηχανημάτων που αγοράστηκαν με αυτή.

9. Ο ανάδοχος μπορεί πάντα να ζητήσει ταχύτερη απόσβεση της προκαταβολής, από αυτή που προβλέπεται στην παράγραφο 5.

10. Εάν η σύμβαση διαλυθεί με υπαιτιότητα του αναδόχου, το τυχόν αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής πρέπει να επιστραφεί, το αργότερο σε τρεις (3) μήνες από τη διάλυση της σύμβασης. Μετά την προθεσμία αυτή στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας, αντί του ειδικού τόκου που ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1. Αν η σύμβαση διαλυθεί ή περιοριστεί με υπαιτιότητα του εργοδότη, το τυχόν αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, που δεν συμψηφίζεται προς εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του αναδόχου κατά του κυρίου του έργου επιστρέφεται, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη διάλυση ή τη λήξη των λοιπών εργασιών στην περίπτωση περιορισμού του έργου. Κατά το εξάμηνο αυτό διάστημα δεν υπολογίζεται τόκος στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, μετά την παρέλευσή του όμως, οφείλεται και στην περίπτωση αυτή ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.

Άρθρο 52 Επιμετρήσεις

1. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών. Οι επιμετρήσεις συντάσσονται με μέριμνα και δαπάνη του αναδόχου και υπόκεινται στον έλεγχο της υπηρεσίας. Τα επιμετρητικά στοιχεία λαμβάνονται από κοινού από τον επιβλέποντα και τον εκπρόσωπο του αναδόχου, καταχωρούνται σε επιμετρητικά φύλλα εις διπλούν, που υπογράφονται από τα δύο μέρη και καθένα παίρνει από ένα αντίγραφο.

2. Στο τέλος κάθε μήνα ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν τον προηγούμενο μήνα. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών, που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των πρωτοκόλλων της επόμενης παραγράφου. Οι επιμετρήσεις, συνοδευόμενες από τα αναγκαία επιμετρητικά σχέδια, υποβάλλονται από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία για έλεγχο, αφού υπογραφούν από αυτόν με την ένδειξη «όπως συντάχθηκαν από τον ανάδοχο». Η διευθύνουσα υπηρεσία μετά την παραβολή προς τα

επιμετρητικά στοιχεία, τον έλεγχο και τυχόν διόρθωση των υπολογισμών, εγκρίνει τις επιμετρήσεις και τις κοινοποιεί στον ανάδοχο. Η κοινοποίηση αυτή θεωρείται πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 76 του παρόντος και ο ανάδοχος αν δεν αποδέχεται τις διορθώσεις μπορεί να ασκήσει το προβλεπόμενο δικαίωμα της ένστασης.

3. Όταν πρόκειται για εργασίες που η ποσοτική τους επαλήθευση δεν θα είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν θα είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να καλέσει τον επιβλέποντα να προβούν από κοινού στην καταμέτρηση ή ζύγιση και να συντάξουν πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών ή πρωτόκολλο ζυγίσεως αντίστοιχα. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί σε σοβαρές περιπτώσεις να ορίσει επιτροπή για την παραλαβή των εργασιών και τη σύνταξη των πιο πάνω πρωτοκόλλων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί επίσης και η προϊσταμένη αρχή να παραγγείλει τη συγκρότηση τέτοιων επιτροπών.

4. Ειδικώς ο χαρακτηρισμός των εδαφών που κατασκευάζεται το έργο, γίνεται από δύο ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός της επιτροπής αυτής ανακοινώνεται στην προϊσταμένη αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον υπάλληλο να συμμετέχει στο έργο της επιτροπής. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει άλλη επιτροπή για επανέλεγχο και χαρακτηρισμό εδαφών. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της προϊσταμένης αρχής.

5. Δύο (2) μήνες το αργότερο μετά τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία τυχόν επί μέρους επιμετρήσεις που λείπουν και την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων και των πρωτοκόλλων της παραγράφου 3. Αν αυτές έχουν ελεγχθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία, οι ποσότητες τίθενται όπως διορθώθηκαν, έστω και αν εκκρεμούν κατ' αυτών ενστάσεις του αναδόχου ή αιτήσεις θεραπείας. Η καταχώρηση αυτή στην τελική επιμέτρηση δεν αποτελεί παραίτηση του αναδόχου από τέτοιες αιτήσεις ή ενστάσεις που έχουν ασκηθεί νόμιμα, ούτε παρέχει το δικαίωμα σε αυτόν να υποβάλει νέες. Για τις επί μέρους επιμετρήσεις που δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί από την υπηρεσία ή γι' αυτές που τυχόν υποβάλλονται για πρώτη φορά μαζί με την τελική επιμέτρηση, καταχωρούνται οι ποσότητες των επιμετρήσεων όπως συντάχθηκαν από τον ανάδοχο πριν από τον έλεγχο της υπηρεσίας. Η τελική επιμέτρηση υπογράφεται από τον ανάδοχο με την ένδειξη «όπως συντάχθηκε από τον ανάδοχο». Η διευθύνουσα υπηρεσία έχει υποχρέωση να προβεί στον έλεγχο της τελικής επιμέτρησης, μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή της και να κοινοποιήσει στον ανάδοχο την ελεγμένη και τυχόν διορθωμένη επιμέτρηση. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 έχει εφαρμογή για την τελική επιμέτρηση.

6. Σε περίπτωση που δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση επιβάλλεται σε βάρος του, για κάθε συμπληρωμένο μήνα καθυστέρησης, ειδική ποινική ρήτρα ποσοστού δύο χιλιοστών (2%) επί του συνολικού ποσού που έχει καταβληθεί στον ανάδοχο μέχρι τότε για την όλη σύμβαση. Η ποινική ρήτρα επιβάλλεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και για έξι (6) το πολύ μήνες καθυστέρησης. Ανεξάρτητα από την επιβολή της ποινικής ρήτρας και μετά την πάροδο του χρόνου επιβολής της, η τελική επιμέτρηση συντάσσεται από την υπηρεσία που μπορεί να χρησιμοποιήσει γι' αυτό ιδιώτες τεχνικούς και συνεργεία καταλογίζοντας τη σχετική δαπάνη σε βάρος του αναδόχου. Η τελική επιμέτρηση που συντάσσεται με αυτόν τον τρόπο κοινοποιείται στον ανάδοχο.

7. Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του, που σχετίζεται με την εκτέλεση της σύμβασης, για το οποίο δεν έχει χάσει το σχετικό δικαίωμα από κάποια άλλη αιτία. Μετά την υποβολή της τελικής επιμέτρησης, μόνο για οφινγενείς αιτίες μπορεί ο ανάδοχος να εγείρει σχετικές απαιτήσεις.

8. Στις περιπτώσεις συμβάσεων που προβλέπουν πληρωμή με κατ' αποκοπή τίμημα, τελική επιμέτρηση είναι η επιβεβαίωση κατασκευής των επί μέρους εργασιών ποιοτικά και ποσοτικά, όπως προβλέπονται στη σύμβαση. Για την πραγματοποίηση των τμηματικών πληρωμών εφαρμόζονται επί μέρους ποσοστά εκτέλεσης εργασιών κατά τμήματα του έργου, όπως ορίζεται στη σύμβαση.

Άρθρο 53

Λογαριασμοί - Πιστοποιήσεις

1. Η πληρωμή στον ανάδοχο του εργολαβικού ανταλλάγματος γίνεται τμηματικά, με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών.

Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέρα από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών, ώστε να συμπίσει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται όταν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πριμ) στον ανάδοχο για τη γρηγορότερη περάτωση του έργου.

2. Η πραγματοποίηση τόσο των τμηματικών πληρωμών όσο και της οριστικής πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τις πιστοποιήσεις.

3. Μετά τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που τυχόν ορίζει η σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των οφειλόμενων σε αυτόν ποσών από εργασίες που εκτελέστηκαν. Οι λογαριασμοί αυτοί στηρίζονται στις καταμετρήσεις των εργασιών και στα πρωτόκολλα παραλαβής αφανών εργασιών. Κατ' αρχήν απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στο λογαριασμό εργασίες που δεν έχουν καταμετρηθεί. Για τμήματα του έργου που, κατά την κρίση του επιβλέποντα μηχανικού, δεν ήταν δυνατή η σύνταξη επιμετρήσεων κατά διακριτά και αυτοτελώς επιμετρήσιμα τμήματα του έργου, επιτρέπεται να περιλαμβάνονται

στο λογαριασμό εργασίες βάσει προσωρινών επιμετρήσεων, για τις οποίες όμως έχουν ληφθεί επιμετρητικά στοιχεία. Η τελευταία αυτή εξαίρεση γίνεται μόνο για τον πρώτο μήνα, μετά την εκτέλεση της εργασίας.

4. Αν δεν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση, ημιτελείς εργασίες μπορεί να περιληφθούν στο λογαριασμό με έγκριση της υπηρεσίας, αν η φύση τους είναι τέτοια που, τυχόν διακοπή του έργου, δε θα κατέστρεφε την ημιτελή εργασία. Οι εργασίες αυτές καταχωρούνται σε χωριστό μέρος του λογαριασμού και περιλαμβάνονται με προσωρινή τιμή μειωμένη, ώστε να είναι δυνατή η αυτοτελής αποπεράτωση της εργασίας με το υπόλοιπο της προβλεπόμενης τιμής.

5. Στο λογαριασμό μπορεί να περιληφθούν, επίσης, τα υλικά που εισκομίστηκαν με έγκριση της υπηρεσίας στα εργοτάξια ή σε αποθήκες που δηλώθηκαν και εγκρίθηκαν. Οι ποσότητες των υλικών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των προσεχών εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι ποσότητες των υλικών περιλαμβάνονται χωριστά στο συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει το λογαριασμό, στον οποίο αναφέρονται επίσης και οι θέσεις αποθήκευσης των υλικών. Για τα περιλαμβανόμενα στους λογαριασμούς υλικά ο ανάδοχος έχει ακέραιη την ευθύνη, μέχρι την ενσωμάτωσή τους και την παραλαβή του έργου. Τα υλικά περιλαμβάνονται σε χωριστό τμήμα των λογαριασμών, με τιμές που δεν μπορεί να είναι ανώτερες των τιμών πρακτικού της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων (ΕΔΤΔΕ) του χρόνου της δημοπρασίας και που βρίσκονται σε συνάρτηση προς την αντίστοιχη συμβατική τιμή, ώστε το υπόλοιπο μέρος της τιμής να αρκεί για την ολοκλήρωση της εργασίας, στην οποία θα ενσωματωθούν τα υλικά. Ποσοστά γενικών εξόδων και οφέλους της επόμενης παραγράφου δεν υπολογίζονται στα υλικά.

6. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται επίσης η αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις κάθε είδους που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέστηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο. Στο λογαριασμό περιλαμβάνεται ακόμη και το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του εργολάβου της παραγράφου 7 του άρθρου 17 του παρόντος, αν αυτό δεν περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές, και το σύνολο μειώνεται κατά το ποσοστό έκπτωσης της δημοπρασίας, αν συντρέχει περίπτωση. Από τους λογαριασμούς αφαιρούνται όλες οι εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του εργοδότη και ιδίως ποινικές ρήτρες, περικοπές τιμών των άρθρων 60 και 73 του παρόντος, συμπληρωματική εγγυητικές επιστολές, οπότε γίνεται σχετική μνεία, απόσβεση προκαταβολών, παρακράτηση αξίας τυχόν χορηγούμενων υλικών, πληρωμές που έγιναν σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και γενικά κάθε απαίτηση του εργοδότη που δεν έχει ικανοποιηθεί με άλλον τρόπο.

7. Οι λογαριασμοί συντάσσονται πάντοτε ανακεφαλαιωτικοί και για την πληρωμή συνοδεύονται μόνο από ανακεφαλαιωτικό συνοπτικό πίνακα των εργασιών που εκτελέστηκαν από την αρχή του έργου, τα παραστατικά στοιχεία των τυχόν απολογιστικών εργασιών, το συνοπτικό πίνακα του υπολογισμού της αναθεώρησης και

από τις αποφάσεις που αναγνωρίζουν αποζημιώσεις ή επιβάλλουν ποινικές ρήτρες ή περικοπές ή άλλες απαιτήσεις του εργοδότη. Από κάθε νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται τα ποσά που πληρώθηκαν με τους προηγούμενους λογαριασμούς.

8. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία που τους ελέγχει και τους διορθώνει, αν είναι ανάγκη, μέσα σε έναν (1) μήνα. Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει ασάφειες ή ανακρίβειες, σε βαθμό που να είναι δυσχερής η διόρθωσή του, η διευθύνουσα υπηρεσία, με διαταγή της προς τον ανάδοχο, επισμαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του. Στην περίπτωση αυτή η οριζόμενη μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο του λογαριασμού αρχίζει από την επανυποβολή, ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο. Ο έλεγχος του λογαριασμού μπορεί να γίνει από συνεργείο της υπηρεσίας, στο οποίο συμμετέχει ο επιβλέπων το έργο. Ο επιβλέπων υπογράφει το λογαριασμό, βεβαιώνοντας έτσι ότι οι ποσότητες είναι σύμφωνες με τις επιμετρήσεις και τα επιμετρητικά στοιχεία, οι τιμές σύμφωνες με τη σύμβαση και τις σχετικές διατάξεις και γενικά ότι έχουν διενεργηθεί στο λογαριασμό όλες οι περικοπές ή εκπτώσεις ποσών, που προκύπτουν από το νόμο και την εφαρμογή της σύμβασης. Ο λογαριασμός, μετά τον έλεγχο, εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και έτσι εγκεκριμένος αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του αναδόχου. Η έγκριση του λογαριασμού από τη διευθύνουσα υπηρεσία είναι δυνατή και χωρίς την υπογραφή του επιβλέποντα.

9. Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέρα του διμήνου από την υποβολή του, οφείλεται, αν υποβληθεί έγγραφη όχληση και από την ημερομηνία υποβολής της, τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του π.δ. 166/2003 (ΦΕΚ 38 Α') και ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες, αφού κοινοποιήσει στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδική έγγραφη δήλωση.

10. Για την πληρωμή της δαπάνης κατασκευής του έργου επιτρέπεται πάντοτε η έκδοση ενταλμάτων προπληρωμής, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή άλλη σχετική γενική ή ειδική διάταξη.

11. Επιτρέπεται η εκ μέρους του αναδόχου του έργου εκχώρηση χρηματικής απαίτησης, για την οποία έχει συνταχθεί και εγκριθεί πιστοποίηση εκ της κατασκευής έργου, σε αναγνωρισμένες τράπεζες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή προμηθευτές υλικών και μηχανμάτων για την εκτέλεση του έργου εκ του οποίου προέρχεται η απαίτηση ή εργάτες και υπαλλήλους που χρησιμοποιήθηκαν ή χρησιμοποιούνται για την κατασκευή του.

Για την κατάσχεση και εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος, εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις. Κατ' εξαίρεση κατά της απαίτησεως του εργολαβικού ανταλλάγματος, μπορεί πάντα να συμψηφίζονται εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του κυρίου του έργου κατά του αναδόχου, προερχόμενες από την εκτέλεση άλλων έργων και μέχρι ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) από κάθε πιστοποίηση του εκτελούμενου έργου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μπορεί να ορισθεί η δυνατότητα και η διαδικασία εκ-

χώρησης από μέρους του αναδόχου απαίτησης από εγκεκριμένη πιστοποίηση ή μέρους της προς τον κύριο του έργου για την εξόφληση οποιασδήποτε οφειλής του προς αυτόν.

12. Όλες οι πληρωμές που γίνονται στον ανάδοχο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου με βάση τις πιστοποιήσεις αποτελούν πάντοτε καταβολές έναντι του εργολαβικού ανταλλάγματος που εκκαθαρίζεται μετά την οριστική παραλαβή.

13. Μετά τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «προτελικό λογαριασμό», με βάση τις ποσότητες που περιλαμβάνονται στο σχετικό πρωτόκολλο. Μετά τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «τελικό λογαριασμό». Για τον προτελικό και τελικό λογαριασμό εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου αυτού. Με τον τελικό λογαριασμό γίνεται εκκαθάριση του εργολαβικού ανταλλάγματος και όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων που έχουν σχέση με την εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 54

Αναθεώρηση τιμών

1. Οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος) και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές.

2. Η αναθεώρηση υπολογίζεται για τις εργασίες που πραγματικά εκτελέστηκαν μέσα στο προβλεπόμενο από το άρθρο 46 χρονοδιάγραμμα. Εργασίες που, για οποιονδήποτε λόγο, εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση το χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε υπαιτιότητα του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλονται οι διοικητικές και οι παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 82, καθώς και οι προβλεπόμενες από το άρθρο 49 του παρόντος.

3. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου κατά την έγκριση παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών των συμβάσεων των δημόσιων έργων εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κενδύλια εργασιών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

4. Ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο:

α) υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίστηκε ύστερα από δημοπρασία ή

β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε χωρίς δημοπρασία, και υπό τον όρο ότι η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλο χρόνο.

Οι τιμές της σύμβασης παραμένουν σταθερές για τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεστούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο. Κατ' εξαίρεση η σταθερότητα των τιμών περιορίζεται μόνο στο ημερολογιακό τρίμηνο εκκίνησης όταν πρόκειται για έργα οποιασδήποτε κατηγορίας συνολικού αρχικού προϋπολογισμού δημοπρατούμενου ή ανατιθέμενου έργου, χωρίς αναθεώρηση, μέχρι το ανώτερο όριο της δεύτερης τάξης εργοληπτικών επιχειρήσεων, όπως ορίζεται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 102 του παρόντος.

5. Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

$$\Delta T_v = T \left(\frac{A_n}{A_o} - 1 \right) * (1 - s)$$

όπου είναι:

T: η υπόψη τιμή της σύμβασης,

ΔT_v : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο v ,

A_o : τιμή που προκύπτει αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση σύμφωνα με την παράγραφο 7,

A_n : τιμή που προκύπτει όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου v ,

s : σταθερός συντελεστής που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.

6. Ο σταθερός συντελεστής « s » στον τύπο της αναθεώρησης της παραγράφου 5 ορίζεται από τη σχέση:

$$s = \sigma_i + 0,01v,$$

όπου σ_i είναι συντελεστής που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε $\sigma_i = 0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων και

« v » είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμία από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο v παύει να αυξάνει όταν το « s » γίνει 0,20. Ο συντελεστής σ_i μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

7. Η αναθεώρηση της τιμής κάθε συμβατικού κονδυλίου γίνεται με βάση τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Όταν πρόκειται για κονδύλια που δεν ταυτίζονται με άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή σε περιπτώσεις κατ' αποκοπή τιμών ή σύνθετων τιμών τα συμβατικά τεύχη ή τα πρωτόκολλα νέων τιμών καθορίζουν για την αναθεώρησή τους παρεμφερή άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή ομάδα τέτοιων κονδυλίων με τα αντίστοιχα άρθρα καθενός άρθρου.

8. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις με εργολαβικό αντάλλαγμα άλλο εκτός από χρηματική καταβολή και στις απολογιστικές εργασίες.

Στις συμβάσεις, που καταρτίζονται με τον τρόπο που προβλέπουν οι περιπτώσεις γ' και δ' του άρθρου 4 του παρόντος ή που το αντάλλαγμα συνομολογείται σε ξένο νόμισμα, καθορίζεται με τη διακήρυξη αναθεώρησης και προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της, ο οποίος μπορεί να είναι ίδιος ή διαφορετικός από τον ισχύοντα τρόπο αναθεώρησης.

9. Τα περιλαμβανόμενα στις πιστοποιήσεις υλικά θεωρούνται ως μερική εκτέλεση των εργασιών, για τις οποίες προορίζονται και η αναθεώρηση της πιστοποιούμενης αξίας τους γίνεται, όταν πιστοποιούνται, με τους συντελεστές των κονδυλίων στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν. Όταν εκτελεσθούν οι εργασίες, η αναθεώρηση υπολογίζεται μόνο στο υπόλοιπο μέρος της αξίας τους, ύστερα από αφαίρεση της αξίας των υλικών που είχαν πιστοποιηθεί σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο.

10. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται ανάλογα και στις εργασίες που μένουν ημιτελείς σε μια αναθεωρητική περίοδο.

11. Η αξία των υλικών που χορηγούνται από τον φορέα κατασκευής του έργου δεν υπόκειται σε καμιά αναθεώρηση. Για την αναθεώρηση των τιμών των εργασιών που ορίζονται στη σύμβαση χωρίς την αξία των υλικών τα αντίστοιχα ποσά A_n και A_o που περιέχονται στον τύπο του παρόντος άρθρου υπολογίζονται αφού η σχετική ανάλυση συμπληρωθεί με μηδενική την αξία του υλικού. Αν οι τιμές περιλαμβάνουν την αξία των υλικών, τότε εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής και στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού, εκτός αν ρητά ορίζεται στη σύμβαση άλλος τρόπος υπολογισμού της αναθεώρησης στην εκπιπτόμενη αξία του υλικού.

12. Στις περιπτώσεις που στη σύμβαση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού ή σημαντικής αξίας μηχανμάτων για τη λειτουργία ή εγκατάσταση στο έργο και προσδιορίζεται χωριστά το αντάλλαγμα για την προμήθεια, μπορεί για το αντάλλαγμα αυτό να οριστεί με τη σύμβαση άλλος τρόπος αναθεώρησης.

13. Η αναθεώρηση δεν εφαρμόζεται στα ποσά αποζημιώσεων που αναγνωρίζονται διοικητικά ή δικαστικά, εκτός αν τα ποσά αυτά είναι συνάρτηση τιμών για τις οποίες προβλέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση αναθεώρηση, σύμφωνα με ό,τι προκύπτει από τη σχετική δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη.

14. Το ποσό της αναθεώρησης καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου.

15. Πέρα από την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναθεώρηση τιμών αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση

των συμβάσεων δημόσιων έργων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 288 ή 388 του Αστικού Κώδικα ένεκα της αυξομειώσης των τιμών.

16. Η διαπίστωση των βασικών τιμών ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων, μηχανημάτων όπως και των εργοδοτικών επιβαρύνσεων στα ημερομίσθια γίνεται από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ), που προβλέπεται από το άρθρο 9 της κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων αριθμ. 80885/5439/6.8.1992 (ΦΕΚ 573 Β').

17. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την επιτροπή είναι οι μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην αγορά της περιοχής της πρωτεύουσας και οι τιμές αυτές χρησιμοποιούνται σε όλη τη χώρα, όχι μόνο για την αναθεώρηση αλλά και για οποιαδήποτε άλλη συμπλήρωση αναλύσεων τιμών, όπου προβλέπουν τη χρήση των αναλύσεων οι σχετικές διατάξεις. Οι τιμές των ημερομισθίων αναφέρονται στον μέσης απόδοσης εργαζόμενο της αντίστοιχης ειδικότητας. Οι τιμές υλικών είναι οι τιμές που διαμορφώνονται για τη χονδρική πώληση των υλικών ως ελεύθερων εμπορευμάτων και περιλαμβάνουν κάθε σχετική επιβάρυνση που περιλαμβάνεται στις τιμές αυτές, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τα συναλλακτικά ήθη (όπως πάγια συνυπολογιζόμενες συσκευασίες ή μεταφορές, Φ.Π.Α. τιμολογίων). Οι τιμές μισθωμάτων μηχανημάτων και αυτοκινήτων διαπιστώνονται για μηχανήματα σε καλή κατάσταση λειτουργίας. Όταν διατίθενται από φορέα του δημόσιου τομέα τέτοια μηχανήματα, λαμβάνονται υπόψη και οι τιμές των μισθωμάτων αυτών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μηχανημάτων που δεν υπάρχουν στην αγορά επαρκή στοιχεία για τη διαμόρφωση της τιμής τους η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά του μηχανήματος (όπως κόστος, απόδοση, διάρκεια ζωής, κατανάλωση ενέργειας), σε σύγκριση με άλλα ανάλογα μηχανήματα για τα οποία διαμορφώνεται αγοραίο μίσθωμα. Για τη διαπίστωση των τιμών γενικά η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της κάθε πρόσφορο στοιχείο και ιδιαίτερα τα στοιχεία που συγκεντρώνονται συνεχώς από την αρμόδια υπηρεσία της Γ.Γ.Δ.Ε., η οποία και παρέχει γραμματειακή και διοικητική εξυπηρέτηση στην επιτροπή. Οι τιμές που διαπιστώνονται από την Επιτροπή ισχύουν για όλες τις εργολαβίες.

18. Απόσπασμα των πρακτικών της επιτροπής, που περιλαμβάνει τις τιμές που διαπιστώνονται, κοινοποιείται στο Τ.Ε.Ε. και στις πανελλήνιες επαγγελματικές εργοληπτικές ενώσεις, που δίνουν κάθε δυνατή δημοσιότητα στις τιμές. Οι πιο πάνω πανελλήνιες εργοληπτικές ενώσεις μπορούν να ασκήσουν ένσταση κατά των πρακτικών για ορισμένες τιμές, σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση των πρακτικών στο Τ.Ε.Ε. Η ένσταση κατατίθεται στη γραμματεία της Επιτροπής και σε αυτή αποφασίζει ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μετά από γνώμη της ίδιας επιτροπής της παραγράφου 16. Η απόφαση κοινοποιείται όπως και το απόσπασμα του πρακτικού της επιτροπής και ενεργεί έναντι πάντων.

19. Η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση συντελεστές που κοινοποιούνται μηχανογραφικά. Στην περίπτωση της παραγράφου 11, αν δεν δίνονται μηχανογραφικά οι συντελεστές με μηδενική την αξία των υλικών, συ-

ντάσσεται ειδικό φύλλο υπολογισμού του συντελεστή. Το ίδιο εφαρμόζεται και σε κάθε περίπτωση που ο σχετικός συντελεστής δεν δίνεται μηχανογραφικά. Στις περιπτώσεις κονδυλίων αναλύσεων με πληθώρα εξειδικευμένων παραμέτρων ή ποιοτήτων υλικών διαφόρων προελεύσεων ή κυμαινόμενων μέσα στο αυτό άρθρο συντελεστών μεταφοράς, η αναθεώρηση γίνεται με το μηχανογραφικά κοινοποιούμενο συντελεστή της αντιπροσωπευτικότερης σχετικής περίπτωσης.

20. Στις πιστοποιήσεις εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου, όπως προκύπτουν από το σχετικό πίνακα. Οι ποσότητες εργασιών που έχουν εκτελεσθεί ή έπρεπε να εκτελεσθούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο προκύπτουν από σχετικούς πίνακες κατανομής των εργασιών που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης. Με τους πίνακες αυτούς γίνεται και η εφαρμογή της παραγράφου 2 βάσει του χρονοδιαγράμματος του έργου, όπως αυτό οριστικοποιήθηκε ως εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής και με ανοχή εκτιμήσεων δέκα τοις εκατό (10%) προς τα πάνω ή προς τα κάτω από τη συνολική αξία εκτελεστέων εργασιών κατά αναθεωρητική περίοδο όπως προκύπτει από το πρόγραμμα αυτό.

21. Η αναθεώρηση κάθε αναθεωρητικής περιόδου περιλαμβάνεται στην πρώτη πιστοποίηση μετά την κοινοποίηση των συντελεστών της περιόδου αυτής. Μέχρι τότε υπολογίζεται η αναθεώρηση προσωρινά με τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου για την οποία έχουν κοινοποιηθεί οι συντελεστές αναθεώρησης. Για να περιληφθεί σε πιστοποίηση η αναθεώρηση δεν απαιτείται να έχει εγκριθεί ειδικό κονδύλιο για την αναθεώρηση και η πληρωμή γίνεται από τις εγκεκριμένες για το έργο πιστώσεις.

Άρθρο 55 Απολογιστικές εργασίες

1. Στις περιπτώσεις συμβάσεων με ανάδοχο για την κατασκευή έργου με το απολογιστικό σύστημα του άρθρου 9 εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 έως 9.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίζει τον αριθμό του απαιτούμενου προσωπικού κατά ειδικότητα, τον αριθμό και είδος μηχανημάτων ή άλλων μέσων και να διατάσσει την αντικατάσταση τυχόν ακατάλληλων.

Μπορεί επίσης να ορίζει το είδος και την ποσότητα των απαιτούμενων υλικών. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει τα ανώτατα όρια αμοιβής του προσωπικού του αναδόχου κατά ειδικότητα με τη δυνατότητα να ορίσει διάφορα όρια για ορισμένο αριθμό εργαζομένων κάθε ειδικότητας ανάλογα με την απόδοσή τους.

3. Η παρακολούθηση της δαπάνης και ο απολογισμός της χρήσης των υλικών ή άλλων μέσων που αγοράζονται με δαπάνη του κυρίου του έργου, γίνεται όπως ορίζεται με τη σύμβαση. Στη δαπάνη αυτή προστίθεται το εργολαβικό ποσοστό μειωμένο κατά την έκπτωση της σχετικής δημοπρασίας.

4. Οι εργοδοτικές επιβαρύνσεις και όλες οι τυχόν ισχύουσες κρατήσεις ή εισφορές υπέρ τρίτων στη δαπάνη του έργου, εκτός φόρου εισοδήματος και Φ.Π.Α., καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σε αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας.

5. Αποζημιώσεις προσωπικού των απολογιστικών εργασιών βαρύνουν τον κύριο του έργου μόνο για το

διάστημα που το προσωπικό ασχολήθηκε στις απολογιστικές εργασίες και αν η λύση της σύμβασής του γίνεται με τη βούληση του κυρίου του έργου και κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.

6. Ο κύριος του έργου ευθύνεται για εργατικά ατυχήματα που συμβαίνουν κατά την κατασκευή του έργου μόνο αν αυτά οφείλονται σε υπαιτιότητα των οργάνων του ή των οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου.

7. Για τις απολογιστικές εργασίες συντάσσεται από τον ανάδοχο επιμέτρηση και απολογισμός της δαπάνης και για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 73 και 75 του παρόντος. Ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης και οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά το χρόνο αυτόν ορίζονται με τη σύμβαση.

8. Στις περιπτώσεις που η σύμβαση της απολογιστικής εκτέλεσης προβλέπει την κατασκευή εργασιών με υπεργολαβίες, ολικά ή μερικά, για την εκτέλεση της υπεργολαβίας από τον υπεργολάβο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, αλλά ό,τι ορίζεται σχετικά στη σύμβαση του κυρίου του έργου με τον ανάδοχο.

9. Σε κάθε περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης εργασιών τηρείται ειδικό ημερολόγιο στο οποίο καταγράφονται καθημερινά το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα, μηχανήματα ή άλλα μέσα, τα εισκομιζόμενα υλικά και καύσιμα, οι εκτελούμενες εργασίες περιγραφικά και κατά θέση του έργου και κάθε άλλο στοιχείο για την τεκμηρίωση της ορθολογιστικής διαχείρισης των μέσων, των υλικών και της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού. Τα φύλλα του ημερολογίου αυτού συνοδεύουν τους απολογισμούς των έργων και τίθενται υπόψη της επιτροπής προσωρινής παραλαβής. Μετά την έναρξη της καθημερινής εργασίας παραδίδεται στον εκπρόσωπο της διευθύνουσας υπηρεσίας ειδικό δελτίο που περιλαμβάνει ονομαστική κατάσταση του απασχολούμενου προσωπικού και κατάσταση των μηχανημάτων.

10. Κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου με άλλο σύστημα, εκτός από το απολογιστικό σύστημα, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, όταν του δοθεί ειδική εντολή από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στον ανάδοχο και περιλαμβάνεται στην πιστοποίηση η πραγματική δαπάνη που προκύπτει σύμφωνα με τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής για την εκτέλεση των εργασιών. Η δαπάνη αυτή δεν υπόκειται στην έκπτωση της δημοπρασίας. Καταβάλλεται επίσης στον ανάδοχο το εργολαβικό ποσοστό της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του παρόντος, αν δεν ορίζεται στη σύμβαση διαφορετικά. Στο ποσοστό αυτό εφαρμόζεται η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση της δημοπρασίας. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 6 και του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 9 εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 56

Επείγουσες πρόσθετες εργασίες

Αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν επείγουσες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη

Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών. Για την έγκριση αυτή η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του επείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για τυχόν νέες εργασίες.

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες αυτές, που επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στις σχετικές πιστοποιήσεις και πριν από την έγκριση Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών και που ενσωματώνονται στον επόμενο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών. Οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει ενδεικτική νέα τιμή περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%).

Άρθρο 57

Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες

1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7.

2. Κάθε σύμβαση επόμενη της αρχικής συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) που περιλαμβάνει ιδίως τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης.

Περιλαμβάνει ακόμη και τις δαπάνες των απρόβλεπτων, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση και Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και

από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση. Για τη διάθεση των απρόβλεπτων δαπανών συντάσσεται Α.Π.Ε. που δεν μπορεί να συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων. Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών ανέρχονται σε ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%) επί του προϋπολογισμού της υπηρεσίας, χωρίς το συνυπολογισμό των κονδυλίων αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για έργα συνολικού προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου του ορίου εφαρμογής της Κοινοτικής Νομοθεσίας, σύμφωνα με την απόφαση Δ17α/08/78/ΦΝ 357/3.11.1995 (ΦΕΚ 941 Β') και δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για έργα προϋπολογισμού μικρότερου του ως άνω ορίου, σύμφωνα με την απόφαση Δ17α/07/45/ΦΝ 380/27.5.1996 (ΦΕΚ 409 Β') και μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Το ποσό των απρόβλεπτων δαπανών επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης, ανάλογα με την προσφερθείσα έκπτωση, ώστε να διατηρείται σταθερή η ποσοστιαία αναλογία, σύμφωνα με το άρθρο 30 του παρόντος.

4. Οι συμβατικές ποσότητες εργασιών μίας σύμβασης εκτέλεσης δημόσιου έργου επιτρέπεται να μειωθούν και η δαπάνη που εξοικονομείται («επί έλασσον δαπάνη») να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση άλλων εργασιών της ίδιας εργολαβίας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) Αναφέρεται ρητά η δυνατότητα αυτή στη διακήρυξη και τη σύμβαση.

β) i) Δεν τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» (υπό την έννοια των Κοινοτικών Οδηγιών 2004/17 και 2004/18) της προκήρυξης, ούτε οι προδιαγραφές του έργου, όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη, ούτε να καταργείται ομάδα εργασιών της αρχικής σύμβασης, ii) δεν θίγεται η πληρότητα, ποιότητα και λειτουργικότητα του έργου και iii) δεν χρησιμοποιείται για την πληρωμή νέων εργασιών που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση.

γ) Δεν υπερβαίνει η δαπάνη αυτή, κατά τον τελικό εγκεκριμένο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών του έργου, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της συμβατικής δαπάνης ομάδας εργασιών του έργου ούτε, αθροιστικά, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της δαπάνης της αρχικής σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεώρηση τιμών και απρόβλεπτες δαπάνες. Στην αθροιστική αυτή ανακεφαλαιώση λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεταφορές δαπάνης από μία ομάδα εργασιών σε άλλη.

Τα ποσά που εξοικονομούνται, εφόσον υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια (20% ή και 10%), μειώνουν ισόποσα τη δαπάνη της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεωρήσεις και απρόβλεπτες δαπάνες. Για τη χρήση των «επί έλασσον δαπανών» απαιτείται σε κάθε περίπτωση η σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του φορέα υλοποίησης, η οποία συνοδεύεται από τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής, εφόσον πρόκειται για έργο συγχρηματοδοτούμενο από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο προϋπολογισμός των έργων στα οποία εφαρμόζεται η παράγραφος αυτή αναλύεται σε Ομάδες Εργασιών, οι οποίες συντίθενται από εργασίες που υπάγονται σε ενιαία υποσύνολα του τεχνικού αντικειμένου των έργων, έχουν παρόμοιο τρόπο κατασκευής και επιδέχονται το ίδιο ποσοστό έκπτωσης στις τιμές μονάδας τους. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία μετά την έκδοσή της θα έχει εφαρμογή σε όλα τα ως άνω έργα, προσδιορίζονται οι Ομάδες Εργασιών ανά κατηγορία έργων.

Η παράγραφος αυτή καταλαμβάνει τις συμβάσεις έργων όλων εν γένει των αναθετουσών αρχών κατά την έννοια των κοινοτικών Οδηγιών 2004/17 και 2004/18, εφόσον τα έργα αυτά: α) κατασκευάζονται με μελέτες που εκπονούνται βάσει των διατάξεων του ν. 3316/2005 ή β) προκηρύσσονται μετά την 1.3.2006 ή γ) αφορούν σε έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, ανεξαρτήτως ημερομηνίας προκήρυξης.

5. Όλα τα όρια ή ποσοστά του άρθρου αυτού αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερη τροποποίησή τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

6. Αν στον Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές. Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων α', β' και γ' ως εξής:

α) για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,

β) για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και

γ) για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Η εξακρίβωση του κόστους γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα. Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και ο επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό η επιτροπή συγκροτείται από δύο (2) τεχνικούς υπαλλήλους, μη αποκλεισμένης της συμμετοχής στην επιτροπή του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας. Στοιχεία που έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής της ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό τιμών. Η περίπτωση γ' εφαρμόζεται μόνο για το μέρος

της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'. Στην «ανάλυση της τιμής» διαχωρίζονται τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση γ' από τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί ελάττων στοιχεία κόστους.

Ο κανονισμός νέων τιμών γίνεται με τις βασικές τιμές ιδίως των ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή του τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης. Οι προκύπτουσες από πρόσφατα στοιχεία κόστους τιμές ανάγονται στο χρόνο εκκίνησης της αναθεώρησης με αντίστροφη εφαρμογή του σχετικού τύπου της αναθεώρησης.

Οι τιμές που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση β' υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, ρητή ή τεκμαρτή. Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση α', αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής της περίπτωσης γ' που κανονίζεται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Οι τιμές ιδίως των υλικών των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

Στα συστήματα προσφοράς των άρθρων 8,10 και 11 του παρόντος ορίζεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη τεκμαρτή έκπτωση και για τον προσδιορισμό της λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ των άλλων, η φύση του έργου, οι ιδιαιτερότητες και δυσκολίες των εργασιών και κάθε άλλο στοιχείο που προσιδιάζει στο συγκεκριμένο έργο.

7. Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που κανονίζεται σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 6 ή το μέρος της τιμής της περίπτωσης γ', που κανονίζεται σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 6, ανάγεται στο επίπεδο των τιμών της προσφοράς, πολλαπλασιαζόμενη με σταθερό συντελεστή που αφορά στη συμβατική ομάδα ομοειδών εργασιών στην οποία εντάσσεται η υπόψη νέα εργασία. Ο σταθερός συντελεστής «σ» προκύπτει από τον τύπο:

$$\sigma = A : B \text{ όπου:}$$

A: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, που εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές του προϋπολογισμού υπηρεσίας του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης και

B: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, στην οποία εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές των ισχυουσών εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης.

Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που από τη φύση της δεν εντάσσεται σε κάποια από τις συμβατικές ομάδες ομοειδών εργασιών καθορίζεται πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή που υπολογίζεται με τον ίδιο παραπάνω τύπο $\sigma = A/B$ όπου οι δαπάνες A και B αφορούν στις εργασίες του προϋπολογισμού υπηρεσίας που θεωρούνται ότι αποτελούν μια ομάδα εργασιών. Για τον υπολογισμό των δαπανών, με βάση τις οποίες προσδιορίζονται τα

ανωτέρω πηλίκια λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εργασίες εκείνες του προϋπολογισμού υπηρεσίας, οι οποίες είτε υπάρχουν αυτούσιες στις εκάστοτε ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών ή εγκεκριμένα τιμολόγια δημοπράτησης έργων είτε υπάρχουν ως αυτούσια τμήματα εργασιών των αναλύσεων ή τιμολογίων αυτών. Στις περιπτώσεις που ο προϋπολογισμός υπηρεσίας περιλαμβάνει «κατ' αποκοπήν τιμές» ή τιμές αναφερόμενες στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του παρόντος με τα συμβατικά τεύχη εγκρίνεται υποχρεωτικά και ανάλυση της τιμής των εργασιών αυτών ή βασικών επί μέρους συνιστωσών εργασιών που επηρεάζουν άμεσα την «κατ' αποκοπήν τιμή» και που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών.

Ο ανωτέρω τρόπος καθορισμού τιμών των νέων εργασιών δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις των συστημάτων προσφοράς των άρθρων 8, 10 και 11 του παρόντος. Με τη διακήρυξη ορίζεται γι' αυτά τα συστήματα προσφοράς σταθερός συντελεστής, που καθορίζεται με βάση τις γενικές αρχές τιμολόγησης των εργασιών στους προϋπολογισμούς υπηρεσίας από τους φορείς κατασκευής των έργων και πάντως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του 0,90.

Οι νέες τιμές μονάδας εργασιών που καθορίζονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου προσαυξάνονται με το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του αναδόχου που ισχύει για τη σύμβαση, αν αυτό για την περίπτωση α' της παραγράφου 6 δεν περιέχεται στην παρόμοια ή ανάλογη τιμή.

8. Οι Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Εργασιών και τα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών που τους συνοδεύουν συντάσσονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και υπογράφονται από τον ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, του κοινοποιείται ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας και τα πρωτόκολλα, σύμφωνα με το άρθρο 44 του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, δικαιούται να υποβάλει ένσταση. Ο Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών και τα πρωτόκολλα νέων τιμών εγκρίνονται από την προϊσταμένη αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την τυχόν ένσταση του αναδόχου, την αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία. Αν έχει υποβληθεί ένσταση διατυπώνεται και η γνώμη της διευθύνουσας υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής. Μετά την έγκριση του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματά του για επίλυση της τυχόν διαφοράς.

Άρθρο 58

Βλάβες στα έργα - Αναγνώριση αποζημιώσεων

1. Μέχρι την οριστική παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση. Αν το έργο παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή οι βλάβες από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού.

Κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

2. Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από τον φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που θα διαπιστωθούν κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την οριστική παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματός του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωσή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

3. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμιά αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή σε μη χρήση των κατάλληλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

4. Για να αναγνωρισθεί η αποζημίωση των βλαβών που προξενήθηκαν από ανωτέρα βία ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη διευθύνουσα υπηρεσία το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωσή της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.

5. Η δήλωση υποβάλλεται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επέλευση της βλάβης. Αν πρόκειται για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί οριστικά η προθεσμία αυτή ορίζεται σε είκοσι (20) ημέρες. Η διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την εξακρίβωση του περιεχομένου της δηλώσεως και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης του αναδόχου ζητά από την προϊσταμένη αρχή να ορίσει επιτροπή από υπαλλήλους, η οποία οφείλει να προβεί σε επιτόπια εξέταση σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο και να συντάξει σχετικό πρωτόκολλο διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη σύστασή της. Στο πρωτόκολλο εκτίθενται τα αίτια, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί. Επίσης εξετάζεται η ύπαρξη ή όχι της ευθύνης του αναδόχου, προσδιορίζεται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνεται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους. Αν το έργο χρησιμοποιείται, η υπηρεσία που το χρησιμοποιεί ειδοποιεί τη διευθύνουσα υπηρεσία για παρουσιαζόμενες βλάβες.

6. Το πρωτόκολλο της προηγούμενης παραγράφου επέχει θέση πράξης της διευθύνουσας υπηρεσίας για την υποβολή ένστασης του αναδόχου σύμφωνα με το νόμο. Η ένσταση είναι अपαράδεκτη εφόσον το πρωτόκολλο υπογράφηκε από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος δεν παραστεί ή αρνηθεί να υπογράψει το πρωτόκολλο, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας του το κοινοποιεί. Η ένσταση ειδικά στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία πέντε (5) ημερών από την υπογραφή με επιφύλαξη του πρωτοκόλλου ή από την κοινοποίηση αυτού. Η αποζημίωση αναγνωρίζεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής που εγκρίνει με τροποποίηση ή όχι το πρωτόκολλο και αποφασίζει επί της τυχόν ενστάσεως. Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές. Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.

7. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες που έχουν διαταχθεί για την αποκατάσταση της βλάβης. Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να εγκρίνει και πριν από την επίδοση της δήλωσης του αναδόχου σύμφωνα με την παράγραφο 5 την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, στο μέτρο του δυνατού, έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο. Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παραγράφου αυτής και κοινοποιείται στην προϊσταμένη αρχή. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην κατασκευή των διατασσόμενων εργασιών χωρίς χρονοτριβή, διαθέτοντας γι' αυτό όλο το δυναμικό της οργάνωσής του. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί, όταν διαπιστώσει ανεπάρκεια της οργάνωσης του αναδόχου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων, να εγκρίνει την κατασκευή μέρους ή και του συνόλου των διατασσόμενων εργασιών με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο. Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου, εκτός αν με την απόφαση της προϊσταμένης αρχής που εγκρίνει το πρωτόκολλο καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.

8. Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.

9. Η διαδικασία των παραγράφων 5 έως 7 εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για τυχόν εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων σε έργα που εκτελέστηκαν, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι βλάβες οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή σε άλλη αιτία που εξαιρείται από την ευθύνη του αναδόχου.

10. Εργασίες για αποκατάσταση βλαβών που οφείλονται σε χρήση έργου, που παραδόθηκε σε χρήση πριν

από την παραλαβή του κατά τις διατάξεις του παρόντος, εκτελούνται μόνο μετά από έγγραφη εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η εντολή αυτή κοινοποιείται απαραίτητα στην προϊστάμενη αρχή. Για διαπίστωση της εκτέλεσης των εργασιών αυτών συντάσσεται ειδικό πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας και του αναδόχου. Στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα κατά τα λοιπά οι παράγραφοι 7 και 8.

Άρθρο 59

Ποιότητα στα δημόσια έργα Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.)

1. Το Π.Π.Ε. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου, καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου και τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων κατά την κατασκευή, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας.

Το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησής τους.

2. Απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή Προγράμματος Ποιότητας Έργου σε κάθε δημόσιο έργο (Κατασκευή ή Μελέτη), του οποίου ο προϋπολογισμός, αν πρόκειται για κατασκευή, υπερβαίνει το ανώτατο όριο κατά το οποίο γίνονται δεκτές εργοληπτικές επιχειρήσεις δεύτερης τάξης, σύμφωνα με τις διατάξεις των αποφάσεων ΔΕΕΠ/οικ.502/13.10.2000 (ΦΕΚ 1265 Β'), ΔΙΠΑΔ/οικ. 611/24.7.2001 (ΦΕΚ 1013 Β'), ΔΙΠΑΔ/οικ.501/1.7.2003 (ΦΕΚ 928 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Την ποιότητα των δημόσιων έργων αφορούν και οι παρακάτω αποφάσεις: α) ΔΕΕΠ/οικ.4/19.1.2001 (ΦΕΚ 94 Β'), β) ΔΕΕΠ/οικ.110/12.5.2003 (ΦΕΚ 624 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθώς και γ) η Δ14/43309/5.3.2001 (ΦΕΚ 332 Β') του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Στα δημόσια έργα, που εκτελούνται από όλους τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτρέπεται, εκτός από τους ελέγχους που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις για τα δημόσια έργα, να διενεργούνται έλεγχοι ποιότητας των κατασκευαζόμενων έργων και από ειδικό Σύμβουλο που προσλαμβάνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από σχετικό διαγωνισμό. Με την κοινή απόφαση αριθμ. 64517/Ε.Υ.Σ. 6195/2.10.2003 (ΦΕΚ 1539 Β') των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων κανονίζονται όλα τα σχετικά θέματα με τον τρόπο διενέργειας των ελέγχων, την υποχρέωση των υπηρεσιών για παροχή στοιχείων και πληροφοριών στο Συμβούλιο, ώστε να διευκολύνεται στο έργο του, την ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους κατασκευής του έργου και στις πηγές λήψης των υλικών, την ακώλυτη πραγματοποίηση δειγματοληψιών, τη συνεργασία των υπηρεσιών και των εργαστηρίων της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλ-

λοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, τον τρόπο αποκατάστασης των διαπιστούμενων ελαττωμάτων και τυχόν επίλυση διαφωνιών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 60 του παρόντος ή τα καθοριζόμενα στη σύμβαση και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την αποτελεσματικότητα του ποιοτικού ελέγχου.

Με όμοια απόφαση μπορεί να τροποποιούνται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

Άρθρο 60

Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης

1. Η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό, γίνεται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός της επιτροπής ανακινώνεται στην προϊσταμένη αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον υπάλληλο να συμμετέχει στο έργο της επιτροπής. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει άλλη επιτροπή για τον επανέλεγχο της παραλαβής υλικών και να διατάσσει τη διενέργεια εργαστηριακών ελέγχων. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω έλεγχος και παραλαβή υλικών γίνεται κατά τον προσηγορότερο τρόπο με απόφαση της προϊσταμένης αρχής.

2. Αν κατά την κατασκευή των έργων η επίβλεψη θεωρεί ότι τα προς χρησιμοποίηση υλικά δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών ή γενικά είναι ακατάλληλα, διατάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία η μη χρησιμοποίηση των υλικών. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί, τα υλικά δεν χρησιμοποιούνται αν δεν κριθεί η καταλληλότητά τους από εργαστηριακό έλεγχο που γίνεται από τα εργαστήρια της Γ.Γ.Δ.Ε. ή Πολυτεχνικών Σχολών ή άλλα κρατικά εργαστήρια. Η δαπάνη για τις εργαστηριακές έρευνες προκαταβάλλεται από τον ανάδοχο και τον βαρύνει τελικά, αν αποδειχθεί η ακαταλληλότητα των υλικών. Στην αντίθετη περίπτωση η δαπάνη βαρύνει τον κύριο του έργου και αποδίδεται στον ανάδοχο από τις πιστώσεις του έργου.

3. Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την οριστική παραλαβή οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο, κοινοποιείται σε αυτόν ειδική διαταγή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η ειδική διαταγή προσδιορίζει τα ελαττώματα και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην αποκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνεται η καθαίρεση των ελαττωματικών εργασιών και η ανακατασκευή τους, αν αυτό επιβάλλεται. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιαστικό και η αποκατάστασή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες με την ειδική διαταγή καθορίζεται ποσοστό μείωσης της αμοιβής του αναδόχου για τις αντίστοιχες εργασίες. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η διαταγή μπορεί να περιλαμβάνει και την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για τον περιορισμό του ελαττώματος.

4. Η ένσταση του αναδόχου στην περίπτωση της ειδικής διαταγής που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος ασκείται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της. Με την εμπρόθεσμη ένσταση αναστέλλεται η υποχρέωση εκτέλεσης των ερ-

γασίων μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση της προϊσταμένης αρχής στην ένσταση. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ένστασης δεν επέρχεται ή αίρεται, αν ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας χαρακτηρίσει με διαταγή του το ελάττωμα ως επικίνδυνο. Στην περίπτωση αυτή οι εργασίες για την άρση του ελαττώματος ή οι εργασίες που ορίζονται στη διαταγή για την καλοτροπή των κινδύνων εκτελούνται αμέσως από τον ανάδοχο. Ο επιβλέπων ή άλλος εκπρόσωπος της διευθύνουσας υπηρεσίας παρακολουθεί ειδικά τις εργασίες αυτές και καταχωρεί στο ημερολόγιο όλα τα μέτρα που παίρνει ο ανάδοχος για την εκτέλεση της διαταγής. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ένστασης δεν επέρχεται επίσης ή αίρεται, αν πρόκειται για εργασίες που θα καλυφθούν από άλλες εργασίες ή αποτελούν την προϋπόθεση άλλων εργασιών, οπότε η διαταγή του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να ορίζει τη μη συνέχιση των εργασιών πριν από την αποκατάσταση των ελαττωμάτων.

5. Αν ο ανάδοχος με την ένστασή του ζητεί τη διενέργεια εργασηριακών ερευνών ή άλλων δοκιμών για την εξακρίβωση του ελαττώματος, οι εργασίες αυτές εκτελούνται πριν εκδοθεί απόφαση επί της ενστάσεως, ύστερα από εντολή της προϊσταμένης αρχής, που προσδιορίζει το είδος και την έκτασή τους. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 για την επιβάρυνση της δαπάνης εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

6. Η προϊσταμένη αρχή αποφαινεται οριστικά επί της ενστάσεως και για να εκδώσει την απόφασή της μπορεί να διατάξει τη διενέργεια αυτοψίας ή οποιασδήποτε άλλης έρευνας, αν το κρίνει απαραίτητο. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή. Αν τελικά ύστερα από αίτηση θεραπείας ή δικαστικά δικαιωθεί ο ανάδοχος στις απόψεις του, έχει το δικαίωμα να πληρωθεί με τους συμβατικούς όρους και τιμές για τις πρόσθετες εργασίες. Αν οι εργασίες διατάχθηκαν ύστερα από την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων του αναδόχου συντάσσονται νέες τιμές που λαμβάνουν υπόψη τους και το γεγονός αυτό.

7. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος δεν αποκαταστήσει τις πλημμέλειες μέσα στην προθεσμία που τάσσεται σε αυτόν με την ειδική διαταγή ή αν ασκηθεί εμπρόθεσμη ένσταση, μέσα στην ίδια προθεσμία από την κοινοποίηση της απόφασης επί της ενστάσεως, τότε οι εργασίες αποκατάστασης της πλημμέλειας μπορεί να εκτελεσθούν με μέριμνα της διευθύνουσας υπηρεσίας με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων του κυρίου του έργου ως προς την εφαρμογή των λοιπών κυρώσεων κατά του αναδόχου.

8. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 7 εφαρμόζονται ανάλογα και για την περίπτωση που ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων όσο διάστημα τον βαρύνει η συντήρηση αυτή.

9. Οι εργασίες που παρουσιάζουν ουσιώδη ελαττώματα δεν περιλαμβάνονται στην πιστοποίηση.

Οι εργασίες που παρουσιάζουν επουσιώδη ελαττώματα περιλαμβάνονται με μειωμένη τιμή όπως καθορίζεται στην ειδική διαταγή μέχρι την αποκατάσταση του ελαττώματος. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί αφού έχουν πιστοποιηθεί οι εργασίες, μπορεί η περικοπή να γίνει στην επόμενη ή σταδιακά σε περισσότερες επόμενες πιστοποιήσεις, σύμφωνα με σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

10. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί κατά την παραλαβή των έργων, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 73 του παρόντος και η διαπίστωση της αποκατάστασης των ελαττωμάτων γίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Άρθρο 61 Έκπτωση αναδόχου

1. Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία.

2. Η διαδικασία έκπτωσης κινείται υποχρεωτικά κατά του αναδόχου, αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της συμβάσεως την έναρξη των εργασιών ή την υποβολή του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.

β) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.

γ) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, κατά δύο (2) τουλάχιστον μήνες, έστω και μία αποκλειστική προθεσμία του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Κατ' εξαίρεση, αν η εκτέλεση των εργασιών καθυστερεί, αλλά ο ανάδοχος έχει ήδη εκτελέσει εργασίες που αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του συμβατικού αντικειμένου, όπως έχει διαμορφωθεί με τις τυχόν υπογραφείσες συμπληρωματικές συμβάσεις, είναι δυνατή η χορήγηση παράτασης των προθεσμιών προς το συμφέρον του έργου, έστω κι αν η καθυστέρηση των εργασιών οφείλεται σε υπαιτιότητά του. Η παράταση χορηγείται στην περίπτωση αυτή χωρίς αναθεώρηση τιμών και με επιβολή των προβλεπομένων στις διατάξεις του άρθρου 49 του παρόντος.

δ) Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για το λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 60 του παρόντος για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών του έργου και να έχει απορριφθεί, στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων αυτών, η ένσταση του αναδόχου.

ε) Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος. Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτή απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.

3. Η περίπτωση γ' της ανωτέρω παραγράφου εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση παραβίασης των ενδεικτικών προθεσμιών της παρούσας παραγράφου. Για την εφαρμογή της καθορίζονται υποχρεωτικά στα συμβατικά τεύχη και για την περίοδο έναρξης των εργασιών εκτέλεσης, ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες ανά έναν (1) ή το πολύ δύο (2) μήνες ανάλογα με το μέγεθος του έργου και τις συνθήκες εκτέλεσης. Οι ως άνω υποχρεωτικές ενδεικτικές προθεσμίες τίθενται για το διάστημα από την υπογραφή της σύμβασης μέχρι το

πέρασ του ενός τετάρτου (1/4) της αρχικής συμβατικής προθεσμίας περαίωσης. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από έξι (6) μήνες.

4. Αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας, η οποία αναφέρεται απαραίτητα στις διατάξεις του άρθρου αυτού και περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία. Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή ανάλογη του χρόνου που απαιτείται κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών. Δεν μπορεί πάντως να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες, ούτε και μεγαλύτερη από τριάντα (30) ημέρες.

Όταν ζητείται η λήψη μέτρων για την αποτροπή επείγοντος κινδύνου, η προθεσμία που τάσσεται μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών.

5. Παρά την κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και τις προθεσμίες που τάσσει για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών ή ενεργειών, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τις εκ της συμβάσεως υποχρεώσεις του, για την εμπρόθεσμη εκτέλεση των έργων ή τμημάτων του και υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την τυχόν υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών.

6. Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενό της, κηρύσσεται έκπτωτος αμέσως και πάντως πριν από την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που τυχόν εκτέλεσε ο ανάδοχος, σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση, με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και ενέργειες που δεν συμμορφώθηκε.

7. Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο προϊσταμένη αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας. Η απόφαση επί της ενστάσεως εκδίδεται, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου, από την προϊσταμένη αρχή και κοινοποιείται υποχρεωτικά, εντός δύο (2) μηνών από την κατάθεσή της. Η τυχόν αποδοχή ή απόρριψη της ένστασης αιτιολογείται, μεταξύ δε των λόγων αποδοχής μπορεί να περιλαμβάνεται και η καταφανής βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας των εκτελούμενων εργασιών, ώστε να πιθανολογείται βάσιμα η έγκαιρη και έντεχνη εκτέλεση του έργου. Αν η ανωτέρω δίμηνη προθεσμία παρέλθει άπρακτη, κινείται η πειθαρχική διαδικασία κατά των υπαίτιων υπαλλήλων κατά το άρθρο 40 του παρόντος, για την επιβολή ποινών αναλόγων προς τις επιπτώσεις της αμέλειάς τους στα συμφέροντα του κυρίου του έργου, επιπλέον δε, ο ανάδοχος υποχρεούται να διακόψει τις εργασίες, έως ότου εκδοθεί ρητή απόφαση της προϊσταμένης αρχής επί της ενστάσεώς του. Για το χρόνο διάρκειας της διακοπής δικαιούται ισόποση παράταση προθεσμίας με αναθεώρηση, εφόσον η ένστασή του γίνει τελικά αποδεκτή, ενώ η διακοπή των εργασιών δεν αποτελεί λόγο για τη διάλυση της σύμβασης. Ουδεμία εργασία εκτελούμενη μετά την ημέρα

της κατά τα άνω υποχρεωτικής διακοπής των εργασιών και μέχρι την έκδοση τυχόν θετικής για τον ανάδοχο αποφάσεως πιστοποιείται για πληρωμή. Μόλις οριστικοποιηθεί η έκπτωση, η προϊσταμένη αρχή υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως τη Διεύθυνση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

8. Αν μετά την κήρυξη της έκπτωσης και πριν από την οριστικοποίησή της ο ανάδοχος εξακολουθεί να παραμελεί τις υποχρεώσεις του, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να επέμβει για την αποτροπή ενδεχόμενων κινδύνων για το έργο και εκτελεί τις απαιτούμενες προς τούτο εργασίες σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου. Επίσης εκτελεί τις απαραίτητες κατεπείγουσες εργασίες μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης και μέχρι τον καθορισμό του τρόπου εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών, από την αρμόδια προϊσταμένη αρχή. Η εκτέλεση των εργασιών της παραγράφου αυτής γίνεται με απευθείας ανάθεση σε άλλον εργολήπτη ή με πρόχειρο διαγωνισμό ή με αυτεπιστασία.

9. Αν η έκπτωση καταστεί οριστική, ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό.

Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτραπεί στον έκπτωτο ανάδοχο να συμπληρώσει ημιτελείς εργασίες, ώστε να καταστεί δυνατή η επιμέτρησή τους ή να εκτελέσει εργασίες προς άρση ή αποτροπή κινδύνων.

10. Κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται αθροιστικά οι εξής συνέπειες, τις οποίες υποχρεούται να υλοποιήσει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από την οριστικοποίηση της έκπτωσης:

α) Καθίσταται άμεσα απαιτητό το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους και εισπράττεται από τον κύριο του έργου με κατάπτωσης ανάλογου ποσού της αντίστοιχης εγγυήσης.

β) Καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου, ως ειδική ποινική ρήτρα, το σύνολο των εγγυήσεων για την καλή εκτέλεση του έργου, όπως ορίζονται στο άρθρο 35 του παρόντος.

γ) Καταπίπτει το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου και για τις τμηματικές προθεσμίες. Οι ποινικές ρήτρες περιλαμβάνονται στον εκκαθαριστικό λογαριασμό της έκπτωτης εργολαβίας.

11. Για την εκκαθάριση της εργολαβίας καλείται ο έκπτωτος ανάδοχος να υποβάλει μέσα σε έναν (1) μήνα την επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει. Αν αμελήσει την υποχρέωσή του αυτή, η διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει η ίδια στη σύνταξη της επιμέτρησης ή την αναθέτει σε ιδιώτη μηχανικό, καλώντας τον έκπτωτο ανάδοχο να παραστεί. Η επιμέτρηση ελέγχεται και εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από της υποβολής της και κοινοποιείται στον έκπτωτο ανάδοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει ένσταση εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Το ίδιο ισχύει αναλογικά και αν η επιμέτρηση συνταχθεί με επιμέλεια της διευθύνουσας υπηρεσίας. Επί της ένστασης αποφαίνεται η προϊσταμένη αρχή εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Αν η επιμέτρηση ανατεθεί προς σύνταξη σε ιδιώτη μηχανικό, η σχετική δαπάνη καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και περιλαμβάνεται στον εκκαθαριστικό λογαριασμό της έκπτωτης εργολαβίας. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει

μόνο ολοκληρωμένες εργασίες. Κατ' εξαίρεση ημιτελείς εργασίες και εισκομισθέντα στο εργοτάξιο υλικά περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση, αν κατά την κρίση της υπηρεσίας είναι χρήσιμα για τον κύριο του έργου, εν όψει της προοπτικής συνέχισής του.

12. Στον εκκαθαριστικό λογαριασμό περιλαμβάνεται το σύνολο των ποινικών ρητρών της παραγράφου 10 και κάθε άλλη εκκαθαρισμένη απαίτηση κατά του έκπτωτου αναδόχου. Αν ο εκκαθαριστικός λογαριασμός είναι αρνητικός, η διαφορά εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των απαιτήσεων του κυρίου του έργου. Αν κατά την παραλαβή των εργασιών της έκπτωτης εργολαβίας, που διενεργείται ταυτόχρονα ως προσωρινή και οριστική, προκύψουν διαφορές στα ποσά του εκκαθαριστικού λογαριασμού, συντάσσεται νέος τελικός λογαριασμός, αλλιώς ο εκκαθαριστικός λογαριασμός ισχύει ως τελικός.

13. Αν, μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η προϊσταμένη αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην προϊσταμένη αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύμβασης, η προϊσταμένη αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η προϊσταμένη αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις.

Η διαδικασία της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η προϊσταμένη αρχή κρίνει αιτιολογημένα ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου, ενώ μπορεί να εφαρμόζεται αναλογικά και σε περίπτωση ολοκλήρωσης του έργου, ύστερα από αυτοδίκαιη διάλυση της σύμβασης κατόπιν πτώχευσης του αναδόχου ή διάλυση με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου κατά τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 62

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

1. Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης, για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες.

2. Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης:

α. Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις (3) μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.

β. Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξή τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα

κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την επίδοση ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.

Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 53 του παρόντος, η διάλυση μπορεί να ζητηθεί μετά δίμηνο από τη δήλωση διακοπής των εργασιών.

γ. Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την οριακή προθεσμία.

3. Αν υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, για διακοπή των εργασιών, ο ανάδοχος υποβάλλει την ειδική δήλωση διακοπής των έργων στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με τη δήλωση αυτή:

α) Καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, που αποδίδεται στον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου, η οποία προκαλεί τη διακοπή των έργων.

β) Δίνονται στοιχεία για τα τμήματα του έργου που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τη διακοπή των εργασιών και για την εκτίμηση της αξίας τους.

γ) Περιγράφονται τα τμήματα του έργου που υπολείπονται για εκτέλεση και αιτιολογείται για καθένα από αυτά η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής, λόγω της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, αν πρόκειται για τέτοια περίπτωση. Δήλωση που δεν περιλαμβάνει τα ανωτέρω στοιχεία, δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα. Η δήλωση κοινοποιείται και στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.

4. Μετά την επίδοση της ειδικής δήλωσης, κατά την παράγραφο 3 η διευθύνουσα υπηρεσία εξακριβώνει μέσα σε δέκα (10) ημέρες τα στοιχεία της δήλωσης και εκδίδει απόφαση που αποδέχεται ή απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης.

5. Αν περάσει διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την επίδοση της ειδικής δήλωσης του αναδόχου, για διακοπή των εργασιών με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, ή δύο (2) μηνών, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμών, ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή, τα στοιχεία των προηγούμενων παραγράφων συνεκτιμώνται για το σχηματισμό γνώμης στο αίτημα του αναδόχου.

6. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, λόγω παρέλευσης της οριακής προθεσμίας με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας πρέπει να κοινοποιηθεί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Μέχρι τότε, όπως και σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, οι εργασίες συνεχίζονται μέχρι την επίλυση της σχετικής διαφοράς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Το δικαίωμα του αναδόχου για αίτηση διάλυσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το στοιχείο α' και από την πρώτη περίπτωση του στοιχείου β' της παραγράφου 2, ασκείται μόνο μετά πάροδο τριών (3) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, αν σε αυτή δεν ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών ή από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής των εργασιών. Η αίτηση επιδίδεται στη διευθύνουσα υπηρεσία και κοινοποιείται στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα

κατασκευής του έργου. Για την αίτηση αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία που κοινοποιεί την απόφασή της στην προϊστάμενη αρχή.

8. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοση της αίτησης στη διευθύνουσα υπηρεσία, θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή. Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών. Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, ο ανάδοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να εγκριθεί η διενέργεια και της οριστικής παραλαβής μαζί με την προσωρινή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.

Άρθρο 63

Ματαίωση διάλυσης

1. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος συμφωνεί μπορεί να ματαιωθεί η διάλυση, αφού αποζημιωθεί ο ανάδοχος για τις θετικές του μόνο ζημιές που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών.

2. Για τη ματαίωση της διάλυσης, ο ανάδοχος υποβάλλει οίκοθεν ή ύστερα από πρόσκληση της υπηρεσίας σχετική αίτηση με στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσης που αξιώνει. Η διευθύνουσα υπηρεσία διαβιβάζει την αίτηση στην προϊστάμενη αρχή, με ταυτόχρονη σχετική εισήγησή της. Η προϊστάμενη αρχή συγκροτεί επιτροπή που ερευνά το βάσιμο των απαιτήσεων του αναδόχου και εκτιμά το ύψος των θετικών ζημιών που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο πληροφορίες και συμπληρωματικά στοιχεία.

3. Η ματαίωση διάλυσης της σύμβασης και η σχετική αποζημίωση εγκρίνονται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής. Η έγκριση ματαίωσης της διάλυσης γίνεται μετά από προηγούμενη γραπτή αποδοχή του ύψους της αποζημίωσης από τον ανάδοχο. Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι ανώτερη από αυτή που έχει εκτιμήσει η επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου, εκτός αν πρόκειται για διόρθωση ή συμπλήρωση των στοιχείων της έκθεσης της επιτροπής. Με την έγκριση της ματαίωσης μπορεί να εγκριθούν και οι αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες του έργου.

Άρθρο 64

Αποζημίωση αναδόχου λόγω διάλυσης της σύμβασης

1. Σε όλες τις περιπτώσεις, που διαλύεται η σύμβαση από τον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου και υπό την προϋπόθεση ότι μέχρι το χρόνο εκείνον έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα τρία τέταρτα (3/4) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, καθώς και στις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση με αίτηση του αναδόχου, καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός από την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί:

α) Η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας. Η αξία των υλικών καταβάλλεται εφόσον είχε δοθεί εντολή να προσκομισθούν ή επιβάλλονταν η παραγωγή ή η προμήθεια από το χρονοδιάγραμμα των εργασιών σε

συνδυασμό με τις τυχόν ειδικές συνθήκες του συγκεκριμένου έργου, που επιβάλλουν την προσκόμιση, την παραγωγή ή προμήθεια υλικών.

β) Η αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων. Η αξία αυτή καταβάλλεται μόνον εφόσον πρόκειται για τις πράγματι απαραίτητες για το έργο εγκαταστάσεις, αφού ληφθεί υπόψη η τυχόν χρησιμοποίησή τους από τον ανάδοχο σε άλλα έργα ή η υπαίτια παράλειψη χρησιμοποίησής τους.

γ) Αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του πέντε τοις εκατό (5%) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, μειωμένου κατά το ένα τέταρτο (1/4) και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί, καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 του Αστικού Κώδικα.

2. Η ανωτέρω αποζημίωση, καθώς και η αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος του αναδόχου προτείνεται από την επιτροπή παραλαβής του έργου και καθορίζεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής.

Άρθρο 65

Υποκατάσταση

1. Η υποκατάσταση του αναδόχου από τρίτο στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση του έργου) απαγορεύεται χωρίς έγκριση του φορέα κατασκευής του έργου. Η έγκριση της υποκατάστασης γίνεται από την προϊσταμένη αρχή, μετά από πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας, εφόσον η εργοληπτική επιχείρηση, που θα υποκαταστήσει τον ανάδοχο, έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου από τον ανάδοχο και παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την κατασκευή του έργου, κατά την κρίση της προϊσταμένης αρχής που λαμβάνει υπόψη της και τα σχετικά στοιχεία του Μ.Ε.Ε.Π.

Αν διαπιστωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι έχει γίνει άμεση ή έμμεση υποκατάσταση του αναδόχου από άλλη εργοληπτική επιχείρηση, ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής κηρύσσει έκπτωτο τον ανάδοχο, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου.

2. Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης ο ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρον προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο. Κατ' εξαίρεση μπορεί να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή του αναδόχου από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου, αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του έργου και ο ανάδοχος βρίσκεται σε προφανή αδυναμία να περατώσει το έργο.

3. Για να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη του αρχικού αναδόχου, στην αίτηση του αναδόχου προσδιορίζεται το τμήμα της εργολαβίας, για το οποίο ζητείται η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη και η πιστοποίηση μετά την οποία όλες οι πληρωμές θα διενεργούνται απευθείας στον νέο ανάδοχο. Μαζί με την αίτηση υποβάλλεται και δήλωση του νέου αναδόχου ότι αποδέχεται το περιεχόμενο της αίτησης,

σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού. Με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή καθορίζεται το τμήμα της εργολαβίας για το οποίο ισχύει η υποκατάσταση, αν η υποκατάσταση δεν γίνεται για το σύνολο του έργου, η πιστοποίηση μετά την οποία οι πληρωμές θα διενεργούνται στον νέο ανάδοχο, οι εγγυήσεις του νέου αναδόχου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής ο υποκατάστατος του αναδόχου επέχει στο εξής θέση αναδόχου και αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες για το σύνολο του έργου ή για τα τμήματα του έργου που προσδιορίζονται με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή της ευθύνης του αρχικού αναδόχου. Επίσης αναλαμβάνει και τις υποχρεώσεις του αρχικού αναδόχου προς το προσωπικό που εργάστηκε στο έργο τους τελευταίους τρεις (3) μήνες πριν από την υποκατάσταση. Οι εγγυήσεις επ' ονόματι του αρχικού αναδόχου ή το μέρος τους που ορίζεται με την εγκριτική απόφαση αποδίδονται, αφού προηγουμένως κατατεθούν νέες ισόποσες εγγυήσεις από τον νέο ανάδοχο. Μόνο μετά την κατάθεση αυτή επέρχεται η απαλλαγή του αρχικού αναδόχου από την ευθύνη του.

4. Σε περίπτωση αναδόχου κοινοπραξίας που την υποκατάσταση ζητεί μέλος της, απαιτείται η συναίνεση όλων των μελών της κοινοπραξίας και κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι προηγούμενες παράγραφοι.

5. Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης γίνεται ανακοίνωση στο Μ.Ε.Ε.Π. για να ληφθεί υπόψη κατά την κρίση της εκχωρούσας επιχείρησης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 66

Κατασκευαστική κοινοπραξία

1. Επιτρέπεται η σύσταση κοινοπραξίας μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 80 του παρόντος, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κατασκευή έργου, το οποίο έχει αναλάβει μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις αυτές (κατασκευαστική κοινοπραξία), αν:

α) όλα τα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας ανήκουν στις καλούμενες από τη διακήρυξη τάξεις και κατηγορίες του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.Ε.Π.) και

β) το συμφωνητικό σύστασης της κοινοπραξίας γνωστοποιείται στον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής. Αν δεν γνωστοποιηθεί, δεν αναγνωρίζεται από τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της κοινοπραξίας, με απόφαση που λαμβάνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την ανωτέρω γνωστοποίηση. Μέχρι την έγκριση ή μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν επιτρέπεται η σύμπραξη της κοινοπραξίας στην κατασκευή του έργου. Ο αριθμός των μελών της κατασκευαστικής κοινοπραξίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία, αν το έργο ανατέθηκε σε μία επιχείρηση, ή το διπλάσιο του αρχικού αριθμού των εργοληπτικών επιχειρήσεων, αν το έργο ανατέθηκε σε κοινοπραξία εργοληπτικών επιχειρήσεων.

2. Ο ανάδοχος πρέπει να διατηρεί συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην κατασκευαστική κοινοπραξία τουλάχιστον εβδομήντα τοις εκατό (70%).

Αν ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία, πρέπει επιπλέον κάθε επιχείρηση της κοινοπραξίας να διατηρεί ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%), εκτός αν η συμμετοχή της στην αρχική κοινοπραξία ανέρχεται σε ποσοστό μικρότερο του δεκαπέντε τοις εκατό (15%), οπότε αυτό ισχύει ως ελάχιστο ποσοστό και στην κατασκευαστική κοινοπραξία. Στην περίπτωση αναδόχου κοινοπραξίας επιχειρήσεων της ίδιας κατηγορίας, το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής καθεμίας των επιχειρήσεων αυτών στην κατασκευαστική κοινοπραξία δεν μπορεί να είναι κατώτερο από είκοσι πέντε τοις εκατό (25%). Κάθε άλλη νέα επιχείρηση που μετέχει στην κατασκευαστική κοινοπραξία πρέπει να έχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

Τα επιπλέον μέλη της κοινοπραξίας δεν επιτρέπεται να είναι κοινοπραξίες.

3. Τα μέλη της κοινοπραξίας ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, για το σύνολο του έργου.

4. Στον υπολογισμό της εμπειρίας και του ορίου ανεκτέλεστου μέρους εργολαβιών δημόσιων έργων κάθε εργοληπτικής επιχείρησης, όπως το όριο αυτό προσδιορίζεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 20 του παρόντος, λαμβάνονται υπόψη και τα έργα που εκτελέστηκαν από κατασκευαστικές κοινοπραξίες, στις οποίες συμμετείχε καθεμία από αυτές τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, κατά το ποσοστό συμμετοχής της.

Άρθρο 67

Όροι και διαδικασία έγκρισης κατασκευαστικής κοινοπραξίας

1. Η γνωστοποίηση της σύστασης κατασκευαστικής κοινοπραξίας μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 80 του παρόντος, η οποία προτίθεται να εκτελέσει έργο, που έχει αναλάβει μία ή περισσότερες από αυτές, γίνεται με αίτηση του αναδόχου, η οποία υποβάλλεται στη διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία, μαζί με πρωτότυπο συμφωνητικό σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας και φάκελο δικαιολογητικών, σύμφωνα με την παράγραφο 3.

2. Το συμφωνητικό σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας τελεί υπό την αίρεση έγκρισής του και πρέπει να περιλαμβάνει, τουλάχιστον, τα εξής στοιχεία:

α) Σαφή αναφορά των στοιχείων των συμβαλλόμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων, από τα οποία να αποδεικνύεται η εγκυρότητα της σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας και ότι αυτές έχουν και τις ιδιότητες που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 66 του παρόντος και ειδικότερα:

i) Εάν πρόκειται περί ατομικής εργοληπτικής επιχείρησης εγγεγραμμένης στο Μ.Ε.Ε.Π., το ονοματεπώνυμο, την ισχύουσα επαγγελματική διεύθυνση και τον αριθμό εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π. και την τάξη και τις κατηγορίες έργων στις οποίες είναι γραμμένη.

ii) Εάν πρόκειται περί εργοληπτικής επιχείρησης με νομική προσωπικότητα εγγεγραμμένης στο Μ.Ε.Ε.Π., την πλήρη επωνυμία και το διακριτικό τίτλο της εταιρίας, την ισχύουσα διεύθυνση, τον αριθμό εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π. και την τάξη και τις κατηγορίες έργων στις οποίες είναι εγγεγραμμένη, καθώς και το ονοματεπώνυμο, την ισχύουσα διεύθυνση, το επάγγελμα και την ιδιότητα του φυσικού προσώπου, το οποίο είναι εξουσιοδοτη-

μένο για την υπογραφή του συμφωνητικού σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας και τα στοιχεία της απόφασης του οργάνου, το οποίο δεσμεύει την εταιρία κατά το καταστατικό της, για την εκτέλεση του έργου σε κοινοπραξία με τα λοιπά μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας και για την εξουσιοδότησή του να υπογράψει το συμφωνητικό σύστασής της.

iii) Εάν πρόκειται για εργοληπτική επιχείρηση με έδρα εκτός Ελλάδος, μη εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ., τα στοιχεία των περιπτώσεων i και ii και αντί των στοιχείων εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι πρόκειται περί εργοληπτικής επιχείρησης η οποία δύναται, σύμφωνα με το δίκαιο της έδρας της, να συμμετέχει σε δημοπρασίες και να αναλαμβάνει την εκτέλεση δημόσιων έργων, της τάξης και της κατηγορίας του συγκεκριμένου έργου το οποίο έχει αναλάβει ο ανάδοχος.

β) Σαφή αναφορά του ποσοστού συμμετοχής κάθε συμβαλλόμενης εργοληπτικής επιχείρησης στην κατασκευαστική κοινοπραξία, από την οποία να αποδεικνύεται πλήρως η τήρηση των σχετικών προϋποθέσεων έγκρισης της κοινοπραξίας αυτής, που ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 66 του παρόντος.

γ) Σαφή αναφορά του έργου για την εκτέλεση του οποίου συνιστάται η κατασκευαστική κοινοπραξία, η οποία να ταυτίζεται με τον τίτλο του έργου που έχει αναλάβει ο αρχικός ανάδοχος.

δ) Ρητή και ανεπιφύλακτη δήλωση όλων των συμβαλλομένων περί αποδοχής όλων των όρων της σύμβασης, μεταξύ του εργοδότη και του αναδόχου και περί της εις ολόκληρον ευθύνης τους έναντι του εργοδότη για το σύνολο του έργου.

ε) Ορισμό φυσικού προσώπου, ως εκπροσώπου της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, με τον αναπληρωτή του για τους οποίους ισχύουν τα εξής:

i) Σε περίπτωση που ο αρχικός ανάδοχος είναι κοινοπραξία, ο εκπρόσωπος πρέπει να είναι μέλος αυτής ή νόμιμος εκπρόσωπος εταιρίας, μέλους της κοινοπραξίας, ο δε αναπληρωτής μπορεί να είναι μέλος ή νόμιμος εκπρόσωπος των υπόλοιπων μελών της κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

ii) Σε περίπτωση που ο αρχικός ανάδοχος είναι μία εργοληπτική επιχείρηση, ο εκπρόσωπος πρέπει να είναι το φυσικό πρόσωπο που τη συνιστά (επί ατομικής επιχείρησης) ή ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτής (επί εταιρίας) και ο αναπληρωτής μπορεί να είναι πρόσωπο με τις ίδιες ιδιότητες από τα υπόλοιπα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

iii) Σε όλες τις περιπτώσεις ισχύουν αναλόγως κατά τα λοιπά και οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 39 και 70 παράγραφοι 2 και 4 του παρόντος.

3. Ο φάκελος των δικαιολογητικών που συνοδεύει την αίτηση της παραγράφου 1 περιέχει ιδίως τα εξής:

α) Τα νομοποιητικά έγγραφα που τεκμηριώνουν τα στοιχεία της παραγράφου 2.α, όπως τα ισχύοντα καταστατικά, αποφάσεις διοικητικών συμβουλίων, εξουσιοδοτήσεις κ.λπ.

β) Τις ισχύουσες βεβαιώσεις εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. (σε αντίγραφα νομίμως επικυρωμένα) για τις περιπτώσεις i και ii της παραγράφου 2.α και τα αντίστοιχα σχετικά στοιχεία για την περίπτωση iii της ίδιας παραγράφου.

γ) Τις συμβολαιογραφικές πράξεις ορισμού εκπροσώπου και αναπληρωτή, σύμφωνα με την ανωτέρω παρ-

γραφο 2.ε και τα άρθρα 39 και 70 παράγραφοι 2 και 4 του παρόντος.

δ) Πιστοποιητικά από τα οποία να αποδεικνύεται ότι τα επιπλέον του αρχικού αναδόχου μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας δεν βρίσκονται υπό πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση ή προκειμένου για επιχείρηση με έδρα εκτός Ελλάδας, σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τη νομοθεσία της έδρας της.

ε) Πιστοποιητικά από τα οποία να αποδεικνύεται ότι τα παρακάτω πρόσωπα δεν έχουν καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδικήματα τα οποία στερούν το δικαίωμα συμμετοχής στη δημοπρασία, όπως καθορίζονται κάθε φορά στη διακήρυξη δημοπράτησης του συγκεκριμένου έργου. Τα πιστοποιητικά αυτά πρέπει να έχουν εκδοθεί από την αρμόδια εισαγγελική αρχή ή την αντίστοιχη δημόσια αρχή (επί επιχειρήσεων με έδρα εκτός Ελλάδας, μη εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ.) και αφορούν στα εξής φυσικά πρόσωπα:

i) επί ατομικής επιχείρησης, στο πρόσωπο που ανήκει αυτή,

ii) επί προσωπικής εταιρίας, στους διαχειριστές,

iii) επί Ε.Π.Ε. στους διαχειριστές,

iv) επί Α.Ε. στον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο,

v) στον εκπρόσωπο της κατασκευαστικής κοινοπραξίας και στον αναπληρωτή του.

στ) Υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου της εργοληπτικής επιχείρησης ότι δεν της επιβλήθηκε για πειθαρχικό παράπτωμα ποινή η οποία της στερεί το δικαίωμα συμμετοχής στη δημοπρασία.

ζ) Βεβαιώσεις των αρμόδιων οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (βεβαιώσεις ασφαλιστικής ενημερότητας), από τις οποίες να αποδεικνύεται ότι κάθε επιπλέον του αρχικού αναδόχου μέλος της κατασκευαστικής κοινοπραξίας έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ή με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος.

η) Βεβαιώσεις των αρμόδιων φορολογικών αρχών (βεβαιώσεις φορολογικής ενημερότητας), από τις οποίες να αποδεικνύεται ότι κάθε επιπλέον του αρχικού αναδόχου μέλος της κατασκευαστικής κοινοπραξίας έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του τις σχετικές με την πληρωμή των φόρων, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ή με τη νομοθεσία της χώρας που είναι εγκατεστημένος.

θ) Υπεύθυνη δήλωση κάθε επιπλέον του αρχικού αναδόχου μέλους της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, για το ύψος του ανεκτέλεστου μέρους των εργολαβικών της συμβάσεων δημόσιων έργων.

4. Εργοληπτικές επιχειρήσεις κάτοχοι «ενημερότητας πτυχίου» σε ισχύ δεν προσκομίζουν όσα από τα ανωτέρω δικαιολογητικά προσκομίστηκαν για την έκδοση της ενημερότητας πτυχίου.

5. Η διευθύνουσα υπηρεσία οφείλει να διαβιβάσει αμέσως στην προϊστάμενη αρχή την αίτηση του αναδόχου και τα συνημμένα σε αυτή στοιχεία, μαζί με αιτιολογημένη εισήγησή της για την έγκριση ή μη της σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας. Επί της αιτήσεως αποφασίζει η προϊστάμενη αρχή, μέσα στην αποκλει-

στική προθεσμία του ενός (1) μηνός, που ορίζεται στις διατάξεις του τρίτου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του παρόντος. Αν κατά την εξέταση της αίτησης διαπιστωθούν ελλείψεις, μπορεί να προσκληθεί ο ανάδοχος για τη συμπλήρωσή τους. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να ανασταλεί η ανωτέρω προθεσμία, μέχρι τη συμπλήρωση των ελλείψεων και την υποβολή των δικαιολογητικών που λείπουν.

6. Η προϊσταμένη αρχή, με ειδική αιτιολόγηση, μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, οι δε λόγοι μη έγκρισης μπορούν να βασίζονται μόνο σε τεκμηριωμένα στοιχεία προερχόμενα κυρίως από την υπηρεσία του μητρώου του άρθρου 92 του παρόντος, σχετικά με την ικανότητα και αξιοπιστία των εργοληπτικών επιχειρήσεων, που μετέχουν στην κατασκευαστική κοινοπραξία (εκτός από τον ανάδοχο), για την καλή και έγκαιρη κατασκευή του έργου. Η απόφαση αυτή της προϊσταμένης αρχής, περί μη έγκρισης της σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, εκδίδεται μόνο μέσα στην αποκλειστική προθεσμία της παραγράφου 5 και κοινοποιείται αμέσως στη διευθύνουσα υπηρεσία, καθώς και στον ανάδοχο, κατά τις διατάξεις του άρθρου 44 του παρόντος. Πριν από την ολοκλήρωση της ανωτέρω κοινοποίησης, και πάντως μέσα στην ανωτέρω αποκλειστική προθεσμία, αν εκδοθεί αρνητική απόφαση, η προϊσταμένη αρχή γνωστοποιεί στη διευθύνουσα υπηρεσία με κάθε πρόσφορο μέσο (όπως εσωτερικό σημείωμα, τηλεομοιοτυπία, τηλεφωνικώς) το γεγονός ότι εκδόθηκε η απόφαση και τα στοιχεία αυτής, για την επέλευση των συνεπειών της παραγράφου 7.

7. Η προϊσταμένη αρχή και η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούνται ύστερα από σχετική αίτηση του αρχικού αναδόχου ή του εκπροσώπου της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, που υποβάλλεται μετά από την παρέλευση της αποκλειστικής προθεσμίας της παραγράφου 5, να του γνωστοποιήσουν εγγράφως αν εκδόθηκε ή δεν εκδόθηκε μέσα στην προθεσμία απόφαση για τη μη έγκριση της κατασκευαστικής κοινοπραξίας. Σε περίπτωση μη χορήγησης απάντησης το αργότερο εντός της επόμενης εργάσιμης ημέρας, τεκμαίρεται η έγκριση της κοινοπραξίας, εκτός αν σε αυτήν μετέχουν μέλη που δεν ανήκουν σε καλούμενες από τη διακήρυξη τάξεις και κατηγορίες του Μ.Ε.Ε.Π. ή παραβιάζονται οι περιορισμοί που προβλέπει το άρθρο 66 του παρόντος ως προς την κατανομή των ποσοστών συμμετοχής. Σε περίπτωση μη έγκρισης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας ο ανάδοχος μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση με αίτηση θεραπείας, σύμφωνα με το άρθρο 76 του παρόντος, μέσα στην προβλεπόμενη τρίμηνη προθεσμία, η οποία αρχίζει από την πλήρη κοινοποίηση της απόφασης, σύμφωνα με την παράγραφο 6.

8. Η απόφαση της προϊσταμένης αρχής, με την οποία εγκρίνεται η σύσταση της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, κοινοποιείται αμέσως στον εκπρόσωπο αυτής, κατά τις διατάξεις του άρθρου 44 του παρόντος, καθώς και στη διευθύνουσα υπηρεσία, μαζί με επικυρωμένο αντίγραφο του υποβληθέντος συμφωνητικού σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

Εάν η έγκριση της κατασκευαστικής κοινοπραξίας γίνει αυτοδικαίως κατά τις διατάξεις των τρίτου και τέταρτου εδαφίων της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του παρόντος, η διευθύνουσα υπηρεσία οφείλει, εντός δέκα (10) ημερών από τότε που θα το

ζητήσει εγγράφως ο εκπρόσωπος αυτής, να εκδώσει σχετική βεβαίωση για την ανάληψη του έργου από αυτήν, προς χρήση ενώπιον των αρμόδιων φορολογικών, ελεγκτικών ή άλλων αρχών, χορηγώντας του και επικυρωμένο αντίγραφο του υποβληθέντος συμφωνητικού σύστασης της κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

9. Στα πιστοποιητικά Μ.Ε.Κ. και Μ.Ε.Ε.Π., τα οποία εκδίδει η διευθύνουσα υπηρεσία, εν σχέσει με το έργο, καθώς και στις κάθε είδους βεβαιώσεις για την εμπειρία από την κατασκευή του έργου και για το ανεκτέλεστο, αναφέρονται τα στοιχεία τα οποία προκύπτουν από την ανάληψη του έργου από την κατασκευαστική κοινοπραξία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του άρθρου 66 του παρόντος.

10. Μετά από τη ρητή ή αυτοδίκαιη έγκριση της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, ο ανάδοχος υποκαθίσταται από αυτήν στην κατασκευή του έργου. Με αίτηση της εγκεκριμένης κατασκευαστικής κοινοπραξίας αντικαθίστανται οι εγγυήσεις εκτέλεσης του έργου που είχε χορηγήσει ο αρχικός ανάδοχος, εφαρμοζόμενων αναλόγως των σχετικών διατάξεων, όπως των άρθρων 35 και 39 της παραγράφου 1 του παρόντος.

Άρθρο 68 Υπεργολαβία

1. Όταν συνάπτεται σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημόσιου έργου και εργοληπτικής επιχείρησης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 80 του παρόντος για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο (υπεργολαβία), ο υπεργολάβος θεωρείται «εγκεκριμένος» με τις συνέπειες του παρόντος, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Ο υπεργολάβος έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας και

β) Ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στον φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας.

Ο ανάδοχος του έργου πρέπει να διατηρεί ποσοστό τουλάχιστον εβδομήντα τοις εκατό (70%) του ποσού της σύμβασής του με τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι συμβάσεις υπεργολαβιών που έχουν εγκριθεί.

Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής μπορούν με απόφασή τους, που εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την ανωτέρω γνωστοποίηση, να μην εγκρίνουν την υπεργολαβία αυτή.

Στα έργα με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μεγαλύτερη του ορίου εφαρμογής της εκάστοτε ισχύουσας σχετικής Οδηγίας η αναθέτουσα αρχή μπορεί να υποχρεώσει με τη διακήρυξη τους διαγωνιζόμενους, στην περίπτωση που αναδειχθούν ανάδοχοι, να αναθέσουν σε τρίτους υπεργολάβους συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν κατά μέγιστο όριο το τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής αξίας των έργων που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή η διακήρυξη αναφέρει τα στοιχεία που πρέπει να υποβληθούν από τους διαγωνιζόμενους για την απόδειξη της συνεργασίας. Κατά την

υπογραφή της σύμβασης εκτέλεσης ο ανάδοχος οφείλει να προσκομίσει την υπεργολαβική σύμβαση, εφαρμοζόμενης κατά τα λοιπά της κείμενης νομοθεσίας για την έγκριση της υπεργολαβίας. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να χορηγήσει προθεσμία στον ανάδοχο και κατ' αίτησή του, για την προσκόμιση της υπεργολαβικής σύμβασης με τον αρχικώς προταθέντα υπεργολάβο ή άλλον που διαθέτει τα αναγκαία κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής προσόντα, εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος. Η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούται να κινηθεί τη διαδικασία έκπτωσης του αναδόχου, εφόσον δεν συνάψει εν τέλει την υπεργολαβική σύμβαση.

2. Η έγκριση της υπεργολαβίας έχει τις εξής συνέπειες:

α) Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της εμπειρίας και του ορίου του ανεκτέλεστο μέρους εργολαβιών δημόσιων έργων του υπεργολάβου.

β) Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο αφαιρείται από το ανεκτέλεστο του αναδόχου. Για το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας ο ανάδοχος δεν δικαιούται πιστοποιητικό εμπειρίας για χρήση στο Μ.Ε.Ε.Π., ενώ τα στελέχη του αναδόχου δικαιούνται πιστοποιητικό εμπειρίας, το οποίο για την εξέλιξη στο Μ.Ε.Κ. ανάγεται στο μισό του χρόνου επίβλεψης.

Άρθρο 69

Όροι και διαδικασία έγκρισης υπεργολαβίας

1. Για την αναγνώριση υπεργολάβου ως εγκεκριμένου με τις συνέπειες της παραγράφου 2 του άρθρου 68, υποβάλλεται στη διευθύνουσα υπηρεσία κοινή αίτηση του αναδόχου και του υπεργολάβου. Ως προς την υποβολή της αίτησης και το ελάχιστο περιεχόμενο του συμφωνητικού σύναψης σύμβασης έργου μεταξύ του αναδόχου και του υπεργολάβου, εφαρμόζονται αναλογικώς όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 67 του παρόντος. Επιπλέον στο συμφωνητικό της υπεργολαβίας πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα οι εργασίες ή το μέρος του έργου που αναλαμβάνει ο υπεργολάβος, καθώς και η αξία της σύμβασης υπεργολαβίας.

2. Η απόφαση έγκρισης ή μη της σύναψης της σύμβασης της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, μέσα στην αποκλειστική προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 68 του παρόντος ως προς δε την κοινοποίησή της, καθώς και για την έκδοση σχετικής βεβαίωσης, για την αυτοδίκαιη έγκριση και για τα εκδιδόμενα από την Υπηρεσία πιστοποιητικά Μ.Ε.Κ. και Μ.Ε.Ε.Π. και τις κάθε είδους σχετικές βεβαιώσεις ισχύουν, εφαρμοζόμενα αναλογικώς, όσα ορίζονται στις παραγράφους 5, 6 και 8 του άρθρου 67 του παρόντος.

Άρθρο 70

Πτώχευση, θάνατος

1. Αν ο ανάδοχος πτωχεύσει, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια.

2. Σε περίπτωση πτώχευσης ενός ή μερικών από τα μέλη της κοινοπραξίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο και πτωχεύσει το ένα, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται υποχρεωτικά για το σύνολο του έργου από το άλλο μέλος μόνο, το οποίο αναλαμβάνει έναντι του κυρίου του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πτώχευσε και που απορρέουν από την εργολαβική σύμβαση. Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται έναντι του κυρίου του έργου από τα λοιπά μέλη. Τυχόν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις του μέλους ή της κοινοπραξίας που συνεχίζει το έργο έναντι του μέλους που πτώχευσε κρίνονται κατά τις διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και σε περίπτωση πτώχευσης δύο ή περισσότερων μελών της κοινοπραξίας. Αν κηρυχθούν σε πτώχευση δύο ή περισσότερα από τα μέλη της κοινοπραξίας και από την αιτία αυτή εκτίθεται σε κίνδυνο η προσήκουσα εκτέλεση της εργολαβικής σύμβασης, ο κύριος του έργου μπορεί κατά την κρίση του να διαλύσει τη σύμβαση, αζημίως γι' αυτόν.

3. Αν ο ανάδοχος είναι ατομική επιχείρηση και αποβιώσει αυτός που την ασκεί, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια, εκτός αν εγκριθεί από την προϊστάμενη αρχή η αποπεράτωση των εργασιών από τους κληρονόμους, οι οποίοι στην περίπτωση αυτή αναλαμβάνουν όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του αναδόχου. Η έγκριση γίνεται ύστερα από αίτηση των κληρονόμων που πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από το θάνατο του αναδόχου.

4. Σε περίπτωση θανάτου ενός ή περισσότερων φυσικών προσώπων που μετείχαν στην κοινοπραξία με τις ατομικές τους επιχειρήσεις, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Αν μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο φυσικά πρόσωπα που μετείχαν σε αυτήν με τις ατομικές τους επιχειρήσεις και πεθάνει ο ένας, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται για το σύνολο του έργου υποχρεωτικά από το άλλο μέλος που αναλαμβάνει απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού που πέθανε. Οι σχέσεις που προκύπτουν από την εργολαβία μεταξύ των κληρονόμων του θανόντα και του άλλου μέλους της κοινοπραξίας ρυθμίζονται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών που αναλαμβάνουν απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του θανόντος, που προκύπτουν από την εργολαβική σύμβαση, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων.

Άρθρο 71

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

1. Όταν λήξει η προθεσμία περάτωσης του συνόλου ή τμημάτων του έργου, ο επιβλέπων αναφέρει στη διευθύνουσα υπηρεσία αν τα έργα έχουν περατωθεί και έχουν υποστεί ικανοποιητικά τις δοκιμασίες που προβλέπονται στη σύμβαση ή αν τα έργα δεν έχουν περατωθεί, οπότε αναφέρει συγκεκριμένα τις εργασίες που απομένουν για εκτέλεση. Αν οι εργασίες έχουν περατωθεί, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας εκδίδει βεβαίωση για το χρόνο περάτωσης των εργασιών (βεβαίωση περάτωσης των εργασιών). Την έκδοση της βεβαίωσης

μπορεί να ζητήσει ο ανάδοχος και πριν από τη λήξη των προθεσμιών αν έχει περατώσει τα έργα. Η βεβαίωση περάτωσης των εργασιών δεν αναπληρώνει την παραλαβή των έργων, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

2. Αν στις εργασίες που έχουν περατωθεί διαπιστωθούν επουσιώδεις μόνο ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας γνωστοποιεί με διαταγή του προς τον ανάδοχο τις ελλείψεις που έχουν επισημανθεί και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην περίπτωση αυτή η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά την εμπρόθεσμη αποκατάσταση των ελλείψεων και αναφέρει το χρόνο που περατώθηκε το έργο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αποκατάστασης.

3. Αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις ή αν δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι διατάξεις των άρθρων 60 και 61 του παρόντος.

Άρθρο 72

Διοικητική παραλαβή για χρήση

1. Οποτεδήποτε και πριν από την προσωρινή παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής.

2. Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, του επιβλέποντος και του αναδόχου. Αν το έργο παραδίδεται για χρήση σε υπηρεσία άλλη από τον φορέα κατασκευής του συμπράττει στο πρωτόκολλο και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής. Αν ο ανάδοχος κληθεί και δεν παραστεί ή αρνηθεί την υπογραφή του πρωτοκόλλου, αυτό συντάσσεται από τους λοιπούς, με σχετική μνεία κατά περίπτωση και του κοινοποιείται. Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει μνεία του έργου ή των τμημάτων που παραδίδονται για χρήση και συνοπτική περιγραφή της κατάστασης των εργασιών.

3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο διοικητική παραλαβή για χρήση γίνεται αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, μπορεί η διοικητική παραλαβή να γίνει ύστερα από απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

4. Αν από τη σύμβαση προβλέπεται η εκτέλεση των εργασιών παράλληλα προς τη χρήση του έργου, δεν απαιτείται η διενέργεια διοικητικής παραλαβής. Το ίδιο ισχύει αν η παράλληλη χρήση προκύπτει από τη φύση των εργασιών.

5. Η διοικητική παραλαβή για χρήση δεν αναπληρώνει τη διενέργεια της προσωρινής και οριστικής παραλαβής του έργου.

Άρθρο 73

Προσωρινή παραλαβή του έργου

1. Μετά τη βεβαίωση περάτωσης των εργασιών το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά. Με την προσωρινή παραλαβή ελέγχονται οι εργασίες ποσοτικά και

ποιοτικά. Οι εργασίες συμπληρωματικών συμβάσεων παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης.

2. Η προσωρινή παραλαβή διενεργείται μέσα σε έξι (6) μήνες από τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου, εφόσον υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση του έργου μέσα σε δύο (2) μήνες από την πιο πάνω περάτωση. Αν η τελική επιμέτρηση υποβληθεί από τον ανάδοχο μεταγενέστερα, η πιο πάνω προθεσμία για τη διενέργεια της παραλαβής αρχίζει από την υποβολή της τελικής επιμέτρησης. Αν δεν υποβληθεί τελική επιμέτρηση από τον ανάδοχο, η προθεσμία για τη διενέργεια της παραλαβής αρχίζει από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της τελικής επιμέτρησης που συντάχθηκε από την υπηρεσία. Αν η παραλαβή δεν διενεργηθεί ή το πρωτόκολλο δεν εγκριθεί μέσα στις πιο πάνω προθεσμίες, η παραλαβή θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια τριάντα (30) ημέρες μετά την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής όχλησης για τη διενέργειά της και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 3 του άρθρου 40 του παρόντος πειθαρχικές ποινές.

3. Για τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει την επιτροπή παραλαβής, αφού προηγουμένως η διευθύνουσα υπηρεσία της ανακοινώσει την περάτωση των εργασιών και τη σύνταξη της τελικής επιμέτρησης. Η επιτροπή είναι τριμελής, όταν όμως πρόκειται για σημαντικά έργα μπορεί να ορισθούν μέχρι και τέσσερα (4) επιπλέον μέλη για να περιληφθούν σε αυτήν τεχνικοί διαφόρων ειδικοτήτων, ανάλογα με τη φύση του έργου. Στην επιτροπή παραλαβής των έργων τουλάχιστον ο πρόεδρος δεν ορίζεται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, η προϊσταμένη αρχή μπορεί να περιλάβει στην επιτροπή μέλη που υποδεικνύονται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Η επιτροπή παραλαβής συνέρχεται και διενεργεί την παραλαβή με πρωτοβουλία και ευθύνη του προέδρου της. Για την παραλαβή συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής, από τον τελευταίο επιβλέποντα που παρίσταται κατά τη διενέργειά της και από τον ανάδοχο που παραδίδει το έργο. Αν υπάρξει αδυναμία υπογραφής από τον Πρόεδρο ή μέλος της επιτροπής ή τον επιβλέποντα, το πρωτόκολλο υπογράφεται από τους υπόλοιπους με σχετική μνεία των λόγων της αδυναμίας υπογραφής.

4. Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατόν την επιμέτρηση με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, όπως τυχόν διορθώνονται από τους ελέγχους που γίνονται, αιτιολογεί τις τυχόν τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που τυχόν έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Η επιτροπή επίσης ελέγχει κατά το δυνατόν την ποιότητα των εργασιών και αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτές ή ελαττωματικές, που πρέπει να αποκατασταθούν, ή παραδεκτές μεν αλλά με μείωση της τιμής τους.

5. Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος. Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 44 του παρόντος. Το πρωτόκολλο θεωρείται ως πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας και η σχετική ένσταση ασκείται μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 1 του άρθρου 76 του παρόντος, υπολογιζόμενη από την υπογραφή του με επιφύλαξη ή από την κοινοποίηση στον ανάδοχο. Η προσωρινή παραλαβή ολοκληρώνεται με την έγκριση του πρωτοκόλλου από την προϊσταμένη αρχή. Αυτή μπορεί να αναβάλει την έγκριση του πρωτοκόλλου μέχρι να αποκατασταθούν από τον ανάδοχο τα ελαττώματα που διαπιστώθηκαν. Η έγκριση γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την πλήρη αποκατάσταση.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις περιπτώσεις παραλαβής τμημάτων έργων που περατώθηκαν και μπορεί να έχουν αυτοτελή χρήση, όπου αυτό προβλέπεται από τη σύμβαση, καθώς επίσης και σε όλες τις περιπτώσεις που μια εργολαβία δεν συνεχίζεται, όπως στις περιπτώσεις διάλυσης και έκπτωσης.

7. Απαραίτητο στοιχείο για την προσωρινή παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), σύμφωνα με την απόφαση ΔΕΕΠΠ/οικ.433/ 19.9.2000 (ΦΕΚ 1176 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Άρθρο 74

Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

1. Ο χρόνος εγγύησης, κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται στη συντήρησή του, σύμφωνα με τα άρθρα 58 παράγραφος 1 και 75 παράγραφος 2 του παρόντος και μετά την πάροδο του οποίου ενεργείται η οριστική παραλαβή, ορίζεται γενικά σε δεκαπέντε (15) μήνες. Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχομένως και με ιδιαίτερο αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από τρία (3) έτη. Για έργα προϋπολογισμού υπηρεσίας μέχρι του ορίου που γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες εργοληπτικές επιχειρήσεις Α2 τάξης, εφόσον η φύση των εργασιών το επιτρέπει ή για έργα που δεν νοείται μακροχρόνια συντήρησή τους, μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να καθορίζεται χρόνος εγγύησης μικρότερος των δεκαπέντε (15) μηνών. Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από τη βεβαιωμένη περάτωση των εργασιών αν μέσα σε δύο (2) μήνες από αυτή υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση, άλλως από την ημερομηνία που υποβλήθηκε ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο συντάχθηκε η τελική επιμέτρηση.

2. Κατά το χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να επιθεωρεί τακτικά τα έργα, να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους. Εργασίες για την αποκατάσταση βλαβών από τη χρήση εκτελούνται με έγκριση της υπηρεσίας και η δαπάνη αποδίδεται στον ανάδοχο ή οι εργασίες αυτές εκτελούνται από την υπηρεσία.

Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά το χρόνο εγγύησης, οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου.

Άρθρο 75

Οριστική παραλαβή

1. Στην οριστική παραλαβή εφαρμόζονται οι διατάξεις για την προσωρινή παραλαβή των παραγράφων 3, 5 και 6 του άρθρου 73 του παρόντος.

2. Η οριστική παραλαβή γίνεται μετά την προσωρινή και την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Πρέπει να διενεργηθεί μέσα σε δύο (2) μήνες από τότε που λήγει ο χρόνος εγγύησης, σύμφωνα με το άρθρο 74 του παρόντος. Αν η οριστική παραλαβή δεν διενεργηθεί μέσα σε αυτήν την προθεσμία, θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια τριάντα (30) ημέρες μετά την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής όχλησης για τη διενέργειά της και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι προβλεπόμενες από την παράγραφο 3 του άρθρου 40 του παρόντος πειθαρχικές ποινές. Αν η προσωρινή παραλαβή δεν έχει διενεργηθεί μέχρι την οριστική παραλαβή, διενεργείται ταυτόχρονα προσωρινή και οριστική παραλαβή.

3. Κατά την οριστική παραλαβή ελέγχεται πάλι η καλή κατάσταση των εργασιών.

4. Μετά την οριστική παραλαβή του έργου ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Σε περιπτώσεις ειδικών έργων, με τα συμβατικά τεύχη μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την οριστική παραλαβή.

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και της παραγράφου 3 του άρθρου 176 του παρόντος εφαρμόζονται είτε η οριστική παραλαβή διενεργηθεί πραγματικά είτε συντελεσθεί αυτοδίκαια.

6. Η συντέλεση της οριστικής παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής των απαιτήσεων του αναδόχου από την εργολαβική σύμβαση.

7. Αν η παραλαβή συντελεσθεί αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέστηκαν ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέψει το εργολαβικό αντάλλαγμα που τυχόν έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές.

8. Απαραίτητο στοιχείο για την οριστική παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 76

Ενστάσεις - Αιτήσεις θεραπείας

1. Κατά των πράξεων ή παραλείψεων της διευθύνουσας υπηρεσίας, που προσβάλλουν έννομο συμφέρον του αναδόχου, χωρεί ένσταση. Η ένσταση ασκείται με κατάθεση στη διευθύνουσα υπηρεσία, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης, εκτός αν σε ειδικές περιπτώσεις ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα.

2. Η ένσταση απευθύνεται στην προϊσταμένη αρχή, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε συγκεκριμένες περι-

πτώσεις. Η αρμόδια αρχή υποχρεούται να εκδώσει την απόφασή της μέσα σε δύο (2) μήνες από την κατάθεση της ένστασης.

3. Αν η ένσταση απορριφθεί στο σύνολό της ή μερικώς ή αν παρέλθει άπρακτη η δίμηνη προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών, από την κοινοποίηση της απόφασης ή από την άπρακτη πάροδο του διμήνου. Η έκδοση ή κοινοποίηση απόφασης επί της ενστάσεως, μετά την πάροδο του διμήνου, δεν μεταθέτει την έναρξη της ανωτέρω προθεσμίας για την άσκηση αίτησης θεραπείας. Αίτηση θεραπείας ασκείται επίσης και κατά αποφάσεων ή πράξεων της προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου, εφόσον με τις αποφάσεις ή πράξεις αυτές δημιουργείται για πρώτη φορά διαφωνία. Στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν απαιτείται να προηγηθεί ένσταση και η τρίμηνη ανατρεπτική προθεσμία για την άσκηση της αίτησης θεραπείας αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης ή της πράξης στον ανάδοχο.

4. Η αίτηση θεραπείας δεν είναι απαραίτητο να έχει συνταχθεί με ορισμένο τύπο, πρέπει όμως να περιλαμβάνει μνεία της πράξης ή της παράλειψης κατά της οποίας στρέφεται, σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας, τους λόγους στους οποίους στηρίζει τις απόψεις του αυτός που υποβάλλει την αίτηση και τέλος συγκεκριμένα και με σαφήνεια τα αιτήματά του.

5. Η αίτηση θεραπείας απευθύνεται στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και η επίδοσή της γίνεται πάντοτε με δικαστικό επιμελητή, κοινοποιείται δε και στην υπηρεσία που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη πράξη. Αν η αίτηση υποβάλλεται για παράλειψη έκδοσης της πράξης, η κοινοποίηση γίνεται προς τη διευθύνουσα υπηρεσία.

6. Η αίτηση θεραπείας συνοδεύεται από αντίγραφο της πράξης από την οποία προήλθε η διαφωνία, της ένστασης που υποβλήθηκε κατ' αυτής και της πράξης ή απόφασης κατά της οποίας στρέφεται η αίτηση, αν κοινοποιήθηκε τέτοια πράξη ή απόφαση.

7. Η διευθύνουσα υπηρεσία και η αρμόδια για την ένσταση προϊσταμένη αρχή υποχρεούνται να διαβιβάσουν στην αρμόδια για την αίτηση θεραπείας υπηρεσία το φάκελο της υπόθεσης που περιλαμβάνει πάντοτε τα συμβατικά τεύχη ή αντίγρατά τους. Τα συμβατικά τεύχη μπορεί να τα προσκομίσει και αυτός που υποβάλλει την αίτηση.

8. Αίτηση θεραπείας μπορεί να ασκήσει και ο κύριος του έργου, εφόσον δεν είναι το Δημόσιο. Αν η αρμοδιότητα για την απόφαση επί αιτήσεων θεραπείας ασκείται από όργανο του φορέα, επί αιτήσεων θεραπείας του προηγούμενου εδαφίου αποφασίζει πάντοτε ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

9. Αν δεν είναι το Δημόσιο κύριος του έργου, αντίγραφο της αίτησης θεραπείας επιδίδεται στον αντισυμβαλλόμενο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την επίδοσή της στον Υπουργό, διαφορετικά η αίτηση θεραπείας θεωρείται σαν να μην έχει ασκηθεί. Ο αντισυμβαλλόμενος μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός μπορεί να υποβάλει στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων τις τυχόν αντιρρήσεις του επί αιτήσεως θεραπείας. Η παράλειψη υποβολής αντιρρήσεων δεν δημιουργεί τεκμήριο αποδοχής των όσων προβάλλονται στην ένσταση ή την αίτηση θεραπείας,

τα οποία μπορεί ο ενδιαφερόμενος να αποκρούσει για πρώτη φορά στο Δικαστήριο.

10. Στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, αυτός που υπέβαλε την αίτηση θεραπείας υποχρεούται να υποβάλει στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων επικυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εμπρόθεσμης επίδοσης της αίτησής του αυτής στον αντισυμβαλλόμενο. Η υποβολή του εν λόγω αντιγράφου γίνεται μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επίδοση της αίτησης θεραπείας στον αντισυμβαλλόμενο. Οι αιτήσεις θεραπείας στην περίπτωση αυτή δεν εισάγονται για συζήτηση στο αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο πριν περάσει η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου για υποβολή αντιρρήσεων. Οι αντιρρήσεις συζητούνται μαζί με την αίτηση θεραπείας, με τις οποίες συζητούνται και εξετάζονται και οι τυχόν αντίθετες για το ίδιο θέμα αιτήσεις θεραπείας. Σε περίπτωση αντίθετων αιτήσεων θεραπείας, όταν αρμόδιος να αποφασίσει επί αιτήσεως θεραπείας του κυρίου του έργου είναι ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, σύμφωνα με την παράγραφο 9, η αρμοδιότητα του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων επεκτείνεται και στη συνεξετάζόμενη αντίθετη αίτηση θεραπείας του αναδόχου, έστω και αν διαφορετικά αρμόδιο να αποφασίσει για την τελευταία αυτή αίτηση θεραπείας θα ήταν όργανο του κυρίου του έργου.

11. Προκειμένου να συζητηθεί η αίτηση θεραπείας στο τεχνικό συμβούλιο η αρμόδια για την εισήγηση υπηρεσία, σε συνεννόηση με τη Γραμματεία του Συμβουλίου καλεί με έγγραφη πρόσκλησή της τον ανάδοχο να παραστεί, σε ορισμένη ημέρα και ώρα και πάντως όχι νωρίτερα από δέκα (10) ημέρες από την επίδοση της πρόσκλησης, αυτοπροσώπως ή με νόμιμα εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο στη συνεδρίαση του συμβουλίου, για να υποστηρίξει τις απόψεις του και να δώσει κάθε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση που θα ζητηθεί από τα μέλη του συμβουλίου. Η επίδοση της πρόσκλησης γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 44 του παρόντος. Κατά τη συζήτηση καλείται επίσης, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου και ο κύριος του έργου που υποβάλλει αίτηση θεραπείας ή αντιρρήσεις κατ' αυτής.

12. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος, αν και κλήθηκε, δεν παρέστη ο ίδιος ή με αντιπρόσωπό του, γίνεται σχετική μνεία στα πρακτικά του συμβουλίου και το συμβούλιο προχωρεί στην εξέταση της αίτησης θεραπείας και χωρίς την παρουσία του. Τα ίδια εφαρμόζονται και όταν κληθεί και δεν παραστεί ο κύριος του έργου που άσκησε αίτηση θεραπείας ή αντιρρήσεις.

13. Η εξέταση της αίτησης θεραπείας αρχίζει με την προφορική ανάπτυξη της έγγραφης εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας προς το συμβούλιο. Η εισήγηση ερευνά πρώτα το εμπρόθεσμο της αίτησης θεραπείας, της ένστασης που τυχόν προηγήθηκε, της επίδοσης της αίτησης θεραπείας στον αντισυμβαλλόμενο, στις περιπτώσεις που απαιτείται τέτοια επίδοση, καθώς και των αντιρρήσεων του αντισυμβαλλόμενου, αν έχουν υποβληθεί αντιρρήσεις. Στη συνέχεια εξετάζει την ουσιαστική βασιμότητα της αίτησης θεραπείας, ανάλογα με τους περιεχόμενους σε αυτή λόγους και τα προβαλλόμενα σχετικά αιτήματα. Αν η αίτηση έχει οικονομικό αντικείμενο, η εισήγηση περιλαμβάνει εκτίμηση αυτού.

Την προφορική ανάπτυξη της εισήγησης ακολουθεί συζήτηση για την πλήρη ενημέρωση των μελών του συμβουλίου στην υπόθεση. Στη συνέχεια καλείται να ακουσθεί αυτός που άσκησε την αίτηση θεραπείας και αυτός που τυχόν υπέβαλε αντιρρήσεις. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζει τη σειρά ακρόασης ή και την ενδεχόμενη ταυτόχρονη ακρόαση. Όταν οι ενδιαφερόμενοι αποχωρήσουν, συνεχίζεται η συζήτηση από το συμβούλιο, το οποίο μετά το τέλος της συζήτησης γνωματεύει αιτολογημένα για την υπόθεση.

14. Σε κάθε αίτηση θεραπείας αποφασίζει ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου, μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την επίδοση της αίτησης θεραπείας.

15. Αν η αίτηση θεραπείας απορριφθεί με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή αν ο Υπουργός δεν εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα στην τρίμηνη προθεσμία της παραγράφου 14, δικαιούται αυτός που υπέβαλε την αίτηση θεραπείας να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με τις διατάξεις του επόμενου άρθρου. Η κοινοποίηση της απόφασης γίνεται μέσα στην ανωτέρω τρίμηνη προθεσμία. Σε περίπτωση που τα αρμόδια υπηρεσιακά όργανα δεν προσκομίσουν μέχρι το δεύτερο δεκαήμερο του τρίτου μήνα το σχέδιο απόφασης επί της αιτήσεως θεραπείας στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το αρμόδιο όργανο των άλλων φορέων που εκτελούν δημόσια έργα, επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 40 του παρόντος.

16. Αν η αίτηση θεραπείας είναι εμπρόθεσμη, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να εκδώσει την απόφασή του και μετά την πάροδο της προθεσμίας της παραγράφου 14, αλλά οπωσδήποτε όχι πέραν του έτους από τη λήξη αυτής, εφόσον δεν έχει λήξει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα σχετική προσφυγή και δεν έχει ακόμα εκδοθεί επί της προσφυγής αυτής απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων που εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο και είναι εκτελεστή μόνο αν την αποδέχεται αυτός που υπέβαλε την αίτηση θεραπείας και παραιτηθεί από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής και από τυχόν ασκηθείσα προσφυγή του. Η αποδοχή μπορεί να γίνει σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της σχετικής απόφασης. Σε κάθε περίπτωση η τυχόν εκδοθείσα απόφαση του εφετείου κατ'επίσημο.

17. Όπου σε αυτό το άρθρο αναφέρεται ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων νοούνται και οι άλλες αρχές, οι οποίες σύμφωνα με τις κάθε φορά ισχύουσες διατάξεις αποφασίζουν επί αιτήσεων θεραπείας, με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 8.

18. Οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις αποφάσεων ή εγκρίσεων των αρχών ή οργάνων όλων των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα που αναφέρονται στις συμβάσεις ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων έργων. Αρμόδιος Υπουργός είναι ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Άρθρο 77

Δικαστική επίλυση διαφορών

1. Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών που προκύπτει από τη σύμβαση κατασκευής δημόσιου έργου επιλύεται με την άσκηση προσφυγής ή αγωγής στο αρμόδιο δικαστήριο κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων. Η κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας διάκριση μεταξύ των ενδίκων βοηθημάτων της προσφυγής και της αγωγής (άρθρα 63 και 71) ισχύει και στις διαφορές του παρόντος Κώδικα.

2. Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των διαφορών αυτών είναι το διοικητικό ή πολιτικό εφετείο της περιφέρειας στην οποία εκτελείται το έργο. Παρέκταση αρμοδιότητας δεν επιτρέπεται. Αν το έργο εκτελείται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων εφετειών, αρμόδιο καθίσταται εκείνο που ορίζει ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου, ύστερα από αίτηση εκείνου που ενδιαφέρεται να ασκήσει την προσφυγή.

3. Της προσφυγής στο εφετείο προηγείται υποχρεωτικά αίτηση θεραπείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76, διαφορετικά η προσφυγή κηρύσσεται απαράδεκτη. Η προσφυγή στο εφετείο ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης που εκδόθηκε επί της αιτήσεως θεραπείας ή από τη λήξη της τρίμηνης προθεσμίας της παραγράφου 14 του άρθρου 76 του παρόντος. Εάν το έργο εκτελείται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων εφετειών, η αίτηση για τον καθορισμό του αρμόδιου εφετείου, σύμφωνα με την παράγραφο 2, υποβάλλεται μέσα στην ίδια δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία. Στην περίπτωση αυτή η δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία για άσκηση προσφυγής αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης του Προέδρου του Συμβουλίου Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου. Δεν απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς προδικασίας στις περιπτώσεις που ασκείται από τον ενδιαφερόμενο αγωγή, στο δικόγραφο της οποίας δεν σωρεύεται αίτημα ακύρωσης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης ή παράλειψης.

4. Η υπόθεση συζητείται σε δικάσιμο που ορίζεται όσο το δυνατόν συντομότερα. Οι διάδικοι υποχρεούνται να προσκομίσουν κατά την πρώτη συζήτηση όλα τα αποδεικτικά μέσα. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου. Αν ο φάκελος της υπόθεσης δεν αποσταλεί στο διοικητικό εφετείο από τη Διοίκηση, η συζήτηση αναβάλλεται σε νέα δικάσιμο, κατά την οποία η υπόθεση συζητείται με βάση τα στοιχεία που προσκομίζουν ο προσφεύγων, αν το ζητήσει ο ίδιος.

5. Η συζήτηση και η διεξαγωγή της απόδειξης ολοκληρώνονται σε μια δικάσιμο, ανεξάρτητα από τη δικαιοδοσία που υπάγεται η υπόθεση. Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, επιτρέπεται διακοπή για άλλη ημέρα και ώρα ενώπιον των ίδιων δικαστών, με προφορική ανακοίνωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά και επέχει θέση κλήτευσης όλων των διαδίκων, των μαρτύρων και εκείνων που δεν παρίστανται.

Ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου ή προξένου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έχουν δοθεί ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση

και, αν πρόκειται να δοθούν στην αλλοδαπή, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτή. Η απόφαση εκδίδεται το ταχύτερο και αρκεί πιθανολόγηση. Οι αποφάσεις του διοικητικού ή πολιτικού εφετείου είναι αμέσως εκτελεστές.

6. Η αίτηση αναίρεσης κατά των αποφάσεων του πολιτικού εφετείου επιτρέπεται μόνο για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 559 αριθμός 1 έως 7, 9, 16, 17, 19 και 20 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αν από την εκτέλεση της απόφασης πιθανολογείται κίνδυνος βλάβης, της οποίας η αποκατάσταση δεν είναι εύκολη, μπορεί να διαταχθεί με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους η ολική ή εν μέρει αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, με τον όρο παροχής ανάλογης εγγύησης ή και χωρίς εγγύηση ή να εξαρτηθεί η εκτέλεση της απόφασης από την παροχή εγγύησης από το διάδικο που έχει νικήσει. Για την αίτηση αποφαίνεται, συνεδριάζοντας ως συμβούλιο, χωρίς υποχρεωτική κλήτευση των διαδίκων, το αρμόδιο τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου, το οποίο συγκροτείται από τρία μέλη, στα οποία περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ο εισηγητής της υπόθεσης. Η απόφαση της αναστολής μπορεί κατά τον ίδιο τρόπο να ανακληθεί, με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους έως και κατά την πρώτη συζήτηση της αναίρεσης.

7. Σε περίπτωση που ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής ασκήσει αναίρεση, με αίτηση του αναδόχου, μπορεί μέχρι την εκδίκασή της να γίνει συμβιβασμός. Για το συμβιβασμό εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του αρμόδιου οργάνου των φορέων που εκτελούν δημόσια έργα, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου. Μετά την αποδοχή αυτής από τον ανάδοχο, ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής παραιτείται από την αναίρεση.

8. Αν ο ανάδοχος του έργου είναι κοινοπραξία, η προσφυγή ασκείται είτε από την ίδια είτε από όλα τα μέλη της, που μεταξύ τους στην περίπτωση αυτή υπάρχει αναγκαστική ομοδικία.

Άρθρο 78

Διαιτητική επίλυση διαφορών

1. Στη διακήρυξη διαγωνισμού ή στη με κάθε τρόπο καταρτιζόμενη σύμβαση εκτέλεσης έργου μπορεί να εγκριθεί και περιληφθεί ρήτρα διαιτησίας.

2. Η σχετική έγκριση και οι όροι της διαιτησίας καθορίζονται χωρίς καμία δέσμευση από οποιαδήποτε άλλη διάταξη, με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΑΥΤΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 79

Εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία

1. Η εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία, όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του παρόντος, αποφασίζεται από την προϊσταμένη αρχή μετά από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Για την απόφαση αυτή λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φύση των εργασιών, η διάρθρωση των υπηρεσιών, το τυχόν υπάρχον εργατοτε-

χνικό προσωπικό, ο διαθέσιμος μηχανικός εξοπλισμός και γενικά η οικονομία της κατασκευής. Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει τεχνικό υπάλληλο ως επιβλέποντα και άλλους υπαλλήλους ως βοηθούς του εφόσον απαιτείται. Με μέριμνα της υπηρεσίας συντάσσεται χρονοδιάγραμμα και αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής. Συντάσσεται επίσης προμέτρηση των απαιτούμενων υλικών, προγραμ-ματίζεται ο αριθμός, οι ειδικότητες και η διάρκεια απασχόλησης του εργατοτεχνικού προσωπικού, καθώς και ο αριθμός, το είδος και η διάρκεια απασχόλησης του μηχανικού εξοπλισμού που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση του έργου.

2. Ο απαιτούμενος αριθμός του προσωπικού και των μηχανημάτων, οι ποσότητες των υλικών, ο τρόπος και ο ρυθμός απασχόλησης του προσωπικού, ανάλωσης υλικών, μίσθωσης και χρήσης μηχανημάτων και όλα τα άλλα αναγκαία για την εκτέλεση του έργου στοιχεία εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο αριθμός των μηχανημάτων έργων των οποίων η αγορά είναι τυχόν αναγκαία για την κατασκευή του έργου εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή από την οποία επίσης εγκρίνεται και ο τρόπος εκμετάλλευσης των μηχανημάτων μετά τη χρήση τους στο έργο.

3. Το απαιτούμενο προσωπικό προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες για το φορέα κατασκευής σχετικές διατάξεις. Απαιτούμενο προσωπικό μπορεί και ο κύριος του έργου να διαθέσει ή να προσλάβει σύμφωνα με τις ισχύουσες γι' αυτόν διατάξεις. Στο προσωπικό αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται υπαλληλικό και εργατοτεχνικό προσωπικό οποιασδήποτε ειδικότητας αναγκαίας για την κατασκευή και την τεχνικοοικονομική διοίκηση του έργου.

4. Από τις διατιθέμενες για το έργο πιστώσεις καταβάλλονται, με βάση νόμιμα δικαιολογητικά, όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για το έργο όπως είναι οι μισθοί, τα ημερομίσθια και οι σχετικές εργοδοτικές επιβαρύνσεις του προσωπικού της προηγούμενης παραγράφου, οι δαπάνες προμήθειας μηχανημάτων και εξοπλισμού, η αξία των υλικών και οι δαπάνες διαλογής, αποθήκευσης, μεταφοράς και χρήσης τους, τα μισθώματα μηχανημάτων, τα ασφάλιστρα και οι δαπάνες λειτουργίας τους, οι αμοιβές για παροχή υπηρεσιών και το αντάλλαγμα για την υπεργολαβική εκτέλεση εργασιών με υλικά ή χωρίς υλικά (φατούρα).

5. Για την αγορά των υλικών και μηχανημάτων, τη μίσθωση μηχανικού εξοπλισμού ή την εκτέλεση μεταφορών, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις που διέπουν κάθε φορά το φορέα κατασκευής. Για την ανάδειξη εργολάβων επί μέρους εργασιών που περιλαμβάνονται στην απολογιστική εκτέλεση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

6. Κατά την εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία τηρείται με ευθύνη της υπηρεσίας ημερολόγιο ανάλογο με το επιβαλλόμενο για οποιαδήποτε απολογιστική εκτέλεση εργασιών της παραγράφου 9 του άρθρου 55 του παρόντος.

7. Για τις εργασίες που εκτελούνται με αυτεπιστασία συντάσσεται επιμέτρησή τους και απολογισμός της δαπάνης. Για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 73 και 75 του παρόντος.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ
ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΜΗΤΡΩΑ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 80
Γενικές Διατάξεις

1. Την κατασκευή δημοσίων έργων επιτρέπεται να αναλαμβάνουν ημεδαπές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) και στην αντίστοιχη με το έργο κατηγορία και τάξη εγγραφής, καθώς και εργοληπτικές επιχειρήσεις κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Οι επιχειρήσεις αυτές μπορεί να είναι ατομικές ή εταιρείες οποιασδήποτε νομικής μορφής ή συνεταιρισμοί, όπως ειδικότερα ορίζεται στην παράγραφο 10 του άρθρου 100 του παρόντος. Το Μ.Ε.ΕΠ. τηρείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, σύμφωνα με το άρθρο 92 του παρόντος για την παρακολούθηση της τεχνικής και οικονομικής ικανότητας των εργοληπτικών επιχειρήσεων που επιθυμούν να αναλαμβάνουν την εκτέλεση δημοσίων έργων.

2. Κατασκευαστικές επιχειρήσεις χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ε.Ο.Χ., που έχουν τα ουσιαστικά προσόντα, γίνονται δεκτές στους διαγωνισμούς και μπορούν να αναλάβουν την εκτέλεση δημοσίων έργων σε όσες περιπτώσεις αυτό προκύπτει από διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Σε άλλες περιπτώσεις αλλοδαπές κατασκευαστικές επιχειρήσεις μπορεί να γίνουν δεκτές, όταν προκηρύσσεται ειδικός διεθνής διαγωνισμός σύμφωνα με διακήρυξη ή τύπους διακήρυξης που εγκρίνονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Για την παρακολούθηση της τεχνικής εμπειρίας στην κατασκευή έργων των προσώπων που στελεχώνουν τις εργοληπτικές επιχειρήσεις του Μ.Ε.ΕΠ., τηρείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 107 του παρόντος.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2, η εγγραφή στο Μ.Ε.ΕΠ. μιας επιχείρησης και η διατήρησή της σε ισχύ της εγγραφής αυτής με την αναθεώρησή της, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 96 και 97 του παρόντος, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ανάληψη από την επιχείρηση αυτή της κατασκευής δημοσίου έργου, κατά τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 81

Παραβάσεις στην εκπλήρωση υποχρεώσεων

1. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση δημοσίων έργων, υπόκεινται στον έλεγχο της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων για παραβάσεις στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους μπορεί να επιβάλει στις επιχειρήσεις αυτές διοικητική ποινή προστίμου μέχρι ενάμισι εκατομμυρίου (1.500.000) ευρώ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους.

Με απόφαση του αυτού Υπουργού μπορεί να αυξάνεται το ανωτέρω ποσό.

Παράβαση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων είναι, ιδίως, η κατά την εκτέλεση του έργου έλλειψη προσήκουσας προστασίας του περιβάλλοντος ή παράλειψη λήψης μέτρων για την αποκατάστασή του, η μη λήψη μέτρων προστασίας του κοινού, η παρακώλυση λειτουργίας ή βλάβη ή καθυστέρηση στην αποκατάσταση φθορών σε άλλα δημόσια έργα ή κοινόχρηστα πράγματα. Η διοικητική αυτή ποινή είναι ανεξάρτητη από την τυχόν ποινική ή αστική ευθύνη. Το πρόστιμο της παραγράφου αυτής εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων. Η ανακοπή κατά της πράξης επιβολής του προστίμου ασκείται ενώπιον του τριμελούς διοικητικού εφετείου, το οποίο δικάζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Από το έσοδο αυτό αποδίδεται στην «Τ.Ε.Ο. Α.Ε.» ποσοστό που καθορίζεται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Οικονομίας και Οικονομικών. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται ο τρόπος απόδοσης των σχετικών ποσών και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

2. Το ανωτέρω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ, αν πρόκειται για επικίνδυνες για το κοινό παραβάσεις ή παραλείψεις. Το ίδιο ισχύει και αν η υπαίτια εργοληπτική επιχείρηση έχει διαπράξει επανειλημμένα παραβάσεις. Το πρόστιμο δεν μπορεί να είναι ανώτερο από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ αν η παράβαση δεν ήταν επικίνδυνη για το κοινό και η επιχείρηση μέχρι την υποβολή των αντιρρήσεών της που προβλέπονται στην παράγραφο 5 έχει άρει την παράλειψη ή παράβαση και έχει καλέσει έγκαιρα την αρμόδια υπηρεσία να διαπιστώσει την άρση.

3. Οι πιο πάνω παραβάσεις διαπιστώνονται με έκθεση τεχνικού υπαλλήλου της Διεύθυνσης Δημόσιων Έργων ή της Διεύθυνσης Εκτέλεσης Συντήρησης Έργων (Δ.Ε.Σ.Ε.) της Περιφέρειας στην οποία διαπράττεται η παράβαση ανεξάρτητα από το φορέα κατασκευής του έργου ή των Διευθύνσεων Κατασκευής Έργων τ έως μείζονος Πρωτεύουσας της Γ.Γ.Δ.Ε..

4. Η έκθεση συντάσσεται ύστερα από αυτοψία και περιλαμβάνει τα στοιχεία του υπαλλήλου που τη συντάσσει, τα στοιχεία της εργοληπτικής επιχείρησης που διαπράττει την παράβαση, το έργο που εκτελείται ή εκτελέστηκε με μνεία του φορέα κατασκευής, περιγραφή της παράβασης, της έκτασης, της διάρκειας και των συνεπειών της, μνεία των στοιχείων που θεμελιώνουν την υπαιτιότητα της επιχείρησης και κάθε άλλο στοιχείο χρήσιμο για την εκτίμηση της παράβασης και επιμέτρηση της ποινής.

5. Η έκθεση αυτή θεωρείται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας στην οποία ανήκει ο υπάλληλος που τη συνέταξε και κοινοποιείται στην εργοληπτική επιχείρηση, που μπορεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών να καταθέσει στην υπηρεσία αυτή αντιρρήσεις. Η έκθεση και οι εμπρόθεσμες αντιρρήσεις υποβάλλονται αμέσως στη Διεύθυνση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών της Γ.Γ.Δ.Ε..

Με την απόφαση για την υποβολή της διοικητικής ποινής του προστίμου ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων αποφαινεται και για τις υποβληθείσες αντιρρήσεις. Η απόφαση αυτή αποτελεί

τίτλο βεβαίωσης στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.).

6. Αντίγραφο της έκθεσης, αμέσως μετά τη θεώρησή της, διαβιβάζεται και στην αρμόδια για την εκτέλεση του έργου υπηρεσία, για να λάβει τα μέτρα της, σύμφωνα με τη σχετική σύμβαση με την υπαίτια επιχείρηση.

7. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να διατάξει οποιονδήποτε τεχνικό υπάλληλο του Υπουργείου να προβεί στη διαπίστωση παραβάσεων. Αν ο υπάλληλος ανήκει στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου, η έκθεση θεωρείται από τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος αυτός και σε αυτή τη Διεύθυνση γίνεται και η κατάθεση των σχετικών αντιρρήσεων.

Άρθρο 82 Πειθαρχικός Έλεγχος

1. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση δημοσίων έργων και τα στελέχη των επιχειρήσεων αυτών, υπόκεινται σε πειθαρχικό έλεγχο για κάθε υπαίτια αθέτηση των αναλαμβανόμενων υποχρεώσεων έναντι του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου, καθώς και για κάθε συμπεριφορά ασυμβίβαστη με την εργολαβική τους ιδιότητα και ιδίως για χρήση της βεβαιώσεως χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, δυστροπία για επανόρθωση σοβαρών κακοτεχνιών που έχουν βεβαιωθεί, έκπτωση, ενσυνείδητη προσπάθεια διαφόρου ποσοτικής εμφάνισης των εκτελεσθεισών εργασιών, ψευδή δήλωση προς τον κύριο του έργου όταν αυτή απαιτείται από τις κείμενες διατάξεις, παράλειψη της υποχρέωσης του αναδόχου για την τακτική καταβολή των αποδοχών του προσωπικού του εργοταξίου του, παράνομη εκχώρηση του έργου ή τμήματος αυτού, ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων ότι έγινε συνεννόηση των συναγωνιζόμενων προς αποφυγή πραγματικού συναγωνισμού και κάθε άλλη παράβαση των υποχρεώσεων του αναδόχου που προβλέπονται από τον περί δημοσίων έργων νομοθεσία.

2. Ο πειθαρχικός αυτός έλεγχος, που ασκείται στις εργοληπτικές επιχειρήσεις και τα στελέχη τους, είναι ανεξάρτητος από τον έλεγχο που ασκείται, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για την αναθεώρηση και κατάταξη στις κατηγορίες των έργων και τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ., από την υπηρεσία τήρησης των Μητρώων της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων ή διάπραξης άλλων παραβάσεων επιβάλλονται διοικητικές και παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις. Οι διοικητικές κυρώσεις αυτές είναι:

α) Ο αποκλεισμός από δημοπρασίες της εργοληπτικής επιχείρησης μέχρι έξι (6) μήνες.

β) Ο υποβιβασμός της τάξης της εργοληπτικής επιχείρησης από ορισμένες ή όλες τις κατηγορίες έργων.

γ) Η προσωρινή διαγραφή της εργοληπτικής επιχείρησης ή του στελέχους της από το Μητρώο που τηρεί η αρμόδια υπηρεσία της Γ.Γ.Δ.Ε., από έξι (6) μήνες έως τρία (3) έτη.

δ) Η οριστική διαγραφή της επιχείρησης ή του στελέχους της από τα τηρούμενα ως άνω Μητρώα.

Η διοικητική κύρωση της περίπτωσης α' επιβάλλεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας

τεχνικής υπηρεσίας. Οι λοιπές διοικητικές κυρώσεις των περιπτώσεων β', γ' και δ' επιβάλλονται από το πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα επόμενα άρθρα. Η παραπομπή στο πειθαρχικό συμβούλιο γίνεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή την αρμόδια τεχνική υπηρεσία ή την προϊσταμένη αρχή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 7 του άρθρου 87 του παρόντος.

4. Παρεπόμενη πειθαρχική συνέπεια αποτελεί η επιβολή χρηματικής κύρωσης, σε βάρος των εργοληπτικών επιχειρήσεων και των στελεχών τους, στους οποίους έχουν ήδη επιβληθεί οι διοικητικές κυρώσεις της παραγράφου 3.

Το χρηματικό πρόστιμο της παραγράφου αυτής καθορίζεται για μεν τη διοικητική κύρωση της περίπτωσης α' της παραγράφου 3, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, για δε τις λοιπές διοικητικές κυρώσεις των περιπτώσεων β', γ' και δ', από το αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 86 του παρόντος.

5. Για τον καθορισμό της επιβαλλόμενης διοικητικής κύρωσης και του αντίστοιχου χρηματικού προστίμου, το ύψος του οποίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το ενάμισι εκατομμύριο (1.500.000) ευρώ, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, το Πειθαρχικό Συμβούλιο συνεκτιμά ιδίως τις συνθήκες διάπραξης της παράβασης, τη δυστροπία της εργοληπτικής επιχείρησης για επανόρθωση της παράβασης και την τυχόν κατ' εξακολούθηση διάπραξη παρόμοιων παραβάσεων εκ μέρους της ίδιας εργοληπτικής επιχείρησης ή των στελεχών της.

6. Τα ανωτέρω χρηματικά πρόστιμα εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

Η ανακοπή κατά της πράξης επιβολής του προστίμου ασκείται ενώπιον του τριμελούς διοικητικού εφετείου, το οποίο δικάζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό.

7. Με προεδρικό διάταγμα καθορίζεται η επιβολή παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, το ύψος αυτών, που δεν μπορεί να υπερβεί το ενάμισι εκατομμύριο (1.500.000) ευρώ και τα όργανα που τις επιβάλλουν, καθώς και η σχετική διαδικασία, η συγκρότηση και λειτουργία εν γένει των πειθαρχικών συμβουλίων, πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων, στα οποία θα συμμετέχουν και εκπρόσωποι των εργοληπτικών οργανώσεων και του Τ.Ε.Ε., η πειθαρχική εν γένει διαδικασία, οι δικαιούμενοι να ασκήσουν πειθαρχική αγωγή, η άσκηση εφέσεως, οι προθεσμίες και παραγραφές, οι λόγοι αναστολής και διακοπής αυτής, οι ειδικότερες σχέσεις προς ενδεχόμενες συναφείς αποφάσεις διοικητικών, πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, ως και κάθε λεπτομέρεια σχετικά με την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου.

Για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, που μπορούν να αναλάβουν την κατασκευή δημοσίων έργων και δεν είναι εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων με την οποία ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα με τις διοικητικές και παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις.

8. Η διαδικασία επιβολής του προστίμου της παραγράφου 1 του άρθρου 81 του παρόντος καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

